Bundel van de Raadscommissie Bestuur van 23 mei 2016

Agenda documenten

Agenda en uitnodiging RB 23 mei 2016 16uit01942.pdf

0.A ALGEMEEN

1 Opening.

2 Vaststellen agenda.

3 Vaststelling besluitenlijst van de openbare vergadering van de Raadscommissie Bestuur van 18 april 2016 en bespreking lijst van afspraken en toezeggingen van deze commissie.

besluitenlijst openbare vergadering cie Bestuur 18 april 2016 - 16int01433.pdf

Presentatie knelpunten organisatie - cie Bestuur 18 april 2016.pdf

4 Mededelingen.

5 Ingekomen stukken.

1a. Get voorstel Lijst ingekomen stukken RB 23022016 16int01635.pdf

1b. Onget voorstel Lijst ingekomen stukken RB 23022016 16int01635.pdf

6 Voorbeschouwing en terugkoppeling gemeenschappelijke regelingen.

7 Rondvraag.

7.B BESTUURSZAKEN

8 Presentatie nota Maatschappelijk vastgoed 2016 (informerend).

9 Conceptjaarrekening 2015 en ontwerpbegroting 2017 Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (adviserend).

1a. Get rvs jaarrekening 2015 en begroting 2017 VGGM 16RV025.pdf

1b. Onget rvs jaarrekening 2015 en begroting 2017 VGGM 16RV025.pdf

3. Conceptraadsbesluit rekening en begroting VGGM 16RB019.pdf

4. Brief VGGM met verzoek om zienswijze 16ink00962.pdf

5. Jaarverslag 2015 16E001921_1.pdf

6. Bestuursbegroting 2017 VGGM 16E002161.pdf

6. Email Bestuursbegroting 2017 VGGM 16ink00963.pdf

7. Overzicht met terug te betalen bedragen per gemeente 16ink00964.pdf

10 Jaarverslag 2015 Stadsregio Arnhem Nijmegen in liquidatie en Begroting 2017 Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen (adviserend).

1a. Get rvs Jaarverslag 2015 Stadsregio Begroting 2017 GO 16RV032.pdf

1b. Onget rvs Jaarverslag 2015 Stadsregio Begroting 2017 GO 16RV032.pdf

3. Concept rbs Jaarverslag 2015 Stadsregio Begroting 2017 GO 16RB024.pdf

4. College B&W - brief nav Jaarrekening 2015 16uit01859.pdf

5. College B&W - brief nav Begroting 2017 GO 16uit01866.pdf

6. Brief met conceptjaarverslag 2015 Stadsregio 16ink00877.pdf

7. Brief begroting 2017 GO 16E002033.pdf

11 Zienswijze conceptjaarrekening 2015 en conceptbegroting 2017-2020 Samenwerking de Liemers (adviserend).

1a. Get rvs Jaarrekening 2015 - Begroting 2017 SDL 16RV028.pdf

1b. Onget rvs Jaarrekening 2015 - Begroting 2017 SDL 16RV028.pdf

3. Conceptraadsbesluit Jaarrekening 2015 en Begroting 2017 SDL 16RB022.pdf

4. Jaarstukken 2015 SDL 16int00911.pdf

5. Meerjarenbegroting 2017-2020 SDL 16int01568_1.pdf

12 Extra inzet in verband met knelpunten in de organisatie (adviserend).

1a. Get rvs extra inzet ivm knelpunten in de organisatie 16RV030.pdf

1b. Onget rvs extra inzet ivm knelpunten in de organisatie 16RV030.pdf

3. Concept raadsbesluit extra inzet ivm knelpunten organistie 16RB028.pdf

4. College van B&W - Kennisgeving knelpunten gemeentelijke organisatie - 16int01372.pdf

12.C FINANCIËN / BESTUURSZAKEN

13 Jaarstukken 2015; Jaarrekening en jaarverslag 2015 (adviserend).

1a. Get rvs Jaarstukken 2015 16RV023.pdf

1b. Onget rvs Jaarstukken 2015 16RV023.pdf

3a. Raadsbesluit bestemmen rekeningsaldo 16RB018.pdf

3b. Raadsbesluit Vaststellen jaarrekening 2015 16RB017.pdf

4. Jaarstukken_2015 16int01626_1.pdf

14 Sluiting.

100 Geluidsopnamen Raadscommissie Bestuur van 18 april 2016.

00 Aankondiging (griffier).mp3

01 Inventarisatie burgerrondvraag en inspreekrecht en opening (voorzitter).mp3

02 Vaststellen agenda (vz hr Dijkstra).mp3

03 Vaststellen besluitenlijst 14 maart (vz).mp3

04 Mededelingen (vz weth vGroningen).mp3

05 Ingekomen stukken (vz).mp3

06 Voorbeschouwing en terugkoppeling gemeensch regelingen (vz).mp3

07 Rondvraag (mw Snaas weth vGroningen hr Kitzen burgemeester).mp3

08a Presentatie knelpunten id organisatie (hr Papjes hr Dijkstra mw Snaas hr Maanders hr Walraven).mp3

08b Presentatie knelpunten id organisatie (hr Stam hr Papjes hr Albers mw Snaas hr Holtus hr Dijkstra).mp3

08c Presentatie knelpunten id organisatie (hr Schols hr Papjes hr Neuteb hr Schrijner weth vGron hr Smit).mp3

08d Presentatie knelpunten id organisatie (hr Papjes hr Stam hr Schols hr Albers hr Holtus hr Kitzen).mp3

08e Presentatie knelpunten id organisatie (hr Walraven burgemeester vz).mp3

09a Wijz APV overnachten openbare plaatsen 1e term (hr Neuteboom mw Snaas hr Walraven hr Albers hr Smit).mp3

09b Wijz APV overnachten openbare plaatsen 1e term (burgemeester).mp3

09c Wijz APV overnachten openbare plaatsen 2e term (hr Dijkstra hr Smit mw Snaas hr Neuteboom burgemeester).mp3

10 Sluiting (voorzitter).mp3

Gemeente Duiven

Aan de leden van de Raadscommissie
Bestuur

Postbus 6, 6920 AA Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1, Duiven
Telefoon (0316) 27 91 11
Fax (0316) 27 92 79
www.duiven.nl
gemeente@duiven.nl
IBAN: NL98 BNGH 028 50 02 147
BIC: BNGHNL2G
KvK-nr: 09217727
BTW-nr.: 001202546B02

Ons nummer: 16DV01724
Datum: 12 mei 2016
Kopie aan: archief /
Onderwerp: **uitnodiging commissievergadering Bestuur van 23 mei 2016**

Geachte Commissieleden,

Hierbij nodig ik u uit voor de openbare vergadering van de Raadscommissie Bestuur, die gehouden wordt op maandag 23 mei 2016. De vergadering wordt gehouden in de raadzaal van het gemeentehuis aansluitend aan de voorafgaande gecombineerde commissievergadering Bestuur en Burger en Samenleving.

De agenda is als volgt:

- BURGERRONDVRAAG
- INVENTARISATIE INSPREEKRECHT BURGERS

A. Algemeen

1. Opening.
2. Vaststellen agenda.
3. Vaststelling besluitenlijst van de openbare vergadering van de Raadscommissie Bestuur van 18 april 2016 en bespreking lijst van acties en toezeggingen.
4. Mededelingen.
5. Ingekomen stukken.
6. Voorbeschouwing en terugkoppeling gemeenschappelijke regelingen.
7. Rondvraag.

B. Bestuurszaken

8. Presentatie nota Maatschappelijk vastgoed 2016 (informerend).
9. Conceptjaarrekening 2015 en ontwerpbegroting 2017 Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (adviserend).
10. Jaarverslag 2015 Stadsregio Arnhem Nijmegen in liquidatie en Begroting 2017 Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen (adviserend).
11. Zienswijze conceptjaarrekening 2015 en conceptbegroting 2017-2020 Samenwerking de Liemers (adviserend).
12. Extra inzet in verband met knelpunten in de organisatie (adviserend).

C. Financiën / Bestuurszaken

13. Jaarstukken 2015; Jaarrekening en jaarverslag 2015 (adviserend).

14. Sluiting.

Hoogachtend,

De plv. voorzitter,
em.prof.dr. J.W. Egtberts

Namens deze,
de secretaris,

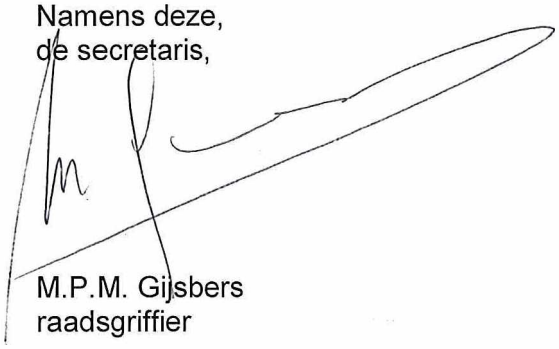

M.P.M. Gijsbers
raadsgriffier

N.B. De relevante stukken kunt u op uw tablet raadplegen in iBabs en op onze website www.duiven.nl onder Organisatie en Bestuur.

Gemeente Duiven

Besluitenlijst van de openbare vergadering van de Raadscommissie Bestuur gehouden op maandag 18 april 2016.

Aanwezig:	**De dames en heren:**	**Fractie/organisatie:**
plv.-voorzitter	em. prof. dr. J.W. Egtberts	D66
secretaris	M.P.M. Gijsbers	griffier
leden	P. Dijkstra en J. de Groot	Lokaal Alternatief
	H.J.M. Albers en N.J. Stam	CDA
	G.J.C. Schrijner en M. Holtus	VVD
	C.A. Veraart, W.C. ten Wolde en P. Neuteboom	SP
	K.H.J.M. Schols en J.S. Walraven	PvdA
	M. Snaas	GroenLinks
	M.W.F. Maanders en W.F. Smit	Pro Duiven
	ir. G.C.A.J. Kitzen en G. de Goeijen	D66
college B&W	J.J.A.M. van Groningen	wethouder
	drs. J. Goossen	wethouder
	drs. H.B.I. de Lange	burgemeester
	ing. C.J. Papjes	gemeentesecretaris
ambtenaren	W. van der Veen	Afd. Beheer
afwezig met bericht van verhindering:	A.F. Reebergen	Pro Duiven

BURGERRONDVRAAG EN INVENTARISATIE INSPREEKRECHT BURGERS
Van de burgerrondvraag en het inspreekrecht is geen gebruik gemaakt.

A. ALGEMEEN

1. Opening.
De voorzitter heeft om 20.00 uur de vergadering geopend. De voorzitter, de heer Reebergen is, zoals bekend, wegens ziekte verhinderd. De heer Egtberts vervangt hem als plaatsvervangend voorzitter van deze commissie. De heer De Goeijen van D66 neemt deel aan deze vergadering nu de heer Egtberts van D66 de vergadering voorzit.

2. Vaststellen agenda.
Op verzoek van de heer Dijkstra van Lokaal Alternatief heeft de commissie er mee ingestemd om agendapunt 9 van de agenda te verwijderen. Dit agendapunt is doorgeschoven naar de volgende raadscyclus waarbij er op 23 mei 2016 een gecombineerde vergadering wordt belegd van de raadscommissies Bestuur en Burger en Samenleving. De griffier zal dit nog per e-mail bevestigen waarbij tevens gevraagd wordt of er nog stukken worden gemist en aan dit agendapunt dienen te worden toegevoegd.

De agenda is aangepast vastgesteld.

3. Vaststelling besluitenlijst van de openbare vergadering van de Raadscommissie Bestuur van 14 maart 2016 en bespreking lijst van acties en toezeggingen.
De besluitenlijst is onveranderd vastgesteld.

4. Mededelingen.
Wethouder Van Groningen heeft gewezen op de gezamenlijke brief van de VNG en het Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) over de accountantscontrole van het Sociaal Domein 2015. Aanleiding voor deze brief is het later beschikbaar komen dan 1 april van verantwoordingsinformatie met controleverklaring vanuit de SVB en een aantal zorgaanbieders. Het niet halen van deze termijn leidt tot zorgen bij gemeenten. VNG, Rijk en NBA hebben overlegd hoe met de ontstane situatie om te gaan. Gestreefd is naar een voor alle partijen werkzame oplossing. Voor de gemeente Duiven is het zo dat er 15 verklaringen nodig zijn waarvan er inmiddels acht zijn ontvangen. Het college spant zich in om de overige zeven verklaringen op korte termijn te verkrijgen. De verklaringen zijn nodig voor de jaarrekening 2015 die voor 15 juni a.s. naar Gedeputeerde Staten dient te worden gezonden.

Wethouder Van Groningen heeft verder gemeld dat binnenkort wordt gestart met de inventarisatie van de toegankelijkheid van overheidsaccommodaties. Er is hierover inmiddels overleg gevoerd met de Gehandicaptenraad.

5. Ingekomen stukken.
De commissie heeft unaniem aan de gemeenteraad geadviseerd om conform het raadsvoorstel en het bijgevoegde ontwerpraadsbesluit te besluiten:
1. In te stemmen met de lijst van ingekomen stukken.
2. De op bijlage A vermelde ingekomen stukken voor kennisgeving aan te nemen.
3. Bij de op bijlage B vermelde ingekomen stukken te besluiten conform de adviezen onder nadere informatie en advies.

6. Voorbeschouwing en terugkoppeling gemeenschappelijke regelingen.
De voorzitter heeft gemeld dat de commissievergaderingen van de Stadsregio Arnhem – Nijmegen in opheffing niet doorgaan.

7. Rondvraag
Wethouder Van Groningen heeft op de vraag van mevrouw Snaas van GroenLinks geantwoord dat uitstel van behandeling van het agendapunt 9 geen consequenties heeft voor de onderhandelingen met de gebruikers van het Verenigingsgebouw aan de Visserlaan. Het vertrek van het gesprek is identiek als eerder gevoerd. Er liggen daarvoor drie scenario's op tafel. Overdracht tegen de WOZ-waarde is één van de uitgangspunten.

De burgemeester heeft op de vraag van de heer Kitzen van D66 geantwoord dat er inderdaad een brief in behandeling is waarbij op grond van de Wet openbaarheid van bestuur veel informatie is opgevraagd over het afvalbeleid. Volgens hem gaat het in dit geval niet om het verkrijgen van een vergoeding wegens te laat beantwoorden van een WOB-verzoek. Hij gaat er verder van uit dat de brief tijdig wordt beantwoord.

B. Bestuur
8. Presentatie knelpunten in de gemeentelijke organisatie, prioritering van werkzaamheden en extra inzet menskracht.
Bij dit agendapunt heeft gemeentesecretaris Papjes een presentatie gegeven over de knelpunten in de organisatie van de gemeente Duiven. Daarbij is de gemeentesecretaris uitvoerig ingegaan op alle aspecten bij de taakuitvoering en de keuzes bij de mogelijke oplossingen. Tijdens de presentatie zijn vragen gesteld door de commissieleden die op voldoende wijze door de gemeentesecretaris zijn beantwoord. De presentatie is bij deze besluitenlijst gevoegd.

De beantwoording van vragen aan het college van B&W is door de burgemeester en wethouder Van Groningen gedaan. De burgemeester heeft extra gewezen op de doorgevoerde bezuinigingen en maatschappelijke ontwikkelingen. Door nieuwe vraag vanuit de samenleving, de ge-

meenteraad en de landelijke overheid ontstaan knelpunten in de taakuitvoering waarbij het college voor zowel bestaande als nieuwe taken voor de keuze komt wel of niet doen. Daarvoor wordt een aantal criteria gehanteerd dat in de presentatie is genoemd.

Naar aanleiding van de presentatie heeft wethouder Van Groningen toegezegd de raad te informeren over het resultaat van het verzoek aan de initiatiefnemers van doortrekking van de A15 om vergoeding van extra ambtelijke kosten ten gevolge daarvan voor de gemeente.

9. Bevoegdheid tot het stellen van kaders bij privatisering en hoe dit zich verhoudt tot de kaders bij het GTS-beleid.
Dit agendapunt is uitgesteld naar de volgende raadscyclus.

10. Wijziging APV op het gebied van overnachten op openbare plaatsen.
De fracties SP, GroenLinks, PvdA en Pro Duiven hebben gepleit voor een andere aanpak door niet plaatsen aan te wijzen waar overnachten verboden is maar door plaatsen aan te wijzen waar dit wel is toegestaan. Daarbij is gepleit voor het door de gemeente plaatsen van voorzieningen zoals toiletten en afvalbakken e.d.
De fractie Pro Duiven heeft gewezen op de onhaalbaarheid van deze maatregel vanwege het rijtijdenbesluit. Men stelt dat vrachtwagenchauffeurs kiezen voor de lage boete voor illegaal overnachten in plaats van voor de hoge boete voor overtreding van het rijtijdenbesluit.
De fracties CDA en Lokaal Alternatief hebben gewezen op de huidige overlast en aangegeven het voorstel te steunen.
De burgemeester heeft gesteld dat aan het treffen van voorzieningen financiële gevolgen verbonden zijn en structureel beheer en onderhoud vereist is. Daarvoor zijn bij de gemeente geen middelen beschikbaar. Het college zal dan ook het voorstel handhaven. Op de vraag van de heer Dijkstra van Lokaal Alternatief zal hij nagaan of er inderdaad bij de grensovergang aan de A12 een voorziening voor overnachting door vrachtwagenchauffeurs beschikbaar is gekomen. Chauffeurs kunnen dan actief daar naar toe worden verwezen.

De fracties VVD, Lokaal Alternatief, D66, PvdA en CDA hebben aan de gemeenteraad geadviseerd om conform het raadsvoorstel en het bijgevoegde ontwerpraadsbesluit te besluiten de Algemene Plaatselijke Verordening 2012 als volgt te wijzigen:
aan AFDELING 6: VEILIGHEID OP DE WEG een artikel toe te voegen:
“Artikel 2.20 (Slaap)verblijf op een openbare plaats, in voertuigen en in kampeermiddelen
Het is verboden in een door het college aangewezen gebied op een openbare plaats, al dan niet in een motorvoertuig, te slapen, dan wel op een openbare plaats een voertuig, woonwagen, tent, caravan of een soortgelijk of ander onderkomen te plaatsen met het kennelijke doel dit als slaapplaats te gebruiken of daarin te slapen dan wel gelegenheid daartoe te bieden.”

De fractie Pro Duiven heeft negatief geadviseerd en daarmee de raad geadviseerd om het voorstel van het college van B&W niet over te nemen.

De fracties SP en GroenLinks hebben geen advies uitgebracht. Zij maken hun standpunt in de gemeenteraad bekend.

11. Sluiting.
De voorzitter heeft om 21.50 uur de vergadering gesloten.

Aldus vastgesteld in de vergadering van de Raadscommissie Bestuur van 23 mei 2016.

De secretaris,
M.P.M. Gijsbers, raadsgriffier.

Knelpunten organisatie

18 april 2016

Gemeente Duiven

Ambitie

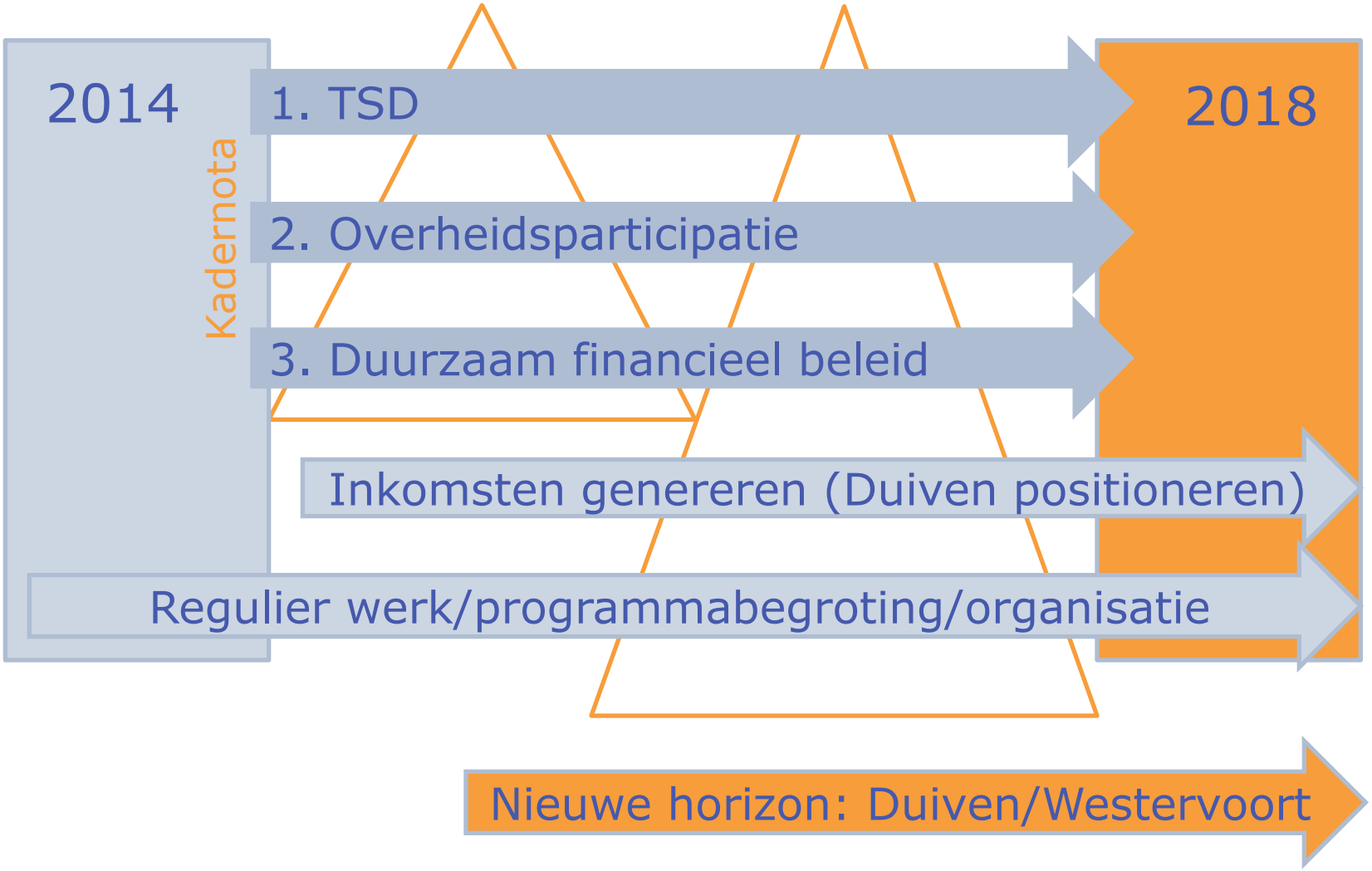
2014
Kadernota
1. TSD
2. Overheidsparticipatie
3. Duurzaam financieel beleid
2018
Inkomsten genereren (Duiven positioneren)
Regulier werk/programmabegroting/organisatie
Nieuwe horizon: Duiven/Westervoort

Capaciteit

- ca 150 fte + € 75.000 inhuurbudget (< 1%)

- Bezuinigingen doorgevoerd:
  - Conform Kadernota € 560.000 structureel
  - Inclusief budgettair neutraal Informatiebeleidsplan
  - Bij nieuwe taken sociaal domein € 200.000 beleid niet ingevuld en bij begroting 2015 bezuinigd

- Ziekteverzuim rond 6% (mf 1,28; excl. Lv 1,83%)

Beleidslijn bedrijfsvoering

- Knelpunten bestaande taken oplossen binnen bedrijfsvoering (inclusief Reserve Bedrijfsvoering)
- Nieuwe taken + intensivering => extra geld nodig
- Minder taken ⇔ minder geld

Lijn oplossen knelpunten

1. Processen optimaliseren
2. Taak niet uitvoeren
3. Tijdelijke uitbreiding uren huidig personeel
4. Tijdelijk aanstellen jonge medewerkers
5. Inhuur

Knelpunten bestaande taken2016

- Beoordelen verzoeken RO-plannen derden
- Uitwerking plannen derden (RO + civiel)
- Omgevingsvergunningen (formatieonderzoek loopt)
- Bodemtaken (vertrek mw/achterlatingsprobleem ODRA
- Bezetting KCC

Nieuwe taken/intensivering

- BOA (IVB)
- Vergunningverlening en toezicht APV
- Omgevingswet
- Extra inzet huisvesting statushouders vluchtelingen
- A15
- Garantiebanen
- Uitwerking nieuwe organisatie Duiven Westervoort

Proces naar de raad

- Cyclus Raad 13 juni:
  - Bedrag uit Reserve Bedrijfsvoering naar inhuurbudget; zo nodig nog aan te vullen
  - Nieuw geld nodig voor nieuwe taken die nu direct moeten
- Cyclus Raad 6 juli: krediet implementatie Dv-Wv
- Begrotingsraad: afweging structurele nieuwe wensen

Gemeente Duiven

Commissievoorstel

Registratienr. Corsa: 16int01635 Zaaknr.: 16DV01724

Portefeuillehouder(s): voorzitter
Productnummer:
Advisering door Raadscommissie Bestuur op 23 mei 2016

Voor vragen
Naam: Ina Weijers
Telefoon: (0316) 27 92 80
E-mail: i.weijers@duiven.nl

Besluitvorming door de gemeenteraad op 13 juni 2016

Onderwerp: Lijst van ingekomen stukken Raadscommissie Bestuur van 23 mei 2016.

Beslispunten

1. In te stemmen met de lijst van ingekomen stukken zoals geplaatst in iBabs in het agendatype Ingekomen stukken Raad en Commissies.
2. De op bijlage A vermelde ingekomen stukken voor kennisgeving aan te nemen.
3. Bij de op bijlage B vermelde ingekomen stukken te besluiten conform de adviezen onder ter overweging en eventueel ter bespreking voor zover deze ingekomen stukken de Raadscommissie Bestuur aangaan.

Duiven, 12 mei 2016.

De griffier,
M.P.M. (Mat) Gijsbers

Commissievoorstel

Registratienr. Corsa: 16int01635 Zaaknr.: 16DV01724

Portefeuillehouder(s): voorzitter
Productnummer:
Advisering door Raadscommissie Bestuur op 23 mei 2016

Voor vragen
Naam: Ina Weijers
Telefoon: (0316) 27 92 80
E-mail: i.weijers@duiven.nl

Besluitvorming door de gemeenteraad op 13 juni 2016

Onderwerp: Lijst van ingekomen stukken Raadscommissie Bestuur van 23 mei 2016.

Beslispunten

1. In te stemmen met de lijst van ingekomen stukken zoals geplaatst in iBabs in het agendatype Ingekomen stukken Raad en Commissies.
2. De op bijlage A vermelde ingekomen stukken voor kennisgeving aan te nemen.
3. Bij de op bijlage B vermelde ingekomen stukken te besluiten conform de adviezen onder ter overweging en eventueel ter bespreking voor zover deze ingekomen stukken de Raadscommissie Bestuur aangaan.

Duiven, 12 mei 2016.

De griffier,
M.P.M. (Mat) Gijsbers

Gemeente Duiven

Raadsvoorstel

Registratienr. Corsa: 16RV025 Zaaknr.: 16DV01536

Portefeuillehouder(s): Burgemeester / Wethouder Knuiman
Productnummer: PD019
Referendum mogelijk: Nee
Advisering door Raadscommissie Bestuur op 23 mei 2016

Voor vragen
Naam: Renzo Willemsen
Telefoon: 9263
E-mail: r.willemsen@duiven.nl

Besluitvorming door de gemeenteraad op 13 juni 2016

Onderwerp: Conceptjaarrekening 2015 en ontwerpbegroting 2017 Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM).

Beslispunten
1. In te stemmen met de conceptjaarrekening 2015 en de ontwerpbegroting 2017 van VGGM.

Inleiding
Op grond van artikelen 34b en 35 Wet Gemeenschappelijke Regelingen dienen de dagelijkse besturen van gemeenschappelijke regelingen de ontwerpjaarrekening en ontwerpbegroting aan de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten te zenden. De gemeenteraden kunnen hun zienswijze over deze stukken naar voren brengen.
Gemeenten kunnen tot 1 juni 2016 een reactie geven op de stukken van VGGM. Vanwege die reactietermijn wordt na de behandeling in de Raadscommissie Bestuur een reactie verzonden aan VGGM onder voorbehoud van instemming van uw raad.

Beoogd effect
De gemeenteraad heeft de gelegenheid om zijn zienswijze te geven over de ontwerpbegroting en conceptjaarrekening om invloed te houden op de taken en financiën van de gemeenschappelijke regeling.

Argumenten
1.1 De conceptjaarrekening sluit met een flink positief resultaat
Het resultaat over 2015 komt uit op € 4.545.837 positief. Dit is zelfs nog hoger dan over het jaar 2014 (toen 3,3 mln.). Er is in 2015 door het algemeen bestuur al besloten over enkele mutaties. Dat zorgt ervoor dat het resultaat voor bestemming uitkomt op € 4.408.290.

Nu voor het tweede jaar op rij een fors positief resultaat is geboekt en VGGM bovendien aangeeft dat ruim de helft van het resultaat van structurele aard is, zijn er wellicht mogelijkheden voor structurele besparingen. Hier is in het regionale controllersoverleg over gesproken. De controllers adviseren op basis van de cijfers over 2014, 2015 en 2016 (dus drie jaar na de regionalisering van de brandweer) de budgetten opnieuw tegen het licht te houden. Zij verwachten dat op basis van een voortschrijdend inzicht in de ontwikkeling van de budgetten een gedegen afweging kan worden gemaakt over besparingen. Het dagelijks bestuur van VGGM heeft dit inmiddels als voornemen uitgesproken. Hier kunnen wij ons geheel in vinden.

Toelichting op het resultaat
Het grootste deel van het resultaat wordt behaald op de brandweerbudgetten; namelijk € 2,8 mln. Het gaat om vrijwilligersvergoedingen, logistiek, intensiveringen op arbeidshygiëne, opleiden en oefenen en het aanhouden van formatieplaatsen na de regionalisering.

Op Facilitaire Zaken/Concern is een resultaat van € 1,4 mln. behaald. Dat komt door lagere rentekosten, minder uitputting van het budget voor personele knelpunten en uitstel ICT-investeringen.

Bij de GGD is een voordeel van € 660.000 behaald. Dat is veroorzaakt door vacatures c.q. inleenkrachten, opbrengsten uit project- en opleidingssubsidies en hogere opbrengsten uit o.a. reizigersvaccinaties/MMK/FG/TBS.

Overigens is naar aanleiding van de overschotten in de begroting 2016 al € 1,25 mln. als structurele besparing verwerkt. Daarnaast is een beleidsintensivering ter grootte van € 300.000 voor de arbeidshygiëne van de brandweer vastgelegd. Voor de begroting 2017 is voorgesteld aanvullend € 240.000 structureel te besparen. In z'n totaliteit is op deze manier €1,75 mln. (=40% van € 4,4 mln.) op een structurele wijze naar het budgettair kader vertaald.

1.2 Een deel van het resultaat (te weten € 2,7 mln.) wordt aan de gemeenten teruggegeven.
Het dagelijks bestuur stelt voor een deel van het resultaat te reserveren voor vakantiegeldverplichting 2016 voor de werknemers in het kader van het individueel keuzebudget. Dat zal met het oog op de invoering per 1 januari 2017 een keer moeten gebeuren, dus dit doen vanuit het huidige resultaat is een logische keuze. Het is immers nog maar de vraag of over 2016 ook een positief resultaat wordt gerealiseerd.

Het resterende voordeel wordt onder de deelnemende gemeenten verdeeld. Het voordeel bij de brandweer wordt onder de deelnemende gemeenten verdeeld aan de hand van "ingebrachte budgetten". Het voordeel bij Facilitaire Zaken en de GGD wordt verdeeld naar rato van inwoneraantallen.

Voor Duiven betekent dit dat er een bedrag van € 76.658 terugvloeit naar de gemeentekas.

1.3 De ontwerpbegroting 2017 is opgemaakt conform de eerder door het algemeen bestuur vastgestelde kaderbrief.
De ontwerpbegroting 2017 heeft een beleidsarm karakter en sluit aan op de in de kaderbrief vastgelegde uitgangspunten. De loon- en prijsontwikkeling is conform de uitgangspunten berekend.

Het dagelijks bestuur wil u wijzen op ontwikkelingen die de komende jaren extra aandacht van de VGGM vragen: preventieve zorg voor vluchtelingen + statushouders, intensivering infectieziektebestrijding en het versterken van de basisprocessen van de brandweerzorg. Het dagelijks bestuur heeft ervoor gekozen deze ontwikkelingen niet te vertalen naar een uitzetting van het budget maar binnen het bestaande budgettair kader de ruimte te vinden extra inspanningen van de VGGM te financieren.

Door de doorberekening van de loon- en prijscompensatie gaat de inwonerbijdrage voor het GGZ-deel van € 12,64 in 2016 naar € 12,84 in 2017. Dat is een totaalbedrag van € 328.025.
De brandweerbijdrage van Duiven voor 2017 is begroot op € 782.674. Dat is een stijging van bijna € 14.000 ten opzichte van 2016. Boven op het bedrag komt de structurele bijdrage van € 0,13 per inwoner voor het gedeelte van de bevolkingszorg dat bij VGGM is ondergebracht.

Overigens is de voorgestelde besparing van € 240.000 nog niet in deze bijdragen verwerkt, omdat er nog niet door het algemeen bestuur over is besloten. Als deze besparing bij de begrotingsbehandeling wordt vastgesteld, dan gaan de gemeentelijke bijdrages iets omlaag.

Kanttekeningen
1.1 De voorgestelde besparingen mogen niet ten koste gaan van de brandweervrijwilligers
De afgelopen jaren zijn er grote ontwikkelingen geweest die invloed hebben gehad op de vrijwilligers: de regionalisering van de brandweer en de doorontwikkeling van de repressieve organisatie. Daarnaast is en wordt er flink gekort op de brandweerbudgetten. Waar het korten kan, moet dat doorgaan. Het is wel van belang om bij alle bezuinigingsvoorstellen op de brandweerbudgetten er nauwlettend op toe te zien of dit de animo/motivatie/aantal van brandweervrijwilligers niet negatief beïnvloedt. De vrijwilligers blijven de kurk waar de brandweer op drijft.

Financiële paragraaf
Uit het positieve resultaat over 2015 ontvangt Duiven een bedrag van € 76.658. Dit zal in de tweede gemeentelijke financiële tussenrapportage van het jaar 2016 worden opgenomen.

Communicatieparagraaf
Uw besluit wordt schriftelijk aan de veiligheidsregio kenbaar gemaakt.
Communicatie over de (concept)jaarrekening en de (ontwerp)begroting ligt bij VGGM.

Duiven, 10 mei 2016.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

secretaris, burgemeester,

Bijlagen:

Registratienummer Corsa:	*Omschrijving:*
1. 16ink00962	Brief van VGGM met verzoek zienswijze te geven op de stukken
2. 16E001921	Jaarverslag 2015 VGGM
3. 16E002161	Bestuursbegroting 2017 VGGM
4. 16ink00964	Overzicht met terug te betalen bedragen per gemeente
5. 16uit01734	Uitgaande brief met onze reactie op de VGGM-stukken
6. 16RB019	Bijbehorend raadsbesluit

Raadsvoorstel

Registratienr. Corsa: 16RV025 Zaaknr.: 16DV01536

Portefeuillehouder(s): Burgemeester / Wethouder Knuiman
Productnummer: PD019
Referendum mogelijk: Nee
Advisering door Raadscommissie Bestuur op 23 mei 2016

Voor vragen
Naam: Renzo Willemsen
Telefoon: 9263
E-mail: r.willemsen@duiven.nl

Besluitvorming door de gemeenteraad op 13 juni 2016

Onderwerp: Conceptjaarrekening 2015 en ontwerpbegroting 2017 Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM).

Beslispunten
1. In te stemmen met de conceptjaarrekening 2015 en de ontwerpbegroting 2017 van VGGM.

Inleiding
Op grond van artikelen 34b en 35 Wet Gemeenschappelijke Regelingen dienen de dagelijkse besturen van gemeenschappelijke regelingen de ontwerpjaarrekening en ontwerpbegroting aan de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten te zenden. De gemeenteraden kunnen hun zienswijze over deze stukken naar voren brengen.
Gemeenten kunnen tot 1 juni 2016 een reactie geven op de stukken van VGGM. Vanwege die reactietermijn wordt na de behandeling in de Raadscommissie Bestuur een reactie verzonden aan VGGM onder voorbehoud van instemming van uw raad.

Beoogd effect
De gemeenteraad heeft de gelegenheid om zijn zienswijze te geven over de ontwerpbegroting en conceptjaarrekening om invloed te houden op de taken en financiën van de gemeenschappelijke regeling.

Argumenten
1.1 De conceptjaarrekening sluit met een flink positief resultaat
Het resultaat over 2015 komt uit op € 4.545.837 positief. Dit is zelfs nog hoger dan over het jaar 2014 (toen 3,3 mln.). Er is in 2015 door het algemeen bestuur al besloten over enkele mutaties. Dat zorgt ervoor dat het resultaat voor bestemming uitkomt op € 4.408.290.

Nu voor het tweede jaar op rij een fors positief resultaat is geboekt en VGGM bovendien aangeeft dat ruim de helft van het resultaat van structurele aard is, zijn er wellicht mogelijkheden voor structurele besparingen. Hier is in het regionale controllersoverleg over gesproken. De controllers adviseren op basis van de cijfers over 2014, 2015 en 2016 (dus drie jaar na de regionalisering van de brandweer) de budgetten opnieuw tegen het licht te houden. Zij verwachten dat op basis van een voortschrijdend inzicht in de ontwikkeling van de budgetten een gedegen afweging kan worden gemaakt over besparingen. Het dagelijks bestuur van VGGM heeft dit inmiddels als voornemen uitgesproken. Hier kunnen wij ons geheel in vinden.

Toelichting op het resultaat
Het grootste deel van het resultaat wordt behaald op de brandweerbudgetten; namelijk € 2,8 mln. Het gaat om vrijwilligersvergoedingen, logistiek, intensiveringen op arbeidshygiëne, opleiden en oefenen en het aanhouden van formatieplaatsen na de regionalisering.

Op Facilitaire Zaken/Concern is een resultaat van € 1,4 mln. behaald. Dat komt door lagere rentekosten, minder uitputting van het budget voor personele knelpunten en uitstel ICT-investeringen.

Bij de GGD is een voordeel van € 660.000 behaald. Dat is veroorzaakt door vacatures c.q. inleenkrachten, opbrengsten uit project- en opleidingssubsidies en hogere opbrengsten uit o.a. reizigersvaccinaties/MMK/FG/TBS.

Overigens is naar aanleiding van de overschotten in de begroting 2016 al € 1,25 mln. als structurele besparing verwerkt. Daarnaast is een beleidsintensivering ter grootte van € 300.000 voor de arbeidshygiëne van de brandweer vastgelegd. Voor de begroting 2017 is voorgesteld aanvullend € 240.000 structureel te besparen. In z'n totaliteit is op deze manier €1,75 mln. (=40% van € 4,4 mln.) op een structurele wijze naar het budgettair kader vertaald.

1.2 Een deel van het resultaat (te weten € 2,7 mln.) wordt aan de gemeenten teruggegeven.
Het dagelijks bestuur stelt voor een deel van het resultaat te reserveren voor vakantiegeldverplichting 2016 voor de werknemers in het kader van het individueel keuzebudget. Dat zal met het oog op de invoering per 1 januari 2017 een keer moeten gebeuren, dus dit doen vanuit het huidige resultaat is een logische keuze. Het is immers nog maar de vraag of over 2016 ook een positief resultaat wordt gerealiseerd.

Het resterende voordeel wordt onder de deelnemende gemeenten verdeeld. Het voordeel bij de brandweer wordt onder de deelnemende gemeenten verdeeld aan de hand van "ingebrachte budgetten". Het voordeel bij Facilitaire Zaken en de GGD wordt verdeeld naar rato van inwoneraantallen.

Voor Duiven betekent dit dat er een bedrag van € 76.658 terugvloeit naar de gemeentekas.

1.3 De ontwerpbegroting 2017 is opgemaakt conform de eerder door het algemeen bestuur vastgestelde kaderbrief.
De ontwerpbegroting 2017 heeft een beleidsarm karakter en sluit aan op de in de kaderbrief vastgelegde uitgangspunten. De loon- en prijsontwikkeling is conform de uitgangspunten berekend.

Het dagelijks bestuur wil u wijzen op ontwikkelingen die de komende jaren extra aandacht van de VGGM vragen: preventieve zorg voor vluchtelingen + statushouders, intensivering infectieziektebestrijding en het versterken van de basisprocessen van de brandweerzorg. Het dagelijks bestuur heeft ervoor gekozen deze ontwikkelingen niet te vertalen naar een uitzetting van het budget maar binnen het bestaande budgettair kader de ruimte te vinden extra inspanningen van de VGGM te financieren.

Door de doorberekening van de loon- en prijscompensatie gaat de inwonerbijdrage voor het GGZ-deel van € 12,64 in 2016 naar € 12,84 in 2017. Dat is een totaalbedrag van € 328.025.
De brandweerbijdrage van Duiven voor 2017 is begroot op € 782.674. Dat is een stijging van bijna € 14.000 ten opzichte van 2016. Boven op het bedrag komt de structurele bijdrage van € 0,13 per inwoner voor het gedeelte van de bevolkingszorg dat bij VGGM is ondergebracht.

Overigens is de voorgestelde besparing van € 240.000 nog niet in deze bijdragen verwerkt, omdat er nog niet door het algemeen bestuur over is besloten. Als deze besparing bij de begrotingsbehandeling wordt vastgesteld, dan gaan de gemeentelijke bijdrages iets omlaag.

Kanttekeningen
1.1 De voorgestelde besparingen mogen niet ten koste gaan van de brandweervrijwilligers
De afgelopen jaren zijn er grote ontwikkelingen geweest die invloed hebben gehad op de vrijwilligers: de regionalisering van de brandweer en de doorontwikkeling van de repressieve organisatie. Daarnaast is en wordt er flink gekort op de brandweerbudgetten. Waar het korten kan, moet dat doorgaan. Het is wel van belang om bij alle bezuinigingsvoorstellen op de brandweerbudgetten er nauwlettend op toe te zien of dit de animo/motivatie/aantal van brandweervrijwilligers niet negatief beïnvloedt. De vrijwilligers blijven de kurk waar de brandweer op drijft.

Financiële paragraaf
Uit het positieve resultaat over 2015 ontvangt Duiven een bedrag van € 76.658. Dit zal in de tweede gemeentelijke financiële tussenrapportage van het jaar 2016 worden opgenomen.

Communicatieparagraaf
Uw besluit wordt schriftelijk aan de veiligheidsregio kenbaar gemaakt.
Communicatie over de (concept)jaarrekening en de (ontwerp)begroting ligt bij VGGM.

Duiven, 10 mei 2016.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

secretaris, burgemeester,

Bijlagen:

Registratienummer Corsa:	*Omschrijving:*
1. 16ink00962	Brief van VGGM met verzoek zienswijze te geven op de stukken
2. 16E001921	Jaarverslag 2015 VGGM
3. 16ink00963	Bestuursbegroting 2017 VGGM
4. 16ink00964	Overzicht met terug te betalen bedragen per gemeente
5. 16uit01734	Uitgaande brief met onze reactie op de VGGM-stukken
6. 16RB019	Bijbehorend raadsbesluit

Raadsbesluit

Besluitnr.: 16RB019
Zaaknr.: 16DV01536

Ontwerpjaarverslag 2015 en ontwerpbestuursbegroting 2017 VGGM.

De raad van de gemeente Duiven;

overwegende dat de raad een zienswijze kan geven op het ontwerpjaarverslag 2015 en de ontwerpbestuursbegroting 2017 van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 10 mei 2016;

b e s l u i t :

in te stemmen met het ontwerpjaarverslag 2015 en de ontwerpbestuursbegroting 2017 van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden.

Aldus besloten in zijn openbare vergadering van 13 juni 2016.

De raad van de gemeente Duiven,

griffier,
M.P.M. (Mat) Gijsbers

voorzitter,
drs. H.B.I. (Rik) de Lange

De Gemeenteraad en het College van B&W van deelnemende gemeenten in de regio Gelderland-Midden

Datum : 1 april 2016
Uw kenmerk :
Ons kenmerk :
Contactpersoon : Eric van Neerrijnen
Doorkiesnummer : 088-3555135
E-mail adres : eric.van.neerrijnen@vggm.nl

Onderwerp: Ter consultatie: concept jaarstukken 2015 en ontwerp begroting 2017

Geachte leden van de Raad, geachte leden van het College,

Jaarlijks wordt rond 1 april de ontwerpbegroting voor het komende kalenderjaar en de conceptjaarrekening van het afgelopen kalenderjaar aangeboden aan het gemeentebestuur. Per 1 januari 2015 is de Wet Gemeenschappelijke Regelingen gewijzigd en is onder meer de wettelijke reactietermijn van gemeenteraden voor het geven van een reactie op de ontwerpbegroting met twee weken verlengd van zes naar acht weken. Ook nieuw is dat de “algemene, financiële en beleidsmatige kaders worden aangeboden aan de raad (artikel 34b). Om die reden is de in december 2015 vastgestelde kaderbrief voor de begroting 2017 als bijlage toegevoegd.

Op grond van artikel 35 Wet Gemeenschappelijke Regelingen worden de raden van de deelnemende gemeenten uitgenodigd hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen bij het dagelijks bestuur van Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden. Het dagelijks bestuur voegt deze zienswijze bij de ontwerpbegroting, zoals deze aan het algemeen bestuur op 22 juni a.s. ter vaststelling wordt aangeboden. Hoewel dit wettelijk niet is vereist, geven wij u ook de gelegenheid een zienswijze uit te brengen over de concept-jaarrekening. Ook deze zienswijze wordt op gelijkvormige wijze betrokken bij de finale besluitvorming over de jaarrekening door het algemeen bestuur.

In deze brief maken wij van de gelegenheid gebruik een korte toelichting op de stukken te geven. De achterliggende documentatie is openbaar toegankelijk via de volgende link:
http://www.vggm.nl/vggm/over_vggm/bestuur/jaarrekeningenbegroting

Jaarrekening 2015
Het nog te bestemmen financieel resultaat is groot € 4.4 mln. Van dit resultaat is € 1,25 mln. als structurele besparing verwerkt in de begroting 2016. Daarnaast is een beleidsintensivering ter grootte van € 300.000 voor de arbeidshygiëne van de brandweer vastgelegd. Daarover heeft in 2015 besluitvorming plaatsgehad in het algemeen bestuur. Voor de begroting 2017 stellen wij voor aanvullend € 240.000 te besparen. In z’n totaliteit is €1,75 mln. (=40% van € 4,4 mln.) op een structurele wijze naar het budgettair kader vertaald. Het dagelijks bestuur is voornemens in 2017 –drie jaar na de regionalisering van de brandweer- het budgettair kader van VGGM te heroverwegen en dat kan aanleiding geven voor de begroting 2018 nieuwe besparingsvoorstellen voor te leggen aan het algemeen bestuur.

Begroting 2017
De ontwerpbegroting 2017 heeft een beleidsarm karakter en sluit aan op de in de kaderbrief vastgelegde uitgangspunten.
Het dagelijks bestuur wil u wijzen op ontwikkelingen die de komende jaren extra aandacht van de VGGM vragen: preventieve zorg voor vluchtelingen + statushouders, intensivering infectieziektebestrijding en het versterken van de basisprocessen van de brandweerzorg.
Het dagelijks bestuur heeft er voor gekozen deze ontwikkelingen niet te vertalen naar een uitzetting van het budget maar binnen het bestaande budgettair kader de ruimte te vinden extra inspanningen van de VGGM te financieren.

Graag verzoeken wij u uw reactie uiterlijk 1 juni 2015 te sturen aan het dagelijks bestuur van Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Namens het Dagelijks Bestuur Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden,

Paul Joosten
Directie

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

Jaarstukken
(jaarverslag & jaarrekening)
2015

Versie: concept 31-3-2016 voor consultatie gemeenteraden

Inhoudsopgave jaarverslag 2015

			Pag.
1.	**Jaarverslag**		**3**
	1.1	Voorwoord	5
	1.2	Beslispunten en proces besluitvorming	6
	1.3	Directiejaarverslag	7
	1.3.1	Wettelijke ontwikkelingen	7
	1.3.2	Multidisciplinaire crisisbeheersing en rampenbestrijding	7
	1.3.3	Brandweer	9
	1.3.4	GGD	12
	1.3.5	Regionaal Ambulancevervoer	20
	1.3.6	Inspectie van het Rijk	21
	1.4	Analyse financiële positie en resultaat 2015	23
	1.5	Investeringsoverzicht 2015	24
	1.6	Weerstandsvermogen & risicobeheersing	26
	1.7	Treasuryparagraaf	27
	1.8	Onderhoud kapitaalgoederen	29
	1.9	Verbonden partijen	30
	1.10	Melding integriteitschendingen	30
2.	**Jaarrekening**		**31**
	2.1	Financiële resultaten	33
	2.2	Voorstel resultaatbestemming/inwonersbijdrage	33
	2.3	Waarderingsgrondslagen en bepaling resultaat	34
	2.4	Balans	36
	2.5	Staat van Baten en Lasten in de jaarrekening 2015	38
	2.6	Toelichting van de activa op de balans	39
	2.7	Toelichting van de passiva op de balans	41
	2.8	Investeringsoverzicht	48
	2.9	Niet uit de balans blijkende verplichtingen	48
	2.10	Toelichting op het Overzicht van Baten en Lasten in de jaarrekening 2015	49
	2.11	Normering topinkomens	53
	2.12	SISA en specifieke verantwoordingen	53
	2.13	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	55
3.	**Specifieke Verslagen**		**57**
	3.1	Bedrijfsvoering paragraaf	59
	3.2	Sociaal jaarverslag	60
	3.3	Kwaliteitsbeleid	63
	3.4	Klachtenjaarverslag	63
	3.5	Van de ondernemingsraad	65
4.	**Bijlagen**		**70**
	4.1	Bestuurssamenstelling	72
	4.2	Artikel 31/32/33/35 Gemeenschappelijke Regeling	74
	4.3	Regionale inwoners- en brandweerbijdrage 2015	76
	4.4	Specificaties ten bate van de nacalculaties NZA	77
	4.5	Afkortingenlijst	81

1. Jaarverslag 2015

1.1 Voorwoord

2015 was internationaal een roerig jaar. Dat uitte zich onder andere in een relatief grote stroom van vluchtelingen in Nederland. VGGM speelt binnen de veiligheidsregio Gelderland-Midden een coördinerende rol en richt zich op het delen van informatie via het crisismanagementsysteem waarin alle partijen (gemeenten, politie, brandweer, GHOR/GGD) met elkaar beelden kunnen delen en op het faciliteren van een zogenaamde regionale regietafel. Daarnaast voert VGGM operationele taken uit zoals toezicht brandveiligheid en hygiëne van de opvanglocaties, infectieziektebestrijding waaronder tbc-vervolgscreeningen en jeugdgezondheidzorg.

De reguliere zaken zijn natuurlijk ook gewoon door gegaan. Wij stippen een aantal zaken aan:

- Het regionaal risicoprofiel en het regionaal beleidsplan rampenbestrijding en crisisbeheersing (incl. capaciteitenanalyse) zijn geactualiseerd.
- De vijf veiligheidsregio's in Oost-Nederland hebben nauwe samenwerking gezocht in de advisering aan gemeenten bij evenementen.
- De uitwerking en implementatie van de Doorontwikkeling Repressieve Organisatie Brandweer is gestart met de projecten dekkingsplan, uitruk op maat en herverdeling materieel.
- De Visie Brandveilig Leven is in juni 2015 vastgesteld door het Algemeen Bestuur. Voor de speerpunten Kinderen en Omwonenden na brand is in 2015 gestart met een pilot, waarbij de brandweervrijwilligers een centrale rol spelen.
- In de regio Arnhem is gestart met de Centrale Intake dak- en thuislozen. Doel van deze werkwijze is het op basis van objectieve criteria voeren van een intakegesprek bij alle individuen en gezinnen die een beroep doen op de Maatschappelijke Opvang.
- In januari 2015 is de JGZ 0-4 jaar van STMG over gekomen naar de Stichting Publieke Gezondheid Gelderland-Midden. Gedurende 2015 is de overgang van de JGZ 0-4 jaar vanuit Icare voorbereid. Hier is eind 2015 bestuurlijk akkoord voor gegeven.
- Op het gebied van infectieziekten doen zich (inter)nationale ontwikkelingen voor. Het aantal nieuwe (ernstige) infectieziekten, de antibioticaresistentie en het risico op zoönosen neemt toe.
- Het vindpercentage positieve SOA was in 2015 opnieuw hoog (18%). Landelijk gezien kent de regio Oost de hoogste vindpercentages.
- VGGM is gestart met de uitvoering van het Wmo calamiteitentoezicht voor alle gemeenten in het werkgebied. Daarnaast is het kwaliteitstoezicht in 2015 ontwikkeld en wordt in 2016 aangeboden.
- Ten behoeve van de vorming van een regionale en lokale visie gezondheidsbeleid heeft VGGM bijgedragen aan een raadsconferentie publieke gezondheid waarin raads- en commissieleden zijn meegenomen in het gedachtengoed van de positieve gezondheid.
- Het nieuwe model voor grootschalige geneeskundige bijstand is geïmplementeerd. Bij grootschalig optreden is er een duidelijkere splitsing tussen zwaargewonden en lichtgewonden, waarbij de ambulancezorg zich richt op de zwaargewonde slachtoffers. Het Rode Kruis richt zich op de lichtgewonden. Door deze nieuwe werkwijze is afscheid genomen van de SIGMA teams.
- Het percentage op tijd verreden A1-inzetten (bedreiging vitale functies) is, onder invloed van de forse stijging van het aantal ritten, licht gedaald naar 93,80%. Bij ruim 96% van de A1-ritten arriveert de ambulance binnen 16 minuten.

1.2 Beslispunten en proces besluitvorming

Beslispunten

In het kader van de vaststelling van de jaarrekening in het Algemeen Bestuur worden de volgende beslispunten voorgelegd:

a. De resultaatbestemming (paragraaf 2.2)
b. De inwonerbijdrage (paragraaf 2.2)
c. Het jaarverslag 2015
d. De jaarrekening 2015 en de toelichting daarop.

Het verloop van het bestuurlijke besluitvormingsproces

Wanneer	**Wat**	**Datum**
Week 9	*Verzending aan Financiële Commissie*	*10 maart 2016*
Week 10	Financiële Commissie (advisering)	16 maart 2016
Week 10	*Verzending aan DB*	*20 maart 2016*
Week 13	Dagelijks Bestuur	30 maart 2016
Week 13	*Verzending aan gemeenten*	*1 april 2016*
Week 14 t/m 20	Reactietijd B&W gemeenten	
Week 20	Financiële Commissie (bespreken reacties gemeenten)	18 mei 2016
Week 21	*Verzending nota van bemerkingen/wijzigingen*	*19 mei 2016*
Week 22	Dagelijks Bestuur	1 juni 2016
Week 25	Algemeen Bestuur	22 juni 2016
Week 25	Aanbieding aan Gedeputeerde Staten	24 juni 2016

1.3 Directiejaarverslag

In deze inleiding geven wij u een korte terugblik op de belangrijkste gebeurtenissen en ontwikkelingen in 2015 die van invloed zijn geweest op onze producten en dienstverlening.

1.3.1 Wettelijke ontwikkelingen

Wet Gemeenschappelijke Regelingen
Per 1 januari 2015 is de gewijzigde Wet Gemeenschappelijke Regelingen in werking getreden. Ten gevolge hiervan is de gemeenschappelijke regeling Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden per 1 december 2015 gewijzigd.

Landelijke Meldkamer
De verwachting was dat in de loop van 2015 een wetsvoorstel naar de Tweede Kamer zou gaan in verband met de ontwikkeling van de Landelijke Meldkamerorganisatie. Dit voorstel zou voorzien in aanpassing van onder meer de Wet Veiligheidsregio en de Politiewet. Eind 2015 is door de minister van Veiligheid en Justitie besloten tot een aanzienlijke bijsturing van dit proces. Hierdoor is het onduidelijk geworden of en zo ja wanneer een wetsvoorstel over de LMO zal komen.

AMvB Brandveilig Gebruik Overige Plaatsen
De verwachting is dat de AMvB Brandveilig Gebruik Overige Plaatsen per 1 januari 2017 in werking treedt. Bij vaststelling van deze AMvB zullen de preventieve werkzaamheden met betrekking tot inrichtingen toenemen. De toename heeft voornamelijk te maken met de noodzaak om toezicht te moeten houden met o.a. campings en anders besloten terreinen (>50 mensen).

1.3.2. Multidisciplinaire samenwerking vluchtelingenproblematiek

In 2015 is Nederland geconfronteerd met een relatief grote stroom vluchtelingen. Hoewel de verantwoordelijkheid voor de opvang van vluchtelingen een verantwoordelijkheid is van enerzijds de gemeenten en anderzijds het COA, is aan de veiligheidsregio's gevraagd een coördinerende rol te spelen. Deze coördinatie richt zich primair op het delen van informatie via LCMS waarin alle partijen (gemeenten, politie, brandweer, GHOR/GGD) met elkaar beelden kunnen delen. Eind 2015 is zoals vastgelegd in het landelijk bestuursakkoord een regionale regietafel ingesteld waarin informeel op bestuurlijk niveau afstemming plaatsvindt over de opvang.

De GHOR heeft een coördinerende rol in de afstemming en voorbereiding van de werkzaamheden binnen de veiligheidsregio. Vanuit de GGD zijn meerdere afdelingen betrokken bij dit thema.
De GGD controleert jaarlijks de collectieve voorzieningen van asielzoekerscentra volgens de hygiënerichtlijnen van het Landelijk Centrum Hygiëne en Veiligheid (LCHV). De GGD'en rapporteren en adviseren hierover aan het COA. Omdat door de opvang van de grote aantallen asielzoekers meerdere opvanglocaties ingericht werden, heeft het team technische hygiënezorg in 2015 extra inspecties uitgevoerd.

Vanuit haar taak t.a.v. de infectieziektebestrijding heeft de GGD informatie en adviezen gegeven. Zo zijn er diverse voorlichtingsbijeenkomsten gehouden voor onder andere de wijkagenten die betrokken zij bij vluchtelingenopvang en voor de medewerkers van het COA.
Asielzoekers worden bij binnenkomst in Nederland verplicht gescreend op tbc. Deze verplichting komt voort uit de Vreemdelingenwet. De tbc-screening wordt in principe uitgevoerd binnen een week na aankomst, tenzij de screening al elders is gedaan en de uitslag bekend is. In 2015 konden niet alle vluchtelingen direct gescreend worden en heeft de minister besloten het screenen van Syrische vluchtelingen op te schorten en voorrang te geven aan de vluchtelingen uit risicogebieden. Vanaf september werd dagelijks gemonitord of extra acties zouden moeten plaatsvinden t.a.v. ongescreende (jongere) asielzoekers.

De GGD voert de jeugdgezondheidszorg voor 0-19 jarige asielzoekers en vluchtelingen in de reguliere opvang (AZC), met uitzondering van de COL (Centrale Ontvangstlocatie) en (pre-)POL (Proces Opvanglocatie) uit. Deze zorg wordt uitgevoerd volgens het Basistakenpakket Jeugdgezondheidszorg voor asielzoekerskinderen 0-19 jaar en gefinancierd door het COA. Binnen dit pakket kan de JGZ een kind eventueel vaker zien om ondersteuning en advies te geven. Dit geldt ook als er signalen zijn dat

er mogelijk gezondheidsrisico's en/of gezondheidsproblemen zijn die de groei en ontwikkeling van het kind bedreigen. Voor kinderen van statushouders voert de GGD de jeugdgezondheidszorg uit vanuit het reguliere gemeentelijke budget voor de Jeugdgezondheidszorg. Ervaring leert dat een aanzienlijk deel van deze kinderen extra zorg nodig heeft.

In het bestuursakkoord verhoogde asielstroom (november 2015) kondigen VNG en Rijk aan een werkgroep in te stellen om de inhoudelijke en financiële knelpunten ten aanzien van de jeugdgezondheidszorg door een toename van het aantal vergunningshouders in kaart te brengen. Ook in onze regio zien we dat een groter beroep op de JGZ wordt gedaan, dit vraagt om zowel uitbreiding van de personele capaciteit als scholing en bijscholing van beschikbaar personeel.

1.3.3. Multidisciplinaire rampenbestrijding en crisisbeheersing

Multidisciplinaire samenwerking
Overeenkomstig de werkwijze zoals vastgelegd in de Wet veiligheidsregio's is in 2015 het regionaal risicoprofiel en het regionaal beleidsplan rampenbestrijding en crisisbeheersing (incl. capaciteitenanalyse) geactualiseerd. Er zijn geen grote aanpassingen aangebracht. Voortkomend uit het regionaal beleidsplan rampenbestrijding en crisisbeheersing is ook het oefenbeleid aangepast. Dit heeft geleid tot een beter opgeleide multidisciplinaire crisisorganisatie in alle geledingen. De nadruk heeft hierbij gelegen op de afzonderlijke oefeningen. Door meer aan de voorkant te gaan zitten en op individuele vaardigheden, kan er nog meer efficiëntie gehaald worden uit de oefencyclus. De wijze waarop wordt geleerd van evaluaties (van incidenten en van oefeningen) is geborgd door de invoering van een evaluatiemonitor.
Ook de opschaling van het team crisiscommunicatie is herzien en meer pragmatisch ingestoken om te voorkomen dat de gemeentelijke communicatiemedewerkers te vaak "voor niks" worden gealarmeerd.

Het rampbestrijdingsplan Hoog Water is overeenkomstig wettelijke vereisten in 2015 geactualiseerd en zal na afronding van de publieke inzagetermijn begin 2016 worden vastgesteld.

Op landelijk niveau is in het Veiligheidsberaad overeenstemming bereikt of de strategische doelstellingen van de komende vier jaren (Strategische agenda) en de prioriteiten op het gebied van de informatievoorziening (Programmaplan Informatievoorziening). In grote lijnen liggen de landelijke doelstellingen in lijn met de regionale doelstellingen. Ten aanzien van de strategische agenda is een groot deel van de landelijke prioriteiten al opgenomen in het regionaal beleidsplan Rampenbestrijding en Crisisbeheersing dat in concept ter consulatie is aangeboden aan de gemeenteraden. Dit plan wordt samen met het regionaal risicoprofiel in oktober door het AB vastgesteld. Ten aanzien van het programmaplan informatievoorziening is nog niet duidelijk op welke wijze de implementatie zal plaatsvinden. De verwachting is dat op termijn sprake zal zijn van intensivering van de samenwerking tussen veiligheidsregio's, hetgeen de kwaliteit en het kostenniveau ten goede kan komen.

Op basis van het regionaal risicoprofiel is een programmaplan risicobeheersing opgesteld waarin wordt beschreven waar VGGM zich de komende jaren op gaat richten voor wat betreft het optimaliseren van de risicobeheersing. De focus ligt daarbij op vier scenario's: overstroming, verstoring nutsvoorzieningen, extreme weersomstandigheden en dierziekten.

Over de wijze waarop hulpdiensten aan gemeenten adviseren bij een evenement is nauwe samenwerking gezocht met de vijf veiligheidsregio's in Oost Nederland. Dit heeft geleid tot intensieve samenwerking, onder meer met behulp van de implementatie van één digitaal systeem.
Tussen drie regio's in Oost-Nederland worden voorbereidingen getroffen voor een zeer groot evenement in mei 2016, de Giro d'Italia.

Een oefening in september over contraterrorisme heeft duidelijk gemaakt dat nadere afstemming nodig is met de NCTV (Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid) over de implementatie van landelijke richtlijnen.

In 2015 hebben multirealistische oefeningen (MRO's) plaatsgevonden. Net als andere jaren oefenden politie, brandweer, GHOR, ambulancedienst samen . Nieuw dit jaar, was dat de oefening fysiek bij een zorginstelling plaats vond, waardoor ook deze partij daadwerkelijk mee kon oefenen. Ook heeft de GGD met het proces PSH (psychosociale hulpverlening) kunnen oefenen. Daarnaast heeft een grote

Infectieziekteoefening plaatsgevonden, waarbij ziekenhuizen en de GGD gezamenlijk hebben geoefend.

De GHOR heeft samen met ambulancezorg Gelderland Midden en het Rode Kruis de overgang van de geneeskundige combinatie naar de Geneeskundige Bijstand voorbereid. Dit heeft geleid tot daadwerkelijke overgang per begin 2016.

In het kader van de wettelijk verplichte onderlinge visitatie van veiligheidsregio's is een multidisciplinaire projectgroep samengesteld en een externe enquête (met verdiepende interviews) uitgezet. Deze informatie vormt de basis van zelfevaluatierapport dat begin 2016 zal worden vastgesteld ten behoeve van de visitatie door een externe visitatiecommissie in maart 2016.

Meldkamer
In de eerste helft van 2015 begon de planvorming voor de totstandkoming van de Landelijke Meldkamerorganisatie langzaam vorm te krijgen. Onder leiding van de regionale kwartiermaker LMO is een projectorganisatie opgezet waar de vijf betrokken veiligheidsregio's participeren. In de landelijke planning is voorzien dat de feitelijke overdracht van de meldkamer aan de LMO in Oost-Nederland in 2019 zal plaatsvinden. Deze overdacht zal dus nog enige jaren duren. In de tussentijd is het belangrijk dat de uitvoering van de meldkamerfunctie gewaarborgd blijft. In een reactie op de plannen over de LMO is door het Algemeen Bestuur aandacht gevraagd voor enkele zorgpunten, o.a. over personeel, ICT, financiën en governance. De nadruk daarbij is gelegd op het standpunt dat het bij nader inzien niet wenselijk is dat de zogenaamde 'monobrandweertaken' worden overgedragen aan de LMO.
In de tweede helft van 2015 is op landelijk niveau de ontwikkeling van de LMO onder druk komen te staan. Er is onderzoek ingesteld (Gateway Review) dat geleid heeft tot een herijking. Eind 2015 is nog onduidelijk wat hiervan de consequenties zijn voor de ontwikkeling van één meldkamer in Oost-Nederland (Apeldoorn).

1.3.3. Brandweer

Doorontwikkeling repressieve organisatie
Bestuurlijk besluitvorming met betrekking tot het project doorontwikkeling is voor de zomer afgerond. In de tweede helft van 2015 zijn de deelprojecten van start gegaan. De uitwerking en implementatie hiervan zijn voorzien in 2016 en 2017. Gestart is met de projecten dekkingsplan, uitruk op maat en herverdeling materieel. Via de klankbordgroep worden vrijwilligers betrokken bij de verschillende onderwerpen: zaken worden aan hen voorgelegd en de voortgang wordt gerapporteerd.

Evaluatie regionalisering
Bij de voorbereidingen van de regionalisering van de brandweer in Gelderland-Midden is afgesproken om na 2 jaar een brede evaluatie te houden onder de verschillende betrokkenen. In het najaar heeft als eerste een onderzoek plaatsgevonden onder alle medewerkers van de sector Brandweer en onder controllers van de gemeenten. In 2016 volgen de burgemeesters en AOV-ers, de gebouwenbeheerders, leiders jeugdbrandweer, medewerkers meldkamer, voorzitters van de brandweerverenigingen en medewerkers facilitaire zaken. Medio juli is de totaalrapportage gereed.

Overzicht aantal alarmeringen meldkamer en aantal alarmeringen brandweer voor incidenten

BRANDWEER INCIDENTEN AFGEHANDELD DOOR DE MELDKAMER IN 2015

Gemeente	Brand	Brand OMS	Dienst verlening	Leef milieu	Ongeval	Gezondheid	Verkeer	Overig	TOTAAL
Arnhem	144	345	6.501	146	28	30	79	2.277	**9.550**
Barneveld	29	50	1.965	61	11	2	28	535	**2.681**
Doesburg	6	6	295	6	1	0	1	121	**436**
Duiven	18	9	947	10	2	0	17	255	**1.258**
Ede	75	122	5.085	132	21	3	47	920	**6.405**
Lingewaard	19	17	493	11	3	3	5	60	**611**
Nijkerk	18	25	907	27	7	1	10	351	**1.346**
Overbetuwe	33	63	874	13	17	0	26	326	**1.352**

Renkum	18	59	774	22	4	4	6	466	**1.353**
Rheden	27	74	742	46	3	5	33	352	**1.282**
Rozendaal	0	2	35	1	0	0	0	3	**41**
Rijnwaarden	6	3	117	2	1	2	6	24	**161**
Scherpenzeel	3	13	385	3	1	0	0	102	**507**
Wageningen	21	45	863	25	1	3	3	328	**1.289**
Westervoort	9	5	116	7	0	1	1	52	**191**
Zevenaar	15	27	777	29	4	1	15	406	**1.274**
Buurgemeenten	*27*	*1*	*26*	*18*	*15*	*21*	*2*	*1*	***111***
TOTAAL	**468**	**866**	**20.902**	**559**	**119**	**76**	**279**	**6.579**	**29.848**

BRANDWEER INCIDENTEN GEALARMEERD IN 2015

	Brand	Brand OMS	Dienst verlening	Leef milieu	Ongeval	Gezondheid	Verkeer	Overig	TOTAAL
Arnhem	336	470	261	138	87	244	3	17	**1.556**
Barneveld	121	80	44	67	44	63	2	0	**421**
Doesburg	15	13	10	11	3	15	0	4	**71**
Duiven	36	43	12	28	11	11	0	1	**142**
Ede	272	194	124	196	75	134	6	8	**1.009**
Lingewaard	64	32	34	33	14	58	0	0	**235**
Nijkerk	69	59	26	31	24	52	2	7	**270**
Overbetuwe	88	39	46	25	35	56	0	4	**293**
Renkum	57	120	46	50	16	52	0	2	**343**
Rheden	59	94	50	62	15	86	1	0	**367**
Rozendaal	4	1	3	4	2	3	0	0	**17**
Rijnwaarden	9	7	7	8	7	16	1	1	**56**
Scherpenzeel	19	21	3	11	4	8	0	1	**67**
Wageningen	60	71	42	55	6	52	0	2	**288**
Westervoort	11	15	4	10	1	24	0	1	**66**
Zevenaar	62	58	23	30	13	53	1	3	**243**
Buurgemeenten	*59*	*8*	*7*	*24*	*25*	*17*	*1*	*0*	***141***
TOTAAL	**1.341**	**1.325**	**742**	**783**	**382**	**944**	**17**	**51**	**5.585**

Brandveilig Leven

De Visie Brandveilig Leven is in juni 2015 vastgesteld door het Algemeen Bestuur. Voor de speerpunten Kinderen en Omwonenden na brand is in 2015 gestart met een pilot, waarbij de brandweervrijwilligers een centrale rol spelen. Voor het speerpunt Zorginstellingen zal de toepassing van de methode ‘Geen Nood bij brand!’ worden voortgezet. Ten aanzien van het speerpunt Kinderen is gekozen voor de basisvariant waarbij een lespakket wordt aangeboden en scholen zelf beslissen of zij dit lespakket inzetten. De pilot gericht op schoolkinderen zal daadwerkelijk in 2016 starten; in eerste instantie in Barneveld en Huissen. De mogelijkheden van een voorlichtings- en belevingscentrum ‘Risk Factory’ worden nader onderzocht. In aanvulling op de voorstellen wordt n.a.v. de bespreking van het visiedocument in het Dagelijks Bestuur voorgesteld om de maatschappelijke rol van de brandweer beter te laten aansluiten bij allerlei initiatieven binnen gemeenten; zo zal de brandweer bijdragen aan bijeenkomsten voor ouderen en initiatieven gericht op participatie in de maatschappij.

Brandonderzoek en voorlichting na brand
Brandonderzoek wordt uitgevoerd om te kunnen leren van brand. Dit levert bruikbare informatie op voor het kenniscentrum, risicobeheersing (input brandveilig leven, risicogericht adviseren) en repressie (brandverloop i.r.t. brandbestrijding / risico's). Daarnaast wordt deelgenomen aan de programma's die in Oost5-samenwerkingsverband worden uitgevoerd, zoals het analyseren van de woningbrand (1:5 woningbrand en 100% nabellen). Er zijn 81 brandonderzoeken uitgevoerd. Er is 6 keer voorlichting na brand gegeven aan omwonenden. Tijdens deze bijeenkomsten wordt uitleg gegeven over het optreden van de brandweer en het brandonderzoek. Tevens wordt voorlichting gegeven inzake brandpreventie. Uit de reacties blijkt dat dit zeer gewaardeerd wordt.

Nationale Brandpreventieweken 2015 (NBPW 2015)
In 2015 is een nieuwe campagne gelanceerd door de Stichting NBPW: 'Verklein de kans op brand!'. In dat kader is, mede op basis van de uitdrukkelijke wens van het bestuur, de aanpak gericht op de doelgroep 'thuiswonende senioren': In de periode half september tot en met oktober heeft de brandweer bij 5 wooncomplexen ontruimingsoefeningen gehouden, gecombineerd met een nabespreking en voorlichting. Dit in samenwerking met verhuurders en zorgaanbieders en waar mogelijk ook met de sector VGZ en WMO-medewerkers van gemeenten. Het doel was om bewoners, verhuurders en zorgaanbieders aan het denken te zetten (veiligheidsbewustzijn): in hoeverre zijn bewoners zelfredzaam en welk handelingsperspectief wordt er geboden. Dit heeft voor alle betrokken partijen zinvolle leerpunten opgeleverd. Deze aanpak wordt dan ook zeer gewaardeerd door de verschillende partijen en zal naar verwachting worden voortgezet in het kader van het programma Brandveilig Leven, doelgroep senioren.

Wonen boven winkels
Op 16 december 2015 heeft het Algemeen Bestuur ingestemd met de conclusies en aanbevelingen van het rapport 'Wonen boven winkels 2015'. In dit rapport staan de resultaten van de steekproef die door Brandweer Gelderland-Midden is uitgevoerd in de gemeenten Arnhem, Doesburg en Wageningen naar het huidige brandveiligheidsniveau van winkels en bovenwoningen in de oude dorps-/stadskernen. De resultaten van deze steekproef geven een goede afspiegeling van de situatie in de regio Gelderland-Midden. Aanleiding voor het uitvoeren van de steekproef zijn de aanbevelingen die de Inspectie Veiligheid en Justitie (V&J) heeft gedaan in haar evaluatierapport over de zeer grote brand aan de Kelders in Leeuwarden op 19 oktober 2013. Bij die brand kwam een bewoner om het leven. In het rapport 'Wonen boven winkels 2015' wordt de gemeenten in de regio een aantal praktische handreikingen geboden om uitvoering te geven aan de aanbevelingen van de Inspectie V&J.

Omgevingsveiligheid/protocollen
Om meer aan de voorkant betrokken te zijn bij planvorming ruimtelijke ontwikkeling zijn er werksessies georganiseerd voor brandweer, gemeenten en omgevingsdiensten. Deze zijn positief verlopen. Hierdoor staat het onderwerp veiligheid én gezondheid vanaf het begin op de agenda en kan er sneller in het proces gecorrigeerd worden (indien nodig). Ook zijn in samenspraak protocollen opgesteld om de onderlinge samenwerking tussen brandweer, gemeenten en omgevingsdiensten nader te regelen.

Natuurbrandbestrijding
In maart hebben op twee zaterdagen grote natuurbrandoefeningen plaatsgevonden waarbij de werkwijze, samenwerking met natuurbeheerders & loonwerkers en het systeem zijn getest. Deze oefeningen hebben plaatsgevonden in samenwerking met het ASK (Artillerie schietkamp).
Door de Commissie Risicobeheersing Natuurbranden Veluwe is een pilot gebiedsgerichte aanpak gestart. Afronding van deze pilot vindt in de zomer plaats. Gebiedsgerichte aanpak houdt in dat samen met de natuurbeheerders het natuurgebied wordt geschouwd en onderzocht wordt hoe de natuurbeheerder met eenvoudige middelen in de inrichting van de natuur de kans op het ontstaan én de impact van onbeheersbare natuurbranden verminderd kan worden. Hierbij worden voor het natuurbeheer belangrijke plaatsen benoemd zodat de brandweer daar met een daadwerkelijke inzet rekening mee kan houden. Ook zaken zoals toegankelijkheid (infrastructuur) voor de brandweer en waterwinning worden bekeken. De pilot, waarbij samengewerkt werd met Veiligheidsregio Noord en Oost-Gelderland (VNOG), het Geldersch Landschap, Natuurmonumenten en gemeente Rheden, is uitgevoerd in het zuidoosten van de Veluwe. Het heeft een aantal gebiedsgerichte afspraken, kaarten, kennis en betere samenwerking met de natuurbeheerders opgeleverd. In de zomer 2016 wordt een

rapportage verwacht waarin (samen met VNOG) wordt beschreven hoe de gebiedsgerichte aanpak voor de gehele Veluwe kan worden aangepakt. Verder wordt de bijdrage van Brandweer Gelderland-Midden aan de ontwikkeling van het natuurbrandverspreidingsmodel gecontinueerd; dit model wordt door het IFV in samenwerking met het land (door)ontwikkeld.

Samenwerking met Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland
Naar aanleiding van de grote natuurbrand in park de Hoge Veluwe op 1e Paasdag 2014 en het evaluatierapport, is door de voorzitters en commandanten brandweer van VGGM en VNOG opdracht gegeven om te komen tot een gezamenlijke werkwijze en operationeel plan. In een projectgroep zijn de overeenkomsten en verschillen in aanpak in beeld gebracht. In een brainstormsessie met HOvD's en OvD's vanuit beide regio's is gezocht naar oplossingen. Voor de zomer was het concept operationeel plan gereed. Gelet op landelijke ontwikkelingen is er voor gekozen om de implementatie van de procedures en het uniforme crisismanagementsysteem begin 2017 door te voeren.

1.3.4 GGD

De taken van de GGD zijn het bewaken, beschermen en bevorderen van de gezondheid en veiligheid in Gelderland-Midden. Deze kerndomeinen zijn neergedaald in een drietal thema's: het ondersteunen en adviseren in de zorg voor jeugd en kwetsbaren, bijdragen aan het versterken van de informatiepositie van gemeenten en verbinden publieke gezondheid en publieke veiligheid. Daarmee sluiten we aan op de decentralisaties sociaal domein naar gemeenten.

Na de transitiefase hebben gemeenten in 2015 de transformatie van het sociaal domein verder vormgegeven. Zowel gemeentelijk als landelijk is in 2015 de verbinding gelegd tussen publieke gezondheid en sociaal domein. In het kader van de ontwikkeling van de regionale visie 'Publieke Gezondheid' hebben gemeenten gezondheid benoemd als een belangrijke voorwaarde om de gestelde doelen in het sociaal domein te kunnen realiseren. Een tweede uitgangspunt voor de regionale visie is het komen van nazorg naar voorzorg. Gemeenten (en GGD Gelderland-Midden) sluiten daarmee naadloos aan op landelijke ontwikkelingen. De kamerbrief betrouwbare publieke gezondheid (augustus 2014) is mede verschenen om de aansluiting van de publieke gezondheid op het sociaal domein te benadrukken. In vervolg op deze kamerbrief krijgt in 2015/206 het stimuleringsprogramma Publieke Gezondheid gestalte. Dit programma heeft tot doel de positionering van de GGD te verduidelijken en de 'klassieke' GGD-taken te verstevigen[1]. Ook in de kamerbrief over de landelijke nota volksgezondheid 2016–2019 (december 2015) wordt de verbinding tussen gezondheid en andere beleidsterreinen zoals sociaal domein, veiligheid, leefomgeving en participatie op meerdere plaatsen benadrukt. Evenals de gewenste beweging van nazorg naar voorzorg.

In de activiteiten van GGD Gelderland-Midden zien we de verbinding publieke gezondheid en sociaal domein en de beweging van nazorg naar voorzorg terug. De jeugdgezondheidszorg staat voor een veranderopgave om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de ontwikkelingen in het jeugdstelsel. Gemeenten maken t.a.v. het jeugdstelsel ieder voor zich eigen keuzes, al of niet in samenwerking met andere (regio)gemeenten. Veel gemeenten kiezen daarbij voor een wijkgerichte werkwijze. In samenspraak met een werkgroep heeft de JGZ in 2015 voorbereid hoe zij invulling kan geven aan haar rol en positie in het sociaal domein. De uitwerking hiervan loopt door in 2016.

In 2015 heeft de unit Onderzoek, Informatie en advies (OIA) inhoud gekregen. Vanuit deze unit wordt een aantal bestaande en nieuwe producten en activiteiten gerealiseerd die bijdragen aan het versterken van de informatiepositie van gemeenten. OIA legt de verbinding tussen publieke gezondheid, sociale veiligheid en het sociaal domein en onderzoekt in samenwerking met gemeenten hoe informatie op wijkniveau gegeneerd én gepresenteerd kan worden.
Met de ontwikkeling van het calamiteitentoezicht en kwaliteitstoezicht Wmo sluit de GGD aan op een directe wens van een aantal gemeenten. Ook geeft de GGD hiermee invulling aan de pijler 'toezicht' binnen het stimuleringsprogramma Publieke Gezondheid. Het uitvoeren van kwaliteitstoezicht is tevens één van de manieren om van nazorg naar voorzorg te komen.

[1] Deze taken worden ook wel de vier pijlers van de GGD genoemd: (1) monitoren, signaleren en adviseren, (2) de uitvoerende taken infectieziektebestrijding, medische milieukunde en technische hygiënezorg, (3) de publieke gezondheid bij incidenten, rampen en crises en (4) toezicht houden.

De verbinding publieke gezondheid en sociale veiligheid is in 2015 in een themabijeenkomst ‘sociale veiligheid’ door het algemeen bestuur verkend. Eén van de thema’s binnen dit brede begrip, het thema ‘verwarde personen’ zal, aansluitend op de landelijke actualiteit, in 2016 nader uitgewerkt gaan worden.

Openbare Geestelijke Gezondheidzorg

In 2015 is er veel aandacht geweest voor de aansluiting van de Centrale Toegang dak- en thuislozen op de nieuwe werkwijzen van gemeenten in het kader van de decentralisaties van het sociale domein. De positionering van de sociale wijkteams heeft in enkele gemeenten geleid tot het opheffen van de lokale zorgnetwerken of het op een andere manier vormgeven hiervan. In nauw overleg met gemeenten worden varianten op het lokaal zorgnetwerk ontwikkeld, bijvoorbeeld middels een netwerkstructuur, zodat een opschaling van zorg geborgd wordt. Deze ontwikkeling zet zich door in 2016.

In de regio Arnhem is in 2015 gestart met de Centrale Intake. Doel van deze werkwijze is het op basis van objectieve criteria voeren van een intakegesprek bij alle individuen en gezinnen die een beroep doen op de Maatschappelijke Opvang. Vervolgens wordt in overleg met de voorzieningen zo snel mogelijk een plaatsing gerealiseerd.

In het najaar van 2015 heeft er een uitbreiding van het verpleegkundig spreekuur plaatsgevonden. Het verpleegkundig spreekuur werd al ingezet in de opvang van Iriszorg en is uitgebreid naar het Kruispunt omdat de inschatting was dat deze doelgroep (niet verzekerd, geen huisarts en behoefte aan medische zorg) zich vooral daar bevindt. Het spreekuur voldoet duidelijk in een behoefte.

De verdere implementatie van trajectfinanciering, binnen de centrumgemeenten Ede en Arnhem, heeft geleid tot een goed functionerend systeem. Wel blijkt dit systeem voor de deelnemende organisaties niet altijd even toegankelijk. Uitgaande van een zo klantvriendelijk mogelijk cliëntvolgsysteem is dit systeem in het najaar geëvalueerd. Aanpassingen zullen in het eerste kwartaal van 2016 worden geëffectueerd. Uiteraard in goede samenwerking en afstemming met ketenpartners en de gemeente.

Zowel in Ede als Arnhem is er veel aandacht voor opvang van gezinnen die niet direct te plaatsen zijn. Een goed zicht op de wachtlijst en het bevorderen van de doorstroom in afstemming met woningcorporaties is en blijft hier van belang.

De functie van het meldpunt ontruimingen (regio Arnhem) en nieuwe afspraken tussen Vitens en VGGM ter voorkoming van schrijnende gezinssituaties is in ontwikkeling. Momenteel wordt i.s.m. de gemeente draagvlak gezocht voor de methodiek ‘Vroeg er op af’ zoals reeds werkzaam in Amsterdam. Doel hiervan is in een zo vroeg mogelijk stadium signaleren en voorkomen van (financiële) problematiek die kan leiden tot huisuitzettingen.

Jeugdgezondheidszorg

Iedere gemeente ontvangt in april 2016 een integraal jaarverslag van de JGZ 0-18 met daarin gezondheidsinformatie en een financiële verantwoording van het lokale aanbod JGZ per gemeente. Daarnaast ontwikkelen we gemeenteprofielen jeugd. Deze nieuwe integrale rapportage over jeugdigen per gemeente wordt in samenwerking met gemeenten ontwikkeld en zal in de tweede helft 2016 voor het eerst beschikbaar komen. Gezien deze gemeentelijke rapportages beperken we ons in dit verslag tot de hoofdlijnen.

In januari 2015 is de JGZ 0-4 jaar van STMG overgekomen naar de stichting Publieke Gezondheid (PG). Gedurende 2015 is de overgang van de JGZ 0-4 jaar vanuit Icare voorbereid. Hier is eind 2015 bestuurlijk akkoord voor gegeven. Hoewel we ons hierna beperken tot de JGZ 4-18 jaar, kan dit niet los gezien worden van deze belangrijke uitbreiding van de taken van de Jeugdgezondheidszorg. Over de JGZ 0-4 jaar wordt verslag gedaan in het jaarverslag van de Stichting PG. Dit verslag wordt geagendeerd voor de Raad van Toezicht Stichting PG.

Naar aanleiding van de komst van de JGZ 0-4 binnen VGGM en de transitie van het jeugdstelsel vindt een inhoudelijke en bedrijfsmatige doorontwikkeling plaats. De doorontwikkeling is gericht op het realiseren van een integrale, doelmatige en flexibele JGZ, die bijdraagt aan de transformatie-doelstellingen en goed aansluit bij het lokale sociale domein. In dit kader is in 2015 ingezet op de volgende hoofdthema's:

1. *Aansluiting / positionering JGZ als publieke zorg in het jeugdstelsel*
   De jeugdverpleegkundige ontwikkelt zich verder als generalist van het gezonde, normaal ontwikkelende kind. Zij is werkzaam op de vindplaats in aansluiting op de wijkteams cq. sociale teams. De jeugdarts ontwikkelt zich steeds meer als sociaal-medisch deskundige en vormt de verbinding met de sociaal medische keten (curatief, J-GGZ). Samen hebben de jeugdverpleegkundige en jeugdarts alle kinderen in beeld. Dit biedt tevens de mogelijkheid als vangnet te fungeren voor de populatie kinderen en ouders die geen directe vraag hebben of niet in staat zijn deze als zodanig te formuleren. Ten behoeve van deze transformatie heeft VGGM geïnvesteerd in de competenties van de JGZ-medewerkers en de relatie en afstemming met scholen en ketenpartners, in het bijzonder de huisartsen.
2. *Inhoudelijke doorontwikkeling*
   a. *Extra contactmoment met adolescenten*
      Na een uitgebreid ontwikkel- en pilottraject voert de JGZ sinds schooljaar 2014/2015 het gezondheidsonderzoek voor 15/16 jarigen uit op vrijwel alle scholen voor regulier voortgezet onderwijs in Gelderland-Midden. De uitrol is uitgebreid begeleid, gemonitord en geëvalueerd. De uitrol kent inhoudelijk geen verrassingen. De logistiek en afstemming met sommige scholen vormt wel een uitdaging. In 2015 heeft de JGZ meegewerkt aan de voorbereiding van een landelijk onderzoek naar het extra contactmoment n.a.v. een call door ZonMw in het kader van de vernieuwing uitvoeringspraktijk JGZ. De JGZ is ook betrokken bij de uitvoering van het onderzoek, dat plaatsvindt van januari 2016 tot medio 2018.
   b. *Begeleiding schoolziekteverzuim*
      In 2015 is een aantal ontwikkelingen op het gebied van het aanpakken van schoolziekte-verzuim in gang gezet. Zo zijn voorbereidingen getroffen om vanuit de JGZ een impuls te geven aan de integrale aanpak in samenwerking met scholen en leerplicht op basis van de wetenschappelijk onderbouwde methodiek M@ZL. Verder neemt de JGZ deel aan een project van Karakter gericht op de begeleiding van ziekgemelde leerlingen met (een vermoeden van) psychiatrische problematiek.
3. *Bedrijfsvoering en organisatie van werk*
   Er zijn voorbereidingen getroffen voor projecten op het gebied van bedrijfsvoering en organisatie om de (synergie)voordelen van een integraal werkende JGZ 0-18 te benutten en professionals te faciliteren bij hun taakuitvoering in het lokale jeugdstelsel. Het betreft projecten op het gebied van:
   - Registratie, informatiemanagement en beleidsadvisering (zie punt 4).
   - Vorming regionale teams JGZ 0-18 met als doel het bieden van continuïteit van zorg dichtbij kinderen van 0-18 jaar en hun gezin door geografisch ingedeelde, multidisciplinaire teams met integraal werkende jeugdverpleegkundigen en -artsen.
   - Integratie en verbetering van ondersteuning en systemen: belangrijke aspecten hierbij zijn het efficiënter inrichten van ondersteunde werkprocessen, het faciliteren van professionals bij het flexibel kunnen uitvoeren en eigenstandig kunnen prioriteren van de preventieve taken in hun lokale werkgebied en het faciliteren van ouders in hun eigen regievoering en keuzemogelijkheden, o.a. bij het maken van afspraken.
4. *Doorontwikkeling informatiemanagement en beleidsadvisering*
   - *Integratie informatievoorziening*
     Er zijn voorbereidingen getroffen voor integratie van de KD+ inrichtingen 0-4 en 4-18. In 2016 worden de KD+ omgevingen gefaseerd samengevoegd tot één KD+ omgeving 0-18 en zal een start gemaakt worden met het inrichten van één integrale registratie in KD+.
   - *Schoolgezondheidsprofielen*
     In het schooljaar 2014/2015 is een project uitgevoerd gericht op het ontwikkelen en zoveel mogelijk geautomatiseerd genereren van schoolgezondheidsprofielen voor het voortgezet onderwijs. Dit door het RIVM/Centrum Gezond Leven gesubsidieerde project is in de zomer van 2015 afgerond. De JGZ geeft scholen jaarlijks een terugkoppeling over de gezondheid en leefstijl van hun leerlingenpopulatie o.b.v. het nieuwe extra contactmoment adolescenten. In september zijn de schoolgezondheidsprofielen van schooljaar 2014/2015 aan alle scholen aangeboden. In vervolg hierop heeft op de scholen een adviesgesprek plaatsgevonden met

de zorgcoördinatoren c.q. het zorgteam om de informatie uit het profiel te duiden en adviezen te geven hoe de school om kan gaan met bepaalde problematiek.

- *Informatie en advies aan gemeenten*
  Het leveren van informatie op lokaal niveau, aansluitend op de vraag van gemeenten en ondersteunend bij de ontwikkelingen in het sociaal domein, is een belangrijk aandachtspunt bij de doorontwikkeling van informatiemanagement en beleidsadvisering, zowel binnen de afdeling JGZ als in breder GGD-verband. In het verlengde van de schoolgezondheidsprofielen is in samenwerking met de ambtelijke werkgroep 'extra contactmoment' gewerkt aan het ontwikkelen van gezondheidsprofielen voor gemeenten. In de tweede helft van 2015 is besloten dit proces op te laten gaan in de bredere informatie-/ adviesfunctie van de GGD aan gemeenten. Er is een voorstel uitgewerkt voor het maken van een integrale rapportage over jeugdigen (0 tot 23 jaar) per gemeente, waarin informatie uit verschillende bronnen -zowel binnen als buiten de GGD- bij elkaar gebracht worden. In 2016 wordt dit in samenwerking met het ambtenarenoverleg verder uitgewerkt.

Forensische geneeskunde

De Nationale Politie heeft besloten de volledige forensisch medische zorg openbaar aan te besteden. Medio 2015 is door de politie besloten tot staking van de aanbesteding. Ter overbrugging van de periode tot heroverweging van een nieuwe aanbesteding of het maken van andere afspraken is het contract met VGGM voor onbepaalde tijd verlengd. GGD GHOR NL lobbyt nu voor forensische geneeskunde als publieke verantwoordelijkheid. Omdat forensische geneeskunde zich afspeelt op het grensvlak van politie, justitie, gezondheidszorg en recht, veel taken voortvloeien uit wet- en regelgeving en de forensisch arts onafhankelijk moet zijn, is het logisch dat forensische geneeskunde een overheidstaak blijft c.q. ondergebracht blijft bij de GGD.

Arrestantenzorg
Het aantal verrichtingen arrestantenzorg voor Politie Gelderland-Midden is licht gedaald t.o.v. vorig jaar. Het aantal verrichtingen bij Politie Gelderland-Zuid is gelijk gebleven.

Lijkschouw en euthanasie
Terwijl het aantal lijkschouwen in 2015 toenam, daalde het aantal euthanasieactiviteiten.
Dit is een landelijke trend. Of deze tendens zich zal voortzetten is de vraag. De ministeries van VWS en V&J hebben een nieuwe handreiking geschreven omtrent euthanasie bij dementerenden. Dit is een verruiming ten opzichte van de normen van de KNMG. Was volgens de KNMG expliciete verbale of non-verbale communicatie met de patiënt nodig, volgens de nieuwe handreiking is euthanasie bij patiënten met gevorderde dementie mogelijk als aan extra voorwaarden wordt voldaan.

Infectieziekten

Toename infectieziekten
Op het gebied van infectieziekten doen zich (inter)nationale ontwikkelingen voor. Het aantal nieuwe (ernstige) infectieziekten neemt toe. In 2014/2015 hebben we te maken gehad met een wereldwijde dreiging van Ebola. In onze regio waren enkele patiënten met verdenkingen van ebola. Gelukkig bleken die steeds negatief. Wel worden de casussen geëvalueerd om optimaal voorbereid te blijven.

In 2015 heeft GGD Gelderland-Midden 664 meldingen van meldingsplichtige ziekten ontvangen. In 2014 waren dat er 589.
Antibioticaresistentie
ABR is wereldwijd een groeiend probleem. De laatste decennia is er een toename van resistentie van bacteriën, terwijl er bijna geen nieuwe antibiotica meer worden ontwikkeld. Daarmee is antibioticaresistentie een bedreiging voor de volksgezondheid geworden. Om ook in de toekomst de werkzaamheid van de beschikbare middelen te behouden moet een verdere toename van antibioticaresistentie worden voorkomen.
Zoönose
GGD Gelderland-Midden is een regio met veel dieren en intensieve veehouderij. Dit brengt een risico op zoönosen met zich mee. Een projectaanvraag om hiervoor in de regio Oost een One health kennisnetwerk op te richten is inmiddels goedgekeurd.

Landelijk zijn in 2015 verschillende kamerbrieven en rapporten over de inspectieziektebestrijding verschenen. Rode lijn in deze rapporten is dat GGD'en hun wettelijke taken met betrekking tot grootschalige infectieziekten uitbraken op orde hebben. Bij een acute crisis levert de GGD de benodigde inzet. De minister maakt zich wel zorgen over de kwetsbaarheid van de GGD. GGD'en komen aan een aantal zaken, zeker in drukte tijden niet toe. Er is weinig aandacht voor proactieve taken als preventie, surveillance, regionale netwerkvorming en het houden van crisisoefeningen. Ook onderzoek naar nieuwe ziektes en innovaties komen onvoldoende van de grond. GGD Gelderland-Midden wijkt niet af van het landelijk beeld. Wij hebben onze repressieve taken bij grootschalige infectieziektenuitbraken op orde. Doordat we prioriteit moeten geven aan de taken aan de achterkant, is er (te) weinig ruimt voor surveillance, monitoring, preventie en netwerkvorming.

Reizigersadvisering
Na een daling van het aantal bezoekers in 2013 en 2014 was in 2015 weer een (lichte) stijging te zien. De meeste bezoekers vertrokken naar Indonesië, Thailand, Turkije en Zuid-Afrika. Reizigers naar de tropen en malariagebieden weten meestal wel dat ze voor een reis naar die gebieden bij een vaccinatiebureau langs moeten gaan. Maar reizigers naar bijvoorbeeld Kroatië, Egypte of andere bestemmingen die relatief dicht bij huis liggen, weten dat vaak (nog) niet. Dit vormt een risico voor de reizigers zelf, maar ook voor hun omgeving. Deze reizigers kunnen, als zij besmet zijn met bijvoorbeeld Hepatitis A (besmettelijke geelzucht), dit gemakkelijk overdragen. Daarom zal ook het komende jaar campagne gevoerd worden om deze reizigers te informeren over aanbevolen vaccinaties.

Seksuele gezondheid

Wijziging in risicogroepen
De criteria voor wie behoort tot de risicogroepen voor soa worden van tijd tot tijd bijgesteld op basis van epidemiologisch onderzoek en op basis van financiële prioriteiten. De groei die het gebruik van de Soa-poli de afgelopen jaren heeft doorgemaakt en de wachttijden hebben tot een herziening van het toelatings- en testbeleid geleid. Verdere groei van het aantal consulten is niet meer toegestaan. Per 1 januari zijn de risicogroepen aangescherpt; mensen met veel wisselende seksuele contacten en prostituanten komen niet langer in aanmerking voor een gratis soa-test bij de GGD. Degenen die niet meer tot de risicogroepen behoren (vermoedelijk 5 tot 10%) worden naar de huisarts verwezen. Personen die met verkrachting of seksueel geweld te maken hebben gehad, worden wel altijd geholpen.

Vindpercentage SOA
Het vindpercentage positieve SOA was in 2015 opnieuw hoog (18%). Landelijk gezien kent de regio Oost de hoogste vindpercentages. Door middel van statistische analyses en het opstellen van de jaarlijkse SOA thermometer proberen we te begrijpen wat de oorzaak hiervan is. Tot op heden is er geen eenduidige oorzaak aan te wijzen.

Milieu en gezondheid

Asbest
Vragen over asbest bleven ook in 2015 binnenkomen. De meeste vragen komen van burgers en corporaties. Als ergens onverwacht asbest wordt aangetroffen weten corporaties de GGD steeds vaker te vinden voor advies over de gezondheidsrisico's en communicatie. Omdat het landelijk verbod op asbestdaken in 2024 is te verwachten, zullen de komende jaren veel particulieren en corporaties asbest gaan verwijderen.

Binnenmilieu
De ontvangen binnenmilieumeldingen (vaak over vocht, schimmel en stank) betroffen bijna altijd huurwoningen. Er is meestal sprake van ontevredenheid over het handelen van de verhuurder of van overlastsituaties. Melders verwachten veel van de GGD. Voor juridische procedures wil men een GGD advies op papier.

Binnenmilieu scholen
In 2015 werkte GGD Gelderland-Midden mee aan twee landelijke GGD GHOR NL projecten, gesubsidieerd door Ministeries I&M en Onderwijs:

- Scholen met mechanische ventilatie: in 2014-2015 zijn 19 scholen in de regio onderzocht en geadviseerd. Op veel scholen, zowel oude, nieuwe als net gerenoveerde, zijn binnenmilieuproblemen vastgesteld. Voortdurende aandacht voor een gezond binnenmilieu blijkt nodig te zijn en samen met installateurs en schoolbestuur wordt nu gewerkt aan verbetering ervan.
- Ontwikkeling van een binnenmilieu-onderhoudsplan voor scholen: borging van de binnenmilieukwaliteit blijkt essentieel: in de praktijk blijkt vaak niet goed vastgelegd te zijn op welke manier de kwaliteit gewaarborgd wordt of blijft.

Lokaal hitteplan
2015 was het warmste jaar ooit. Nederland kent een Nationaal Hitteplan. Gemeenten, zorginstellingen, huisartsen, scholen en kinderdagverblijven worden bij een hittegolf door VGGM gewaarschuwd om maatregelen te nemen. Het publiek wordt gewaarschuwd via kranten, tv en internet. Omdat de kans bestaat dat zelfstandig wonende ouderen de informatie niet goed tot zich nemen of de adviezen niet goed opvolgen worden buurtbewoners ingeschakeld om deze ouderen te helpen. VGGM en de gemeente Arnhem ondersteunen en stimuleren dit proces van participatie.

Omgevingsdiensten
In onze regio zijn twee omgevingsdiensten: omgevingsdienst regio Arnhem en omgevingsdienst De Vallei. Met de omgevingsdiensten wordt nadrukkelijk samenwerking gezocht. Dit gebeurde eerder al naar aanleiding van casuïstiek, maar steeds meer wordt gestreefd naar structurele samenwerking. Begin 2015 vond daartoe een ontmoetingsmiddag plaats. Thema was ‘Met elkaar werken aan een gezonde en veilige leefomgeving: effectief en vanuit ieders rol’. In vervolgbijeenkomsten wordt bekeken hoe omgevingsdiensten en GGD elkaar kunnen ondersteunen en versterken. Op het gebied van asbest sluit de GGD aan bij het regulier overleg van de omgevingsdiensten.

Omgevingswet
De Omgevingswet, die naar verwachting in 2018 in werking treedt, integreert zo’n 26 wetten op het gebied van de fysieke leefomgeving. Hieronder vallen onderwerpen als: bouwen, milieu, waterbeheer, ruimtelijke ordening, monumentenzorg en natuur. Gezondheid en ruimte hebben een nauwe relatie tot elkaar. Met de nieuwe omgevingswet krijgen gemeenten de mogelijkheid om een omgevingsvergunning te weigeren als naar het oordeel van de gemeente sprake is van bijzondere omstandigheden die zouden kunnen leiden tot nadelige gevolgen voor de gezondheid. In 2015 is VGGM-breed een project gestart met als doel de taken en onderlinge samenwerking voor de integrale advisering aan gemeenten omtrent omgevingsveiligheid te borgen in het werkproces.

Inspecties kinderopvang/Technische hygiëne zorg

Gemeenten ontvangen maandelijks een overzicht van het aantal inspecties kinderopvang, het aantal sluitingen en een overzicht van het risicoprofiel per type opvang. Eenmaal per jaar wordt een jaaroverzicht verstrekt.

In het jaar 2015 zijn beduidend minder kinderopvanglocaties gesloten vergeleken met het jaar 2014 (79 en 152).Voor een groot deel kan dit verklaard worden door de in gang gezette harmonisatie van de peuterspeelzalen; in 2014 is al een groot deel van de peuterspeelzaal locaties gesloten, om vervolgens als kinderdagverblijf verder te exploiteren. Door deze beweging zijn minder reguliere inspecties bij peuterspeelzalen uitgevoerd. Ook bij de andere opvangvormen is sprake van minder sluitingen in 2015; dit komt overeen met het landelijke beeld (bron: LRKP).

Net als vorig jaar is er sprake geweest van overnames door (dreigende) faillissementen: in samenspraak met de gemeenten werd dan een maatwerkpakket samengesteld: welke te toetsen items zijn van belang in deze situatie? Mede hierdoor zijn minder (reguliere) inspecties uitgevoerd bij kinderdagverblijven en buitenschoolse opvang locaties.

Herinspecties
Dit jaar zijn 166 herinspecties uitgevoerd bij de kinderopvang (in 2014 waren dit er 151). Hieruit kan geconcludeerd worden dat het handhavingsadvies van de GGD steeds vaker door de gemeenten wordt overgenomen.

Risicogestuurd toezicht
In het risicogestuurd toezicht krijgt een opvanglocatie een risicoprofiel (rood en oranje bij veel risico, geel en groen bij weinig risico). Het aantal hoog-risicolocaties is gelukkig zeer beperkt. Het aantal 'rode' risicoprofielen bedraagt nu 0,4 % en het percentage 'oranje risicoprofielen 2,7%.

Risicoprofielen per soort opvang, 1-1-2016

Soort opvang	Rood		Oranje		Geel		Groen		Eindtotaal
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	
Buitenschoolse opvang	2	0,9%	5	2,3%	58	27,2%	148	69,5%	213
Gastouderbureau	0	0,0%	1	4,3%	5	21,7%	17	73,9%	23
KDV Peuteropvang	0	0,0%	0	0,0%	13	34,2%	25	65,8%	38
Kinderdagverblijf	0	0,0%	6	3,3%	63	35,0%	111	61,7%	180
Peuterspeelzaal	0	0,0%	2	3,4%	24	41,4%	32	55,2%	58
Eindtotaal	**2**	**0,4%**	**14**	**2,7%**	**163**	**31,8%**	**333**	**65,0%**	**512**

Het Nieuwe Toezicht
In het kader van de ontwikkeling naar het Nieuwe Toezicht vindt momenteel een herijking van wet- en regelgeving plaats. Hierin wordt afgewogen of de minimale vereiste kwaliteit alleen door een doelvoorschrift geborgd kan worden of dat ook een middelenvoorschrift noodzakelijk is. Doel van het Nieuwe Toezicht, dat vermoedelijk 1 januari 2018 ingaat (was 1 januari 2017), is het eenvoudiger en doeltreffender maken van de regels zodat meer tijd en ruimte ontstaat voor (pedagogische) kwaliteit en maatwerk. De rol van de toezichthouder verandert daardoor. Er komt meer aandacht voor de pedagogische kwaliteit en het voeren van gesprekken met houders zodat het uiteindelijk doel (kwaliteitsverbetering) gehaald kan worden. Toezichthouders van VGGM zijn actief betrokken bij deze ontwikkelingen en worden bijgeschoold om op deze nieuwe manier te kunnen werken.

Toezicht WMO

In 2015 is VGGM gestart met de uitvoering van het Wmo calamiteitentoezicht voor alle gemeenten in het werkgebied. Een calamiteit roept veel vragen op zoals: 'Hoe heeft dit kunnen gebeuren?' Zowel voor de betrokkenen als voor de zorgverleners heeft een calamiteit grote impact. Soms kan dat leiden tot maatschappelijke onrust. Doel van het calamiteitentoezicht is nagaan wat er precies is gebeurd en waarom, onrust beheersen en proberen te voorkomen dat in de toekomst iets vergelijkbaars plaats zal vinden.
De Wmo kent ook kwaliteitstoezicht. In tegenstelling tot het calamiteitentoezicht dat reactief is, is het kwaliteitstoezicht proactief. Bij kwaliteitstoezicht wordt gecontroleerd of wordt voldaan aan de (minimum)voorschriften uit de Wmo zelf, de kwaliteitseisen uit lokale verordeningen en de eventuele (aanvullende) inkoopvoorwaarden die gesteld zijn aan zorgaanbieders. Deze vorm van toezicht is in 2015 samen met ambtenaren Wmo voorbereid en zal in 2016 uitgevoerd worden voor die gemeenten die dit wensen te beleggen bij VGGM.

TBC

Dalende incidentie, verminderd aantal consulten
Het aantal consulten dat artsen en verpleegkundigen het afgelopen jaar hebben gehouden is t.o.v. 2014 sterk verminderd. De oorzaak van deze sterke daling heeft te maken met de grote TBC uitbraak in 2013 en 2014. Ten opzicht van deze jaren is er sprake van een daling. In Nederland is al jaren sprake van een dalende incidentie. Om de problemen van de dalende incidentie landelijk het hoofd te bieden, de kwaliteit te behouden en doelmatig en kosteneffectief te werken is opschaling nodig. Een aantal organisatorische veranderingen zijn voorgesteld en worden uitgewerkt in het 'Uitvoering Nationaal Plan Tuberculosebestrijding (NPT) 2015-2030':

a) De vorming van vier regio's in de tuberculosebestrijding;
b) De inrichting van vier Regionale Expertise Centra (REC);
c) De centrale coördinatie en beheer van Mobiele Röntgen Units (MRU).

In de regio noord/oost Nederland hebben de GGD'en overeenstemming bereikt over de functionele samenwerking rond TBC (REC). In de regio noord/oost Nederland is gekozen voor een functionele opschaling van de tuberculose bestrijding. Er komt geen nieuwe organisatie. Elke GGD blijft zelf verantwoordelijk voor de tuberculosebestrijding in het eigen werkgebied en bewaakt de samenhang in het bijzonder de Infectieziektebestrijding en andere taken binnen de publieke gezondheidszorg. Binnen de regio worden afspraken gemaakt over de inzet, uitwisseling en opleiding van personeel, intercollegiaal overleg, specialisatie, consulatie en uniformering van uitvoeringsbeleid.

De bestuurlijke verantwoordelijk voor de tuberculosebestrijding verandert hier niet mee. De directeur Publieke Gezondheid blijft verantwoordelijk voor de uitvoering in de GGD regio en is daarop aanspreekbaar voor het bestuur. De toegankelijkheid voor burgers (frontoffice functie) blijft ongewijzigd, alsmede de inzet vanuit de GGD bij een uitbraak van TBC.
Daarnaast wordt in taakdifferentiatie een praktische, financiële en kwalitatief verantwoorde oplossing gezien, mits duidelijk is dat voor bepaalde aspecten van het werk de expertise en ervaring van de tuberculosearts nodig zijn.

BCG vaccinaties pasgeborenen
In 2012 werd gestart met een inhaalslag voor het geven van BCG's bij pasgeborenen. Vanuit het GBA worden alle pasgeborenen die in aanmerking komen voor een BCG opgeroepen. De opkomst was de afgelopen jaren laag. Na een gewijzigde manier van oproepen (o.a. meerdere malen oproepen) is het bereik gestegen naar 60% van het aantal opgeroepen kinderen In eerdere jaren was dit slechts 42%.

Onderzoek, Informatie en Advies (OIA)

In 2015 is de nieuwe unit Onderzoek, Informatie en Advies (OIA) gestart. OIA realiseert een aantal bestaande en nieuwe producten en activiteiten die bijdragen aan het versterken van de informatiepositie van gemeenten. De verbinding tussen publieke gezondheid, sociale veiligheid en het sociaal domein én de zoektocht naar het beschikbaar maken van informatie op wijkniveau vormen het kader voor de unit. De werkzaamheden zijn te verdelen in vier kerntaken die in samenhang worden uitgevoerd:

1. *Uitvoeren van de wettelijke taak zoals omschreven in de WPG, Artikel 2, 2a en 2b; epidemiologische monitoring.*
    - De resultaten van de Kindermonitor zijn door middel van 'Kinderen in beeld' en de gemeentelijke factsheets gerapporteerd. De jeugdmonitor (EMOVO) is eind 2015 op landelijk niveau uitgevoerd (5 scholen in Gelderland-Midden). Resultaten hiervan worden in combinatie met de resultaten uit het Adolescentencontactmoment gerapporteerd. Ook is in 2015 gestart met de voorbereidingen op de Monitors Volwassenen en Ouderen 2016. Deze monitor moet inzicht geven in de (positieve) gezondheid en de zelfredzaamheid van de inwoners.
    - Om het inzicht in risicogroepen te vergroten hebben studenten van de Wageningen Universiteit in opdracht van VGGM een onderzoek uitgevoerd naar de gezondheidsrisico's bij MBO-leerlingen niveau 1 en 2. In 2015 is energie gezet op inzicht in kwetsbare groepen op het terrein van de seksuele gezondheid. Hierover wordt in 2016 gerapporteerd.
    - Voor de (jongeren op gezond gewicht) JOGG gemeenten is bijgedragen aan de nulmeting, voor de GIDS gemeenten wordt in kaart gebracht hoe de monitoring eruit zou kunnen zien. Voor de Fris Valley gemeenten is een overzicht gemaakt van de stand van zaken m.b.t. alcoholgebruik. Daarnaast zijn voor individuele gemeenten gegevens in beeld gebracht op thema's zoals overgewicht, alcoholintoxicaties etc.

2. *Ondersteunen van gemeenten bij de ontwikkeling, onderbouwing en evaluatie van regionaal en lokaal gezondheidsbeleid: Regionale Visie (Wpg, artikel 13, tweede lid).*
    - Ter inspiratie voor een ambtenaren is een bijeenkomst georganiseerd waarin input en ideeën zijn aangereikt voor het opstellen van de lokale gezondheidsnota's. Ook heeft de GGD meegewerkt aan de Raadsconferentie Publieke Gezondheid waarin raads- en commissieleden zijn meegenomen in het gedachtengoed van de regionale visie.

- De GGD heeft geparticipeerd in diverse onderzoeken (vanuit AMPHI (academische werkplaats IGB) en de Wageningen Universiteit. Deze onderzoeken hebben allemaal betrekking op het vinden van handvatten waarmee gemeenten hun lokale PG beleid vorm kunnen geven.

3. *Ontwikkelen van een regionaal risicoprofiel Publieke Gezondheid, afgestemd op het risicoprofiel voor de veiligheidsregio en ondersteunend voor gemeenten voor het maken van beleidskeuzes.*
   - De GGD ontwikkelde in 2015 gemeenteprofielen als aanzet voor dit risicoprofiel.
   - In de tweede helft van 2015 is als doorontwikkeling hierop een kwantitatieve en kwalitatieve risico-inventarisatie gedaan ten behoeve van de regionale visie. Vervolgens is samen met de brandweer verkend hoe de profielen in 2016 doorontwikkeld kunnen worden tot een regionaal en integraal risicoprofiel.

4. *Ondersteunen van gemeenten bij de monitoring van het Sociaal Domein, vanuit het perspectief van de publieke gezondheid en de (sociale) veiligheid.*
   - Monitoring: Gezondheid is een belangrijke voorwaarde voor zelfredzaamheid en participatie. De manier waarop we naar gezondheid kijken verandert. We kijken naar wat iemand nog wel kan, wat de kracht van een individu en een netwerk is. Vanuit dat perspectief beschikt de GGD over veel gegevens die gemeenten kunnen helpen bij het vinden van de ‘knoppen’ waar je aan kunt draaien om zelf- en samenredzaamheid te vergroten. GGD Gelderland-Midden is betrokken bij de landelijke vormgeving van deze manier van monitoring en brengt dit lokaal in de praktijk. Uitgangspunt is het gebruik van de landelijk ontwikkelde indicatorenset Publieke Gezondheid en Sociale Veiligheid, die gebruikt kan worden om bij te dragen aan de monitoring van het sociaal domein. De GGD onderzoekt samen met een aantal gemeenten hoe deze set in combinatie met de gemeentelijke gegevens gebruikt kan worden om informatie over het sociaal domein te monitoren. Dit heeft in 2015 positieve resultaten opgeleverd in de gemeente Rheden. Met de gemeente Ede heeft een verkenning plaats gevonden t.a.v. een soortgelijke activiteit, waarbij ook gekeken is welke verbindingen mogelijk zijn met de al bestaande monitoring van de Centrale Toegang / OGGZ-doelgroep (Veluwevallei). In 2016 willen we dit nader concretiseren. Ook met de gemeente Wageningen vindt een dergelijk traject plaats. Met verschillende andere gemeenten zijn gesprekken hierover gaande. Voor de gemeente Arnhem worden, naast de activiteiten die we vanuit de inwonerbijdrage uitvoeren, concrete, lokale monitoringsactiviteiten als maatwerk uitgevoerd.
   - De evaluatie MOBL betreft een klein kwalitatief onderzoek onder cliënten van de opvangvoorzieningen in Arnhem. Met behulp van interviews is de zelfredzaamheid van hen in beeld gebracht. Dezelfde mensen zijn in de loop van anderhalf jaar drie maal geïnterviewd. Dit onderzoek is afgerond.
   - Landelijk wordt door de GGD meegedacht over de (door) ontwikkeling van instrumentarium zoals de Zelfredzaamheidsmatrix en een triage methodiek voor verwarde personen. Resultaten hiervan worden uiteraard regionaal gedeeld en waar mogelijk gebruikt.

1.3.5. Regionale ambulancevoorziening

Ambulancezorg Gelderland-Midden (hierna te noemen Ambulancezorg) hecht veel waarde aan de samenwerking met ketenpartners in de keten van acute zorg, zowel in het opgeschaalde proces bij grote incidenten als ongevallen en rampen als in het reguliere proces .

In 2015 is het nieuwe model voor grootschalige geneeskundige bijstand (GGB) geïntroduceerd. De verantwoordelijkheid om onder alle omstandigheden zorg te verlenen, dus ook onder ramp– en crisisomstandigheden, ligt bij de zorginstellingen en ambulancediensten. Bij grootschalig optreden is er een duidelijkere splitsing tussen zwaargewonden en lichtgewonden, waarbij de ambulancezorg zich richt op de zwaargewonde slachtoffers. Het Rode Kruis richt zich op de lichtgewonden. De coördinatie, regie en aansturing is belegd bij de OvD-G (GHOR). Met GGB is er sprake van een uniforme, landelijke werkwijze, waardoor regio’s elkaar kunnen bijstaan. Ook vergroot GGB de capaciteit van ambulancezorg.

Strategisch overleg met ketenpartners vindt vooral plaats in het Regionaal Overleg Acute Zorg (ROAZ), waarin alle ketenpartners binnen de Acute Zorgregio Oost (AZO) op bestuurlijk niveau zijn vertegenwoordigd. Vanuit Ambulancezorg wordt actief deelgenomen aan de ROAZ-overleggen op

strategisch, tactisch en operationeel niveau. Ambulancezorg neemt ook deel aan diverse focusgroepen binnen AZO gericht op medisch-inhoudelijke afstemming over acute zorg m.b.t. onder andere neurologie, verloskunde en psychiatrie. Daarnaast werkt Ambulancezorg samen met het Radboud UMC aan onderzoeken op het gebied van sepsis (bloedvergiftiging) en pijnverlichting bij heupfracturen. In 2015 heeft Ambulancezorg verschillende reanimatie- en casuïstiektrainingen verzorgd aan de huisartsenpraktijken in de regio, de medische teams van de brandweer (FRB en MOB) en verschillende afdelingen van ziekenhuizen in de regio. Samen met de verloskundigen zijn trainingen uitgevoerd om in acute situaties goed op elkaar ingespeeld te zijn. Ook zijn in 2015 de bestaande convenanten met de huisartsenposten (HAP) Ede, Arnhem en Amersfoort herzien, waarin samenwerkingsafspraken, verantwoordelijkheden en werkafspraken zijn opgenomen over onder andere triage, urgentiebepalingen en het verzorgingsgebied van zowel de HAP als Ambulancezorg.

Ambulancezorg draagt actief bij aan de professionalisering van de ambulancesector. Zo is er meegedacht en geschreven in de werkgroep ‘Keten brede Kwaliteitsindicatoren Acute Zorg’, geïnitieerd vanuit AZN, om meer zicht te krijgen op ieders afzonderlijke en gezamenlijke bijdrage (in de samenwerking en overdracht) aan de totale keten.

In 2015 heeft de productiegroei in het spoedvervoer zich voortgezet (totale productie A1 en A2 in 2015: 27.834), waardoor er regiobreed meer inzetten zijn uitgevoerd dan in 2014 (totale productie A1 en A2 in 2014: 23.288) . Met name de vraag naar ambulancezorg vanuit de huisartsenposten is toegenomen. Het aantal besteld vervoer-ritten daarentegen is licht afgenomen vergeleken met 2014.

Het percentage A1-ritten binnen de planningsnorm van 15 minuten in de gehele regio Gelderland-Midden is 93,80% in 2015, voor A2-ritten is het percentage 96,10% binnen de A2-planningsnorm van 30 minuten. Bij ruim 96% van de A1-ritten arriveert de ambulance binnen 16 minuten. In 2014 is een analyse uitgevoerd met betrekking tot de rittijden over een periode van 15 maanden. De verbeterstappen die hieruit voortkwamen zijn grotendeels in 2015 ingevoerd en de resterende verbeteringen worden in 2016 geïmplementeerd. Hiermee wordt beoogd dat in 2016 het percentage A1-ritten binnen de planningsnorm van 15 minuten zal stabiliseren op of boven de 95%.

De prestaties met betrekking tot het A2-vervoer zijn licht verbeterd ten opzichte van 2014. Dit is voor een deel het gevolg van de toepassing van de procedure “A2 met optische en geluidssignalen”. In navolging van landelijke ontwikkelingen is het ambulances onder bepaalde omstandigheden toegestaan om ook bij een A2-rit met optische en geluidssignalen te rijden.

1.3.6. Inspecties van het Rijk

Systeemtoets
Veiligheidsregio’s zijn op basis van artikel 2.5.1. van het Besluit veiligheidsregio’s verplicht zorg te dragen voor een gezamenlijke oefening van de onderdelen van de hoofdstructuur van de rampenbestrijding en crisisbeheersing met een fictieve ramp of crisis. Deze oefening is een systeemtest van de hoofdstructuur zonder veldeenheden, dus meldkamer, CoPI, ROT, RBT en het RACC (regionaal actiecentrum crisiscommunicatie).
Het uitgangspunt van de Inspectie Veiligheid en Justitie (IVJ) is dat eens per drie jaar een opschaling naar GRIP4 getoetst wordt. Dit jaar is gekozen voor een dergelijk scenario. De oefening vond plaats op 5 november 2015.
De toets wordt uitgevoerd door de veiligheidsregio in samenwerking met de inspectie. De Inspectie heeft een toezichthoudende taak en voert de toets niet uit. Om te borgen dat de toets voldoet aan de randvoorwaarden van de inspectie is deze organisatie betrokken bij de opzet.

Staat van de rampenbestrijding
In 2015 is op verzoek van de Inspectie een stand van zaken overzicht gegeven van de aanpak van actiepunten die voort zijn gekomen uit het onderzoek van de Inspectie uit 2013. De Inspectie heeft geconstateerd dat de aanbevelingen en actiepunten voortvarend zijn opgepakt. Inmiddels zijn de voorbereidingen gestart van een vervolgonderzoek van de Inspectie “De staat van de rampenbestrijding 2016”.

Signaleren van onveiligheid bij jeugdigen
Omdat de inspecties van het Samenwerkend Toezicht jeugd (STJ) vinden dat het borgen van de veiligheid van jeugdigen één van de basisvereisten is in het sociale domein is besloten in 2015 een project uit te voeren naar het signaleren van onveiligheid en veiligheidsrisico's voor kinderen. Doel van het project is het proces van het signaleren van (hoog risico op) onveilige situaties van jeugdigen tot het in gang zetten van zorg en ondersteuning in kaart te brengen en te beoordelen. Het onderzoek is uitgevoerd bij zes gemeenten in drie regio's. De JGZ is een van de partijen waarmee in het kader van dit project is gesproken.
Het project is nog niet afgerond en zal resulteren in een rapport voor iedere gemeente en een overallrapport. Dit laatste mogelijk in samenwerking met andere inspectierapporten over veiligheid.

Medische zorg asielzoekers
De Inspectie voor de Volksgezondheid (IGZ) heeft toezicht uitgeoefend op de medische zorg aan asielzoekers t.g.v. de uitbreiding van het aantal plaatsen (rapportage juli 2015). Dit onderzoek betrof de POL (procesopvanglocatie) in Wageningen. De inspectie concludeert dat de ketenpartners (COA, GC A en GGD) in de POL in Wageningen voldoen aan nagenoeg alle getoetste normen. Deze normen hebben betrekking op de risico's die de inspectie ziet in de medische zorg aan asielzoekers als gevolg van de uitbreiding van het aantal opvangplaatsen. De inspectie heeft een positieve indruk gekregen van de inzet en de professionaliteit van de ketenpartner.

1.4 Analyse financiële positie en resultaat 2015

Voor een analyse van de financiële positie van de organisatie richten wij ons op drie zaken; de solvabiliteit, de liquiditeit en de bedrijfseconomische kwaliteit van het resultaat.

Solvabiliteit
Het eigen vermogen van VGGM is beperkt. Het streven is het eigen vermogen te consolideren op het in 2013 vastgestelde niveau van € 1.453.000. De solvabiliteit is in cijfermatig opzicht dan ook laag. Om drie redenen is voor een beperkt eigen vermogen gekozen:
-VGGM valt bij financiële problemen terug op de deelnemende gemeenten. Om te voorkomen dat dat bij de eerste de beste tegenvaller moet gebeuren, is in een relatief klein weerstandsvermogen voorzien.
-Als er sprake is van een grote ramp of crisis (bijvoorbeeld een overstroming of een grote uitbraak van een infectieziekte) wordt een beroep gedaan op faciliteiten op landelijk niveau.
-Geld 'oppotten' bij de gemeenschappelijke regeling wordt ongewenst geacht. Dat is 'dood geld' in de ogen van veel van de VGGM-bestuurders.
Bij het bepalen van de weerstandscapaciteit houden wij naast het eigen vermogen ook rekening met een latente ruimte in de budgetten van maximaal 1% van het begrotingstotaal.

Liquiditeit
Ten aanzien van de liquiditeitspositie kan kortheidshalve worden verwezen naar de treasuryparagraaf en het opgenomen kasstroomoverzicht.
De liquiditeitspositie van VGGM is in 2015 stabiel gebleven. De geplande aflossing van langlopende leningen vindt plaats. De liquiditeitspositie maakt mogelijk ook versneld af te lossen maar tot nu toe rekent de bank daarvoor een in onze ogen te hoge vergoeding.

Bedrijfseconomische kwaliteit van het resultaat
2015 sluit met een nog te bestemmen resultaat van € 4.408.290 positief. Dit is 5,5% van de omzet. Een deel van dit saldo (2 % van de omzet) heeft een structureel karakter. Het algemeen bestuur heeft voor dat aandeel structurele besparingen vastgelegd.

Het financiële beeld van VGGM is gekleurd door incidentele geldstromen die ontstaan omdat in specifieke financieringsstromen wordt gespaard voor toekomstige grote uitgaven

In de bedrijfsvoering is een aantal thema's relevant die in het financieel resultaat zichtbaar zijn.
De opbrengsten van VGGM blijven min of meer stabiel:
- De rijksbijdrage is in 2015 gelijk gebleven. Wel wordt er in toenemende mate een financieel beroep gedaan op de veiligheidsregio's voor landelijke ontwikkelingen;
- De gemeentelijke bijdrage voor de brandweer is in 2015 lager en dat komt omdat er minder in brandweermaterieel is geïnvesteerd waardoor de afwikkeling van de activastaten per gemeente tot een vermindering van het budget leidt;
- De bijdrage voor de GGD-taken is op peil gebleven. De GGD heeft op bescheiden schaal extra inkomsten gegenereerd uit diensten aan burgers en bedrijven;
- De bijdrage voor de ambulancedienst is in structurele zin te laag. In het bijzonder de budgetten voor de meldkamer zijn te laag en dat wordt opgevangen door minder paraatheid op straat.

De kosten zijn lager dan geraamd:
- De salariskosten worden vertekend door de lagere flo-kosten. Dit vraagstuk moet in meerjarig perspectief tot en met 2026 worden beschouwd;
- Een positieve tendens is het afnemend beroep op extern personeel in de ambulancedienst. Het lukt het werk in toenemende mate met eigen personeel uit te voeren.
- Ook positief is het feit dat de facilitaire ondersteuning aan de stichting Publieke Gezondheid minder kosten met zich mee brengt dan aanvankelijk gedacht. Dat biedt perspectief voor een verlaging van de indirecte kosten in de jeugdgezondheidzorg voor 0-4 jarigen.

1.5 Investeringsoverzicht 2015

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen weer (in €).

Omschrijving	Boekwaarde	Investering	Afschrijving	Bijdragen derden gerelateerd aan actief	Cumm. afschr. en incid.lst.	Boekwaarde
	01-01-2015	(+/+)	(-/-)	(-/-)	(-/-)	31-12-2015
Grond	1.450.737	-	-			1.450.737
Gebouwen	10.747.166	120.725	1.765.537	336.075	-	8.766.280
Vervoermiddelen	16.038.784	1.647.793	2.418.487	90.000	-	15.178.090
Machines/Apparaten en Installaties	5.102.250	3.820.162	1.864.769	157.697	-	6.899.945
Overige Materiële Vaste Activa	-	-	-	-	-	-
	33.338.937	**5.588.680**	**6.048.793**	**583.772**	**-**	**32.295.052**

Grond
Betreft de grond van de brandweerkazernes Dieren, Pannerden, Bemmel en Valburg en de grond van de hoofdstandplaats ambulancezorg IJsselloord Arnhem.

Gebouwen
In 2014 is de ambulancelocatie op IJsseloord II in Arnhem gereed gekomen. In 2015 zijn er nog afrondende aanpassingen geweest (55k). daarnaast is er verbouwd aan de Eusebiusbuitensingel (44k) en zijn de roldeuren in diverse brandweerkazernes vervangen (21k).

Vervoermiddelen
In 2015 zijn twee tankautospuiten (887k), drie ambulances (376k) en 19 overige brandweervoertuigen (385k) wegens vervanging aangeschaft.

Machines / Apparaten en Installaties
In 2015 is er voor 942k aan meubilair en inrichting geïnvesteerd voor de nieuwe brandweer kazerne in Arnhem. Daarnaast is de ademluchtapparatuur vervangen (767k), is het redgereedschap vervangen (536k), is een deel van de uitrukkleding en helmen vervangen (206k), is de hefbrug vervangen (137k) en zijn er ICT-middelen vervangen (741k). Tevens zijn er vele kleinere investeringen doorgevoerd (491k).

Afwijkingen in het investeringsprogramma
In relatie tot de doorontwikkeling repressieve organisatie en de samenvoeging van regionaal brandweermaterieel is het investeringsprogramma van de brandweer geactualiseerd.

De afwijkingen van de planning zijn in te delen in een aantal categorieën:

- *Afwijkingen in investeringsbedragen bij vervangingsinvesteringen*

Het grootste deel van de reguliere investeringen betreft vervangingsinvesteringen waar de geplande investeringsbedragen en daaraan gekoppelde jaarlasten zijn afgeleid van historische kostprijzen. Zeker bij langlopende afschrijvingstermijnen, maar ook bij de aanschaf van voertuigen blijken deze bedragen relatief vaak lager dan de werkelijke kosten. Deze verschillen worden ook veroorzaakt door nieuwe en extra wettelijke eisen. Voor een deel worden deze meerkosten gecompenseerd door de betere aanbestedingsprocedures.

- *Niet geplande investeringen*

In 2014 zijn diverse investeringen uitgevoerd welke niet in de reguliere investeringsraming zijn opgenomen.
Dit zijn dan voornamelijk kleinere investeringen die in het loop van het jaar vanuit diverse projecten of subsidies waar dekking tegenover staat zijn geïnitieerd.

- *Vervroegde vervangingen*

In 2014 is een deel van de ademluchtapparatuur en ademluchtflessen brandweer vervroegd vervangen.

- *Vervallen investeringen*

Er zijn geen voorziene investeringen vervallen.

- *Uitgestelde investeringen*

In het meerjareninvesteringsprogramma wordt op basis van vastgestelde afschrijvingstermijnen de vervanging van bedrijfsmiddelen opgenomen. In praktijk blijkt dat enerzijds door gebrek aan voldoende capaciteit (veelal bij de vervanging van brandweermaterieel met specifieke eisen) anderzijds door de goede staat van de bedrijfsmiddelen gekozen wordt voor uitstel van de investering. Uitgestelde investeringen zijn onder andere het C2000, diverse grote brandweervoertuigen in afwachting op DRO, verbouwing aan de Eusebiusbuitensingel, brancards bij ambulancehulpverlening.

- *Extra afschrijvingen*

In overleg met de accountant is de in de afgelopen jaren gehanteerde gedragslijn met betrekking tot het aanhouden van langlopende transitoria uit specifiek ontvangen gelden voor toekomstige afschrijvingen aangepast. Dit resulteert in eenmalige afschrijvingen op de activa van brandweermaterieel, meldkamerbenodigheden, huisvesting ambulancedienst en huisvesting Schelmseweg.

1.6 Weerstandsvermogen & risicobeheersing

Weerstandsvermogen

Aan de hand van de zogenaamde “kans x effect“ methode wordt jaarlijks een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijke risico’s en een kwantificering daarvan. Bij deze benadering wordt er een indicatie gegeven van het voor de organisatie benodigde weerstandsvermogen. Dit weerstandsvermogen wordt gevormd door de totale impact van de gekwantificeerde risico's te relateren aan de weerstands-capaciteit (zijnde het beschikbare eigen vermogen en de eventueel aanwezige stille reserves).
Het eigen vermogen van VGGM is beperkt. Het streven is de algemene reserve op het in 2013 vastgestelde niveau van € 1.453.000 te consolideren. In de weerstandscapaciteit is naast het eigen vermogen ook de latente ruimte in budgetten relevant. Als richtlijn geldt maximaal 1% van het begrotingstotaal.

Risico’s

Bezuinigingen door het rijk
Er bestaat onzekerheid over de ontwikkeling van de rijksbijdrage voor rampenbestrijding en crisisbeheersing op middellange termijn omdat de Minister de veiligheidsregio's verantwoordelijk stelt voor de uitvoering en de financiering van een aantal voormalige rijkstaken en de doorontwikkeling van de informatievoorziening. De gedachte daarachter is dat dit de veiligheidsregio's in hun regierol versterkt.
Over de herijking van de uitgangspunten van de verdeling van de rijksbijdrage en de btw-compensatie heeft nog geen definitieve besluitvorming plaatsgehad. Een korting van maximaal € 200.000 kan VGGM binnen het budgettair kader opvangen.

Bezuinigingen door gemeenten
De meeste van aan de VGGM deelnemende gemeenten zijn genoodzaakt in de raadsperiode 2014-2018 om te buigen. De verwachting is dan ook dat de opbrengsten uit het maatwerk voor individuele gemeenten dalen. Bij daling van deze specifieke omzet is afgesproken dat de spelregels van de gemeenschappelijke regeling voor afbouw in vier jaar gelden. Het risico van hoge frictiekosten neemt daarmee af omdat de directie van VGGM middels herschikking van capaciteit het probleem van boventalligheid van personeel weg kan nemen.

Bezuinigingen op de ambulancezorg
De zorgverzekeraars vertalen het landelijk macro budgettair kader naar het budgettair kader voor de regio. Dat doen zij op basis van afspraken over performance en in steeds mindere mate productie. De financiering van de ambulancezorg is afhankelijk van de uitkomsten van de onderhandelingen.
VGGM mag de ambulancezorg verzorgen tot 1 januari 2018. De minister van VWS heeft zich nog niet uitgesproken over de inrichting van het aanbestedingsproces voor een nieuwe concessieperiode. Mocht VGG onverhoopt de vergunning verliezen dan ontstaan achterlatingskosten in het VGGM-concern.

Beroepsveiligheid brandweer
De komende jaren vindt diepgaand onderzoek plaats naar de relatie tussen brandbestrijding en de kans op kanker. De brandweerkorpsen in Nederland nemen vooruitlopend daarop preventieve maatregelen ter voorkoming van de ontwikkeling van kanker ten gevolge van brandbestrijding. De medewerkers van de korpsen zijn daar zelf zeer nadrukkelijk bij betrokken geweest. Te denken valt bijvoorbeeld aan het veel vaker wassen van brandweerkleding.
Risico’s in termen van bijvoorbeeld een afnemende animo voor vrijwilligheid of claims in het kader van beroepsziekten zijn niet te kwantificeren.

Groot onderhoud brandweerkazernes
In 2012 is de bestuurlijke keuze gemaakt de kazernes niet over te dragen aan de veiligheidsregio en in eigendom te laten van de gemeenten. Drie argumenten speelden daarbij een rol:
-Voor gemeenten vertegenwoordigen de kazernes een maatschappelijk en/of economische belang;
-VGGM wil zich te beperken tot het uitvoeren van de kerntaken en daar valt het beheer van onroerend goed niet onder. Liever maakt VGGM gebruik van de vastgoedkennis die bij gemeenten aanwezig is;

-De ontvlechting van de kazernes is niet eenvoudig omdat er op veel plaatsen sprake is van complicerende factoren zoals gedeeld gebruik met andere gemeentelijke diensten en/of nog af te wikkelen investeringen in nieuw- en verbouw.
In de lijn van bovenstaande keuze is het budget voor de kapitaallasten en het groot onderhoud bij de gemeente achtergebleven. In het budget voor de brandweer is rekening gehouden met de kosten van het gebruik (denk aan schoonmaakkosten, energie, klein onderhoud, etc.), de zogenaamde gebruikerslasten.
Het is van groot belang dat voor alle kazernes een meerjarig onderhoudsplan aanwezig is dat vertaald is in een gemeentelijk investeringsbudget voor groot onderhoud en/of in een jaarlijkse dotatie aan een onderhoudsfonds.

Uitplaatsen meldkamer
Er komt één zelfstandige landelijke meldkamerorganisatie met maximaal 10 locaties. De bestuurlijke, juridische en financiële randvoorwaarden zijn vastgelegd in een transitieakkoord tussen het rijk, de besturen van de Veiligheidsregio's en de ambulancesector.
In 2015 heeft een gateway review plaatsgevonden. Dat heeft geleidt een heroriëntatie naar een realistische koers. Uitgangspunt is dat de samenvoegingen worden gerealiseerd binnen de in 2015 beschikbare meldkamerbudgetten. Hiermee kunnen de regionale partijen zelf sturen op de financiën en investeringen en weten ze waar ze in de toekomst aan toe zullen zijn.
Er bestaat nog onduidelijkheid over de feitelijk invulling van de meldkamer in Oost Nederland. Om die reden zijn de financiële risico's voor VGGM niet volledig in te schatten.

Projecten Medische Milieukunde
VGGM participeert in de Europese projecten en de projecten in de Academische Werkplaats. Voor deze projecten vindt afrekening aan het einde van de looptijd plaats. Dat betekent dat tussentijds geen financieel resultaat in de exploitatie zichtbaar wordt. Tussentijds wordt binnen VGGM vastgesteld of kosten die zijn gemaakt ook subsidiabel zijn. Dat is een toets op de rechtmatigheid. Bij afronding van een project kan het wel zo zijn dat VGGM hogere kosten heeft moeten maken door in het bijzonder meer capaciteit voor een project in te zetten. Dat is een vraagstuk van doelmatigheid.

Nacalculatie ambulancezorg
De formele afwikkeling van de nacalculaties van de ambulancezorg over 2015 heeft nog niet plaatsgevonden.

1.7 Treasuryparagraaf

Het Algemeen Bestuur heeft op 15 december 2010 een aangepast treasury-statuut vastgesteld.
Het treasury-statuut voldoet nu aan de Wet RUDDO.

Renterisicobeheer

In onderstaand overzicht wordt de werkelijke omvang van de kasgeldlimiet getoetst aan de wettelijke norm uit hoofde van Wet fido.

	Bedragen in euro's per kwartaal * € 1.000			
	kwr 1	kwr 2	kwr 3	kwr 4
Omvang begroting 2015	79.236	79.236	79.236	79.236
(=grondslag)				
Toegestane kasgeldlimiet				
In procenten	8,20%	8,20%	8,20%	8,20%
In bedrag	6.497	6.497	6.497	6.497
Omvang vlottende korte schuld	-14.562	-6.135	-10.829	-4.488
Omvang vlottende middelen	12.741	7.904	12.208	24.418

Toets kasgeldlimiet				
Omvang vlottende korte schuld -/- omvang vlottende middelen	-27.303	-14.039	-23.037	-28.906
Toegestane kasgeldlimiet	6.497	6.497	6.497	6.497
Ruimte ten opzichte van overschrijding	33.800	20.536	29.534	35.403

Ten aanzien van de financiering van de kapitaalbehoefte van VGGM wordt gebruik gemaakt van de faciliteiten van de BNG. Op grond van de kapitaalbehoefte heeft VGGM een lange termijn portefeuille afgesloten. Deze lange termijn invulling kent een gespreide looptijd welke aansluit bij de zes brandweerkazernes welke zijn overgenomen in het kader van de regionalisering. Deze kazernes worden overigens weer teruggekocht door de gemeenten.

Liquiditeitenbeheer

Onderstaand kasstroomoverzicht geeft inzicht in de in- en uitgaande kasstromen, de financiering en de liquiditeit van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden.
Daar waar een positief bedrag wordt weergegeven spreekt men van een herkomst (positieve kasstroom), daarentegen is er sprake van een besteding (nadelige kasstroom) waar een negatief bedrag wordt weergegeven.

Kasstroomoverzicht Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de "indirecte methode".

Bedragen x € 1.000	**Realisatie**	**Realisatie**
Kasstroom uit operationele activiteiten	**2015**	**2014**
Exploitatiesaldo	4.408	3.149
Aanpassen voor:		
Afschrijvingen materiële vaste activa	6.633	4.617
Mutatie reserves	-362	0
Mutatie voorzieningen	-237	13
Mutatie vaste passiva	-5.359	626
Bruto kasstroom uit operationele activiteiten	***5.083***	***8.405***
Mutatie in voorraden	-3	-1
Mutatie in vorderingen	1.693	-2.214
Mutatie in vlottende activa	1.639	-710
Mutatie in vlottende passiva	-7.114	9.347
Netto kasstroom uit operationele activiteiten	***-3.785***	***6.422***
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investeringen in materiële vaste activa	5.589	8.511
Desinvesteringen in materiële vaste activa	0	0
Investeringen in financiële vaste activa	-5	0
Desinvesteringen in financiële vaste activa	0	0
Kasstroom uit investeringactiviteiten	***5.584***	***8.511***
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Ontvangsten uit langlopende schulden	0	0
Aflossing uit langlopende schulden	2.171	0
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	***2.171***	***0***
Mutatie liquide middelen	**1.113**	**-6.528**
Liquide middelen op 01-01	10.175	16.703
Liquide middelen op 31-12	11.288	10.175
Mutatie liquide middelen	**1.113**	**-6.528**

1.8 Onderhoud kapitaalgoederen

De belangrijkste kapitaalgoederen zijn de gebouwen.
Eind 2013 zijn de kazernes Bemmel, Dieren, Harskamp, Doorwerth, Pannerden en Valburg van gemeenten overgenomen door VGGM. Met gemeenten zijn afspraken gemaakt over onderhoud.

Daarnaast heeft VGGM ook gebouwen waarvan het juridisch eigendom niet bij VGGM berust. Voor de panden Groningensingel 1249 en Gorinchemstraat 70 heeft de gemeente Arnhem het juridisch eigendom terwijl het economische eigendom bij VGGM berust.

In september 2013 is onder aansturing van de gemeente Arnhem begonnen met de sloop van de Eusebiusbuitensingel 44 en de Rietgrachtstraat 74 en nieuwbouw van de brandweerkazerne op dezelfde plek. De kazerne is begin 2016 officieel in gebruik genomen Het groot onderhoud hiervan ligt bij de gemeente Arnhem. Het pand aan de Gorinchemstraat is begin 2016 volledig overgedragen aan de gemeente Arnhem.

Aan genoemde panden zijn in 2015 kleine onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd.

Beleid is dat het onderhoud ten behoeve van het rijdend brandweermaterieel in belangrijke mate in eigen beheer wordt uitgevoerd. Daarnaast is het onderhoud van de ambulances uitbesteed middels langdurige contracten. Dit geschiedt conform eigen onderhoudsplanning.

In overleg met de accountant is de in de afgelopen jaren gehanteerde gedragslijn met betrekking tot het aanhouden van langlopende transitoria uit specifiek ontvangen gelden voor toekomstige afschrijvingen aangepast. Dit resulteert in eenmalige afschrijvingen op de activa van brandweermaterieel, meldkamerbenodigheden, huisvesting ambulancedienst en huisvesting Schelmseweg.

1.9 Verbonden partijen

Conform het BBV dient bij een verbonden partij sprake te zijn van een bestuurlijk én financieel belang. VGGM kent de Stichting Publieke Gezondheid Gelderland-Midden als verbonden partij met een omzet van € 6.7 miljoen.

1.10 Melding integriteitschendingen

Op grond van de Ambtenarenwet artikel 125quater, onderdeel d legt de directie van VGGM verantwoording af over het gevoerde integriteitbeleid en de naleving van de gedragscode.
In 2015 heeft het bestuur besloten een medewerker op grond van ongewenst gedrag te ontslaan.

2. JAARREKENING

Opgesteld door het Dagelijks Bestuur, d.d. 30 maart 2016

2.1 Financiële resultaten

Het saldo van baten en lasten is € 5.881.668 positief. Het saldo van incidentele baten & lasten en financiële baten & lasten is € - 1.335.831. Er ontstaat als gevolg daarvan een gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten van € 4.545.837 positief.
De verwerking van het resultaat en de effecten daarvan op de financiële huishouding zijn weergegeven in de navolgende paragrafen. Beslispunten hierbij zijn de definitieve vaststelling van de inwonersbijdrage en het voorstel ten aanzien van de bestemming van het resultaat 2015.

2.2 Voorstel resultaatbestemming / inwonersbijdrage

Definitieve vaststelling inwonersbijdrage 2015

Op 25 juni 2014 heeft het Algemeen Bestuur de Begroting 2015 vastgesteld. De hierin opgenomen inwonersbijdrage is € 12,36 per inwoner, deze is conform de oorspronkelijke Begroting 2015 en het Jaarverslag 2015.
Voorgesteld wordt de bijdrage conform vast te stellen.

Voorstel resultaatbestemming

Het resultaat met inachtneming van de incidentele baten & lasten en financiële baten & lasten bedraagt € 4.545.837 positief.
Voorgesteld wordt dit resultaat conform onderstaande beslispunten te bestemmen:

Resultaat 2015 voor resultaatbestemming	€	4.545.837
Reeds besloten reservemutaties:		
AF: Doorontwikkeling JGZ/integratie 0-4 met 4-18	€	200.000
AF: Arbeidshygiëne/ innovatie	€	300.000
BIJ: RAK Ambulancezorg	€	362.453
Saldo te bestemmen resultaat	€	4.408.290

Doorontwikkeling JGZ/ integratie 0-4 met 4-18
De portefeuillehouders Jeugdgezondheidszorg hebben in het najaar van 2015 ingestemd met investeringen in de doorontwikkeling van de JGZ in het kader van de integratie van JGZ 0-4 met JGZ 4-18 om daarmee de effectiviteit en de efficiency te vergroten.

Arbeidshygiëne brandweer /innovatie
Het algemeen bestuur heeft bij de bespreking van de halfjaarrapportage 2015 besloten € 300.000 beschikbaar te stellen voor innovatieve initiatieven voor het vergroten van de arbeidshygiëne bij de brandweer.

RAK Ambulancevervoer/CPA
De RAK ambulancevervoer muteert met € 362.453. Het negatieve resultaat 2015 wordt ten laste van de reserve aanvaardbare kosten gebracht.
De reserve aanvaardbare kosten is conform de richtlijnen voor de jaarverslaglegging onder het eigen vermogen gepresenteerd en de afzonderlijke reserves voor de rijdende dienst en de meldkamer zijn samengevoegd.

De beslispunten voor resultaatsbestemming luiden als volgt:

Te bestemmen resultaat 2015	€ 4.408.290
Reserveren voor vakantiegeldverplichting 2016 van de werkgever op de werknemers in het kader van het individueel keuzebudget	€ 1.691.111
Resteert te bestemmen	€ 2.717.179
a. resultaat brandweer verdelen naar rato van het ingebracht budget 2015 voor de brandweer per gemeente	€ 1.506.482
c. resultaat GGD + Facza verdelen naar rato van de inwoneraantallen	€ 1.210.697

2.3 Waarderingsgrondslagen en bepaling resultaat

De jaarrekening is samengesteld op basis van het "Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten“ (BBV). In de jaarrekening zijn tevens overzichten opgenomen welke aansluiten bij de ingevoerde systematiek van de toedeling van kosten en opbrengsten in financieringsstromen. Als vergelijkende cijfers zijn de begroting over 2015 en de rekeningcijfers 2015 opgenomen.

Grondslagen voor waardering

Algemene grondslagen

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico’s die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop zijn betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidsonkosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt.

Vaste activa

Algemeen
Binnen de vaste activa worden de rubrieken financiële vaste activa en materiële vaste activa onderkend. Tenzij anders vermeld worden de vaste activa gewaardeerd tegen historische kostprijs, verminderd met cumulatieve afschrijvingen die gebaseerd zijn op de verwachte economische levensduur. Bij de waardering is rekening gehouden met een vermindering van hun waarde indien deze vermindering naar verwachting duurzaam is.

Materiële vaste activa
De materiële vaste activa zijn onderverdeeld in de categorieën: Gebouwen, Verbouwingen, Vervoermiddelen en Duurzame bedrijfsmiddelen. Waardering vindt plaats tegen historische kostprijs. Voor de verschillende categorieën van materiële vaste activa gelden verschillende afschrijvingstermijnen. Deze zijn afhankelijk van de te verwachten economische levensduur of externe voorschriften. De eventuele restwaarden worden conform BBV verwerkt.

De zes kazernes die aan het einde van 2013 van gemeenten door VGGM zijn overgenomen zijn gewaardeerd tegen de overnameprijs en de kapitaallasten zijn afgeleid van de financieringsafspraak met de bank. Met gemeenten zijn afspraken gemaakt over onderhoud.

Financiële vaste activa
De financiële vaste activa betreffen waarborgsommen in verband met aangegane verplichtingen en zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vlottende activa

Voorraden
De voorraden zijn gewaardeerd tegen historische kostprijs.

Vorderingen
De vorderingen worden opgenomen tegen nominale waarde onder aftrek van een noodzakelijke geachte voorziening voor het risico van oninbaarheid. De voorziening per ultimo is dynamisch bepaald aan de hand van een percentage van het openstaande saldo ouder dan negentig dagen.

Liquide middelen
De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Passiva

Voorzieningen
De voorzieningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde en gebaseerd op de algemeen geldende opvattingen ter zake en het bepaalde in het BBV. De aard van de voorzieningen is toegelicht.

Voorziening personeelsaangelegenheden - de voorziening is bepaald door inschatting van de totaal toekomstig te verwachten kosten op gebied van wachtgeld en ww-uitkeringen.

Voorziening boventalligheid brandweer - de voorziening is bepaald door inschatting van de totaal toekomstig te verwachten boventalligheid bij de Brandweer na de regionalisering

Voorziening onderhoud huisvesting - de voorziening is gebaseerd op een meerjarenonderhoudsplan en gezien de nieuwbouw van de kazerne in Arnhem Noord vinden geen dotaties meer plaats.

Voorziening Persoonlijk levensfasebudget RAV - deze voorziening volgt uit de cao-RAV ten behoeve van het bevorderen van de duurzame inzetbaarheid van de werknemer gedurende zijn loopbaan.

Schulden met een rentetypische looptijd van één jaar en langer
De onderhandse leningen zijn opgenomen tegen nominale waarden verminderd met de eventueel gedane aflossingen.

Vlottende passiva
De vlottende passiva bestaan uit kortlopende schulden, vooruit ontvangen bedragen en overlopende passiva met een resterende looptijd van minder dan een jaar en zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Tot 2015 zijn de nog te besteden posten onderscheiden in lang- en kortlopend. In 2015 zijn in overleg met accountant de langlopende posten overgeheveld naar kortlopend posten, dit is na balansdatum verwerkt.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Boekjaar
Het boekjaar loopt parallel aan het begrotingsjaar en beslaat de periode van 1 januari tot en met 31 december.

Toerekeningbeginsel
Bij het opstellen van de resultatenrekening is het toerekeningbeginsel gehanteerd:
- De baten en lasten, worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.
- Op grond van het voorzichtigheidsbeginsel worden verliezen genomen zodra zij voorzienbaar zijn.
- Op grond van het realisatiebeginsel worden (positieve) resultaten pas verantwoord indien deze gerealiseerd zijn.
- Op grond van het matchingbeginsel worden de kosten van een bepaalde activiteit genomen in de periode waarin de opbrengsten van deze activiteit worden verantwoord. Kosten gemaakt voor een opbrengst die pas in een volgende periode wordt gerealiseerd, zijn per balansdatum geactiveerd.

Afschrijving op vaste activa
Op investeringen wordt, in het jaar van gereedmelding afgeschreven. De 1e afschrijvingstermijn is afhankelijk van het moment van gereedmelding 100%, 75%, 50%, 25% of 0%.

Kostentoerekening
Evenals in de begroting is in de overzichten per geldstroom een kostentoerekening aan de diverse producten toegepast. De grondslagen voor de verdeling van de indirecte kosten zijn gebaseerd op feitelijk gebruik. Op basis van de nacalculatie van de werkelijke indirecte kosten vindt herrekening plaats.

2.4 Balans (voor verwerking resultaatbestemming)

ACTIVA	Ultimo 2015		Ultimo 2014	
	€	€	€	€
Vaste activa				
Materiële vaste activa		32.295.052		33.338.937
Grond	1.450.737		1.450.737	
Gebouwen	8.766.279		10.747.166	
Vervoermiddelen	15.178.090		16.038.784	
Machines/Apparaten en Installaties	6.899.946		5.102.250	
Financiële vaste activa		6.062		10.685
Waarborgsommen	6.062		10.685	
Totaal vaste activa		**32.301.114**		**33.349.622**
Vlottende activa				
Voorraden		26.661		30.099
Voorraden reizigersvaccins	26.661		30.099	
Uitzettingen met een rentetypische				
looptijd < 1 jaar		16.332.161		12.808.586
Vorderingen openbaar lichaam	-		288.513	
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	11.981.753		10.150.974	
Overige vorderingen	4.350.408		2.369.099	
Liquide middelen		25.781		40.388
Banksaldi	17.038		27.542	
Kassaldi	8.743		12.846	
Overlopende activa		1.949.631		310.962
Vooruitbetaalde posten	1.339.125		110.144	
Overige transitoria	610.506		200.818	
Totaal vlottende activa		**18.334.234**		**13.190.035**
TOTAAL		**50.635.348**		**46.539.657**

PASSIVA	Ultimo 2015		Ultimo 2014	
	€	€	€	€
Vaste passiva				
Eigen vermogen		7.319.307		3.273.470
Algemene reserves	1.453.000		1.453.000	
Bestemde reserves	1.458.017		1.820.470	
Nog te bestemmen resultaat 2015	4.408.290		-	
Voorzieningen		1.290.257		1.527.314
Voorzieningen	1.290.257		1.527.314	
Schulden met een rentetypische				
looptijd van één jaar of langer		17.784.212		25.314.383
Onderhandse leningen	17.784.212		19.955.277	
Overige langlopende transitoria	-		5.359.106	
Totaal vaste passiva		**26.393.776**		**30.115.167**
Vlottende passiva				
Netto vlottende schulden met een				
rentetypische looptijd < 1 jaar		10.869.852		7.107.321
Banksaldi	719.305		16.390	
Overige schulden				
Kortlopende schulden overheid	2.843.064		377.627	
Kortlopende schulden privaat	3.166.269		4.446.122	
Nog te verrekenen Ambulancezorg	3.735.090		2.267.182	
Rekening-courant Stichting PG	406.124		-	
Overlopende passiva		13.371.720		9.317.169
Overige transitoria	13.371.720		9.317.169	
Totaal vlottende passiva		**24.241.572**		**16.424.490**
TOTAAL		**50.635.348**		**46.539.657**

2.5 Overzicht van Baten en Lasten in de jaarrekening 2015

Programmarekening VGGM	Jaarrekening 2015	Begroting 2015	Begroting 2015 geactualiseerd	Jaarrekening 2014
Baten				
Opbrengsten gemeenten regionaal	8.253.578	8.253.577	8.253.578	7.744.093
Opbrengsten gemeenten individueel	40.273.996	42.272.442	40.736.166	40.733.977
Opbrengsten van het Rijk	7.144.239	6.919.759	6.990.677	6.107.414
Directe opbrengsten inclusief NZA	24.313.086	22.356.003	22.553.309	22.683.072
Overige opbrengsten	34.425	129.770	92.147	46.011
Totaal baten	**80.019.324**	**79.931.550**	**78.625.877**	**77.314.567**
Lasten				
Salariskosten	48.356.378	50.874.131	51.144.050	48.379.361
Overige personeelskosten	2.782.784	2.937.236	3.027.444	3.138.662
Totaal personeelslasten	***51.139.162***	***53.811.367***	***54.171.494***	***51.518.023***
Huisvestingskosten	3.120.947	3.034.346	2.927.238	2.959.981
Overige organisatielasten	-18.308	0	0	0
Totaal organisatiekosten	***3.102.639***	***3.034.346***	***2.927.238***	***2.959.981***
Directe kosten m.b.t. output	7.714.947	8.648.775	8.629.770	7.443.670
Overige indirecte kosten	5.548.343	4.436.585	4.891.169	5.079.558
Afschrijvingen	6.632.565	5.391.077	5.822.820	4.617.140
Totaal materiële lasten	***19.895.855***	***18.476.437***	***19.343.759***	***17.140.368***
Totaal lasten	**74.137.656**	**75.322.150**	**76.442.491**	**71.618.372**
Saldo van baten en lasten	**5.881.668**	**4.609.400**	**2.183.387**	**5.696.195**
Saldo incidentele baten en lasten	-1.018.359	-3.622.498	-1.292.189	-2.211.219
Saldo financiële baten en lasten	-317.472	-986.902	-891.197	-336.435
Gerealiseerd totaal saldo baten en lasten	**4.545.837**	**0**	**0**	**3.148.541**
Reeds besloten resultaatmutaties				
Doorontwikkeling JGZ / integratie 0-4	-200.000	0	0	0
Arbeidshygiëne / innovatie	-300.000	0	0	0
Reserve Aanvaardbarekosten AHV	362.453	0	0	0
Resultaat Brandweer, tgv gemeenten	0	0	0	2.342.977
Resultaat GGD + Facza, tgv gemeenten	0	0	0	628.664
Resultaat rente, tgv gemeenten	0	0	0	176.900
Gerealiseerd resultaat	**4.408.290**	**0**	**0**	**0**
Nog te besluiten resultaatmutaties				
Nog te besluiten	-4.408.290	0	0	0
	0	**0**	**0**	**0**

2.6 Toelichting van de activa op de balans

Vaste activa

Materiële vaste activa
Het verloop van de materiële vaste activa is als volgt:

	31-12-2015	31-12-2014
Boekwaarde per 1 januari	33.338.937	29.445.299
Investeringen	5.588.680	8.510.778
	38.927.617	37.956.077
AF: Totaal afschrijvingen	6.632.565	4.617.140
AF: Cumm. afschr. en Incidentele lasten	-	-
Boekwaarde per 30 juni	**32.295.052**	**33.338.937**

Voor een nadere specificatie van materiële vaste activa wordt verwezen naar het investeringsoverzicht (blz. 24 en 48).

Grond
VGGM beschikt voor 1.450k aan grond. Dit betreft de grond van vier overgenomen brandweerkazernes en het nieuwe terrein van de Ambulancezorg.

Gebouwen
In 2014 is de ambulancelocatie op IJsseloord II in Arnhem gereed gekomen. In 2015 zijn er nog afrondende aanpassingen geweest (55k). Daarnaast is er verbouwd aan de Eusebiusbuitensingel (44k) en zijn de roldeuren in diverse brandweerkazernes vervangen (21k).

Vervoermiddelen
In 2015 zijn twee tankautospuiten (887k), drie ambulances (376k) en 19 overige brandweervoertuigen (385k) wegens vervanging aangeschaft.

Machines / Apparaten en Installaties
In 2015 is er voor 942k aan meubilair en inrichting geïnvesteerd voor de nieuwe brandweer kazerne in Arnhem. Daarnaast is de ademluchtapparatuur vervangen (767k), is het redgereedschap vervangen (536k), is een deel van de uitrukkleding en helmen vervangen (206k), is de hefbrug vervangen (137k) en zijn er ICT-middelen vervangen (741k). Tevens zijn er vele kleinere investeringen doorgevoerd (491k).

Financiële vaste activa

Waarborgsommen
De financiële vaste activa bestaat uit één gestorte waarborgsom.

Vlottende activa

Voorraden
De totale vaccinvoorraad voor de reizigersspreekuren bedraagt € 26.661 (jaar 2014: € 30.099)

Vorderingen

	31-12-2015	31-12-2014
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	11.981.753	10.150.974
Debiteuren RAV	3.156.841	2.064.572
Debiteuren overig	1.194.024	647.600
AF: voorziening dubieuze debiteuren	457	54.560
	16.332.161	**12.808.586**

Per december 2013 is VGGM verplicht te schatkistbankieren bij het Rijk. Het drempelbedrag bedraagt 0,75% van het begrotingstotaal zijnde dan € 599.000, hieraan wordt voldaan

Van de openstaande debiteuren is € 339.017 ouder dan 60 dagen (jaar 2014: € 289.155).
Van de openstaande vorderingen staat voor € 832.400 uit bij openbare lichamen. Per 31 januari 2016 staat van de openstaande posten nog € 1.683.755 open.

De voorziening debiteuren ambulancehulpzorg is in 2015 bijna uitgenut door een andere manier van ritregistratie waarbij alle ook niet te declareren ritten worden geregistreerd. Denk bijvoorbeeld aan ritten waarbij het adres van de patiënt onbekend is. Deze niet te innen facturen zijn in 2015 voor het eerst ten laste van de voorziening gebracht. Met de zorgverzekeraars wordt onderhandeld over een voldoende dekkend budget om de voorziening op het juist peil te krijgen en te houden.

Liquide middelen
Betreffen de saldi van de bank en kas per balansdatum. De banksaldi zijn direct opeisbaar.
De afzonderlijke debet- en creditposities zijn hierbij in de balans gehandhaafd.

Overlopende activa (vooruitbetaalde posten)

	31-12-2015	31-12-2014
Diverse, vooruitbetaalde inkoopfacturen 2016	1.304.246	8.530
Diverse overige kosten	5.216	0
Nog te verdelen activa	29.663	101.614
	1.339.125	**110.144**

Overige transitoria

	31-12-2015	31-12-2014
Nog te ontvangen bedragen (zie specificatie)	548.726	62.814
Kruisposten	114	483
Diverse personeelsleden VGGM - Saldo Fietsplan	77.149	131.261
Nog te verrekenen salariscompenenten	-15.483	6.260
	610.506	**200.818**

Conform de BBV-regeling wordt er hieronder een verloopoverzicht opgenomen van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen bedragen:

Specificatie Nog te ontvangen bedragen	01-01	Toevoeging	Ontvangen	31-12
Provincie Zuid-Holland, project Omgevingsveiligheid	0	97.013	0	97.013
Diverse gemeenten, Maatwerk 2015	14.050	16.082	14.050	16.083
Diverse gemeenten, afwikkeling Brandweercontract	0	176.190	0	176.190
Belastingdienst, teruggaaf	3.442	0	3.442	0
Belastingdienst, BPM/Motorrijtuigenbelasting	0	12.381	0	12.381
RIVM, afwikkeling entingen	0	3.743	0	3.743
Nog te ontvangen, diversen VGZ	45.112	18.484	45.112	18.484
Diversen, ontvangsten jeugdbrandweer	210	0	210	0
Estate, NtO Waarborgsom	0	4.623	0	4.623
Diverse creditnota's	0	220.209	0	220.209
	62.814	**548.726**	**62.814**	**548.726**

2.7 Toelichting van de passiva op de balans

Vaste passiva

Eigen Vermogen

	01-01-2015	Mutaties	31-12-2015
Algemene Bedrijfsreserve	*1.453.000*	*0*	1.453.000
Reserve aanvaardbare kosten RAV	770.072	*-362.453*	407.619
Reserve aanvaardbare kosten CPA	31.278	*0*	31.278
Reserve Activa	929.816	*0*	929.816
Diverse bestemde reserves	89.304	*0*	89.304
Bestemde reserves	*1.820.470*	*-362.453*	*1.458.017*
Nog te bestemmen resultaat 2015	*0*	*4.770.743*	*4.408.290*
Totaal reserves en fondsen	**3.273.470**	**4.408.290**	**7.319.307**

Specificatie reserves

Algemene bedrijfsreserve
De algemene bedrijfsreserve wordt gebruikt om exploitatieverschotten en verliezen te compenseren en de risicoparagraaf af te dekken.

		2015	2014
Stand per 1 januari		1.453.000	1.453.000
Resultaatbestemming		0	0
Stand per 31 december 2015		**1.453.000**	**1.453.000**

Reserve Aanvaardbare Kosten RAV/CPA
De financiering van het ambulancevervoer en de CPA geschiedt op basis van aanvaardbare kosten. Overschrijdingen en onderscheidingen in enig jaar dienen te worden afgewikkeld via deze reserve.

	CPA	RAV	Totaal
Stand per 1 januari	31.278	770.072	801.350
Resultaatbestemming	0	-362.453	-362.453
Stand per 31 december 2015	**31.278**	**407.619**	**438.897**

De Reserve Aanvaardbare kosten RAV muteert met € 362.453 zijnde het gecalculeerde resultaat 2015.

Reserve activa brandweer
Gelijktijdig met de overname van activa in december 2013 van de gemeente Ede is de bestemmingsreserve activa meegekomen.

		2015	2014
Stand per 1 januari		929.816	929.816
Resultaatbestemming		0	0
Stand per 31 december 2015		**929.816**	**929.816**

Diverse bestemde reserves

	01-01-2015	Mutaties	31-12-2015
Reserve informatietechnologie rampenbestrijding	89.304	0	89.304
Stand per 31 december 2015	**89.304**	**0**	**89.304**

Reserve informatietechnologie rampenbestrijding
In 2006 is € 89.304 vrijgevallen vanuit de voorziening project colocatie. Het budget is bestemd voor het crisis managementsysteem. Dit systeem kon in de afgelopen jaren met specifieke budgetten worden ontwikkeld.

Voorzieningen

De organisatie beschikt over de navolgende voorzieningen.

	01-01-2015	Mutaties	31-12-2015
Voorziening personeelsaangelegenheden	840.978	-162.425	678.553
Voorziening boventalligheid brandweer	364.425	-208.771	155.654
Voorziening PLB - RAV	145.000	145.000	290.000
Voorziening onderhoud gebouwen	99.001	0	99.001
Voorziening Kring Oostelijke Directeuren	77.910	-10.861	67.049
Totaal voorzieningen VGGM	**1.527.314**	**-237.057**	**1.290.257**

Voorziening personeelsaangelegenheden
Deze voorziening is gevormd om verwachte personeelsaangelegenheden in de komende jaren te kunnen opvangen. Denk hierbij aan werk-naar-werk trajecten, outplacementafspraken en ww-verplichtingen.

		2015	2014
Stand per 1 januari		840.978	443.477
AF: Onttrekking		228.484	79.837
AF: Vrijval		367.036	363.640
BIJ: Dotatie		433.096	840.978
Stand per 31 december 2015		**678.553**	**840.978**

Voorziening boventalligheid brandweer
Er is in 2012 een voorziening voor de te verwachtte boventalligheid in het kader van de regionalisering van de brandweer gevormd. De voorziening moet het mogelijk maken in de kosten op te vangen van plaatsingsproblematiek (minder functies en anders gekwalificeerde functies).

		2015	2014
Stand per 1 januari		364.425	883.216
AF: Onttrekking		193.474	440.459
AF: Vrijval		15.297	426.707
BIJ: Dotatie		0	348.375
Stand per 31 december 2015		**155.654**	**364.425**

Voorziening Persoonlijk levensfasebudget - RAV
Deze voorziening volgt uit de CAO-RAV ten behoeve van het bevorderen van de duurzame inzetbaarheid van de werknemer gedurende zijn loopbaan.

		31-12-2015	2014
Stand per 1 januari		145.000	145.000
AF: Onttrekking		0	0
BIJ: Dotatie		145.000	0
Stand per 31 december 2015		**290.000**	**145.000**

Voorziening gebouwen
Deze voorziening is gevormd om het geplande onderhoud van de dienstgebouwen te kunnen uitvoeren. In afwachting van nieuwbouw van de brandweerkazerne in Arnhem wordt de voorziening niet gevoed.

		31-12-2015	2014
Stand per 1 januari		99.001	99.001
AF: Onttrekking		0	0
BIJ: Dotatie		0	0
Stand per 31 december 2015		**99.001**	**99.001**

Voorziening Kring Oostelijke Directeuren/MOA
In 2009 heeft de Kring oostelijke directeuren het beheer van KOD-gelden overgedragen aan VGGM. Conform afspraken zijn de gelden afgewikkeld met de betreffende GGD-en en wordt het restant gebruikt als frictiekosten bij het opheffen van MOA en PGA en benut in de afwikkeling van de implementatiekosten van de PGA. De voorziening is gemuteerd voor frictiekosten € 10.861.

		31-12-2015	2014
Stand per 1 januari		77.910	88.771
AF: Onttrekking		10.861	10.861
BIJ: Dotatie		0	0
Stand per 31 december 2015		**67.049**	**77.910**

Schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Onderhandse leningen
Per december 2013 zijn diverse leningen aangetrokken bij de BNG met verschillende looptijden ter financiering van de overgenomen activa. In 2015 hebben de regulieren periodieke aflossing plaatsgevonden.

		31-12-2015	31-12-2014
Stand per 1 januari		19.955.277	21.040.810
BIJ: Aangegane leningen		0	0
AF: Aflossingen		2.171.065	1.085.533
Stand per 31 december 2015		**17.784.212**	**19.955.277**

De bijbehorende rentelast bedraagt € 318.345.

Overige langlopende transitoria

		2015	2014
Overige langlopende transitoria		0	5.359.106
Totaal langlopende transitoria		**0**	**5.359.106**

In overleg met de accountant is de in de afgelopen jaren ontwikkelde gedragslijn met betrekking tot het aanhouden van langlopende transitoria uit specifiek ontvangen gelden voor toekomstige afschrijvingen aangepast. Dit resulteert in het in mindering brengen van de betreffende bijdragen ontvangen van derden op de aanschafwaarde van het betreffende brandweermaterieel, meldkamerbenodigheden, huisvesting ambulancedienst en huisvesting Schelmseweg.

Specificatie Overige langlopende transitoria	01-01	Toevoeging	Besteed	31-12	Reclassificatie	Stand na eindbalans
Eigen bijdrage BZK Haakarmvoertuig (tbv afschrijvingen)	135.589	0	135.589	0		0
Ministerie van BZK, verv.brand.comp (tbv afschrijvingen)	100.000	0	100.000	0		0
Provincie Gelderland, standplaatsen (tbv afschrijvingen)	185.625	0	185.625	0		0
Provincie Gelderland, Implem. KAR systeem (tbv afschr.)	18.481	0	18.481	0		0
Gemeente Arnhem, (vh voorz. Huisvestingskosten)	32.475	0	32.475	0		0
Gemeente Arnhem, (huisvesting en FLO tot 2023)	3.596.503	1.608.907	99.420	5.105.990	-5.105.990	0
Gemeente Renkum, afschrijvingen BTW-deel	77.335	0	0	77.335	-77.335	0
Gemeenten, onderhoud kazernes	231.765	30.760	0	262.525	-262.525	0
Schelmsew eg, dekking modernisering (tbv afschr.)	188.650	0	188.650	0		0
RAV, verplaatsen hoofdstandplaats	751.154	527.500	1.219.252	59.402	-59.402	0
Acutezorg, OTO-gelden meldkamergame	41.529	0	41.529	0		0
	5.359.106	**2.167.167**	**2.021.021**	**5.505.252**	**-5.505.252**	**0**

Vlottende passiva

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar

		31-12-2015	31-12-2014
Liquide middelen		719.305	16.390
Kortlopende schulden		10.150.547	7.090.931
Totaal kortlopende schulden		**10.869.852**	**7.107.321**

Specificatie kortlopende schulden
Per balansdatum zijn de volgende kortlopende schulden opgenomen:

		31-12-2015	31-12-2014
Kortlopende schulden overheid		2.843.064	377.627
Kortlopende schulden privaat		3.166.269	4.446.122
Nog te verrekenen ambulancezorg		3.735.090	2.267.182
Rekening-courant Stichting PG		406.124	0
Totaal kortlopende schulden		**10.150.547**	**7.090.931**

De kortlopende schulden overheid en privaat betreffen de reguliere crediteuren per balansdatum.

Specificatie Nog te verrekenen ambulancezorg (voorheen nog in tarieven te verrekenen)
Vanaf 2015 kent de ambulancezorg één totaal budget. De tarieven in het gehele land zijn uniform. De vaststelling van het definitieve budget geschiedt op nacalculatiebasis. Teneinde de jaarlijkse exploitatie te egaliseren is met betrekking tot nog te verrekenen tariefopbrengsten deze balanspost gecreëerd. Ultimo 2015 is per saldo € 3.735.090 en zal conform NZA-beschikkingen worden verrekend met de zorgverzekeraars.

	Vastgesteld	Voorlopig	Totaal
Stand per 1 januari	59.725	2.207.457	2.267.182
Mutatie	1.295.172	172.736	1.467.908
Stand per 31 december 2015	**1.354.897**	**2.380.193**	**3.735.090**

Overlopende passiva

Per balansdatum zijn onder de overlopende passiva de volgende overige transitoria opgenomen:

		31-12-2015	31-12-2014
Nog te besteden middelen (zie specificatie)		10.546.408	4.796.085
Nog te betalen kosten (zie specificatie)		2.830.566	4.523.665
Nog te betalen kosten - salarissen, oa loonbelasting		-5.254	-2.581
Totaal overlopende passiva		**13.371.720**	**9.317.169**

Conform de BBV-regeling wordt hieronder een verloopoverzicht weergegeven van de van Europese en Nederlandse overheidslichamen vooruit ontvangen bedragen:

Specificatie Nog te besteden middelen
(zie overzicht op volgende pagina)

Specificatie Nog te besteden middelen	01-01	Toevoeging	Besteed	31-12	Reclassificatie	Stand na eindbalans
Ministerie van VenJ, nog te besteden BDUR*)	2.278.011	769.966	1.005.418	2.042.559	77.335	2.119.894
Ministerie van VenJ, Eagle Mobiel/project natuurbra	100.000	0	12.874	87.126		87.126
Min.van VenJ, bijdr VR, Infovoorziening bevelvoerc	156.736	0	28.000	128.736		128.736
Ministerie van VWS, Zorgopleidingen 2e tranche	85.373	365.249	449.971	651		651
						0
Provincie Gelderland, bijdrage Risicokaarten	5.754	0	5.754	0		0
Provincie Gelderland, Planmodule openbaar vervoe	26.814	0	26.814	0		0
						0
Gemeente Arnhem, 2e loopbaan brandweer	50.000	0	0	50.000		50.000
Gemeente Arnhem, CJG FO	71.963	0	71.963	0		0
Gemeente Ede, Client volg systeem OGGZ	11.983	16.588	11.983	16.588		16.588
Gemeente Rheden, project nameting A12	0	16.529	0	16.529		16.529
Gemeente Arnhem, (huisvesting en FLO tot 2023)	0	0	0	0	5.105.990	5.105.990
Diverse gemeenten, beschikbaarheidskaarten	34.385	0	34.385	0		0
Diverse gemeenten, CT 2012	20.298	0	20.298	0		0
Diverse gemeenten, CJG 2014	48.478	0	0	48.478		48.478
Diverse gemeenten, Maatwerk 2015	33.319	51.020	33.319	51.020		51.020
Diverse gemeenten, huisvesting kazernes	274.353	0	7.795	266.558		266.558
Gemeenten, onderhoud kazernes	0	0	0	0	262.525	262.525
						0
ZonMw, Project Academische werkplaats, coördin	7.701	50.298	57.999	0		0
ZonMw, Project Academische werkplaats, kortlope	61.242	25.604	54.675	32.171		32.171
ZonMw, Project Acedemische werkplaats, kortlope	35.546	62.459	98.005	0		0
ZonMw, project Vimp	15.120	15.859	30.979	0		0
						0
KOD, afloop MOA	612.149	0	354.184	257.965		257.965
KOD, afloop frictiekosten MOA	8.061	0	8.061	0		0
Curatieve poli	23.139	116.000	23.139	116.000		116.000
Ouderportaal	35.000	0	0	35.000		35.000
MZ, proj. Phenotype	9.946	46.597	56.543	0		0
Afbouw BMI	97.112	284.656	0	381.768		381.768
Planning JGZ	111.497	0	0	111.497		111.497
Logopedie	201.203	69.296	0	270.499		270.499
Project MMK-Koersontwikk.	36.533	3.266	8.379	31.420		31.420
MMK-Acquisitie	32.623	0	0	32.623		32.623
MMK-Projectensaldo	93.637	58.500	12.854	139.283		139.283
MMK - Helix	39.805	27.621	22.570	44.857		44.857
Scholing infectieziekten	783	0	0	783		783
Overbrugging AWMG	105.000	11.000	44.013	71.987		71.987
AMPHI kortdurende project	5.855	0	5.855	0		0
Nog te besteden vgz	66.666	9.880	63.439	13.107		13.107
Nog te besteden brw	0	28.952	0	28.952		28.952
GGD GHOR Nederland, Projectbureau PGVN Zielhu	0	40.000	0	40.000		40.000
Actualisatie plannen BRZO	0	0	0	0		0
Brandweer, inhaal opleiden en oefenen	0	225.000	0	225.000		225.000
RAV, verplaatsen hoofdstandplaats	0	0	0	0	59.402	59.402
						0
Doorontwkkeling JGZ	0	200.000	0	200.000		200.000
Arbeidshygiene Brandweer	0	300.000	0	300.000		300.000
	4.796.085	**2.794.340**	**2.549.269**	**5.041.157**	**5.505.252**	**10.546.408**

*) Specificatie Nog te besteden BDUR

*) Specificatie - Nog te besteden BDUR						
	01-01	**Toevoeging**	**Besteed**	**31-12**		
BDUR, Bijdrage VR (BTW)	684.785	307.650	93.862	898.573	77.335	975.908
BDUR, Gem. processen	94.556	116.250	50.516	160.290		160.290
BDUR, Implementatie ICT	550.000	0	296.113	253.887		253.887
BDUR, Project DRO	18.744	20.000	35.204	3.540		3.540
BDUR, dekking comm./strat.adv./onderst BOR	20.000	0	20.000	0		0
BDUR, inr.kosten region.	284.656	126.066	284.656	126.066		126.066
BDUR, versterking GROP	62.521	0	0	62.521		62.521
BDUR, Watervoorziening Veluwe	242.526	0	204.843	37.683		37.683
BDUR, Migratie meldkamer naar MON	320.223	0	20.224	299.999		299.999
BDUR, Opleidingen OVDG en vervanging	0	200.000	0	200.000		200.000
	2.278.011	**769.966**	**1.005.418**	**2.042.559**	**77.335**	**2.119.894**

Uit de rijksbijdrage voor 2015 worden in 2016 een aantal uitgaven gedaan in het kader van rampenbestrijding en crisisbeheersing. Het betreft opleiden & oefenen conform landelijke afspraken in de gemeentelijke processen, het afronden van het project doorontwikkeling repressieve organisatie, het opvangen van personele knelpunten als gevolg van de regionalisering van de brandweer en het opleiden van nieuwe mensen in de geneeskundige rampenbestrijding en crisisbeheersing.

Specificatie Nog te betalen kosten

Specificatie Nog te betalen kosten	**01-01**	**Toevoeging**	**Besteed**	**31-12**
Ministerie van VWS, FLO RAV	145.415	0	107.980	37.435
Diversen gemeenten, maatwerk 2012	15.035	0	15.035	0
Diversen gemeenten, maatwerk 2013	9.699	0	0	9.699
Diversen gemeenten, maatwerk 2014	38.543	0	7.754	30.789
Diversen gemeenten, maatwerk 2015	0	10.000	0	10.000
Diversen gemeenten, afrekening Brandweer 2015	0	800.982	0	800.982
Gemeente Arnhem, afrekening energiekosten	70.563	0	70.563	0
Deelnemende gemeenten, resultaat 2014	3.148.541	0	3.148.541	0
Personeel VGGM, salariskosten 4e kw.2015	754.201	777.872	754.201	777.872
Personeel VGGM, reservering ILB	66.759	0	12.905	53.854
Personeel VGGM, RAV, cao-salarisverplichting	0	450.000	0	450.000
BNG, rentekosten leningen	128.772	0	13.584	115.188
Diversen ICT	0	70.000	0	70.000
ICT doorontwikkeling	0	190.000	0	190.000
Accountantskosten, Deloitte	27.176	25.000	27.176	25.000
Diverse facturen VGZ	80.291	124.164	29.163	175.291
Diverse facturen, Afwikkeling dossiers	36.500	0	36.500	0
NtB 2015	2.170	15.322	0	17.492
Verzekeringen	0	27.465	0	27.465
Kon Monitor	0	39.500	0	39.500
	4.523.665	**2.530.304**	**4.223.402**	**2.830.566**

2.8 Investeringsoverzicht

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen weer (in €).

Omschrijving	Boekwaarde	Investering	Afschrijving	Bijdragen derden gerelateerd aan actief	Cumm. afschr. en incid.lst.	Boekwaarde
	01-01-2015	(+/+)	(-/-)	(-/-)	(-/-)	31-12-2015
Grond	1.450.737	-	-			1.450.737
Gebouwen	10.747.166	120.725	1.765.537	336.075	-	8.766.280
Vervoermiddelen	16.038.784	1.647.793	2.418.487	90.000	-	15.178.090
Machines/Apparaten en Installaties	5.102.250	3.820.162	1.864.769	157.697	-	6.899.945
Overige Materiële Vaste Activa	-	-	-	-	-	-
	33.338.937	**5.588.680**	**6.048.793**	**583.772**	**-**	**32.295.052**

Afschrijftermijnen - Gebouwen worden in 40 jaar afgeschreven, renovaties in 25 jaar, semi-permanente nieuwbouw in 15 jaar en de inrichtingskosten in 10 jaar. Afhankelijk van het soort vervoermiddel bedraagt de afschrijvingstermijn 20, 15, 7, 6 of 5 jaar. Inventaris wordt afhankelijk van betreffende item afgeschreven tussen de 2 (bijvoorbeeld deel-ICT) en 10 jaar (bijvoorbeeld ademlucht apparatuur).

In 2015 zijn specifiek in het verleden specifiek ontvangen gelden van derden voor een aanwijsbaar actief in één keer ten laste van de boekwaarde gebracht.

2.9 Niet uit de balans blijkende verplichtingen

VGGM breed

Ten aanzien van de opgebouwde verlofuren is, met uitzondering van de verlofuren bij de ambulancedienst, in de balans is geen post opgenomen voor de vordering van de werknemer op de werkgever. De uren worden niet gekapitaliseerd. Ten behoeve van de verlofuren kan maximaal 80 uur per persoon worden meegenomen naar het volgende kalenderjaar. In totaal is hier een bedrag mee gemoeid van maximaal € 1.400.000.

Specifiek

Ten behoeve van de bedrijfsvoering zijn circa 100 meerjarige overeenkomsten gesloten ten behoeve van de ondersteuning van de verschillende activiteiten welke de dienst uitoefent. Dit betreffen contracten op het gebied van inhuur personeel, huur gebouwen, onderhoud gebouwen en materiaal. De grote contracten zijn:

1. Huurovereenkomst dependance ten behoeve van GHOR. Deze overeenkomst is opgezegd per medio 2016 en de omvang bedraagt nog circa € 35.000.
2. De verplichtingen voortvloeiend uit de exploitatie van de gemeenschappelijke meldkamer met de politie tot een bedrag van circa € 650.000 per jaar.
3. Huurovereenkomst met de gemeente Arnhem ten behoeve van het GGD pand Eusebiusbuitensingel 43 met een looptijd tot 30 juni 2017 tot een bedrag van circa € 460.000 per jaar.
4. Huurovereenkomst met de gemeenten Arnhem ten behoeve van het (nieuwe) brandweerpand Rietgrachtstraat 74 met een looptijd tot 2056 tot een bedrag van circa € 1.286.500 per jaar.

2.10 Toelichting op het Overzicht Baten en Lasten jaarrekening 2015

Algemeen

Het jaar 2015 was het tweede jaar na de regionalisering van de brandweer. In het eerste jaar was al gebleken dat het mogelijk is structureel te besparen op brandweerbudgetten. In juni 2015 heeft het algemeen bestuur dan ook een besparingsprogramma vastgesteld vanaf de begroting voor 2016. In het resultaat over 2015 komt de ruimte in de brandweerbudgetten natuurlijk nog wel in beeld.
Het jaar 2015 was ook het eerste jaar waarin de jeugdgezondheidszorg voor 0-4 jarigen voor 11 gemeenten in het oosten van de regio is uitgevoerd door de VGGM. De exploitatie loopt via de stichting Publieke Gezondheid. In het resultaat 2015 komt bij facilitaire zaken naar voren dat de ondersteuning aan de stichting aanzienlijk minder capaciteit vraagt dan aanvankelijk gedacht. Hier komt een besparingspotentieel op de indirecte kosten van de jeugdgezondheidszorg in zicht.

Het financiële beeld van VGGM wordt gekleurd door incidentele geldstromen die ontstaan omdat in specifieke financieringsstromen wordt gespaard voor toekomstige grote uitgaven. VGGM kent een groot aantal specifieke financieringsstromen. Naast de reguliere bijdrage van deelnemende gemeenten en het rijk komen er specifieke bijdragen binnen van gemeenten, rijk, provincie, Europese unie, het RIVM en onderzoeksinstituten. En via de verkoop van diensten ontvangen we geld van burgers en bedrijven. Als specifieke budgetten niet volledig zijn besteed worden met de geldverstrekker concrete afspraken gemaakt om de middelen als nog in de jaren daarna tot besteding te laten komen.

Analyse begrotingsrechtmatigheid
Het financieel resultaat is groot € 4,4 mln. Dat is 5,5 % van het begrotingstotaal.
Van dit resultaat is € 1,25 mln. (= 28%) als structurele besparing verwerkt in de begroting 2016. En er ligt voor de begroting 2017 nog € 240.000 (90.000 beleidscapaciteit brandweer + 150.000 logistiek brandweer) op de plank.
Het nog niet structureel belegde resultaat heeft voor een groot deel een incidenteel karakter: minder uitgaven door specifieke oorzaken en meer incidentele opbrengsten.
De overschrijdingen op de begroting zijn niet van structurele aard en afgedekt door specifieke opbrengsten.

Baten

Opbrengsten gemeenten regionaal	
Begroting	8.253.578
Jaarrekening	8.253.578
Verschil	**0**

De ontvangen inwonerbijdrage 2015 is conform de geactualiseerde begroting 2015.

Opbrengsten gemeenten individueel	
Begroting	40.736.166
Jaarrekening	40.273.996
Verschil	**462.170 N**

De afwikkeling van de opbrengsten uit de gemeentelijke bijdragen voor de brandweer en het maatwerk voor individuele gemeenten leiden tot forse mutaties:
- Nadere specifieke afspraken met individuele gemeenten brandweer (verschuivingen) € 75.002 -
- Afrekening activa brandweer inbreng individuele gemeenten (excl. C2000) € 223.627 -
- Afrekening activa brandweer uitstel C2000 € 214.000 -
- Diversen € 50.459 + (o.a. forensische en technische hygiënezorg)

Opbrengsten van het Rijk

Begroting	6.990.677
Jaarrekening	7.144.239
Verschil	**153.562 V**

De bijdrage van het rijk is lager omdat wordt geprofiteerd van een reservering uit het verleden:
- Loon en prijscompensatie BDUR € 21.055 +
- Reservering t.b.v. investeringen materieel € 126.066 -
- Reservering t.b.v. BTW € 307.650 -
- Reservering t.b.v. Oranje kolom € 100.000 -
- Reservering t.b.v. opleiding OVDG / GHOR € 200.000 -
- Financiering uit reserveringen in het verleden (toegangsbeveiliging, watervoorziening Veluwe, ICT e.d. € 866.223

Directe opbrengsten inclusief bijdrage zorgverzekeraars

Begroting	22.553.309
Jaarrekening	24.313.086
Verschil	**1.759.777 V**

De opbrengsten van derden zijn hoger door:
- Vergoeding voor FLO kosten brandweer van individuele gemeenten € 288.486 -
- Detacheringen naar het IFV (samenwerking brandweer NL) € 111.141 +
- Overige detachering € 138.458 +
- Centrale activiteiten Oranje kolom (via verevening) € 68.077 +
- Extra activiteiten GGD (forensisch geneeskunde, technische hygiënezorg en medische milieukunde) € 385.774 +
- Lagere FLO vergoeding (en kosten) RAV € 370.676 -
- Verhoging bijdrage zorgverzekeraars voor ambulancedienst € 71.816 +
- Opbrengsten uit extra activiteiten opleidingen RAV € 155.465 +
- Eenmalige bijdrage t.b.v. afschrijving nieuwbouw ambulancedienst € 1.200.000 +
- Vrijval Provinciale subsidies, rijksbijdragen vanuit langlopende verplichtingen, € 332.069 +
- Diversen € 43.861 -

Overige opbrengsten

Begroting	92.147
Jaarrekening	34.425
Verschil	**57.722 N**

- Vervallen verhuur diverse panden € 57.722

Lasten

Salariskosten

Begroting	51.144.050
Jaarrekening	48.356.378
Verschil	**2.787.672 V**

Het resultaat op salarislasten ontstaat door:
- Generieke besparing VGGM € 257.164 -
- FLO kosten specifiek per gemeente € 653.853 -
- Afbouw CJG € 421.276 -
- Uitzendkrachten RAV € 383.604
- FLO RAV € 773.210 -
- Nabetaling cao Ambulance (onregelmatigheidstoeslag) € 450.000 +

- Onderbesteding budgetten vrijwilligersvergoedingen € 474.600 -
- Gedetacheerd personeel (boven sterkte) € 112.047 +
- Doorbelasting naar stichting Publieke Gezondheid € 189.022 -
- Niet ingevulde vacatures/inzet uitzendkrachten Facza € 477.192 -
- Vrijval algemene stelpost brandweer regionalisering € 509.678 -
- Diverse mutaties € 22.672 +

Overige personeelskosten

Begroting	3.027.444
Jaarrekening	2.782.784
Verschil	**244.660 V**

De overige personeelskosten laten een overschot zien door:
- Uitzendkrachten Facza € 162.966 +
- Minder projectkosten / flexibel personeel VGZ € 250.516 -
- Diversen € 157.110 - (o.a. opleidings-, werving en keuringskosten)

Afschrijvingen

Begroting	5.822.820
Jaarrekening	6.632.565
Verschil	**809.745 N**

De afschrijvingslasten zijn hoger door:
- Extra afschrijvingen uit transitoria, onder andere ambulancepanden, brandweerapparatuur € 1.892.751 +
- Vertraging vervangingen ICT (iPhone ‘s) € 151.088 -
- Vertraging vervanging C2000 (zie individuele bijdragen gemeenten) € 214.000 -
- Vertraging vervangingen RAV (met name inventaris ambulances) € 194.924 -
- Vertraging vervangingen brandweer (zie individuele bijdragen gemeenten) € 489.176 -
- Vertraging investeringen VGZ € 33.816 -

Huisvestingskosten

Begroting	2.927.238
Jaarrekening	3.120.947
Verschil	**193.709 N**

De directe huisvestingslasten nemen toe:
- Ingebruikname nieuwe kazerne brandweer Arnhem € 108.579 +
- Diversen € 85.130 +

Directe kosten m.b.t. output

Begroting	8.629.770
Jaarrekening	7.714.947
Verschil	**914.823 V**

De directe uitvoeringskosten zijn lager door:
- Besparing brandweerbudgetten voor O&O € 370.574 -
- Besparing logistiek brandweer € 474.514 -
- Diversen incl. overhevelingen naar indirecte lasten € 69.735 -

Overige indirecte kosten

Begroting	4.891.169
Jaarrekening	5.548.343
Verschil	**657.174 N**

De indirecte lasten zijn hoger door:

- Reservering implementatie ICT JGZ (migratie systemen van STMG + Icare) € 190.000 -
- Diverse meerkosten materialen RAV € 73.957 -
- Meevaller Veluws Bosbrand comité 2014 € 41.990 +
- Kosten blusboot € 35.450 -
- Kosten Oranje kolom (landelijke afspraken) € 54.089 -
- Meerkosten bijdrage meldkamer Oost Nederland € 82.416 -
- Kosten toegangscontrole gebouwen (zie rijksbijdragen) € 234.444 -
- Diversen € 28.808 -

Incidentele baten en lasten

Begroting	-1.292.189
Jaarrekening	-1.018.359
Verschil	**273.830 V**

De grootste mutaties in de incidentele baten en lasten ontstaan door de vrijvallende stelpost uit de rijksbijdrage BDUR (€ 733.715) en de (laatste) reservering voor de nieuwe kazerne in Arnhem (€ 203.178 extra). Vanaf 2016 zal de met specifiek budget van de gemeente Arnhem opgebouwde voorziening voor de kazerne worden aangesproken.

	Realisatie 2015	Begroting geact. 2015	Realisatie 2014
Incidentele activatransacties			
extra afschrijvingen / verkoop	-252.948	0	-297.985
Nog herschikken naar kostensoorten:			
aanpassingen BDUR	0	733.715	-78.332
Taakstellingen:			
saldoegalisaties	145.761	37.027	1.592.244
Afbouw CJG	0	-173.972	0
Mutaties reserves en voorzieningen:			
desintegratie MOA	0	-3.000	0
huisvesting raw	986.407	783.229	711.172
nacalculatie ambulancevervoer	0	-30.249	99.981
Personeelsvoorziening	145.000	0	145.000
reservering BMI	0	-93.700	0
Structurele mutaties reserves en voorzieningen:			
onttrekking reserve KOD	-55.861	-10.861	-10.861
voorziening dubieuze debiteuren	50.000	50.000	50.000
	1.018.359	1.292.189	2.211.219

Financiële baten en lasten

Begroting	-891.197
Jaarrekening	-317.472
Verschil	**573.725 V**

De lagere geldbehoefte en de lagere rente leidt tot een aanzienlijk voordeel van € 573.725.

2.11 Normering topinkomens

Verwijzend naar de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) treft u hieronder de bijbehorende specificatie voor VGGM aan:

Naam	Functie	Datun in dienst	Duur dienstverband	Omvang dienstverband	Beloning	Belastbare kostenver goedingen	Voorzienin gen betaalbaar op termijn	Beëindig ings-uitkerin gen	Jaar beëind iging	Motiveri ng	2014
Y. Schat	Directeur Publieke Gezondheid	1-10-1987	1 januari 2015 tot 31 december 2015	Omvat het hele boekjaar 2015	129.198	2.138	15.732	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	155.618
P.P.A Joosten	Directeur Brandweer	1-2-2002	1 januari 2015 tot 31 december 2015	Omvat het hele boekjaar 2015	125.381	-	15.502	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	144.418
H.J. Kaiser	Voorzitter algemeen bestuur en voorzitter dagelijks bestuur		1 januari 2015 tot 31 december 2015	Omvat het hele boekjaar 2015	-	-	-	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
C. van der Knaap	Lid dagelijks bestuur en algemeen bestuur		1 januari 2015 tot 31 december 2015	Omvat het hele boekjaar 2015	-	-	-	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
A.J. van Hout	Lid dagelijks bestuur en algemeen bestuur		1 januari 2015 tot 31 december 2015	Omvat het hele boekjaar 2015	-	-	-	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
M.H.F. Schuurmans	Lid dagelijks bestuur en algemeen bestuur		1 januari 2015 tot 31 december 2015	Omvat het hele boekjaar 2015	-	-	-	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
P.M. van Wingerden-Boers	Lid dagelijks bestuur en algemeen bestuur		1 januari 2015 tot 31 december 2015	Omvat het hele boekjaar 2015	-	-	-	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
J.W.A. van Dijk	Lid algemeen bestuur		1 januari 2015 tot 31 december 2015	Omvat het hele boekjaar 2015	-	-	-	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
G.H.W. Noorderwier	Lid algemeen bestuur		1 januari 2015 tot 18 december 2015	Omvat het hele boekjaar 2015	-	-	-	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
R. de Lange	Lid algemeen bestuur		1 januari 2015 tot 31 december 2015	Omvat het hele boekjaar 2015	-	-	-	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
T. van Asseldonk	Lid algemeen bestuur		1 januari 2015 tot 31 december 2015	Omvat het hele boekjaar 2015	-	-	-	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
G.D. Renkema	Lid algemeen bestuur		1 januari 2015 tot 31 december 2015	Omvat het hele boekjaar 2015	-	-	-	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
J.P. Gebben	Lid algemeen bestuur		1 januari 2015 tot 31 december 2015	Omvat het hele boekjaar 2015	-	-	-	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
J.H. Klein Molekamp	Lid algemeen bestuur		1 januari 2015 tot 31 december 2015	Omvat het hele boekjaar 2015	-	-	-	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
B. Visser	Lid algemeen bestuur		1 januari 2015 tot 31 december 2015	Omvat het hele boekjaar 2015	-	-	-	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
M. Slinkman	Lid algemeen bestuur		1 januari 2015 tot 31 augustus 2015	Omvat gedeelte boekjaar 2015	-	-	-	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
P. Schadd	Lid algemeen bestuur		1 september 2015 tot 31 december 2015	Omvat gedeelte boekjaar 2015	-	-	-	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
G.J.M. van Rumund	Lid algemeen bestuur		1 januari 2015 tot 31 december 2015	Omvat het hele boekjaar 2015	-	-	-	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
J.A. de Ruiter	Lid algemeen bestuur		1 januari 2015 tot 31 december 2015	Omvat het hele boekjaar 2015	-	-	-	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
L.W.C.M. van der Meijs	Lid algemeen bestuur		18 december 2015 tot 31 december 2015	Omvat het hele boekjaar 2015	-	-	-	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
				Totaal	254.579	2.138	31.234	-	-	-	300.036

2.12 SISA en specifieke verantwoordingen

SISA

De jaarrekening dient een SISA-bijlage te bevatten (single information single audit). Met deze door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties vastgestelde bijlage worden specifieke uitkeringen verantwoord aan de verstrekkers.
De van het Rijk ontvangen bijdrage Besluit Doel Uitkering Rampenbestrijding (BDUR) komt hiervoor in aanmerking.

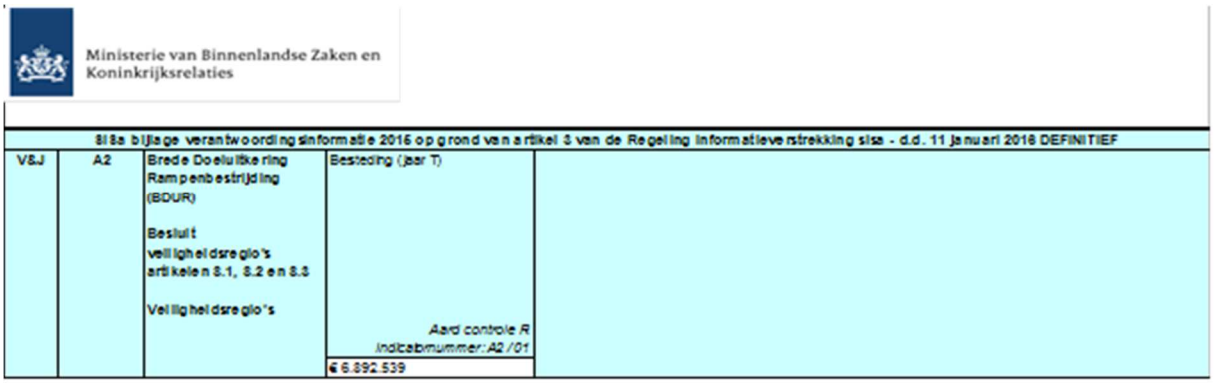

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Bijlage verantwoordingsinformatie 2015 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 11 januari 2016 DEFINITIEF

V&J	A2	Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDUR) Besluit veiligheidsregio's artikelen 8.1, 8.2 en 8.3 Veiligheidsregio's	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicatienummer: A2 /01 € 6.892.539	

BDUR-beschikking 2015	-6.618.825,00
Ministerie Infrastructuur en Milieu, 25kV	-317.094,03
Ministerie Veiligheid en Justitie, diversen	-21.863,00
	-6.957.782,03
Uitgestelde bestemmingen, naar balans	1.038.372,00
Bestedingen voorgaande jaren, van balans	-973.130,34
	-6.892.538,97

Provincie Zuid-Holland – Impuls Omgevingsveiligheid

De provincie Zuid-Holland fungeert als kassier namens de gezamenlijke provincies van Nederland in het kader van het programma Impuls Omgevingsveiligheid (IOV). De provincie verdeelt de IOV-middelen over de deelnemers.
VGGM heeft de volgende beschikkingen ontvangen:
-eerste deelprogramma BRZO van de IOV 2015, € 33.300
-vierde deelprogramma, € 96.050 (PZH-2015-508109494)
Deze bijdragen zijn in de exploitatie 2015 verwerkt. De activiteiten zijn conform beschikking uitgevoerd.

2.13 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden te Arnhem

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in deze jaarstukken opgenomen jaarrekening 2014 van de gemeenschappelijke regeling Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden te Arnhem gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2014 en het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2014 met de toelichtingen, waarin opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, alsmede de SiSa-bijlage.

Verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.
Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven, en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling.
Het dagelijks bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en het door het algemeen bestuur op 29 oktober 2014 vastgestelde ‘Controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening 2014 van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden’ en het Controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.
Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico’s dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.
Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan alsmede voor de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling.
Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van

de door het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

De financiële rechtmatigheidscriteria zijn door het algemeen bestuur vastgesteld op 29 oktober 2014 en geoperationaliseerd in de beheersorganisatie van de gemeenschappelijke regeling.
De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten. Op basis van artikel 2, lid 7 Bado is deze goedkeuringstolerantie door het algemeen bestuur vastgesteld bij besluit van 29 oktober 2014. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de toleranties gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT.
Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel met beperking te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening
Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2014 als van de activa en passiva per 31 december 2014 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.
Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2014 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen
Ingevolge artikel 213, lid 3 onder d Gemeentewet vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Arnhem, 24 april 2015
Deloitte Accountants B.V.
Was getekend: drs. M. Knip RA

3. Specifieke Verslagen

3.1 Bedrijfsvoering paragraaf

Inleiding
Aan overheden worden kritische eisen gesteld. Burgers, bedrijven, instellingen, opdrachtgevers en toezichthouders verwachten van de gemeenschappelijke regeling dat deze rechtmatig handelt en betrouwbaar, transparant, doelmatig, doeltreffend en responsief is. De bedrijfsvoering wordt ingestoken van 'buiten naar binnen'. Dit betekent aandacht voor onze kernwaarden: ontsluiten voor gemeenten & verbinden met gemeenten, co-creatief met partners & samenhangend in visie en beleid, effectief & efficiënt, en regionaal verbonden & lokaal verankerd.
In hoofdstuk 1 (paragraaf 1.4 + 1.8) en in hoofdstuk 3 komen de ontwikkelingen en speerpunten in de bedrijfsvoering aan bod. Met een goed functionerende bedrijfsvoering kan de dienstverlening efficiënt worden georganiseerd en wordt de realisatie van beleidsinhoudelijke doelstellingen goed ondersteund.

In deze inleidende paragraaf treft u de belangrijkste zaken aan.

Speerpunten bedrijfsvoering 2015
- Integreren voormalig STMG-organisatie (JGZ 0-4 jaar) in VGGM-organisatie;
- In samenspraak met gemeenten financieringsmethodiek voor de JGZ 0-18 jaar ontwikkelen;
- Meerjarig investeringsprogramma voor de brandweer opstellen en daarin de uitkomsten van het project doorontwikkeling repressieve organisatie verwerken;
- Gerichte wervingsacties voor vrijwilligers uitvoeren;
- In het kader van Arbo-beleid is arbeidshygiëne een prioriteit;
- In het kader van preventie op ziekteverzuim ook periodiek medisch onderzoek voor kantoorpersoneel;
- Performance van de ICT-omgeving op constant hoog niveau brengen;
- ICT-innovatie mogelijk faciliteren.

3.2 Sociaal jaarverslag 2015

Personeel VGGM in één oogopslag

31 december 2015	Eind 2013	Eind 2014	Eind 2015
Totaal aantal personeelsleden (vast en tijdelijk dienstverband)	603	729	722
Toename / afname personeelsleden t.o.v. voorgaand jaar	1,2%	20,8%	-1,0%
Totaal aantal FTE (vast en tijdelijk dienstverband)	510,2	627,3	629,3
Toename / afname FTE t.o.v. voorgaand jaar	0,50%	22,95%	0,32%
Aantal personeelsleden dat is uitgestroomd	50	49	52
Percentage mannen van het totaal aantal personeelsleden	57,7%	58,2%	58,2%
Percentage vrouwen van het totaal aantal personeelsleden	42,3%	41,8%	41,8%
Percentage FTE dat door mannen wordt bezet	59,20%	66,71%	63,14%
Percentage FTE dat door vrouwen wordt bezet	40,80%	33,29%	36,86%
Percentage personeelsleden jonger dan 35 jaar (exclusief vrijwilligers)	22,42%	16,26%	15,05%
Percentage personeelsleden 55 jaar en ouder (excl. FLO en vrijwilligers)	17,97%	18,43%	20,38%
Ziekteverzuimpercentage (excl. zwangerschap)	3,83%	3,30%	3,42%

31 december 2015	BRW	VGZ	Facza	Directie	VGGM	Extra informatie
Dienstverbanden (vast en tijdelijk)	282	370	77	2	**731**	Binnen VGGM zijn er een aantal medewerkers met dubbele dienstverbanden. Dat verklaart het verschil tussen het aantal dienstverbanden en het aantal werkzame medewerkers. Daarnaast kan het vrijwillige dienstverband ook een 2e dienstverband zijn naast een vast of tijdelijk dienstverband.
FTE (vast en tijdelijk)	264	295	68	2	**629,3**	
Vrijwilligers	826	6	0	0	**832**	
Externen	13	31	5	0	**49**	
Stagiaires	3	5	1	1	**10**	
Totaal actieve dienstverbanden					**1622**	

31 december 2015	BRW	VGZ	Facza	Directie	VGGM
Medewerkers (vast en tijdelijk)	280	363	77	2	**722**

Op 31 december 2015 zijn er 722 medewerkers met een ambtelijke aanstelling in vaste en tijdelijke dienst. T.o.v. 31 december 2014 een verschil van 7 medewerkers. Binnen de 3 sectoren is de uitstroom iets groter dan de instroom. In FTE's een toename van 2 FTE, dat wil dus zeggen dat er medewerkers met kleinere dienstverbanden zijn uitgestroomd, terwijl de medewerkers die ingestroomd zijn grotere dienstverbanden hebben.

Aantal vacatures 2015	BRW	VGZ	Facza	VGGM
Opengesteld	25	31	9	**65**
Intern opgevuld	13	5,5	4	**22,5**
Extern opgevuld	12	22,5	5	**39,5**
Openstaand	0	3	0	**3**

Aantal vacatures vrijwilligers/extra taken	BRW (vrijw.)	BRW (extra taak)	VGZ (extra taak)	VGGM
Opengesteld	33	8	1	**42**
Intern opgevuld	12	8	1	**21**
Extern opgevuld	14	0	0	**14**
Openstaand	7	0	0	**7**

De 33 vacatures zijn voor meerdere vrijwilligersplekken in de regio opengesteld. De gerichte wervingsacties voor vrijwilligers bij de brandweer zijn succesvol gebleken. In totaal zijn er 61 vrijwilligers in 2015 ingestroomd en 60 uitgestroomd.

Doordat de brandweersector is uitgebreid door de regionalisering zijn interne doorstroommogelijkheden vergroot. Ruim de helft van de vacatures zijn intern opgevuld.

In- en uitstroom 2015 (aantal)	BRW	VGZ	Facza	VGGM
Instroom	10	26	9	**45**
Uitstroom	11	30	11	**52**
Verschil	**-1**	**-4**	**-2**	**-7**

In- en uitstroom 2015 (FTE)	BRW	VGZ	Facza	VGGM
Instroom	8,1	19,9	8,2	**36,2**
Uitstroom	9,2	19,78	9,48	**38,46**
Verschil	**-1,1**	**0,12**	**-1,28**	**-2,26**

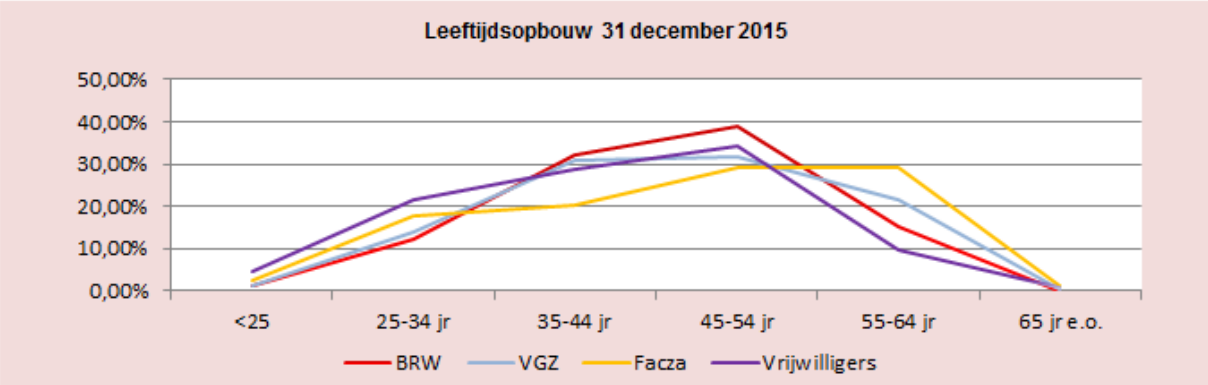

Verzuimfrequentie 2015	BRW	VGZ	Facza	VGGM
0 x ziek	56,4%	49,2%	55,3%	**52,5%**
1 x ziek	22,9%	24,4%	23,3%	**23,5%**
2 x ziek	10,8%	12,4%	11,7%	**12,0%**
3 of meer x ziek	9,9%	14,1%	9,7%	**12,1%**

Ziekteverzuim 2015	BRW	VGZ	Facza	VGGM
2015	**3,5%**	**3,4%**	**3,5%**	**3,4%**
2014	2,9%	3,5%	3,8%	3,3%
2013	2,9%	4,4%	4,6%	3,8%

Het ziekteverzuimbeleid is vanaf eind 2013 aangescherpt. De regie op het voorkomen van ziekteverzuim ligt bij het management. Zij worden hierin ondersteund door een verzuimconsulent. Er worden vroegtijdig acties ondernomen om (langdurig) uitval te voorkomen. De eerste effecten van dit aangescherpte beleid zijn zichtbaar in een daling van het ziekteverzuimpercentage van 4,9% in 2012 naar 3,3% in 2014. In 2015 is weer een lichte stijging waarneembaar naar 3,42%. Dit is te verklaren door een hoger verzuimpercentage binnen de sector brandweer. Een stijging van het ziekteverzuimpercentage komt vaker voor het eerste jaar na grote reorganisaties e.d. De verwachting is dat door gerichte aanpak van het ziekteverzuim 2016 weer een daling van het ziekteverzuimpercentage zal geven.

Bedrijfsarts
De bedrijfsarts wordt ingezet voor medische consultatie en advies. Gemiddeld houdt de bedrijfsarts een dagdeel per week spreekuur bij VGGM. De bedrijfsarts wordt sinds 1 januari 2015 ook ingezet voor het personeel van de Stichting Publieke Gezondheid Gelderland-Midden. In het afgelopen jaar heeft de bedrijfsarts 223 afspraken gehad met medewerkers en leidinggevenden. In 2014 waren dit er 150. De verhoging is te verklaren door het extra personeel van de stichting Publieke Gezondheid Gelderland-Midden.

Arbocommissie
De arbocommissie heeft een coördinerende en controlerende functie op het gebied van veiligheid, gezondheid en welzijn van de medewerkers. De commissie is samengesteld uit leden van de organisatie, elke sector is vertegenwoordigd. Ook de OR heeft een afvaardiging in de commissie. De arbocommissie is in 2015 11x bijeen geweest.
Het arbobeleid is in 2015 geactualiseerd, de rollen en verantwoordelijkheden zijn duidelijker neergelegd en taken zijn benoemd. De OR heeft ingestemd met het nieuwe arbobeleidsplan.

In 2015 heeft de arbocommissie de coördinatie van het Preventief Medisch Onderzoek (PMO) op zich genomen. Dit onderzoek werd aangeboden aan al het kantoorpersoneel. Repressief personeel werd

uitgesloten omdat zij periodiek een keuring ondergaan gericht op de repressieve inzet: de PPMO voor het brandweerpersoneel en de PAM voor het ambulancepersoneel.
Aan de PMO namen 264 medewerkers deel.

De arbocommissie heeft in 2015 een start gemaakt met de uitvoering van een Risico Inventarisatie en Evaluatie (de RI&E) voor alle gebouwen waarin medewerkers van VGGM werkzaam zijn. Het betreft een zogenaamde 'koude' RI&E, gericht op de werkzaamheden in de gebouwen. In 2015 zijn 42 brandweerlocatie bezocht. De aandachts- en verbeterpunten zijn geïnventariseerd. De evaluatie en uitwerking van het Plan van Aanpak is in volle gang. In 2016 volgt de 'koude' RI&E voor de gebouwen van de Ambulancedienst en VGZ/FACZA.

We kennen ook een 'natte' RI&E (duiktaken brandweer). De brandweer heeft in 2015 meegedaan aan de landelijke pilot van de zelf-scan voor duikteams, in afstemming met de landelijke vakgroepen 'Beheersing Waterongevallen' en 'Kwaliteit, Kennisregie en Arbo'.

Tenslotte kennen we de 'warme' RI&E (repressieve inzetten brandweer en ambulancedienst). 2015 stond het onderwerp arbeidshygiëne centraal. In werkgroepverband zijn de mogelijkheden geïnventariseerd om de arbeidshygiëne bij inzetten van brand te verbeteren. In 2016 volgt een verdieping naar andere type inzetten bij de brandweer (bv. duiken, ongevalshulpverlening) en bij multi-inzetten.

GO
In 2015 is het georganiseerd overleg (GO) twee keer bij elkaar geweest en heeft ook één keer een technisch beraad gehouden. Op de agenda stond onder andere de uitwerking van de wijzigingen in hoofdstuk 3 van de arbeidsvoorwaarden. Dit hoofdstuk gaat over salaris en salaristoelagen. De beschikbaarheidsregeling van VGGM is hierdoor gewijzigd. Daarnaast is in samenspraak met het GO een start gemaakt met het omzetten van het cafetariamodel naar een vitaliteitsregeling.

Vertrouwenspersoon
De hulp van de vertrouwenspersoon is in 2015 niet ingeroepen.

Bezwarencommissie
In 2015 zijn drie bezwaarschriften binnengekomen waarvan één reeds is afgerond en twee nog moeten voorkomen.

3.3 Kwaliteitsbeleid

Binnen VGGM wordt kwaliteitszorg integraal geïmplementeerd. De directie en afdelingen borgen kwaliteit vanuit de integrale managementverantwoordelijkheid. Landelijke ontwikkelingen bijvoorbeeld op het terrein van HKZ en Kwaliteit & Vergelijkbaarheid worden op de voet gevolgd door VGGM.
In 2015 zijn de volgende kwaliteitsactiviteiten ontplooid:

Brandweer

- In 2015 is de evaluatie van de regionalisering opgestart. Dit zal in 2016 resulteren in een eindrapportage.
- Er zal in 2016 een visitatie plaatsvinden bij de Veiligheidsregio Gelderland-Midden. Dit project is in 2015 opgestart en er heeft een zelfevaluatie plaatsgevonden.
- In samenwerking met de GGD is een traject geïnitieerd om de omgevingsadvisering meer integraal vanuit VGGM op te pakken.
- Eind 2015 heeft er een zelfscan duiken plaatsgevonden om de kwaliteit van de duikorganisatie tegen het licht te houden en door te ontwikkelen.
- Er was een pas op de plaats ten aanzien van processturing. In 2016 zal nader verkend worden hoe dit gedachtegoed verder vormgegeven wordt.

Publieke Gezondheid

- Eind 2015 is de externe audit in het kader van de HKZ-certificering van GGD, RAV en GHOR weer positief afgerond. Voor de RAV betrof dit een hercertificering.
- Er is een pilot gestart om met een nieuw softwaresysteem voor kwaliteitsmanagement te gaan werken. De RAV en JGZ 0-4 werken volledig met dit systeem en dit zal in 2016 verder uitgebreid worden naar de andere afdelingen van de GGD.

Klachten en incidentmeldingen
In 2015 zijn er 39 klachten voor VGGM binnengekomen, 37 voor VGZ en 2 voor de Brandweer. De aard van de klachten is gelijkelijk verdeeld over inhoud en bejegening. Bij de onafhankelijke klachtencommissie zijn geen klachten behandeld.

Er zijn 20 MIK's (meldingen incident klant) geweest in 2015 voor VGZ, waarbij de RAV niet is meegenomen omdat die haar eigen incidentproces VIM (veilig incident melden) kent. De RAV kende in 2015 77 correcte VIM-meldingen en 3 calamiteitenonderzoeken.

De MIK-commissie heeft in 2015 het traject van doorontwikkeling MIK niet kunnen afronden. Belangrijke reden hiervoor was dat aansluiting gezocht is met het doorontwikkelproces van VGZ. In 2016 zal het MIK-proces aangepast worden, mede naar aanleiding van de nieuwe wet Wkkgz, Wet kwaliteit en klachten en geschillen zorg.

3.4 Klachtenjaarverslag

2015 laat een stijging van het aantal klachten zien ten opzichte van 2014. Het aantal klachten dat VGGM in 2015 heeft ontvangen is 39. Eind 2015 zijn er 35 klachten afgehandeld en stonden er per 1 januari 2016 nog 4 klachten open.
Er is 1 klacht binnengekomen die buiten het werkgebied valt en is doorverwezen naar een andere organisatie.

De klachten hadden betrekking op de dienstverlening van de navolgende organisatieonderdelen:

Ontvangen klachten per afdeling	**2013**	**2014**	**2015**
RAV-MKA	7	3	1
RAV-AHV	10	18	16
Z&V	0	1	0
MZ	4	6	4
JGZ	2	5	16
STAF VGZ	0	0	0
BBV	0	1	0

STAF brandweer	0	0	0
RB brandweer	0	0	0
IB brandweer	1	0	2
OV brandweer	0	0	0
F&C	0	0	0
A&S	0	0	0
DIR	0	0	0
Totaal	**24**	**34**	**39**

Aard ontvangen klachten	**2013**	**2014**	**2015**
Product	12	23	14
Bejegening	7	5	14
Product/bejegening	5	6	11
Totaal	**24**	**34**	**39**

De gemiddelde afhandelingtermijn van klachten is het afgelopen jaar gedaald tot 31 dagen (mediaan 23 dagen). De gemiddelde afhandelingduur is daarmee met 4 dagen gedaald ten opzichte van 2014.

Afhandeltermijnen	**2013**	**2014**	**2015**
Gemiddelde termijn (dagen) afgeh. klachten	40	35	31
Mediaan (dagen) afgeh. Klachten	31	28	23

In 2015 zijn 8 klachten van de 35 afgehandelde klachten ongegrond verklaard. Er zijn 14 klachten gegrond verklaard en 13 klachten gedeeltelijk gegrond. Er is sprake van een afname van het aantal ongegronde klachten.

Gegrondheid afgehandelde klacht	**2013**	**2014**	**2015**
Gegrond	4	10	14
Gedeeltelijk gegrond	4	13	13
Ongegrond	13	9	8
% ongegrond t.o.v. totaal	62%	28%	23%
Totaal	21	32	35

De leden van de onafhankelijke klachtencommissie zijn:
- De heer mr. A.C. van der Haar (voorzitter);
- Mevrouw mr. G.J. van der Schaaf;
- De heer G.J.H. van den Brink.
- De heer mr. E.H.M. Schaakxs

Er zijn door de klachtencommissie geen klachten behandeld in 2015.
Verder heeft de nationale ombudsman geen verzoekschriften ontvangen of behandeld.

3.5 Van de ondernemingsraad

INLEIDING

De ondernemingsraad is heeft na de verkiezingen van 2014 een nieuwe samenstelling gekregen. Daarbij zijn alle sectoren evenredig zijn verdeeld onder de 15 leden.
De OnderdeelCommissie Brandweer (OC) bestaat ook uit 15 personen en is eind 2014 van start gegaan. Alle brandweer gerelateerde onderwerpen worden binnen de OC behandeld.
Voor de Stichting Publieke Gezondheid Gelderland-Midden is ook een ondernemingsraad opgericht. Er is regelmatig contact en uitwisseling van ervaring op het gebied van medezeggenschap. Ook de ambtelijke ondersteuning wordt voor beide raden en de OC door dezelfde persoon geleverd, ambtelijk secretaris Wouter van den Brand.
Samenwerking vindt plaats tussen de dagelijkse besturen, in de digitale nieuwsbrief OROC Nieuws en gedeelde ondersteuning. De OR van de stichting is niet meegenomen in dit jaarverslag, omdat ze aan het eind van het verslagjaar actief werd, maar wordt een aantal keren genoemd door de samenwerking die er is en de overlapping van onderwerpen.

OVERLEGGEN EN BIJEENKOMSTEN

Ondernemingsraad
De ondernemingsraad vergaderde in 2015 13 keer in onderling overleg, vergaderde 12 keer met de directie. Tussendoor waren nog drie andere gezamenlijke bijeenkomsten.
In september werd de tweedaagse studie georganiseerd. Daarnaast organiseerden de werkgroepen nog diverse kleine onderlinge bijeenkomsten.

OC brandweer
De OC vergaderde in 2015 12 keer onderling en daarnaast 11 keer met de directeur brandweer. Daarnaast waren nog eens vier overleggen. In september was er een studiedag voor de OC waarbij gekeken werd naar de onderwerpen die op meer tafels kunnen belanden: de OR, het Georganiseerd Overleg en de OC. Ook waren er momenten om elkaar beter te leren kennen: teambuilding op een rustig niveau.

Landelijk
Vanuit de OR en OC zijn medewerkers afgevaardigd bij landelijke overleggen van ondernemingsraden van Veiligheidsregio's (LOOV) en ambulancezorg (LPOAZ). De effectiviteit van de vergaderingen is niet altijd optimaal, maar het is een meerwaarde om ervaring en informatie uit te wisselen met collega's uit het land.

VACATURES

Ondernemingsraad
Na de verkiezingen in 2014 waren drie zetels in de OR niet ingevuld. Allen beschikbaar voor collega's uit de sector Volksgezondheid. Verkiezingen waren na een wervingscampagne niet nodig, omdat uiteindelijk drie kandidaten zich beschikbaar stelden.

OC brandweer
Bij de OC zijn twee vacatures opgevuld nadat er plaatsen vrijkwamen. Wouter van den Brand kon door zijn nieuwe functie als ambtelijk secretaris het OC-werk niet meer combineren en Janine de Reus trok zich terug door een wijziging in haar contracturen. De nieuwe vacatures zijn ingevuld vanuit de reservelijst, die in 2014 is opgemaakt. Daarbij is gekeken naar een spreiding en brede vertegenwoordiging in de regio.

STUDIE

Alle nieuwkomers binnen de OR en de OC hebben een basiscursus gevolgd voor kennis over de Wet op de Ondernemingsraden. Daarmee zijn zij voldoende op de hoogte van de regels en wetgeving voor medezeggenschap. De beide raden hebben de mogelijkheid om studies te volgen voor een algemeen of specifiek onderwerp. Het afgelopen jaar heeft de OR een bijscholing over P&O gevolgd en de OC een teambuilding en training over onderwerpen tussen OR, GO en OC.

WERKGROEPEN

Ondernemingsraad
In 2015 is de OR gaan werken met werkgroepen. Teams van twee tot vier personen concentreren zich op een onderwerp, waarvoor ze een opdracht hebben gekregen. Hierdoor kunnen zij zich flexibel organiseren en richten op een specifiek onderwerp, zoals P&O, ICT, Arbo, financiën, LOOV&LPOAZ, werktijden en ambulancezorg. Zij verrichten voorbereidend werk voor de OR.

OC brandweer
Binnen de OC is een werkgroep voor verzekeringen opgericht. P&O stelt in 2016 een folder op waarin helder wordt verwoord welke (polis)voorwaarden van toepassing zijn en hoe de verzekeringen zijn geregeld. De OR en OC kijken hierin mee. Daarnaast is de OC brandweer aangesloten bij een werkgroep welke door de organisatie is opgericht voor het 24-uur rooster van de brandweer in Arnhem. Dit om het proces te bewaken voor de vorming van een rooster.

COMMUNICATIE

Samen met de OR van de stichting wordt maandelijks de nieuwsbrief OROC Nieuws uitgebracht. In de nieuwsbrief staan de laatste ontwikkelingen in en rond de OR-vergaderingen. Standaard krijgen alle beroepsmedewerkers van de organisatie deze nieuwsbrief. De vrijwilligers van de brandweer moeten zichzelf hiervoor aanmelden, hun e-mailadressen zijn (nog) niet beschikbaar voor de OR en OC. Maandelijks wordt de nieuwsbrief steeds meer gelezen, ook melden collega's zich aan om digitaal het nieuws te ontvangen.

Via de e-mail van de OR (or@vggm.nl) en OC (ocbrandweer@vggm.nl) komen regelmatig vragen en opmerkingen binnen. Nadat de meegestuurde reactie van de leidinggevenden is bestudeerd en feiten zijn achterhaald, wordt een onderwerp al dan niet in de OR of OC behandeld. In 2015 zijn er negen vragen uitgezocht, behandeld en beantwoord. Er zijn rond de 24 opmerkingen verwerkt in de mening, vragen en reacties van de OR en OC aan de directie.

ONDERWERPEN

Ondernemingsraad

- Relaties op de werkvloer

Na opmerkingen en vragen over de mogelijkheid van relaties tussen collega's op de werkvloer heeft de directie een memo geschreven. Hierin zijn de kaders aangegeven voor relaties tussen collega's, zowel onderling als hiërarchisch. Een stuk waarin de OR zich kan vinden omdat relaties niet expliciet worden uitgesloten maar wel bespreekbaar moeten zijn.

- Jaargesprekken

Nadat is gebleken dat in het verleden, ondanks de afspraken, niet altijd een functionerings- en beoordelingsgesprek werd gehouden en door veranderende omgevingsfactoren is een nieuw voorstel gemaakt voor de beoordeling van medewerkers. Met de introductie van de jaargesprekken is het de bedoeling dat de leidinggevende jaarlijks gesprekken heeft met de medewerker over zijn of haar werk en werkbeleving. De leidinggevende is hierbij een ondersteuner en coach voor de medewerker. De OR kan zich vinden in het beleid en dringt erop aan dat leidinggevenden en medewerkers hierover goed worden geïnformeerd én met regelmaat gesprekken, en éénmaal per jaar een jaargesprek, houden.

- Arbobeleid

Arbeidsveiligheid en arbeidsomstandigheden zijn een belangrijk onderwerp binnen de medezeggenschap. Vandaar dat twee OR-leden afgevaardigd zijn in de Arbocommissie. Zij zorgen voor de aansluiting en uitwisseling van informatie tussen de Arbocommissie, OR en OC. Eventuele meldingen van de werkvloer kunnen zo direct in de Arbocommissie worden besproken. Het afgelopen jaar is bijvoorbeeld op deze wijze de luchtkwaliteit op sommige werklocaties onderzocht.
Met de regionalisering van de brandweer is de organisatie groter geworden, zo ook voor de Arbocommissie. Daarnaast werken bij de brandweer twee medewerkers fulltime aan de arbeidsveiligheid en zijn leidinggevenden verantwoordelijk voor de arbeidsveiligheid. Dit alles heeft de Arbocommissie doen besluiten een nieuw beleid te schrijven. Kort door de bocht betekent dit dat er

een Arbocommissie en een Arbowerkgroep worden ingericht. De OR heeft hiermee ingestemd omdat door deze verandering er een betere aansluiting is met de werkvloer. Daarnaast wordt hierdoor de uitwisseling van ervaringen en gegevens binnen de organisatie verbeterd.

- Parkeerbeleid

Na klachten van collega's heeft de OR een inventarisatie gehouden voor het aantal benodigde parkeerplaatsen rondom de Eusebiusbuitensingel 43 in Arnhem. Hiervoor zijn uitvoerige gesprekken met collega's gehouden om een goed beeld van het probleem te krijgen. De inventarisatie is samen met Facza besproken en er is een oplossing gepresenteerd. Deze oplossing wordt in 2016 geïmplementeerd.

- Huisvestiging

De OR werd op de hoogte gehouden van de verbouwingen aan de Eusebiusbuitensingel 43 en Rietgrachtstraat (brandweerkazerne) in Arnhem. Over het algemeen verliep alles naar wens en voorspoedig. De OR kreeg een eigen kantoorruimte en overlegruimte aan de Eusebiusbuitensingel 43.

- Rooster meldkamer

In de meldkamer van de ambulance waren enkele piekmomenten die zorgden voor een flinke belasting van centralisten. Hierop werd een nieuw rooster geïntroduceerd waarbij deze piekmomenten op vrijdag- en zaterdagavond zijn opgevangen door een extra dienst. Helaas was de OR hierbij laat geïnformeerd en was het rooster al geïmplementeerd. Omdat er signalen waren dat het rooster zorgde voor een onrealistische belasting werd een enquête uitgeschreven onder de centralisten. Ondanks dat één centralist niet is benaderd en er een flinke respons met positieve en kritische opmerkingen was, heeft de OR ingestemd met de nieuwe roostersystematiek.

- Landelijke Meldkamer Organisatie (LMO)

Voor de oprichting van een landelijke meldkamer organisatie heeft de OR in 2014 een voorbereidingscommissie opgericht. Dit betekent dat OR-leden en niet-OR leden samen kunnen werken voor de OR. De voorbereidingscommissie heeft in 2015 een vinger aan de pols gehouden bij de ontwikkelingen van de LMO. In 2015 bleek dat voor de oostelijke vijf meldkamers de samenwerking als laatste in de rij plaatsvindt. Maar aan het slot van het jaar bleek dat de oprichting van de LMO ambitieus is en op deze wijze niet past binnen de reorganisatie van de landelijke politie. De OR blijft middels de voorbereidingscommissie op de hoogte van de nieuwe plannen.

- Doorontwikkeling volksgezondheid

De plannen om de Sector Volksgezondheid anders in te richten zijn al langer onderwerp van gesprek. In november kreeg de OR de concrete plannen onder ogen. Het vormen van een flexibele en robuuste organisatie moet inspelen op de veranderingen in wetgevingen, eisen en wensen van gemeenten en opdrachtgevers. De OR heeft een advies gegeven op de doorontwikkeling, waarin staat dat de OR veel waarde hecht aan een goede uitwerking op en voor de werkvloer. Een doorontwikkeling moet immers plaatsvinden op de werkvloer, door onze eigen collega's.

- Vluchtelingen

De problematiek en uitdagingen rondom de opvang van vluchtelingen speelt ook in Gelderland-Midden. De regierol is voor de gemeenten. VGGM levert daarbij de noodzakelijke zorg die wordt gevraagd. De OR heeft gevraagd of er uitvoerige aandacht kan zijn voor de communicatie met onze collega's: wat er van hen wordt verwacht en wat er staat te gebeuren.

- Integrale jeugdgezondheidszorg

Sinds de Stichting Publieke Gezondheid Gelderland-Midden is opgericht, is de jeugdgezondheidszorg van 4-18 jaar nauw verwant met die van 0-4 jarigen. De jeugdgezondheidszorg 0-18 jaar is samen de integrale jeugdgezondheidszorg: het doel voor de toekomst. Vooralsnog blijft de stichting apart van VGGM functioneren maar de lijntjes tussen beide organisaties zijn natuurlijk ontzettend klein. Zo ook voor beide ondernemingsraden die veel samen (gaan) werken. De onderwerpen die elkaar raken worden daarom ook in gezamenlijk overleg besproken, hoe deze uitwisseling plaats gaat vinden, moet nog verder onderzocht worden. Maar de integrale ontwikkelingen vinden nu al plaats.

OC brandweer

- Oefenrooster

Het nieuwe oefenrooster voor de brandweer werd in september geïmplementeerd. Alle brandweerkorpsen in onze regio oefenen nu volgens dezelfde spelregels. Op medezeggenschapsniveau was er discussie met de directeur over het recht wat hierop van toepassing is. Daaruit kwam de afspraak dat de OC aangesloten blijft bij de ontwikkelingen en evaluatie uit het huidige oefenrooster, wat nu als pilot wordt uitgevoerd.

- Arbeidsomstandigheden Baak

De OC kreeg veel klachten over de werkomstandigheden tijdens het realistisch oefenen in Baak. Nadat ze de problematiek hebben aangekaart bij de directie hebben deze besloten het oefenen tijdelijk stop te leggen totdat de situatie was opgelost. Na de zomervakantie is er weer gestart met het realistisch oefenen.

- Rooster Arnhem

Nadat een kader is vastgesteld is de werkgroep aan de slag gegaan met de regels voor een nieuw rooster voor de 24-uursdienst. De werkgroep bestond uit afgevaardigden van de ploegen en een afvaardiging van de OC. Uiteindelijk is er in goed overleg en met veel inbreng van de ploegen een rooster tot stand gekomen.

- Rooster Ede

Bij de brandweer in Ede moest een nieuw rooster worden gevormd, omdat niet meer werd voldaan aan de wettelijke eisen. Na een slechte start werd de OC om advies gevraagd. Hierna werd het rooster gevormd samen met de medewerker incidentbestrijding, de beroepsploeg en de vrijwilligers van post Ede centrum. Met uiteindelijk een, naar ieders tevredenheid, rooster dat voldoet aan de wet.

- Doorontwikkeling Repressieve Organisatie

Nadat het bestuur heeft ingestemd met het definitieve project heeft ook de OC de plannen ontvangen en bestudeerd. Nog niet van alle deelprojecten zijn alle details bekend. De OC richt zich met name op de veiligheid van de brandweermensen en bekijkt of de achterban wordt betrokken bij de plannen.

- Dubbelfuncties

Met het uitsluiten van (teveel) dubbele functies word beoogd de organisatie robuuster te maken, minder afhankelijk van enkele personen te zijn en meer kansen aan collega's te bieden. Navraag bij posten leverde een verschil op tussen het geschreven stuk en de praktische invulling. Daarop is opnieuw overleg met de ploegcommandanten gevoerd, waarna in 2016 een nieuw stuk wordt geschreven door het brandweermanagement.

- Pauzeregeling

Met de pauzeregeling wordt beoogd uniforme afspraken te maken voor collega's die op hun werkplek moeten blijven tijdens de pauze. Omdat hierbij sprake is van een financiële vergoeding is dit onderwerp bij het Georganiseerd Overleg (GO) neergelegd. Binnen het GO wordt samen met de directie onderhandeld over een werkbare afspraak en bijbehorende financiële vergoeding.

- Uitruk op maat

Om brandweerposten de mogelijkheid te geven met vier personen uit te rukken én de inzet van motivatievoertuigen mogelijk te maken is het projectplan Uitruk op Maat geschreven. De OC zag tijdens het bestuderen van het stuk dat kleine praktische aanvullingen nodig waren. Waarna de OC zich kon vinden in het stuk. Hierbij heeft de OC gekeken naar de veiligheid van de collega's en de praktische benadering.

- Vacatures en (tijdelijke) invulling

De OC is in 2015 op de hoogte gebracht van een aantal personele verschuivingen in de brandweerorganisatie. Hierdoor konden collega's zich meer op hun plaats vinden en teams het werk goed uitvoeren. Omdat hier geen sollicitatieprocedure aan werd gekoppeld is er de afspraak gemaakt dat de OC hierover wordt geïnformeerd.

- Arbeidshygiëne

Landelijk is er aandacht voor veilig en schoon werken tijdens en na een brand. Gelderland-Midden blijft daarin niet achter en werkt aan een gestructureerd en praktische invulling om de arbeidshygiëne

in acht te nemen. De OC is hierbij ook betrokken geweest en heeft de plannen bestudeerd en ingestemd. De verdere invulling en uitvoering vindt in 2016 plaats.

VOORUITBLIK 2016

Ondernemingsraad
Voor 2016 staan er vooralsnog geen nieuwe ontwikkelingen op de agenda. Dat ontslaat de OR niet van de plicht om scherp te blijven op de doorontwikkeling van VGZ en de financiën. Zo worden door het jaar heen de financiële cijfers van het afgelopen, huidige en volgende jaar gepresenteerd en toegelicht. Naar volle tevredenheid van de werkgroep financiën en de rest van de OR.

Voor de Landelijke Meldkamer Organisatie blijft het spannend wat de toekomst gaat brengen. Hier blijft de commissie LMO bij aangesloten. De integrale jeugdgezondheidszorg is een onderwerp waar de continue aandacht naar uit gaat. Er moet samengewerkt worden met de OR van de stichting om gezamenlijke standpunten te kunnen bepalen. En tot slot vinden de voorbereidingen plaats voor de verkiezingen in 2017.

Het afgelopen jaar hebben de OR en OC last gehad van het veelvuldig afwezig zijn van een lid. In het reglement staan geen afspraken hoe hiermee om te gaan waardoor er geen mogelijkheid was het lid te vervangen. In 2016 wordt gewerkt aan een nieuw reglement waarin komt te staan dat het lid wat niet verschijnt vervangen kan worden.

OC brandweer
Het Project DRO wordt verder in de praktijk gebracht. Hierbij wordt de OC uitvoerig geïnformeerd. De OC heeft voor een aantal onderwerpen prioriteiten aangegeven. In 2016 moet blijken of de directie zich hierin kan vinden. Onderwerpen die de OC belangrijk vindt zijn het in- en doorstroombeleid voor de gehele regio, de kwaliteit van het oefenen van brandweermensen en betrokkenheid van de werkvloer bij het uitwerken van projecten. Natuurlijk kan de evaluatie van de brandweer nog aanpassingen met zich meebrengen.

4. Bijlagen

4.1 Bestuurssamenstelling

Bestuurssamenstelling
per 31 december 2015

Samenstelling algemeen bestuur Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

Voorzitter:	
de heer H.J. Kaiser	burgemeester van Arnhem
Vice-voorzitter:	
de heer C. van der Knaap	burgemeester van Ede
Leden:	
de heer J.W.A. van Dijk	burgemeester van Barneveld
mevrouw M.H.F. Schuurmans	burgemeester van Lingewaard
mevrouw P.M. van Wingerden-Boers	burgemeester van Rheden
mevrouw L.W.C.M. van der Meijs	burgemeester van Doesburg
de heer R. de Lange	burgemeester van Duiven
de heer T. van Asseldonk	burgemeester van Overbetuwe
de heer G.D. Renkema	burgemeester van Nijkerk
de heer J.P.Gebben	burgemeester van Renkum
de heer J. H. Klein Molekamp	burgemeester van Rozendaal de heer
de heer B. Visser	burgemeester van Scherpenzeel
mevrouw P. Schadd	burgemeester van Rijnwaarden
de heer G.J.M. van Rumund	burgemeester van Wageningen
de heer A.J. van Hout	burgemeester van Westervoort
de heer J.A. de Ruiter	burgemeester van Zevenaar
Adviseurs:	
de heer P.P.A. Joosten	directeur brandweer
de heer Y. Schat	directeur publieke gezondheid

Samenstelling bestuurscommissie veiligheid en gezondheid

Voorzitter:	
de heer H.J. Kaiser	burgemeester van Arnhem
Vice-voorzitter:	
de heer C. van der Knaap	burgemeester van Ede
Leden:	
Mevrouw A. Haga	wethouder van Arnhem
de heer J.W.A. van Dijk	burgemeester van Barneveld
de heer P.J.T van Daalen	wethouder van Barneveld
mevrouw M.H.F. Schuurmans	burgemeester van Lingewaard
de heer J. Th. Sluiter	wethouder van Lingewaard
mevrouw P.M. van Wingerden-Boers	burgemeester van Rheden
de heer T. Vugts	wethouder van Rheden
mevrouw L.W.C.M. van der Meijs	burgemeester van Doesburg
de heer P.J. Bollen	wethouder van Doesburg
de heer R. de Lange	burgemeester van Duiven
mevrouw H.C.M. Knuiman	wethouder van Duiven
mevrouw G. Ligtelijn-Bruins	wethouder van Ede
de heer T. van Asseldonk	burgemeester van Overbetuwe
de heer R. van Hoeven	wethouder van Overbetuwe
de heer G.D. Renkema	burgemeester van Nijkerk
mevrouw M.L.C. Klein	wethouder van Nijkerk

de heer J.P. Gebben	burgemeester van Renkum
mevrouw H. J. van den Berg – van Zijl	wethouder van Renkum
de heer J. H. Klein Molekamp	burgemeester van Rozendaal
de heer A. Logemann	wethouder van Rozendaal
de heer B. Visser	burgemeester van Scherpenzeel
de heer H.J.C. Vreeswijk	wethouder van Scherpenzeel
mevrouw P. Schadd	burgemeester van Rijnwaarden
mevrouw B. Elfrink	wethouder van Rijnwaarden
de heer G.J.M. van Rumund	burgemeester van Wageningen
mevrouw L.D. de Brito	wethouder van Wageningen
de heer A.J. van Hout	burgemeester van Westervoort
de heer A. Boone	wethouder van Westervoort
de heer J.A. de Ruiter	burgemeester van Zevenaar
de heer S.H. Bijl	wethouder van Zevenaar

Adviseurs:

de heer P.P.A. Joosten	directeur brandweer
de heer Y. Schat	directeur publieke gezondheid

Samenstelling Dagelijks bestuur

Voorzitter:

De heer H.J. Kaiser	burgemeester van Arnhem

Vice-voorzitter

de heer C. van der Knaap	burgemeester van Ede

Leden:

mevrouw A. Haga *namens de Liemers*	wethouder van Arnhem
de heer A.J. van Hout *namens de Veluwezoom*	burgemeester van Westervoort
mevrouw P. van Wingerden *namens de West-Veluwe/Vallei*	burgemeester van Rheden
de heer P.J.T. van Daalen *namens Over-Betuwe*	wethouder van Barneveld
mevrouw M.H.F. Schuurmans (Per 1 januari 2016: Dhr. A.S.S. van Asseldonk, burgemeester van de gemeente Overbetuwe)	burgemeester van Lingewaard

Financiële commissie

Voorzitter:

de heer A.J. van Hout	burgemeester van Westervoort

Leden:

de heer H.J.C. Vreeswijk	wethouder van Scherpenzeel
de heer A.S.S. van Asseldonk	burgemeester van Overbetuwe
de heer J.H. Klein Molekamp	burgemeester van Rozendaal

4.2 Artikel 31/32/33/35 Gemeenschappelijke Regeling VGGM

Artikel 31 Begroting

1. Met inachtneming van de artikelen 34, 34a, 34b en 35 van de Wet Gemeenschappelijke regelingen en – voor zover van toepassing – het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
   a. zendt het dagelijks bestuur jaarlijks vóór 1 april de ontwerpbegroting en de ontwerp-meerjarenraming van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden voor het komende kalenderjaar, vergezeld van een behoorlijke toelichting, toe aan de raden van de deelnemende gemeenten;
   b. geeft het dagelijks bestuur de raden van de deelnemende gemeenten acht weken na toezending gelegenheid om bij het dagelijks bestuur hun zienswijze over de ontwerpbegroting en meerjarenraming naar voren te brengen. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren, waarin deze zienswijzen zijn vervat, en eventueel een nota van wijzigingen, bij de ontwerpbegroting en de meerjarenraming, zoals deze aan het algemeen bestuur worden aangeboden;
   c. stelt het algemeen bestuur de begroting en de meerjarenraming vast vóór 1 juli van het jaar, voorafgaande aan het jaar waarvoor de begroting moet dienen;
   d. stuurt het algemeen bestuur de vastgestelde begroting en de meerjarenraming toe aan de raden van de deelnemende gemeenten, die de in deze begroting voor de gemeente als bijdrage in de kosten van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden geraamde bedragen in de gemeentebegroting voor het betreffende jaar opnemen;
   e. zendt het dagelijks bestuur de vastgestelde begroting en de meerjarenraming binnen twee weken na de vaststelling doch in ieder geval vóór 15 juli aan gedeputeerde staten. In het geval de begroting niet in evenwicht is en het niet aannemelijk is dat in de eerstvolgende jaren een evenwicht wordt bereikt, verzoekt het dagelijks bestuur daarbij om goedkeuring van gedeputeerde staten. Van de goedkeuring doet het dagelijks bestuur mededeling aan het algemeen bestuur en de deelnemende gemeenten.
2. Het bepaalde in dit artikel is van overeenkomstige toepassing op besluiten tot wijziging van de begroting.

Artikel 32 Bijdragen van de gemeenten

1. In de begroting wordt aangegeven welke bijdrage elke deelnemende gemeente verschuldigd is voor het jaar waarop de begroting betrekking heeft. De berekening van deze bijdragen vindt plaats op basis van het inwonertal op 1 januari van het jaar, voorafgaand aan dat waarvoor de bijdrage verschuldigd is, vastgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek.
2. De deelnemende gemeenten betalen bij wijze van voorschot jaarlijks voor 16 januari en 16 juli telkens de helft van de verschuldigde bijdrage, genoemd in lid 1. Bij niet tijdige betaling is de wettelijke interest verschuldigd.
3. De deelnemende gemeenten betalen de bijdragen, bedoeld in lid 1, op basis van facturen, die de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden hen daartoe zal toezenden.
4. De deelnemende gemeenten dragen er zorg voor dat de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan zijn verplichtingen te kunnen voldoen.

Artikel 33 Jaarstukken

1. Het dagelijks bestuur legt aan het algemeen bestuur over elk begrotingsjaar verantwoording af over het door hem gevoerde beleid, onder overlegging van de jaarrekening en het jaarverslag. Het dagelijks bestuur voegt daarbij de stukken, bedoeld in artikel 30, derde lid.
2. De jaarstukken, genoemd in lid 1, voldoen aan het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, voor zover van toepassing.
3. In de jaarrekening wordt het door elk van de deelnemende gemeenten over het desbetreffende jaar werkelijk verschuldigde bedrag opgenomen.
4. De in het eerste lid bedoelde stukken liggen, zodra zij aan het algemeen bestuur zijn overgelegd, voor een ieder ter inzage en zijn algemeen verkrijgbaar. Van de terinzagelegging en de verkrijgbaar stelling wordt openbaar kennisgegeven. Het algemeen bestuur beraadslaagt over de jaarrekening en het jaarverslag niet eerder dan twee weken na de openbare kennisgeving.
5. Het algemeen bestuur stelt de jaarstukken vast voor 1 juli volgende op het jaar waarop deze betrekking hebben. Het dagelijks bestuur zendt de door het algemeen bestuur vastgestelde jaarstukken binnen twee weken aan gedeputeerde staten.
6. Vaststelling van de jaarrekening strekt het dagelijks bestuur tot décharge, behoudens later in rechte gebleken valsheid in geschrifte of andere onregelmatigheden.

Artikel 35 Toetreding en uittreding

1. Toetreding en uittreding van gemeenten is mogelijk na wijziging van de indeling van gemeenten in regio's volgens de bijlage bij artikel 8 van de Wet veiligheidsregio's.
2. Het algemeen bestuur regelt de procedure en alle gevolgen van de toetreding of de uittreding en kan voorwaarden verbinden aan de toetreding of uittreding. Bij uittreding geldt als uitgangspunt dat de uittredende gemeente de kosten draagt die het rechtstreekse gevolg zijn van de uittreding en dat de overige gemeenten geen financieel nadeel van de uittreding ondervinden.

4.3 Regionale inwoners- en brandweerbijdrage 2015

Inwonersbijdrage per gemeente

Deelnemende gemeenten	2015 Inwoners	Per inwoner	Bijdrage
Arnhem	150.803	€ 12,36	€ 1.863.856
Barneveld	54.176	€ 12,36	€ 669.591
Doesburg	11.449	€ 12,36	€ 141.504
Duiven	25.580	€ 12,36	€ 316.157
Ede	110.657	€ 12,36	€ 1.367.670
Lingewaard	45.814	€ 12,36	€ 566.240
Nijkerk	40.654	€ 12,36	€ 502.465
Overbetuwe	46.653	€ 12,36	€ 576.610
Renkum	31.577	€ 12,36	€ 390.277
Rheden	43.563	€ 12,36	€ 538.419
Rozendaal	1.500	€ 12,36	€ 18.539
Rijnwaarden	10.926	€ 12,36	€ 135.040
Scherpenzeel	9.496	€ 12,36	€ 117.366
Wageningen	37.511	€ 12,36	€ 463.619
Westervoort	15.147	€ 12,36	€ 187.210
Zevenaar	32.284	€ 12,36	€ 399.015
	667.790		**€ 8.253.578**

Brandweerbijdrage per gemeente

	Actueel 2015	C2000 2015	Activa 2015	Specifiek 2015	Afstemming 2015	Betaald voorschot	ntb (1700) 2015	nto (1730) 2015
Arnhem	€ 11.115.243	€ -	€ -	€ 85.000-	€ 11.030.243	€ 11.016.000	€ -	€ 14.245
Barneveld	€ 3.319.053	€ 33.105-	€ 28.314-	€ 38.480	€ 3.296.113	€ 3.353.000	€ 56.889	€ -
Doesburg	€ 685.148	€ 26.989-	€ 8.821-	€ -	€ 649.337	€ 691.000	€ 41.663	€ -
Duiven	€ 798.873	€ 46.263-	€ 190-	€ -	€ 752.420	€ 805.000	€ 52.580	€ -
Ede	€ 6.055.673	€ 4.409	€ 1.556	€ 230.214-	€ 5.831.423	€ 6.103.500	€ 272.077	€ -
Lingewaard	€ 1.858.633	€ 13.419-	€ 26.773-	€ -	€ 1.818.441	€ 1.885.500	€ 67.059	€ -
Nijkerk	€ 2.602.998	€ 10.002-	€ 21.825-	€ 213.900	€ 2.785.071	€ 2.623.500	€ -	€ 161.571
Overbetuwe	€ 2.056.191	€ 19.683-	€ 24.049-	€ -	€ 2.012.459	€ 2.075.000	€ 62.541	€ -
Renkum	€ 1.789.973	€ 16.361-	€ 60.893-	€ 7.332	€ 1.720.051	€ 1.784.000	€ 63.949	€ -
Rheden	€ 2.578.598	€ 40.875-	€ 19.356-	€ 22.500-	€ 2.495.867	€ 2.600.000	€ 104.133	€ -
Rozendaal	€ 74.183	€ -	€ -	€ -	€ 74.183	€ 74.000	€ -	€ 183
Rijnwaarden	€ 661.284	€ 3.472-	€ 14.110-	€ -	€ 643.702	€ 668.000	€ 24.298	€ -
Scherpenzeel	€ 443.738	€ 1.572	€ 2.350-	€ 3.000	€ 445.959	€ 450.500	€ 4.541	€ -
Wageningen	€ 1.549.287	€ 9.674-	€ 4.943-	€ -	€ 1.534.670	€ 1.564.000	€ 29.330	€ -
Westervoort	€ 776.692	€ -	€ -	€ -	€ 776.692	€ 776.500	€ -	€ 192
Zevenaar	€ 1.578.770	€ 432-	€ 13.262-	€ -	€ 1.565.076	€ 1.587.000	€ 21.924	€ -
	€ 37.944.337	**€ 214.295-**	**€ 223.331-**	**€ 75.002-**	**€ 37.431.708**	**€ 38.056.500**	**€ 800.982**	**€ 176.190**

Het te verrekenen bedrag per gemeente staat los van de besluitvorming inzake de verdeling van het rekening resultaat 2015.
Onafhankelijk van de besluitvorming worden de BTW kosten voor het onderhoud van gebouwen aan de gemeenten gecompenseerd (tenzij het aanwezige budget binnen VGGM niet toereikend is).

4.4 Specificaties ten bate van de nacalculaties Ambulancezorg

Rekenstaat Ambulancezorg

De exploitatie van de ambulancezorg is gebaseerd op de budgetafspraken met verzekeraars die zijn vastgelegd in één rekenstaat voor zowel de Ambulancehulpverlening als de meldkamertaak. Op basis van de rekenstaat wordt het nacalculatieformulier ingevuld. In deze nacalculatie zijn onder andere de definitieve loon- en prijsindexen verwerkt.

Hieronder is de laatst ontvangen rekenstaat ten bate van de ambulancezorg opgenomen en aangevuld met de aanvraag voor de nacalculatie. Deze aanvraag moet nog met verzekeraars afgestemd worden en zal leiden tot de definitieve afwikkeling. De rekenstaat zal leiden tot één gecombineerde beschikking.

Aanvraag-2015-240-4700-NC-1 Midden

Overzicht aanvraag

	Vastgesteld voorlopig budget €	Gecorrigeerd €	Aanvraag nacalculatie €
Vergoeding ambulancezorg	15.416.423	15.291.699	15.191.722
Vergoeding meldkamer	1.367.400	1.360.593	1.360.596
(definitieve) Efficiencykorting	-111.283	-111.283	-111.283
Overgangsmodel	-17.459	-17.459	-17.459
Incidentele middelen	117.620	117.620	117.620
Totaal budget RAV	16.772.702	16.641.170	16.541.196

Werkelijke opbrengsten 2015

	€
Werkelijke opbrengsten ambulancevoorziening	18.921.389
Werkelijke opbrengsten Totaal	18.921.389

Opbrengstverschil

Totaal budget RAV	16.541.196
Totaal opbrengsten RAV	18.921.389
Opbrengstverschil	2.380.193

Totaal budget RAV conform beschikking	€	16.541.196
Opbrengst exploitatie RAV, ritten	€	18.921.389
Opbrengstverschil, teveel inkomsten	€	2.380.193

Opbrengsten verantwoord in:		
Cluster RAV	€	15.173.796
Cluster MKA	€	1.367.400
	€	16.541.196

Specificatie Nog te verrekenen ambulancezorg (voorheen nog in tarieven te verrekenen)
Vanaf 2015 kent de ambulancezorg één totaal budget. De tarieven in het gehele land zijn uniform. De vaststelling van het definitieve budget geschiedt op nacalculatiebasis. Teneinde de jaarlijkse exploitatie te egaliseren is met betrekking tot nog te verrekenen tariefopbrengsten deze balanspost gecreëerd. Ultimo 2015 is per saldo € 3.735.090 en zal conform NZA-beschikkingen rechtstreeks worden verrekend met de zorgverzekeraars.

	Vastgesteld	Voorlopig	Totaal
Stand per 1 januari	59.725	2.207.457	2.267.182
Mutatie	1.295.172	172.736	1.467.908
Stand per 31 december 2015	**1.354.897**	**2.380.193**	**3.735.090**

Exploitatie Ambulancevervoer

Cluster RAV

	Realisatie 2015	Begroting t/m dec 2015	Realisatie 2014
	(A)	(B)	(C)
Opbrengsten			
Opbrengsten gemeenten regionaal (uniform)	0	0	0
Opbrengsten gemeenten individueel (maatwerk)	0	0	0
Opbrengsten van het rijk	30.000	0	0
Directe opbrengsten van derden m.b.t. output	15.173.796	15.305.301	15.059.675
Overige opbrengsten	2.756.359	1.292.611	1.415.649
Totaal opbrengsten	17.960.155	16.597.912	16.475.324
Kosten			
Personele kosten			
Salarissen (incl. sociale lasten etc.)	11.342.532	11.292.002	10.746.260
Overige personeelskosten	374.059	356.792	421.307
Totaal personeelskosten	11.716.591	11.648.794	11.167.568
Materiele kosten			
Directe kosten m.b.t. output	1.351.329	1.237.750	1.234.098
Overige indirecte kosten	623.834	551.550	717.547
Afschrijvingen	2.459.306	1.139.721	820.494
Totaal overige kosten	4.434.470	2.929.021	2.772.138
Organisatiekosten			
Huisvestingskosten direct	338.835	243.460	244.722
Huisvestingskosten doorbelast	13.614	13.614	68.075
Informatie- en automatiseringskosten	231.774	202.394	201.646
Overige organisatiekosten	143.561	143.561	161.820
Totaal organisatiekosten	727.784	603.029	676.263
Totale kosten	16.878.844	15.180.844	14.615.969
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	1.081.311	1.417.068	1.859.355
Incidentele baten en lasten	58.950	19.751	254.081
Doorbelast inkomsten	0	0	0
Doorbelast kosten	952.458	952.458	1.083.218
Financiele baten en lasten	169.259	173.060	140.736
Resultaat	99.356 N	271.799 V	381.320 V

Exploitatie MKA

Cluster MKA

	Realisatie 2015	Begroting t/m dec 2015	Realisatie 2014
	(A)	(B)	(C)
Opbrengsten			
Opbrengsten gemeenten regionaal (uniform)	133.558	133.558	133.967
Opbrengsten gemeenten individueel (maatwerk)	0	0	0
Opbrengsten van het rijk	111.250	111.250	111.250
Directe opbrengsten van derden m.b.t. output	1.367.400	1.367.400	1.350.680
Overige opbrengsten	19.505	11.600	23.153
Totaal opbrengsten	1.631.713	1.623.808	1.619.050
Kosten			
Personele kosten			
Salarissen (incl. sociale lasten etc.)	1.369.333	1.359.469	1.432.522
Overige personeelskosten	118.439	114.791	134.469
Totaal personeelskosten	1.487.772	1.474.260	1.566.991
Materiele kosten			
Directe kosten m.b.t. output	87.248	103.000	89.640
Overige indirecte kosten	75.473	73.800	75.910
Afschrijvingen	8.312	8.323	8.324
Totaal overige kosten	171.033	185.123	173.873
Organisatiekosten			
Huisvestingskosten direct	75.360	75.300	75.253
Huisvestingskosten doorbelast	0	0	0
Informatie- en automatiseringskosten	21.411	21.688	20.706
Overige organisatiekosten	0	0	1.132
Totaal organisatiekosten	96.771	96.988	97.091
Totale kosten	1.755.575	1.756.371	1.837.955
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	-123.862	-132.563	-218.905
Incidentele baten en lasten	0	0	0
Doorbelast inkomsten	0	0	0
Doorbelast kosten	138.837	138.838	161.810
Financiele baten en lasten	397	397	606
Resultaat	263.097 N	271.798 N	381.320 N

Productieoverzicht Ambulancevervoer 2015

Maand	Decl 15	EHBO 15	Decl 14	EHBO 14
Jan	2.765	737	2.310	676
Feb	2.465	594	2.264	652
Mrt	2.586	674	2.396	755
Apr	2.595	749	2.392	745
Mei	2.449	730	2.351	718
Jun	2.446	777	2.427	759
Jul	2.447	793	2.535	725
Aug	2.332	737	2.288	653
Sep	2.482	712	2.427	727
Okt	2.619	775	2.464	707
Nov	2.572	798	2.295	695
Dec	2.655	810	2.546	746
Totaal	**30.413**	**8.886**	**28.695**	**8.558**

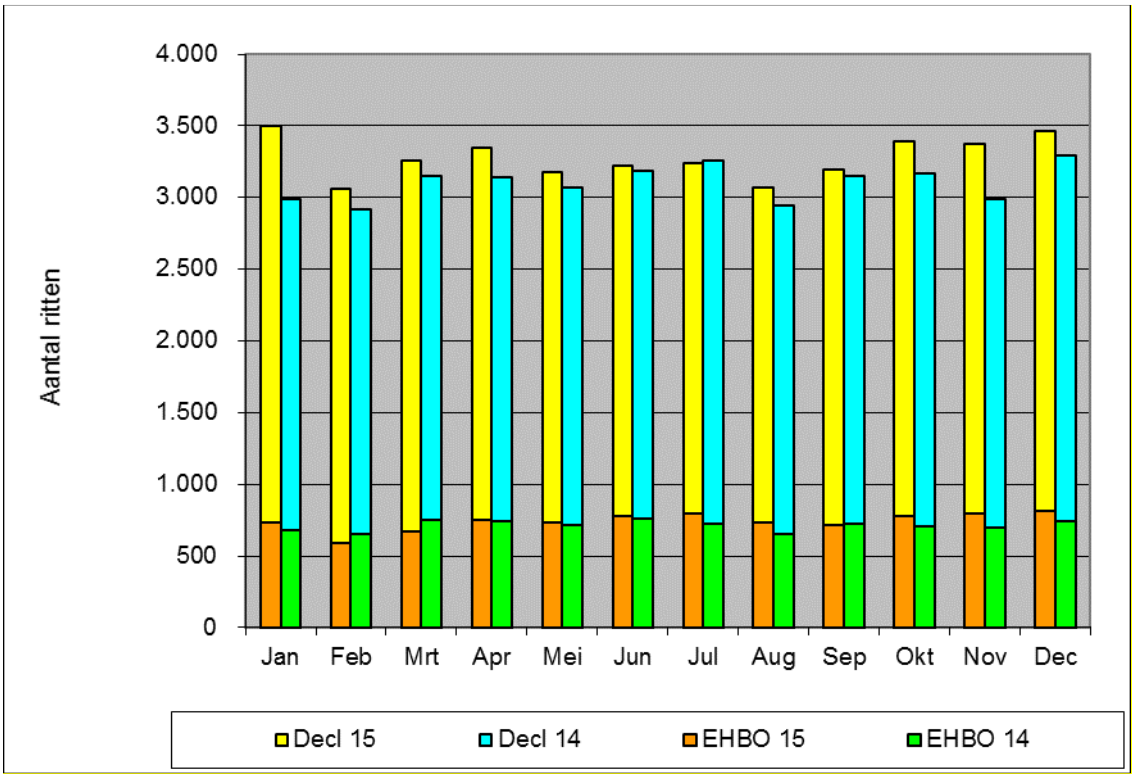

4.5 Afkortingenlijst

ABP	Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
ABW	Algemene Bijstandswet
ACIR	Adviescommissie Coördinatie ICT Rampenbestrijding
ADR	algemene doorlichting rampenbestrijding
AeO	Arnhem en omstreken
AGS	Adviseur gevaarlijke stoffen
AGZ	Algemene Gezondheidszorg
AHV	Ambulance Hulpverlening
AIDS	Acquired Immune Deficiency Syndrome
AK	Acellulair Kinkhoest
AMW	Algemeen Maatschappelijk Werk
ANS	Ambulance Nieuwe Stijl
AO	Arbeidsongeschiktheid
Arbi	Verzamelpunt waar allerlei telefoonlijnen op binnen komen zoals bijvoorbeeld de 1-1-2 lijnen
ARBO	Arbeidsomstandigheden
AVLS/GIS	Automatisch voertuig locatie systeem/gemeenschappelijk informatiesysteem
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
AZN	Ambulance Zorg Nederland
ABR	Algemene Bedrijfsreserve
B&W	Burgemeester en Wethouders
BaO	Basisonderwijs
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording gemeente en politie
BDUR	Brede Doeluitkering Rampenbestrijding
BCG	Bacille Calmette Guerin
BEVI	Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen
BHV	Bedrijfshulpverlening
BIG	Beroepen in de Gezondheidszorg
BK	Borstkanker
BMHK	Baarmoederhalskanker
BMR	Bof, Mazelen, Rode Hond
BO	Buitengewone Omstandigheden
BOGO	Brandweer Opleiding Gelderland Overijssel
BRI	Besluit Rampbestrijdingsplan Inrichtingen
Brw	Brandweer
BRZO	Besluit Risico Zware Ongevallen
BuCo	Bureau Communicatie en PR
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties
C2000	Communicatie 2000
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CAR/UWO	CAO voor gemeentelijk personeel
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CC	Compagniescommandant
CJG	Centra voor Jeugd en Gezin
CIE	Compagnie
CITA	Centrale Informatie Technologie Afdeling
COA	Centraal Orgaan Asielzoekers
COBA	Coördinatieplan ongevalbestrijding autosnelwegen
COBA/CORI	Plan voor incidenten op snelwegen (COBA) en spoorwegen (CORI)
COPI	commandoterrein plaats incident
CORI	Coördinatieplan (complexe) railincidenten
CoRT	Commando Rampterrein
CPA	Centrale Post Ambulancevervoer
Crib	Centraal registratie en informatie bureau
CTG	College Tarieven Gezondheidszorg
CTPI	Coördinatie Team Plaats Incident

CvD	Commandant van Dienst
CVI	Centrale Commissie Voor Indicatiestelling SO
DB	Dagelijks Bestuur
Decocontainer	Decontaminatiecontainer
DOT	Direct Observed Therapy
DTP	Difteri Tetanus Polio
EHBO	Eerste Hulp bij Ongelukken
EKD	Elektronisch Kind Dossier
EPD	Elektronisch Patiënten Dossier
Emovo	Electronische Monitor Voortgezet Onderwijs
EU	Europese Unie
FIDO	Wet Financiële Informatievoorziening Decentrale Overheden
FLO	Functioneel Leeftijd Ontslag
fpu	Flexibele pensioen uitkering
fte	Formatieve eenheid
Fuwa	Functiewaardering
GAGS	Geneeskundig adviseur gevaarlijke stoffen
GBA	Gemeentelijke basisadministratie
GBT	Gemeentelijk beleidsteam
GCC	Gemeentelijk Coördinatie Centrum
GCV	Gelders Centrum voor Verslavingszorg
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GIS	Geografisch Informatie Systeem
GMS	Gemeenschappelijk Meldkamer Systeem
GMT	Gemeentelijk management team
GO	Georganiseerd Overleg
GOT	Gemeentelijk operationeel team
GRIP	Gecoördineerde regionale inzetbestrijdingsprocedure
GSO	Grootschalig Optreden
GVO	Gezondheidsvoorlichting en Opvoeding
GZ	Gehandicaptenzorg
GZB	Gezondheidsbevordering
HACCP	Hazard Analysis Critical Control Points
HBO	Hoger Beroeps Onderwijs
VGGM	Hulpverlening Gelderland Midden
HIB	Haemophylis Influenza B
HIV	Human Immune Deficiency Virus
HKZ	Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector
HOC	Hulpverlening bij Ongevallen en Calamiteiten
HS	Hoofd sectie
HTT	Helicopter traumateam
IBS	In Bewaring Stelling
ICT	Informatie- en Communicatie Technologie
IGZ	Inspectie gezondheidszorg
I&D	In- en Doorstroom (banen)
IKO	Integraal Kankercentrum Oost
IMS	Automatiseringssysteem materieel brandweer
IND	Immigratie en Naturalisatie Dienst
INK	Instituut Nederlandse Kwaliteit
IO	Indicatieorgaan
IOOV	Inspectie Openbare Orde en Veiligheid
IPO	Interprovinciaal Overleg

ISO	International Standard of Organisation
IVMBO	Individueel Voortgezet middelbaar beroepsonderwijs
IZ	(unit) Infectieziektebestrijding
IZA	Ziektekostenverzekeringsmaatschappij IZA
IZM	Infectieziektebestrijding en Medische milieukunde
JGZ	(unit) Jeugdgezondheidszorg
JIP	Jongeren Informatie Punt
KIVPA	Korte Indicatieve Vragenlijst Psychosociale problematiek Adolescenten
KON	Kring Oost Nederland, samenwerking van GGD-en
KWV	Kruiswerk West-Veluwe
LCI	Landelijk coördinatiecentrum infectieziekten
LCIG	Landelijk Centrum Indicatiestelling Gehandicaptenzorg
LCR	Landelijk Coördinatiecentrum Reizigersadvisering
LFAZ	Landelijke Federatie Ambulancezorg
LHV	Landelijke Huisartsenvereniging
LPG	Gas/ brandstof
LvGGD	Landelijke Vereniging van GGD'en
LVIO	Landelijke Vereniging Indicatieorganen
LVT	Landelijke Vereniging Thuiszorg
MBO	Middelbaar Beroepsonderwijs
MDO	Multidisciplinair overleg
MEV	Macro Economische Verkenning
MKA	Meldkamer ambulancevervoer
MMK	Medische milieukunde
MMT	Medisch Mobiel Team
MO	Maatschappelijke Ontwikkeling
MOB	Medische Ondersteuning Brandweer
NAI	Nederlands Ambulance Instituut
NBC	Nucleair, biologisch, chemisch (dreigingen)
NIBRA	Nederlands Instituut voor Brandweer en Rampenbestrijding
NIFV	Nederlands Instituut voor fysieke veiligheid (vm NIBRA)
NIGZ	Nederlands Instituut voor Gezondheidszorg en Welzijn
NVBR	Nederlandse Vereniging Brandweer
NZA	Nederlandse Zorgautoriteit (vm CTG)
O.T.	Operationeel team
OGGZ	Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
OGS	Ongevalbestrijding Gevaarlijke Stoffen
OGS/WVD	Officier Gevaarlijke Stoffen/Waarschuwings- en Verkenningsdienst
OGZ	Openbare gezondheidszorg
OMS	Openbaar Meldsysteem
OSP	Ondersteuningspeloton
OT	Operationeel Team
OTO	Opleiden, trainen, oefenen
OvD	Officier van Dienst
OvD-G	Officier van Dienst Geneeskundig
OvD HBM	Officier van Dienst Hoofdbrandmeester
OvD P	Officier van Dienst Politie
OVG	Onderwijs voorrangsgebied
P2000	Paging 2000
PBZO	Preventiebeleid Zware Ongevallen
PC	Pelotonscommandant
PCL	Permanente Commissie leerlingzorg
PGO	Preventief Gezondheidsonderzoek

PINCHE	Policy Interpretation Network on Children's Health and Environment
POG	Preventieve Openbare Gezondheidszorg
Pop	Persoonlijk ontwikkelingsplan
PPP	Preventie, Preparatie en Proactie
PR	Public Relations
PSHOR	Psychosociale Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
RAW	Repressie Arnhem Westervoort
RAC	Regionale (brandweer) Alarm Centrale
RAK	reserve aanvaardbare kosten
RAP	Regionaal Ambulance Plan
RAV	Regionale Ambulance Voorziening
RBP BRZO	Rampbestrijdingsplan besluit rampen en zware ongevallen
RBP LPG	Rampbestrijdingsplan LPG
RBP NH3	Rampbestrijdingsplan NH3 (=ammoniak)
RBR	Regionaal Beleidsplan Rampenbeheersing
RBS	Radio bediensysteem
RCC	Regionaal Coördinatie Centrum
RCH	Regionaal College Hulpverlening
REA	Reïntegratie Arbeidsgehandicapten
REC	Regionale Expertisecentra
Regio GZ	Regio Gelderland Zuid
Regio NOG	Regio Noord Oost Gelderland
REP	Repressie
REVI	Regeling Externe Veiligheid Inrichtingen
RGF	Regionaal Geneeskundig Functionaris
RGO	Rampenbestrijding en Grootschalig Optreden
RHV	Regionale Huisartsen Vereniging
RI&E	Risico Inventarisatie en Evaluaties
RIBW	Regionaal Instituut Beschermd Wonen
RIO	Regionaal Indicatie Orgaan
RIVM	Rijksinstituut Volksgezondheid en Milieu
RJZ	Regeling Jaarverslaglegging Zorginstellingen
RO	Ruimtelijke Ordening
ROBO	Regionaal opleiden van bevelvoerders en officieren
ROGS	Regionaal Officier Gevaarlijke Stoffen
ROT	Regionaal operationeel team
Rvp	Rijksvaccinatieprogramma
RZ	Risicozorg
SARS	Severe Accute Respiratory Syndrome
SB	Dienst Stadsbeheer gemeente Arnhem
SbaO	speciaal basisonderwijs
SEC	Secretariaat VGZ
SenO	Samenwerking en Opschaling
Sherpa	Project om multidisciplinaire informatievoorziening op elkaar af te stemmen
SVGGM	Samenwerking hulpverlening Gelderland Midden
SIGMA	Snel inzetbare groepen ter medische assistentie
SIMAP	Spaanse vakbond voor artsen
SMA	Sociaal Medische Advisering
SO	Speciaal onderwijs
SO	Dienst Stadsontwikkeling gemeente Arnhem
SOA	Seksueel Overdraagbare Aandoeningen
STMG	Stichting Thuiszorg Midden Gelderland
SVO	Stuurgroep Vermindering (drugs)Overlast
SVOKON	Stichting Vroege Opsporing Kanker Oost-Nederland
SWOA	Stichting Welzijn Ouderen Arnhem
SWOT	Strenghts Weaknesses Opportunities Threats
TBC	Tuberculose

TRV	Tijdelijke Regeling Vroegsignalering
TS	Tankautospuit
TZ	Thuiszorg
UWV	Uitvoering werknemersverzekeringen
VGZ	(sector) Volksgezondheid
VMBO	Voorbereidend Middelbaar Beroepsonderwijs
Vnet	Veiligheidsnet, systeem om geografische en administratieve informatie uit te wisselen tbv rampenbestrijding
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VO	Voortgezet Onderwijs
VROM	ministerie Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu
VSO	Voortgezet Speciaal Onderwijs
VV	Verzorging en verpleging
VWS	Volksgezondheid Welzijn en Sport
WAV	Wet Ambulancevervoer
WBK	Wet Basisvoorziening Kinderopvang
WCPV	Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid
WetVG	Wet Voorzieningen Gehandicapten
WHO	World Health Organization
Wkr	Wet kwaliteitsbevordering rampenbestrijding
WSNS	Weer samen naar school
WVD	Waarschuwing- en Verkenningsdiensten
WVG	Wet Voorzieningen Gehandicapten
WVP	Wet Verbetering Poortwachter
WVV	West-Veluwe/Vallei

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

Ontwerp Begroting 2017

Versie: concept 31 maart 2016 voor consultatie gemeenteraden

Voorwoord

De begroting van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden voor het jaar 2017 bestaat uit een programmabegroting voor de veiligheidsregio (brandweer en GHOR), de GGD, de ambulancedienst en de sector facilitaire zaken. Met het splitsen van de begroting in vier programma's wordt invulling gegeven aan de in de Wet publieke gezondheid opgenomen eisen ten aanzien van de transparantie van de financiering van de GGD.

De begroting 2017 heeft een beleidsarm karakter. Dat sluit aan op het beleid van de voorafgaande jaren.
De economische omstandigheden nopen ook in 2016 tot terughoudendheid voor wat betreft de groei van de begroting. Sinds 2012 zijn geen beleidsintensiveringen opgenomen. De toename van de inwonerbijdrage blijft beperkt. De stijging komt voort uit de loonontwikkeling en de prijsstijging.

De gemeenten in de regio staan voor financiële taakstellingen. VGGM wil daar als gemeenschappelijke regeling een bijdrage aan leveren.

Directie Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

Inhoudsopgave

Voorwoord **2**

Inhoudsopgave **3**

1. Aanbieding **4**

2. Ontwikkelingen vertaald naar prioriteiten **5**
2.1 Analyse van de omgeving 5
2.2 Vertaling van ontwikkelingen naar de begroting 2017 7
2.3 Besparingsvoorstellen begroting 2017 10

3. Begroting 2017 ..... **11**
3.1 Exploitatieoverzicht, geconsolideerde begroting 11
3.2 Exploitatieoverzicht, begroting per sector 12
3.3 Inwonerbijdragen 2017 18
3.4 Inwonerbijdrage verdeeld naar beleidsvelden 19
3.5 Gemeentelijke bijdragen aan brandweertaken 20
3.6 Gecomprimeerde balansstaten 21
3.7 Reserves en voorzieningen 21
3.8 Risicoparagraaf 22
3.9 Onderhoud kapitaalgoederen 23
3.10 Verbonden partijen 23

4. Meerjarenbegroting **24**
4.1. Financiële ontwikkelingen 2016– 2019 24

5. Bijlagen **25**
Bijlage 5.1. Artikel 31/32/33/35 Gemeenschappelijke regeling VGGM 25
Bijlage 5.2. Afkortingenlijst 27

1. Aanbieding

De begroting 2017 is een weergave van inhoud en financiën voor Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden in 2017. In deze begroting wordt weergegeven op welke wijze Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden inspeelt op landelijke ontwikkelingen en welke regionale accenten in de uitvoering van het beleid zijn gelegd.

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid wordt bij het vaststellen van de begroting 2017 tevens de eerste actualisatie van de begroting 2016 aan het bestuur voorgelegd. Voor de begroting 2016 is de mutatie groot omdat de baten en lasten van de stichting Publieke Gezondheid in de begroting van VGGM zijn opgenomen. Eventueel vindt naar aanleiding van de halfjaarrapportage over 2016 een tweede actualisatie plaats. De bijstelling is van administratief technische aard en vraagt als gevolg daarvan niet om besluitvorming zoals bedoeld in artikel 36 lid 8 van de gemeenschappelijke regeling Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

De begroting 2017 is beleidsmatig gebaseerd op de navolgende stukken:
- Geactualiseerde begroting 2016
- Concept jaarverslag 2015
- Kaderbrief 2017

Het verloop van het bestuurlijke besluitvormingsproces

Wanneer	**Wat**	**Datum**
Week 9	*Verzending aan Financiële Commissie*	*10 maart 2016*
Week 10	Financiële Commissie (advisering)	16 maart 2016
Week 10	*Verzending aan DB*	*20 maart 2016*
Week 13	Dagelijks Bestuur	30 maart 2016
Week 13	*Verzending aan gemeenten*	*1 april 2016*
Week 14 t/m 20	Reactietijd B&W gemeenten	
Week 20	Financiële Commissie (bespreken reacties gemeenten)	18 mei 2016
Week 21	*Verzending nota van bemerkingen*	*19 mei 2016*
Week 22	Dagelijks Bestuur	1 juni 2016
Week 25	Algemeen Bestuur	22 juni 2016
Week 25	Aanbieding aan Gedeputeerde Staten	24 juni 2016

2. Ontwikkelingen vertaald naar prioriteiten

2.1 Analyse van de omgeving

Veiligheidsregio (brandweer + GHOR)

Omgevingswet
De Omgevingswet, die naar verwachting in 2018 in werking treedt, integreert zo'n 26 wetten op het gebied van de fysieke leefomgeving. Hieronder vallen onderwerpen als: bouwen, milieu, waterbeheer, ruimtelijke ordening, monumentenzorg en natuur. De oude wetten zijn veelal sectoraal opgebouwd. In samenhang gezien en toegepast sluiten deze wetten niet meer aan bij de behoefte van deze tijd. Met de Omgevingswet wil de overheid het wettelijk systeem 'eenvoudig beter' maken. De invoering van de wet zal ook implicaties hebben voor de adviserende en controlerende rol van de brandweer op het gebied van bouwen, milieu en ruimtelijke ordening.

AMvB Brandveilig Gebruik Overige Plaatsen
De verwachting is dat de AMvB Brandveilig Gebruik Overige Plaatsen per 1 januari 2017 in werking treedt. Bij vaststelling van deze AMvB zullen de preventieve werkzaamheden met betrekking tot inrichtingen toenemen. De toename heeft voornamelijk te maken met de noodzaak om toezicht te moeten houden op o.a. campings en anders besloten terreinen (>50 mensen).

Programmaplan informatievoorziening Veiligheidsberaad
Uit het in 2015 vastgestelde programmaplan informatievoorziening komen verschillende uitvoeringsplannen voort waarvan de (financiële) consequenties nog niet helder zijn. In het programmaplan zijn 2 speerpunten benoemd die recent zijn uitgewerkt: informatiebeveiliging (vraagt alleen personele inspanning VGGM) en GEO informatie (vraagt investering en personele inspanning). Andere speerpunten zullen in de komende jaren ook langszij komen, maar daarvan is nog niet goed in te schatten wat dat voor gevolgen heeft.

Landelijke meldkamerorganisatie
Er komt één zelfstandige meldkamerorganisatie op 10 locaties. Voor het realiseren van de nieuwe landelijke meldkamerorganisatie is op onderdelen aanpassing van de wetgeving noodzakelijk. De verwachting is dat de aanpassingen vanaf 2020 ingaan.

Arbeidshygiëne brandweer
In de afgelopen decennia is er veel aandacht besteed aan persoonlijke beschermingsmiddelen voor brandweermensen. De aandacht ging hier vooral naar adembescherming ter voorkoming van inhalatie van gevaarlijke stoffen en beschermende kleding ter voorkoming van brandwonden. Uit recent onderzoek is gebleken dat meer aandacht besteed moet worden aan problematiek rond de opname van kankerverwekkende stoffen via de huid en de gevolgen van hittestress. Dit thema is landelijk opgepakt en ook in Gelderland-Midden staat dit onderwerp hoog op de agenda. Het plan van aanpak 'schoon werken bij brand' wordt in 2016 geïmplementeerd.

Doorontwikkeling repressieve organisatie (DRO)
De implementatie van activiteiten in het kader van DRO, in de vorm van uitvoering van verschillende deelprojecten, vindt plaats binnen de bestuurlijk vastgestelde financiële kaders.

Evaluatie regionalisering
Bij de start van het regionaliseringproces is afgesproken dat in 2015 een evaluatie zou volgen. Op basis van de bevindingen uit deze evaluatie zal in 2016 een plan van aanpak worden opgesteld dat in 2017 zijn beslag krijgt.

GGD

Wettelijke ontwikkelingen
Sinds 1 januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de jeugdwet, Wmo en participatiewet. In de jeugdwet is de nieuwe organisatie van de jeugdhulp vastgelegd. Per 1 januari 2015 is tevens de wijziging van het Besluit Publieke Gezondheid in werking getreden, waarmee het nieuwe Basis Aanbod JGZ is geformaliseerd.

Branche ontwikkelingen
De nota Volksgezondheid Toekomst Verkenning (VTV) van het RIVM dient als basis voor de speerpunten in het nationaal en lokaal gezondheidsbeleid en daarmee voor de prioriteiten in 2016 en verder. De nadruk in het landelijke gezondheidsbeleid 2016-2019 en de VTV ligt op de verbinding tussen gezondheidsbeleid en de doelstellingen in het sociaal domein: participatie, zelfregie en zelfredzaamheid.

Regionale ontwikkelingen
In 2015 is door gemeenten gezamenlijk een regionale visie op het gezondheidsbeleid ontwikkeld. Het beleid is nadrukkelijk in samenhang gebracht met de ontwikkelingen in het sociaal domein. Daarnaast is het in lijn met de nieuwe kijk op gezondheid (positieve gezondheid): niet de ziekte of de beperking staat centraal maar het vermogen en de eigen (veer)kracht van mensen om hiermee om te gaan en te kunnen participeren.

Prioriteiten op het vlak van publieke gezondheid
- Publieke gezondheid, sociale veiligheid en het sociaal domein zijn in toenemende mate met elkaar verbonden. Als gevolg van het wijkgericht werken moet informatie op wijkniveau beschikbaar komen. VGGM ondersteunt gemeenten bij het versterken van hun informatiepositie en ontwikkelt hiertoe een aantal nieuwe producten en activiteiten;
- De decentralisatie van de jeugdhulpverlening naar gemeenten leidt tot een fundamentele transformatie in de aanpak van jeugd- en gezinsproblematiek. De JGZ richt haar organisatie zodanig in, dat deze goed aansluit op het lokale jeugdstelsel om daarmee een optimale bijdrage te leveren aan hulpverlening binnen de jeugdketen. En om daarmee zo lokaal mogelijk (in verbinding met het sociaal domein) te adviseren en ondersteunen t.a.v. de zorg voor jeugd en kwetsbaren;
- Verder vormgeven aan de verbinding tussen publieke gezondheid en (sociale) veiligheid. Ontwikkelingen rond verwarde personen, vluchtelingen en extramuralisering van de GGZ vereisen dat er vanuit publieke verantwoordelijkheid zicht is op de omvang en aard van de hiermee samenhangende problematiek. En dat vanuit publieke verantwoordelijkheid sturing wordt gegeven op de toeleiding naar zorg. VGGM zal in toenemende mate door gemeenten hierop bevraagd worden;
- Op het gebied van infectieziekten doen zich belangrijke (inter)nationale ontwikkelingen voor: toename aantal (ernstige) infectieziekten, zoönosen en antibioticaresistente. Het outbreakmanagement t.a.v. infectieziekten is goed op orde. De komende jaren zal echter meer geïnvesteerd moeten worden in de proactieve taken als preventie, surveillance, monitoring en regionale netwerkvorming. Ook en het onderzoek naar nieuwe ziektes en innovaties komt onvoldoende van de grond. Hiermee maken we de beweging van nazorg naar voorzorg.

Ambulancezorg

Wettelijke – en brancheontwikkelingen
De tijdelijke Wet Ambulancezorg is per 1 januari 2013 in werking getreden. VGGM heeft het recht gekregen de ambulancezorg in de regio te verrichten. Op basis van de tijdelijke Wet ambulancezorg mag VGGM de ambulancezorg verzorgen tot 1 januari 2018. In februari 2016 is de werking van de tijdelijke Wet verlengd met twee jaar tot 2020.

2.2 Vertaling van ontwikkelingen naar de begroting 2017

De Miljoenennota 2016 heeft een gematigd optimistische toon. Bij het Rijk neemt het financieringstekort af door lagere overdrachten, terwijl bij gemeenten de tekorten juist toenemen. Niet alleen nemen de tekorten toe, ook de onvoorspelbaarheid van het gemeentefonds leidt tot financiële knelpunten. Dat beeld zien wij ook terug bij de gemeenten in Gelderland-Midden. De meeste van aan de VGGM deelnemende gemeenten zijn genoodzaakt in 2018 om te buigen.

Rijksbijdrage in de brede doeluitkering
In opdracht van de minister van Veiligheid en Justitie en de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is onderzoek gedaan naar de uitgaven en de kosten voor brandweer, GHOR, rampenbestrijding en crisisbeheersing. Dit onderzoek richt zich op veiligheidsregio's en gemeenten en betreft de brede doeluitkering rampenbestrijding (BDUR) en het subcluster brandweer en rampenbestrijding in het gemeentefonds. Er heeft nog geen besluitvorming plaatsgevonden over de uitkomsten van het onderzoek. Bij het opmaken van de begroting 2017 bestaat er onzekerheid over de ontwikkeling van de BDUR vanaf 2017 en de hierin opgenomen compensatie voor de btw-kosten van de brandweer.
Een korting van maximaal € 200.000 kan VGGM binnen het budgettair kader opvangen.

Budgettair kader voor de brandweer

De deelnemende gemeenten dragen bij aan de kosten van de regionale brandweer op basis van hun oorspronkelijke gemeentelijke budget voor het brandweerkorps.

Besparingsvoorstellen op de budgetten van de brandweer
In de vergadering van het Algemeen Bestuur van 11 november 2015 zijn besparingsvoorstellen voor de begroting 2016 vastgesteld.

Uitname budget voor de meldkamer van de brandweer
In het transitieakkoord tussen het rijk, de besturen van de Veiligheidsregio's en de ambulancesector was afgesproken dat de totale budgetten van de meldkamer brandweer (landelijk in totaal € 42 mln.) zouden worden overgeheveld naar de Landelijke Meldkamer Organisatie (LMO). De overdracht van budgetten was voorzien per ingangsdatum van de wetswijziging. Men dacht aan 1 januari 2017.
In 2015 heeft een gateway review plaatsgevonden. Dat heeft geleidt een heroriëntatie naar een realistische koers. Het nieuwe uitgangspunt is dat de samenvoegingen worden gerealiseerd binnen de in 2015 beschikbare meldkamerbudgetten. Hiermee kunnen de regionale partijen zelf sturen op de financiën en investeringen en weten ze waar ze in de toekomst aan toe zullen zijn.

Budgettair kader voor de GGD

De inwonerbijdrage voor GGD-taken is relatief laag omdat in onze regio is gekozen voor een zo groot mogelijke beleidsvrijheid op lokaal niveau. Naast de inwonerbijdrage worden wettelijke taken en bovenwettelijke taken via het invullen van maatwerk per gemeente uitgevoerd.

Opvang vluchtelingen
De regio heeft te maken met een toenemend aantal vluchtelingen De grote instroom van asielzoekers en het grote aantal statushouders dat in aanmerking komt voor woonruimte in een gemeente stellen gemeenten, de Rijksoverheid, GGD'en, jeugdgezondheidszorg en de gezondheidszorg voor forse uitdagingen. In de COA-opvang asielzoekers voert de GGD taken uit in opdracht van en gefinancierd door het COA. Voor statushouders voert de GGD taken uit in opdracht van gemeenten. VNG en GGD GHOR NL gaan met de Rijksoverheid besprekingen aan over de extra kosten voor de publieke gezondheidszorg aan statushouders. Deze gesprekken vinden plaats in het kader van de financiële uitwerking van het Bestuursakkoord verhoogde asielinstroom.

Infectieziekte preventie
(Inter)nationale ontwikkelingen wat betreft de toename van het aantal (ernstige) infectieziekten, toename aantal zoönosen en toename antibioticaresistentie vereisen een robuuste infectieziektebestrijding. Naast repressieve taken bij infectieziektenuitbraken moet meer energie worden gestopt in proactieve taken zoals surveillance, monitoring, preventie en netwerkvorming.

Jeugdgezondheidszorg (JGZ)
Om een toekomstbestendige JGZ te blijven, ziet de JGZ zich voor een aantal uitdagingen gesteld:
1. realiseren van een flexibel aanbod en daarmee bijdragen aan de realisatie van gemeentelijke doelstellingen in het sociaal domein;
2. differentiëren in het zorgaanbod voor kinderen en hun ouders;
3. realiseren van optimale continuïteit van integrale jeugdgezondheidszorg.

De JGZ maakt een veranderingsproces door. Dat bestaat uit de navolgende thema's: triage en taakherschikking, flexibilisering, teamvorming, vindplaatsgericht werken, aansluiten op de wijkteams en doelmatige bedrijfsvoering. In zoverre dit de JGZ 0-4 betreft, wordt dit vanuit de stichting Publieke Gezondheid uitgevoerd. Op onderdelen raakt dit ook de JGZ 4-18 jaar.

Deze veranderingen zijn complexe processen die zorgvuldig worden doorlopen en waarvoor investeringen nodig zijn. Deze investeringen verwachten we in 2015 en 2016 te kunnen dekken door het herinvesteren van eventuele besparingen c.q. inverdieneffecten. In de jaren daarop werpen deze investeringen hun vruchten af in de vorm van een lagere gemeentelijke bijdrage voor de JGZ, in het bijzonder voor de gemeenten uit het oosten van de regio.

SOA/Sense
Met de jaarlijkse groei van het aantal consulten en een financieringssystematiek (afrekenen per consult en gevonden soa) stijgt het totale benodigde budget jaarlijks. Vanuit doelmatigheid en kostenperspectief heeft de Minister van VWS een financieel plafond aangebracht in de regeling, welke vanaf 2015 niet meer gebaseerd is op het aantal consulten, maar zich richt op efficiënter werken. Daarbij kan gedacht worden aan het maken van scherpe keuzes bij de triage, hetgeen bijvoorbeeld mogelijk is als naast hoog risicogroepen ook gekeken wordt naar risicogedrag en keuzes bij het gebruik van testen. Ook gunstige contracten met de laboratoria kunnen hierbij uitkomst bieden

Aanbesteding forensische geneeskunde
In 2015 heeft de politie de aanbesteding van de forensische geneeskunde gestaakt. Het is nog niet duidelijk of er een nieuw aanbestedingstraject voor de forensische geneeskunde door de Nationale Politie gestart gaat worden. Het huidige contract tussen de Nationale Politie en VGGM loopt hiermee door met de verwachting van een verlenging tot eind 2017.

Rijksvaccinatieprogramma
Het RVP is op dit moment tijdelijk opgenomen in de Wet langdurige zorg (Wlz). In 2018 wordt dit budget overgeheveld van de rijksbegroting (begroting ministerie van VWS) naar het gemeentefonds. De gemeenten maken dan afspraken met de uitvoerende organisaties over de financiering en uitvoering.

Budgettair kader voor de ambulancedienst

Op basis van de tijdelijke Wet ambulancezorg mag VGGM de ambulancezorg verzorgen tot 1 januari 2018. In februari 2016 heeft minister Schippers van het ministerie van VWS aangegeven dat zij de tijdelijke Wet ambulancezorg verlengd tot 2020. Dat betekent dat het aanbestedingsproces voor een nieuwe concessieperiode met twee jaar is uitgesteld.

Op macroniveau -tussen VWS en V&J- heeft een afroming van het budget voor de meldkamer plaatsgehad. In het budget voor de regio is dat nog niet vertaald.

Met de zorgverzekeraars moet overleg plaatsvinden over de compensatie van de stijging van de loonkosten voorvloeiend uit de nieuwe Cao. In de jaarrekening over 2015 is de nabetaling over de jaren 2013, 2014 en 2015 verwerkt.

Loon- en prijsontwikkeling

Cao

De loonkostenontwikkeling van VGGM voor 2017 vloeit voort uit vier cao-akkoorden, te weten: arbeidsvoorwaarden voor gemeenten, brandweervrijwilligers, ambulancezorg en VVT (Verpleging, Verzorging en Thuiszorg)

- De cao voor gemeenten loopt van 1 januari 2016 tot mei 2017
  De salarissen stijgen per 1 januari 2016 met 3,0% en per 1 januari 2017 met 0,4%.
  Met deze salarisafspraak voert het LOGA het pensioenakkoord van 2014 en de loonruimteovereenkomst van 2015 uit. Dat betekent dat in de salarisafspraak de afgesproken salarisverhogingen van 0,74 % (pensioenakkoord 2014) en 1,4% (loonruimteovereenkomst 2015) zijn verwerkt.
- De cao voor de ambulancezorg loopt tot 1 januari 2018. Er zal sprake zal zijn van een substantiële salarisverhoging. Structureel worden de salarissen en salarisschalen als volgt verhoogd:
  I. per 1 januari 2016 met 1 % over het bruto basisloon; plus de afspraak inzake doorbetaling loon tijdens verlof van gemiddeld 1,25%.
  II. per 1 januari 2017 met 1,2% over het bruto basisloon, plus de afspraak inzake doorbetaling loon tijdens verlof van gemiddeld 1,25%.
  III. per 1 januari 2018 met 1,5% over het bruto basisloon, plus de afspraak inzake doorbetaling loon tijdens verlof van gemiddeld 1,25%.
  IV. Tijdens de looptijd van de cao treden partijen in overleg over de ontwikkelingen (zoals het overheidsloonakkoord) die van invloed zijn op de pensioenregelingen van ABP en PFZW.

Individueel keuzebudget

De afspraak in het cao-akkoord voor gemeenteambtenaren 2013-2015 was om per 1 januari 2016 het individueel keuzebudget (IKB) voor ambtenaren in te voeren, als onderdeel van de modernisering van de arbeidsvoorwaarden. In het IKB worden verschillende op geld te waarderen arbeidsvoorwaarden omgezet in een budget dat door de werknemer vrij te besteden is. Zo moeten de vakantietoelage, de levenslooptoelage, de eindejaarsuitkering en (bovenwettelijke) vakantie-uren kunnen worden ingezet als bronnen voor het IKB. De invoering van het IKB is uitgesteld naar 2017.
Voor VGGM ontstaat een incidenteel financieel knelpunt. Het jaarbudget van VGGM is toereikend voor de uitbetaling van 12 maanden vakantiegeld en op grond daarvan werd de individuele vordering van de werknemer op de werkgever niet geactiveerd. Dat moet aan het einde van 2016 wel gebeuren omdat medewerkers hun vordering vakantiegeld vanaf 1 januari 2017 direct op kunnen eisen.

Pensioenkosten

In mei 2014 ging de Eerste Kamer akkoord met de met fiscale hervorming pensioenopbouw. De veranderingen bij de pensioenopbouw, waaronder verlaging van het opbouwpercentage, zijn op 1 januari 2015 in werking getreden. Als gevolg daarvan is de ABP-pensioenregeling aangepast. Dat zou tot een verlaging van pensioenkosten kunnen leiden. In 2015 bleek dat de dekkingsgraad van het ABP onder druk staat en op grond daarvan gaan wij er van uit dat de pensioenkosten niet zullen dalen in begroting 2017.
Daarnaast is een deel van de daling van de pensioenlasten ingezet voor een structurele loonsverhoging die onderdeel uitmaakt van de nieuwe cao voor gemeenteambtenaren.

Indexering

VGGM hanteert de door het Algemeen Bestuur vastgestelde systematiek voor loon- en prijscompensatie bestaande uit een voorcalculatie voor 2017 en nacalculatie over 2015.

- In de voorcalculatie voor de begroting 2017 gaan wij uit van de raming van het CPB in de Macro Economische Verkenning (MEV) 2016. In de MEV (september 2015) wordt voor de collectieve sector

rekening gehouden met een loonkostenstijging in 2016 van 2,3 % en een prijsstijging in 2016 voor het materieel deel van 0,9 %. Cijfers voor 2017 zijn niet beschikbaar omdat in het MEV geen doorkijk wordt gegeven naar de middellange termijn.
Dat vertaalt zich naar een verhoging van de inwonerbijdrage 2017 voor GGD-GHOR taken en het in te brengen budget 2017 voor de brandweer.
Bij het doorrekenen van deze percentages wordt de inwonerbijdrage voor GGD taken verhoogd met € 0,20 voor lonen en € 0,03 voor prijzen. Per saldo dus een verhoging van € 0,23 (€ 153.592).
De doorrekening op de brandweerbijdragen leidt tot een verhoging met € 683.272,-

- In de nacalculatie wordt de werkelijk loonkostenontwikkeling in 2015 (het zogenaamde inhaaleffect) vastgesteld op basis van het Centraal Economisch Plan 2016 (CPB maart 2016). In de begroting 2015 is rekening gehouden met een loonkostenstijging van 1% en is als bezuinigingsmaatregel geen compensatie voor de prijsstijging toegekend. De werkelijke loonstijging 2015 volgens het CPB bedroeg 0,6%. Dit betekent dat er een bijstelling met 0,4% naar beneden wordt toegepast. Er is uiteraard geen inhaaleffect voor de **prijsstijging** opgenomen.

Recapitulatie inwonerbijdrage 2015 - 2016 - 2017

Bijdrage 2015	**12,36**
Autonome ontwikkelingen:	
l/p- compensatie 2016	0,22
l/p- compensatie inhaaleffect 2014 (o.b.v. CEP maart 2015)	0,16
Structurele besparing 2016 uit resultaat over 2014	-0,10
Bijdrage 2016	**12,64**
Autonome ontwikkelingen:	
l/p- compensatie 2017	0,23
l/p compensatie inhaaleffect 2015 (o.b.v. CEP maart 2016)	-0,03
Bijdrage 2017	**12,84**

	Bevolkingszorg
Verevening op nacalculatiebasis (afhankelijk van de feitelijke inzet door de gemeente)	
Piket	0,08
Concentratie AOV-capaciteit (voor 0,5 fte inzet vanuit de projectgroep)	0,05

*= De voormalige inwonerbijdrage voor de regionale brandweer is per 1 januari 2014 opgenomen in het in te brengen budget voor de brandweer. Dat geldt ook voor het budget ter grootte van € 0,05 waarvoor bij VGGM een medewerker is aangesteld die belast is met taken op het gebied van bevolkingszorg.

2.3 Besparingsvoorstellen begroting 2017

In 2015 zijn besparingsvoorstellen voor de begroting 2016 vastgelegd. Tevens zijn twee voorstellen voor 2017 voorgelegd aan het bestuur. Over deze voorstellen vindt besluitvorming plaats bij het vaststellen van de begroting voor 2017.
Het betreft de navolgende voorstellen:

- Aanvullende besparing logistiek 2017 € 150.000
- Verminderen beleidscapaciteit brandweer vanaf 2017 € 90.000

3. Begroting 2017

3.1 Exploitatieoverzicht, geconsolideerde begroting

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid wordt bij het vaststellen van de begroting 2017 tevens de eerste actualisatie van de begroting 2016 aan het bestuur voorgelegd. Eventueel vindt naar aanleiding van de halfjaarrapportage over 2016 een tweede actualisatie plaats.

De meest in het oog springende mutatie in de geactualiseerde begroting 2016 de opname van de budgetten van de stichting Publieke Gezondheid in het budgettair kader van VGGM. De financiële stromen lopen vanaf 2016 via de exploitatie van VGGM.

Programmabegroting Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden					
		Actueel	**Bestuur 2016**	**Actueel**	
	Realisatie 2015	**Begroting 2015**	**Begroting 2016**	**Begroting 2016**	**Begroting 2017**
Baten					
Opbrengsten gemeenten regionaal	8.253.578	8.253.578	8.507.338	8.480.932	8.615.128
Opbrengsten gemeenten individueel	40.273.996	40.736.166	40.889.128	49.378.924	50.046.060
Opbrengsten van het rijk	7.144.239	6.990.677	6.990.677	6.997.600	6.997.600
Directe opbrengsten incl NZA	21.539.847	21.249.098	22.649.435	22.639.394	22.639.394
Overige opbrengsten	2.807.664	1.396.358	92.147	1.015.074	1.015.074
Totaal baten	**80.019.324**	**78.625.877**	**79.128.725**	**88.511.924**	**89.313.256**
Lasten					
Salarislasten	48.356.378	51.144.049	51.923.286	58.051.466	58.752.376
Overige personeelskosten	2.782.786	3.027.443	3.027.443	2.660.095	2.660.095
Totaal personeelslasten	**51.139.164**	**54.171.492**	**54.950.729**	**60.711.562**	**61.412.472**
Huisvestingslasten	3.120.947	2.927.237	2.927.237	4.981.695	4.981.695
Informatie- en automatiseringslasten	-18.308	0	0	0	0
Totaal organisatielasten	**3.102.640**	**2.927.237**	**2.927.237**	**4.981.694**	**4.981.694**
Directe lasten m.b.t. output	7.714.946	8.629.768	8.629.768	8.957.887	8.957.887
Overige indirecte lasten	5.548.342	4.891.169	5.004.729	6.269.240	6.269.240
Afschrijvingen	6.632.565	5.822.820	5.747.580	5.940.081	5.940.081
Totaal materiële lasten	**19.895.853**	**19.343.757**	**19.382.076**	**21.167.207**	**21.167.207**
Totaal lasten	**74.137.657**	**76.442.486**	**77.260.042**	**86.860.464**	**87.561.374**
Saldo van baten en lasten	**5.881.667**	**2.183.391**	**1.868.683**	**1.651.460**	**1.751.882**
Saldo incidentele baten en lasten	1.018.359	1.292.189	818.691	788.144	888.566
Saldo financiële baten en lasten	317.472	891.197	1.049.986	863.315	863.315
Resultaat voor bestemming	**4.545.837 V**	**0**	**0**	**0**	**0**

3.2 Exploitatieoverzicht, begroting per sector

Begroting 2017					
Programmabegroting Veiligheidsregio: Brandweer en GHOR					
		Actueel	**Bestuur 2016**	**Actueel**	
	Realisatie 2015	**Begroting 2015**	**Begroting 2016**	**Begroting 2016**	**Begroting 2017**
Baten					
Opbrengsten gemeenten regionaal	595.669	595.669	595.669	600.914	600.914
Opbrengsten gemeenten individueel	37.431.708	37.944.335	38.322.015	37.327.823	37.994.959
Opbrengsten van het rijk	6.468.150	6.727.401	6.727.401	6.700.274	6.700.274
Directe opbrengsten incl NZA	1.564.837	1.454.623	1.454.623	1.670.865	1.670.865
Overige opbrengsten	2.400	2.400	2.400	2.400	2.400
Totaal baten	**46.062.764**	**46.724.427**	**47.102.107**	**46.302.276**	**46.969.412**
Lasten					
Salarislasten	22.356.198	23.836.786	24.357.286	24.225.733	24.812.576
Overige personeelskosten	968.308	1.002.326	1.002.326	1.011.092	1.011.092
Totaal personeelslasten	**23.324.506**	**24.839.112**	**25.359.612**	**25.236.825**	**25.823.668**
Huisvestingslasten	2.151.871	2.181.593	2.181.593	3.209.320	3.209.320
Informatie- en automatiseringslasten	1.544.817	1.562.505	1.562.505	1.458.043	1.458.043
Overige organisatielasten	201.543	201.542	201.543	122.851	122.851
Totaal organisatielasten	**3.898.231**	**3.945.639**	**3.945.641**	**4.790.213**	**4.790.213**
Directe lasten m.b.t. output	5.017.677	6.187.645	6.187.645	5.555.421	5.555.421
Overige indirecte lasten	1.802.283	1.532.676	1.532.676	2.002.225	2.002.225
Afschrijvingen	2.960.233	3.446.858	3.446.858	3.270.591	3.270.591
Totaal materiële lasten	**9.780.192**	**11.167.179**	**11.167.179**	**10.828.237**	**10.828.237**
Totaal lasten	**37.002.929**	**39.951.930**	**40.472.432**	**40.855.276**	**41.442.119**
Saldo van baten en lasten	**9.059.834**	**6.772.497**	**6.629.676**	**5.447.000**	**5.527.293**
Saldo incidentele baten en lasten	950.610	1.418.839	1.276.019	245.027	325.320
Saldo inter- en intersectorale financiering	4.826.530	4.826.530	4.826.530	4.672.607	4.672.607
Saldo financiële baten en lasten	492.218	527.125	527.125	529.363	529.363
Resultaat voor bestemming	**2.790.475 V**	**0**	**0**	**0**	**0**

Begroting 2017					
Programmabegroting GGD					
		Actueel	**Bestuur 2016**	**Actueel**	
	Realisatie 2015	**Begroting 2015**	**Begroting 2016**	**Begroting 2016**	**Begroting 2017**
Baten					
Opbrengsten gemeenten regionaal	7.524.351	7.524.351	7.778.111	7.746.460	7.880.656
Opbrengsten gemeenten individueel	2.842.288	2.791.831	2.567.113	12.051.101	12.051.101
Opbrengsten van het rijk	80.000	80.000	80.000	80.000	80.000
Directe opbrengsten incl NZA	3.391.119	3.066.567	2.909.664	3.931.529	3.931.529
Overige opbrengsten	0	0	0	0	0
Totaal baten	**13.837.758**	**13.462.749**	**13.334.888**	**23.809.090**	**23.943.286**
Lasten					
Salarislasten	9.134.332	9.578.430	9.584.138	16.258.766	16.372.833
Overige personeelskosten	678.551	960.920	960.920	614.509	614.509
Totaal personeelslasten	**9.812.883**	**10.539.351**	**10.545.058**	**16.873.275**	**16.987.342**
Huisvestingslasten	697.897	700.113	700.113	1.758.074	1.758.074
Informatie- en automatiseringslasten	578.613	616.790	616.790	1.302.924	1.302.924
Overige organisatielasten	-395.102	-395.104	-395.102	-66.336	-66.336
Totaal organisatielasten	**881.408**	**921.799**	**921.800**	**2.994.661**	**2.994.661**
Directe lasten m.b.t. output	766.266	633.797	633.797	760.831	760.831
Overige indirecte lasten	499.374	479.477	593.037	977.718	977.718
Afschrijvingen	32.683	66.500	66.500	154.539	154.539
Totaal materiële lasten	**1.298.323**	**1.179.773**	**1.293.333**	**1.893.088**	**1.893.088**
Totaal lasten	**11.992.614**	**12.640.923**	**12.760.192**	**21.761.024**	**21.875.091**
Saldo van baten en lasten	**1.845.144**	**821.826**	**574.696**	**2.048.066**	**2.068.195**
Saldo incidentele baten en lasten	88.119	-236.783	-483.912	196.320	216.449
Saldo inter- en intersectorale financiering	1.055.281	1.055.281	1.055.281	1.840.312	1.840.312
Saldo financiële baten en lasten	1.865	3.329	3.329	11.437	11.437
Resultaat voor bestemming	**699.879 V**	**0**	**0**	**0**	**0**

Begroting 2017

Programmabegroting Ambulancezorg Gelderland Midden

		Actueel	Bestuur 2016	Actueel	
	Realisatie 2015	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2016	Begroting 2017
Baten					
Opbrengsten gemeenten regionaal	133.558	133.558	133.558	133.558	133.558
Opbrengsten gemeenten individueel	0	0	0	0	0
Opbrengsten van het rijk	141.250	111.250	111.250	172.250	172.250
Directe opbrengsten incl NZA	16.541.196	16.672.701	18.229.941	17.037.000	17.037.000
Overige opbrengsten	2.775.864	1.304.211	0	948.767	948.767
Totaal baten	**19.591.868**	**18.221.720**	**18.474.749**	**18.291.575**	**18.291.575**
Lasten					
Salarislasten	12.711.865	12.651.471	12.904.500	12.749.604	12.749.604
Overige personeelskosten	492.498	471.584	471.584	477.453	477.453
Totaal personeelslasten	**13.204.363**	**13.123.055**	**13.376.084**	**13.227.057**	**13.227.057**
Huisvestingslasten	427.809	332.374	332.374	344.413	344.413
Informatie- en automatiseringslasten	253.184	224.082	224.082	258.919	258.919
Overige organisatielasten	143.561	143.560	143.561	39.260	39.260
Totaal organisatielasten	**824.554**	**700.016**	**700.017**	**642.593**	**642.593**
Directe lasten m.b.t. output	1.438.576	1.340.750	1.340.750	1.347.750	1.347.750
Overige indirecte lasten	699.307	625.350	625.350	627.850	627.850
Afschrijvingen	2.467.619	1.148.044	1.148.044	1.145.580	1.145.580
Totaal materiële lasten	**4.605.502**	**3.114.144**	**3.114.144**	**3.121.180**	**3.121.180**
Totaal lasten	**18.634.420**	**16.937.214**	**17.190.245**	**16.990.829**	**16.990.829**
Saldo van baten en lasten	**957.449**	**1.284.506**	**1.284.504**	**1.300.746**	**1.300.746**
Saldo incidentele baten en lasten	58.950	19.751	19.751	111.727	111.727
Saldo inter- en intersectorale financiering	1.091.296	1.091.296	1.091.296	1.058.314	1.058.314
Saldo financiële baten en lasten	169.656	173.457	173.457	130.705	130.705
Resultaat voor bestemming	**362.453 N**	**0**	**0**	**0**	**0**

Begroting 2017

Programmabegroting Facilitaire zaken

		Actueel	Bestuur 2016	Actueel	
	Realisatie 2015	**Begroting 2015**	**Begroting 2016**	**Begroting 2016**	**Begroting 2017**
Baten					
Opbrengsten gemeenten regionaal	0	0	0	0	0
Opbrengsten gemeenten individueel	0	0	0	0	0
Opbrengsten van het rijk	454.839	72.026	72.026	45.076	45.076
Directe opbrengsten incl NZA	42.695	55.207	55.207	0	0
Overige opbrengsten	29.400	89.747	89.747	63.907	63.907
Totaal baten	**526.934**	**216.980**	**216.980**	**108.983**	**108.983**
Lasten					
Salarislasten	4.153.984	5.077.362	5.077.362	4.817.363	4.817.363
Overige personeelskosten	643.428	592.613	592.613	557.042	557.042
Totaal personeelslasten	**4.797.412**	**5.669.975**	**5.669.975**	**5.374.405**	**5.374.405**
Huisvestingslasten	-156.630	-286.843	-286.843	-330.112	-330.112
Informatie- en automatiseringslasten	-2.394.922	-2.403.377	-2.403.377	-3.019.885	-3.019.885
Overige organisatielasten	49.998	49.999	50.000	-95.775	-95.775
Totaal organisatielasten	**-2.501.553**	**-2.640.221**	**-2.640.220**	**-3.445.772**	**-3.445.772**
Directe lasten m.b.t. output	492.426	467.576	467.576	718.250	718.250
Overige indirecte lasten	2.547.378	2.253.666	2.253.666	2.661.446	2.661.446
Afschrijvingen	1.172.031	1.161.419	1.161.419	1.369.372	1.369.372
Totaal materiële lasten	**4.211.835**	**3.882.661**	**3.882.661**	**4.749.068**	**4.749.068**
Totaal lasten	**6.507.694**	**6.912.415**	**6.912.416**	**6.677.700**	**6.677.700**
Saldo van baten en lasten	**-5.980.759**	**-6.695.435**	**-6.695.436**	**-6.568.717**	**-6.568.717**
Saldo incidentele baten en lasten	-79.320	90.382	90.382	235.070	235.070
Saldo inter- en intersectorale financiering	-6.973.107	-6.973.104	-6.973.104	-6.995.595	-6.995.595
Saldo financiële baten en lasten	-346.267	187.286	187.286	191.808	191.808
Resultaat voor bestemming	**1.417.935 V**	**0**	**0**	**0**	**0**

Toelichting mutaties op geconsolideerd niveau

In de actualisatie van de begroting 2016 zijn de navolgende posten opgenomen:

De meest in het oog springende mutatie in de actualisatie van de begroting 2016 betreft de verwerking van de baten en de lasten van de stichting Publieke Gezondheid Gelderland-Midden in de begroting van VGGM. Deze mutatie is noodzakelijk omdat de belastingdienst voor de fiscale eenheid eisen stelt aan de mate van financiële verwevenheid tussen VGGM en de stichting Publieke Gezondheid. In bestuurlijke, beleidsmatige en financiële zin zijn de stichting en VGGM nauw verweven.

Opbrengsten gemeenten regionaal
In de aangepaste begroting voor 2016 zijn twee posten verwerkt:
- Aanpassing van het aantal inwoners (aantal per 1-1-2015) € 40.690 +
- Aandeel in de generieke besparingen VGGM (200k) voor VGZ € 67.096 -

Opbrengsten gemeenten individueel
Mutaties in de opbrengsten uit de gemeentelijke bijdrage voor de brandweer, het maatwerk voor individuele gemeenten en dan met name het opnemen van de begroting van de volledige stichting Publieke Gezondheid, leiden tot forse mutaties:
- Nadere specifieke afspraken brandweer (verschuivingen) € 69.530 +
- Aanvullende maatwerkafspraken VGZ € 232.780 + (technische hygiënezorg, forensische geneeskunde, jeugdgezondheidzorg)
- Minder opbrengsten als gevolg van besparingen doorontwikkeling repressieve organisatie € 217.559 -
- Aandeel generieke besparing VGGM (200k) voor brandweer € 132.904 -
- Besparingen O&O brandweer € 275.000 -
- Besparingen formatie vakbekwaamheid € 120.000 -
- Besparingen materieel brandweer € 150.000 -
- Besparingen risicobeheersing € 170.000 -
- Bijdragen gemeenten aan stichting Publieke Gezondheid (0-4 jarigen zorg) € 9.251.208 +

Opbrengsten rijk
De bijdrage van het rijk muteert:
- Loon en prijscompensatie rijksbijdrage BDUR € 51.036 +
- Mutatie opbrengsten uit reserveringen € 44.112 -

Opbrengsten derden
De opbrengsten van derden muteren door:
- Voorziening huisvesting Eusebiusbuitensingel 43 is uitgeput en dus vervalt de onttrekking € 35.707 -
- Vergoeding voor FLO kosten brandweer van individuele gemeenten € 96.849 +
- Vermindering cameratoezicht Arnhem € 15.000 -
- Opbrengst uit detacheringen naar het IFV (samenwerking brandweer NL) € 151.500 +
- Opbrengst overige detachering € 80.000 +
- Centrale activiteiten oranje kolom (via verevening) € 68.000 +
- Activiteiten stichting PG (0-4) € 907.400 +
- Verhoging bijdrage zorgverzekeraars voor ambulancedienst € 100.924 +
- Diverse mutaties € 61.103 -

Overige opbrengsten
- Actualisatie afspraken kazernes brandweer € 25.840 –
- De overige opbrengsten van het ambulancevervoer zijn ondergebracht in deze categorie om de opbrengsten uit de budgetafspraken specifiek inzichtelijke te maken.
- Lagere FLO vergoeding (en kosten) RAV € 326.791 -

Salarislasten
De salarislasten muteren:
- Generieke besparing VGGM € 200.000 -
- FLO kosten specifiek per gemeente € 13.076 -
- Nominale aanpassing RAV € 163.526 +
- FLO RAV € 343.991 -
- Loonkosten stichting PG (0-4) € 6.586.694 +
- Besparing budgetten vrijwilligersvergoedingen € 300.000 -
- Gedetacheerd personeel (boven sterkte) € 151.500 +
- Diverse mutaties € 57.959 +

Overige personeelskosten
De overige personeelskosten muteren door:
- Omzetting inhuur extern personeel naar vast dienstverband en beëindiging projecten € 370.254 - (vrnl. JGZ)

Huisvestingslasten
De directe huisvestingslasten nemen aanzienlijk toe:
- Ingebruikname nieuwbouw brandweer Arnhem (tlv stelposten) € 1.021.650 +
- Huisvestingslasten Stichting Publieke Gezondheid (0-4) € 1.085.120 +
- Diversen € 56.018 -

Directe lasten m.b.t. de output
De directe uitvoeringskosten muteren door:
- Besparing brandweerbudgetten voor O&O € 275.000 -
- Besparingen logistiek brandweer € 150.000 -
- Materiele kosten Stichting Publieke Gezondheid € 364.474 +
- Overhevelingen naar indirecte lasten € 186.990 –

Indirecte lasten
De indirecte lasten muteren door:
- Overheveling van directe lasten € 186.990 +
- Invulling intensiveringen (o.a. blusboot) € 231.363 +
- Indirecte kosten Stichting Publieke Gezondheid € 844.658 +

Afschrijvingen
Uit de actualisatie van het investeringsprogramma volgt een stijging van afschrijvingslasten van € 252.224 +
Dit is inclusief de nieuwe lasten voor de Stichting Publieke Gezondheid ter grootte van € 84.400.

Incidentele baten en lasten
De grootste mutatie in de incidentele baten en lasten ontstaan door de ingebruikname van de nieuwe kazerne in Arnhem (€ 986.328 naar huisvestingslasten). Vanaf 2016 zal de specifiek uit Arnhems budget opgebouwde voorziening worden aangesproken.

Financiële baten en lasten
- Effect investeringsprogramma op aantrekken kapitaal € 172.821 -

Incidentele baten en lasten

Onder de incidentele baten en lasten zijn de navolgende posten opgenomen:

	Realisatie 2015	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2016	Begroting 2017
incidentele activatransacties					
extra afschrijvingen / verkoop	-252.948	0	-83.549	0	0
Nog herschikken naar kostensoorten:					
aanpassingen BDUR	0	733.715	733.715	727.043	727.043
taakstellingen:					
saldoegalisaties	50.761	37.027	34.862	295.772	396.194
Afbouw CJG	0	-173.972	-561.756	-30.483	-30.483
effecten st PG	0	0	0	111.103	111.103
Mutaties reserves en voorzieningen:					
desintegratie MOA	0	-3.000	-3.000	0	0
huisvesting raw	1.081.407	783.229	783.229	-203.099	-203.099
nacalculatie ambulancevervoer	0	-30.249	-30.249	61.727	61.727
Personeelsvoorziening	145.000	0	0	0	0
reservering BMI	0	-93.700	-93.700	-153.058	-153.058
projecten	0	0	0	-60.000	-60.000
structurele mutaties reserves en voorzieningen:					
onttrekking reserve KOD	-55.861	-10.861	-10.861	-10.861	-10.861
voorziening dubieuze debiteuren	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
	1.018.359	1.292.189	818.691	788.144	888.566

Begroting 2017

De begroting 2017 heeft een beleidsarm karakter. Alleen de autonome ontwikkelingen, in het bijzonder de stijging van loonkosten en prijzen, zijn verwerkt.

3.3 Inwonerbijdragen 2017

Inwoneraantallen per 1 januari 2015, op basis van gegevens CBS. Voor 2017 zullen later de inwoneraantallen per 1-1-2016 worden opgenomen. Deze zijn naar verwachting medio mei bekend.

	2016			2017		
Deelnemende gemeenten	**Inwoners**	**Per inwoner**	**Bijdrage**	**Inwoners**	**Per inwoner**	**Bijdrage**
Arnhem	152.293	€ 12,64	€ 1.924.914	152.293	€ 12,84	€ 1.955.373
Barneveld	54.703	€ 12,64	€ 691.421	54.703	€ 12,84	€ 702.362
Doesburg	11.355	€ 12,64	€ 143.522	11.355	€ 12,84	€ 145.793
Duiven	25.548	€ 12,64	€ 322.915	25.548	€ 12,84	€ 328.025
Ede	111.575	€ 12,64	€ 1.410.257	111.575	€ 12,84	€ 1.432.572
Lingewaard	45.788	€ 12,64	€ 578.739	45.788	€ 12,84	€ 587.897
Nijkerk	40.870	€ 12,64	€ 516.578	40.870	€ 12,84	€ 524.752
Overbetuwe	46.833	€ 12,64	€ 591.948	46.833	€ 12,84	€ 601.314
Renkum	31.408	€ 12,64	€ 396.983	31.408	€ 12,84	€ 403.264
Rheden	43.625	€ 12,64	€ 551.400	43.625	€ 12,84	€ 560.125
Rozendaal	1.509	€ 12,64	€ 19.073	1.509	€ 12,84	€ 19.375
Rijnwaarden	10.912	€ 12,64	€ 137.923	10.912	€ 12,84	€ 140.105
Scherpenzeel	9.522	€ 12,64	€ 120.354	9.522	€ 12,84	€ 122.258
Wageningen	37.786	€ 12,64	€ 477.598	37.786	€ 12,84	€ 485.155
Westervoort	14.992	€ 12,64	€ 189.492	14.992	€ 12,84	€ 192.490
Zevenaar	32.265	€ 12,64	€ 407.815	32.265	€ 12,84	€ 414.268
	670.984		**€ 8.480.932**	**670.984**		**€ 8.615.128**

3.4 Inwonerbijdrage verdeeld naar beleidsvelden

De regionale bijdrage wordt verdeeld naar de clusters:

cluster		2017 Bestuur
directie & administratie	€	0,42
Subtotaal	**€**	**0,42**
GHOR	€	0,90
JGZ	€	7,40
Gezondheidsbew aking	€	0,84
Epidemiologie	€	-
Medisch Milieukunde	€	0,58
Infectieziektenbestrijding	€	2,43
OGGZ	€	0,08
Meldkamer	€	0,20
Subtotaal VGZ	**€**	**12,42**
Totaal	**€**	**12,84**

In bestuursbegroting 2017 is de index toegevoegd onder directie & adminstratie.
In de actualisatie w ordt de index verdeeld naar de beleidsterreinen n.a.v. de w erkbegroting voor 2017.

3.5 Gemeentelijke bijdragen aan brandweertaken

In het algemeen bestuur is de financieringsstructuur van de brandweer vastgesteld. De basis vormen de oorspronkelijk ingebrachte budgetten, waarbij de totale kosten worden verdeeld over de deelnemende gemeenten.
De in te brengen budgetten zijn in detail afgestemd met de gemeenten. Alleen door gemeenten geaccordeerde mutaties worden doorgevoerd . Dat zijn bijvoorbeeld hogere afschrijvingslasten voortvloeiend uit het investeringsprogramma.

Specificatie van in paragraaf 3.2 opgenomen begrotingspost gemeenten individueel:

	bijdrage 2016	**looncomp** 2,30%	**prijscomp** 0,90%	**bijdrage 2017**
Arnhem	€ 10.784.538	€ 169.547	€ 23.198	€ 10.977.283
Barneveld	€ 3.348.308	€ 52.640	€ 7.202	€ 3.408.150
Doesburg	€ 658.111	€ 10.346	€ 1.416	€ 669.873
Duiven	€ 768.931	€ 12.089	€ 1.654	€ 782.674
Ede	€ 6.029.028	€ 94.784	€ 12.968	€ 6.136.781
Lingewaard	€ 1.831.267	€ 28.790	€ 3.939	€ 1.863.996
Nijkerk	€ 2.597.514	€ 40.836	€ 5.587	€ 2.643.938
Overbetuwe	€ 2.043.817	€ 32.132	€ 4.396	€ 2.080.345
Renkum	€ 1.735.307	€ 27.281	€ 3.733	€ 1.766.321
Rheden	€ 2.524.038	€ 39.681	€ 5.429	€ 2.569.148
Rozendaal	€ 73.787	€ 1.160	€ 159	€ 75.105
Rijnwaarden	€ 667.024	€ 10.487	€ 1.435	€ 678.946
Scherpenzeel	€ 448.025	€ 7.044	€ 964	€ 456.032
Wageningen	€ 1.497.763	€ 23.547	€ 3.222	€ 1.524.531
Westervoort	€ 772.311	€ 12.142	€ 1.661	€ 786.114
Zevenaar	€ 1.548.054	€ 24.337	€ 3.330	€ 1.575.721
	€ 37.327.823	**€ 586.843**	**€ 80.292**	**€ 37.994.959**

3.6 Gecomprimeerde balansstaten

ACTIVA	31-12-15	Ultimo 2014	PASSIVA	31-12-15	Ultimo 2014
	€	€		€	€
Vaste activa			**Vaste passiva**		
Materiële vaste activa	32.295.052	33.338.937	***Eigen vermogen***	7.319.307	3.273.470
Financiële vaste activa	6.062	10.685	***Voorzieningen***	1.290.257	1.527.314
Totaal vaste activa	**32.301.114**	**33.349.622**	***Schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer***	17.784.212	25.314.383
Vlottende activa					
Voorraden	26.661	30.099	**Totaal vaste passiva**	**26.393.776**	**30.115.167**
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	16.332.161	12.808.586	**Vlottende passiva**		
Liquide middelen	25.781	40.388	***Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar***	10.869.852	7.107.321
Overlopende activa	1.949.631	310.962	***Overlopende passiva***	13.871.720	9.317.169
Totaal vlottende activa	**18.334.234**	**13.190.035**	**Totaal vlottende passiva**	**24.741.572**	**16.424.490**
TOTAAL	**50.635.348**	**46.539.657**	**TOTAAL**	**51.135.348**	**46.539.657**

De balanswaarden zijn gebaseerd op historische prijzen.

3.7 Reserves en voorzieningen

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden beschikt over de navolgende reserves:

	01-01-2015	Mutaties	31-12-2015
Algemene Bedrijfsreserve	*1.453.000*	*0*	1.453.000
Reserve aanvaardbare kosten RAV	770.072	*-362.453*	407.619
Reserve aanvaardbare kosten CPA	31.278	*0*	31.278
Reserve Activa	929.816	*0*	929.816
Diverse bestemde reserves	89.304	*0*	89.304
Bestemde reserves	*1.820.470*	*-362.453*	*1.458.017*
Nog te bestemmen resultaat 2015	*0*	*4.770.743*	*4.408.290*
Totaal reserves en fondsen	**3.273.470**	**4.408.290**	**7.319.307**

Voorzieningen
De organisatie beschikt over de navolgende voorzieningen.

	01-01-2015	Mutaties	31-12-2015
Voorziening personeelsaangelegenheden	840.978	-162.425	678.553
Voorziening boventalligheid brandweer	364.425	-208.771	155.654
Voorziening PLB - RAV	145.000	145.000	290.000
Voorziening onderhoud gebouwen	99.001	0	99.001
Voorziening Kring Oostelijke Directeuren	77.910	-10.861	67.049
Totaal voorzieningen VGGM	**1.527.314**	**-237.057**	**1.290.257**

3.8 Risicoparagraaf

Weerstandsvermogen

Aan de hand van de zogenaamde “kans x effect “ methode wordt jaarlijks in samenspraak met Deloitte een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijke risico’s en een kwantificering daarvan. Bij deze benadering wordt er een indicatie gegeven van het voor de organisatie benodigde weerstandsvermogen. Dit weerstandsvermogen wordt gevormd door de totale impact van de gekwantificeerde risico's te relateren aan de weerstandscapaciteit (zijnde het beschikbare eigen vermogen en de eventueel aanwezige stille reserves).
Eind 2013 is vastgesteld dat een weerstandsvermogen van € 1.453.000 toereikend is.

Risico’s

Bezuinigingen door het rijk
Er bestaat onzekerheid over de ontwikkeling van de rijksbijdrage voor rampenbestrijding en crisisbeheersing op middellange termijn omdat de Minister de veiligheidsregio's verantwoordelijk stelt voor de uitvoering en de financiering van een aantal voormalige rijkstaken en de doorontwikkeling van de informatievoorziening. De gedachte daarachter is dat dit de veiligheidsregio's in hun regierol versterkt.
Over de herijking van de uitgangspunten van de verdeling van de rijksbijdrage en de btw-compensatie heeft nog geen definitieve besluitvorming plaatsgehad. Een korting van maximaal € 200.000 kan VGGM binnen het budgettair kader opvangen.

Bezuinigingen door gemeenten
De meeste van aan de VGGM deelnemende gemeenten zijn genoodzaakt in de raadsperiode 2014-2018 om te buigen. De verwachting is dan ook dat de opbrengsten uit het maatwerk voor individuele gemeenten dalen. Bij daling van deze specifieke omzet is afgesproken dat de spelregels van de gemeenschappelijke regeling voor afbouw in vier jaar gelden. Het risico van hoge frictiekosten neemt daarmee af omdat de directie van VGGM middels herschikking van capaciteit het probleem van boventalligheid van personeel weg kan nemen.

Bezuinigingen op de ambulancedienst
De zorgverzekeraars vertalen het landelijk macro budgettair kader naar het budgettair kader voor de regio. Dat doen zij op basis van afspraken over performance en productie. De ambulancedienst is afhankelijk van de uitkomsten van de onderhandelingen.
VGGM mag de ambulancezorg verzorgen tot 1 januari 2018. De minister van VWS de Tijdelijke wet ambulancezorg verlengd tot 2020. Dat betekent dat het aanbestedingsproces voor een nieuwe concessieperiode met twee jaar is uitgesteld. Mocht VGG onverhoopt de vergunning verliezen dan ontstaan achterlatingskosten in het VGGM-concern.

Beroepsveiligheid brandweer
De komende jaren vindt diepgaand onderzoek plaats naar de relatie tussen brandbestrijding en de kans op kanker. De brandweerkorpsen in Nederland nemen vooruitlopend daarop preventieve maatregelen ter voorkoming van de ontwikkeling van kanker ten gevolge van brandbestrijding. De medewerkers van de korpsen zijn daar zelf zeer nadrukkelijk bij betrokken geweest. Te denken valt bijvoorbeeld aan het veel vaker wassen van brandweerkleding.
Risico's in termen van bijvoorbeeld een afnemende animo voor vrijwilligheid of claims in het kader van beroepsziekten zijn niet te kwantificeren.

Groot onderhoud brandweerkazernes
In 2012 is de bestuurlijke keuze gemaakt de kazernes niet over te dragen aan de veiligheidsregio en in eigendom te laten van de gemeenten. Drie argumenten speelden daarbij een rol:

- Voor gemeenten vertegenwoordigen de kazernes een maatschappelijk en/of economische belang;
- VGGM wil zich te beperken tot het uitvoeren van de kerntaken en daar valt het beheer van onroerend goed niet onder. Liever maakt VGGM gebruik van de vastgoedkennis die bij gemeenten aanwezig is;
- De ontvlechting van de kazernes is niet eenvoudig omdat er op veel plaatsen sprake is van complicerende factoren zoals gedeeld gebruik met andere gemeentelijke diensten en/of nog af te wikkelen investeringen in nieuw- en verbouw.

In de lijn van bovenstaande keuze is het budget voor de kapitaallasten en het groot onderhoud bij de gemeente achtergebleven. In het budget voor de brandweer is rekening gehouden met de kosten van het gebruik (denk aan schoonmaakkosten, energie, klein onderhoud, etc.), de zogenaamde gebruikerslasten.
Het is van groot belang dat voor alle kazernes een meerjarig onderhoudsplan aanwezig is dat vertaald is in een gemeentelijk investeringsbudget voor groot onderhoud en/of in een jaarlijkse dotatie aan een onderhoudsfonds.

Uitplaatsen meldkamer
Er komt één zelfstandige meldkamerorganisatie met maximaal 10 locaties. De bestuurlijke, juridische en financiële randvoorwaarden zijn vastgelegd in een transitieakkoord tussen het rijk, de besturen van de Veiligheidsregio's en de ambulancesector.
In 2015 heeft een gateway review plaatsgevonden. Dat heeft geleidt een heroriëntatie naar een realistische koers. Uitgangspunt is dat de samenvoegingen worden gerealiseerd binnen de in 2015 beschikbare meldkamerbudgetten. Hiermee kunnen de regionale partijen zelf sturen op de financiën en investeringen en weten ze waar ze in de toekomst aan toe zullen zijn.
Er bestaat nog onduidelijkheid over de feitelijk invulling van de meldkamer in Oost Nederland. Om die reden zijn de financiële risico's voor VGGM niet volledig in te schatten.

Projecten Medische Milieukunde
VGGM participeert in de Europese projecten en de projecten in de Academische Werkplaats. Voor deze projecten vindt afrekening aan het einde van de looptijd plaats. Dat betekent dat tussentijds geen financieel resultaat in de exploitatie zichtbaar wordt. Tussentijds wordt binnen VGGM vastgesteld of kosten die zijn gemaakt ook subsidiabel zijn. Dat is een toets op de rechtmatigheid. Bij afronding van een project kan het wel zo zijn dat VGGM hogere kosten heeft moeten maken door in het bijzonder meer capaciteit voor een project in te zetten. Dat is een vraagstuk van doelmatigheid.

3.9 Onderhoud kapitaalgoederen

Het groot onderhoud aan brandweerkazernes en de overige VGGM panden vindt door de eigenaar plaats.
Het onderhoud van het brandweermaterieel vindt voor een groot deel in eigen beheer plaats.

3.10 Verbonden partijen

Conform het BBV dient bij een verbonden partij sprake te zijn van een bestuurlijk én financieel belang.
VGGM kent geen verbonden partijen.

4. Meerjarenbegroting

4.1. Financiële ontwikkelingen 2016– 2019

Het maken van een meerjarenraming heeft voor Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden niet zo veel toegevoegde waarde. Dat komt omdat het budgettair kader in de verschillende financieringstromen op jaarbasis wordt vastgesteld. Het verloop van de kosten in de verschillende domeinen wordt vervolgens op het budgettair kader afgestemd.

De navolgende ontwikkelingen zijn in meerjarig perspectief van belang:

- Voor 2015 heeft de herijking van de landelijke verdeelsystematiek van de BDUR en de btw-compensatie plaatsgehad. Er heeft nog geen besluitvorming plaatsgehad over de korting op de rijksbijdrage.
- De gemeentelijke bijdrage voor de brandweer voor 2016 is vastgesteld. Daarin zijn structurele besparingen verwerkt. Voor 2017 liggen nog besparingsvoorstellen op de plank.
- De financiële betekenis van het GGD maatwerk voor individuele gemeenten is groot. Het inzicht in de ontwikkeling van het maatwerk in de periode 2015 t/m 2019 is in onvoldoende mate aanwezig omdat er geen meerjarige afspraken met gemeenten worden gemaakt.
- In het kader van de vergunningverlening ambulancedienst is een structurele efficiencykorting opgelegd van structureel 1,5% en is de vergoeding voor FLO-kosten gemaximeerd tot 95%. Daarnaast is het productieniveau 2010 als basis vastgelegd en door een lagere productiestijging dan de opgelegde 2,5% moet is een efficiencykorting opgelegd. Het nieuwe landelijk beleidskader 'spreiding & beschikbaarheid' heeft inzicht gegeven in de budgettaire mogelijkheden tot 2017. Over de feitelijke invulling van het budget vindt jaarlijks overleg plaats met de zorgverzekeraars. Er is bij het opmaken van de begroting nog geen overeenstemming bereikt.
  In februari 2016 heeft de Minister van VWS aangekondigd dat de werking tijdelijke Wet ambulancezorg wordt verlengd tot 2020. We gaan er vanuit dat het budget wordt gecontinueerd.

5. Bijlagen

Bijlage 5.1. Artikel 31/32/33/35 Gemeenschappelijke regeling VGGM

Artikel 31 Begroting

1. Met inachtneming van de artikelen 34, 34a, 34b en 35 van de Wet Gemeenschappelijke regelingen en – voor zover van toepassing – het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
   a. zendt het dagelijks bestuur jaarlijks vóór 1 april de ontwerpbegroting en de ontwerp-meerjarenraming van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden voor het komende kalenderjaar, vergezeld van een behoorlijke toelichting, toe aan de raden van de deelnemende gemeenten;
   b. geeft het dagelijks bestuur de raden van de deelnemende gemeenten acht weken na toezending gelegenheid om bij het dagelijks bestuur hun zienswijze over de ontwerpbegroting en meerjarenraming naar voren te brengen. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren, waarin deze zienswijzen zijn vervat, en eventueel een nota van wijzigingen, bij de ontwerpbegroting en de meerjarenraming, zoals deze aan het algemeen bestuur worden aangeboden;
   c. stelt het algemeen bestuur de begroting en de meerjarenraming vast vóór 1 juli van het jaar, voorafgaande aan het jaar waarvoor de begroting moet dienen;
   d. stuurt het algemeen bestuur de vastgestelde begroting en de meerjarenraming toe aan de raden van de deelnemende gemeenten, die de in deze begroting voor de gemeente als bijdrage in de kosten van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden geraamde bedragen in de gemeentebegroting voor het betreffende jaar opnemen;
   e. zendt het dagelijks bestuur de vastgestelde begroting en de meerjarenraming binnen twee weken na de vaststelling doch in ieder geval vóór 15 juli aan gedeputeerde staten. In het geval de begroting niet in evenwicht is en het niet aannemelijk is dat in de eerstvolgende jaren een evenwicht wordt bereikt, verzoekt het dagelijks bestuur daarbij om goedkeuring van gedeputeerde staten. Van de goedkeuring doet het dagelijks bestuur mededeling aan het algemeen bestuur en de deelnemende gemeenten.
2. Het bepaalde in dit artikel is van overeenkomstige toepassing op besluiten tot wijziging van de begroting.

Artikel 32 Bijdragen van de gemeenten

1. In de begroting wordt aangegeven welke bijdrage elke deelnemende gemeente verschuldigd is voor het jaar waarop de begroting betrekking heeft. De berekening van deze bijdragen vindt plaats op basis van het inwonertal op 1 januari van het jaar, voorafgaand aan dat waarvoor de bijdrage verschuldigd is, vastgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek.
2. De deelnemende gemeenten betalen bij wijze van voorschot jaarlijks voor 16 januari en 16 juli telkens de helft van de verschuldigde bijdrage, genoemd in lid 1. Bij niet tijdige betaling is de wettelijke interest verschuldigd.
3. De deelnemende gemeenten betalen de bijdragen, bedoeld in lid 1, op basis van facturen, die de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden hen daartoe zal toezenden.
4. De deelnemende gemeenten dragen er zorg voor dat de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan zijn verplichtingen te kunnen voldoen.

Artikel 33 Jaarstukken

1. Het dagelijks bestuur legt aan het algemeen bestuur over elk begrotingsjaar verantwoording af over het door hem gevoerde beleid, onder overlegging van de jaarrekening en het jaarverslag. Het dagelijks bestuur voegt daarbij de stukken, bedoeld in artikel 30, derde lid.
2. De jaarstukken, genoemd in lid 1, voldoen aan het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, voor zover van toepassing.
3. In de jaarrekening wordt het door elk van de deelnemende gemeenten over het desbetreffende jaar werkelijk verschuldigde bedrag opgenomen.
4. De in het eerste lid bedoelde stukken liggen, zodra zij aan het algemeen bestuur zijn overgelegd, voor een ieder ter inzage en zijn algemeen verkrijgbaar. Van de terinzagelegging en de verkrijgbaar stelling wordt openbaar kennisgegeven. Het algemeen bestuur beraadslaagt over de jaarrekening en het jaarverslag niet eerder dan twee weken na de openbare kennisgeving.
5. Het algemeen bestuur stelt de jaarstukken vast voor 1 juli volgende op het jaar waarop deze betrekking hebben. Het dagelijks bestuur zendt de door het algemeen bestuur vastgestelde jaarstukken binnen twee weken aan gedeputeerde staten.
6. Vaststelling van de jaarrekening strekt het dagelijks bestuur tot décharge, behoudens later in rechte gebleken valsheid in geschrifte of andere onregelmatigheden.

Artikel 35 Toetreding en uittreding

1. Toetreding en uittreding van gemeenten is mogelijk na wijziging van de indeling van gemeenten in regio's volgens de bijlage bij artikel 8 van de Wet veiligheidsregio's.
2. Het algemeen bestuur regelt de procedure en alle gevolgen van de toetreding of de uittreding en kan voorwaarden verbinden aan de toetreding of uittreding. Bij uittreding geldt als uitgangspunt dat de uittredende gemeente de kosten draagt die het rechtstreekse gevolg zijn van de uittreding en dat de overige gemeenten geen financieel nadeel van de uittreding ondervinden.

Bijlage 5.2. Afkortingenlijst

AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur
AOV	Ambtenaar Openbare Veiligheid
B&W	Burgemeester en Wethouders
BDUR	Brede Doeluitkering Rampenbestrijding
BMI	Brandmeldinstallatie
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
COA	Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers
CPA	Centrale Post Ambulancevervoer
DB	Dagelijks Bestuur (van de gemeenschappelijke regeling)
DRO	Doorontwikkeling Repressieve Organisatie
IKB	individueel keuzebudget
FLO	Functioneel Leeftijd Ontslag
fte	Formatieve eenheid
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
IFV	Instituut voor Fysieke Veiligheid
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
KOD	Kring Oost Directeuren
LCMS	Landelijk Crisis Management Systeem
LMO	Landelijke Meldkamer Organisatie
NZA	Nederlandse Zorgautoriteit
OGGZ	Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
PLB	Persoonlijke Levensfase Budget
RAK	reserve aanvaardbare kosten
RAV	Regionale Ambulance Voorziening
RIVM	Rijksinstituut Volksgezondheid en Milieu
SOA	Seksueel Overdraagbare Aandoeningen
St. PG	Stichting Publieke Gezondheid
VGGM	Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden
VGZ	(sector) Volksgezondheid
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VTV	Volksgezondheid Toekomst Verkenning
VVT	(cao) Verpleging, Verzorging en Thuiszorg

VWS	(Ministerie van) Volksgezondheid Welzijn en Sport
V&J	(Ministerie van) Veiligheid en Justitie
Wmo	Wet Maatschappelijke Ontwikkeling

From: Wilma Beuze
Sent: vrijdag 1 april 2016 9:37:58
To: Renzo Willemsen; Remco van Diessen
Cc:
Subject: FW: begroting + jaarrekening ter consultatie

Van: Madeleine Meijer [mailto:Madeleine.Meijer@vggm.nl]
Verzonden: vrijdag 1 april 2016 9:28
Aan: Astrid Peters; 'hans.visser@doesburg.nl'; 'michel.poot@ede.nl'; 'm.mom@lingewaard.nl'; 'd.dangremond@nijkerk.eu'; 'h.welling@overbetuwe.nl'; 'j.vanrooij@rozendaal.nl'; 'hans.wildenberg@wageningen.nl'; Theo Bach; 'Ati van Ommeren-Stoffer (a.van.ommeren@renkum.nl)'; 'Ingrid Weenk'; Wilma Beuze; 'Y.dejager@rheden.nl'; 'Heusinkveld, Erwin'; Gerrit Muller; 'H.deBoer@barneveld.nl'; 'Niels Haitsma'; 'Hoolwerf, Yvonne'; 'Karim Touzani'; 'Hans Niemeijer'
CC: Nico Utens; Maarten Funk; Jeroen Smit; Ingrid Zuurbier; Gina te Lindert; Eric van Neerrijnen
Onderwerp: begroting + jaarrekening ter consultatie

Beste collega's bij de deelnemende gemeenten,

Hierbij bied ik jullie de jaarstukken van VGGM aan.
De aanbiedingsbrief aan de gemeenteraad en het college is bijgevoegd.

Mocht er behoefte aan bestaan dan ben ik van harte bereid de jaarstukken in financieel technische zin toe te lichten in een raadscommissie. Daar zou ik dan wel graag een coproductie met jullie van willen maken: dus met z'n tweetjes naar een bijeenkomst. De beleidsmatige toelichting ligt natuurlijk bij de portefeuillehouder.
Financieel technische vragen kunnen jullie ook via de e-mail bij mij stellen.

Met beste groet,

Madeleine Meijer
concern controller

T: 088-3555016
E: Madeleine.Meijer@vggm.nl
W: www.vggm.nl

DISCLAIMER.
Deze e-mail is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Gebruik van de inhoud ervan door anderen dan de geadresseerde is niet toegestaan. Mocht deze
---

Terug te betalen aan gemeenten:

		facza	**veiligheid**	**ggd**	**rav**
Resultaat 2015	€ 4.545.837	€ 1.417.935	€ 2.790.475	€ 699.879	€ 362.453-
Besloten	€ 137.547		€ 300.000	€ 200.000	€ 362.453-
Blijft	€ 4.408.290	€ 1.417.935	€ 2.490.475	€ 499.879	€ 0
Vakantiegeld	€ 1.691.111	€ 235.487	€ 983.994	€ 471.630	
Te verdelen	€ 2.717.179	€ 1.182.448	€ 1.506.481	€ 28.249	€ 0

	Veiligheid	GGD	Totaal
Arnhem	€ 443.924	€ 273.405	€ 717.329
Barneveld	€ 132.656	€ 98.221	€ 230.876
Doesburg	€ 26.133	€ 20.757	€ 46.890
Duiven	€ 30.282	€ 46.376	€ 76.658
Ede	€ 234.692	€ 200.620	€ 435.312
Lingewaard	€ 73.185	€ 83.060	€ 156.246
Nijkerk	€ 112.088	€ 73.705	€ 185.794
Overbetuwe	€ 80.994	€ 84.581	€ 165.575
Renkum	€ 69.225	€ 57.249	€ 126.474
Rheden	€ 100.449	€ 78.979	€ 179.428
Rozendaal	€ 2.986	€ 2.719	€ 5.705
Rijnwaarden	€ 25.907	€ 19.809	€ 45.715
Scherpenzeel	€ 17.948	€ 17.216	€ 35.164
Wageningen	€ 61.765	€ 68.007	€ 129.772
Westervoort	€ 31.259	€ 27.461	€ 58.720
Zevenaar	€ 62.988	€ 58.531	€ 121.519
	€ 1.506.481	**€ 1.210.697**	**€ 2.717.179**

Veiligheid naar rato van (afgestemde) brandweerbijdrage 2015 en GGD/Facza op basis van inwoneraantallen.

Gemeente Duiven

Raadsvoorstel

Registratienr. Corsa: 16RV032 Zaaknr.: 16DV01406

Portefeuillehouder(s): Burgemeester / Wethouder Van Groningen / Wethouder Nijland
Productnummer: PD013
Referendum mogelijk: Nee
Advisering door Raadscommissie Bestuur op 23 mei 2016

Voor vragen
Naam: Renzo Willemsen
Telefoon: 9263
E-mail: r.willemsen@duiven.nl

Besluitvorming door de gemeenteraad op 13 juni 2016

Onderwerp: Jaarverslag 2015 Stadsregio Arnhem Nijmegen in liquidatie en Begroting 2017 Gemeenschappelijk Orgaan (GO) Regio Arnhem Nijmegen.

Beslispunten

1. In te stemmen met het conceptjaarverslag 2015 van de Stadsregio Arnhem Nijmegen in liquidatie.
2. Niet in te stemmen met het bestemmingsvoorstel van het resultaat 2015.
3. In te stemmen met de conceptbegroting 2017 van het GO Regio Arnhem Nijmegen.

Inleiding

Op grond van artikelen 34b en 35 Wet Gemeenschappelijke Regelingen dienen de dagelijkse besturen van gemeenschappelijke regelingen de voorlopige jaarrekening en de ontwerp-begroting aan de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten te zenden. De gemeente-raden kunnen hun zienswijze over deze stukken naar voren brengen.
Gemeenten kunnen tot 31 mei 2016 een reactie geven op de jaarrekening en tot 17 juni op de begroting 2017.

Beoogd effect

De gemeenteraad heeft de gelegenheid om zijn zienswijze te geven over de ontwerpbegroting en conceptjaarrekening om invloed te houden op de taken en financiën van de gemeenschap-pelijke regeling.

Argumenten

1.1. Er is een fors positief resultaat bereikt.

De opbouw van het resultaat over 2015 is als volgt:

Exploitatieresultaat 2015	€	2.240.693
Bij: in begroting 2015 voorgestelde onttrekking bestemmingsreserves	€	49.610
Resultaat	€	2.290.303

Bij de laatste begrotingswijziging was uitgegaan van een positief resultaat van € 1,7 miljoen. Het werkelijke resultaat van € 2,3 miljoen is ongeveer € 0,6 miljoen hoger dan verwacht. Dit wordt met name veroorzaakt door het voordeel binnen de bedrijfsvoering van ruim € 530.000 en door voordelen op de vrijvallende voorzieningen personeel en frictiekosten.

1.2 De accountant heeft een goedkeurende verklaring afgegeven.

De accountant heeft voor wat betreft de getrouwheid en de rechtmatigheid een goedkeurende verklaring afgegeven. Deze is bij de jaarrekening gevoegd.

2.1 Wij vinden de verdeling van het resultaat niet redelijk.

Voorgesteld wordt om het resultaat voor de helft terug te betalen aan de gemeenten en de andere helft toe te voegen aan de weerstandsreserve.
De weerstandsreserve bedraagt echter al € 2.152.190. Dat is nagenoeg gelijk aan de - op basis van risicosimulatie berekende - benodigde weerstandscapaciteit (€ 2.206.793). Ruim € 1,1 miljoen toevoegen aan de reserve vinden wij niet redelijk. Er wordt niet onderbouwd waarom dit nodig zou zijn. Met een minimale toevoeging zou kunnen worden volstaan. Zeker omdat de stadsregio in liquidatie is (de liquidatie loopt waarschijnlijk nog 1 jaar door) en de risico's te overzien zijn. Voor de frictiekosten in verband met de liquidatie is bij de jaarrekening van 2014 al een voorziening getroffen. De voorziening is op 31 december 2015 nog herzien, rekening houdend met de taken die nog in liquidatie moeten worden afgewikkeld. De voorziening bevat nog ruim € 250.000.
Wij vinden het daarom goed te verdedigen om het volledige resultaat 2015 terug te betalen aan de gemeenten.

3.1 Er zijn geen wijzigingen in de algemene financiële en beleidsmatige kaders.

De uitgangspunten die zijn gehanteerd bij het opstellen van de begroting voor 2016 (dat was de eerste begroting van het GO), zijn gelijk gebleven. Het GO blijft bijdragen aan de Economic Board, Bureau Brussel, programmakosten en de regiodag. De kosten hiervan zijn niet hoger begroot.
Het GO bestaat sinds 1 januari 2016. In het Bestuurlijk Overleg (=algemeen bestuur) van 13 april jl. is geconcludeerd dat er in de portefeuillehoudersoverleggen met een breed draagvlak en positieve energie door bestuurders en ambtenaren hard gewerkt wordt aan regionale vraagstukken.

3.2 De gemeentelijke bijdrage in 2017 blijft gelijk aan die in 2016.
Omdat er geen wijzigingen zijn in de algemene financiële en beleidsmatige kaders blijft ook de inwonerbijdrage gelijk. Die was bepaald op € 1,50.

Kanttekeningen
2.1 Een eventuele overblijvende reserve wordt onder de deelnemende gemeenten verdeeld.
Als er € 1,1 miljoen wordt toegevoegd aan de reserve en de reserve blijft over na afloop van de liquidatie, dan wordt de reserve verdeeld over de deelnemende gemeenten.

Financiële paragraaf
Eind juni 2016 wordt door het algemeen bestuur besloten over de jaarrekening en de resultaatbestemming. Het bedrag dat Duiven ontvangt uit het positieve resultaat over 2015 zal in de tweede gemeentelijke financiële tussenrapportage van het jaar 2016 worden opgenomen.

De inwonerbijdrage van € 1,50 betekent voor Duiven in 2017 een bijdrage van ruim € 38.000. Deze bijdrage is structureel in de begroting opgenomen.

Communicatieparagraaf
Uw besluit wordt schriftelijk aan de stadsregio c.q. het GO kenbaar gemaakt.
Communicatie over de (concept)jaarrekening en de (ontwerp)begroting ligt bij de stadsregio c.q. het GO.

Duiven, 10 mei 2016.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

secretaris, burgemeester,

Bijlagen:

Registratienummer Corsa:	*Omschrijving:*
1. 16uit01859	Uitgaande brief n.a.v. de jaarrekening 2015 stadsregio.
2. 16uit01866	Uitgaande brief n.a.v. de begroting 2017 GO.
3. 16RB024	Bijbehorend raadsbesluit.
4. 16ink00877	Brief met conceptjaarverslag 2015 stadsregio.
5. 16E002033	Brief met de conceptbegroting 2017 van het GO.

Raadsvoorstel

Registratienr. Corsa: 16RV032 Zaaknr.: 16DV01406

Portefeuillehouder(s): Burgemeester / Wethouder Van Groningen / Wethouder Nijland
Productnummer: PD013
Referendum mogelijk: Nee
Advisering door Raadscommissie Bestuur op 23 mei 2016

Voor vragen
Naam: Renzo Willemsen
Telefoon: 9263
E-mail: r.willemsen@duiven.nl

Besluitvorming door de gemeenteraad op 13 juni 2016

Onderwerp: Jaarverslag 2015 Stadsregio Arnhem Nijmegen in liquidatie en Begroting 2017 Gemeenschappelijk Orgaan (GO) Regio Arnhem Nijmegen.

Beslispunten
1. In te stemmen met het conceptjaarverslag 2015 van de Stadsregio Arnhem Nijmegen in liquidatie.
2. Niet in te stemmen met het bestemmingsvoorstel van het resultaat 2015.
3. In te stemmen met de conceptbegroting 2017 van het GO Regio Arnhem Nijmegen.

Inleiding
Op grond van artikelen 34b en 35 Wet Gemeenschappelijke Regelingen dienen de dagelijkse besturen van gemeenschappelijke regelingen de voorlopige jaarrekening en de ontwerpbegroting aan de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten te zenden. De gemeenteraden kunnen hun zienswijze over deze stukken naar voren brengen.
Gemeenten kunnen tot 31 mei 2016 een reactie geven op de jaarrekening en tot 17 juni op de begroting 2017.

Beoogd effect
De gemeenteraad heeft de gelegenheid om zijn zienswijze te geven over de ontwerpbegroting en conceptjaarrekening om invloed te houden op de taken en financiën van de gemeenschappelijke regeling.

Argumenten

1.1. Er is een fors positief resultaat bereikt.

De opbouw van het resultaat over 2015 is als volgt:

Exploitatieresultaat 2015	€	2.240.693
Bij: in begroting 2015 voorgestelde onttrekking bestemmingsreserves	€	49.610
Resultaat	€	2.290.303

Bij de laatste begrotingswijziging was uitgegaan van een positief resultaat van € 1,7 miljoen. Het werkelijke resultaat van € 2,3 miljoen is ongeveer € 0,6 miljoen hoger dan verwacht. Dit wordt met name veroorzaakt door het voordeel binnen de bedrijfsvoering van ruim € 530.000 en door voordelen op de vrijvallende voorzieningen personeel en frictiekosten.

1.2 De accountant heeft een goedkeurende verklaring afgegeven.

De accountant heeft voor wat betreft de getrouwheid en de rechtmatigheid een goedkeurende verklaring afgegeven. Deze is bij de jaarrekening gevoegd.

2.1 Wij vinden de verdeling van het resultaat niet redelijk.

Voorgesteld wordt om het resultaat voor de helft terug te betalen aan de gemeenten en de andere helft toe te voegen aan de weerstandsreserve.
De weerstandsreserve bedraagt echter al € 2.152.190. Dat is nagenoeg gelijk aan de - op basis van risicosimulatie berekende - benodigde weerstandscapaciteit (€ 2.206.793). Ruim € 1,1 miljoen toevoegen aan de reserve vinden wij niet redelijk. Er wordt niet onderbouwd waarom dit nodig zou zijn. Met een minimale toevoeging zou kunnen worden volstaan. Zeker omdat de stadsregio in liquidatie is (de liquidatie loopt waarschijnlijk nog 1 jaar door) en de risico's te overzien zijn. Voor de frictiekosten in verband met de liquidatie is bij de jaarrekening van 2014 al een voorziening getroffen. De voorziening is op 31 december 2015 nog herzien, rekening houdend met de taken die nog in liquidatie moeten worden afgewikkeld. De voorziening bevat nog ruim € 250.000.
Wij vinden het daarom goed te verdedigen om het volledige resultaat 2015 terug te betalen aan de gemeenten.

3.1 Er zijn geen wijzigingen in de algemene financiële en beleidsmatige kaders.

De uitgangspunten die zijn gehanteerd bij het opstellen van de begroting voor 2016 (dat was de eerste begroting van het GO), zijn gelijk gebleven. Het GO blijft bijdragen aan de Economic Board, Bureau Brussel, programmakosten en de regiodag. De kosten hiervan zijn niet hoger begroot.
Het GO bestaat sinds 1 januari 2016. In het Bestuurlijk Overleg (=algemeen bestuur) van 13 april jl. is geconcludeerd dat er in de portefeuillehoudersoverleggen met een breed draagvlak en positieve energie door bestuurders en ambtenaren hard gewerkt wordt aan regionale vraagstukken.

3.2 De gemeentelijke bijdrage in 2017 blijft gelijk aan die in 2016.
Omdat er geen wijzigingen zijn in de algemene financiële en beleidsmatige kaders blijft ook de inwonerbijdrage gelijk. Die was bepaald op € 1,50.

Kanttekeningen
2.1 Een eventuele overblijvende reserve wordt onder de deelnemende gemeenten verdeeld.
Als er € 1,1 miljoen wordt toegevoegd aan de reserve en de reserve blijft over na afloop van de liquidatie, dan wordt de reserve verdeeld over de deelnemende gemeenten.

Financiële paragraaf
Eind juni 2016 wordt door het algemeen bestuur besloten over de jaarrekening en de resultaatbestemming. Het bedrag dat Duiven ontvangt uit het positieve resultaat over 2015 zal in de tweede gemeentelijke financiële tussenrapportage van het jaar 2016 worden opgenomen.

De inwonerbijdrage van € 1,50 betekent voor Duiven in 2017 een bijdrage van ruim € 38.000. Deze bijdrage is structureel in de begroting opgenomen.

Communicatieparagraaf
Uw besluit wordt schriftelijk aan de stadsregio c.q. het GO kenbaar gemaakt.
Communicatie over de (concept)jaarrekening en de (ontwerp)begroting ligt bij de stadsregio c.q. het GO.

Duiven, 10 mei 2016.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

secretaris, burgemeester,

Bijlagen:

Registratienummer Corsa:	*Omschrijving:*
1. 16uit01859	Uitgaande brief n.a.v. de jaarrekening 2015 stadsregio.
2. 16uit01866	Uitgaande brief n.a.v. de begroting 2017 GO.
3. 16RB024	Bijbehorend raadsbesluit.
4. 16ink00877	Brief met conceptjaarverslag 2015 stadsregio.
5. 16E002033	Brief met de conceptbegroting 2017 van het GO.

Raadsbesluit

Besluitnr.: 16RB024
Zaaknr.: 16DV01406

Jaarverslag 2015 Stadsregio Arnhem Nijmegen en
Begroting 2017 Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen.

De raad van de gemeente Duiven;

overwegende dat de gemeenteraad de gelegenheid heeft om opmerkingen kenbaar te maken over het conceptjaarverslag van de Stadsregio Arnhem Nijmegen in liquidatie en over de conceptbegroting 2017 van het Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 10 mei 2016;

b e s l u i t :

1. in te stemmen met het conceptjaarverslag 2015 van de Stadsregio Arnhem Nijmegen in liquidatie;
2. niet in te stemmen met het bestemmingsvoorstel van het resultaat 2015;
3. in te stemmen met de conceptbegroting 2017 van het GO Regio Arnhem Nijmegen.

Aldus besloten in zijn openbare vergadering van 13 juni 2016.

De raad van de gemeente Duiven,

griffier,
M.P.M. (Mat) Gijsbers

voorzitter,
drs. H.B.I. (Rik) de Lange

Stadsregio Arnhem Nijmegen
T.a.v. College van Bestuur
Postbus 6578
6503 GB NIJMEGEN

Postbus 6, 6920 AA Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1, Duiven
Telefoon (0316) 27 91 11
Fax (0316) 27 92 79
www.duiven.nl
gemeente@duiven.nl
IBAN: NL98 BNGH 028 50 02 147
BIC: BNGHNL2G
KvK-nr: 09217727
BTW-nr.: 001202546B02

Uw brief van: 13 april 2016
Uw kenmerk: 16.0000141
Ons nummer: 16DV01406
Datum: 23 mei 2016
Kopie aan: archief /
Onderwerp: **Jaarverslag 2015 Stadsregio**

Geacht college,

Met uw brief van 13 april 2016 heeft u onze gemeenteraad het conceptjaarverslag 2015 toegestuurd. U vraagt om een reactie uiterlijk 31 mei 2016.

De gemeente Duiven stemt in met het jaarverslag. Het flinke positieve resultaat stemt ons uiteraard tevreden.

In de voorgestelde bestemming van het resultaat kunnen wij ons niet vinden. Ruim € 1,1 miljoen toevoegen aan de reserve vinden wij niet redelijk. De weerstandsreserve bedraagt nu € 2.152.190. Dat is nagenoeg gelijk aan de – op basis van risicosimulatie berekende – benodigde weerstandscapaciteit (€ 2.206.793). Er wordt niet onderbouwd waarom een toevoeging van € 1,1 miljoen nodig zou zijn. Met een minimale toevoeging zou kunnen worden volstaan. Zeker omdat de stadsregio in liquidatie is en er al een voorziening is getroffen voor de verwachte frictiekosten.
Wij vinden het daarom goed te verdedigen om het volledige resultaat 2015 terug te betalen aan de gemeenten.

Overigens merken wij op dat deze brief is verzonden na behandeling in de raadscommissie. Als onze gemeenteraad in zijn vergadering van 13 juni a.s. nog aanvullende opmerkingen heeft, dan wordt u daarvan op de hoogte gebracht.

Wij gaan er van uit u hiermee voldoende te hebben ingelicht.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J. (Chris) Papjes
secretaris

drs. H.B.I. (Rik) de Lange
burgemeester

16UIT01859

Bijl.:
Coll:

GO Regio Arnhem Nijmegen
T.a.v. het dagelijks bestuur
Postbus 9029
6800 EL ARNHEM

Postbus 6, 6920 AA Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1, Duiven
Telefoon (0316) 27 91 11
Fax (0316) 27 92 79
www.duiven.nl
gemeente@duiven.nl
IBAN: NL98 BNGH 028 50 02 147
BIC: BNGHNL2G
KvK-nr: 09217727
BTW-nr.: 001202546B02

Uw brief van: 22 april 2016
Uw kenmerk: -
Ons nummer: 16DV01611
Datum: 13 juni 2016
Kopie aan: archief /
Onderwerp: **Conceptbegroting 2017**

Geacht bestuur,

Met uw brief van 22 april 2016 heeft u onze gemeenteraad uitgenodigd een zienswijze naar voren te brengen over uw conceptbegroting 2017.

Hierbij delen wij u mee dat de gemeenteraad van Duiven, zonder verdere opmerkingen, heeft ingestemd met de conceptbegroting 2017 van het Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen.

Wij gaan er van uit u hiermee voldoende te hebben ingelicht.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J. (Chris) Papjes
secretaris

drs. H.B.I. (Rik) de Lange
burgemeester

STADSREGIO
ARNHEM NIJMEGEN

uw kenmerk
ons kenmerk **16.0000141**
Behandelaar Ilse Houët
projectnummer 9100.002.003
betreft Programmarekening 2015 Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie"

bijlage(n) 2

Aan de gemeenteraden in de Stadsregio Arnhem Nijmegen
Aan de controllers deelnemende gemeenten Stadsregio Arnhem Nijmegen

Nijmegen, 13 april 2016

Geachte Raad,

Bijgaand treft u aan het concept jaarverslag, waarin opgenomen de jaarrekening 2015.

Ingevolge onze gemeenschappelijke regeling dient de concept jaarrekening voor 1 juli door de Stadsregioraad te worden vastgesteld. Wij willen de concept jaarrekening voor de Stadsregioraad van 23 juni 2016 agenderen.

Wij vragen u eventuele opmerkingen over de jaarrekening 2015 uiterlijk 31 mei 2016 schriftelijk aan ons kenbaar te maken. Wij zullen voorts de Stadsregioraad een raadsvoorstel voorleggen waarin de ingekomen reacties zijn verwerkt. Na vaststelling door de Stadsregioraad wordt de rekening aangeboden aan Gedeputeerde Staten.

De accountant heeft voor wat betreft de getrouwheid als de rechtmatigheid een goedkeurende verklaring afgegeven. Het rapport van bevindingen en de accountants verklaring treft u bijgaand aan.

Zoals uit de jaarrekening blijkt is de opbouw van het resultaat over 2015 als volgt:

Exploitatieresultaat 2015	€ 2.240.693
Bij: in de begroting 2015 voorgestelde onttrekking reserves	€ 49.610
Resultaat voor bestemming 2015	€ 2.290.303

Aangezien het huidige weerstandsvermogen matig is, maar het niet noodzakelijk is om het resultaat 2015 helemaal toe te voegen aan het weerstandsvermogen wordt voorgesteld wordt het positieve resultaat van € 2.290.303,- als volgt te bestemmen:

- de 2e halfjaarbijdrage 2015 ad. € 1.140.999 terug te betalen aan de regio-gemeenten naar rato van de inbreng 2015 op grond van de inwoneraantallen;
- het restant ad. € 1.149.304 toe te voegen aan het weerstandsvermogen.

Postbus 6578
6503 GB Nijmegen
info@destadsregio.nl
www.destadsregio.nl

STADSREGIO
ARNHEM NIJMEGEN

Voor een nadere toelichting op de cijfers, zij verwezen naar het bijgaande concept jaarverslag.

Hoogachtend,
Het College van Bestuur van de Stadsregio Arnhem Nijmegen,
De secretaris, de voorzitter,

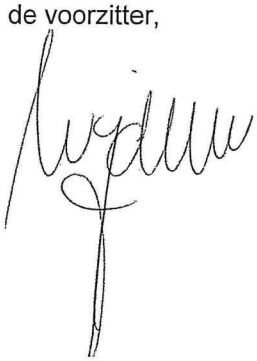

Roel Wever

Marianne Schuurmans

Namen bijlagen:

- Programmaverslag 2015
- Verslag van bevindingen EY accountants

Concept
Programmaverslag
Stadsregio Arnhem Nijmegen
"in liquidatie"
2015

Stadsregio Arnhem Nijmegen
"in liquidatie",
Nijmegen, conceptversie CvB 17 maart 2016

Inhoudsopgave

1. Voorwoord ..... - 5 -
2. Jaarverslag ..... - 7 -
2.1 Programmaverantwoording ..... - 7 -
2.1.1 Programma Bestuur ..... - 7 -
2.1.2 Programma Mobiliteit ..... - 10 -
2.1.3 Programma Werken ..... - 11 -
2.1.4 Programma Ruimte ..... - 13 -
2.1.5 Programma Wonen ..... - 16 -
2.2 Paragrafen ..... - 18 -
2.2.1 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheering ..... - 18 -
2.2.2 Paragraaf Financiering ..... - 23 -
2.2.3 Paragraaf Bedrijfsvoering ..... - 24 -
2.2.4 Verbonden partijen ..... - 26 -
3. Jaarrekening ..... - 27 -
3.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling ..... - 27 -
3.2 Balans per 31 december 2015 en de toelichting ..... - 30 -
3.3 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting ..... - 39 -
3.4 Bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen ..... - 48 -
4. Controleverklaring ..... - 50 -

1. Voorwoord

Hierbij bieden wij u het Programmaverslag 2015 van de Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie " aan. Als gevolg van de intrekking van de Wgr-plus per 1 januari 2015, zijn de taken, middelen en medewerkers op gebied van mobiliteit in het eerste kwartaal 2015 overgeheveld naar de provincie Gelderland. De Stadsregioraad heeft op gebied van de overige taken besloten deze niet meer voort te zetten in de huidige Gemeenschappelijke Regeling, maar over te gaan naar een nieuw op te richten gemeenschappelijk orgaan (GO) en daarnaast samen met bedrijfsleven en onderwijsinstellingen op het gebied van economie een zgn. Triple Helix op te zetten. Op 16 juli 2015 hebben alle Colleges en Gemeenteraden ingestemd met de liquidatie van de Stadsregio Arnhem Nijmegen en het daarbij behorende liquidatieplan.

Het jaar 2015 heeft dan ook in het teken gestaan van het zo goed mogelijk overhevelen van taken en afronden van zoveel mogelijk subsidieverantwoordingen en is fors ingezet op mobiliteit van het personeel. Hiervoor is een liquidatieplan opgesteld, waarin per taak is vastgelegd óf en bij wie dit wordt belegd en wat dat voor financiële gevolgen en risico's met zich meebrengt. Voor een aantal taken is dan ook op grond van juridische en praktische overwegingen gekozen om deze door de Stadsregio "in liquidatie" te laten afwikkelen. Het vaste personeel is per 16 juli 2015 boventallig verklaard en zo veel mogelijk met behulp van het mobiliteitsbureau Thaeles en de deelnemende gemeenten begeleid naar een nieuwe baan. Het boventallig personeel en de personele zorg voor het personeel wat op 1 januari 2016 resteerde, is conform sociaal plan, overgedragen aan de gemeente Arnhem.

In 2015 heeft de Stadsregio "in liquidatie" o.a. de EFRO-subsidie Goffert, de Europese subsidie Liberation Route, Verduurzaming in de bouw (meters maken), Susreg en Sinthroper afgewikkeld. We hadden gehoopt alle openstaande subsidietrajecten bij de jaarrekening 2015 af te kunnen wikkelen maar door uitstel op de verantwoording van het regiocontract 2012-2015 en uitstel op de subsidieverantwoording SiSa van NSL (Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit), zal er nog een jaarrekening 2016 noodzakelijk zijn. Deze heeft echter alleen betrekking op het programma ruimte, waar het regiocontract en NSL in verantwoord worden. Voor de nog te verwachten kosten voor bedrijfsvoering voor het komende jaar en begin 2017 is een voorziening gevormd. Er zal dan ook geen inwonerbijdrage 2016 of 2017 worden gevraagd van de deelnemende gemeenten voor de afwikkeling.

In het separaat aan u aangeboden inhoudelijk jaarverslag gaan wij dieper in op alle zaken die in 2015 zijn gerealiseerd. In de jaarrekening ligt de nadruk op de financiële aspecten van het jaarverslag, waarbij wij ook nadrukkelijk ingaan op de consequenties van liquidatie van de Stadsregio. Het jaar 2015 wordt afgesloten met een positief resultaat. Dit lag in de lijn der verwachtingen omdat voor het hele jaar 2015 een inwonerbijdrage is betaald, terwijl de taken gedurende het jaar zijn afgenomen.

Onze accountant, Ernst & Young, geeft over de in dit Programmaverslag opgenomen jaarrekening een goedkeurende verklaring op zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid.

Wij leggen dit Programmaverslag met vertrouwen aan u voor en hopen op een positief besluit van uw raad bij de vaststelling er van in de raadsvergadering van juni 2016.

Hoogachtend,
College van Bestuur Stadsregio Arnhem Nijmegen
de secretaris

de voorzitter

2. Jaarverslag

2.1 Programmaverantwoording

2.1.1 Programma Bestuur

Programmanummer	11
Portefeuillehouder	Marianne Schuurmans
Budgethouder	Roel Wever

Wat is de context?
Het programma bestuur is opgebouwd rond drie taakvelden: bestuurlijke organisatie, communicatie en Bureau Brussel. Deze drie activiteiten zijn ondersteunend aan de andere programma's van de stadsregio.

Bestuurlijke organisatie
Bestuurlijke organisatie heeft betrekking op de wijze waarop het bestuur (college en Stadsregioraad) is georganiseerd en de wijze waarop het bestuur de doelen in de andere programma's wil bereiken.

Communicatie
Communicatie is essentieel voor een organisatie die in een netwerkomgeving haar boodschap wil overbrengen. De stadsregio heeft als verlengd lokaal bestuur de opdracht haar gemeenten optimaal te informeren over haar taken en werkzaamheden en zorgt voor een transparante verslaglegging van haar activiteiten. De stadsregio heeft een duidelijk en herkenbare uitstraling onder andere zichtbaar gemaakt in haar logo met daarin de vier taakvelden. De stadsregio zorgt voor een duidelijke corporate communicatie, een heldere projectcommunicatie en probeert middels nieuwe (social) media de samenwerking en communicatie te versterken.

Bureau Brussel
Bureau Brussel is in het leven geroepen om de belangen van de Stadsregio Arnhem Nijmegen in Europa zo goed mogelijk te behartigen. Bureau Brussel werkt voor gemeenten, maar ook voor kennisinstellingen en het bedrijfsleven uit de stadsregio. De focus van deze belangenbehartiging ligt op het versterken van de regionale economie door Europese kansen te benutten. Hierbij valt te denken aan deelname aan Europese netwerken, subsidiemogelijkheden en internationale profilering (representatie en communicatie activiteiten).

Hoofddoelstellingen programma Bestuur
Hoofddoelstelling 1: Op een efficiënt georganiseerde wijze werken aan de vier regionale taken: mobiliteit, ruimte, wonen en werken voor de twintig deelnemende regiogemeenten;
Hoofddoelstelling 2: Het verhogen van zichtbaarheid op inhoud/naamsbekendheid Stadsregio, verbeteren van de interne- en externe communicatie, verbeteren van regionale samenwerking;
Hoofddoelstelling 3: Het versterken van de regionale economie door Europese kansen te benutten.

Wat wilden we bereiken in 2015?

H1: Op een efficiënte wijze werken aan de vier regionale taken
De Stadsregio Arnhem Nijmegen is een herkenbare, effectieve en efficiënte organisatie die samen met de twintig stadsregiogemeenten werkt aan vier belangrijke stadsregionale taken: Mobiliteit, Ruimte, Wonen en Werken. De nadruk hierbij komt steeds meer te liggen op het faciliteren en

stimuleren van het integrale vestigingsklimaat. Het zorgvuldig omgaan met de beperkte overheidsmiddelen is daarbij vanzelfsprekend het uitgangspunt. De stadsregio zal steeds opnieuw haar meerwaarde moeten aantonen. Daarbij geldt ook: onbekend maakt onbemind. Daarom zal de stadsregio zich niet alleen richten op het boeken van resultaten, maar ook op het zichtbaar maken daarvan richting onze belangrijkste aandeelhouders, de 20 gemeenten en de provincie, het Rijk en in Europa.

H2: Het verhogen van zichtbaarheid op inhoud/naamsbekendheid Stadsregio
Met corporate en projectcommunicatie maken we zichtbaar wat we doen, waarom, met wie, wanneer en hoe. Communicatie draagt bij aan de verbetering van de samenwerking tussen de partners en het verkrijgen van meer draagvlak.

H3: Het versterken van de regionale economie
Bureau Brussel is in het leven geroepen om de belangen van de Stadsregio Arnhem Nijmegen in Europa zo goed mogelijk te behartigen. Bureau Brussel werkt voor gemeenten, maar ook voor kennisinstellingen en het bedrijfsleven uit de stadsregio. De focus van deze belangenbehartiging ligt op het versterken van de regionale economie door Europese kansen te benutten.

Wat hebben we bereikt?

H1: Op een efficiënte wijze werken aan de vier regionale taken
Gelet op het feit dat de WGR-plus met ingang van 1 januari 2015 is ingetrokken, zijn de taken op gebied van mobiliteit overgedragen aan de provincie Gelderland. De overige taken zijn overgedragen op basis van het liquidatieplan naar andere gemeenten of resteren bij de stadsregio in liquidatie.

H2: Het verhogen van zichtbaarheid op inhoud/naamsbekendheid
Gelet op de besluitvorming tot liquidatie van de stadsregio, is gecommuniceerd over de opheffing van de Stadsregio.

H3: Het versterken van de regionale economie
- In de stadsregio:
  - Partijen informeren, stimuleren en faciliteren om in EU programma's mee te doen, partners te vinden enz. Dit met name op de prioritaire thema's van de regionale agenda.
  - Met de regiogemeenten: het effectief bundelen van kennis en capaciteit om de slagkracht richting Brussel te vergroten.
- In Brussel:
  - Participatie in netwerken die bruikbaar zijn voor de hoofddoelstelling, zoals actieve deelname in het ERRIN, European Regions Research and Innovation Network en POLIS (Europees netwerk rond mobiliteit). Het hebben van een kantoor in Brussel is een vereiste voor deelname aan dit netwerk.
  - I.s.m. de provincie Gelderland is de gemeente Nijmegen betrokken bij de projectaanvraag CHIPS over snelfietsroutes. Dit is een INTERREG-B (NWE) aanvraag. Op dit moment de 2e ronde ingeleverd en wachten op uitslag.
  - I.s.m. DTV consultants begonnen aan projectvoorstel traject binnen Horizon 2020. Teruggetrokken toen duidelijk werd dat de kans op succes niet groot was.
  - De Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) begeleid bij het ontwikkelen van een Horizon 2020 aanvraag. Zij hebben zich teruggetrokken toen ze merkten dat de kans op succes niet groot zou zijn.
  - Een aantal Interreg North West Europe aanvragen zijn in gang gezet, Bureau Brussel is betrokken geweest bij partner searches en lobby bij RVO en het secretariaat in Lille (regioreis oktober 2015).
  - Participatie in de Design Days.
  - Participatie in de Open Days.
- Regelen van de stadsregioreis.

Wat hebben we ervoor gedaan?

H1: Op een efficiënte wijze werken aan de vier regionale taken
Tot 1 juli 2015 zijn de werkzaamheden op gebied van de andere regionale taken: ruimte, wonen en werken voor de deelnemende regiogemeenten met een zo laag mogelijke bezetting uitgevoerd en is ingezet op een gedegen overdracht van taken en middelen. De overdracht van taken en middelen is besproken met de portefeuillehouders en de gemaakte keuzes zijn vastgelegd in een liquidatieplan. Het liquidatieplan is voorgelegd aan alle deelnemende gemeenten en in de Stadsregioraad van juni 2015 vastgesteld. Onder verantwoording van de gemeente Arnhem en gemeente Nijmegen is gewerkt aan een nieuwe regionale samenwerking (GO) en een triple helix organisatie. Het bestuur van de stadsregio fungeert vanaf 16 juli 2015 als bestuur "in liquidatie" en heeft nog als enige taak te zorgen voor de uitvoering van het liquidatieplan en de formele opheffing/vereffening die naar verwachting bij de jaarrekening 2016 zal plaatsvinden.

H2: Het verhogen van zichtbaarheid op inhoud/naamsbekendheid
Er is nauwelijks ingezet op gebied van communicatie, als gevolg van de voorgenomen besluitvorming tot liquidatie van de stadsregio. De communicatie op gebied van de nieuwe regionale samenwerking is door de gemeente Arnhem en de gemeente Nijmegen opgepakt.

H3: Het versterken van de regionale economie
In 2015 is bureau Brussel overgegaan van de Stadsregio naar het nieuw in het leven geroepen "Gemeenschappelijk Orgaan regio Arnhem Nijmegen" (GO). Ondanks dat er op personeel en logistiek vlak veel veranderde en dit veel tijd gekost heeft, heeft Bureau Brussel in 2015 zoveel mogelijk geprobeerd "de winkel open te houden". Bureau Brussel heeft in 2015 op veel verschillende manieren aan kennisverspreiding gedaan. Soms richting overheid (gemeenten), soms richting onderwijs (universiteit, HAN, ArTEZ) en soms richting bedrijfsleven. De volgende aansprekende acties zijn ondernomen in 2015:

- Bureau Brussel heeft stichting Health Valley meegenomen richting het European Innovation Partnership on Active Healthy Ageing (EIP-AHA) zodat zij op de hoogte konden worden gebracht van de Europese state of the art op dat gebied.
- Bureau Brussel heeft de regioreis naar Lille, Kortijk en Brussel georganiseerd om zo aan zoveel mogelijk bestuurders uit de regio te vertellen over wat er in Brussel speelt en welke rol Bureau Brussel daarin heeft.
- Bureau Brussel zit sinds juli aan bij het strategisch stafoverleg bij de gemeente Arnhem om o.a. blijvend informatie te kunnen leveren over Europese ontwikkelingen en goed op de hoogte te zijn van de lobby agenda en hier een bijdrage aan te leveren
- Bureau Brussel heeft een eerste editie van een nieuwe nieuwsbrief uitgegeven in december: "Brussels Lof"
- Bureau Brussel heeft in 2015 haar 500^{e} volger op Twitter mogen verwelkomen en beseft zich dat dit medium in toenemende mate nuttig is om relevante kennis te verspreiden.

Wat hebben we niet gedaan?
Met de afnemende ambtelijke capaciteit hebben we zoveel mogelijk invulling gegeven aan de hoofddoelstellingen binnen het programma bestuur. We hebben echter niet meer ingezet op verhogen van zichtbaarheid/naamsbekendheid Stadsregio, er is met name ingezet op de overdracht van taken zoals beschreven in het liquidatieplan.

Wat heeft het gekost?

	Oorspronkelijke begroting 2015	Begroting 2015 na wijziging	Werkelijk 2015
Lasten	729.333	405.831	393.453
Baten	130.000	106.434	117.495

Zie voor toelichting op de cijfers paragraaf 4.3.

2.1.2 Programma Mobiliteit

De taken van Mobiliteit zijn met ingang van 1-1-2015 overgedragen aan de provincie Gelderland. Door de late besluitvorming in de Eerste Kamer is om praktische redenen besloten dat het personeel wat conform het Herenakkoord mee overging per 1-4-2015 formeel in dienst te laten treden bij de provincie Gelderland. Ook facturen van lopende opdrachten/contracten zijn tot 1-3-2015 behandeld en betaald door de stadsregio en inmiddels afgerekend met de provincie Gelderland. Na een goedkeurende verklaring op de overdracht van de BDU middelen door de accountant, heeft de financiële eindafrekening plaatsgevonden. De stadsregio in liquidatie heeft de verantwoording over de EFRO subsidie Goffert inmiddels afgewikkeld en overgedragen aan de provincie Gelderland.

2.1.3 Programma Werken

Wat is de context?
Het doel van dit programma is het versterken van het economisch vestigingsklimaat van de stadsregio in (inter)nationaal perspectief, zoals in het visiedocument Economische Agenda (februari 2008) is vastgesteld en in de evaluatie van de Economische Agenda in 2010 is herbevestigd. De verbindingen met de overige beleidsterreinen (mobiliteit, wonen en ruimte) waarop de stadsregio opereert zijn hierbij van groot belang. De stadsregio heeft een sterke brede economische structuur met daarbinnen een aantal succesvolle en kansrijke clusters (Health, Semiconductors, Energie en Milieutechnologie, Mode en vormgeving en Toerisme). De stadsregio werkt aan de noodzakelijke basisrandvoorwaarde zoals voldoende en gevarieerd aanbod aan bedrijventerreinen en goede ontwikkeling van de detailhandel. Daarnaast verbindt zij partners binnen de regio bij het streven naar meer innovatie en een beter aansluiting van onderwijs en arbeidsmarkt.

Wat wilden we bereiken in 2015?
Het is de ambitie van de stadsregio om in 2020 uit te groeien tot de vierde economische regio van Nederland. Met het oog daarop richten de partners zich op het versterken van het economisch vestigingsklimaat in internationaal perspectief en het maximaal benutten van de potenties van stuwende bedrijven.

Wij zetten daarom in op de versterking van het vestigingsklimaat, door:
- De regio als aantrekkelijke en kansrijke regio op de kaart te zetten bij de provincie, het Rijk en in Brussel (belangenbehartiging en lobby);
- De regio te profileren als aantrekkelijke regio om te studeren (studenten) en te werken (internationale bedrijven en kenniswerkers) (regiomarketing en onderwijsvoorziening);
- De juiste voorwaarden te scheppen voor een vitale bedrijven-, winkel en kantorenmarkt (vastgoed) en belangrijke dragers voor het vestigingsklimaat zoals logistiek en vrijetijdseconomie stimuleren en ondersteunen.

De uitvoering van bovengenoemde speerpunten richt zich op de volgende thema's:
A. Ruimte voor bedrijven
B. Logistiek
C. Vastgoedrapportage
D. Regiomarketing (Portal Arnhem Nijmegen City Region)
E. Vrijetijdseconomie

Wat hebben we bereikt?
Door de aangekondigde opheffing van de Stadsregio Arnhem Nijmegen is er in 2015 alleen ingezet op de taken met subsidieverplichtingen, zijnde de budgetautoriteit LEC Liemers en LEC regio Nijmegen (L.E.C: Logistiek Expertise Centrum), de subsidiebijdrage aan de Internationale School en de webportal Arnhem Nijmegen. Zoals besloten bij de opheffing van de Stadsregio heeft de Stadsregio in liquidatie de subsidiebijdrage Internationale School afgewikkeld en wikkelt zij de subsidieafwikkeling voor de LEC subsidies af. De webportal Arnhem Nijmegen is overgedragen aan de gemeente Nijmegen.

Wat hebben we ervoor gedaan?
Door de aangekondigde opheffing van de Stadsregio Arnhem Nijmegen is er ingezet op het gereedmaken voor overname van de webportal door een nieuwe trekker zodat de regio digitaal vindbaar blijft voor internationale bedrijven, studenten en kenniswerkers. Daarnaast is ingezet op de taken voor de budgetautoriteit van de LEC subsidies en een goede archivering van deze subsidies en heeft de subsidieafwikkeling van de Internationale School plaatsgevonden.

Wat hebben we niet gedaan?
Door de aangekondigde opheffing is er niet ingezet op ruimte voor bedrijven, logistiek, de vastgoed-rapportage en vrijetijdseconomie. Deze taken dienden niet overgedragen te worden aan een rechtsopvolger en zijn ook niet vermeld in het liquidatieplan.

Wat heeft het gekost?

	Oorspronkelijke begroting 2015	Begroting 2015 na wijziging	Werkelijk 2015
Lasten	457.301	485.659	476.006
Baten	25.900	418.735	418.735

Zie voor toelichting op de cijfers paragraaf 4.3.

2.1.4 Programma Ruimte

Wat is de context?
Het grootste deel van het ruimtelijk-economische, sociale en culturele leven speelt zich af op het schaalniveau van de regio, zo ook in de Stadsregio Arnhem Nijmegen. Bewoners, ondernemers en instellingen bewegen zich voornamelijk binnen het daily urban system (DUS) dat ruwweg overeen komt met de omvang van de regio. Binnen deze schaal vinden de meeste verplaatsingen plaats voor woon-werkverkeer, gaan de kinderen naar school, worden culturele instellingen bezocht en worden de inkopen gedaan. Beslissingen over verstedelijking, infrastructuur, duurzame economische ontwikkeling, landschapsinrichting liggen voor het allergrootste deel op dit schaalniveau. Dit is de reden waarom de stadsregio inzet op een programma Ruimte.

Doel van het programma Ruimte is het werken aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat van de stadsregio voor haar inwoners, ondernemers en bezoekers. De stadsregio wil burgers en bedrijven aan de regio binden door het verbeteren van de condities voor 'het goede leven': het bieden van mogelijkheden voor prettig wonen en succesvol werken in een mooi, aantrekkelijk landschap en waar men zich snel en comfortabel kan verplaatsen. Randvoorwaarde hierbij is dat onze leefomgeving ook op de lange termijn duurzaam is. Binnen het programma Ruimte zetten we daarom ook in op een energie en klimaatopgave. Vanuit het luchtkwaliteitsprogramma Eureka is een verdergaande samenwerking met MRA en MARN ontstaan die werkt naar brede samenwerking op het gebied van energie en klimaat. Een regionale energie en klimaatopgave is aanvullend op lokale programma's en beleidsplannen en vervangt deze niet. Door de gemeenten is aangegeven dat regionale samenwerking meerwaarde moet bieden door schaalvoordelen, efficiency in werken door kennisdeling en gezamenlijke lobby. De stadsregio vult deze samenwerking met name in door in te zetten op slimme mobiliteit, duurzaam bouwen en stimuleren van energie en milieutechnologie. Hier ligt dan ook een sterk verband met de overige programma's van de stadsregio.

Wat wilden we bereiken in 2015?
Binnen het programma Ruimte worden de ruimtelijke ambities van de stadsregio vormgegeven. De volgende taken vloeien daaruit voort:

- Behartigen van het regionaal belang op het gebied van ruimtelijke ordening, energie en klimaat en wonen, zowel richting gemeenten als provincie en Rijk; geven van beleidsuitgangspunten en zorgdragen voor verdere vormgeving en uitvoering daarvan.
- Faciliteren van samenwerking op ruimtelijk gebied tussen de regiogemeenten om te komen tot vitale steden en dorpen binnen de stadsregio, dit doen we door te inspireren en visievorming te stimuleren.
- Adviseren over kaderstelling op het gebied van ruimte en duurzaamheid door Rijk, provincie en regiogemeenten;

De uitvoering van bovengenoemde speerpunten richt zich op de volgende thema's:

A. Strategie en visievorming Ruimte
B. Regioprogramma 2012-2015
C. Eureka
D. De Groene Kracht

Wat hebben we bereikt?
De uitvoering van bovengenoemde speerpunten richt zich op de volgende thema's:

A. Strategie en visievorming Ruimte
B. Regioprogramma 2012-2015
C. Eureka
D. De Groene Kracht

In onderstaande gaan we puntsgewijs voor elk van deze thema's op de uitgevoerde activiteiten in 2015 in.

A. Strategie en visievorming Ruimte
- Overdracht van strategische visievorming naar Nijmegen en Arnhem

B. Regioprogramma 2012-2015
- Uitvoering van het grootste deel van de projecten, een aantal projecten is reeds afgerond
- Advisering regiogemeenten
- Uitvoering taken beheer- en betaalautoriteit

C. Eureka
- Uitvoering projecten binnen het Eureka-programma
- Uitvoering taken beheer- en betaalautoriteit

D. De Groene Kracht
- Uitvoering projecten binnen De Groene Kracht zoals De Groene Hub

Wat hebben we ervoor gedaan?

A. Strategie en visievorming
Gelet op de overdracht naar de gemeente Arnhem en de gemeente Nijmegen is alleen ingezet op een goede overdracht en niet op strategie en visievorming.

B. Regioprogramma 2012-2015
De Stadsregio Arnhem Nijmegen is één van de zes Gelderse regio's waarmee de provincie Gelderland contractafspraken in het kader van regio- en stadscontracten heeft gemaakt. In totaal is 21 miljoen euro aan subsidie door de provincie aan de regio beschikbaar gesteld voor investeringen in uiteenlopende projecten binnen een achttal programmalijnen. Het totale projectvolume van het regioprogramma voor de periode 2012-2015 is, met een cofinancieringsvoorwaarde van minimaal 50%, 42 miljoen euro. Daarbij is de stadsregio betaal- en beheerautoriteit met een verantwoordingsplicht richting de provincie.
De projecten binnen het Regiocontract hebben in 2015, het laatste jaar van realisatie, over het algemeen goede voortgang laten zien. Kijkend naar de totale uitgaven dan concluderen wij dat deze voldoen aan onze verwachtingen en die van de provincie Gelderland. Bij het laatste rapportagemoment, 1 januari 2015, was in totaal € 25,5 miljoen van de € 42 miljoen aan totale subsidiabele kosten reeds gemaakt. Een bestedingspercentage van 60%, volledig conform het ingeschatte bestedingsritme van de provincie. Opvallend is dat binnen een aantal programma's de bijdrage/cofinanciering van gemeenten en andere partners hoger blijkt te zijn dan vooraf begroot. Hieruit blijkt dat de subsidiebijdrage uit het Regiocontract zorgt voor een investeringsimpuls in de regio Arnhem Nijmegen. Bij de eindafrekening van het gehele contract die uiterlijk 1 oktober 2016 zal moeten worden aangeleverd bij de provincie Gelderland, verwachten wij dan ook dat het totaalbedrag gerealiseerde uitgaven hoger zal zijn dan de begrote € 42 miljoen die in het contract is opgenomen. Zoals hierboven aangegeven ontvangen wij uiterlijk op 1 mei 2016 alle eindrapportages van de individuele projecten. Pas op dat moment kunnen wij concluderende uitspraken doen over de totale gerealiseerde uitgaven en de resultaten/effecten die het gevolg zijn van de gedane investeringen in de regio. Wel kunnen we concluderen dat nu het einde van de contractperiode (2012-2015) inmiddels is verstreken, het overgrote deel van de projecten, 60 van de 62 (96,7%) op tijd is afgerond. Over de afsluiting en opening van de verschillende projecten is regelmatig gecommuniceerd via de regio-website van de provincie Gelderland en in de lokale en regionale media.
Alle projecten zijn inmiddels verzocht om voor 1 mei 2016 een inhoudelijke en financiële eindrapportage inclusief accountantsverklaring aan te leveren. Deze individuele eindrapportages zullen als input worden gebruikt voor de eindverantwoording van het gehele contract (op programmalijn) die uiterlijk 1 oktober 2016 zal worden aangeleverd bij de provincie Gelderland. Wij hebben een toezegging van de provincie Gelderland dat bij een tijdige indiening van de eindafrekening, alle werkzaamheden die betrekking hebben op het Regiocontract nog in het jaar 2016 kunnen worden afgerond.

C. Eureka / Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit
Sinds 2007 werkt de stadsregio aan het Eureka programma. Eureka bestaat uit verschillende projecten die gericht zijn op het verbeteren van luchtkwaliteit in de regio. Dit programma wordt mogelijk gemaakt door rijksbijdragen vanuit het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) waaraan de wettelijke doelstelling is gekoppeld dat per 1 januari 2019 in de hele stadsregio de normen voor respectievelijk fijn stof (PM10) en stikstofoxiden (NOx) worden gehaald. De stadsregio is beheer-en betaalautoriteit voor de € 10,9 miljoen rijksbijdragen vanuit NSL richting de regiogemeenten en verantwoordelijk voor verantwoording hiervan richting provincie en Rijk. Eind 2015 is duidelijk geworden dat de bestedingstermijn van de subsidiegelden is verlengd naar uiterlijk 1 januari 2017.

Ook in 2015 is uitvoering gegeven aan projecten binnen het Eureka programma zoals verbetering doorstroming op trajecten in en rondom Arnhem en Nijmegen, Stimulering duurzame stedelijke distributie, Rijden op Groengas, Stimulering schone scheepvaart (o.m. Walstroom). In 2015 zijn een aantal nieuwe projecten opgestart die zijn gefinancierd uit de zogenaamde rentebaten. Door de inzet van deze middelen zijn er onder andere 45 e laadpalen binnen de regio geplaatst. De meeste projecten zijn inmiddels afgerond, een aantal projecten loopt nog door tot 2015/2016.

D. De Groene Kracht
De Groene Kracht geeft de regionale ambities en het beleid op het gebied van duurzame energie, duurzame mobiliteit en de duurzaam gebouwde omgeving van de stadsregio vorm. We werken samen met de regiogemeenten aan structuurversterkende maatregelen voor een transitie naar een duurzame regionale economie. We richten ons op de vier programmalijnen; duurzame mobiliteit, duurzame energie duurzaam gebouwde omgeving en verbeteren van de luchtkwaliteit. Om meer samenhang en sturing te geven aan dit programma is in 2013 de Routekaart De Groene Kracht ontwikkeld. Met deze Routekaart is een gezamenlijke regionale stip op de horizon gezet voor 2020 en 2050. Streven is om in 2050 als regio energieneutraal te zijn.

Binnen De Groene Kracht worden onder meer projecten zoals de Concessie elektrische laadpalen en De Groene Hub ontwikkeld. Omdat De Groene Hub een nadrukkelijke regionale uitstraling heeft gekregen als gevolg van het grote aantal regionale partners die aan het project deelnemen, heeft de gemeente Nijmegen in 2013 de stadsregio verzocht dit project over te hevelen naar de stadsregio. De Groene Hub (waar diverse deelprojecten onder vallen zoals de ontwikkeling van groen gas, trolley 2.0, haalbaarheidsstudies naar o.a. biomassa) is daarmee onderdeel geworden van De Groene Kracht.

In verband met de liquidatie van de stadsregio is medio 2015 besloten dat de overlegstructuren rond de Groen Hub niet worden voortgezet. Het project de Groene Hub 2.0 wordt afgerond conform de subsidievoorwaarden.

Wat hebben we niet gedaan?
In verband met de overdracht van het gebiedsgericht MIRT onderzoek Arnhem Nijmegen naar de gemeenten Arnhem en Nijmegen is ook de Majeure Opgave(omgevingsagenda) overgeheveld naar beide steden. In 2015 is ook niet meer ingezet op strategie en visievorming als gevolg van de liquidatie.

Wat heeft het gekost?

	Oorspronkelijke begroting 2015	Begroting 2015 na wijziging	Werkelijk 2015
Lasten	5.489.484	7.593.842	5.671.747
Baten	5.300.000	7.584.000	5.669.906

Zie voor toelichting op de cijfers paragraaf 4.3.

2.1.5 Programma Wonen

Wat is de context?
Het doel van dit programma is het tijdig beschikbaar hebben van een juiste woning voor iedere (toekomstige) bewoner van de stadsregio. Dit kan bereikt worden door een mix van instrumenten zoals een regionale huisvestingverordening voor verdeling van sociale huurwoningen en afstemming van de programmering van woningbouwplannen tussen gemeenten. Daarbij is ook nadrukkelijke aandacht voor een duurzaam gebouwde omgeving.

De regio kiest hierbij voor de vraaggerichte benadering. Kwaliteit en de voorkeuren van de consument staan centraal bij keuzes voor woningbouw en de diversiteit in de regio kan daarbij beter benut worden. Het investeren in kwaliteiten is noodzakelijk om de huidige inwoners een prettig woonmilieu te blijven bieden, in te spelen op de woonbehoefte en mensen van buiten de regio te blijven aantrekken.

Wat wilden we bereiken in 2015?

Binnen het programma Wonen worden gewerkt aan de ontwikkeling van regionaal woonbeleid met bijpassend instrumentarium voor de stadsregio. De volgende taken vloeien daaruit voort:
- Een rechtvaardige en transparante verdeling van de schaarse beschikbare sociale huurwoningen
- Het tijdig beschikbaar hebben van de juiste woning voor iedere (toekomstige) inwoner van de regio
- Verduurzaming van de nieuwbouw en bestaande bouw.

De uitvoering van bovengenoemde speerpunten richt zich op de volgende thema's:
A. Woonruimteverdeling
B. Uitvoeringsprogramma Wonen
C. Stimuleringsprogramma Vraaggericht bouwen en programmeren
D. Stimuleringsprogramma Duurzaam Gebouwde Omgeving

Wat hebben we bereikt in 2015?

A. Woonruimteverdeling
- Uitvoering regionale huisvestingsverordening 2013
- Voorbereidingen nieuwe huisvestingsverordening en overdracht van taken naar de gemeente Arnhem

B. Uitvoeringsprogramma Wonen
- Diverse (subregionale)bijeenkomsten georganiseerd voor afstemming tussen gemeenten, waarin de organisatorische en afstemmingsactiviteiten zijn overgedragen aan de subregio's.
- 4 themabijeenkomsten georganiseerd
- Deelname Community of practice over Vrije Sectorhuur bij Platform 31, analyse van Facton voor kansrijke projecten in de vrije sectorhuur voor het middengebied.
- Opstarten deelname aan het landelijke woningbehoefteonderzoek WoON 2015 en overdracht van deze taak naar de gemeente Arnhem

C. Stimuleringsprogramma Vraaggericht bouwen en programmeren

Het stimuleringsprogramma Vraaggericht bouwen en programmeren is afgerond met een rapportage aan de raad op 11 december 2014.

D. Stimuleringsprogramma Duurzaam Gebouwde Omgeving

Het stimuleringsprogramma Duurzaam Gebouwde Omgeving is afgerond met een rapportage aan de raad op 11 december 2014.

Wat hebben we ervoor gedaan?

A. Woonruimteverdeling
In het kader van een goede woonruimteverdeling binnen de regio voert de stadsregio de Huisvestingswet uit door middel van de Regionale Huisvestingsverordening 2013. Daarnaast houdt de stadsregio toezicht op het proces van de verdeling van (sociale) woonruimte in de Stadsregio Arnhem Nijmegen. De nieuwe Huisvestingsverordening is in januari 2013 in werking getreden. De uitvoering van de Regionale Huisvestingsverordening is in de eerste helft van 2015 goed verlopen en overgedragen aan de gemeente Arnhem.
In de eerste helft van 2015 is contact onderhouden met corporaties, gemeente en Entree/Enserve, zijn vragen van woningzoekenden beantwoord en in september heeft een evaluatie plaatsgevonden waaruit blijkt dat gemeenten, corporaties en woningzoekenden overwegend tevreden zijn over de huidige verordening. Ook de werkzaamheden van de Urgentiecommissie en Beroepscommissie Woonruimteverdeling zijn gecontinueerd. Ook is in samenwerking met Rigo en de werkgroep Huisvestingsverordening een startnotitie geschreven in het kader van de nieuwe Huisvestingswet 2014 die op 1 januari 2015 in werking is getreden. Deze nieuwe Huisvestingswet maakt aanpassing van de Regionale Huisvestingsverordening uit 2013 noodzakelijk. De eerste stap hierin dat de startnotie aan de gemeenten in toegezonden met het verzoek hierop een lokale zienswijze te formuleren. Een regionale werkgroep heeft vervolgens voorstellen voor een verordening ontwikkeld. Na 1 juli 2015 wordt vanuit het nieuwe portefeuillehouderoverleg Wonen de lokale aanpassing van de huisvestingsverordening gecoördineerd.

B. Uitvoeringsprogramma Wonen
De woonagenda 2020 (met 3 subregionale agenda's) is in 2014 door het CvB vastgesteld en ligt nu ter instemming voor bij de 20 gemeenten en de provincie. Deze agenda past binnen het woonbeleid uit de verstedelijkingsvisie waarin een koers is ingezet naar een vraaggerichte en kwalitatieve woningbouwprogrammering. In 2015 zijn verdere afspraken gemaakt binnen de subregio's en zijn afspraken gemaakt over de subregionale samenwerking en afstemming na 1 juli 2015.

C. Stimuleringsprogramma Vraaggericht Bouwen en Programmeren

n.v.t. is afgerond in 2014.

D. Stimuleringsprogramma Duurzaam Gebouwde Omgeving

n.v.t. is afgerond in 2014.

Wat hebben we niet gedaan?

- Het actualiseren van de verhuisbewegingenanalyse. Hiervoor resteerde geen ambtelijke capaciteit en budget (Bij B)
- Er is geen inzet gepleegd op de verduurzamingsambitie. Hiervoor resteerde geen ambtelijke capaciteit en budget .

Wat heeft het gekost?

	Oorspronkelijke begroting 2015	Begroting 2015 na wijziging	Werkelijk 2015
Lasten	211.326	461.803	499.343
Baten	0	313.000	329.210

Zie voor toelichting op de cijfers paragraaf 4.3.

2.2 Paragrafen

In dit hoofdstuk zijn de volgende, voor de stadsregio van toepassing zijnde paragrafen opgenomen:

- Weerstandsvermogen en risicobeheersing.
- Financiering.
- Bedrijfsvoering.
- Verbonden partijen.

De paragrafen onderhoud kapitaalgoederen, lokale heffingen en grondbeleid zijn voor de stadsregio niet van toepassing.

2.2.1 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheering

Het weerstandsvermogen kan worden gedefinieerd als "het vermogen van de stadsregio om financiële tegenvallers te kunnen opvangen zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering" en bestaat uit de relatie tussen:

- de **weerstandscapaciteit**: de middelen en mogelijkheden waarover de stadsregio beschikt kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
- alle **risico's**, waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

De Stadsregio Arnhem Nijmegen voert projecten uit die door omvang, looptijd en complexiteit risico's met zich meebrengen in zowel kosten als opbrengsten en is zich ervan bewust dat door een sluitende begroting en een goede projectbeheersing niet alle risico's kunnen worden uitgesloten. Om deze reden wordt het verstandig geacht om voldoende weerstandsvermogen beschikbaar te hebben. Zo kan de stadsregio eventuele tegenvallers, ook als ze zich gelijktijdig voordoen, opvangen.

Bepalend voor de optimale omvang van het weerstandsvermogen is de hoogte van de financiële risico's waaraan de stadsregio bloot staat en de kans dat dergelijke risico's zich daadwerkelijk voordoen. Ook de mate van flexibiliteit in de begroting speelt een rol: hoe snel kunnen tegenvallers worden opgevangen zonder dat dit gepaard gaat met ombuiging van beleid en daarmee gemoeide uitgaven.

De Stadsregio Arnhem Nijmegen acht het wenselijk om alle risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering beheersbaar te maken. Door inzicht in de risico's wordt de organisatie in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat de risico's nu en de risico's gerelateerd aan toekomstige investeringen in verhouding staan tot de vermogenspositie van de organisatie. Om de risico's van Stadsregio Arnhem-Nijmegen in kaart te brengen is in samenwerking met de stafdiensten een risicoprofiel opgesteld en de risico's worden op de momenten van de Planning & Control cyclus steeds geactualiseerd. Met behulp van het softwareprogramma NARIS® (NAR Risicomanagement Informatie Systeem) worden risico's systematisch in kaart gebracht en beoordeeld. Hierbij worden zowel financiële risico's gemeld als ook imago risico's die niet direct financiële gevolgen hebben.

Risicoprofiel

Om de risico's van Stadsregio Arnhem-Nijmegen in kaart te brengen is in samenwerking met de stafdiensten een risicoprofiel opgesteld. Dit risicoprofiel is tot stand gekomen met behulp van een workshop waarbij gebruik is gemaakt van het softwareprogramma NARIS® (NAR Risicomanagement Informatie Systeem) waarmee risico's systematisch in kaart kunnen worden gebracht en beoordeeld. Uit de inventarisatie zijn vanuit de stafdiensten in totaal 19 risico's in beeld gebracht. In het onderstaande overzicht wordt echter alleen het aantal risico's gepresenteerd met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit met een maximum van 10.

Risico nummer	Risico	Gevolgen	Kans	Financieel gevolg	Invloed
R81	De onzekere frictiekosten kunnen nadeliger uitvallen dan geschat bij de jaarrekening.	Financieel - In de voorziening personeel is gerekend me € 0,6 mln. aan frictiekosten. De voorziening is overgedragen aan gemeente Arnhem.	50%	max.€ 2.000.000	45.48%

		Er bestaat een kans dat de maximale frictiekosten nodig zijn, zijnde € 2 mln.			
R32	Eureka (Tranches FES-gelden):1) Projecten worden niet uitgevoerd dan wel afgerond voor 1 januari 2015.2) Onderzoek naleving subsidievoorwaarden niet volledig in beeld: een risico is stapeling subsidies en toerekening rente	Financieel - Subsidie wordt niet volledig toegekend/inmiddels gemaakte lasten niet gedekt; Imago - Politiek	50%	max.€ 500.000	11.41%
R68	De Stadsregio is opdrachtgever geworden van de Groene Hub (overgenomen vanuit Nijmegen) en is daarmee verplicht zorg te dragen voor de 50% cofinanciering van het project van € 500.000. Bij marap 2-2014 is aangegeven dat de Stadsregio in 2015 400 uur bijdraagt in cofinanciering. Deze ureninzet moet worden geregeld binnen de beperkte bezetting van 2015.	Financieel - We voldoen niet aan de subsidievoorwaarden (wo cofinanciering 50%)	50%	max.€ 500.000	9.06%
R69	De Stadsregio is opdrachtgever geworden van Meters Maken (overgenomen vanuit Rheden) en is daarmee verplicht zorg te dragen voor de 50% cofinanciering van het project van € 250.000.	Financieel - Niet voldoen aan de subsidievoorwaarden (wo cofinanciering 50%)	50%	max.€ 250.000	4.57%
R56	Niet verkrijgen van subsidiegelden waarmee wel rekening is gehouden in de begroting	Financieel - Begrotingstekort	50%	max.€ 200.000	4.55%
R39	Niet aanbesteden terwijl wettelijk drempelbedrag aanbestedingen wordt overschreden	Financieel - Boetes	50%	max.€ 200.000	4.54%
R63	In het regioprogramma 2012-2015 zijn	Financieel - Wij krijgen de beheerkosten in 2015 niet vergoed	50%	max.€ 200.000	4.52%

	€200.000 aan beheerkosten opgenomen, waarover verantwoording moet worden afgelegd.				
R86	Vanaf 2016 kan de Stadsregio geen BTW Compensatiefonds meer indienen omdat de status WGR-plus is vervallen	Financieel - Dit betekent dat alle te maken kosten met BTW worden verhoogd.	90%	max.€ 80.000	3.27%
R15	Langdurig ziekteverzuim/ Uitval huidige medewerkers	Financieel - Extra financiële lasten	50%	max.€ 100.000	2.73%
R61	Wijziging pensioenregeling oud bestuurders, rentetoerekening Raet onjuist waardoor voorziening te laag	Financieel - Inbrengen van opgebouwde pensioenrechten in nieuwe regeling	70%	max.€ 50.000	1.60%

Totaal grote risico's: € 4.080.000

Overige risico's: € 361.750

Totaal alle risico's: € 4.441.750

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag (€ 4.441.750 - zie tabel 1) ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Figuur 1 en de bijhorende tabel tonen de resultaten van de risicosimulatie.

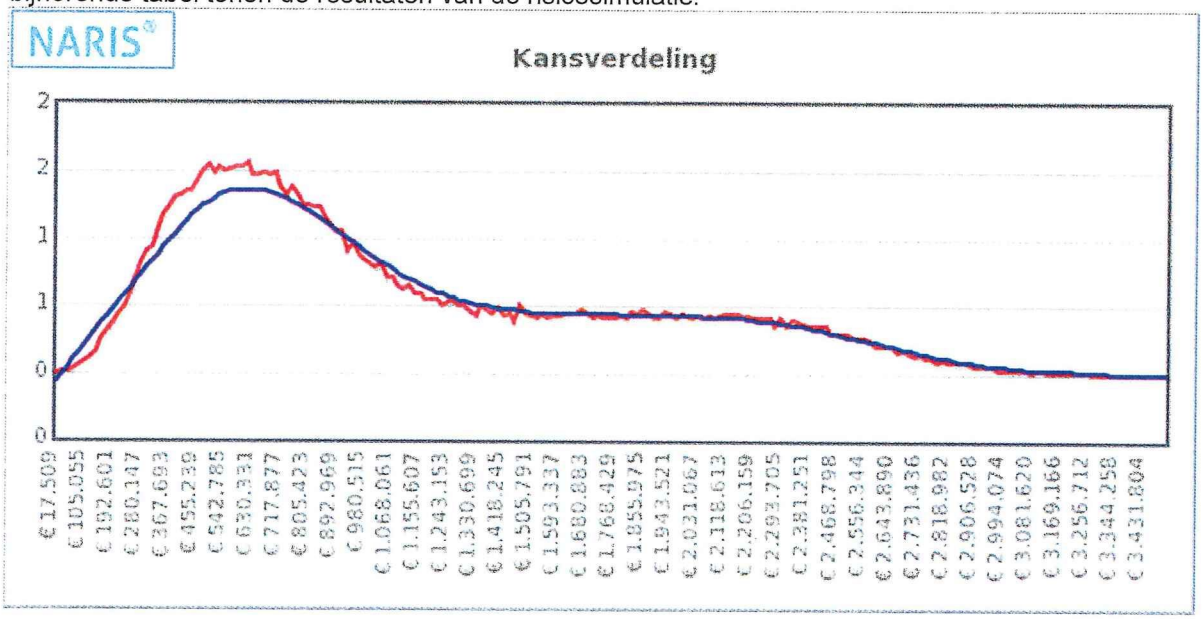

Tabel 2: Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages	
Percentage	**Bedrag**
5%	€ 291.717
10%	€ 371.281
15%	€ 436.637
20%	€ 495.301
25%	€ 553.155
30%	€ 609.947
35%	€ 668.849
40%	€ 730.522
45%	€ 797.472
50%	€ 871.087
55%	€ 959.857
60%	€ 1.071.923
65%	€ 1.220.968
70%	€ 1.399.626
75%	€ 1.600.653
80%	€ 1.802.349
85%	€ 2.001.816
90%	€ 2.206.793
95%	€ 2.437.196

Uit de grafiek en de bijbehorende tabel volgt dat 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 2.206.793 (benodigde weerstandscapaciteit).

3. Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van Stadsregio Arnhem-Nijmegen bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken.

Tabel 3: Beschikbare weerstandscapaciteit	
Weerstand	**Startcapaciteit**
weerstandsreserve	€ 2.152.190
Totale weerstandscapaciteit	**€ 2.152.190**

4. Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten is in onderstaande figuur weergegeven.

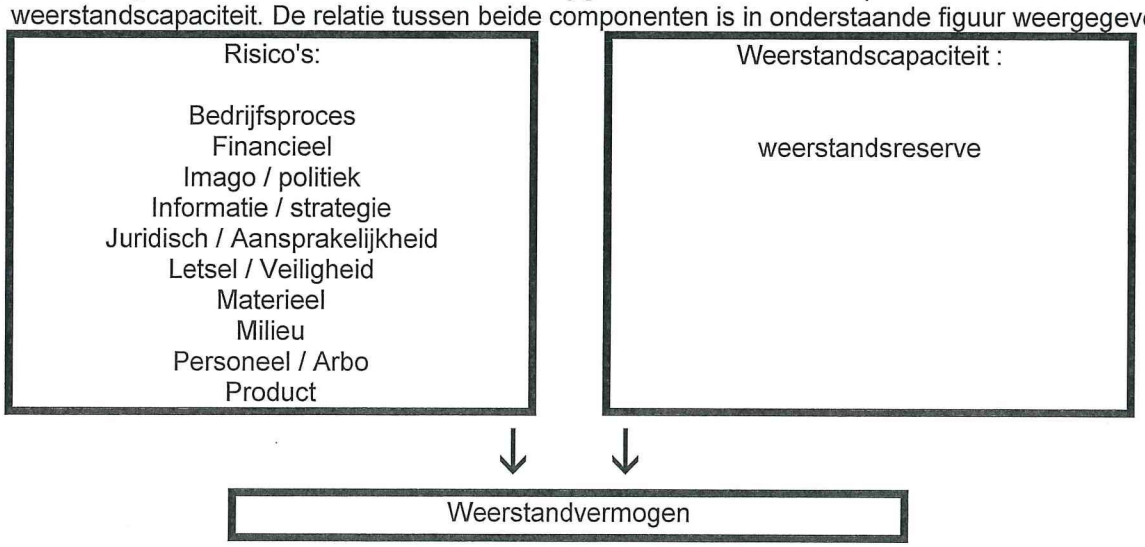

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandcapaciteit}} = \frac{€\ 2.152.190}{€\ 2.206.793} = 0.98$$

De normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van het berekende ratio.

Tabel 4: Weerstandsnorm		
Waarderingscijfer	**Ratio**	**Betekenis**
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

Het ratio van uw organisatie valt in klasse D. Dit duidt op een matig weerstandsvermogen.

5. Nieuwe ontwikkelingen

In 2014 is bij de jaarrekening een voorziening gevormd voor frictiekosten personeel en overige frictiekosten als gevolg van de opheffing van de stadsregio. De financiële afwikkeling met de provincie Gelderland inzake de BDU heeft plaatsgevonden, daarmee resteren eind 2015 alleen nog de risico's en het weerstandsvermogen wat van toepassing is voor de niet-mobiliteitstaken voor zover deze taken niet aan een rechtsopvolger zijn overgedragen (zie ook liquidatieplan). Wel resteert er een nog een BTW risico op de stadsregiotaxi waar de stadsregio nog geen uitsluitsel over heeft ontvangen van de belastingdienst; aan de provincie Gelderland is gemeld dat zij dit risico in hun jaarrekening nog niet kunnen laten vervallen maar eerst moeten wachten op een uitspraak van de belastingdienst.

De huidige risico's hebben betrekking op de financiële afwikkeling van de nog resterende subsidies SUSREG, Meters Maken, LEC, NSL en het Regiocontract. Als gevolg van uitstel van de verantwoordingsplicht voor het regiocontract en uitstel van de definitieve SiSa verantwoording NSL naar 2016, zullen de risico's voor NSL en Regiocontract nog gelden tot en met de jaarrekening 2016. Daarnaast is er nog een risico voor het boventallige personeel. Deze zijn met ingang van 1 januari 2016 overgeheveld naar de gemeente Arnhem en de bijbehorende voorziening personeel is mee overgedragen. Mochten de personele kosten voortvloeiend uit het sociaal plan van de stadsregio, niet binnen de voorziening frictiekosten personeel van € 632.017,10 gedekt kunnen worden, ondanks inspanningen van de gemeente Arnhem en de regiogemeenten, dan kan de gemeente Arnhem het tekort verhalen op de voormalige stadsregiogemeenten. Bij de formele opheffing van de stadsregio, medio 2017, zal de stadsregio in liquidatie" het restant weerstandsvermogen naar rato inwonersaantallen 1-1 -2015 verdelen over de regiogemeenten, waarmee de gemeenten dit eventuele risico kunnen dekken. Het sociaal plan van de stadsregio eindigt op 16 juli 2019, dan kan de balans vanuit de gemeente Arnhem opgemaakt worden voor de voormalige stadsregiogemeenten.

2.2.2 Paragraaf Financiering

De uitvoering van de programma's wordt ondersteund door de financieringsfunctie. Deze omvat de financiering van het beleid en het uitzetten van geld dat niet direct nodig is. De stadsregio heeft het beleid inzake de treasuryfunctie vastgelegd in een treasurystatuut. Op 11 december 2014 heeft de stadsregioraad het geactualiseerde treasurystatuut vastgesteld, die als gevolg van invoering van het Schatkistbankieren, is geactualiseerd met ingangsdatum 16 december 2013.

Het treasurystatuut is zodanig opgesteld dat het een objectieve en transparante verantwoording mogelijk maakt en omvat de volgende onderdelen:

- Doelstellingen treasuryfunctie.
- Risicobeheer.
- Bedrijfsfinanciering.
- Kasbeheer.
- Administratie organisatie en interne controle.

Voor de inhoud verwijzen wij naar het betreffende stuk.

Algemene ontwikkelingen 2015

Liquiditeitspositie
De liquiditeitspositie van de stadsregio is in 2015 bijzonder sterk afgenomen. Alle subsidiegelden in het kader van de Brede Doeluitkering (BDU) en het Regionaal Mobiliteitsfonds zijn in juni 2015, na akkoord stadsregioraad, overgedragen aan de Provincie Gelderland.
Begin 2015 is het saldo van de beschikbare liquide middelen ruim € 140 miljoen. Na afrekening van de BDU-gelden, mobiliteitsfonds en de subsidie uitkeringen in het kader van Regiocontract 2012-2015 en als laatste de FES-projecten is het saldo gedaald tot een bedrag van ruim € 6,2 miljoen .

Schatkistbankieren en het effect op de renteontwikkelingen
Op 16 december 2013 is het verplicht Schatkistbankieren zonder leenfaciliteit ingevoerd voor gemeenten, provincies, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen. De Wet Schatkistbankieren regelt dat alle overtollige liquide middelen vanaf 16 december 2013 moeten worden overgedragen aan de schatkist. Langlopende middelen die voor 4 juni 2012 waren uitgezet zijn geëerbiedigd. De stadsregio mag alleen leningen verstrekken aan andere overheidsinstanties, behoudens degene waar een toezichtrelatie op van toepassing is.

De liquide middelen renderen dan ook na invoering van het Schatkistbankieren minimaal op basis van het schatkisttarief.

Renteontwikkeling	*Schatkisttarief*
1e kwartaal 2015	0,01%
2e kwartaal 2015	0,00%
3e kwartaal 2015	0,00%
4e kwartaal 2015	0,00%

Door de verkoop (februari 2015) van onze langlopende middelen is er nog een rendement te melden van ruim € 219.000. De opbrengst van de gelden bij de schatkist leverde in totaal ruim € 2.200 op, alleen in het eerste kwartaal 2015 was het percentage (enkele dagen) hoger dan 0,00%.

Voor het overige komen de renteopbrengsten, zoals in de begroting aangegeven, ten gunste van de exploitatie. De totale treasury baten over 2015 bedragen bruto ca. € 221.200. Dit is nagenoeg hetgeen is verwacht bij de tussentijdse managementrapportage.

2.2.3 Paragraaf Bedrijfsvoering

Vanuit de bedrijfsvoering wordt de uitvoering van de taken en activiteiten van de stadsregio ondersteund. Alle beherende, verantwoordende en controlerende activiteiten vallen hieronder, welke de organisatie in staat stelt om de voorgenomen programma's en prestaties zo effectief en efficiënt mogelijk te realiseren. De kwaliteit van de bedrijfsvoering bepaalt in belangrijke mate het slagen van programma's.

Het financieel beheer heeft zich in 2015 niet gericht meer op de toekomst, maar op de financiële afwikkeling van de taken en geldstromen die de stadsregio in liquidatie volgens het liquidatieplan zal afronden. In het jaar 2015 heeft er dan ook geen interim controle meer plaatsgevonden gericht op de toekomst. Wel is het zaak de lopende subsidietrajecten NSL en regiocontract nog af te ronden en zorg te dragen voor het financieel beheer op de bedrijfsvoering en de ontvlechting.

Bezuinigingen:
Jaarlijks passen we een bezuiniging toe door de inwonerbijdrage niet te indexeren, en daarnaast dwingen externe factoren als het teruglopen van de treasury inkomsten ons tot bezuinigingen. In voorgaande jaren zijn deze bezuinigingen steeds verwerkt in de begroting, maar niet expliciet zichtbaar gemaakt.

Oorsprong begroting:	*Bezuinigingsmaatregelen:*	*Financiële bezuiniging*	*Bezuinigd/verwerkt in de begroting op:*
2013	Jarenlange inzet treasury-baten die met ingang van 2013 weer naar beneden bijgesteld zijn i.v.m. renteontwikkelingen	€ 275.000,-	€ 50.000,- regiocontract zelf uitvoeren € 20.000,- bedrijfsvoering € 60.000,- programma Wonen € 75.000,- programma Werken € 70.000,- programma Ruimte
2014	Jarenlange inzet treasury-baten die met ingang van 2014 weer naar beneden bijgesteld zijn i.v.m. schatkistbankieren.	€ 385.000,-	-A structureel in 2014 door inzet van de rente-egalisatiereserve
2014	Taakstelling huidige exploitatie door herprioritering naar het domein economie	€ 155.000,-	-Structureel bezuinigd op materiële kosten bedrijfsvoering € 35.000 -Structureel bezuinigd op formatiekosten bedrijfsvoering € 51.000 (1,6 fte) -Structureel bezuinigd op formatiekosten communicatie € 50.000 (0,6 fte) -Structureel bezuinigd voorzitter € 20.000 (0,2 fte)
2015	Jarenlange inzet treasury-baten die met ingang van 2014 weer naar beneden bijgesteld zijn i.v.m. schatkistbankieren.	€ 325.000,-	-Structureel bezuinigd op formatiekosten bedrijfsvoering € 25.000 (0,5 fte) -Structureel bezuinigd op formatiekosten bestuur door het niet meer inzetten van een onafhankelijk voorzitter € 70.000 (0,4 fte) -Structureel bezuinigd op formatiekosten communicatie (1 fte) € 75.000 -Structureel bezuinigd op formatiekosten programmamanager ruimte (1fte) € 95.000 -Structureel bezuinigd op afschrijvingskosten € 55.000
2015	Reserve Wonen is voor 2015 niet toereikend om de taken Wonen te bekostigen	€ 150.000,-	-Structureel bezuinigd op formatiekosten Wonen € 35.000 (0,5 fte) -Structureel bezuinigd op bestuur € 25.000 -Structureel bezuinigd op werken € 60.000 -Structureel bezuinigd op ruimte € 35.000

De stadsregio verkeert vanaf 16 juli 2015 in liquidatie. De begroting 2016 van "de stadsregio in liquidatie" bevat geen openstaande taakstellingen, maar is puur gericht op de financiële afwikkeling van de nog resterende subsidietrajecten zoals vermeld in het liquidatieplan.

Voor de stadsregio "in liquidatie" is een aangepaste mandateringsregeling vastgesteld, waarin bekrachtigd is hoe functiescheiding bij het aangaan van verplichtingen en betalingen is gedurende de liquidatiefase.

Financieel Beleid en Financieel Beheer
De Stadsregioraad heeft in juni 2015 de jaarstukken over 2014 (jaarverslag (inclusief jaarrekening) en in juni 2014 de definitieve programmabegroting 2015-2018 vastgesteld. Bij de jaarrekening over 2014 heeft de stadsregio goedkeurende verklaringen van de accountant ontvangen voor zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid.

Financiële verordeningen
De inwerkingtreding van de Wet dualisering gemeentebestuur heeft ook consequenties gehad voor de stadsregio. Net als bij de gemeenten dient de Stadsregioraad ingevolge de Gemeentewet de financiële verordeningen (Ex artikelen 212 en 213) vast te stellen. Dit is voor de stadsregio in 2005 gebeurd. In 2006 is de Nota Rechtmatigheid voor het eerst door de Stadsregioraad vastgesteld en in april 2009 is een herziende Nota Rechtmatigheid vastgesteld door de raad. In december 2014 is vervolgens een herzien Treasurystatuut door de Stadsregioraad behandeld en vastgesteld.
In de raad van juni 2011 is de nu op peil gebrachte nota reserves en voorzieningen bij het vaststellen van de jaarrekening 2010 behandeld en vastgesteld. In oktober 2012 is een algemene subsidie-verordening vastgesteld in de Stadsregioraad voor met name de subsidies die buiten de mobiliteits-verordening vallen; deze verordening is met terugwerkende kracht ingevoerd vanaf 1 april 2012.

Personeel en organisatie

In maart 2015 is voor de medewerkers van de stadsregio een sociaal plan overeengekomen. Op grond van het Herenakkoord wat is overeengekomen met de provincie Gelderland, is het vaste personeel dat voor 100% werd gefinancierd uit de BDU, in dienst getreden bij de provincie Gelderland en zijn eventuele verschillen op grond van het sociaal plan afgewikkeld. Het personeel wat op moment van opheffing van de Stadsregio boventallig is verklaard, is zoveel mogelijk begeleid naar een nieuwe baan. Het boventallig personeel en de bijbehorende voorziening personeel op 1 januari 2016 is conform het liquidatieplan overgedragen aan het mobiliteitsbureau van de gemeente Arnhem.

Voorziening personeel overgedragen aan de gemeente Arnhem	
Loonkosten en WW rechten o.b.v. baanvindduur CBS voor 3,65 fte	€ 560.757,10
3 maanden loopbaanbegeleiding	€ 1.250,00
Werkplektarief gemeenten Arnhem o.b.v. baanvindduur	€ 70.000,00
Overgedragen voorziening personeel aan de gemeente Arnhem	€ 632.017,10

2.2.4 Verbonden partijen

Een verbonden partij is een privaat- dan wel publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. De stadsregio kent geen verbonden partijen, zoals bedoeld in het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten.

3. Jaarrekening

Rekening 2014/programmabegroting 2015
De Stadsregioraad heeft in juni 2015 de jaarstukken over 2014 (jaarverslag (inclusief jaarrekening) vastgesteld. De rekening is aan het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland verzonden. De Stadsregioraad heeft in juni 2014 de definitieve programmabegroting 2015-2018 vastgesteld en vervolgens ter kennisname verzonden aan het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland. Tussentijds zijn er drie begrotingswijzigingen voorgelegd en vastgesteld.

3.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De Jaarrekening 2015 is opgesteld conform het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). Nadere bepalingen die zijn opgenomen in de Financiële verordening – als nadere invulling van BBV-voorschriften – zijn ook van toepassing.

Liquidatie
Op 17 december 2014 besloot de Eerste Kamer in te stemmen met het intrekken van de Wgr-plus per 1 januari 2015. Op 16 juli 2015 hebben alle Colleges en Gemeenteraden ingestemd met de liquidatie van de huidige Stadsregio Arnhem Nijmegen. Volgens artikel 45 van de Gemeenschappelijke Regeling is tevens een liquidatieplan opgesteld en vastgesteld bij het liquidatiebesluit. In het liquidatieplan zijn de o.a. de financiële gevolgen van de liquidatie geregeld. Indien er bij de formele opheffing, naar verwachting in 2017, reserves resteren of tekorten resteren, zullen deze ten gunste c.q. ten laste van de deelnemende gemeenten komen. Op grond van bovenstaande zijn de financiële consequenties als gevolg van de opheffing van de stadsregio verwerkt in de jaarrekening.

Algemeen
De activa worden geactiveerd op basis van verkrijgings- of vervaardigingsprijs, tenzij anders vermeld. Voor zover niet anders vermeld zijn de passiva gewaardeerd tegen nominale waarde. In het kader van de liquidatie zijn voorziene waardeverminderingen verwerkt alsmede voorzieningen getroffen voor verwachte opheffingskosten.

Activa

Financiële vaste activa
De financiële vaste activa zijn opgebouwd uit aan derden verstrekte leningen en belangen in gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen. Aan derden verstrekte geldleningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. De belangen in gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde.

Vorderingen
Vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, indien noodzakelijk verminderd met een voorziening voor oninbare bedragen.

Liquide middelen
Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Passiva

Eigen vermogen
Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het resultaat na bestemming volgend uit de programmarekening.

Voorzieningen
Voorzieningen dienen naar beste schatting dekkend te zijn voor de achterliggende verplichtingen en risico's. Ze mogen niet groter of kleiner zijn dan de geschatte omvang van de verplichtingen en risico's waarvoor ze gevormd zijn. Voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Uitzondering geldt voor een aantal voorzieningen waarbij het tijdsaspect een betekenisvolle rol speelt. Deze voorzieningen hebben een omvang verminderd met verwachte

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
Building a better working world

toevoegingen in de loop der tijd. Deze voorzieningen worden dan gewaardeerd tegen contante waarde.

Tot de voorzieningen worden ook gerekend de van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden. Met ingang van het jaar 2008 worden de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen niet langer onder de voorzieningen opgenomen, maar onder de overlopende passiva.

Vlottende passiva
Overeenkomstig de wijziging in de BBV-voorschriften zijn de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel van de voorzieningen naar de vlottende passiva overgeheveld.

Baten en lasten
De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
Building a better working world

Balans

per 31 december 2015

en toelichting

Ter identificatie

Ernst & Young Accountants LLP

EY Building a better working world

3.2 Balans per 31 december 2015 en de toelichting

Omschrijving	Balans per 31 december 2015		Balans per 31 december 2014	
ACTIVA (in euro's)				
Vaste activa				
Materiële vaste activa				
Investeringen economisch nut	0		0	
Totaal materiële vaste activa		0		0
Financiële vaste activa		0		5.000.000
Totaal vaste activa		***0***		***5.000.000***
Vlottende activa				
Uitzettingen met een rente typische looptijd <1 jaar				
Overige vorderingen	109.847		3.208.408	
Te vorderen Belastingdienst/ BTW Compensatiefonds	1.281.354		8.596.953	
RC Ministerie van Financiën	6.223.062		135.276.543	
Totaal *Uitzettingen met een looptijd <1 jaar*		7.614.263		147.081.904
Liquide middelen				
Rekening courant bank/kas	14.602		44.042	
Totaal liquide middelen		14.602		44.042
Totaal vlottende activa		***7.628.865***		***147.125.946***
TOTAAL ACTIVA		**7.628.865**		**152.125.946**

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
Building a better working world

Omschrijving	Balans per 31 december 2015		Balans per 31 december 2014	
PASSIVA (in euro's)				
Vaste passiva				
Eigen Vermogen				
Weerstandsreserve	2.152.190		3.138.990	
Bestemmingsreserve Wonen	49.610		249.610	
Bestemmingsreserve Werken	0		400.000	
Bestemmingsreserve Stimulering Woningbouw	0		724.818	
Bestemmingsreserve rente-egalisatie	0		385.000	
Resultaat boekjaar voor bestemming (positief)	2.240.693		-2.296.618	
Totaal Eigen Vermogen		4.442.493		2.601.800
Voorzieningen				
Voorziening pensioenen	247.747		299.618	
Voorziening personeel	0		1.755.819	
Voorziening personeel BDU	0		404.492	
Voorziening frictiekosten	257.244		437.415	
Totaal Voorzieningen		504.991		2.897.343
Totaal vaste passiva		***4.947.484***		***5.499.143***
Vlottende passiva				
Vooruit ontvangen middelen				
Vooruit ontvangen middelen Mobiliteit	0		123.935.855	
Vooruit ontvangen middelen Bestuur	0		-1.443	
Vooruit ontvangen middelen Werken	0		26.184	
Vooruit ontvangen middelen Ruimte	1.428.340		6.662.691	
Vooruit ontvangen middelen Wonen	22.149		285.102	
Totaal Vooruit ontvangen middelen		1.450.489		130.908.389
Overige schulden				
Overige schulden	1.230.892		15.718.414	
Totaal Overige schulden		1.230.892		15.718.414
Totaal vlottende passiva		***2.681.381***		***146.626.803***
TOTAAL PASSIVA		**7.628.865**		**152.125.946**

Ter identificatie

Ernst & Young Accountants LLP

Building a better working world

Toelichting balans 31 december 2015

ACTIVA

Materiële vaste activa

Gelet op de liquidatie per 16 Juli 2015 hebben er in reeds in 2014 inhaalafschrijvingen plaatsgevonden, waardoor er zowel eind 2014 als eind 2015 geen materiële vaste activa meer zijn.

Financiële vaste activa

	31-12-2015		31-12-2014	
Obligaties				
Rabobank (looptijd 7 jaar)	0		5.000.000	
Totaal obligaties		0		5.000.000
Totaal Financiële vaste activa		0		5.000.000

Toelichting financiële vaste activa

Obligaties
De obligaties (looptijd januari 2017) bij de Rabobank (€ 5 miljoen) zijn in februari 2015, gefaseerd, verkocht. Het rendement van deze portefeuille was 3% op jaarbasis, opbrengst € 150.000. Door de verkoop hebben wij een hogere opbrengst weten te behalen, namelijk € 219.583.

Vlottende activa

	31-12-2015		31-12-2014	
Uitzettingen met rente typische looptijd < 1 jaar				
Overige vorderingen				
Nog te ontvangen bedragen openbare lichamen	106.082		2.583.881	
Nog te ontvangen bedragen niet openbare lichamen	0		520.436	
Debiteuren	0		6.679	
Dubieuze debiteuren	0		-10.478	
Vooruit betaalde bedragen	3.765		107.590	
Totaal overige vorderingen		109.847		3.208.408
Te vorderen belastingdienst/BTW Compensatiefonds		1.281.354		8.596.953
Rekening Courant Ministerie van Financiën inzake Schatkistbankieren		6.223.062		135.276.543
Totaal uitz. rente typische looptijd < 1 jaar		**7.614.263**		**147.081.904**
Liquide middelen				
Rekening Courant bank/kas		14.602		44.042
Totaal liquide middelen		**14.602**		**44.042**

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
EY Building a better working world

Toelichting vlottende activa

Nog te ontvangen bedragen
De nog te ontvangen bedragen van openbare lichamen bestaan uit een vordering bij de provincie Gelderland (€ 45.244), eindafrekening SUSreg (€ 23.094) en eindafrekening Groene Hub (€ 25.000). Daarnaast nog 4 openstaande posten bij gemeenten en Bestuur Regio Utrecht, samen € 12.744.

Te vorderen Belastingdienst/BTW Compensatiefonds
Vanuit de aangiften verrekenbare en compensabele BTW is er per eind 2015 een vordering van € 1.281.354 op de belastingdienst, bestaande uit € 1.361.045 nog te ontvangen BCF 2015, € 3.349 te betalen verrekbare BTW 4e kwartaal 2015, € 355.173 nog te ontvangen doorgeschoven BCF t/m 2014 en € 431.512 aan te betalen (correcties) BTW/BCF tot en met 2014. Ten aanzien van de laatste post is een correctievoorstel gedaan door Mazars aan de belastingdienst om dit financieel af te wikkelen.

Rekening Courant Ministerie van Financiën inzake Schatkistbankieren
De grote afname van het saldo heeft vooral te maken met de overdracht van taken aan de provincie Gelderland (ruim € 129 miljoen), verstrekking van voorschotten aan projecten Regiocontract (€ 4,6 miljoen) en NSL-FES projecten (€ 0,6 miljoen). Hiertegen overstaan ook nog een aantal baten, denk aan bijdrage gemeenten e.d., Zie hiervoor ook de toelichting bij financiële paragraaf.

In de Wet Schatkistbankieren mogen liquide middelen tot aan een drempelwaarde van 0,75% over de totale begroting nog op onze bankrekeningen staan; voor 2015 bedraagt de drempelwaarde 0,75% van € 127.501.199 zijnde € 956.259 gerekend over een periode van 90 dagen voor het 1e halfjaar 2015 en van € 9.241.249 zijnde € 69.309 gerekend over een periode van 90 dagen voor het 2e halfjaar 2015. In alle kwartalen van 2015 zijn we onder de drempelwaarde gebleven.

Maand	*Gemiddeld saldi banken*	*Toelichting:*
Jan	€ 90.547,65	
Feb	€ 409.790,92	
Mrt	€ 856.137,03	
	€ 452.158,53 90 dagen	*Binnen de drempelwaarde.*
April	€ 14.201,38	
Mei	€ 12.931,85	
Juni	€ 12.998,10	In juni is € 115 miljoen betaald aan de Provincie Gelderland i.v.m. overdracht BDU. Het ministerie van Financiën heeft pas 2 dagen later dit bedrag overgemaakt. Dit negatieve saldo van -€114.987.503 is buiten de berekening gelaten.
	€ 13.377,11 90 dagen	*Binnen de drempelwaarde.*
Juli	€ 21.234,85	
Aug	€ 16.693,58	
Sept	€ 16.139,88	
	€ 18.022,77 90 dagen	*Binnen de drempelwaarde.*
Okt	€ 17.783,18	
Nov	€ 40.746,99	
Dec	€ 15.694,00	
	€ 24.741,39 90 dagen	*Binnen de drempelwaarde.*

Liquide middelen
Ter uitvoering van de regels binnen het Schatkistbankieren zijn alle spaarsaldi, na vrijval, gestort op onze rekening courant bij het Ministerie van Financiën. Daarnaast zijn alle spaarrekening opgezegd.

Rekening courant bank/kas

	31-12-2015		**31-12-2014**	
Bank Nederlandse Gemeenten	9.999		9.996	
Rabobank – rekening courant	4.603		33.454	
Kas	0		592	
Totaal Rekening Courant bank/kas		**14.602**		**44.042**

De banksaldi houden we laag om geen overschrijding te krijgen van het toegestane saldo binnen 90 dagen. De "kleine" kas is begin 2015 opgeheven.

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
Building a better working world

PASSIVA

Eigen Vermogen
In de Stadsregioraad van 18 juni 2015 is de resultaatbestemming van 2014 vastgesteld. Dit resulteert in het volgende verloop van de reserves:

	Saldo 31-12-2014	Resultaat-bestemming 2014	Saldo 1-1-2015	Onttrekking in 2015 o.b.v. raadsvoorstel	Saldo 31-12-2015
Algemeen					
Weerstandsreserve	3.138.990	- 986.800	2.152.190		2.152.190
Reserve rente-egalisatie	385.000	-385.000	0		
Programma Wonen					
Bestemmingsreserve Wonen	249.610	-200.000	49.610		49.610
Bestemmingsreserve Stimulering woningbouw	724.818	-724.818	0		0
Programma Werken					
Bestemmingsreserve Werken, Economische Agenda	400.000	0	400.000	-/- 400.000	0
Totaal resultaatbestemming 2014		-2.296.618			

De resultaatbestemming 2015 is in een afzonderlijk voorstel opgenomen en zal na vaststelling worden verwerkt.

Bestemmingsreserve Wonen
Het doel van de bestemmingsreserve Wonen is het leveren van een bijdrage in de kosten van de Verstedelijkingsafspraken 2010-2020. Na een sterke inzet op betaalbaar en voldoende bouwen was de opgave voor steeds gericht op het toevoegen van woningen. De verwachte lasten met betrekking tot de Verstedelijking- en concessieafspraken 2010-2020 waren moeilijk in te schatten. Omdat de opgaven in de regio voor 2010-2020 fors zijn (zowel kwantitatief als kwalitatief) is in 2008 besloten om in ieder geval voor een deel van de lasten een bestemmingsreserve te vormen. Gelet op de takendiscussie is er na 2008 niets meer toegevoegd aan de reserve Wonen. Het restant van de reserve Wonen is in 2015 ingezet voor de taken op gebied van Wonen die nog in het eerste halfjaar 2015 werden uitgevoerd door de stadsregio. In het raadsvoorstel bij de jaarrekening 2015 zal dan ook worden voorgesteld deze reserve te laten vervallen na resultaatbestemming 2015.

Bestemmingsreserve Werken en Economische Agenda
De Stadsregioraad heeft op 19 februari 2009 ingestemd met het Uitvoeringsprogramma Economische Agenda 2009-2011 en deze bestemmingsreserve is bedoeld voor de extra investering die de uitvoering van dit programma vraagt en heeft betrekking op de jaren 2009 t/m 2011. Het saldo van deze reserve bedraagt € 705.000,- op 1 januari 2011. In 2011 heeft de Stadsregioraad ingestemd met de onttrekking van € 305.000,- en is besloten om het resterende saldo van deze reserve voorlopig niet te gebruiken. In december 2014 is besloten om deze bestemmingsreserve te gebruiken als investering voor de internationale school in Arnhem die in de loop van 2016 wordt opgeleverd. Op grond van het liquidatieplan is gekozen het geld te beschikken aan de gemeente Arnhem middels raadsvoorstel 15.0001802, ervan uitgaande dat de internationale school vóór 31 december 2016 is gerealiseerd. In het raadsvoorstel bij de jaarrekening 2015 zal dan ook worden voorgesteld deze reserve te laten vervallen.

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
Building a better working world

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

	saldo 31-12-2014	toevoeging	aanwending	vrijval	saldo 31-12-2015
Bestuur					
Pensioen voormalig CvB	299.618	0	43.416	8.455	247.747
Voorziening personeel	1.755.819	234.681	1.990.500	0	0
Voorziening personeel BDU	404.492	0	326.714	77.778	0
Voorziening frictiekosten	437.415	675	180.845		257.244

Toelichting Voorzieningen

Pensioen voormalig CvB
Er zijn 2 oud bestuurders waarvoor een pensioenvoorziening is gevormd. De voorziening is gebaseerd op de opgebouwde waarde per 31-12-2015 volgens opgave Raet. De gehanteerde rekenrente daarbij bedraagt 1,6%. De hoogte van de voorziening is te laag is als rente daalt en te hoog als rente stijgt en wordt jaarlijks bijgesteld. Het laatste deel pensioenvoorziening voor oud voorzitter is in 2015 betaald.

Voorziening personeel en Voorziening personeel BDU
Als gevolg van de liquidatie van de stadsregio per 16 juli 2015 zijn er op balansdatum een aantal concrete risico's met betrekking tot het formatiebeheer, waarvan de omvang onzeker is, doch redelijkerwijs in te schatten. Bij de jaarrekening 2014 was reeds een voorziening gevormd als gevolg van de voorgenomen liquidatie van de stadsregio per 1 juli 2015 en de overgang van personeel naar de provincie als gevolg van de afschaffing van de Wgr-plus. Het geschatte risico op basis van het herenakkoord met de provincie en het principe akkoord sociaal plan was op balansdatum 31-12-2014 € 2.160.311,-. Dit risico was in twee voorzieningen verdeeld namelijk voor het personeel van de afdeling mobiliteit dat ten laste komt van de BDU, per 31-12-2014 € 404.492 en het overige personeel, per 31-12-2014 € 1.755.819. Inmiddels is het personeel dat ten laste kwam van de BDU overgedragen aan de provincie Gelderland en heeft de financiële afwikkeling van de overdracht plaatsgevonden. Het geschatte risico voor het personeel is bijgesteld naar de actuele stand per 31-12-2015 op basis van de stand CBS baanvindduur per januari 2016. De berekende voorziening van € 632.017,10 is overgedragen aan de gemeente Arnhem.

Voorziening frictiekosten
Reeds bij de jaarrekening 2014 is een voorziening getroffen voor frictiekosten inzake contractuele verplichtingen of taken die moesten doorlopen na 1 juli 2015 op grond van subsidieverplichtingen. In juni 2015 is het liquidatieplan vastgesteld en hierin is geregeld dat er nog een aantal taken door de Stadsregio "in liquidatie" worden afgewerkt. De voorziening frictiekosten is herzien per 31 december 2015, rekening houdend met de taken die nog door de Stadsregio "in liquidatie" moeten worden afgewikkeld. Aangezien de provincie Gelderland de verantwoording van het regiocontract heeft verruimd en de SiSa verantwoording NSL is doorgeschoven naar 2016 is de voorziening frictiekosten ook op deze onderdelen aangepast.

Ter Identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
Building a better working world

Zekere frictiekosten		31-12-2015
Contractuele verplichtingen bedrijfsvoering		
Contractuele verplichtingen (ICT etc die niet gedurende het jaar opzegbaar zijn) Exact, nog voor 2016 en 2017		€ 115.644,30
Regionaal archief beheerkosten en overdracht archief		€ 1.800,00
Pensioen werkzaamheden oud wethouders		€ 7.000,00
		€ 124.444,30
Eenmalige kosten voor de financiële afwikkeling/liquidatie		
Accountantscontrole overgang financiën, ook in 2016 nog een accountantscontrole no		€ 10.000,00
Kosten voor liquidatie (notariskosten, liquidatie jaarrekening, administratie/bestuursinzet na 1-7-15)		€ 100.000,00
		€ 110.000,00
Contractuele verplichtingen sector Regionale Ontwikkeling		
Website Cool Region	2 jaar	€ 22.800,00
Leerstoelbijdrage	alleen 2015	€ -
Regiocontract	extra beheerkst 2016	€ 25.000,00
Regiocontract	extra beheerkst 2016	€ -25.000,00

Onzekere frictiekosten		
Salariskosten * uitgaan 3,5 jaar		**Reële inschatting**
Loonkosten en WW rechten o.b.v. baanvindduur CBS		**€ 560.767,10**
Kosten vanuit het Sociaal Plan		
3 maanden loopbaanbegeleiding J indien zij terugvalt		**€ 1.250,00**
Werkplektarief		
Administratieve kosten voor overgang personeel naar mobiliteitscentrum Arnhem tot en met juli 2019 € 10.000 per medewerke		**€ 70.000,00**
Overgedragen voorziening frictiekosten personeel aan de gemeente Arnhem		**€ -632.017,10**
Totale voorziening frictiekosten		**€ 257.244,30**

Vlottende passiva

Vooruit ontvangen middelen

Het verloop van de vooruit ontvangen middelen (Mobiliteit) is in 2015 als volgt:

	saldo 31-12-2014	vermeer-deringen	vermin-deringen	saldo 31-12-2015
Mobiliteit				
Brede Doel Uitkering Verkeer en Vervoer	113.246.606	0	113.246.606	0
Regionaal Mobiliteitsfonds	5.479.146	0	5.479.146	0
Overige	5.210.103	0	5.210.103	0
	123.935.855			0

De taken van Mobiliteit zijn met ingang van 1-1-2015 overgedragen aan de provincie Gelderland. De facturen van lopende opdrachten/contracten zijn tot 1-3-2015 behandeld en betaald door de stadsregio en inmiddels afgerekend met de provincie Gelderland. Na een goedkeurende verklaring op de overdracht van de BDU middelen door de accountant, heeft de financiële eindafrekening, in juni 2015, plaatsgevonden. De stadsregio in liquidatie heeft alleen nog de verantwoording over de EFRO subsidie Goffert inmiddels afgewikkeld en overgedragen aan de provincie Gelderland.

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
Building a better working world

Het verloop van de **vooruit ontvangen middelen: Bestuur, Werken, Ruimte en Wonen:**

	saldo 31-12-2014	vermeer-deringen/ correcties	vermin-deringen	Saldo 31-12-2015
Bestuur				
Liberation Route Europe LRE	-1.443	87.437	85.994	0
	-1.443			0
Werken				
Bijdrage Hosper	15.000	0	15.000	0
Vastgoedrapportage	11.184	0	11.184	0
	26.184			0
Ruimte				
Luchtkwaliteit	1.943.733	0	659.742	1.283.992
Cofinanciering Luchtkwaliteit	34.903	0	0	34.903
Regioprogramma 2012-2015	4.486.233	207.823	4.584.675	109.381
De Groene Hub	159.110	228.129	387.175	64
Overige	38.712	0	38.712	0
	6.662.691			1.428.340
Wonen				
Meters Maken	285.102	26.250	289.203	22.149
	285.102			22.149

Vooruit ontvangen bedragen Bestuur
Het project Liberation Route Europe is met de EU partners afgerekend.

Vooruit ontvangen bedragen Werken
De laatste toegezegde bijdrage aan Hosper van € 15.000 is betaald, daarnaast zijn de nog aanwezige saldi vastgoedrapportage verrekend met onze voormalige partners.

Vooruit ontvangen bedragen Ruimte
In het kader van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) zijn er in 2015 subsidies verstrekt aan projecten, onderzoeken e.d.

In het kader van het Regioprogramma 2012-2015 hebben zich alleen vermeerderingen voorgedaan doordat er projecten vroegtijdig zijn gestopt. Die gelden zijn terug ontvangen. Daarnaast is er een deel van de jaarlijkse beheervergoeding voor het Regioprogramma toegevoegd aan de vooruit ontvangen gelden. De verminderingen betreffen uitbetaalde voorschotten aan de deelnemende projecten.

Het project de Groen Hub is een project dat gefinancierd wordt uit het Regioprogramma 2012-2015. De stadsregio is in 2013 gevraagd om de Groene Hub als trekker over te nemen vanwege het regionale karakter van dit project. De vermeerderingen bestaan uit het derde voorschot en een gewijzigde beschikking uit het Regioprogramma, de verminderingen bestaan uit de lasten van dit project.

De overige vooruit ontvangen bedragen van het programma Ruimte betreft de projecten routenetwerk en nog een resterend saldo uit voorgaande jaren. Beide zijn ten gunste geboekt van de exploitatie.

Vooruit ontvangen bedragen Wonen
De gemeente Rheden heeft de stadsregio in 2013 verzocht het project Meters Maken in verduurzamen van de bestaande voorraad, vanwege de regionale uitstraling, over te nemen en verdere uitvoering te geven. Ook dit project wordt deels gefinancierd uit het Regioprogramma 2012-2015. Er is in dit kader in 2015 geen voorschot ontvangen uit het Regioprogramma.
De vermeerdering is een correctie boeking. Eind 2015 zijn alle door de stadsregiogemeenten aangevraagde en beschikte middelen uitbetaald en afgerekend. Het nog resterende bedrag,

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
Building a better working world

€ 34.649, zal worden terug betaald aan het regioprogramma.

Overige schulden

	31-12-2014		31-12-2015	
Crediteuren	2.826.371		155.346	
Nog te betalen bedragen	12.892.043		1.075.546	
		15.718.414		1.230.892

Het bedrag van "Nog te betalen bedragen" bestaat voornamelijk uit de overgedragen voorziening frictiekosten personeel, ca. € 632.000. Daarnaast bestaat dit bedrag uit nog te verwachten lasten uit de projecten Groene Hub (€ 160.000), regiocontract (€ 33.000), project Meters Maken (€ 20.000, Bedrijfsvoeringkosten, o.a. accountant, ondersteuning salarisadministratie, salarissen dec. 2015 e.d. (€ 85.000) . Als laatste is er nog een bedrag te betalen aan Park Lingezegen, in het kader van de transparantie methode, ruim € 138.600.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Bij deze jaarrekening zijn er geen niet uit de balans blijkende verplichtingen meer. Als gevolg van de opheffing van de Wgr-plus regelgeving, zijn de langlopende verplichtingen op gebied van mobiliteit overgegaan naar de rechtsopvolger provincie Gelderland. Er zijn geen langlopende contracten op gebied van regionale ontwikkeling of bedrijfsvoering meer. De kortlopende contracten blijken uit de balans.

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
Building a better working world

3.3 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting

	Programma rekening 2014	Oorspronkelijke begroting 2015	Begroting na wijziging 2015	Werkelijk rekening 2015
LASTEN				
Bestuur	711.210	729.333	405.831	393.453
Mobiliteit	104.276.703	119.553.300	0	0
Werken	309.673	457.301	485.659	476.006
Ruimte	6.937.106	5.489.484	7.593.842	5.671.747
Wonen	1.749.243	211.326	461.803	499.343
Bedrijfsvoering en algemene dekkingsmiddelen	3.406.568	1.060.455	294.114	-246.926
Overschot BWS voor resultaatbestemming				
Totaal lasten	**117.390.504**	**127.501.199**	**9.241.249**	**6.793.623**
BATEN				
Bestuur	139.516	130.000	106.434	117.495
Mobiliteit	104.276.703	119.553.300	0	0
Werken	38.461	25.900	418.735	418.735
Ruimte	6.787.711	5.300.000	7.584.000	5.669.905
Wonen	1.050.881	0	313.000	329.210
Bedrijfsvoering en algemene dekkingsmiddelen	2.800.614	2.431.999	2.504.675	2.498.970
Totaal baten	**115.093.886**	**127.441.199**	**10.926.844**	**9.034.315**
RESULTAAT				
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten	**-2.296.618**	**-60.000**	**1.685.595**	**2.240.693**

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
Building a better working world

Gerealiseerde resultaat

SALDO	Werkelijk rekening 2014	Oorspronkelijke begroting 2015	Begroting 2015 na wijzigingen	Werkelijk rekening 2015
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten	-121.677	-60.000	1.685.595	2.240.693
Onttrekking bestemmingsreserve rente-egalisatiereserve	0	0	0	0
Onttrekking bestemmingsreserve Wonen	200.000	60.000	50.000	49.610
Onttrekking bestemmingsreserve Stimuleringsprogramma Wonen	398.661	0	0	0
Gerealiseerde resultaat	**476.984**	**0**	**1.735.595**	**2.290.303**

Bij de laatste begrotingswijziging was uitgegaan van een positief resultaat van € 1,7 miljoen. Het daadwerkelijke resultaat is € 2,3 miljoen positief en daarmee ca. € 0,6 miljoen hoger dan verwacht bij de tussentijdse managementrapportage per 31 juli 2015. Dit wordt met name veroorzaakt door het voordeel binnen de bedrijfsvoering van ruim € 530.000 door voordelen op de voorziening personeel en de voorziening frictiekosten.

Hieronder volgt een nadere toelichting per programma.

Ter Identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
Building a better working world

Toelichting per programma

Programma Bestuur

	Werkelijk 2014	Oorspronkelijk begroot 2015	Begroting na wijziging 2015	Werkelijk 2015	Afwijking
Lasten	711.210	729.333	405.831	393.453	**12.378 V**
Baten	139.516	130.000	106.434	117.495	**11.061 V**
Saldo	**571.694**	**599.333**	**299.397**	**275.958**	**23.439 V**

De belangrijkste verschillen tussen de werkelijke lasten en baten en de begroting na wijziging zijn:

De lasten bij programma bestuur zijn ca. € 12.400 lager dan begroot. Er is niet meer ingezet op verhogen van zichtbaarheid/naamsbekendheid Stadsregio, waardoor de algemene bestuurlijke lasten € 2.200 lager uitvielen. Verder bleek bij de eindafrekening eind 2015 van het project Liberation Route Europe een voordeel van ruim € 10.000.

Doordat wij een medewerker hadden gedetacheerd bij een stadsregiogemeente, zijn er extra baten ontvangen.

Programma Werken

	Werkelijk 2014	Oorspronkelijk begroot 2015	Begroting na wijziging 2015	Werkelijk 2015	Afwijking
Lasten	309.673	457.301	485.659	476.006	**9.653 V**
Baten	38.461	25.900	418.735	418.735	**0**
Saldo	**271.213**	**431.401**	**66.924**	**57.271**	**9.653 V**

De belangrijkste verschillen tussen de werkelijke lasten en baten en de begroting na wijziging zijn:

De lasten voor Cool Region in 2015 zijn lager dan verwacht doordat er minder is ingezet op het muteren van de website, dit leverde een voordeel op van ca. € 9.600.

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
Building a better working world

Programma Ruimte

	Werkelijk 2014	Oorspronkelijk begroot 2015	Begroting na wijzigingen 2015	Werkelijk 2015	Afwijking
Lasten	6.937.106	5.489.484	7.593.842	5.671.747	**1.922.095 V**
Baten	6.787.711	5.300.000	7.584.000	5.669.905	**1.914.095 N**
Saldo	**149.395**	**189.484**	**9.842**	**1.842**	**8.000 V**

Algemeen
De belangrijkste baten en lasten binnen dit programma betreffen Luchtkwaliteit (zie jaarverslagdeel) en het met de provincie afgesloten programma Regioprogramma 2012-2015. Het regioprogramma 2012-2015 bevat 60 projecten die, op twee projecten na, door de deelnemende gemeenten worden uitgevoerd. De stadsregio vervult de coördinerende functie en voor 2 projecten meters maken en groene Hub ook de uitvoering. Voor zowel Luchtkwaliteit als het Regioprogramma geldt dat de lasten geheel gefinancierd worden uit vooruit ontvangen gelden waardoor de lasten en baten aan elkaar gelijk zijn.

Wij stellen de stadsregioraad voor de bovengenoemde overschrijding van de lasten te autoriseren.

De belangrijkste verschillen tussen de werkelijke lasten en baten en de begroting na wijziging zijn:

	Begroting na wijziging 2015	Werkelijk 2015	Afwijking
Lasten:			
Ruimte – algemeen	343.842	445.679	**101.837**
Uitvoering Regioprogramma 2012-2015	5.250.000	4.566.326	**-683.674**
Lucht – Eureka	2.000.000	659.742	**-1.340.258**
Totaal	7.593.842	5.671.747	**-1.922.095**
Baten:			
Ruimte – algemeen	334.000	443.837	**109.837**
Uitvoering Regioprogramma 2012-2015	5.250.000	4.566.326	**-683.674**
Lucht – Eureka	2.000.000	659.742	**-1.340.258**
Totaal	7.584.000	5.669.905	**-1.914.095**

1. Ruimte - algemeen
Zowel de baten als de lasten van Ruimte algemeen vallen hoger uit dan begroot. Dit wordt voor het grootste deel veroorzaakt door een gewijzigde beschikking project Groene Hub van ruim € 100.000.

2. Uitvoering Regioprogramma 2012-2015
De lasten van het Regioprogramma worden gedekt uit subsidiegelden provincie Gelderland. In de oorspronkelijke begroting is het bedrag opgenomen tot en met de eindafrekening, ervan uitgaande dat het regioprogramma in 2015 zou worden afgerekend. Door de uitstel in het regioprogramma zal nog een deel worden betaald in 2016. Eindafrekening zal naar verwachting eind 2016 in de Provinciale Staten vergadering worden vastgesteld. Daarna ontvangen wij de laatste uit te betalen bijdrage.

3. Lucht – Eureka
De lasten van Eureka worden gedekt uit toegekende NSL gelden. Deze NSL-gelden zijn beschikbaar gesteld om luchtknelpunten binnen de stadsregio op te lossen. Deze middelen worden, voor zover nog niet besteed, op de balans verantwoord als vooruit ontvangen ruimte – lucht van het Rijk. In totaal gaat het om 10,7 miljoen euro. De onttrekking aan de NSL-gelden bedroeg in 2015 € 659.742. De totale afwijking op de begroting aan zowel de baten- als de lasten kant is € 1.340.258,- doordat de eindafrekening van NSL door het Ministerie is verlengd en de definitieve SiSa verantwoording daarmee pas in 2016 plaatsvindt.

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
EY Building a better working world

Programma Wonen

	Werkelijk 2014	Oorspronkelijk begroot 2015	Begroting na wijzigingen 2015	Werkelijk 2015	Afwijking
Lasten	1.749.243	211.326	461.803	499.343	**37.540 N**
Baten	1.050.881	0	313.000	329.210	**16.210 V**
Saldo	**698.362**	**211.326**	**148.803**	**170.133**	**21.330 N**
Dekking uit bestemmingsreserve Wonen	200.000	-60.000	-50.000	-49.610	**390 N**
Dekking uit bestemmingsreserve Stimuleringsprogramma Wonen	490.000	0	0	0	**0**
Saldo na onttrekking bestemmingsreserve	**8.362**	**151.326**	**98.803**	**120.523.**	**21.720 N**

De belangrijkste verschillen tussen de werkelijke lasten en baten en de begroting na wijziging zijn:

De lasten van het programma Wonen laten een negatieve afwijking op de begroting zien van € 21.720,-. De kostenoverschrijding wordt gecompenseerd door voordelen uit het programma bedrijfsvoering die niet direct gerelateerd zijn. De kostenoverschrijding betreft een correctie op inhuurkosten van een projectleider, die bij het samenstellen van de jaarrekening naar voren is gekomen.

Wij stellen de stadsregioraad voor de bovengenoemde overschrijding van de lasten te autoriseren.

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
Building a better working world

Bedrijfsvoering en Algemene Dekkingsmiddelen

Het programma Bedrijfsvoering en algemene dekkingsmiddelen omvat alle baten en lasten die niet rechtstreeks aan de programma's toe te rekenen zijn zoals de gemeentelijke bijdragen en rentebaten en algemene bedrijfsvoeringlasten.

	Werkelijk 2014	Oorspronkelijk begroot 2015	Na wijzigingen begroting 2015	Werkelijk 2015	Afwijking
Lasten	3.406.568	1.060.455	294.114	-246.926	**541.040 V**
Baten	2.800.614	2.431.999	2.504.675	2.498.970	**5.705 N**
Saldo	**-605.954**	**1.371.544**	**2.210.561**	**2.745.896**	**535.335 V**
Dekking uit rente-egalisatiereserve	385.000	0	0	0	0
Saldo na onttrekking bestemmingsreserve	**220.954**	**1.371.544**	**2.210.561**	**2.745.896**	**535.335 V**

De belangrijkste verschillen tussen de werkelijke lasten en baten en de begroting na wijziging zijn:

Het positieve verschil op de lasten van ruim € 530.000 heeft te maken met de vrijval van diverse balansposten, lagere opleidingskosten, vrijval van de voorziening frictiekosten personeel € 376.000, en voordelen op de voorziening frictiekosten bedrijfsvoering. Deze zijn geboekt ten gunste van de exploitatie 2015.

De baten zijn als volgt te specificeren:

Baten	Oorspronkelijke Begroting 2015	Begroting 2015 na wijz.	Werkelijk 2015	Afwijking
Bijdragen gemeenten	2.281.999	2.281.999	2.281.999	**0**
Treasury baten	150.000	221.865	216.160	**5.705 N**
Toerekening Mobiliteitsfonds en FES	0	0	0	**0**
Salariskst div. projecten	0	811	811	**0**
Totaal	2.431.999	2.504.675	2.498.970	**5.705 N**

De baten zijn nagenoeg gelijk aan de begroting en behoeven geen nadere toelichting.

Het verschil komt doordat wij een nabetaling BTW uit 2014 niet op tijd hebben kunnen voldoen. Hierover werd een boete rente berekend van ruim € 5.700.

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
Building a better working world

Wet normering bezoldigingen topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)
Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op de Stadsregio Arnhem Nijmegen van toepassing zijnde regelgeving: het algemene WNT maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2015 voor de Stadsregio Arnhem Nijmegen is € 44.500 voor de voorzitter en € 89.000 voor de secretaris/directeur. De stadsregio kent geen bezoldigingen die hoger zijn dan het maximum zoals gesteld in de WNT. De stadsregio heeft twee topfunctionarissen waarvan conform de WNT openbaar moeten worden gemaakt. Dit betreft dhr. W.J.A. Dijkstra en dhr. R. Wever. Dhr. Dijkstra was tot 1 juli 2015 in dienst als voorzitter van het College van Bestuur van de stadsregio voor 0,5 FTE. Dhr. Wever is heel 2015 ingehuurd van BMC Advies en Management als directeur, secretaris. De totale bezoldiging bedroeg € 48.811 voor 0,27 FTE. Mw. Schuurmans heeft de rol van voorzitter overgenomen vanaf 1 juli 2015 voor het bestuur "in liquidatie". Zij is de burgemeester van de gemeente Lingewaard en wordt in de jaarstukken van Lingewaard voor de WNT verantwoord.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen

bedragen x € 1	Dhr. Dijkstra	Dhr. Wever	Mw. Schuurmans
Functie(s)	Voorzitter	Secretaris	Voorzitter
Duur dienstverband in 2015	1/1 - 30/6	1/1 - 31/12	1/7 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	0,5	0,2689	0
Gewezen topfunctionaris?	Nee	Nee	Nee
Echte of fictieve dienstbetrekking?	Ja	Nee	Nee
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?		Ja	
Individueel WNT-maximum	**44.500**	**61.998**	**0**
Bezoldiging			
Beloning	39.046	48.811	0
Belastbare onkostenvergoedingen	1.135	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-
Subtotaal	*40.181*	*48.811*	*0*
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-	-
Totaal bezoldiging	**40.181**	**48.811**	**0**
Motivering indien overschrijding: zie	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2014			
Duur dienstverband in 2014	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	n.v.t.
Omvang dienstverband 2014 (in fte)	0,5	0,48	0
Bezoldiging 2014			
Beloning	74.370	101.745	0
Belastbare onkostenvergoedingen	5.212	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-
Totaal bezoldiging 2014	**79.582**	**101.745**	**n.v.t.**
Individueel WNT-maximum 2014	115.237	110.628	n.v.t.

Ernst & Young Accountants LLP
Building a better working world

Het bestuur bestaat uit de volgende personen (bezoldiging € 0)

Stadsregioraad	
Naam	Functie
L. Manders	Lid
R. van Sprang	Lid
H. Montfrooy	Lid
D. Bülbül	Lid
A. Mink	Lid
H. Driessen	Lid
P. de Klein	Lid
E. Mulder	Lid
H. Nijland	Lid
R. de Lange	Lid
H. Keereweer	Lid
H. van den Berg	Lid
M. Schuurmans	Lid, voorzitter na 1-7-2015
T. Peren	Lid
I. Leppink	Lid
R. Visser	Lid
W. Gradisen	Lid
H. Tiemens	Lid
P. Oomen	Lid
M. van Nijnatten	Lid
M. Hulskorte	Lid
R. El Hafi	Lid
B. Ross	Lid
J. van Baal	Lid
J. Verstand	Lid
E. Heinrich	Lid
H. Heersink	Lid
R. Haverkamp	Lid
J. Lamers	Lid
J.H. Klein Molekamp	Lid
A. van Hout	Lid
A. Schaap	Lid
H. Verheijen	Lid
J.de Ruiter	Lid
A. van Norel	Lid
W. Dijkstra	Voorzitter tot 1-7-2015

College van Bestuur	
Naam	Functie
W. Dijkstra	Voorzitter tot 1-7-2015
R. Wever	Secretaris
A. Mink	Lid
H. Verheijen	Lid
H. Tiemens	Lid
J.de Ruiter	Lid
M. Schuurmans	Lid, Voorzitter vanaf 1-7-2015

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
Building a better working world

Onderstaand overzicht geeft het saldo per programma (exclusief dekking uit bestemmingsreserves) weer:

	Lasten 2015	Baten 2015	Saldo 2015
Bestuur	393.453	117.495	275.958
Werken	476.006	418.735	57.271
Ruimte	5.671.747	5.669.905	1.842
Wonen	499.343	329.210	170.133
Bedrijfsvoering en algemene dekkingsmiddelen	-246.926	2.498.970	-2.745.896
Positief saldo voor resultaatbestemming			-2.240.693
TOTALEN	6.793.623	9.034.315	0

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
Building a better working world

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2015 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 11 januari 2016 DEFINITIEF

I&M	E11B	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) SiSa tussen medeoverheden Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatienummer: E11B/01*	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen *Aard controle R* *Indicatienummer: E11B/02*	Besteding (jaar T) ten laste van eigen middelen *Aard controle R* *Indicatienummer: E11B/03*	Besteding (jaar T) ten laste van bijdragen door derden = contractpartners (niet rijk, provincie of gemeente) *Aard controle R* *Indicatienummer: E11B/04*	Besteding (jaar T) ten laste van rentebaten gemeente op door provincie verstrekte bijdrage NSL *Aard controle R* *Indicatienummer: E11B/05*	Teruggestort/verrekend in (jaar T) in verband met niet uitgevoerde maatregelen *Aard controle R* *Indicatienummer: E11B/06*
			1 2007-000467 FES 1+2	237.725	0	0	0	0
			2 2009-022426 FES 3	19.593	0	0	0	0
			3 2007-000467 FES 4	402.424	0	0	0	0

	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicatienummer: E11B/07*	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatienummer: E11B/08*	Cumulatieve besteding ten laste van eigen middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatienummer: E11B/09*	Cumulatieve besteding ten laste van bijdragen door derden = contractpartners (niet rijk, provincie of gemeente) tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatienummer: E11B/10*
1	2007-000467 FES 1+2	3.462.734	0	0
2	2009-022426 FES 3	3.650.090	0	0
3	2007-000467 FES 4	1.817.051	0	245.097

	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicatienummer: E11B/11*	Cumulatieve besteding ten laste van rentebaten gemeente op door provincie verstrekte bijdrage NSL tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatienummer: E11B/12*	Cumulatief teruggestort/verrekend in (jaar T) in verband met niet uitgevoerde maatregelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatienummer: E11B/13*	Eindverantwoording Ja/Nee Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor het komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden *Aard controle n.v.t.* *Indicatienummer: E11B/14*
1	2007-000467 FES 1+2	237.970	0	Nee
2	2009-022426 FES 3	140.532	0	Nee
3	2007-000467 FES 4	13.299	0	Nee

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
Building a better working world

4. Controleverklaring

Ernst & Young Accountants LLP
Meander 861
6825 MH Arnhem, Netherlands
Postbus 30116
6803 AC Arnhem, Netherlands

Tel: +31 88 407 10 00
Fax: +31 88 407 60 05
ey.com

Stadsregioraad van de Stadsregio Arnhem Nijmegen
"in liquidatie"
T.a.v. de heer R. Wever
Postbus 6578
6503 GB NIJMEGEN

Arnhem, 7 april 2016 FBRS-A8RE7F/ks

Geacht bestuur,

Wij bevestigen u ermee akkoord te gaan dat de hierna volgende controleverklaring wordt opgenomen in de jaarstukken. Deze jaarstukken dienen te worden uitgebracht overeenkomstig het aan ons voorgelegde definitieve concept waarvan een gewaarmerkt exemplaar is bijgevoegd.

"Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie", te Nijmegen

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2015 van de Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie" gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2015 en het overzicht van baten en lasten over 2015 met de toelichtingen, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, alsmede de SiSa-bijlage met verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen.

Verantwoordelijkheid van het college van bestuur

Het college van bestuur van de Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie" is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen.
Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen.

Het college van bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Ernst & Young Accountants LLP is een limited liability partnership opgericht naar het recht van Engeland en Wales en geregistreerd bij Companies House onder registratienummer OC335594. In relatie tot Ernst & Young Accountants LLP wordt de term partner gebruikt voor een (vertegenwoordiger van een) vennoot van Ernst & Young Accountants LLP. Ernst & Young Accountants LLP is statutair gevestigd te 6 More London Place, London, SE1 2DA, Verenigd Koninkrijk, heeft haar hoofdvestiging aan Boompjes 258, 3011 XZ Rotterdam, Nederland en is geregistreerd bij de Kamer van Koophandel Rotterdam onder nummer 24432944. Op onze werkzaamheden zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin een beperking van de aansprakelijkheid is opgenomen.

Verantwoordelijkheid van de accountant
Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en het Controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, alsmede voor de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie". Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het college van bestuur van de Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie" gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten, inclusief toevoegingen aan reserves. Op basis van artikel 2 lid 7 Bado is deze goedkeuringstolerantie door de Stadsregioraad bij raadsbesluit van 19 november 2015 vastgesteld. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de toleranties gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening
Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van de Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie" een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2015 als van de activa en passiva per 31 december 2015 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2015 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen.

Benadrukking van een situatie omtrent de continuïteit van de organisatie
Wij vestigen de aandacht op paragraaf 3.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling, onderdeel "Liquidatie" van de jaarrekening, waarin uiteen is gezet dat de organisatie zal worden opgeheven. Deze situatie doet geen afbreuk aan ons oordeel.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 213 lid 3 onder d Gemeentewet vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Arnhem, 7 april 2016

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. J.M.A. Drost RA"

De hiervoor vermelde tekst van de controleverklaring is voorzien van de naam van onze accountantspraktijk en de naam van de accountant, echter zonder persoonlijke handtekening.
Wij verzoeken u deze tekst van de controleverklaring zonder persoonlijke handtekening op te nemen in de openbaar te maken jaarstukken. Wij sluiten één exemplaar bij van de controleverklaring voorzien van een originele handtekening. Dit exemplaar is ten behoeve van uw archief.

Tevens bevestigen wij u ermee akkoord te gaan dat het afschrift van onze controleverklaring zonder persoonlijke handtekening wordt openbaar gemaakt, mits de opgemaakte jaarrekening ongewijzigd wordt vastgesteld door de Stadsregioraad. Openbaarmaking van de controleverklaring is slechts toegestaan tezamen met deze jaarrekening. Indien u de jaarstukken en de controleverklaring opneemt op Internet, dient u te waarborgen dat de jaarrekening goed is afgescheiden van andere informatie op de internetsite. Afscheiding kan bijvoorbeeld plaatsvinden door de jaarrekening in niet-bewerkbare vorm als een afzonderlijk bestand op te nemen of door een waarschuwing op te nemen indien de lezer de jaarstukken verlaat (U verlaat de beveiligde, door de accountant gecontroleerde jaarrekening).

Een exemplaar van de jaarrekening dient te worden ondertekend door het college van bestuur en te worden aangeboden aan de Stadsregioraad. Deze jaarrekening dient te worden vastgesteld in een raadsvergadering en de vaststelling dient te worden genotuleerd.

Overigens wijzen wij erop dat, indien tot de raadsvergadering omstandigheden blijken die aanpassing van de jaarstukken noodzakelijk maken, een dergelijke aanpassing nog vóór de raadsvergadering moet worden gemaakt. Uiteraard vervalt in die situatie onze bovengenoemde toestemming.

Hoogachtend,
Ernst & Young Accountants LLP

drs. J.M.A. Drost RA

Bijlagen: voor identificatie gewaarmerkte jaarstukken
ondertekende controleverklaring ten behoeve van archief
was getekend controleverklaring behorende bij openbaar te maken stukken
informatieblad Openbaarmaking van controleverklaringen

Building a better working world

Openbaarmaking van controleverklaringen

1 Condities

De machtiging om de controleverklaring openbaar te maken wordt gegeven onder de volgende condities.

- Indien na het verlenen van deze machtiging feiten en omstandigheden bekend worden die van essentiële betekenis zijn voor het beeld dat de jaarrekening oproept, is nader overleg met de accountant noodzakelijk.
- De machtiging heeft betrekking op het opnemen van de controleverklaring in het ten behoeve van de algemene vergadering uit te brengen verslag, waarin ook de opgemaakte jaarrekening wordt opgenomen.
- De machtiging heeft ook betrekking op het opnemen van de controleverklaring in het bij het handelsregister te deponeren verslag, mits de behandeling van de jaarrekening op de algemene vergadering niet tot aanpassing leidt.
- De voor deponering bij het handelsregister bestemde jaarrekening waarin op grond van artikel 2:397 BW vereenvoudigingen zijn aangebracht, dient te zijn ontleend aan de door de algemene vergadering vastgestelde jaarrekening. Een concept van deze voor deponering bij het handelsregister bestemde jaarrekening dient aan ons ter inzage te worden gegeven.
- De controleverklaring kan ook worden toegevoegd indien de jaarrekening op elektronische wijze, bijvoorbeeld op Internet, wordt openbaar gemaakt. Deze jaarrekening dient de volledige jaarrekening te zijn en deze dient goed te zijn afgescheiden van andere gelijktijdig elektronisch openbaar gemaakte informatie.
- Indien de reeds openbaar gemaakte jaarrekening wordt opgenomen in een ander stuk dat zal worden openbaar gemaakt, is voor het opnemen van de controleverklaring daarbij opnieuw toestemming van de accountant nodig.

2 Toelichting op de condities

2.1 Raad van commissarissen en raad van bestuur

De accountant zendt zijn controleverklaring doorgaans aan de raad van commissarissen en de raad van bestuur. Dit is in overeenstemming met Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW) dat in artikel 393 onder meer zegt: 'De accountant geeft de uitslag van zijn onderzoek weer in een verklaring'. 'De accountant brengt omtrent zijn onderzoek verslag uit aan de raad van commissarissen en aan het bestuur.'

2.2 Algemene vergadering

Openbaarmaking van de controleverklaring is slechts toegestaan na uitdrukkelijke toestemming van de accountant. In dit kader wordt onder openbaarmaking verstaan het beschikbaar stellen voor het publiek, dan wel aan een zodanige kring van personen dat deze met het publiek gelijk is te stellen. Verspreiding onder aandeelhouders c.q. leden valt ook onder dit begrip openbaar maken, zodat voor het opnemen van de controleverklaring in het verslag dat aan de algemene vergadering wordt uitgebracht machtiging van de accountant nodig is.

2.3 Controleverklaring plus verantwoording

De machtiging heeft betrekking op publicatie in het verslag waarin tevens is opgenomen de jaarrekening waarop de controleverklaring betrekking heeft. Deze conditie stoelt op de beroepsregels die zeggen dat het de accountant verboden is toestemming te geven tot openbaarmaking van zijn verklaring anders dan tezamen met de verantwoording waarop die verklaring betrekking heeft.'

De accountant zal ook altijd de overige inhoud van het verslag willen zien, omdat het hem niet toegestaan is toestemming tot openbaarmaking van zijn verklaring te verlenen indien door de inhoud van de gezamenlijk openbaar gemaakte stukken een onjuiste indruk omtrent de betekenis van de jaarrekening wordt gewekt.

2.4 Gebeurtenissen tussen datum controleverklaring en algemene vergadering

Aandacht dient geschonken te worden aan het feit dat zich tussen de datum van de controleverklaring en de datum van de algemene vergadering waarin omtrent de vaststelling van de jaarrekening wordt beslist, feiten of omstandigheden kunnen voordoen die van essentiële betekenis zijn voor het beeld dat de jaarrekening oproept. De accountant dient namelijk op grond van COS 560 controlewerkzaamheden te verrichten die er op gericht zijn toereikende controle-informatie te verkrijgen dat alle gebeurtenissen voor de datum van de controleverklaring die aanpassing van of vermelding in de jaarrekening vereisen, zijn gesignaleerd.

Indien de accountant gebeurtenissen ter kennis komen, die van materiële betekenis kunnen zijn voor de jaarrekening, dient de accountant te overwegen of die gebeurtenissen juist zijn verwerkt en toereikend zijn vermeld in de toelichting bij de jaarrekening. Als de accountant tussen de datum van de controleverklaring en de datum dat de jaarrekening openbaar wordt gemaakt, kennis neemt van een feit dat de jaarrekening materieel zou kunnen beïnvloeden, dient de accountant te beoordelen of de jaarrekening moet worden gewijzigd, de kwestie te bespreken met de leiding en te handelen zoals op grond van de omstandigheden noodzakelijk is.

2.5 Handelsregister

De jaarrekening wordt (bij onder titel 9 BW2 vallende rechtspersonen samen met het jaarverslag en de overige gegevens) overgelegd aan de algemene vergadering. De algemene vergadering beslist over de vaststelling van de jaarrekening. Pas na de vaststelling van de jaarrekening door de algemene vergadering is sprake van een vennootschappelijke jaarrekening. Deze jaarrekening zal in de regel in ongewijzigde vorm worden vastgesteld. Aan de vennootschappelijke jaarrekening moet als onderdeel van de overige gegevens de controleverklaring worden toegevoegd. De tekst hiervan is normaal gesproken identiek aan de eerder afgelegde controleverklaring. Het is de vennootschappelijke jaarrekening die samen met het jaarverslag en de overige gegevens bij het handelsregister wordt openbaar gemaakt. Onder de overige gegevens behoort dan te zijn opgenomen de controleverklaring die behoort bij de volledige jaarrekening. Indien de behandeling van de jaarrekening op de algemene vergadering niet tot aanpassing leidt, kan de controleverklaring worden toegevoegd aan de door de algemene vergadering vastgestelde jaarrekening en bij tijdige deponering van het verslag ten kantore van het handelsregister als onderdeel van dit verslag worden openbaar gemaakt.

2.6 Openbaarmaking op andere wijze

De jaarrekening kan ook worden openbaar gemaakt op andere wijze dan door deponering bij het handelsregister. De controleverklaring kan ook dan worden toegevoegd, mits het gaat om openbaarmaking van de volledige jaarrekening. Indien een deel van een jaarrekening dan wel een verkorte jaarrekening openbaar wordt gemaakt, is het niet toegestaan dat daarbij enigerlei door de accountant gegeven mededeling wordt openbaar gemaakt, tenzij:

a hij tot het oordeel is gekomen dat in de gegeven omstandigheden het desbetreffende stuk toereikend is, of
b op grond van wettelijke voorschriften met openbaarmaking van het desbetreffende stuk kan worden volstaan.

Indien niet de volledige jaarrekening wordt openbaar gemaakt, is nader overleg met de accountant noodzakelijk.

Bij het opnemen van de jaarrekening en de controleverklaring op Internet dient gewaarborgd te worden dat de jaarrekening goed is afgescheiden van andere informatie op de Internetsite. De scheiding kan bijvoorbeeld plaatsvinden door de jaarrekening in niet-bewerkbare vorm als een afzonderlijk bestand op te nemen of door een waarschuwing op te nemen indien de lezer de jaarrekening verlaat.

2.7 Opnemen in een ander stuk

Indien de reeds openbaar gemaakte jaarrekening wordt opgenomen in een ander stuk dat zal worden openbaar gemaakt, is sprake van een nieuwe openbaarmaking en is opnieuw toestemming van de accountant nodig. Een voorbeeld van deze situatie is de publicatie van een emissieprospectus met daarin opgenomen de jaarrekening, nadat dezelfde jaarrekening tezamen met de andere jaarstukken is gedeponeerd bij het handelsregister. Voor elke nieuwe openbaarmaking is dus opnieuw toestemming van de accountant nodig.

2.8 Gebeurtenissen na de algemene vergadering

Indien na de vaststelling van de jaarrekening feiten en omstandigheden bekend zijn geworden waardoor de jaarrekening niet langer het wettelijk vereiste inzicht geeft, moet niettemin de bij de vastgestelde jaarrekening afgegeven controleverklaring worden gehandhaafd, evenals de bij het handelsregister neergelegde controleverklaring. In dat geval dient de rechtspersoon over deze feiten en omstandigheden een mededeling bij het handelsregister te deponeren, voorzien van een controleverklaring. Ook in deze situatie is nader overleg met de accountant noodzakelijk.

Ernst & Young Accountants LLP
Meander 861
6825 MH Arnhem, Netherlands
Postbus 30116
6803 AC Arnhem, Netherlands

Tel: +31 88 407 10 00
Fax: +31 88 407 60 05
ey.com

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie", te Nijmegen

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2015 van de Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie" gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2015 en het overzicht van baten en lasten over 2015 met de toelichtingen, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, alsmede de SiSa-bijlage met verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen.

Verantwoordelijkheid van het college van bestuur

Het college van bestuur van de Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie" is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen.
Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen.

Het college van bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en het Controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, alsmede voor de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie".

Ernst & Young Accountants LLP is een limited liability partnership opgericht naar het recht van Engeland en Wales en geregistreerd bij Companies House onder registratienummer OC335594. In relatie tot Ernst & Young Accountants LLP wordt de term partner gebruikt voor een (vertegenwoordiger van een) vennoot van Ernst & Young Accountants LLP. Ernst & Young Accountants LLP is statutair gevestigd te 6 More London Place, London, SE1 2DA, Verenigd Koninkrijk, heeft haar hoofdvestiging aan Boompjes 258, 3011 XZ Rotterdam, Nederland en is geregistreerd bij de Kamer van Koophandel Rotterdam onder nummer 24432944. Op onze werkzaamheden zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin een beperking van de aansprakelijkheid is opgenomen.

Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het college van bestuur van de Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie" gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten, inclusief toevoegingen aan reserves. Op basis van artikel 2 lid 7 Bado is deze goedkeuringstolerantie door de Stadsregioraad bij raadsbesluit van 19 november 2015 vastgesteld. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de toleranties gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van de Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie" een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2015 als van de activa en passiva per 31 december 2015 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2015 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen.

Benadrukking van een situatie omtrent de continuïteit van de organisatie

Wij vestigen de aandacht op paragraaf 3.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling, onderdeel "Liquidatie" van de jaarrekening, waarin uiteen is gezet dat de organisatie zal worden opgeheven. Deze situatie doet geen afbreuk aan ons oordeel.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 213 lid 3 onder d Gemeentewet vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Arnhem, 7 april 2016

Ernst & Young Accountants LLP

drs. J.M.A. Drost RA

Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie" Uitkomsten controle en overige informatie 2015

Rapportage aan de stadsregioraad

Building a better working world

Building a better working world

Ernst & Young Accountants LLP
Meander 861
6825 MH Arnhem, Netherlands
Postbus 30116
6803 AC Arnhem, Netherlands

Tel: +31 88 407 10 00
Fax: +31 88 407 60 05
ey.com

Stadsregioraad van de
Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie"
Postbus 6578
6503 GB NIJMEGEN

Arnhem, 7 april 2016

FBRS-A8RE7F/ks

Uitkomsten controle en overige informatie 2015

Geachte leden van de stadsregioraad,

Het doet ons genoegen u verslag uit te brengen omtrent de uitkomsten van onze accountantscontrole van de jaarrekening van de Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie".
Wij willen u over de volgende onderwerpen informeren:

- Uitkomsten jaarrekeningcontrole.
- Onafhankelijkheid en controleproces.
- Belangrijke overige observaties.

Wij hebben de kernpunten van ons verslag opgenomen in het hoofdstuk Kernpunten.

Onze controle is gericht op het vormen van een oordeel omtrent de jaarrekening over 2015. Bij de uitvoering van onze controle ondervinden wij de volledige medewerking en ondersteuning van de medewerkers van de Stadsregio.

De mogelijkheid om een open en eerlijke dialoog met u als lid van de stadsregioraad te voeren, vormt een essentieel onderdeel van het controleproces, evenals van de algehele corporate governance. Wij waarderen deze mogelijkheid om de inzichten die uit onze controle voortkomen met u te kunnen delen.

Het concept van dit verslag is besproken met de directeur en de controller. Een afschrift van dit verslag is toegezonden aan het college van bestuur van de Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie".

Partners in Sport

Ernst & Young Accountants LLP is een limited liability partnership opgericht naar het recht van Engeland en Wales en geregistreerd bij Companies House onder registratienummer OC335594. In relatie tot Ernst & Young Accountants LLP wordt de term partner gebruikt voor een (vertegenwoordiger van een) vennoot van Ernst & Young Accountants LLP. Ernst & Young Accountants LLP is statutair gevestigd te 6 More London Place, London, SE1 2DA, Verenigd Koninkrijk, heeft haar hoofdvestiging aan Boompjes 258, 3011 XZ Rotterdam, Nederland en is geregistreerd bij de Kamer van Koophandel Rotterdam onder nummer 24432944. Op onze werkzaamheden zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin een beperking van de aansprakelijkheid is opgenomen.

Building a better working world

Wij stellen het op prijs een en ander persoonlijk toe te lichten of eventuele vragen omtrent deze of andere met de controle verband houdende zaken te beantwoorden.

Hoogachtend,
Ernst & Young Accountants LLP

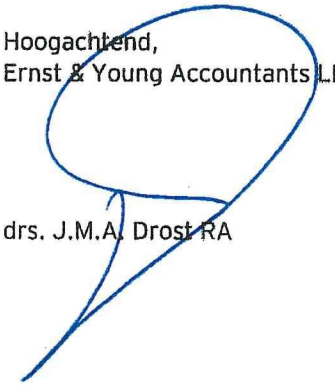

drs. J.M.A. Drost RA

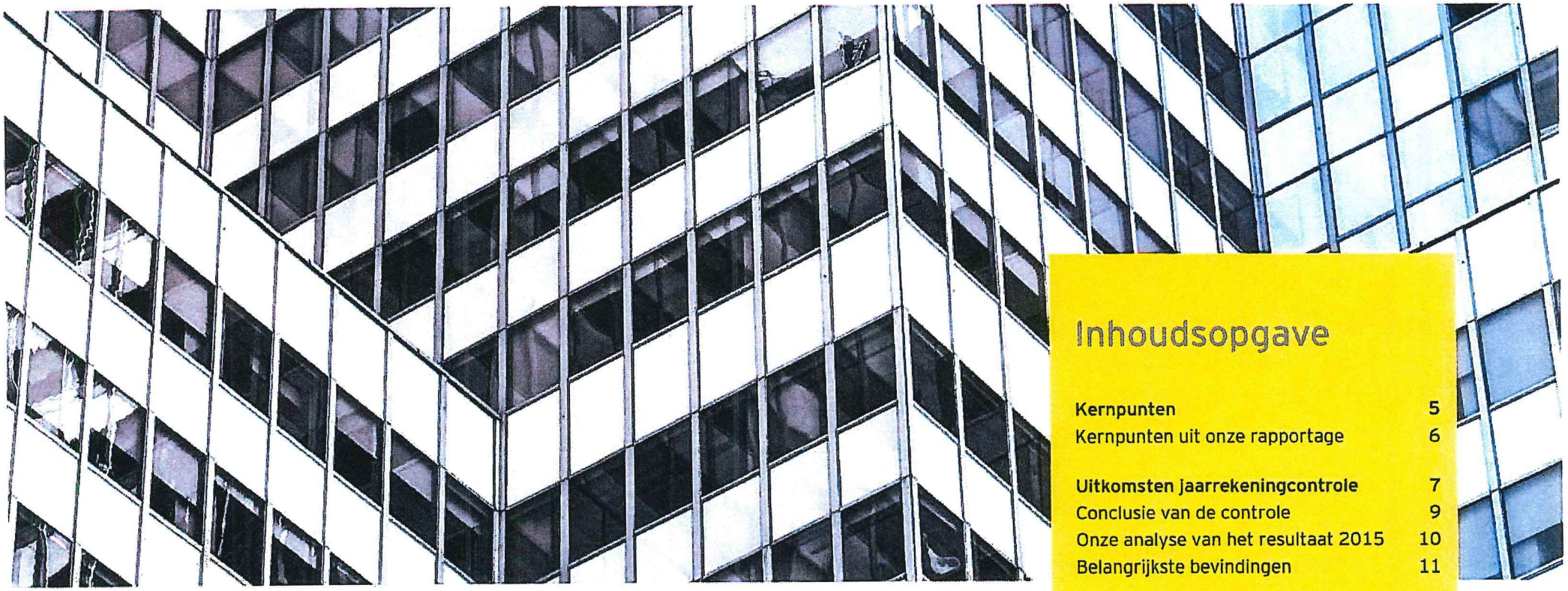

Inhoudsopgave

Kernpunten 5
Kernpunten uit onze rapportage 6

Uitkomsten jaarrekeningcontrole 7
Conclusie van de controle 9
Onze analyse van het resultaat 2015 10
Belangrijkste bevindingen 11

Kwaliteit beheersorganisatie 13
Interne beheersmaatregelen 14
Fraude 15
Rechtmatigheidsbeheer 16

Bijlagen 17
Onafhankelijkheid en controleproces 18
SiSa-bijlage 20

Kernpunten

Kernpunten uit onze rapportage

Kernpunten

De kernpunten uit onze rapportage kunnen als volgt worden samengevat		
Uitkomsten jaarrekeningcontrole	Conclusie van onze controle	Er resteren geen ongecorrigeerde controleverschillen met betrekking tot de jaarrekening 2015. Na afronding van de resterende werkzaamheden, zijn wij voornemens een goedkeurende controleverklaring te verstrekken bij de jaarrekening 2015. Dit betekent dat het jaarverslag en de jaarrekening 2015 zijn ingericht in overeenstemming met het BBV en de in de programmarekening opgenomen balans en toelichting en overzicht van baten en lasten een getrouwe weergave zijn van de financiële positie en baten en lasten van de Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie".
	De jaarrekening is rechtmatig	Wij zijn voornemens bij de jaarrekening van de Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie" een goedkeurende verklaring af te geven met betrekking tot de rechtmatigheid. Dit betekent dat de baten en lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2015 in overeenstemming zijn met de door de stadsregioraad vastgestelde wet- en regelgeving.
	Jaarverslag niet strijdig met de jaarrekening	De jaarrekening en het jaarverslag dienen te worden opgemaakt in overeenstemming met het BBV. Wij hebben vastgesteld dat de jaarrekening 2015 van uw gemeenschappelijke regeling geen materiële afwijkingen vertoont ten opzichte van de voorschriften van het BBV. Daarnaast is door ons nagegaan of het jaarverslag de minimale wettelijk voorgeschreven informatie bevat en of de inhoud van dit verslag geen tegenstrijdigheden bevat met de door ons gecontroleerde jaarrekening. Wij hebben vastgesteld dat de inhoud van het jaarverslag niet strijdig is met de jaarrekening.
	Belangrijke voorwaarde: ongewijzigde vaststelling	Wij zijn er bij ons oordeel van uitgegaan dat de stadsregioraad de nu overlegde jaarrekening ongewijzigd vaststelt. Indien er nog wijzigingen worden aangebracht in de definitieve vorm van de jaarrekening dienen wij deze te beoordelen alvorens onze controleverklaring hierbij mag worden opgenomen.

Kernpunten uit onze rapportage

Kernpunten

De kernpunten uit onze rapportage kunnen als volgt worden samengevat

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze rapportering van fouten en onzekerheden

In de onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de belangrijkste bevindingen naar aanleiding van de uitgevoerde controles. Uit onderstaande tabel blijkt dat er geen ongecorrigeerde controleverschillen resteren, welke een significante invloed hadden op het beeld van de jaarrekening.

Op basis daarvan kunnen wij bij de jaarrekening 2015 zowel betreffende de getrouwheid als de rechtmatigheid een goedkeurende verklaring verstrekken. Er resteren geen ongecorrigeerde controleverschillen.

Ongecorrigeerde controleverschillen

Er resteren geen ongecorrigeerde verschillen.

Ongecorrigeerde verschillen

Post/omschrijving van de toelichting	Fouten	Onzekerheden	Verwijzing
	€	€	
Getrouwheid	-	-	
Rechtmatigheid	-	-	
Totaal	-	-	
Tolerantie	67.900	203.700	

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Conclusie van de controle

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Controleverklaring

Wij zijn voornemens om een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening van de Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie" over het boekjaar geëindigd op 31 december 2015 te verstrekken.

De jaarrekening en het jaarverslag dienen te worden opgemaakt in overeenstemming met het BBV. Wij hebben vastgesteld dat de jaarrekening 2015 van uw gemeenschappelijke regeling geen materiële afwijkingen vertoont ten opzichte van de voorschriften van het BBV. Daarnaast is door ons nagegaan of het jaarverslag de minimale wettelijk voorgeschreven informatie bevat en of de inhoud van dit verslag geen tegenstrijdigheden bevat met de door ons gecontroleerde jaarrekening. Wij hebben vastgesteld dat de inhoud van het jaarverslag niet strijdig is met de jaarrekening.

Wij zijn er bij ons oordeel van uitgegaan dat de stadsregioraad de nu overlegde jaarrekening ongewijzigd vaststelt. Indien er nog wijzigingen worden aangebracht in de definitieve vorm van de jaarrekening dienen wij deze te beoordelen alvorens onze controleverklaring hierbij mag worden opgenomen.

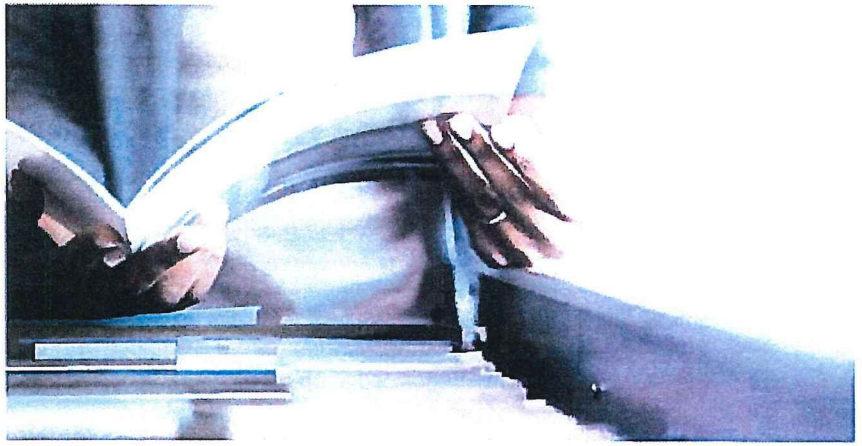

Onze analyse van het resultaat 2015

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Resultaat nader besproken

Het saldo van baten en lasten (na bestemming) over het jaar 2015 bedraagt € 2,2 miljoen positief ten opzichte van een begroot positief resultaat na wijziging van € 1,7 miljoen positief.

Het resultaat over 2015 ten opzichte van de gewijzigde begroting kan als volgt worden weergegeven:

Bedragen x € 1.000	Gewijzigde begroting	Rekening 2015	Afwijking
	€	€	€
Totale lasten	(9.241.249)	(6.793.623))	2.447.626
Totale baten	10.926.844	9.034.316	(1.892.528)
Resultaat vóór bestemming	1.685.595	2.240.693	555.098
Mutaties reserves	50.000	49.610	(-390)
Resultaat na mutaties reserves	1.735.595	2.191.083	554.708

In de programmarekening heeft u een uiteenzetting opgenomen van het financiële resultaat over het boekjaar 2015. Het resultaat voor resultaatbestemming is € 0,5 miljoen hoger dan begroot.

In de jaarrekening is een toereikende analyse opgenomen van de totstandkoming van het rekeningresultaat.

In de gewijzigde begroting (tussentijdse rapportage) is uitgegaan van een positief resultaat van € 1,7 miljoen. Het daadwerkelijke resultaat is € 2,2 miljoen en daarmee circa € 0,5 miljoen hoger dan verwacht bij de tussentijdse rapportage. Dit wordt met name veroorzaakt door voordelen als gevolg van vrijval op de voorziening personeel en voorziening frictiekosten ad €560.000.

Aanvaardbaarheid van de grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Naar onze mening zijn de door het college van bestuur gekozen waarderingsgrondslagen aanvaardbaar en consistent toegepast met betrekking tot de significante jaarrekeningposten en bijzondere transacties. Dit geldt tevens voor het tijdstip waarop die transacties hebben plaatsgevonden, de periode waarin zij zijn verantwoord en de desbetreffende toelichtingen in de jaarrekening.

Kwaliteit jaarverslag

Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag overeenkomstig de gemeentewet is opgesteld en verenigbaar is met de jaarrekening. Verder hebben wij vastgesteld dat de verplichte paragrafen zijn toegevoegd.

Belangrijkste bevindingen

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Liquidatie Stadsregio

Als gevolg van de afschaffing van de Wgr-plusregeling per 1 januari 2015, zijn de taken, middelen en medewerkers op gebied van mobiliteit overgeheveld naar de provincie Gelderland. Op 16 juli 2015 hebben alle colleges en gemeenteraden ingestemd met de liquidatie van de huidige Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie".

In de jaarrekening 2014 is reeds rekening gehouden met de verwachte liquidatie door onder andere het treffen van inhaalafschrijvingen voor materiele vaste activa en het opnemen van voorzieningen voor frictiekosten en afvloeiing personeel.

De post voorzieningen is ten opzichte van 2014 gedaald met € 2,4 miljoen tot € 504.000. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door daling van voorzieningen personeel en personeel BDU. Naast aanwending in 2015 is de benodigde voorziening per 31 december 2015 ad € 632.000 overgedragen aan de gemeente Arnhem. Ultimo 2015 is nog € 257.000 voorzien in het kader van frictiekosten. Het betreffen kosten die het gevolg zijn van het besluit om de Stadsregio te liquideren en niet meer bijdragen aan de dagelijkse uitoefening van activiteiten door de Stadsregio.

Overheveling mobiliteit naar provincie

Medio 2015 is de overdracht van mobiliteitstaken aan de provincie Gelderland formeel afgewikkeld. De Stadsregio heeft een verantwoording opgesteld genaamd Financiële overdracht mobiliteit naar de provincie Gelderland met ingang van 1 januari 2015. Wij hebben deze verantwoording in een eerder stadium gecontroleerd en voorzien van een goedkeurende controleverklaring. Wij hebben vastgesteld dat de overdracht juist is verwerkt in de jaarrekening.

Wet normering topinkomens

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingevoerd. Op basis van deze wet is de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector in dienstverband en bij ontslag wettelijk gemaximeerd.

Voor de bezoldiging van topfunctionarissen geldt naast de maximering een publicatieverplichting in de jaarrekening. Dit geldt eveneens voor bezoldiging van niet-topfunctionarissen, indien zij de maximale bedragen van topfunctionarissen overschrijden.

In het kader van de jaarrekening 2015 heeft u een analyse uitgevoerd van de topfunctionarissen binnen uw organisatie. Tevens heeft u vastgesteld of er functionarissen zijn die een hogere bezoldiging dan de gestelde maxima kennen. Deze informatie heeft u opgenomen in de toelichting op de jaarrekening. Wij hebben de juistheid en volledigheid van deze toelichting gecontroleerd en hebben vastgesteld dat de toelichting voldoet aan de daaraan te stellen eisen.

Belangrijkste bevindingen

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

SiSa

Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2015. De hierbij geconstateerde fouten en onzekerheden dienen op grond van het Bado in het verslag van bevindingen te worden opgenomen indien de navolgende rapporteringstolerantie per specifieke uitkering wordt overschreden:

- € 12.500 indien de omvangbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is.
- 10% indien de omvangbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is.
- € 125.000 indien de omvangbasis groter dan € 1.000.000 is.

Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.

De SiSa-bijlage dient door de Stadsregio samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli a.s. elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. Door middel van een voorgeschreven tabel dienen wij te rapporteren over onze bevindingen ten aanzien van de in de jaarrekening opgenomen SiSa-bijlage. In bijlage 2 bij dit rapport zijn deze bevindingen in de voorgeschreven tabel opgenomen. U kunt deze tabel hanteren ten behoeve van verzending naar het CBS.

Kwaliteit beheersorganisatie

Interne beheersmaatregelen

Kwaliteit beheersorganisatie

Algemeen

Bij de planning en uitvoering van de controle van de jaarrekening 2015 van de Stadsregio hebben wij de interne beheersmaatregelen, welke onderdeel uitmaken van de administratieve organisatie van uw gemeenschappelijke regeling, in onze overwegingen betrokken. Wij hebben de opzet, het bestaan en de werking van interne beheersmaatregelen onderzocht voor zover wij dit in het kader van de jaarrekening noodzakelijk achten en niet met het doel om een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing te geven.

In tegenstelling tot voorgaande jaren steunen wij voor de meeste processen niet op de interne beheersing van de Stadsregio. Als gevolg van de aflopende activiteiten is de organisatie sterk in omvang gereduceerd. Dit heeft consequenties voor de aanwezige interne beheersing. Waar nodig hebben wij aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd.

Automatisering

Onze controle was niet primair gericht op het doen van een uitspraak omtrent de continuïteit en betrouwbaarheid van (delen van) de geautomatiseerde gegevensverwerking en wij hebben daartoe ook geen opdracht van het management ontvangen. De voor de jaarrekening van belang zijnde applicaties hebben wij betrokken in onze controlewerkzaamheden.

De jaarrekeningcontrole heeft geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht.

Fraude

Kwaliteit beheersorganisatie

Frauderisico's

Onze controle dient zodanig te worden gepland en uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang als gevolg van fouten of fraude bevat (Standaard 240 "De verantwoordelijkheden van de accountant met betrekking tot fraude in het kader van een controle van financiële overzichten"). Door de beperkingen die inherent zijn aan een controle, bestaat er een onvermijdbaar risico dat sommige afwijkingen in de financiële overzichten niet zullen worden ontdekt, zelfs wanneer de controle naar behoren is gepland en uitgevoerd overeenkomstig de Standaarden. Onze controlewerkzaamheden omvatten mede de volgens Standaard 240 vereiste werkzaamheden, zoals brainstorming, het verzamelen van informatie met het oog op het vaststellen van en reageren op het risico van fraude en het uitvoeren van bepaalde werkzaamheden gericht op het risico van het doorbreken van interne beheersmaatregelen door het management, met inbegrip van inzage in journaalboekingen, beoordeling van schattingen en evaluatie van zakelijke redenen voor significante ongebruikelijke transacties.

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en het ontdekken van fraude berust zowel bij de stadregioraad als het college van bestuur. Het is van belang dat het college, onder toezicht van de stadsregioraad, sterk de nadruk legt op het voorkomen van fraude, waardoor de gelegenheden tot het plegen van fraude kunnen afnemen, alsmede op het ontmoedigen daarvan, waardoor personen ervan kunnen worden weerhouden om fraude te plegen omwille van de waarschijnlijkheid dat die wordt ontdekt en bestraft.

Naleving wet- en regelgeving en overige

Wij informeren de stadsregioraad over illegale handelingen waarbij het hoger kader is betrokken en over fraude en illegale handelingen (of deze nu door het hoger kader of door andere werknemers zijn veroorzaakt) die een onjuistheid van materieel belang in de jaarrekening tot gevolg hebben.

Wij hebben geen indicaties dat dergelijke zaken zich gedurende boekjaar 2015 hebben voorgedaan.

Rechtmatigheidsbeheer

Kwaliteit beheersorganisatie

Onze bevindingen in het kader van rechtmatigheid

Wij hebben bij de controle over 2015 de rechtmatigheid getoetst conform de bepalingen van het Bado en het controleprotocol 2015 van de Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie". Bij onze controle hebben wij onder andere aandacht gegeven aan de volgende onderwerpen:

- De begrotingsrechtmatigheid.
- Mutaties in de reserves.
- Het misbruik-en-oneigenlijk-gebruikcriterium.
- De niet-financiële beheershandelingen.

Begrotingscriterium

Met de controle op de juiste toepassing van het begrotingscriterium toetsen wij of het budgetrecht van de Stadsregioraad is gerespecteerd.
Wij beoordelen bij onze controle de overschrijdingen ten opzichte van de begrote lasten per programma. Dit betreffen enkel de lasten omdat hierop een beoordeling en rapportering van de accountant wordt gevraagd vanuit de Kadernota Rechtmatigheid.

In de toelichting op het overzicht van baten en lasten is door het college een analyse van de overschrijdingen opgenomen. De overschrijdingen zijn toereikend toegelicht en passen binnen het bestaande beleid of worden gecompenseerd door hogere baten binnen het programma. Het college stelt uw stadsregioraad voor genoemde overschrijdingen te autoriseren in het kader van de vaststelling van de jaarrekening 2015. Vooruitlopend hierop zijn wij hiervan reeds uitgegaan bij het vormen van ons oordeel over de (begrotings)rechtmatigheid.

Wij hebben vastgesteld dat er op programmaniveau geen sprake is van overschrijdingen.

Mutaties reserves

Aan de afwijkingen liggen raadsbesluiten ten grondslag inzake de gehanteerde systematiek. De rechtmatigheid is door ons vastgesteld.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

In de externe en interne regelgeving zijn diverse bepalingen opgenomen die erop zijn gericht om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen.
Uw gemeente heeft de toets op het misbruik en oneigenlijk gebruik neergelegd in interne controleplannen. De uitkomst van deze toets heeft niet geleid tot bevindingen die invloed hebben op de rechtmatigheid van baten en lasten en balansmutaties.

Niet-financiële beheershandelingen vallen buiten de scope van rechtmatigheidscontrole

Handelingen en beslissingen van niet-financiële aard vallen buiten de scope van de rechtmatigheidscontrole door de accountant. De accountant toetst deze handelingen en beslissingen niet inhoudelijk door gegevensgericht onderzoek. Volstaan wordt in dit kader met het beoordelen van het interne systeem van risicoafwegingen. Binnen dit systeem moeten voorwaarden zijn geschapen om risico's goed te kunnen beoordelen en in de tijd te kunnen volgen.

Wij hebben ons een beeld gevormd over de wijze van totstandkoming van de inventarisatie van de risico's en de getrouwe weergave van de hieruit mogelijk voortvloeiende financiële gevolgen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van het jaarverslag.

Bijlagen

Onafhankelijkheid en controleproces

Bijlage 1

Onafhankelijkheid

De onafhankelijkheid van de accountant behoort tot het fundament van zijn beroep. In de maatschappelijke discussie over kwaliteitsverbetering van de controle speelt de onafhankelijkheid van accountants een belangrijke rol. Vanaf 1 januari 2014 is op alle assurance-opdrachten onder Nederlands recht de Verordening inzake onafhankelijkheid (ViO) van toepassing. Een aantal belangrijke punten uit de ViO die wij hieronder hebben opgenomen betreffen:

- Langdurige betrokkenheid
- Samenloop van dienstverlening
- Geschenken en giften

Een strikte scheiding tussen controle- en adviesdiensten was al van kracht voor OOB's vanaf 1 januari 2014 en kantoorroulatie is verplicht voor financiële jaren van OOB's vanaf 2016. Daarnaast kent de Europese verordening vanaf controlejaar 2016 striktere onafhankelijkheidseisen, maar ook nadere bevestigingen over onafhankelijkheid ter communicatie aan interne toezichthouders.

Op 17 juni 2016 wordt een gewijzigde ViO van kracht vanwege de implementatie van Verordening (EU) nr. 537/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Impact ViO op relatie Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie" en EY

Langdurige betrokkenheid

Om alle schijn van afhankelijkheid te vermijden, kunnen de externe accountant en (sr) managers in het team maximaal zeven achtereenvolgende jaren in het team actief zijn. Daarna zullen zij intern roteren. Onze betrokkenheid in jaren laat het volgende beeld zien:

- drs. J.MA. Drost RA betrokken sinds 2009.
- drs. F.M. Broekhuis RA betrokken sinds 2009.

Dit betekent dat beide personen zeven jaar betrokken zijn bij de controle van de Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie". Indien wij worden benoemd voor de controle van boekjaar 2016, zullen wij passende maatregelen nemen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij brengen u tijdig op de hoogte van belangrijke teamwisselingen. Intern beschikken wij over interne overdrachtsprocedures, zodat u geen hinder ondervindt van een teamwisseling.

Samenloop van dienstverlening

Ten aanzien van OOB's is de combinatie van wettelijke controles en overige dienstverlening volledig verboden, met uitzondering van met name genoemde overige assurancediensten. Voor niet-OOB's is bepaald dat samenloop is geoorloofd als de non-assurancedienst niet van materiële invloed is op het assurance-object. Als er wel materiële invloed is geldt in beginsel een verbod, behalve wanneer de non-assurancedienst niet:

- subjectief of niet-routinematig is;
- een verwerkingswijze in het assurance-object ten gevolge heeft waarvan het assuranceteam twijfelt of deze verwerkingswijze passend is;
- leidt tot een bedreiging uit hoofde van belangenbehartiging.

Onafhankelijkheid en controleproces (vervolg)

Bijlage 1

Verantwoordelijkheid

Conform de aan ons verleende opdracht hebben wij de jaarrekening 2015 van de Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie" gecontroleerd. Deze jaarrekening is onder verantwoordelijkheid van het College van Bestuur opgesteld. Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel te geven over de jaarrekening, als bedoeld in artikel 213, tweede lid, van de Gemeentewet.

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en het door de raad vastgestelde controleprotocol.

Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Status van onze controle

Wij hebben onze werkzaamheden afgerond.

Controleaanpak en -uitvoering

Onze controleaanpak is onder andere gericht op het in kaart brengen van de voor de jaarrekening van belang zijnde risico's. Wij hebben een aantal punten met een verhoogd risico voor de jaarrekening 2015 onderkend:

- schattingen en toelichtingen in de jaarrekening;
- Verwerking overdracht mobiliteit;
- WNT.

Wij rapporteren u over onze werkzaamheden en bevindingen ten aanzien van onze aandachtspunten in dit accountantsverslag.

De met u afgesproken goedkeurings- en rapporteringstolerantie's

Op grond van het Bado stelt de raad de goedkeuringstolerantie vast die de accountant bij zijn jaarrekeningcontrole dient te hanteren.

De rapporteringstolerantie, de maatstaf die geldt voor het rapporteren van fouten en onzekerheden, is door de Stadsregioraad bepaald op € 100.000. Wij merken op dat onze controletolerantie lager is dan deze rapporteringstolerantie. Wij hebben in deze rapportage, voor zover van toepassing, alle door ons van belang geachte afwijkingen en bevindingen gemeld.

Op grond van de jaarrekening 2015 bedraagt de goedkeuringstolerantie voor fouten afgerond € 67.900 (1% van de lasten) en voor onzekerheden €203.700 (3% van de lasten). Als de goedkeuringstolerantie niet wordt overschreden, kan een goedkeurende controleverklaring afgegeven worden. Deze goedkeuringstolerantie is een kwantitatief criterium. De uiteindelijke oordeelsvorming is echter altijd een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve afwegingen.

Goedkeurings-tolerantie	Goed-keurend	Beperking	Oordeel-onthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	< 1%	> 1 < 3%	-	> 3%
Onzekerheden in de controle (% lasten)	< 3%	> 3 < 10%	> 10%	-

SiSa-bijlage

Bijlage 2

Het is volgens de notaverwachtingen accountantscontrole voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door de Stadsregio samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli aanstaande elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer specifieke uitkering conform SiSa-bijlage 2015	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
E11B	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) SiSa tussen medeoverheden	Geen	€ 0	Geen

De gemeenteraden van 19 deelnemende gemeenten in het Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen.

Datum : 22 april 2016
Uw kenmerk : -
Ons kenmerk : -
Contactpersoon : Henk van den Berg
Telefoonnummer : 06-46737374

Onderwerp : Conceptbegroting 2017 Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen

Voorstel

De gemeenteraden worden uitgenodigd een zienswijze over de begroting 2017 van het Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen naar voren te brengen voor 17 juni 2016.

Achtergrond

Op grond van artikel 35 van de wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) zendt het bestuur van het gemeenschappelijk orgaan acht weken voordat de begroting wordt vastgesteld deze aan de raden van de deelnemende gemeenten. De gemeenteraden kunnen hun zienswijze over de aangeboden begroting naar voren brengen. Het Bestuurlijk Overleg is voornemens de begroting in haar vergadering van woensdag 20 juni 2016 vast te stellen. U wordt uitgenodigd voor vrijdag 17 juni te reageren.

Bij brief van 14 april 2016 bent u geïnformeerd over het feit dat het Bestuur op 13 april 2016 heeft besloten dat:
- geen wijzigingen plaatsvinden in de algemene financiële en beleidsmatige kaders voor 2017;
- de inwonerbijdrage voor 2017 (ongewijzigd) € 1,50 bedraagt.

Begroting 2017 Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen			
ONTVANGSTEN		UITGAVEN	
Gemeentelijke bijdrage (Bron aantal inwoners per 1-1-2016 x € 1,50 per inwoner)	€ 1.152.271,50	Stichting Economic Board	€ 768.181,00
		Bureau Brussel	€ 293.740,00
		Programmakosten G.O.	€ 61.560,00
		Regiodag	€ 20.000,00
		Overige kosten	€ 8.790,50
Totaal ontvangsten	€ 1.152.271,50	Totaal uitgaven	€ 1.152.271,50

De begroting 2017 is qua opbouw identiek aan de begroting 2016 en is opgesteld conform de memo "Uitgangspunten en spelregels begrotingsopbouw Gemeenschappelijk Orgaan" (juli 2015).

Eusebiusbuitensingel 53 • Postbus 9029 • 6800 EL Arnhem
henk.van.den.berg@arnhem.nl

Toelichting

Door een beperkte stijging van het aantal inwoners is het budget voor het Gemeenschappelijk Orgaan beperkt toegenomen (toename x €0,50). De uitgaven liggen vast in de volgende posten:
- Bureau Brussel (salaris, huur, lidmaatschappen, programmakosten).
Ten opzichte van 2016 zijn de kosten gestegen door het aangaan van een lidmaatschap van POLIS (een thematische afgebakend netwerk gericht op mobiliteit; besluit Bestuurlijk Overleg 13 april 2016) en een stijging van de huurkosten.
- Programmakosten (kosten secretariaat c.a.). Dit bedrag is lager dan voor 2016 door een lagere doorberekening door de gemeente Arnhem. Voor de kosten van de secretariaten van de 4 Portefeuillehoudersoverleggen geldt ook in 2017 het uitgangspunten dat deze kosten voor rekening komen van de gemeente die de voorzitter levert.
- Regiodag (jaarlijkse ontmoeting van de regio gericht op informeren, versterken betrokkenheid, verantwoording, presentatie). Dit bedrag is gelijk aan 2016.
- Overige kosten (deze begrotingspost kan worden gebruikt voor communicatiekosten, incidentele kosten en uitgaven verboden aan de voorgenomen evaluatie).

Het jaar 2017

Het moment dat de begroting 2017 wordt opgesteld ligt kort na de formele start van de nieuwe regionale samenwerking. Dit maakt dat het niet eenvoudig is om een doorkijk te maken naar 2017.

Het Bestuurlijk Overleg heeft op 13 april jl. een terugkoppeling gekregen uit de 4 portefeuillehoudersoverleggen (PFO's). De conclusie kon getrokken worden dat met een breed draagvlak en positieve energie door bestuurders en ambtenaren hard gewerkt wordt aan regionale vraagstukken. In het begin wellicht nog wat onwennig maar met een positieve grondhouding. Deze inspanningen onttrekken zich evenwel aan het gezichtsveld van velen. Eerst wanneer tot overeenstemming is gekomen over een gemeenschappelijke regionale lijn, wordt het resultaat gedeeld. De PFO's vormen de ruggengraat van de samenwerking.

Bureau Brussel streeft ernaar de belangen van de Regio Arnhem Nijmegen in Europa te behartigen. Zij doet dit door subsidieverwerving, lobby & netwerken, advisering, kennisdeling en profilering van de regio.

Het Bestuurlijk Overleg richt zich op een aantal thema's w.o.:
- Ambitie samenwerking,
- Lobbyagenda,
- Afstemming jaarprogramma's PFO's. De PFO's stellen iedereen jaarprogramma op waarin zij aangeven welke regionale thema's/onderwerpen geagendeerd worden. Deze jaarprogramma's vormen de input voor de Dynamische jaaragenda van het GO.
- Na december 2016, één jaar na de formele start van het Gemeenschappelijk Orgaan, wordt een start gemaakt met de evaluatie van de regionale samenwerking.

In het Bestuurlijk Overleg van 13 april 2016 is de ambitie gedeeld om, nu de structuur van de samenwerking staat en verder is uitgekristalliseerd, de profilering van de regionale samenwerking op te

pakken. Zoals geschetst wordt veel werk verzet in de PFO's en door Bureau Brussel; door het Bestuurlijk Overleg vindt de bestuurlijke governance plaats. Maar veel van dit werk is niet zichtbaar voor raadsleden, burgers, andere overheden, bedrijven en onderwijsinstellingen.

Dit vraagt om een gerichte inzet van communicatiemiddelen (website, nieuwsbrieven, activiteiten). Het delen van de behaalde resultaten om hiermee verbinding te leggen, verantwoording af te leggen over de inzet en om nieuwe samenwerking te vinden. En het opstellen van een gerichte lobbyagenda, opgeladen vanuit de gemeenten en de PFO's. Dit vraagt ook om een heldere profilering (van de ambitie) van de 4 PFO's. Dit willen wij realiseren in afstemming met de Economic Board.

Kortom: werken aan een steviger profiel van onze regio.

Slot

Het Bestuur hoopt u hiermee inzicht gegeven te hebben in de concept- begroting en de ambitie voor 2017. Mocht u naar aanleiding van deze brief nadere informatie of een toelichting wensen, dan kunt u zich wenden tot de secretaris (06-467373747 of henk.van.den.berg@arnhem.nl). Graag ontvangen wij uw (eventuele) zienswijzen voor 17 juni 2016.

Een afschrift van deze brief is toegezonden aan de colleges.

Met vriendelijke groet,
Namens het (Dagelijks) Bestuur van het Gemeenschappelijk Orgaan,

Drs. H.J. Kaiser
Voorzitter

H. van den Berg
secretaris

Save the date:
Regiodag 2016: donderdag 17 november 2016
(start rond 13h00 tot ongeveer 19h30)

Gemeente Duiven

Raadsvoorstel

Registratienr. Corsa: 16RV028 Zaaknr.: 16DV01596

Portefeuillehouder(s): Burgemeester
Productnummer:
Referendum mogelijk: Nee
Advisering door Raadscommissie Bestuur op 23 mei 2016

Voor vragen
Naam: Ronald Baltussen(RID)/Dick Duimel (RSD)
Telefoon: 239
E-mail: r.baltussen@duiven.nl

Besluitvorming door de gemeenteraad op 13 juni 2016

Onderwerp: Zienswijze conceptjaarrekening 2015 en conceptbegroting 2017-2020 Samenwerking de Liemers.

Beslispunten
1. Als zienswijze aan te geven dat u zowel instemt met de conceptjaarrekening 2015 als de conceptbegroting 2017-2020 Samenwerking de Liemers.

Inleiding
Op 31 maart jl. is, door het Dagelijks Bestuur van Samenwerking de Liemers, aan uw raad de conceptjaarrekening 2015 en de conceptbegroting 2017-2020 van Samenwerking de Liemers gestuurd. Aan uw raad is gevraagd, conform artikel 25 en 27 van de Gemeenschappelijke Regeling, uw zienswijze met betrekking tot beide stukken voor 1 juni kenbaar te maken. Wij zullen deze reactie na behandeling in de raad aan het bestuur kenbaar maken. Het Algemeen Bestuur neemt aan de hand van de reacties het besluit beide stukken al dan niet gewijzigd vast te stellen.

Beoogd effect
Zienswijze van de raad met betrekking tot de concept-jaarrekening 2015 en de concept-begroting 2017-2020 van Samenwerking de Liemers kenbaar te maken.

Argumenten
1. *Zowel de conceptjaarrekening 2015 als de conceptbegroting 2017-2020 zijn door het Dagelijks Bestuur afdoende toegelicht en gemotiveerd.*

Jaarrekening 2015
De jaarrekening 2015 sluit met een overschot van afgerond **€ 453.000** ten opzichte van de (gewijzigde) begroting.

Per programma kan het resultaat als volgt gespecificeerd worden:

Bestuurskosten	19.000
RID	282.000
Inkoop	-/- 1.000
RSD	153.000
Overschot	**453.000**

Grootste afwijkingen op basis van de geconsolideerde exploitatierekening:

Nadelen		**Voordelen**	
		Kapitaallasten	201.000
		Onderhoud applicaties	108.000
		Personele kosten	52.000
		Huisvestingskosten	33.000
		Diversen	59.000
	0		**453.000**

Kapitaallasten: In 2015 zijn niet alle investeringsprojecten bij de RID uitgevoerd en is er minder geïnvesteerd. Daardoor zijn de rentelasten lager uitgevallen. Bovendien is de werkelijke rentelast lager dan de vastgestelde rekenrente. Het voordeel bedraagt € 201.000.

Onderhoud applicaties: Doordat niet alle geplande investeringen in 2015 zijn doorgegaan, zijn ook de daarvoor begrote onderhoudslasten niet gemaakt. Het voordeel bedraagt € 108.000.

Personele kosten: Bij de RSD zijn personele kosten doorbelast naar projecten en betaald uit subsidiegelden. Dat is de belangrijkste reden voor het voordeel op de personele kosten.

Huisvestingskosten: Het voordeel van € 33.000 is ontstaan door minder energiekosten en lagere kosten voor onderhoud en beveiliging.

Diversen: Het gaat o.a. om kleinere voordelen op de kosten van de sociale recherche, kosten van de ondernemingsraad en onvoorzien.

Afrekening
Het Algemeen Bestuur van Samenwerking de Liemers dient een besluit te nemen over de bestemming van het saldo. De saldi van de jaarrekening SDL zijn al gecommuniceerd met de deelnemende gemeenten en verwerkt in de betreffende jaarrekeningen.

Begroting 2017-2020

De begroting 2017 heeft een exploitatielast van € 7.552.333 ten opzichte van de begroting 2016 is dit een stijging van € 179.854. Per Programma kan deze stijging als volgt gespecificeerd worden:

Lasten	Begroting 2017	Meerjarenbegroting 2018	2019	2020
Progr. 1 Bestuur	-1.500	400	400	200
Progr. 2 RID	214.456	203.122	16.961	29.910
Progr. 3 Inkoop	4.238	4.621	4.714	4.808
Progr. 4 RSD	-31.284	65.438	66.746	68.082
Elimin. doorbel. RSD	-6.056	-	-	-
	179.854	273.581	88.821	103.000

Grootste afwijkingen per kostensoort op basis van de geconsolideerde begroting

Lasten	Begroting 2017	Meerjarenbegroting 2018	2019	2020
Bestuurskosten	-1.500	400	400	200
Personeelskosten	-13.732	87.526	56.987	98.892
Huisvesting	-5.939	3.220	3.284	3.350
Automatiseringskosten	36.325	-37.082	-35.521	-405
Onderhoud applicaties	-2.415	162.573	7.724	7.879
Facilitaire zaken	19.158	2.134	2.176	2.220
Advies en controle	5.206	-	-	-
Sociale recherche	14.968	3.891	3.976	4.048
Ondersteunende dienst	-3.756	1.351	1.377	1.405
Kapitaallasten	131.539	49.568	48.427	-14.589
	179.584	273.581	88.821	103.000

Personeelskosten: In 2017 is er een kleine daling van de personeelslasten door effectief gebruik van subsidiemogelijkheden. De stijging in vervang met de tijdelijke uitbreiding trainees loopt van 2016 t/m 2018, daarom geeft 2019 een kleinere stijging van de personeelskosten. De stijging naar 2020 is de prijscompensatie.

Huisvestingskosten: In 2017 wordt door meer inzicht in de kosten van de huisvesting een klein voordeel behaald op met name energiekosten. De stijging in 2018 en verder is de prijscompensatie.

Automatiseringskosten: De kosten voor Gemnet zijn door de gemeenten overgedragen aan de RID, hierdoor stijgen de kosten in 2017. De dalingen in 2018 en verder komen door het vrijvallen van de leaseovereenkomsten. Deze leasekosten zijn omgezet in investeringsbudgetten en daarover zijn kapitaallasten berekend.

Onderhoud applicaties: Doordat enkele projecten later worden opgeleverd, verschuift ook de onderhoudslast. Daarom in 2017 een voordeel en in 2018 een stijging.

Facilitaire zaken: De portokosten zijn in 2015 sterk gestegen en de kosten voor de multicopieër zijn in beeld gebracht.

Sociale Recherche: De stijging van de kosten voor de sociale recherche zit hoofdzakelijk in de personeelskosten. De stijging in 2018 en verder is de prijscompensatie.

Kapitaallasten: Voor de begroting zijn de investeringsplannen voor de IBP-projecten 1 t/m 32 opnieuw in een tijdslijn gezet en op basis daarvan herrekend waardoor deze verschuiving is ontstaan. Een specificatie van de IBP-investeringen is in de bijlage opgenomen.

- *IBP 3 Modernisering GBA* is als investering uit de IBP-projecten gehaald. En daarmee ook de kapitaallasten uit deze begroting. Dit in verband met de recente ontwikkelingen waarbij Duiven en Westervoort genoodzaakt zijn van pakket te wisselen. Bij Zevenaar en Rijnwaarden is deze noodzaak er niet en ook nog niet inzichtelijk of en zo ja welke aanpassingen noodzakelijk zijn. Doordat het project nu in eerste instantie door twee gemeenten wordt uitgevoerd kan dit niet ten laste van gezamenlijk IBP-budget. Dit zal dan opgenomen worden als Maatwerkproject.

- *Herinvesteringen* Een deel van de investeringen die gedaan zijn in 2012 vallen in deze periode vrij maar het computernetwerk moet wel onderhouden worden, daarom zijn herinvesteringen in lijn met de bestaande kapitaallasten begroot.

- Werkelijke financiële last per gemeente:
2017: begroot is € 822.154 aan kapitaallasten, definitief zijn reeds € 640.000 aan kapitaallasten op basis van reeds gedane investeringen, gebaseerd op 4% rente. Het overige bedrag is gebaseerd op de investeringen die geraamd zijn in 2016 en 2017.

Begroot is op basis van de vastgestelde waarderingsgrondslagen. Maar doordat de rente de laatste twee jaren en nu nog steeds erg laag is, wordt op de theoretisch berekende rente een voordeel behaald dat in 2015 al is opgelopen naar € 91.000. De verwachting is dat bij gelijkblijvende rente ook in 2017 een voordeel behaald zal worden.

De investeringen worden regelmatig met de RID-contactpersonen besproken en eventueel bijgesteld in tijd. Maar een eventueel voordeel op de kapitaallasten wordt steeds kleiner omdat de werkplannen sinds 2015 niet meer van een budget worden voorzien maar uit reeds toegekende budgetten betaald moeten worden c.q. incidenteel (zie IBP 30) extra budget gevraagd.

Wijzigingen in de investeringen zullen via de tussenrapportage gemeld worden met eventuele gevolgen voor de latere jaren.

Overige posten: Betreffen veelal kleine afwijkingen.

Kanttekeningen
Geen verdere kanttekeningen.

Financiële paragraaf
In de begroting van de RID zijn de projecten uit het informatiebeleidsplan en de werkplannen opgenomen. De stijging van de kosten, ten opzichte van de begroting 2016, vloeit met name voort uit het feit dat investeringsplannen opnieuw in een tijdslijn zijn weggezet. De daaruit voortvloeiende kapitaalslasten zijn herrekend waardoor verschuiving in de tijd is ontstaan. De stijging van de kosten wordt gecompenseerd door wegvallende kosten binnen de eigen begroting en middels bezuinigingen in de bedrijfsvoering.

De begrote bijdragen zullen worden verwerkt in de meerjarenbegroting 2017-2020 van de gemeente Duiven.

Communicatieparagraaf
Niet van toepassing.

Duiven, 3 mei 2016.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

secretaris, burgemeester,

Bijlagen:

Registratienummer Corsa:	*Omschrijving:*
1. 16RB022	Bijbehorend raadsbesluit.

Raadsvoorstel

Registratienr. Corsa: 16RV028 Zaaknr.: 16DV01596

Portefeuillehouder(s): Burgemeester
Productnummer:
Referendum mogelijk: Nee
Advisering door Raadscommissie Bestuur op 23 mei 2016

Voor vragen
Naam: Ronald Baltussen(RID)/Dick Duimel (RSD)
Telefoon: 239
E-mail: r.baltussen@duiven.nl

Besluitvorming door de gemeenteraad op 13 juni 2016

Onderwerp: Zienswijze conceptjaarrekening 2015 en conceptbegroting 2017-2020 Samenwerking de Liemers.

Beslispunten
1. Als zienswijze aan te geven dat u zowel instemt met de conceptjaarrekening 2015 als de conceptbegroting 2017-2020 Samenwerking de Liemers.

Inleiding
Op 31 maart jl. is, door het Dagelijks Bestuur van Samenwerking de Liemers, aan uw raad de conceptjaarrekening 2015 en de conceptbegroting 2017-2020 van Samenwerking de Liemers gestuurd. Aan uw raad is gevraagd, conform artikel 25 en 27 van de Gemeenschappelijke Regeling, uw zienswijze met betrekking tot beide stukken voor 1 juni kenbaar te maken. Wij zullen deze reactie na behandeling in de raad aan het bestuur kenbaar maken. Het Algemeen Bestuur neemt aan de hand van de reacties het besluit beide stukken al dan niet gewijzigd vast te stellen.

Beoogd effect
Zienswijze van de raad met betrekking tot de concept-jaarrekening 2015 en de concept-begroting 2017-2020 van Samenwerking de Liemers kenbaar te maken.

Argumenten
1. *Zowel de conceptjaarrekening 2015 als de conceptbegroting 2017-2020 zijn door het Dagelijks Bestuur afdoende toegelicht en gemotiveerd.*

Jaarrekening 2015
De jaarrekening 2015 sluit met een overschot van afgerond **€ 453.000** ten opzichte van de (gewijzigde) begroting.

Per programma kan het resultaat als volgt gespecificeerd worden:

Bestuurskosten	19.000
RID	282.000
Inkoop	-/- 1.000
RSD	153.000
Overschot	**453.000**

Grootste afwijkingen op basis van de geconsolideerde exploitatierekening:

Nadelen		**Voordelen**	
		Kapitaallasten	201.000
		Onderhoud applicaties	108.000
		Personele kosten	52.000
		Huisvestingskosten	33.000
		Diversen	59.000
	0		**453.000**

Kapitaallasten: In 2015 zijn niet alle investeringsprojecten bij de RID uitgevoerd en is er minder geïnvesteerd. Daardoor zijn de rentelasten lager uitgevallen. Bovendien is de werkelijke rentelast lager dan de vastgestelde rekenrente. Het voordeel bedraagt € 201.000.

Onderhoud applicaties: Doordat niet alle geplande investeringen in 2015 zijn doorgegaan, zijn ook de daarvoor begrote onderhoudslasten niet gemaakt. Het voordeel bedraagt € 108.000.

Personele kosten: Bij de RSD zijn personele kosten doorbelast naar projecten en betaald uit subsidiegelden. Dat is de belangrijkste reden voor het voordeel op de personele kosten.

Huisvestingskosten: Het voordeel van € 33.000 is ontstaan door minder energiekosten en lagere kosten voor onderhoud en beveiliging.

Diversen: Het gaat o.a. om kleinere voordelen op de kosten van de sociale recherche, kosten van de ondernemingsraad en onvoorzien.

Afrekening
Het Algemeen Bestuur van Samenwerking de Liemers dient een besluit te nemen over de bestemming van het saldo. De saldi van de jaarrekening SDL zijn al gecommuniceerd met de deelnemende gemeenten en verwerkt in de betreffende jaarrekeningen.

Begroting 2017-2020

De begroting 2017 heeft een exploitatielast van € 7.552.333 ten opzichte van de begroting 2016 is dit een stijging van € 179.854. Per Programma kan deze stijging als volgt gespecificeerd worden:

Lasten	Begroting 2017	Meerjarenbegroting 2018	2019	2020
Progr. 1 Bestuur	-1.500	400	400	200
Progr. 2 RID	214.456	203.122	16.961	29.910
Progr. 3 Inkoop	4.238	4.621	4.714	4.808
Progr. 4 RSD	-31.284	65.438	66.746	68.082
Elimin. doorbel. RSD	-6.056	-	-	-
	179.854	273.581	88.821	103.000

Grootste afwijkingen per kostensoort op basis van de geconsolideerde begroting

Lasten	Begroting 2017	Meerjarenbegroting 2018	2019	2020
Bestuurskosten	-1.500	400	400	200
Personeelskosten	-13.732	87.526	56.987	98.892
Huisvesting	-5.939	3.220	3.284	3.350
Automatiseringskosten	36.325	-37.082	-35.521	-405
Onderhoud applicaties	-2.415	162.573	7.724	7.879
Facilitaire zaken	19.158	2.134	2.176	2.220
Advies en controle	5.206	-	-	-
Sociale recherche	14.968	3.891	3.976	4.048
Ondersteunende dienst	-3.756	1.351	1.377	1.405
Kapitaallasten	131.539	49.568	48.427	-14.589
	179.584	273.581	88.821	103.000

Personeelskosten: In 2017 is er een kleine daling van de personeelslasten door effectief gebruik van subsidiemogelijkheden. De stijging in vervang met de tijdelijke uitbreiding trainees loopt van 2016 t/m 2018, daarom geeft 2019 een kleinere stijging van de personeelskosten. De stijging naar 2020 is de prijscompensatie.

Huisvestingskosten: In 2017 wordt door meer inzicht in de kosten van de huisvesting een klein voordeel behaald op met name energiekosten. De stijging in 2018 en verder is de prijscompensatie.

Automatiseringskosten: De kosten voor Gemnet zijn door de gemeenten overgedragen aan de RID, hierdoor stijgen de kosten in 2017. De dalingen in 2018 en verder komen door het vrijvallen van de leaseovereenkomsten. Deze leasekosten zijn omgezet in investeringsbudgetten en daarover zijn kapitaallasten berekend.

Onderhoud applicaties: Doordat enkele projecten later worden opgeleverd, verschuift ook de onderhoudslast. Daarom in 2017 een voordeel en in 2018 een stijging.

Facilitaire zaken: De portokosten zijn in 2015 sterk gestegen en de kosten voor de multicopieër zijn in beeld gebracht.

Sociale Recherche: De stijging van de kosten voor de sociale recherche zit hoofdzakelijk in de personeelskosten. De stijging in 2018 en verder is de prijscompensatie.

Kapitaallasten: Voor de begroting zijn de investeringsplannen voor de IBP-projecten 1 t/m 32 opnieuw in een tijdslijn gezet en op basis daarvan herrekend waardoor deze verschuiving is ontstaan. Een specificatie van de IBP-investeringen is in de bijlage opgenomen.

- *IBP 3 Modernisering GBA* is als investering uit de IBP-projecten gehaald. En daarmee ook de kapitaallasten uit deze begroting. Dit in verband met de recente ontwikkelingen waarbij Duiven en Westervoort genoodzaakt zijn van pakket te wisselen. Bij Zevenaar en Rijnwaarden is deze noodzaak er niet en ook nog niet inzichtelijk of en zo ja welke aanpassingen noodzakelijk zijn. Doordat het project nu in eerste instantie door twee gemeenten wordt uitgevoerd kan dit niet ten laste van gezamenlijk IBP-budget. Dit zal dan opgenomen worden als Maatwerkproject.

- *Herinvesteringen* Een deel van de investeringen die gedaan zijn in 2012 vallen in deze periode vrij maar het computernetwerk moet wel onderhouden worden, daarom zijn herinvesteringen in lijn met de bestaande kapitaallasten begroot.

- Werkelijke financiële last per gemeente:
2017: begroot is € 822.154 aan kapitaallasten, definitief zijn reeds € 640.000 aan kapitaallasten op basis van reeds gedane investeringen, gebaseerd op 4% rente. Het overige bedrag is gebaseerd op de investeringen die geraamd zijn in 2016 en 2017.

Begroot is op basis van de vastgestelde waarderingsgrondslagen. Maar doordat de rente de laatste twee jaren en nu nog steeds erg laag is, wordt op de theoretisch berekende rente een voordeel behaald dat in 2015 al is opgelopen naar € 91.000. De verwachting is dat bij gelijkblijvende rente ook in 2017 een voordeel behaald zal worden.

De investeringen worden regelmatig met de RID-contactpersonen besproken en eventueel bijgesteld in tijd. Maar een eventueel voordeel op de kapitaallasten wordt steeds kleiner omdat de werkplannen sinds 2015 niet meer van een budget worden voorzien maar uit reeds toegekende budgetten betaald moeten worden c.q. incidenteel (zie IBP 30) extra budget gevraagd.

Wijzigingen in de investeringen zullen via de tussenrapportage gemeld worden met eventuele gevolgen voor de latere jaren.

Overige posten: Betreffen veelal kleine afwijkingen.

Kanttekeningen
Geen verdere kanttekeningen.

Financiële paragraaf
In de begroting van de RID zijn de projecten uit het informatiebeleidsplan en de werkplannen opgenomen. De stijging van de kosten, ten opzichte van de begroting 2016, vloeit met name voort uit het feit dat investeringsplannen opnieuw in een tijdslijn zijn weggezet. De daaruit voortvloeiende kapitaalslasten zijn herrekend waardoor verschuiving in de tijd is ontstaan. De stijging van de kosten wordt gecompenseerd door wegvallende kosten binnen de eigen begroting en middels bezuinigingen in de bedrijfsvoering.

De begrote bijdragen zullen worden verwerkt in de meerjarenbegroting 2017-2020 van de gemeente Duiven.

Communicatieparagraaf
Niet van toepassing.

Duiven, 3 mei 2016.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

secretaris, burgemeester,

Bijlagen:

Registratienummer Corsa:	*Omschrijving:*
1. 16RB022	Bijbehorend raadsbesluit.

Raadsbesluit

Besluitnr.: 16RB022
Zaaknr.: 16DV01596

Zienswijze conceptjaarrekening 2015 en conceptbegroting 2017-2020 Samenwerking de Liemers.

De raad van de gemeente Duiven;

overwegende dat door het Dagelijks bestuur van Samenwerking de Liemers bij brief van 31 maart jl. de zienswijze is gevraagd met betrekking tot de conceptjaarrekening 2015 en conceptbegroting 2017-2020 van Samenwerking de Liemers;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 3 mei 2016;

gezien het advies van de Raadscommissie Bestuur van 23 mei 2016;

b e s l u i t :

als zienswijze aan te geven dat wordt ingestemd met zowel de conceptjaarrekening 2015 als met de conceptbegroting 2017-2020 van Samenwerking de Liemers.

Aldus besloten in zijn openbare vergadering van 13 juni 2016.

De raad van de gemeente Duiven,

griffier,
M.P.M. (Mat) Gijsbers

voorzitter,
drs. H.B.I. (Rik) de Lange

JAARSTUKKEN 2015

Gemeenschappelijke regeling Samenwerking De Liemers

Datum : 15-02-2016
Versie : 1.1
SDL-Corsa : 16INT00911

Inhoudsopgave

Inleiding……5
JAARVERSLAG……6
Programmaverantwoording……6

1. Bestuur……7
1.1 Missie……7
1.2 Visie……7
2. Ondernemingsraad……7
2.1 Missie……7
2.2 Gespreksonderwerpen……8
2.3 Scholing……8
3. Onvoorzien……8
3.1 Wat mag het kosten?……8

4. RID……9
4.1 Wat hebben we bereikt ?……9
4.1.1 Missie RID……9
4.1.2 Visie / ambities RID……9
4.1.3 A3-systematiek voor Jaarplan 2015……9
4.2 Projecten……10
4.2.1 Projecten uit Informatie Beleidsplan……10
4.2.2 ICT Projecten……12
4.2.3 Maatwerk projecten……13
4.3 Informatiebeveiliging……14
4.3.1 Gevolgen resolutie voor gemeenten……14
4.3.2 Gevolgen voor RID De Liemers……14
4.3.3 Status 2015……15
4.3.4 Informatiebeveiligingsbeleid 2013 en de uitwerking in 2014/2015……15
4.3.5 Stand van zaken 2015……16
4.4 Wat mag het kosten……17

5. Inkoop……18
5.1 Wat hebben we bereikt ?……18
5.1.1 Missie……18
5.1.2 Visie / ambities RID……18
5.2 Inkoop heeft de volgende niet-Europese aanbestedingen begeleid:……18
5.3 Speerpunten Inkoop……19
5.3.1 Inkoopbeleid……19
5.3.2 Regionale ondernemers……19
5.3.3 Klachtenregeling……19
5.3.4 Social return……19
5.3.5 Spendanalyse……19
5.3.6 Inkoopverbeterplan……19
5.3.7 Transitie sociaal domein……20
5.3.8 Contractbeheer……20
5.4 Wat mag het kosten……20

6. RSD 21
6.1 Wat hebben we bereikt ? 21
6.1.1 Missie RSD 21
6.1.2 Visie / ambities RSD 21
6.1.3 A3-systematiek voor Jaarplan 2015 21
6.3 Wat mag het kosten 22

7. Paragrafen 23
7.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 24
7.2 Onderhoud Kapitaalgoederen 24
7.3 Financiering 24
7.4 Bedrijfsvoering 25
7.4.1 Bestuur 25
7.4.2 Personeelsbeleid 25
7.4.3 Planning – en controlcyclus 25
7.4.4 Rechtmatigheid 25
7.5 Verbonden partijen 26
7.6 Kostenverdelingsafspraken 27

JAARREKENING 28
8. Balans per 31-12-2015 29
9. Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 29
10. Toelichtingen 32
10.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 32
10.2 Toelichting op de balans per 31-12-2015 34
10.2.1 Activa 34
10.2.2 Passiva 35
10.3 Niet uit de balans blijkende verplichtingen 35
10.4 Feiten en gebeurtenissen die na balansdatum bekend worden 36
10.5 Wet normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en 36
semipublieke sector (WNT) 36
11. Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2015 38
11.1 Bestuur 38
11.2 RID 39
11.3 Inkoop 42
11.4 RSD 43
11.5 Inkomen, Werk & Dienstverlening 45
11.5.1 Inkomen 46
11.5.2 Werk 46
11.5.3 Dienstverlening (directe kosten) 46
12. SiSa-bijlage bij de jaarrekening 48

13. Bijlagen (geen onderdeel uitmakend van de accountantscontrole) 49
13.1 Key Performance Indicators RID 2015 49
13.2 Andere afspraken jaarplan 2015 50
13.3 Key Performance Indicators Inkoop 51
13.4 Resultaten Inkooptrajecten 2015 52
13.5 Key Performance Indicators RSD 53

Inleiding

De Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking De Liemers (verder de SDL) heeft het boekjaar 2015 afgesloten. Dit is het eerste lustrum van de SDL. In de vijf jaren is de GR gegroeid, zijn de uitkerings-uitvoeringstaken volledig overgedragen aan de Regionale Sociale Dienst (RSD) en zijn al verschillende ICT projecten bij Regionale ICT/Inkoop Dienst (RID) ondergebracht.

Via deze jaarstukken legt de GR verantwoording af over boekjaar 2014.

De Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking De Liemers is een samenwerkingsverband tussen vier Liemerse gemeenten, te weten:

- Gemeente Duiven
- Gemeente Rijnwaarden
- Gemeente Westervoort
- Gemeente Zevenaar

Deze jaarstukken zijn in lijn met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening en zijn ingedeeld in programma's en paragrafen.

De volgende indeling wordt gehanteerd:

Programma 1	Bestuur
Programma 2	RID
Programma 3	Inkoop
Programma 4	RSD

Paragraaf	Weerstandsvermogen en risicobeheersing
	Onderhoud kapitaalgoederen
	Financiering
	Bedrijfsvoering
	Verbonden partijen
	Kostenverdelingsafspraken

Daarna volgt de Jaarrekening met de Balans en de toelichtingen en de SiSa verantwoordingsmatrix.

In 2015 is door de RID de start gemaakt om bij Zevenaar de Liemers brede Front- en Midoffice uit te rollen. Plus de verschuiving van de applicatiebeheerders vanuit de gemeenten naar RID. Bij de RSD is het aantal cliënten nog steeds meer dan 1500, maar het klantenbestand is in 2015 met 2,1% slechts beperkt gestegen t.o.v. voorgaande jaren. Daarnaast zijn er verschillende subsidieprojecten opgestart om de cliënten zo goed en zo breed mogelijk te helpen. Liemers breed is daarnaast het project Social Return uitgerold om de mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt van uit de participatiewet te helpen.

Doordat niet alle investeringsprojecten gerealiseerd konden worden en door het binnenhalen van verschillende subsidies geeft deze jaarrekening een positief saldo € 452.606,=.

JAARVERSLAG

Programmaverantwoording

1 Programma Bestuur

1. Bestuur

1.1 Missie

Leiding geven aan de gemeenschappelijke regeling Samenwerking De Liemers, waarbij door samenwerking de dienstverlening op ICT-gebied, inkoop en het terrein van werk en inkomen, aan de deelnemende gemeenten goed verzorgd en gegarandeerd wordt.

1.2 Visie

Een goede dienstverlening op ICT-gebied, inkoop en het terrein van werk en inkomen aan de deelnemende gemeenten.

Het bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking De Liemers:

- Algemeen bestuur, bestaande uit leden van de colleges van de gemeenten, waaronder de voorzitter.
- Dagelijks bestuur bestaat uit 4 leden, bij voorkeur de burgemeesters; In 2015 waren dat burgemeester Slinkman tot 16-09-2015 en burgemeester Schadd-de Boer vanaf 16-09-2015 van Rijnwaarden, burgemeester De Ruiter van Zevenaar, burgemeester Van Hout van Westervoort en burgemeester De Lange van Duiven.
- De voorzitter van zowel het AB als het DB wordt door en uit het algemeen bestuur gekozen. In 2015 was dat burgemeester De Lange.
- De netwerkdirectie bestaat uit de 4 gemeentesecretarissen van de deelnemende gemeentes ondersteund door de netwerksecretaris.

Het Algemeen bestuur vergadert twee keer per jaar, het dagelijks bestuur drie keer. De frequentie van de netwerkdirectie is in 2015 gewijzigd van eens in de twee weken naar eens in de drie weken.

Deze lagere vergaderfrequentie vertaalt zich in een lagere urenbesteding van de netwerksecretaris.

2. Ondernemingsraad

2.1 Missie

Er is een gemeenschappelijke ondernemingsraad waarin vertegenwoordigers van de RID en de RSD zitting hebben.
In 2015 heeft de ondernemingsraad zes keer met de WOR bestuurders een overleg gevoerd. Er zijn zes bijeenkomsten met het Liemers Platform geweest. De ondernemingsraad is in totaal ongeveer 24 keer bij elkaar geweest om te overleggen.

2.2 Gespreksonderwerpen

Onderwerpen waar de ondernemingsraad veel over gesproken heeft zijn:

- De knelpunten die ervaren worden binnen de samenwerking tussen Samenwerking de Liemers en de vier Liemerse Gemeenten als opdrachtgever.
- De herindeling/samenwerking met de vier Liemerse gemeenten en de gevolgen hiervan voor de SDL
- Werkdruk en ziekteverzuim
- Evaluatie van de jaarplancyclus voor medewerkers
- De huisvesting van de medewerkers van de Samenwerking de Liemers
- Het opleidingsplan
- RI&E

Verder zijn er onder andere onderwerpen als het aanstellen van de vertrouwenspersoon, Georganiseerd Overleg en Liemers mobiliteitsbeleid.

2.3 Scholing

De OR heeft in 2015 geen training gevolgd in verband met af- en aantreden van leden. De training van 2015 zal in het voorjaar van 2016 plaats vinden.

3. Onvoorzien

In de begroting is een post opgenomen van € 5.000,= voor Onvoorzien/overige kosten. Er zijn geen onvoorziene kosten geweest in 2015, wel is er een incidenteel voordeel geweest van € 1.700,= inzake een slotuitkering van een verzekeringsmaatschappij.

3.1 Wat mag het kosten?

Bestuur	Realisatie 2014	Begroting 2015 vóór wijziging	Begroting 2015 ná wijziging	Realisatie 2015	Verschil 2015 tov Begr.nw
Lasten	33.194	44.435	44.435	25.101	-19.334
Baten	33.194	44.435	44.435	25.101	-19.334
Saldo	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

2 Programma RID

4. RID

4.1 Wat hebben we bereikt ?

4.1.1 Missie RID

De RID wil hét facilitair ICT-bedrijf zijn van en voor de gemeenten Duiven, Rijnwaarden, Westervoort en Zevenaar en de RSD, dat zorgt voor ICT beleid, beheer van systemen, technieken, applicaties en gegevens en voor inkoop en invoering van ICT-oplossingen. De RID wil hét inkoop adviseringsbedrijf zijn van en voor de gemeenten Duiven, Rijnwaarden, Westervoort en Zevenaar en de RSD , dat zorgt voor advisering ten aanzien van inkoop en aanbesteding, gezamenlijk inkoopbeleid en het begeleiden van inkoop trajecten.

4.1.2 Visie / ambities RID

De RID is een zelfstandig ICT- en Inkoopdienstencentrum van de gemeenten Duiven, Rijnwaarden, Westervoort en Zevenaar. Het biedt een compleet portfolio ICT- en Inkoop-diensten aan; zowel op beleids- als op beheersniveau. De ICT diensten zijn gebaseerd op technische en functionele marktstandaards. De RID onderscheidt zich van andere dienstverleners door kennis van zijn klanten, door kennis van ICT-ontwikkelingen en Inkoopontwikkelingen bij de decentrale overheid, en professionaliteit.

4.1.3 A3-systematiek voor Jaarplan 2015

Werken aan een betere conditie van de organisatie lukt alleen als alle onderdelen op zichzelf en in samenhang in orde zijn. Het INK-managementmodel biedt een leidraad om aan de organisatie als geheel te werken. Dit, met het doel de prestaties te behalen die in de ogen van belanghebbenden en binnen de context van de ontwikkelingen in de maatschappij, nodig zijn. En die tevens passen bij wat de organisatie zelf als ambitie heeft neergezet en passend acht.

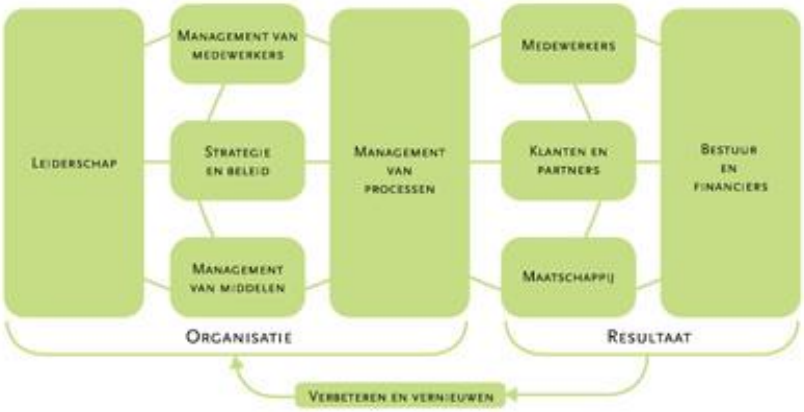

De activiteiten zijn overzichtelijk geordend in vijf organisatie-gebieden, de resultaten voor alle betrokkenen in vier resultaatgebieden. De verbinding tussen wat de RID doet (de organisatiegebieden) en wat dat oplevert (de resultaatgebieden) is de basis voor ontwikkeling, verbetering en succes. Het tiende aandachtsgebied 'Verbeteren en vernieuwen' gaat erover hoe de RID op basis van de ervaringen en prestaties naar nieuwe mogelijkheden zoekt om doelen te behalen. De samenhang tussen de tien aandachtsgebieden is heel belangrijk.

Voor 2015 heeft de RID een jaarplan opgesteld middels de A3 systematiek. De A3 systematiek dient in één oogopslag zowel kwalitatieve als kwantitatieve activiteiten weer te geven, met als onderlegger het INK Management model, zowel de 'wat' als de 'hoe' activiteiten. Met het SMART maken van deze activiteiten is het mogelijk om een beknopte Management rapportage op te stellen en bij te houden. Deze is als bijlage toegevoegd.

4.2 Projecten

De RID is naast een beheerorganisatie ook een projecten organisatie. Om dit goed te kunnen sturen en monitoren is projectmatig werken een voorwaarde. Daarbij wordt aangesloten bij de principes van Prince 2, dé standaard voor projectmatig werken. Het projectmatig werken is van belang, niet de volledige Prince 2 methodiek. De werkwijze van de RID is dan ook als volgt:

Project opstart en initiatie: Dit door middel van een vast te stellen Startnotitie, incl. op te leveren resultaten en financieel kader en dekking.
Project uitvoering: Actuele en 'levende' Actielijst, incl. Besluitenlijst, Risico-/Issuelog.
Project oplevering: Project opleveringsdocument.

Zowel de Startnotitie als de Projectoplevering zijn formele documenten die voorzien dienen te worden van een ondertekening door de RID contactpersonen ter akkoord. Indien het project niet opgenomen is binnen de begroting van de RID, zijn de gemeenten verantwoordelijk voor de dekking van dit project.

Deze werkwijze heeft ertoe geleid dat een flink aantal projecten, zowel op Automatisering als op Informatisering, uitgevoerd dan wel gaande zijn. Daarbij zijn de volgende typen projecten te benoemen:

1. Projecten uit het Informatie Beleidsplan: gezamenlijke projecten waar alle gemeenten in participeren. Projecten zijn benoemd in het vastgestelde Informatie Beleidsplan inclusief een financieel kader.
2. ICT projecten: gezamenlijke projecten waar alle gemeenten in participeren. Dit kunnen Automatiserings- en Informatiseringsprojecten zijn. Deze projecten zijn voornamelijk ontstaan voorafgaand aan het Informatie Beleidsplan.
3. Maatwerk projecten: projecten waar niet alle gemeenten in participeren. Dit kunnen Automatiserings- en Informatiseringsprojecten zijn.

Uit het merendeel van de projecten vloeien ook structurele onderhoudslasten. Bij de projecten uit het Informatie Beleidsplan zijn deze al opgenomen in de RID begroting. Voor ICT projecten en Maatwerk projecten geldt het volgende:

- In het geval van ICT projecten worden de structurele lasten overgeheveld naar de RID begroting. Gezien de gezamenlijkheid binnen ICT projecten kan dit conform de normale verdeelsleutel.
- In het geval van Maatwerk projecten is dit wisselend. Daar waar de RID als contractant naar de leverancier optreedt, zal de RID de betreffende onderhoudsbedragen voldoen. Afrekening met de deelnemende gemeenten vindt jaarlijks plaats op basis van de verdeelsleutel per maatwerk project.

4.2.1 Projecten uit Informatie Beleidsplan

In 2013 is het nieuwe, gezamenlijke Informatie Beleidsplan 2013-2017 bij alle gemeenten ambtelijk en bestuurlijk vastgesteld. Ook het Werkplan 2014 en Werkplan 2015 is ambtelijk en bestuurlijk bij alle gemeenten behandeld.

Onderdeel van het Informatie Beleidsplan is een projectenlijst; het gaat dan om projecten met prioriteit en projecten zonder. Deze is gebaseerd op het projectendashboard en de overige bevindingen. Daarnaast zijn er recent geformuleerde projecten toegevoegd.

Projectcode	Projecten Informatie Beleidsplan 2013-2017	Status
IBP-Project 0	Strategische keuze	Klaar
IBP-Project 1	(Digitale) dienstverlening	Gaande
IBP-Project 2	Verplicht gebruik BAG-gegevens. Ook: BAG-WOZ-koppeling en aansluiting basisregistratie	Gaande
IBP-Project 3	Modernisering GBA (incl. RNI) en convergentie van het systeem van Burgerzaken	Gaande
IBP-Project 4	Convergentie personeels- en salarisadministratie	Klaar
IBP-Project 5	Convergentie beheersystemen	Gaande

Projectcode	Projecten Werkplan 2014	Status
IBP-project 6	Gegevensmagazijn en makelaar. En: geomagazijn	Gaande
IBP-project 7	Nieuw Handelsregister (NHR)	Gaande
IBP-project 8	Digikoppeling	Klaar
IBP-project 9	Digilevering	Gaande
IBP-project 10	Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT)	Gaande
IBP-project 11	eHerkenning	Uitgesteld naar 2016
IBP-project 12	DigiD Machtigen	Uitgesteld naar 2016
IBP-project 13	DigiD audit	Klaar
IBP-project 14	Contractregistratie	Gaande
IBP-project 15	Het Nieuwe Werken (HNW)	Gaande
IBP-project 16	Convergentieplan/-notitie	Klaar
IBP-project 17	Antwoord voor bedrijven	Uitgesteld naar 2016
IBP-project 18	Basisregistratie kadaster	Gaande
IBP-project 19	Basisregistratie Topografie	Klaar
IBP-project 20	Basisregistratie Inkomen	Klaar
IBP-project 21	Basisregistratie WOZ	Gaande
IBP-project 22	Basisregistratie Voertuigen	Klaar

Projectcode	Projecten Werkplan 2015	Status
IBP-project 23	Decentralisaties : additionele verbeteringen	Klaar
IBP-project 24	Lokale uitvoeringsdienst : additionele verbeteringen	Klaar
IBP-project 25	Verbeteringen beveiliging	Gaande
IBP-project 26	Uitbreiding technische faciliteiten (storage e.d.)	Klaar

Voor deze projecten zijn ook kosten geraamd en opgenomen in de RID begroting. Er is sprake van een gefaseerde uitvoering van de projecten. Hierdoor is het verloop van de kapitaallasten ook gefaseerd. Hierbij geldt dat de kapitaallasten conform de T+1 systematiek worden doorbelast.

De onderstaande tabel geeft de getotaliseerde kapitaallasten weer voor de IBP projecten 0 tot en met 22.

Investeringen in het kader van het IBP-project 1-26 (Begrote bedragen aangepast n.a.v. meerjarenbegroting 2016-2019)
Kapitaallast gebaseerd op afschrijvingstermijn van 7 jaar
Rekenrente van 4%

	Kapitaallast		Duiven			Rijnwaarden			Westervoort			Zevenaar		
Jaar	begroot	realisatie	begroot	aandeel	realisatie	begroot	aandeel	realisatie	begroot	aandeel	realisatie	begroot	aandeel	realisatie
2013	21.933	11.050	6.668	30,4%	3.359	2.873	13,1%	1.448	3.992	18,2%	2.011	8.400	38,3%	4.232
2014	97.318	46.628	29.585	30,5%	14.222	12.749	13,0%	6.062	17.712	18,0%	8.393	37.273	38,5%	17.952
2015	365.450	133.833	111.097	30,5%	40.819	47.874	13,0%	17.398	66.512	18,0%	24.090	139.967	38,5%	51.526
2016	527.968		160.502			69.164			96.090			202.212		
2017	607.563		184.699			79.591			110.576			232.697		
2018	607.563		184.699			79.591			110.576			232.697		
2019	607.563		184.699			79.591			110.576			232.697		

4.2.2 ICT Projecten

In het onderstaande overzicht worden de ICT projecten aangegeven die de volgende kenmerken hebben:

- Alle gemeenten nemen deel.
- Er is een project begroting opgesteld en geaccordeerd door de RID Contactpersonen. Dit door middel van een Startnotitie.
- Projecten kennen incidentele investeringen, deze worden omgeslagen naar kapitaallasten. Veelal vloeien uit projecten ook structurele onderhoudslasten. Deze worden geboekt op Activiteit 5130, Onderhoud software.
- De projecten houden een overheveling in van het projectbudget naar de RID. Dit betekent dus een verhoging van de RID begroting. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de dekking van deze verhoging.
- De financiële verdeelsleutel is op basis van de geldende verdeelsleutel van de RID begroting, zijnde de inwoneraantallen per gemeente.
- Projecten < € 10.000,= worden niet geactiveerd.

In 2015 zijn de onderstaande gezamenlijke tussentijdse ICT projecten opgestart en deels al klaar:

Tussentijdse ICT projecten	Status
Project IBIS Bodem	Klaar
Project Topdesk Facilitair	Gaande
Project DIGID audit	Klaar
Project tijdelijke intranetten	Gaande
Project Telefoniecentrale	Klaar

4.2.3 Maatwerk projecten

In het onderstaande overzicht worden de maatwerk projecten aangegeven die de volgende kenmerken hebben:

- Niet alle gemeenten nemen deel.
- Er is een project begroting opgesteld en geaccordeerd door de RID Contactpersonen. Dit door middel van een Startnotitie.
- Projecten kennen incidentele investeringen, deze worden doorbelast aan de gemeenten en drukken niet op de RID begroting. Veelal vloeien uit projecten ook structurele onderhoudslasten. Deze worden geboekt op Activiteit 75xx, Onderhoud applicaties. De gemeenten die deel hebben genomen krijgen jaarlijks dit onderhoud doorbelast.
- De financiële verdeelsleutel is op basis van een nader af te spreken verdeelsleutel per project

In 2015 zijn de onderstaande maatwerk projecten opgestart en deels al klaar:

Maatwerk projecten	Status
Project Squit2GO	Klaar
Project verhuizing BAT gebouw	Klaar
Project vervanging Burgerzaken applicatie Duiven / Westervoort	Gaande
Project Implementatie STUF BG 3.10	Klaar
Project decentralisatie software	Klaar

4.3 Informatiebeveiliging

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het op orde hebben van hun informatieveiligheid. Deze verantwoordelijkheid strekt verder dan de eigen organisatie. Gemeenten hebben er als collectief belang bij dat de gehele gemeentelijke branche informatieveiligheid op orde heeft zoals past bij het gemeentelijk imago. Dit zullen en mogen burgers en bedrijven, maar ook de ketenpartners, van gemeenten verwachten.

In verband hiermee vroeg de VNG tijdens de Buitengewone Algemene Ledenvergadering (BALV) op 29 november 2013 haar leden om in te stemmen met de resolutie '*Informatieveiligheid, randvoorwaarde voor de professionele gemeente*'. Inmiddels is de betreffende resolutie aangenomen.

4.3.1 Gevolgen resolutie voor gemeenten

Gevolg 1. Informatieveiligheid dient onderdeel te worden van de collegeambities 2014-2018 en opgenomen te worden in de portefeuille van een van de leden van het college van B&W.

Gevolg 2. Gemeenten dienen te zorgen voor verankering van informatieveiligheid op de gemeentelijke agenda, waarbij het college de gemeenteraad informeert. Dit dient te gebeuren door middel van een aparte paragraaf informatieveiligheid in het jaarverslag.

Gevolg 3. Gemeenten dienen de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten vast te stellen als hét gemeentelijke basisnormenkader voor informatieveiligheid. Uitvoering van dat beleid wordt gebaseerd op eigenstandige risicoafwegingen. Gemeenten zijn zich daarbij bewust van de (continu veranderende) informatieveiligheidsrisico's die ze lopen en nemen hierop adequate maatregelen.

Gevolg 4. Gemeenten dienen het informatieveiligheidsbeleid vaststellen aan de hand van de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten.

Gevolg 5. Gemeenten dienen informatieveiligheid bestuurlijk en organisatorisch te borgen door aansluiting in de reeds bestaande planning- en controlcyclus. Gemeenten creëren hiernaast, door middel van leren en ontwikkelen, blijvend bewustzijn op informatieveiligheid.

Gevolg 6. Gemeenten dienen de lokale invulling rondom het thema van informatieveiligheid transparant maken voor burgers, bedrijven en (keten)partners. Deze transparantie wordt ondermeer behaald door gebruik te maken van waarstaatjegemeente.nl.' Deze openbare informatie vormt de basis voor jaarlijkse collegiale beoordeling (peer reviews). Daarnaast toetst een interbestuurlijke visitatiecommissie, tenminste eens in de vijf jaar, of het systeem van 'verplichtende zelfregulering' voldoende werkt.

4.3.2 Gevolgen voor RID De Liemers

Gevolg 1. Adviesfunctie en tekstvoorbereiding voor wat betreft collegeambities e.d.

Gevolg 2. (Mede) voorbereiden tekst informatieveiligheid in de gemeentelijke jaarverslagen.

Gevolg 3. (Mede) voorbereiden tekst voor het bestuurlijk vaststellen van de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten als hét gemeentelijke basisnormenkader voor informatieveiligheid.

Gevolg 4. (Mede) voorbereiden tekst voor de bestuurlijke vaststelling van het gemeentelijk informatieveiligheidsbeleid aan de hand van de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten als hét gemeentelijke basisnormenkader voor informatieveiligheid.

Gevolg 5. Aanpassen informatiebeveiligingsplan RID De Liemers zodat een en ander in overeenstemming is met Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten.
Gevolg 6. (Mede) voorbereiden van tekst t.b.v. de planning- en controlcyclus gemeenten.
Gevolg 7. Overige taken rond informatieverschaffing op het gebied van informatiebeveiliging.

4.3.3 Status 2015

Voorafgaand aan BALV in november 2013 hadden de vier Liemerse gemeenten al een Informatiebeveiligingsbeleid vastgesteld. Genoemd plan zal in een BIG-variant worden geïntegreerd. In 2014 zijn daartoe de voorbereidende werkzaamheden gestart.

De verdere indeling is als volgt. Hierna komt allereerst het in 2013 ontwikkelde beveiligingsbeleid aan de orde. Nadien staan we stil bij de integratie in, of 'ombouw' naar een 'BIG-versie'.

4.3.4 Informatiebeveiligingsbeleid 2013 en de uitwerking in 2014/2015

In 2013 is voor RID De Liemers een informatiebeveiligingsplan ontwikkeld; de uitvoering is in 2014 gestart. Genoemd plan is 'complementair' aan de gemeentelijke informatiebeveiligingsplannen. Bij veel materiegebieden kleven beveiligingsaspecten; of het nu om het GBA gaat, de BAG of wat dan ook. Sommige beveiligingstaken dienen daarbij door de gemeenten te worden geregeld, terwijl andere taken weer op het bord van RID De Liemers liggen; er is dus steeds sprake van een ; gemeentelijk deel' en een 'RID-deel'. Anders: de informatiebeveiligingsplannen van de gemeenten en het beveiligingsplan van RID De Liemers vullen elkaar aan.[1] De volgende figuur spreekt verder voor zich.

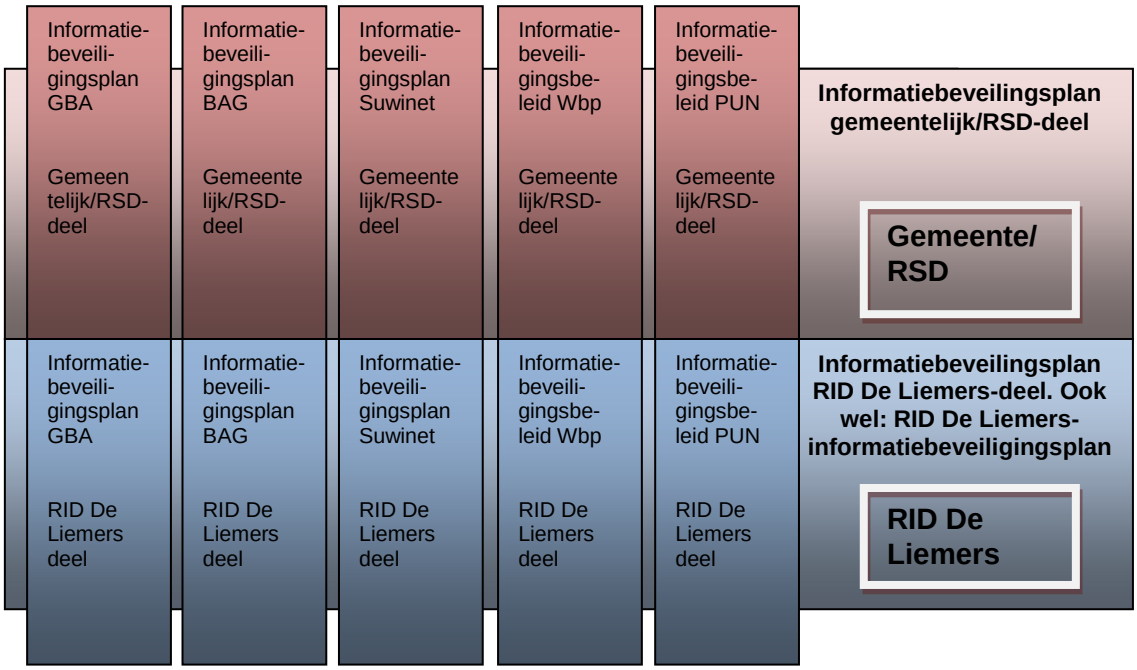

[1] In deze redenering wordt de RSD ook als een gemeente gezien. Strikt juridisch beschouwd is dat natuurlijk onjuist.

Het RID Beveiligingsplan heeft betrekking op het 'blauwe' gedeelte van bovenstaande afbeelding.
Ook gemeenten dienen beveiligingsplannen te ontwikkelen en aandacht te hebben voor de verschillende deelgebieden als het GBA, de BAG e.d. Het verschil met 'vroeger' is dat diverse onderdelen niet meer volledig beschreven hoeven te worden. Gemeenten hoeven immers niet meer zelf voor back up procedures te zorgen en hoeven ook geen uitwijkprocedures meer vast te leggen. In de eigen plannen kan op deze en vergelijkbare onderdelen worden volstaan met een verwijzing naar het Informatiebeveiligingsplan RID De Liemers 2013 (en de daaruit voortvloeiende documenten).

Voor het opstellen van het Informatiebeveiligingsplan RID De Liemers is de ISO27002-norm als leidraad gebruikt. Genoemde norm is richtinggevend. Het plan werd verder aangevuld met specifieke maatregelen die uit wet- en regelgeving voortkomen en maatregelen die zijn afgeleid van scenario's op het gebied van Openbare Orde en veiligheid. Diverse adviesbureaus hanteren een vergelijkbare werkwijze.

4.3.5 Stand van zaken 2015

RID De Liemers ontvangt jaarlijks honderden beveiligingsmeldingen. Soms gaat het om buitengewoon ernstige bedreigingen: in 2015 waren dat er twintig!

Voor wat betreft de meldingen komen er een paar soorten vaker terug. De volgende tabel spreekt verder voor zich.

Melding afkomstig van	Opmerkingen/gevolgen/acties
Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC)	Soms gaat het om meldingen van algemene aard, maar ze brengen voor RID De Liemers veel uitzoekwerk met zich mee.
Informatie Beveiligingsdienst (hierna: IBD)	De IBD is een gezamenlijk initiatief van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten (KING). In veel gevallen gaat het om beveiligingsproblemen die betrekking hebben op een bepaald product. Voor RID De Liemers betekent dat vaak extra uitzoekwerk – onderzocht moet immers worden of het probleem ook voor RID De Liemers en/of voor de aangesloten organisaties gevolgen kan hebben.
De IBD, maar dan geen algemene meldingen maar TLP-groen en TLP-oranje meldingen.	TLP-meldingen met een kleurcode die aangeeft welke mate van discretie en beslotenheid nodig is. Aan dergelijke meldingen dient doorgaans een hoge prioriteit te worden toegekend. Voorbeelden hiervan zijn updates of een bug-fix. Voor RID De Liemers betekent een dergelijke melding vooral uitvoerend werk.
De gemeenten Duiven, Westervoort, Zevenaar, Rijnwaarden en/of de Regionale Sociale Dienst (RSD).	Veelal gaat het dan om virussen, malware e.d.

Informatiebeveiliging is ‘hot’. Informatiebeveiligingsbeleid is actueler dan ooit. Iedere gemeente dient informatieveiligheidsbeleid vast te stellen aan de hand van een basisnormenkader: de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG).
Het huidige informatiebeveiligingsplan van RID De Liemers is inmiddels in deze baseline geïntegreerd,

In 2015 is er in overleg met de RSD en vier Liemerse gemeenten een projectvoorstel aangenomen om de Baseline Informatiebeveiliging voor Gemeenten (BIG) te vertalen naar actiepunten.

Het project
De uitvoering van de actiepunten is – onder leiding van de RID - inmiddels in projectvorm opgepakt. Naar verwacht zal het project tot 2018 doorlopen. Dit vanwege de omvang; het gaat om ruim 300 actiepunten. Uiteraard is hierbij een prioritering aangebracht. De belangrijkste onderdelen krijgen natuurlijk voorrang.

Slotopmerking
De allerbelangrijkste actiepunten zijn in het kader van het in 2013 opgestelde informatiebeveiligingsplan van RID De Liemers al eerder uitgevoerd. Het beveiligingsniveau is nu al heel hoog omdat RID De Liemers met het opstellen en uitvoeren van het eigen informatiebeveiligingsplan de ISO27001/2-norm heeft gevolgd.
Dat de lat al hoog ligt wordt bevestigd door de uitslagen rond diverse gemeentelijke beveiligingsaudits, waarvoor RID De Liemers met regelmaat ondersteuningsproducten heeft ontwikkeld en geleverd.

De komende jaren staan in het teken van verdere verbeteringen.

4.4 Wat mag het kosten

RID zonder maatwerk-projecten	Realisatie 2014	Begroting 2015 vóór wijziging	Begroting 2015 ná wijziging	Realisatie 2015	Verschil 2015 tov Begr.nw
Lasten	2.381.162	2.992.390	3.234.122	2.951.806	-282.316
Baten	2.381.162	2.992.390	3.234.122	2.951.806	-282.316
Saldo	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

3 Programma Inkoop

5. Inkoop

5.1 Wat hebben we bereikt ?

5.1.1 Missie

De RID wil hét facilitair ICT-bedrijf zijn van en voor de gemeenten Duiven, Rijnwaarden, Westervoort en Zevenaar en de RSD, dat zorgt voor ICT beleid, beheer van systemen, technieken, applicaties en gegevens en voor inkoop en invoering van ICT-oplossingen. De RID wil hét inkoop adviseringsbedrijf zijn van en voor de gemeenten Duiven, Rijnwaarden, Westervoort en Zevenaar en de RSD , dat zorgt voor advisering ten aanzien van inkoop en aanbesteding, gezamenlijk inkoopbeleid en het begeleiden van inkoop trajecten.

5.1.2 Visie / ambities RID

De RID is een zelfstandig ICT- en Inkoopdienstencentrum van de gemeenten Duiven, Rijnwaarden, Westervoort en Zevenaar. Het biedt een compleet portfolio ICT- en Inkoop-diensten aan; zowel op beleids- als op beheersniveau. De ICT diensten zijn gebaseerd op technische en functionele marktstandaards. De RID onderscheidt zich van andere dienstverleners door kennis van zijn klanten, door kennis van ICT-ontwikkelingen en Inkoopontwikkelingen bij de decentrale overheid, en professionaliteit.

5.2 Inkoop heeft de volgende niet-Europese aanbestedingen begeleid:

Actualisatie structuurvisie
Afstudeeropdracht Integriteit in Inkoop en Aanbestedingen
Afvalinzameling en containers Duiven
Afvalverweking rest/ GFT
Beheer Telefooncentrale (Duiven, Rijnwaarden, Westervoort, Zevenaar)
Beleid regionale ondernemers
Bezoeken afdelingsoverleggen 2015
BGT 2015
Brandverzekering Duiven
CMS
EMVI jurisprudentie cursus
Energie
Groslijsten pilot
Inkoop verbeterprogramma
Inkoop verbeterprogramma - inhuur Derden
Juridische ondersteuning
Klachtenmeldpunt Achterhoek Liemers
Leerlingenvervoer Zevenaar
Meubilair BAT huis
Nieuwe Europese Richtlijn implementatie
Nieuwe formats & updaten formats Inkoop
Openbare Verlichting DRZ
Spendanalyse (vervolg voor 2012/2013)
Strooizout 2015
Structuurvisie Rijnwaarden
Training CROW door Rob Kleinpenning
Transitie Sociale Domein
Werkpleklicenties

5.3 Speerpunten Inkoop

Naast de reguliere taken als inkoopadvies en begeleiding/ondersteuning bij aanbestedingen heeft RID inkoop voor 2015 een aantal speerpunten benoemd.

5.3.1 Inkoopbeleid

In 2015 zijn voorbereidingen gestart voor aanpassingen van het huidige Liemerse inkoopbeleid in verband met veranderende Europese wetgeving. Het beleid wordt definitief uitgewerkt begin 2016 in verband met vertraging van landelijke besluitvorming over inkoopwetgeving. Een aantal inkoopbeleidsthema's zullen dan worden verankerd in het nieuwe inkoopbeleid.

5.3.2 Regionale ondernemers

RID inkoop heeft bijeenkomsten georganiseerd met stakeholders om het beleid te herijken. Afgesproken is het beleid wat aan te scherpen zodat regionale ondernemers meer kans hebben mee te dingen naar opdrachten van de gemeenten.

5.3.3 Klachtenregeling

De wijze waarop de gemeenten klachten afhandelen over aanbestedingen moet worden opgenomen in het nieuwe inkoopbeleid. Onderzocht is of we samen met Achterhoekse gemeenten een klachtenregeling en proces van afhandeling kunnen opzetten voor ondernemers die klachten hebben over een aanbestedingsprocedure. Dit loopt nog.

5.3.4 Social return

Social return is het opnemen van voorwaarden in het inkooptraject ten behoeve van het sociale beleid van de gemeente. Samen met RSD is in 2015 Liemers (inkoop)beleid rondom social return ontwikkeld. In alle gemeenten is het beleid vastgesteld en zijn voorbereidingen in gang gezet voor een roadshow om het beleid en werkwijze toe te lichten. Social return is bij diverse aanbestedingstrajecten in 2015 al toegepast.

5.3.5 Spendanalyse

In 2015 is een analyse afgerond van alle inkoopuitgaven in de Liemers over de boekjaren 2012 en 2013. De uitkomsten zijn vergeleken met analyses uit eerdere boekjaren (2008 en 2011) en geven inzicht in het uitgavepatroon van de gemeenten. De uitkomsten geven input voor het verbeteren van inkoop, zowel kwantitatief als kwalitatief en genereren sturings-informatie over beleidsvoornemens (bijvoorbeeld hoeveel opdrachten door de gemeenten bij regionale ondernemers zijn verstrekt en het patroon hierin de laatste boekjaren). Begin 2016 zal een nieuwe analyse worden uitgevoerd over de cijfers van 2014 en 2015.

5.3.6 Inkoopverbeterplan

RID inkoop is een project gestart met als doel de inkoop van een aantal belangrijke inkoop categorieën te verbeteren. Ze heeft een projectplan gemaakt en samen met de gemeenten een aantal inkoop categorieën benoemd die wellicht kunnen worden verbeterd (door bijvoorbeeld beleid op elkaar af te stemmen of gezamenlijk aan te besteden). Voor de categorieën inhuur derden is een vooranalyse gedaan. De netwerkdirectie had geen directe behoefte om deze categorie verder te onderzoeken. Voor de categorie elektro- en installatietechniek is door een werkgroep een eerste analyse uitgevoerd. De werkgroep heeft deze bijeenkomsten als zeer positief ervaren en heeft met de netwerkdirectie afgesproken om in deze samenstelling de uitgaven binnen deze productgroepen in 2016 verder te onderzoeken en mogelijke verbeter- en besparingsmogelijkheden concreet te maken.

De werkgroep zal zich m.n. richten op mogelijkheden van samenwerking bij (groot) onderhoudswerkzaamheden en contracten op het gebied van preventief, correctief en storingsonderhoud.

5.3.7 Transitie sociaal domein

In 2015 is besloten om de huidige contracten met zorgaanbieders in elk geval voor 2016 te verlengen. RID inkoop neemt plaats in de Liemerse werkgroep die de contractering voor 2017 en verder voorbereid. De Liemerse gemeenten hebben afgesproken hier in ieder geval liemersbreed te willen optrekken waarbij de ontwikkelingen in de regio ook worden gevolgd.

5.3.8 Contractbeheer

RID Inkoop is als kartrekker een project Contractbeheer gestart gezamenlijk met de Liemerse gemeenten en SDL met als doel contractbeheer binnen de gemeenten en SDL te implementeren en te borgen, inzicht te krijgen in lopende contracten en de juiste contractuele afspraken door het voeren van een daarvoor bestemde administratie. Hiervoor is een projectteam opgericht en een projectplan opgesteld en door de gemeenten ondertekend. De activiteiten uit het projectplan zijn in gang gezet. Belangrijkste behaalde mijlpalen tot nu toe: aanschaf en implementatie van (tijdelijk) contractbeheersysteem (*bedoeling is op termijn de contractregistratie in JOIN in te richten*), opstellen en vaststellen van Liemerse uitgangspunten voor Contractbeheer, inventariseren en opslaan contracten in het nieuwe systeem (*naast alle contracten die in het kader van het sociale domein zijn afgesloten, zijn inmiddels ook al veel andere contracten in het systeem geregistreerd*, totaal ca.470), gestart uitrol inrichting contractbeheer bij de gemeenten en SDL (vastleggen proces, bepalen taken en verantwoordelijkheden). De uitrol en borging van CB zal verder in 2016 worden voortgezet. Tevens zal in 2016 de mogelijkheden en inrichting van contractregistratie in JOIN verder worden onderzocht.

5.4 Wat mag het kosten

Inkoop	**Realisatie 2014**	**Begroting 2015 vóór wijziging**	**Begroting 2015 ná wijziging**	**Realisatie 2015**	**Verschil 2015 tov Begr.nw**
Lasten	219.407	212.538	212.538	213.404	866
Baten	219.407	212.538	212.538	213.404	866
Saldo	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

4 Programma RSD

6. RSD

6.1 Wat hebben we bereikt ?

6.1.1 Missie RSD

De RSD wil op het gebied van Werk en Inkomen de uitvoeringsorganisatie zijn voor de Liemerse gemeenten en zoekt daarbij naar maximale samenwerking met werkgevers in de regio en overige partners.

6.1.2 Visie / ambities RSD

We zijn gericht op het leveren van goede dienstverlening aan onze klanten. Hierbij streven we naar zelfredzaamheid en participatie van onze klanten, waarbij regulier werk voor iedereen voorop staat. Aan degenen, die geen/onvoldoende inkomen hebben, wordt eventueel tijdelijk een uitkering verstrekt. We controleren daarbij consequent op rechtmatigheid van de uitkeringsverstrekking. We werken hierbij effectief en efficiënt en streven naar maximaal resultaat.

6.1.3 A3-systematiek voor Jaarplan 2015

Werken aan een betere conditie van de organisatie lukt alleen als alle onderdelen op zichzelf en in samenhang in orde zijn. Het INK-managementmodel biedt een leidraad om aan de organisatie als geheel te werken. Dit, met het doel de prestaties te behalen die in de ogen van belanghebbenden en binnen de context van de ontwikkelingen in de maatschappij, nodig zijn. En die tevens passen bij wat de organisatie zelf als ambitie heeft neergezet en passend acht.

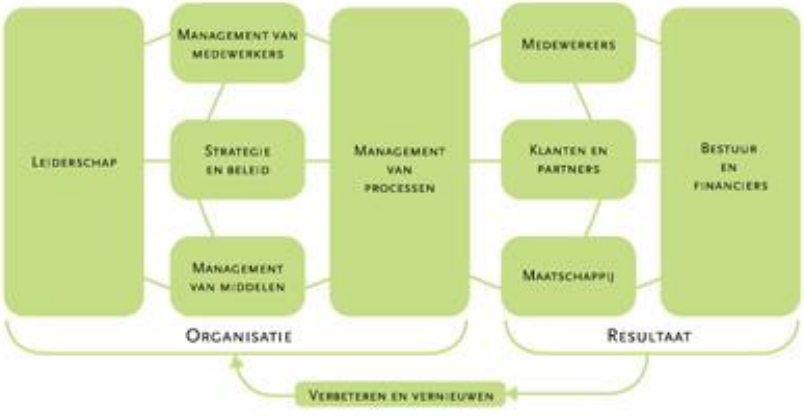

De activiteiten zijn overzichtelijk geordend in vijf organisatie-gebieden, de resultaten voor alle betrokkenen in vier resultaatgebieden. De verbinding tussen wat de RSD doet (de organisatiegebieden) en wat dat oplevert (de resultaatgebieden) is de basis voor ontwikkeling, verbetering en succes. Het tiende aandachtsgebied 'Verbeteren en vernieuwen' gaat erover hoe de RSD op basis van de ervaringen en prestaties naar nieuwe mogelijkheden zoekt om doelen te behalen. De samenhang tussen de tien aandachtsgebieden is heel belangrijk.

Het jaarplan is opgesteld middels de A3 systematiek. De A3 systematiek dient in één oogopslag zowel kwalitatieve als kwantitatieve activiteiten weer te geven, met als onderlegger het INK Management model, zowel de 'wat' als de 'hoe' activiteiten. Met het

SMART maken van deze activiteiten is het mogelijk om een beknopte Managementrapportage op te stellen en bij te houden. Deze is toegevoegd.

6.3 Wat mag het kosten

RSD excl. Uitkeringen	Realisatie 2014	Begroting 2015 vóór wijziging	Begroting 2015 ná wijziging	Realisatie 2015	Verschil 2015 tov Begr.nw
Lasten	3.570.665	3.479.935	3.856.102	3.703.345	-152.757
Baten	3.570.665	3.479.935	3.856.102	3.703.345	-152.757
Saldo	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

JAARVERSLAG

7. Paragrafen

7.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De GR heeft geen eigen vermogen, voorzieningen of reserves.
De exploitatielasten incl. eventueel niet begrote kosten worden volledig door de 4 deelnemende gemeenten gedragen.
Er wordt jaarlijks een begroting opgesteld die via twee tussenrapportage wordt gemonitord. Afwijkingen ten opzichte van de begroting worden dan voorgelegd aan het bestuur en aan het bestuur van de deelnemende gemeenten.

7.2 Onderhoud Kapitaalgoederen

Onder onderhoud kapitaalgoederen worden in de GR Samenwerking De Liemers het Informatie Beleidsplan opgenomen.

Het Informatie Beleidsplan is in december 2012 door de gemeenteraden van de 4 gemeentes geaccordeerd. Verder wordt jaarlijks een werkplan ICT voorgelegd aan de ICT contactpersonen, die dit na akkoord inbrengen bij de deelnemende gemeenten.

De kosten van de al lopende projecten worden aan het eind van het jaar geactiveerd. Het eerste jaar worden er alleen rente lasten aan toegerekend. Vanaf T+1 wordt er op afgeschreven.
Een deel van een jaar wordt hier gelijkgesteld met een half kalenderjaar, rente wordt het eerste jaar tijdsevenredig toegerekend met een rentepercentage van 4%.

Structurele onderhoudslasten voor deze kapitaalgoederen worden jaarlijks in de exploitatie opgenomen.

7.3 Financiering

Lening
In 2012 is er een lening afgesloten bij de BNG bank om een aantal investeringen en de deelname in Stichting Samenwerkingsverband Glasvezelnetwerk te bekostigen.
De lening is groot € 700.000,=, heeft een looptijd van 15 jaar tegen een rentepercentage van 3,15%.
Rente last voor 2015 is € 18.800,=
Afschrijvingslasten 2015 € 39.607,=
Saldo van de lening per 31-12-2015 is € 584.771,=.

Kredietlimiet
Met ingang van 1 januari 2011 is met de BNG bank is een financieringsovereenkomst aangegaan voor een bepaalde tijd tot 01-01-2012, waarna deze overeenkomst stilzwijgend wordt verlegd met telkens een jaar. De kredietlimiet is € 2.500.000,=.
Tot aan de limiet wordt 1 maand-Euribor plus 30 basispunten in rekening gebracht door de BNG bank. Dat betekent op dit moment (begin 2016) dat de rente negatief is.

Schatkistbankieren
Van schatkistbankieren is in 2015 geen gebruik gemaakt.
Het drempelbedrag is 0,75% van begrotingssaldo en is vastgesteld op € 247.500,=.

Bankgarantie
Er zijn geen bankgaranties meer uitgegeven.

7.4 Bedrijfsvoering

7.4.1 Bestuur

De gemeenschappelijke regeling Samenwerking De Liemers kent de bestuurscomponenten:

- Algemeen Bestuur
- Dagelijks Bestuur
- Portefeuillehouderoverleg
- Netwerkdirectie en ambtelijk secretaris

De kosten voor de ambtelijk secretaris worden onder de Bestuurskosten verantwoord.

Binnen de gemeenschappelijke regeling Samenwerking De Liemers is een eigen Ondernemingsraad actief. De ambtelijk secretaris wordt geleverd door de Ondersteunende dienst. De RSD is met 3 mensen vertegenwoordigd, RID/Inkoop met 2 mensen.
De kosten voor opleiding en training van de OR-leden is verantwoord onder Bestuurskosten.

7.4.2 Personeelsbeleid

GR Samenwerking De Liemers heeft behoefte aan eigentijdse, moderne arbeidsvoorwaarden en personeelsbeleid die passen bij een veranderende omgeving. Samenwerking De Liemers heeft immers te maken met een veranderende vraag van burgers, veranderende taken en een veranderende arbeidsmarkt.
Als uitgangspunten voor het personeelsbeleid zijn geformuleerd:

- SDL werkt nadrukkelijk aan de dienstverlening, de klant- en servicegerichtheid staat centraal;
- SDL gaat uit van een grote mate van flexibiliteit, die betekent maatwerk;
- SDL wil een competentiegericht gestuurde organisatie zijn;
- SDL wil een organisatie zijn met medewerkers die bij voorkeur flexibel en breed inzetbaar zijn;
- SDL gaat uit van vakmanschap en ondernemerschap gericht op actie;
- SDL is resultaatgericht.
- Er is in overleg met de Ondernemingsraad een nieuw modern personeelsbeleid ontwikkeld.

7.4.3 Planning – en controlcyclus

Voor de gemeenschappelijke regeling is een Financiële verordening op grond van artikel 212 van de Gemeentewet opgesteld.
Naast de Begroting worden er 2 tussenrapportage opgesteld en het Jaarverslag incl. Jaarrekening. De begroting voor jaar T+1 wordt in maart aan de Netwerkdirectie voorgelegd. De 1^{e} tussenrapportage wordt in mei aan de Netwerkdirectie voorgelegd, de 2^{e} in september. Het jaarverslag en de jaarrekening worden in maart na afloop van het boekjaar voorgelegd aan de Netwerkdirectie. Alle stukken worden na de Netwerkdirectie voorgelegd aan het Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur. Voordat de stukken in het Algemeen Bestuur komen worden ze voorgelegd aan de deelnemende gemeente met verzoek om een zienswijze.

7.4.4 Rechtmatigheid

In 2015 is het controleprotocol en het normenkader geactualiseerd en vastgesteld.
Bij de uitvoering van de Interne controle wordt gewerkt met steekproeven die door de accountant worden bepaald. Hierdoor is de onpartijdigheid gewaarborgd.

Het IC-plan van de RSD is uitgevoerd en een verslag van opgemaakt. Bij de controle zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd.
Er heeft ook een controle op het inkoop- en aanbestedingsbeleid plaatsgevonden, hierbij zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd.
De werkprocessen bij Debiteuren en Crediteurenadministratie zijn veelal via het systeem afgedwongen. Daar waar dat niet het geval is wordt dit via de werkprocessen geregeld.
De werkvelden van de RID en de RSD brengen veel onzekerheid met zich mee, waardoor de realisatie behoorlijk kan afwijken van de begroting. Dit wordt via de twee tussenrapportage zo goed mogelijk in beeld gebracht en bijgesteld, maar de afhankelijkheid van externe factoren speelt hierin een grote rol.

7.5 Verbonden partijen

Met ´verbonden partijen´ worden gemeenschappelijke regelingen, stichtingen, verenigingen en vennootschappen bedoeld waarin de Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking De Liemers een bestuurlijk én financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur en/of het hebben van een stamrecht. Met financieel belang wordt bedoeld: een gemeentelijke bijdrage in de netto exploitatielasten van het samenwerkingsverband. Het risico bestaat dat de gemeente de betaalde bijdragen kwijt is bij een faillissement en/of dat de verbonden partij financiële problemen op de gemeente kan verhalen. Bij deelname in een vennootschap is het financiële belang het in bezit hebben van aandelen en het ontvangen van dividend.

De RID heeft een deelneming in Stichting Samenwerkingsverband Glasvezelnetwerk Arnhem. Doel van de deelneming is het ten behoeve van haar deelnemers (allen non-profit) in eigendom verwerven en/of beheren en/of exploiteren van een glasvezelinfrastructuur. Eind 2010 is hiervoor een Intentieverklaring afgegeven. De Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking De Liemers is sinds 2011 een van de deelnemers.
De constructie is dusdanig dat bij groei van het aantal deelnemers de gezamenlijke lasten dalen en er mogelijkheden zijn voor restitutie van trekkingsrechten en correcties op investeringen.
Deze overeenkomst heeft een initiële looptijd van 15 jaar. De totale toetredingskosten bedroegen € 630.000,=. De periodieke kosten voor 2015 zijn € 14.604,=.
Stichting Samenwerkingsverband Glasvezelnetwerk Arnhem is statutair gevestigd te Arnhem.

7.6 Kostenverdelingsafspraken

Bestuur
De bestuurskosten en de kosten voor de Ondernemingsraad worden gelijkelijk over de vier gemeenten verdeeld.

RID
De inwoneraantallen zijn het uitgangspunt voor de kostenverdeling naar de deelnemende gemeenten.
De RSD is naast de 4 gemeenten de vijfde klant van de RID. De afspraken inzake de toerekening van de kosten aan de RSD zijn in de 2e tussenrapportage 2013 bijgesteld.
De toerekening van de ICT kosten aan de RSD bestaat uit 2 onderdelen:

1. De directe kosten voor software/licenties/kapitaallasten voor de RSD en
2. Een doorbelasting van de exploitatiekosten RID gebaseerd op een prijs per werkplek:

a. Exploitatiekosten minus de post Onderhoud applicaties en Kosten ondersteuning
b. Saldo wordt dan gedeeld door het totaal aantal werkplekken in beheer bij RID
c. Prijs per werkplek maal het aantal bij de RSD in gebruik zijnde werkplekken.

Deze RSD bijdrage in de RID kosten wordt in mindering gebracht op de totale exploitatiekosten van de RID. Het restant wordt aan de vier gemeenten in rekening gebracht conform de afgesproken verdeelsleutel.

Gemeente	Inwoners per 01-01-2015	Aandeel RID
Duiven	25.548	30,5
Rijnwaarden	10.912	13,0
Westervoort	14.992	18,0
Zevenaar	32.265	38,5

Inkoop
De verdeelsleutel voor de exploitatiekosten van de inkoop is gebaseerd op het aantal toe te rekenen uren van de inkoopadviseur. Aan Duiven en Zevenaar wordt beiden 1/3 deel van de kosten doorbelast. Aan Rijnwaarden en Westervoort wordt 1/6 deel van de kosten doorbelast.

RSD
De kostenverdeling die voor de exploitatiekosten van de RSD wordt gebruikt is gebaseerd op:

1. 50% op basis van het aantal inwoners
2. 50% op basis van het aantal cliënten

Gemeente	Inwoners per 01-01-2015	Cliënten per 01-01-2015	Percentage
Duiven	25.548	423	27,65
Rijnwaarden	10.912	232	13,31
Westervoort	14.992	397	20,58
Zevenaar	32.265	655	38,46

JAARREKENING

8. Balans per 31-12-2015

Balans

Activa	31-12-2014	31-12-2015	Passiva	31-12-2014	31-12-2015
Vaste activa			**Vaste passiva**		
Materiele vaste activa					
- Economisch nut	1.664.201	2.470.558	Vaste schulden	624.378	584.771
Financiele vaste activa	9.000	9.000			
Totale vaste activa	**1.673.201**	**2.479.558**	**Totale vaste passiva**	**624.378**	**584.771**
Vlottende activa			**Vlottende schulden**		
			Netto vlottende schulden	1.603.248	2.693.338
Vooruit betaald kosten	504.292	462.268	Liquide middelen	1.258.474	2.421.018
Uitzettingen	2.108.921	2.683.485	Overlopende passiva	869.567	314.850
Overlopende activa	69.253	388.665			
Totale vlottende activa	**2.682.466**	**3.534.419**	**Totale vlottende passiva**	**3.731.289**	**5.429.205**
Totaal	**4.355.667**	**6.013.976**	**Totaal**	**4.355.667**	**6.013.976**

9. Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Consolidatie op programmaniveau

Lasten	Rekening 2014	Begroting 2015 vw	Begroting 2015 nw	Realisatie 2015	Verschil
Programma 1: Bestuur	33.194	44.435	44.435	25.101	-19.334
Programma 2: RID	2.381.162	2.992.390	3.234.122	2.951.806	-282.316
Programma 3: Inkoop	219.407	212.538	212.538	213.404	866
Programma 4: RSD	3.570.665	3.479.935	3.856.102	3.703.345	-152.756
Eliminatie doorbelasting intern	-307.788	-304.722	-344.067	-343.133	934
Totaal lasten	**5.896.640**	**6.424.576**	**7.003.130**	**6.550.523**	**-452.606**
Baten	**Rekening 2014**	**Begroting 2015 vw**	**Begroting 2015 nw**	**Realisatie 2015**	**Verschil**
Programma 1: Bestuur	33.194	44.435	44.435	25.101	-19.334
Programma 2: RID	2.381.162	2.992.390	3.234.122	2.951.806	-282.316
Programma 3: Inkoop	219.407	212.538	212.538	213.404	866
Programma 4: RSD	3.570.665	3.479.935	3.856.102	3.703.345	-152.757
Eliminatie doorbelasting intern	-307.788	-304.722	-344.067	-343.133	934
Totaal Baten	**5.896.640**	**6.424.576**	**7.003.130**	**6.550.523**	**-452.607**

Consolidatie op kostensoort

Lasten	Rekening 2014	Begroting 2015 vw	Begroting 2015 nw	Realisatie 2015	Verschil
Bestuurskosten	33.194	44.435	44.435	25.101	-19.334
Personele kosten	4.110.662	3.879.966	4.501.081	4.449.432	-51.649
Huisvestingskosten	367.560	394.759	363.123	330.354	-32.769
Automatiseringskosten	330.914	307.645	379.000	370.663	-8.337
Onderhoud applicaties	244.150	668.742	614.551	506.355	-108.196
Facilitaire zaken	77.528	65.376	99.000	94.926	-4.074
Advies en Controle	20.194	20.900	30.400	20.644	-9.756
Sociale recherche	177.759	170.176	194.176	174.489	-19.687
Ondersteunende dienst	173.180	172.043	174.768	171.707	-3.061
Overige kosten	31.309	20.000	34.000	39.394	5.394
Kapitaallasten	330.190	680.534	568.596	367.459	-201.137
Totaal lasten	**5.896.640**	**6.424.576**	**7.003.130**	**6.550.523**	**-452.606**

Baten	Rekening 2014	Begroting 2015 vw	Begroting 2015 nw	Realisatie 2015	Verschil
Incidentele bate	-	-	-	1.716	1.716
Bijdrage Gemeente Duiven	1.687.306	1.838.938	1.939.120	1.794.021	-145.099
Bijdrage Gemeente Rijnwaarden	750.791	823.577	861.449	825.575	-35.874
Bijdrage Gemeente Westervoort	1.152.011	1.235.926	1.310.356	1.200.757	-109.598
Bijdrage Gemeente Zevenaar	2.177.318	2.396.922	2.501.640	2.366.092	-135.549
Overige bijdragen Dienstverlening	129.213	129.214	321.471	280.174	-41.297
Bijdrage WGSP	-	-	69.093	82.188	13.095
Totaal Baten	**5.896.640**	**6.424.576**	**7.003.130**	**6.550.523**	**-452.606**

Het voordeel op de exploitatie van € 452.606,= vindt voor ruim 2/3 deel zijn verklaring in het door verschillende oorzaken verschuiven/uitstellen van ICT-projecten. De investeringen zijn niet volledig uitgevoerd en daardoor zijn de kapitaallasten ongeveer € 200.000,= lager dan begroot, maar ook de begrote onderhoudslasten zijn daardoor € 110.00,= lager. Verder heeft de RSD veel subsidieprojecten verkregen waardoor er een voordeel op de personeelskosten is gerealiseerd. Het voordeel op de huisvestingskosten is onder ander te danken aan het zachte weer waardoor de energiekosten aanzienlijk lager waren.

Toelichtingen

10. Toelichtingen

10.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Besluit Begroting en Verantwoording
De jaarrekening is opgesteld met in achtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening
De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. De GR kent geen winsten of verliezen omdat per jaar het exploitatiesaldo wordt afgerekend met de deelnemende gemeenten.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt.

Balans
Vaste activa; overige investeringen met economisch nut
Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de aanschaffings- of vervaardigingprijs verminderd met bijdragen van derden. De normale jaarlijkse afschrijvingen zijn gebaseerd op de geschatte levensduur. Over de investeringen wordt, rekening houdende met de levensduur, annuïtair afgeschreven. Er wordt afgeschreven vanaf het begrotingsjaar dat volgt op gereedkoming.

Activeringsbeleid
De definitie van investering: een uitgave waarvan het nut zich over enkele jaren uitstrekt. Wanneer wordt een investering geactiveerd en wat er wordt verstaan onder aanschaffings- en vervaardigingsprijs:

- Activa met een verkrijgingsprijs- of vervaardigingsprijs die hoger is dan € 10.000.
- Activa met een aanschaffings- of vervaardigingsprijs lager dan € 10.000 worden niet geactiveerd maar ten laste gebracht van de exploitatie.
- De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten.
- De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.
- Zowel de vlottende activa als passiva worden opgenomen tegen de nominale waarde.
- Bij debiteuren wordt rekening gehouden met oninbaarheid voor zover aanwezig**.**

Afschrijvingstermijnen
Voor de afschrijvingen hanteert de Gemeenschappelijke regeling Samenwerking De Liemers de volgende afschrijvingstermijnen:

- 4 jaar: overige automatiseringsapparatuur;
- 5 jaar: netwerk en bekabeling;
- 5 jaar: automatiseringsapparatuur (server) en telefoonservices;
- 7 jaar: software;
- 15 jaar: kantoormeubilair;
- 15 jaar: glasvezel

Rente
Over geïnvesteerde activa wordt 4% rente berekend.

Financiële vaste activa
Deelneming SSGA
De RID heeft een deelneming in Stichting Samenwerkingsverband Glasvezelnetwerk Arnhem. Deze overeenkomst heeft een initiële looptijd van 15 jaar. De totale toetredingskosten bedroegen € 630.000,=. Naast de afschrijvingslasten, rentelasten in verband met de lening zijn de periodieke kosten voor 2015 zijn € 14.604,=.

Vlottende activa
Vorderingen en overlopende activa
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Er is tot op heden nog geen reden geweest om een voorziening voor oninbaarheid te vormen.

Liquide middelen en overlopende posten
Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste schulden
Vaste schulden worden gewaardeeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

10.2 Toelichting op de balans per 31-12-2015

10.2.1 Activa

Vaste activa

Materiele vaste activa

Omschrijving	Beginbalan	Investering	Afschrijving	Eindbalans
Economisch Nut				
Kantoor inrichting	42.384	0	2.805	39.579
Software	858.760	973.430	116.865	1.715.325
Telefoniservice	116.390	5.079	21.489	99.980
Netwerk/bekabeling	598.110	158.073	177.633	578.550
Overige ICT	48.556		11.434	37.122
Totaal	**1.664.200**	**1.136.581**	**330.226**	**2.470.555**

Activa

Vlottende activa

Omschrijving	Beginbalan	Investering	Afschrijving	Eindbalans
Vooruitbetaalde kosten				
Deelname SSGA	504.292	-	42.024	**462.268**

Dit betreft de deelname aan de Stichting Samenwerkingsverband Glasvezelnetwerk Arnhem. Deze overeenkomst heeft een initiële looptijd van 15 jaar, tot 2027.

Activa

Vlottende activa

Omschrijving		balanswaarde
Uitzettingen		
BTW te vord.gemeentes		888.444
Debiteuren		572.507
Sal.adm. Hypotheken		4.014
		1.464.965
Overlopende Activa		
Nog te ontvangen		322.752
Terug te vord.voorschot		28.520
Voorschotten GWS		28.130
Tussenrekening		9.263
		388.665

10.2.2 Passiva

Passiva

Vaste passiva

Omschrijving		**Beginbalans**	**Aflossing**	**Eindbalans**
Lening BNG		624.378	39.606	584.771
Totaal		**624.378**	**39.606**	**584.771**

Deze lening is afgesloten om een aantal investeringen en de deelname aan SSGA te bekostigen. Deze lening heeft een looptijd van 15 jaar tegen een rentepercentage van 3,15%.

Passiva

Vlottende passiva

Omschrijving		
Netto vlottende passiva		
Aangifte BTW		22.497
Crediteuren		409.314
Af te dragen premies		542.285
Netto betalingen uitkeringen		243.426
Sal.adm. LB		202.087
Sal.adm Afdracht ABP		50.389
Debiteuren RSD		4.819
		1.474.817
Liquide middelen		
BNG 028.51.57.795		(6.679.777)
BNG028.51.50.332		9.100.796
		2.421.018
Overlopende passiva		
Nog te betalen		306.420
Te betalen voorschotten		8.419
Overig		10
		314.850

10.3 Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Huurovereenkomsten:
RID heeft een huurovereenkomst tot en met 30 april 2017.
RSD heeft huurovereenkomsten tot 1 januari 2017.

Deze huurovereenkomsten zijn nog kortlopend omdat er onderhandelingen zijn voor herhuisvesting; RID gaat waarschijnlijk naar een gebouw van de Gemeente Westervoort en RSD gaat waarschijnlijk naar Hal 12 van het BAT gebouw dat eigendom is van de Gemeente Zevenaar. Er zijn al wel gesprekken geweest maar er zijn nog geen intentie overeenkomsten of iets dergelijks getekend.

Leaseovereenkomsten:
RID heeft I-pads en onderdelen van het computernetwerk geleased.
De leaseovereenkomst voor de I-pads valt half 2016 vrij; betreft ong. € 8.000,=.
In 2017 vallen leaseovereenkomsten tot een bedrag van ong. € 15.600,= vrij en
In 2018 vallen leaseovereenkomsten tot een bedrag van ong. € 41.000,= vrij.

10.4 Feiten en gebeurtenissen die na balansdatum bekend worden

Er zijn geen bijzondere gebeurtenissen te noemen.

10.5 Wet normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is in werking getreden met ingang van 1 januari 2013. De WNT regelt niet alleen de openbaarmaking van topinkomens in de publieke en semipublieke sector, maar stelt ook maxima aan de hoogte van de bezoldiging van topfunctionarissen en tevens aan de ontslagvergoedingen.

Met ingang van 1 januari 2015 is de Wet verlaging Bezoldigingsmaximum WNT (hierna WNT-2) in werking getreden. De WNT is van toepassing op gemeenten volgens art. 1.2 WNT. En bij of krachtens publiekrecht ingestelde rechtspersonen vallen onder de werkingssfeer van de WNT, zoals GR Samenwerking De Liemers.

De maximale bezoldiging mag voor een topfunctionaris in dienstverband niet meer bedragen dan € 178.000,= per jaar (norm WNT-2 met ingang van 1 januari 2015). Omdat er nog geen nieuwe regeling (Algemene maatregel van bestuur) voor de maximale bezoldiging van topfunctionarissen zonder dienstverband is, geldt voor hen in 2015 nog de norm van 2014 (€ 230.474,=).

De WNT definieert het begrip topfunctionaris voor instellingen in de (semi) publieke sector als:

1. De leden van de hoogste uitvoerende en toezichthoudende organen;
2. De hoogste ondergeschikte of de leden van de groep hoogste ondergeschikten aan dat orgaan;
3. Degene of degenen belast met de dagelijkse leiding.

De leden van de netwerkdirectie, dagelijks bestuur en algemeen bestuur van GR Samenwerking De Liemers ontvangen geen bezoldiging en geen onkostenvergoeding van GR Samenwerking De Liemers.

Conform de beleidsregels toepassing WNT hebben wij in onderstaande tabel voor alle topfunctionarissen de voorgeschreven informatie opgenomen. Voor niet-topfunctionarissen is er geen informatie opgenomen omdat geen enkele medewerker boven de norm uitkomt. Alle functionarissen zijn onbezoldigd bij de GR Samenwerking De Liemers.

a	b	c	d	e	f	g	h	i
A.J. Van Hout	Bestuurslid AB/DB	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	0	0
M. Slinkman	Bestuurslid AB/DB	n.v.t.	16-9-2015	0	0	0	0	0
P. Schadd-de Boer	Bestuurslid AB/DB	16-9-2015	n.v.t.	0	0	0	0	0
J.A. de Ruiter	Bestuurslid AB/DB	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	0	0
H.B.I. de Lange	Bestuurslid AB/DB Voorzitter	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	0	0
A.M. Boone	Bestuurslid AB	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	0	0
J.P. Breunissen	Bestuurslid AB	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	0	0
T. Kampschreur	Bestuurslid AB	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	0	0
H. Sluiter	Bestuurslid AB	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	0	0
H. Winters	Bestuurslid AB	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	0	0
P. Putman	Bestuurslid AB	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	0	0
B. Elfrink	Bestuurslid AB	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	0	0
J. Lamers	Bestuurslid AB	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	0	0
H. Nijland	Bestuurslid AB	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	0	0
J.J.A.M. van Groningen	Bestuurslid AB	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	0	0
J. Goossen	Bestuurslid AB	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	0	0
J.G. van Norel-Hansen	Bestuurslid AB	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	0	0
A. Albers	Bestuurslid AB	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	0	0
G. Hendriksen	Bestuurslid AB	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	0	0
S. Bijl	Bestuurslid AB	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	0	0
T. van der Werf	Bestuurslid AB	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	0	0

Verklaring van de lettes:
a. De naam
b. de functie
c. de duur en omvang van het dienstverband
d. het jaar waarin het dienstverband is geëindigd
e. de beloning
f. door de werkgever vrijwillig betaalde sv-premies
g. de belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen
h. de in het boekjaar verrichte uitkeringen wegens beëindiging van het dienstverband
i. de voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn

11. Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2015

11.1 Bestuur

Bestuurskosten

Lasten	Rekening 2014	Begroting 2015 vw	Begroting 2015 nw	Realisatie 2015	Verschil
Bestuurskosten	10.129	15.225	15.225	9.935	-5.290
Ondernemingsraad	22.405	24.210	24.210	16.883	-7.327
Onvoorzien	660	5.000	5.000	-1.716	-6.716
			-		
Totaal lasten	**33.194**	**44.435**	**44.435**	**25.101**	**-19.334**
Baten	**Rekening 2014**	**Begroting 2015 vw**	**Begroting 2015 nw**	**Realisatie 2015**	**Verschil**
Incidentele bate	-	-	-	1.716	1.716
Bijdrage Gemeente Duiven	8.299	11.109	11.109	5.846	-5.262
Bijdrage Gemeente Rijnwaarden	8.299	11.109	11.109	5.846	-5.262
Bijdrage Gemeente Westervoort	8.299	11.109	11.109	5.846	-5.262
Bijdrage Gemeente Zevenaar	8.299	11.109	11.109	5.846	-5.262
			-		
Totaal Baten	**33.194**	**44.435**	**44.435**	**25.101**	**-19.334**

Bestuur
In navolging van 2014 vertaalt de lagere vergaderfrequentie van de netwerkdirectie zich in een lagere besteding van de uren van de secretaris.

Ondernemingsraad
De OR heeft in 2015 geen training gevolgd in verband met af- en aantreden van leden. De training van 2015 zal in het voorjaar van 2016 plaats vinden.

11.2 RID

RID

Lasten	Rekening 2014	Begroting 2015 vw	Begroting 2015 nw	Realisatie 2015	Verschil
Personele kosten	1.225.676	1.111.749	1.420.480	1.431.294	10.814
Huisvestingskosten	147.215	144.720	153.470	148.677	-4.793
Automatiseringskosten	228.910	186.645	225.000	225.294	294
Datacomm.SSGA/Leasekst	109.282	121.000	154.000	157.992	3.992
Onderhoud applicaties	244.150	668.742	614.551	506.355	-108.196
Benchmark	10.450	-	-	-	-
Overige kosten	20.859	20.000	34.000	39.394	5.394
Ondersteunende dienst	64.430	59.000	64.025	75.339	11.314
Kapitaallasten	330.190	680.534	568.596	367.459	-201.137
			-		-
Totaal lasten	**2.381.162**	**2.992.390**	**3.234.122**	**2.951.806**	**-282.316**

Baten	Rekening 2014	Begroting 2015 vw	Begroting 2015 nw	Realisatie 2015	Verschil
Bijdrage Gemeente Duiven	632.586	817.051	857.572	770.578	-86.994
Bijdrage Gemeente Rijnwaarden	269.539	352.085	366.726	328.443	-38.283
Bijdrage Gemeente Westervoort	373.829	486.468	510.594	454.767	-55.827
Bijdrage Gemeente Zevenaar	797.420	1.032.064	1.086.070	972.697	-113.373
Bijdrage RSD	307.788	304.722	344.067	343.133	-934
Bijdrage WGSP			69.093	82.188	13.095
Totaal Baten	**2.381.162**	**2.992.390**	**3.234.122**	**2.951.806**	**-282.316**

Salariskosten ICT
De salariskosten zijn iets hoger uitgevallen. Vanwege langdurig verzuim en het niet ingevuld krijgen van een vacature is capaciteit ingehuurd. In de salariskosten zitten ook de kosten voor de bedrijfsgezondheidsdienst. Een hoger gebruik van de bedrijfsarts en de uitvoering van een Preventief Medisch Onderzoek zorgen voor hogere kosten dan voorzien. De WKR kosten vallen hoger uit in 2015; voor 2016 zal nieuw beleid ontwikkeld worden.

Huisvestingskosten
Geen bijzonderheden.

Overige kosten
De overige kosten zijn in tweede tussenrapportage eenmalig verhoogd, dit in verband met de centralisatie van applicatiebeheer. De verhoging is niet toereikend gebleken.

Software RSD
Geen bijzonderheden.

Uitwijk / externe deskundigheid
Geen bijzonderheden.

Lease / Datacommunicatie
De kosten voor datacommunicatie zijn in de eerste tussenrapportage structureel verhoogd, dit in verband met overgaande abonnementskosten voor Gemnet. Structureel is de post met € 33.000,= verhoogd. De kosten zijn afgeraamd bij de gemeenten. Dit jaar is het nodig gebleken om veel beveiligingscertificaten te vernieuwen. Deze incidentele lasten zorgen ervoor dat de verhoging niet toereikend is gebleken.

SSGA
Geen bijzonderheden.

Onderhoud applicaties
Uit het merendeel van de projecten vloeien ook structurele onderhoudslasten. Bij de projecten uit het Informatie Beleidsplan en de Liemers brede ICT-projecten zijn deze al opgenomen in de RID exploitatiebegroting. Gezien de gezamenlijkheid binnen ICT projecten worden deze kosten conform de normale verdeelsleutel toegerekend.

In het geval van Maatwerk projecten worden deze kosten op projectniveau geregistreerd en conform de vooraf vastgelegde verdeelsleutel gefactureerd aan de deelnemers. Deze kosten zijn geen onderdeel van de exploitatie RID.

Op een aantal deelcomponenten valt een voordeel te constateren. Dit zijn incidentele voordelen. Oorzaak ligt in nog niet doorbelaste abonnementen, verversing van beeldmateriaal, deels gefactureerd onderhoud na oplevering en een reeds in 2015 opgenomen voorziening, ingaande per 2016.

Ondersteunende dienst
De dienstverlening voor de ondersteunende dienst valt hoger uit. Dit in verband met een wijziging in de catering en een tariefsverhoging in de diensten. Voor de begroting van 2016 is een kleine verhoging aangevraagd.

Kapitaallasten
De kapitaallasten bestaan uit de rentelasten en de afschrijvingen op activa. Doordat in 2015 niet alle investeringsprojecten zijn uitgevoerd is er minder geïnvesteerd waardoor de rentelasten lager uitvallen. Dit bovenop het feit dat de werkelijke rentelasten veel lager zijn dan de vastgestelde rekenrente. Daarom is er een voordeel behaald op de rente kosten.

Baten
<u>Regionale Sociale Dienst de Liemers (RSD):</u>
De bijdrage van de RSD aan de begroting van de RID bestaat uit twee componenten:
- Directe kosten zoals software die gebruikt wordt door de RSD;
- Bijdrage op basis van aantal werkplekken bij de RSD, afgezet tegen het totaal aan werkplekken in de Liemers. Deze verhouding wordt toegepast op de vaste exploitatie onderdelen van de RID, zoals personeelskosten, huisvestering etc.

Werkgevers Servicepunt Gelderland Midden (WGSP):
De bijdragen van het WGSP aan de begroting van de RID wordt gebaseerd op een afgesloten Dienstverlenings Overeenkomst (DVO). Hierbij wordt een vast bedrag per werkplek in rekening gebracht.

De bovengenoemde baten worden verrekend met de bijdrage per gemeente aan de begroting. Dit betekent dus een netto lagere bijdrage per gemeente aan de begroting.

In totaal bedragen de baten van RSD en WGSP in 2015 € 425.321,=.

11.3 Inkoop

Inkoop

Lasten	Rekening 2014	Begroting 2015 vw	Begroting 2015 nw	Realisatie 2015	Verschil
Personele kosten	219.407	212.538	212.538	213.404	866
Overige kosten	-	-	-		
Totaal lasten	**219.407**	**212.538**	**212.538**	**213.404**	**866**
Baten	**Rekening 2014**	**Begroting 2015 vw**	**Begroting 2015 nw**	**Realisatie 2015**	**Verschil**
Bijdrage Gemeente Duiven	73.136	70.846	70.846	71.135	289
Bijdrage Gemeente Rijnwaarden	36.568	35.423	35.423	35.567	144
Bijdrage Gemeente Westervoort	36.568	35.423	35.423	35.567	144
Bijdrage Gemeente Zevenaar	73.136	70.846	70.846	71.135	289
			-		
Totaal Baten	**219.407**	**212.538**	**212.538**	**213.404**	**866**

De realisatie is in lijn met de begroting. Er zijn geen bijzonderheden te melden.

11.4 RSD

RSD

Lasten	Rekening 2014	Begroting 2015 vw	Begroting 2015 nw	Realisatie 2015	Verschil
Personele kosten	2.665.579	2.555.679	2.868.063	2.804.734	-63.329
Huisvestingskosten	220.345	250.039	209.653	181.677	-27.976
Automatiseringskosten	300.510	304.722	344.067	330.508	-13.559
Facilitaire zaken	77.528	65.376	99.000	94.926	-4.074
Advies en Controle	20.194	20.900	30.400	20.644	-9.756
Sociale recherche	177.759	170.176	194.176	174.489	-19.687
Ondersteunende dienst	108.750	113.043	110.743	96.367	-14.376
			-		
Totaal lasten	**3.570.665**	**3.479.935**	**3.856.102**	**3.703.345**	**-152.756**

Baten	Rekening 2014	Begroting 2015 vw	Begroting 2015 nw	Realisatie 2015	Verschil
Bijdrage Gemeente Duiven	973.286	939.932	999.594	946.462	-53.131
Bijdrage Gemeente Rijnwaarden	436.386	424.960	448.191	455.718	7.527
Bijdrage Gemeente Westervoort	733.316	702.926	753.230	704.576	-48.654
Bijdrage Gemeente Zevenaar	1.298.464	1.282.903	1.333.616	1.316.414	-17.202
Overige bijdragen Dienstverlening	129.213	129.214	321.471	280.174	-41.297
Totaal Baten	**3.570.665**	**3.479.935**	**3.856.102**	**3.703.345**	**-152.757**

Salariskosten:
Het incidenteel voordeel is voornamelijk toe te wijzen aan de opbrengst op het project ESF. Het totaalbedrag van ruim € 322.000,= subsidie is ongeveer € 60.000,= hoger dan vooraf ingeschat. Hierdoor vallen de personele kosten gunstiger uit. Daarnaast zijn er nog een aantal kleine voordelen geboekt door het doorbelasten van personele kosten naar projecten.

Huisvestingskosten:
Ruim € 10.000,= is toe te schrijven aan het relatief warme jaar waardoor de energielasten aanmerkelijk lager zijn. Daarnaast is op het onderdeel beveiliging en bewaking een voordeel van ongeveer € 5.000,= en op het gebouwenonderhoud ook een voordeel van € 5.000,= behaald. Tevens zijn er op een aantal andere posten kleine voordelen behaald. In totaal een incidenteel voordeel van € 27.976,= op deze kostenplaats.

Automatiseringskosten
Door de RID de Liemers worden de automatiseringskosten 1 keer per jaar (achteraf) doorbelast aan de RSD de Liemers. De automatiseringskosten bestaan uit twee componenten:

1. de directe kosten voor Software/Licenties bedragen € 177.441,= voor de RSD en
2. een doorbelasting van de exploitatiekosten RID gebaseerd op een prijs per werkplek maal het aantal werkplekken die door de RSD worden gebruikt. De kosten over 2014 komen voor de RSD uit op € 165.692,=

De totale kosten bedragen € 343.133,=. Doordat de RSD de Sociale Recherche (SR) op grond van een andere verdeelsleutel verrekent, zijn de automatiseringskosten van de SR uit deze hulpkostenplaats onttrokken en overgeheveld naar de hulpkostenplaats SR. Dit gaat om een bedrag van € 12.625,=, waarmee de automatiseringskosten per saldo uitkomen op € 330.508,=. Dit levert een voordeel op van € 13.559,=.

Facilitaire zaken
Binnen deze hulpkostenplaats zijn er op onderdelen wel een aantal behoorlijke positieve en negatieve verschillen, maar per saldo loopt deze hulpkostenplaats redelijk in de pas. Binnen deze hulpkostenplaats dienen in 2016 bij de 1e tussenrapportage de specifieke onderdelen te worden aangepast, maar per saldo blijft dit budgettair neutraal.

Advies en controle
Deze hulpkostenplaats bestaat voornamelijk uit betaalde nota's t.b.v. de accountantscontrole over 2014, de rentekosten en de kosten van de cliëntenraad RSD. Deze nota's zijn beduidend lager dan vooraf was ingeschat.
Het totale incidentele voordeel bedraagt € 9.756,=.

Sociale Recherche
Het overgrote deel van het voordeel van € 19.686,= heeft te maken met lagere salariskosten i.v.m. een korting op salaris vanwege ziekte. Een groot deel van de kosten voor de SR is gekoppeld aan het totale exploitatieresultaat RSD. Het overige voordeel op de SR komt voort vanwege het voordelige exploitatieresultaat RSD.

Ondersteunende diensten:
Het voordeel op dit onderdeel heeft te maken met de beperkte uren die de RSD heeft gebruikt m.b.t. communicatie.

Projecten en budgetwijziging
POA de Liemers (periode 1-1-2014 t/m 31-12-2014)
Het Platform Onderwijs Arbeidsmarkt wordt voor een groot deel gefinancierd vanuit de provincie en de deelnemende gemeenten en instellingen.
De begroting voor dit project is volledig budgettair neutraal.

Actieplan Jeugdwerkloosheid (1-1-2013 t/m 31-12-2014)
Vanuit het actieplan Jeugdwerkloosheid 2013 en 2014 heeft de RSD nog middelen tot haar beschikking voor een bedrag van € 180.890,=. De RSD wil deze middelen graag in 2016 inzetten t.b.v. het jongerenloket "Het Startblok".

ESF-inclusief d.m.v. sluitende aanpak (periode 2015-2016)
De gemeente Arnhem is penvoerder voor deze ESF-aanvraag voor de arbeidsmarktregio Midden-Gelderland. De RSD heeft vol ingeschreven op deze subsidie en de verwachting is dat over 2015 een bedrag van € 645.504,- valt onder de subsidieregeling, waarbij het gaat om 50% cofinanciering. De RSD verwacht dat dit project budgettair neutraal kan worden weggeschreven. Voorzichtigheidshalve heeft de RSD ongeveer 80% van de subsidie ingezet, zodat bij een negatieve bijstelling dit kan worden opgevangen. Zie hiervoor de toelichting bij "Salariskosten".

Overige bijdragen dienstverlening:
Vanwege het feit dat de RSD in afstemming met de betrokken gemeenten een aantal onderdelen uit de dienstverleningsovereenkomst niet heeft uitgevoerd, is de totale opbrengst € 280.175,= vanuit de dienstverleningsovereenkomsten voor de RSD over 2015. Dit is beduidend lager dan de prognose.

11.5 Inkomen, Werk & Dienstverlening

Hieronder vindt u de werkelijke uitgaven over 2015 en de bijdragen van de 4 gemeente t.b.v. de programma's Werk, Inkomen en Dienstverlening

Duiven: Werk, Inkomen & dienstverlening	**Begroting 2015 na begrotings-wijziging(en)**	**Realisatie 2015**	**Bij-/ Aframing**	**I/S**	**Aantal uitkerings-gerechtigden per 1-1-2015**	**Aantal uitkerings-gerechtigden per 31-12-2015**
Uitkeringen Inkomensdeel	5.907.627	5.791.460	116.167	S	423	438
Uitkeringen Bbz gev.zelfst.	74.500	77.632	-3.132	I		
Uitgaven W-deel	389.066	295.053	94.013	I		
Uitgaven bijz.bijst./WKO (DVO)	60.000	69.188	-9.188	S		
Uitgaven Duiven	**6.431.193**	**6.233.334**	**197.859**	**I/S**		
Bijdrage gemeente Duiven	**6.431.193**	**6.233.334**	**197.859**	**S**		

Rijnwaarden: Werk, Inkomen & dienstverlening	**Begroting 2015 na begrotings-wijziging(en)**	**Realisatie 2015**	**Bij-/ Aframing**	**I/S**	**Aantal uitkerings-gerechtigden per 1-1-2015**	**Aantal uitkerings-gerechtigden per 31-12-2015**
Uitkeringen Inkomensdeel	3.286.961	3.295.408	-8.447	S	232	238
Uitkeringen Bbz gev.zelfst.	23.750	31.640	-7.890	I		
Uitgaven W-deel	273.052	141.987	131.065	I		
Uitgaven WMO	1.042.000	985.566	56.434	S		
Uitgaven bijz.bijstand	240.000	287.071	-47.071	S		
Uitgaven Rijnwaarden	**4.865.763**	**4.741.671**	**124.092**	**I/S**		
Bijdrage gemeente Rijnwaarden	**4.865.763**	**4.741.671**	**124.092**	**S**		

Westervoort: Werk, Inkomen & dienstverlening	**Begroting 2015 na begrotings-wijziging(en)**	**Realisatie 2015**	**Bij-/ Aframing**	**I/S**	**Aantal uitkerings-gerechtigden per 1-1-2015**	**Aantal uitkerings-gerechtigden per 31-12-2015**
Uitkeringen Inkomensdeel	5.425.737	5.425.037	700	S	397	418
Uitkeringen Bbz gev.zelfst.	-35.000	-20.493	-14.507	I		
Uitgaven W-deel	298.690	258.477	40.213	I		
Uitgaven bijz.bijst./WKO (DVO)	52.550	61.845	-9.295	S		
Uitgaven Westervoort	**5.741.977**	**5.724.866**	**17.111**	**I/S**		
Bijdrage gemeente Westervoort	**5.741.977**	**5.724.866**	**17.111**	**S**		

Zevenaar: Werk, Inkomen & dienstverlening	Begroting 2015 na begrotings-wijziging(en)	Realisatie 2015	Bij-/ Aframing	I/S		Aantal uitkerings-gerechtigden per 1-1-2015	Aantal uitkerings-gerechtigden per 31-12-2015
Uitkeringen Inkomensdeel	8.696.350	8.655.671	40.679	S		655	649
Uitkeringen Bbz gev.zelfst.	55.000	89.122	-34.122	I			
Uitgaven W-deel	573.894	532.501	41.393	I			
Uitgaven WMO	1.070.500	540.331	530.169	S			
Uitgaven bijz.bijstand	1.043.500	1.242.106	-198.606	S			
Uitgaven Zevenaar	**11.439.244**	**11.059.732**	**379.512**	**I/S**			
Bijdrage gemeente Zevenaar	**11.439.244**	**11.059.732**	**379.513**	**S**			

11.5.1 Inkomen

De uitkeringskosten voor de WWB, BBZ-starters, IOAW en IOAZ zijn ongeveer uitgekomen op de geprognosticeerde uitgaven n.a.v. de bijgestelde begroting bij de 2e tussenrapportage. De economische recessie is al weer een tijdje achter de rug en het aantal uitkeringsgerechtigden in de Liemers is met 2,1% gestegen in 2015. Hierover is uitgebreid gerapporteerd in de Bestuursrapportage 2015 die zal worden besproken met de accountmanagers en bestuurders van de 4 gemeenten. Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft aan de hand van de macro-economische ontwikkelingen (stijging WW en bijstandsaantallen) de landelijke budgetten voor het Inkomensdeel (Wet BUIG) naar boven bijgesteld op 30 oktober 2015. Voor de Liemerse gemeenten had dit een effect van ongeveer 0,7% hogere budgetten dan t.o.v. het budget van 17-7-2015.
Als gevolg van deze bijstelling is het beoogde tekort iets afgenomen. De tekorten zijn het gevolg van de nu al jaren oplopende bestanden. Aangezien de gemeenten in de Liemers volledig historisch of voor een groot deel historisch zijn verdeeld, zullen de tekorten, zolang de bestanden niet teruglopen, ook de komende jaren nog voortduren. De gemeenten ontvangen het budget op basis van het aantal klanten van 2 jaar terug (formule T-2).

De gemeente Duiven en Westervoort zijn onder de 10% uitgekomen, Zevenaar zit er iets boven met 10,8% en Rijnwaarden met 32% zit ruim boven de norm. Een deel van de tekorten kunnen eventueel worden gedekt uit het positieve exploitatieresultaat van de RSD.

De uitgaven voor Bbz-gevestigde zelfstandigen zijn voor Duiven en Westervoort wat lager uitgevallen dan geraamd. Alleen voor Rijnwaarden en Zevenaar waren de kosten hoger dan de bijgestelde begroting n.a.v. de 2e tussenrapportage 2015.
Voor een onderbouwing hoeveel cliënten van de RSD duurzaam aan het werk zijn gegaan, wordt verwezen naar de bestuursrapportage 2015 van de RSD de Liemers.

11.5.2 Werk

De kosten voor reïntegratie zullen uitkomen op het begrote bedrag aan kosten. Alle gemeenten kunnen een fors bedrag aan salariskosten van interne klantmanagers dekken uit het Participatiebudget.

11.5.3 Dienstverlening (directe kosten)

Voor het programma Dienstverlening zijn een aantal bijstellingen t.o.v. de begroting 2015 opgenomen, aangezien afwijkingen in aantallen en uitgaven zijn geconstateerd.

12. SiSa-bijlage bij de jaarrekening

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2015 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 11 januari 2016 DEFINITIEF

SZW	**G2B**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_deel openbaar lichaam 2015** **Openbaar lichaam o.g.v. Wgr (SiSa tussen medeoverheden)** **Het openbaar lichaam verantwoordt hier per gemeente over het deel van de regeling dat in (jaar T) door het openbaar lichaam is uitgevoerd.**		Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle R* *Indicatornummer: G2B / 01*	Besteding (jaar T) algemene bijstand Deel openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2B / 02*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Deel openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2B / 03*	Besteding (jaar T) IOAW Deel openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2B / 04*	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Deel openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2B / 05*	Besteding (jaar T) IOAZ Deel openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2B / 06*
			1	60226 Duiven	€ 5.337.038	€ 120.209	€ 533.273	€ 2.383	€ 22.505
			2	60196 Rijnwaarden	€ 2.964.520	€ 46.285	€ 267.374	€ 294	€ 91.865
			3	60293 Westervoort	€ 5.091.272	€ 63.328	€ 373.077	€ 4.582	€ 29.909
			4	60299 Zevenaar	€ 7.945.860	€ 240.384	€ 855.844	€ 3.051	€ 76.670
				Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G2B / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2B / 07*	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Deel openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2B / 08*	Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Deel openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2B / 09*	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Deel openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2B / 10*	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Deel openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2B / 11*	
			1	60226 Duiven	€ 723	€ 21.193	€ 0	€ 0	
			2	60196 Rijnwaarden	€ 0	€ 9.382	€ 540	€ 0	
			3	60293 Westervoort	€ 0	€ 2.742	€ 0	€ 0	
			4	60299 Zevenaar	€ 239	€ 18.713	€ 162	€ 0	
				Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G2B / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2B / 12*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Deel openbaar lichaam I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2B / 13*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Deel openbaar lichaam I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2B / 14*			
			1	60226 Duiven	€ 4.222	€ 0			
			2	60196 Rijnwaarden	€ 5.835	€ 0			
			3	60293 Westervoort	€ 0	€ 0			
			4	60299 Zevenaar	€ 5.024	€ 0			
SZW	**G3B**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_deel**		Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G3B / 01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3B / 02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3B / 03*	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3B / 04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3B / 05*	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3B / 06*
			1	60226 Duiven	€ 46.942	€ 35.000	€ 672	€ 26.349	€ 22.267
			2	60196 Rijnwaarden	€ 13.398	€ 10.100	€ 1.055	€ 0	€ 8.752
			3	60293 Westervoort	€ 32.380	€ 0	€ 2.030	€ 60.039	€ 9.196
			4	60299 Zevenaar	€ 26.667	€ 55.000	€ 2.956	€ 11.329	€ 20.250
				Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3B / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G3B / 07*	Besteding (jaar T) Bob *Aard controle R* *Indicatornummer: G3B / 08*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3B / 09*	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 *Aard controle R* *Indicatornummer: G3B / 10*		
			1	60226 Duiven	€ 0	€ 0	€ 0		
			2	60196 Rijnwaarden	€ 0	€ 0	€ 0		
			3	60293 Westervoort	€ 0	€ 0	€ 0		
			4	60299 Zevenaar	€ 0	€ 0	€ 0		

13. Bijlagen (geen onderdeel uitmakend van de accountantscontrole)

13.1 Key Performance Indicators RID 2015

Key Performance Indicators RID 2015							
	Norm	Trekker	Realisatie Q1	Realisatie Q2	Realisatie Q3	Realisatie Q4	Toelichting
Mate van conformering aan SLA ICT	90%		99%	98%	97%	97%	Het programma Front en Midoffice trekt een zware wissel op systeembeheer, gegevensbeheer en applicatiebeheer en daarmee de SLA
Mate van conformering aan SLA Inkoop	90%		100%	96%	100%	100%	
Rapportage SLA ICT en Inkoop elke zes maanden	elke zes maand		nvt	Klaar	nvt	Klaar	Ingebracht in RID CP overleg d.d. 25-08-2015 en 26-01-2016
Rapportage KPI's Jaarplan 2015 elk kwartaal	elk kwartaal						1e kwartaal rapportage is niet geweest
P&O gesprekkencyclus : Planningsgesprek	20		20	nvt	nvt	nvt	
P&O gesprekkencyclus : Resultatengesprek	20		nvt	nvt	nvt		Er is RID breed geen gebruik gemaakt van zienswijzes of bezwaar
Ziekteverzuim	<3,8%		11.36%	6,10%	7,39%	5,10%	Doelstelling was ambitieus en is door langerdurige uitval van twee collega's en kortere uitval twee andere collega's niet haalbaar gebleken
Uitvoering IBP project 1 : Digitale dienstverlening			Gaande	Gaande	Gaande	Gaande	Programma Front en Midoffice op koers.
Uitvoering IBP project 2a : BAG-WOZ			Gaande	Gaande	Gaande	Gaande	Project uitgebreid met aansluiting op LV WOZ, digikoppeling en digilevering. Aansluiten aan LV-WOZ is voorzien voor Q1 2016.
Uitvoering IBP project 3 : Modernisering GBA en convergentie BZS	Doorstart Q2		-	-	Opstart	Opstart	Concept Projectplan is klaar. Stellingname PinkRoccade over ondersteuning burgerzaken applicatie brengt mogelijk versnelling aan
Uitvoering IBP project 5 : convergentie BOR systeem / BGT			Gaande	Gaande	Gaande	Gaande	Beleidskeuzes zijn gemaakt in Liemers verband. Project loopt volgens planning
Uitvoering IBP project 6 : Gegevensmagazijn en makelaar. En: geomagazijn			Gaande	Gaande	Gaande	Gaande	Gegevensmagazijn en geomagazijn via IBP project 1 aanbesteed en ingekocht. Inrichting nu. Apart project voor viewer op Geomagazijn, en onderzoek naar 1 Gegevensmakelaar
Uitvoering IBP project 7 : Nieuw Handelsregister (NHR)			Gaande	Gaande	Gaande	Gaande	Opschoning gegevens bij gemeenten gaat langzaam. Zevenaar, Rijnwaarden en Westvoort klaar. Koppeling aan de NHR wordt uitgesteld naar 1 januari
Uitvoering IBP project 9 : Digilevering			-	-	-	Gaande	Opgenomen in project BAG-WOZ, directe relatie met NHR. Nog geen actie op uitgevoerd
Uitvoering IBP project 10 : Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT)			Gaande	Gaande	Gaande	Gaande	Combinatie met IBP project 5 : convergentie BOR
Uitvoering IBP project 11 : eHerkenning			Gaande	On Hold	-	-	Roadmap Digitale Dienstverlening in 2016 te ontwikkelen, incl. eerste implementaties
Uitvoering IBP project 12 : DigiD Machtigen			-	-	-	-	Roadmap Digitale Dienstverlening in 2016 te ontwikkelen, incl. eerste implementaties
Uitvoering IBP project 14 : Contractregistratie			Gaande	Gaande	Gaande	Gaande	Prioriteit op contracten met sociale partners. Tijdelijk systeem voor registratie van contracten, migratie straks naar Liemerse DMS (Decos)
Uitvoering IBP project 15 : Het Nieuwe Werken (HNW)			On Hold	On Hold	On Hold	On Hold	Opdrachtgeverschap vanuit gemeenten loopt sterk uiteen. Pauze afgesproken met RID CP. Q1 2016 opnieuw oppakken met menukaart
Uitvoering IBP project 17 : Antwoord voor bedrijven			-	-	-	-	Roadmap in 2016 te ontwikkelen, incl. eerste implementaties
Uitvoering IBP project 18 : Basisregistratie kadaster			Opstart	Opstart	Gaande	Gaande	Projectplan akkoord op basis van impact analyse. Voortgang op koers. Oplevering en aansluiting in Q1 2016
Uitvoering IBP project 19 : Basisregistratie Topografie			Gaande	Gaande	Klaar		Impact en acties minimaal. Geen apart project voor nodig. Wordt meegenomen binnen BGT-BOR
Uitvoering IBP project 21 : Basisregistratie WOZ			Gaande	Gaande	Gaande	Gaande	Combinatie met IBP project 2a : BAG-WOZ
Uitvoering IBP project 22 : Basisregistratie Voertuigen			-	-	Klaar		IBP 22 : Basisregistratie Voertuigen. Ondanks herhaald verzoek geen reacties uit de organisaties. Besluit : project klaar. Raadpleging via Suwinet is gereed.
Uitvoering IBP project 23 : Decentralisaties : additionele verbeteringen	Start Q3		-	-	Klaar		IBP 23 : verbeteringen transities sociale domein komt te vervallen. Onderzoek door Johan Kivits pas per eind 2015 afgerond. Eerdere actie niet mogelijk. In werkplan 2016 staat een vergelijkbaar project opgenomen (IBP 27 : decentralisaties en additionele verbeteringen 2016.
Uitvoering IBP project 24 : Lokale uitvoeringsdienst : additionele verbeteringen	Start Q3		-	-	Klaar		IBP 24 : lokale uitvoeringsdienst. LUD vorming nu in duo opzet (W+D, Z+R). Nu geen concrete uitvoeringsplannen. Mogelijk vanuit wettelijke wijzigingen, maar nie
Uitvoering IBP project 25 : Verbeteringen beveiliging	Start Q3		-	-	Opstart	Gaande	Projectplan in concept klaar
Uitvoering IBP project 26 : Uitbreiding technische faciliteiten (storage)	Oplevering Q3		Gaande	Klaar			Startnotitie ondertekend. Aanbesteding en gunning gedaan. Oplevering begin juli
Uitvoering IBP project 27: Decentralisaties : additionele verbeteringen	Start Q1 2016		-	-	-	-	
Uitvoering IBP project 28 : Convergentie Financien	Start Q1 2016		-	-	-	Opstart	Onderzoek bij gemeenten welke voorkeuren er bestaan voor convergentie volgorde dan wel gelijktijdigheid
Uitvoering IBP project 29 : Convergentie Belastingen	Start Q1 2016		-	-	-	Opstart	Onderzoek bij gemeenten welke voorkeuren er bestaan voor convergentie volgorde dan wel gelijktijdigheid

13.2 Andere afspraken jaarplan 2015

Andere afspraken jaarplan 2015	Status ytd	Trekker	Toelichting
Beleid / borging professioneel applicatiebeheer in de Liemers	Klaar	Jos	Notitie applicatiebeheer vastgesteld met RID CP. Sessies in gemeenten gehad voor uitzetten spelregels.
Gecentraliseerd applicatiebeheer front en midoffice	Klaar	Jeroen	Laatste stappen voor formele indienst treding per 1 juli 2015
Proactief beheer op ICT verhogen	Gaande	Rob	Inhaalslag gemaakt op achterstallig systeembeheer taken. Externe toetsing geeft positief resultaat. Project Dashboard moet nog starten (input vanuit KING software catalogus)
Proactief beheer op Gegevensbeheer verhogen : kwaliteitscontroles	Gaande	Ben	Inzet van diverse tools conform afgesproken schema en interval. Portfolio management in 2016 op te zetten
Advisering en uitvoering rondom 3 decentralisaties naar transformatie	Gaande	Jos / Saskia	Advies in voorbereiding onder leiding van Johan Kivits. ICT component lijkt voor nu goed geborgd. Inkoop component heeft last van onderling afwijkend opdrachtgeverschap en koers bepaling
Uitvoering huidig Informatie Beveiligingsplan	Klaar	Jos	Nagenoeg alle actiepunten zijn procedureel ingeregeld. Nadere inbedding in de organisatie in de praktijk moet nog meer vorm krijgen. Openstaande punten gaan over naar nieuw te hanteren BIG
Uitvoering nieuw Informatie Beveiligingsplan op basis BIG	Gaande	Jos	Projectvoorstel voor inhuur tactische en operationele kennis voor informatiebeveiliging akkoord. Overloop naar 2016
Gegevensmanagement	Gaande	Ben	Notitie over aanpak voorgelegd aan contactpersonen. Duidelijkheid scheppen in wat gegevensbeheer doet in vorm van productboek, met notitie informatiebeheer als basis. Productboek is in wording
Toepassen van ITIL	Gaande	Rob	Onderliggend systeem (topdesk) uitgebreid met Change Management en formulieren. Inrichting van in/uit dienst proces. Grip krijgen op inventaris (Asset Management) : licenties, hardware
Risico's ICT omgeving verlagen	Gaande	Rob / Jeroen	Echte glasvezelring via Millingen aansluiten. Glasvezel ligt er (SSGA), offerte is uitgebracht. Nog voorleggen aan RID CP en Netwerk Directie
Realiseren van inkomsten	Gaande	Jeroen	WGSP als klant binnen gehaald, contract voor 3 jaar. Gelijkwaardig voorstel neergelegd bij Sportbedrijf Zevenaar ; laatste gaat hier niet op in
Realiseren besparingen conform bezuinigingsnotitie	Klaar	Jeroen	Bezuinigingen zijn verwerkt in de begroting. Financiele bezuiniging op formatie bereikt door inzet jonge krachten met potentie.
Besparingen van gemiddeld 10% behalen uit Inkoop Verbeterprogramma	Klaar	Saskia	Deskanalyse voor inhuur derden uitgevoerd. Vervolg lijkt uit te blijven/geen draagvlak bij netwerk directie. Analyse van installatie techniek winst op samenwerking, op voorhand geen harde besparingen mogelijk.
Businessplan 2.0 RID de Liemers	Gaande	Jos / Saskia	Sessies gehad : SWOT analyse en analyse van Middelen, omgeving en waarden. Sessie over missie en visie RID 2.0 afgerond. Nu strategie en doelstellingen bepalen tbv Jaarplan. Overloop naar 2016
Portfolio Management op ICT, Inkoop, Gegevensbeheer, Applicatiebeheer	Gaande	Jeroen	SLA ICT biedt al invulling aan deel van diensten, SLA inkoop complete weergave diensten. SLA applicatiebeheer in wording. Produktboek gegevensbeheer in wording
Uitvoering verbeterpunten RI&E	Klaar	Jeroen	In afstemming met ondersteundende dienst en RSD. Opstellen van ARBO beleidsplan. PMO uitgevoerd en uitwerking actiepunten
Vakkennis verhogen, persoonlijke ontwikkelingen groepsontwikkeling	Klaar	Jeroen	Onderdeel van het Planningsgesprek en tussentijdse bilateralen. Opleidingen, coaching en trainingen zijn ingepland. Insight training voor cluster gegevensbeheer/applicatiebeheer in najaar. Om-denken sessie gepland
Afstand' klein houden	Klaar	Allen	Langsgaan bij afdelingsoverleggen door Inkoop. Gemeentedagen voor manager en oud-systeembeheerders. ICT inloop spreekuur per gemeente. Overleggen met bestuurlijk poho's, presentaties raad
Uitvoering verbeterpunten KTO	Klaar	Jeroen	Rapport uitgevoerd KTO 2014 in april opgeleverd. Top 8 van verbeterpunten benoemd. Medio 2015 en eind 2015 tussenbalans gegeven
Inkoopsamenwerking Montferland / Achterhoek verdiepen	Klaar	Saskia	Regulier overleg met achterhoek inkoop adviseurs. Taakvelden onderling belegd : categorieen, ICT. Onderzoek naar gezamenlijk klachtenmeldpunt voor aanbestedingen. Geen actieve houding naar Montferland op ICT
Samenwerking met KING en IBD verdiepen	Klaar	Jos / Jeroen	Aansluiting bij IBD afgerond. Proces rondom beveiligingsmeldingen en opvolging ingebed. Vulling van de KING software catalogus is opgeleverd
Deelname / ondersteuning aan positionering Social Return in Inkoopbeleid	Klaar	Saskia	Samen met de RSD het SROI project opgetuigd voor meer invulling te geven vanuit gemeenten (inkoop en aanbesteding) aan SROI
Contact onderhouden met lokale MKB organisaties in kader van Inkoopbeleid	Gaande	Saskia	Nieuwe afspraak belegd met MKB voorzitters. Punt zit in de monitoring vanuit rol Inkoop. Tools en inzage en bevoegdheden ontbreken. Overleg met Politiek poho's en ND
Category Management op Inkoop produktgroepen	Gaande	Saskia	Binnen de SPEND analyse al doorgevoerd. Invoering in gemeentelijke financiele systemen wordt overlegd. SPEND analyse ook uitvoeren over 2014 en 2015
Digitalisering inkoopprocedures en processen	Klaar	Saskia	Nieuwe aanbestedingswet per 2016 geeft verplichtingen voor digitaal aanbesteden. Ondersteunend systeem maakt inkoop proces voor gemeenten ook transparant en efficient. Implementatie systeem
Aanpassen formats Inkoop ivm nieuw beleid	Klaar	Saskia	Formats voor 'moeder'documenten aanbestedingen en contracten worden opgesteld en voor judische check aangeboden
Informatie Beleidsplan, Werkplan 2017	Klaar	Jos	Aantal versies met aanvullingen vanuit gemeenten. Definitieve versie opgeleverd aan de RID contactpersonen
Nieuwe aanbestedingsrichtlijn vertalen naar gezamenlijk inkoopbeleid	Gaande	Saskia	Specifieke aandachtspunten : SROI, kansen MKB. Wetgeving is nog niet door de eerste kamer. Vertaling naar inkoopbeleid schuift daarom op naar 2016
Beleid rondom mobiliteit : wifi, BYOD, mobiele devices/ applicaties	On hold	Ben	Onderdeel van Project HNW. Zie boven
Documentatie ICT infrasturctuur / Informatie architectuur	Klaar	Rob / Jos	Documentatie ICT infrastructuur door prioriteit op IBP projecten getemporiseerd. Vastlegging Informatie architectuur in KING software catalogus is opgeleverd !
Uitvoeringen beveiligings / DIGID audit	Gaande	Nicole	Door centralisatie van frontoffice naar 1 nieuwe onderliggend platform, en centralisatie applicatiebeheer bij RID zal dit opnieuw ingeregeld moeten worden. Audit staat voor Q1 2016 (inmiddels opgeleverd)
Live en pro-actief monitoring van netwerk, verbindingen, koppelvlakken	Gaande	Rob	Live monitoring technische infrastructuur is op orde. Live monitoring van verbindingen en koppelvlakken nu in onderzoek, en veel last van werkdrukte Project 1. Speerpunt voor 2016 !
Opdrachtgever / Opdrachtnemer rol	Gaande	Jeroen	Nadrukkelijke focus bij RID CP op hun rol als opdrachtgever en stimulering van kritische houding en eigen inbreng voor projectresultaten en prestatie verwachtingen

Succes Bepalende Factoren

- Deskundige medewerkers — Activiteit loopt op schema
- Proactiever houding vanuit RID / regie nemen
- Bedrijfsvoeringsprocessen op orde — Activiteit kent aandachtspunten
- Verwachtingenmanagement in de relatie RID – klanten
- Goede samenwerking RID – klanten — Activiteit kent een ernstige overschrijding, escalatie benodigd

13.3 Key Performance Indicators Inkoop

Key Performance Indicators RID 2015	Norm	Trekker	Realisatie Q1	Realisatie Q2	Realisatie Q3	Realisatie Q4	Toelichting
Mate van conformering aan SLA Inkoop	90%		100%	96%	100%	100%	
Rapportage SLA ICT en Inkoop elke zes maanden	elke zes maand		nvt	Klaar	nvt	Klaar	Ingebracht in RID CP overleg d.d. 25-08-2015 en 26-01-2016
Rapportage KPI's Jaarplan 2015 elk kwartaal	elk kwartaal						1e kwartaal rapportage is niet geweest
P&O gesprekkencyclus : Planningsgesprek	20		20	nvt	nvt	nvt	
P&O gesprekkencyclus : Resultatengesprek	20		nvt	nvt	nvt		Er is RID breed geen gebruik gemaakt van zienswijzes of bezwaar
Ziekteverzuim	<3,8%		11,36%	6,10%	7,39%	5,10%	Doelstelling was ambitieus en is door langerdurige uitval van twee collega's en kortere uitval twee andere collega's niet haalbaar gebleken
Uitvoering IBP project 14 : Contractregistratie			Gaande	Gaande	Gaande	Gaande	Prioriteit op contracten met sociale partners. Tijdelijk systeem voor registratie van contracten, migratie straks naar Liemerse DMS (Decos)

Andere afspraken jaarplan 2015	Status ytd	Trekker	Toelichting
Advisering en uitvoering rondom 3 decentralisaties naar transformatie	Gaande	Jos / Saskia	Advies in voorbereiding onder leiding van Johan Kivits. ICT component lijkt voor nu goed geborgd. Inkoop component heeft last van onderling afwijkend opdrachtgeverschap en koers bepaling
Besparingen van gemiddeld 10% behalen uit Inkoop Verbeterprogramma	Klaar	Saskia	Deskanalyse voor inhuur derden uitgevoerd. Vervolg lijkt uit te blijven/geen draagvlak bij netwerk directie. Analyse van installatie techniek winst op samenwerking, op voorhand geen harde besparingen mogelijk.
Businessplan 2.0 RID de Liemers	Gaande	Jos / Saskia	Sessies gehad : SWOT analyse en analyse van Middelen, omgeving en waarden. Sessie over missie en visie RID 2.0 afgerond. Nu strategie en doelstellingen bepalen tbv Jaarplan. Overloop naar 2016
Uitvoering verbeterpunten RI&E	Klaar	Jeroen	In afstemming met ondersteundende dienst en RSD. Opstellen van ARBO beleidsplan. PMO uitgevoerd en uitwerking actiepunten
Vakkennis verhogen, persoonlijke ontwikkelingen groepsontwikkeling	Klaar	Jeroen	Onderdeel van het Planningsgesprek en tussentijdse bilateralen. Opleidingen, coaching en trainingen zijn ingepland. Insight training voor cluster gegevensbeheer/applicatiebeheer in najaar. Om-denken sessie gepland
Afstand' klein houden	Klaar	Allen	Langsgaan bij afdelingsoverleggen door Inkoop. Gemeentedagen voor manager en oud-systeembeheerders. ICT inloop spreekuur per gemeente. Overleggen met bestuurlijk poho's, presentaties raad
Uitvoering verbeterpunten KTO	Klaar	Jeroen	Rapport uitgevoerd KTO 2014 in april opgeleverd. Top 8 van verbeterpunten benoemd. Medio 2015 en eind 2015 tussenbalans gegeven
Inkoopsamenwerking Montferland / Achterhoek verdiepen	Klaar	Saskia	Regulier overleg met achterhoek inkoop adviseurs. Taakvelden onderling belegd : categorieen, ICT. Onderzoek naar gezamenlijk klachtenmeldpunt voor aanbestedingen. Geen actieve houding naar Montferland op ICT
Deelname / ondersteuning aan positionering Social Return in Inkoopbeleid	Klaar	Saskia	Samen met de RSD het SROI project opgetuigd voor meer invulling te geven vanuit gemeenten (inkoop en aanbesteding) aan SROI
Contact onderhouden met lokale MKB organisaties in kader van Inkoopbeleid	Gaande	Saskia	Nieuwe afspraak belegd met MKB voorzitters. Punt zit in de monitoring vanuit rol Inkoop. Tools en inzage en bevoegdheden ontbreken. Overleg met Politiek poho's en ND
Category Management op Inkoop produktgroepen	Gaande	Saskia	Binnen de SPEND analyse al doorgevoerd. Invoering in gemeentelijke financiele systemen wordt overlegd. SPEND analyse ook uitvoeren over 2014 en 2015
Digitalisering inkoopprocedures en processen	Klaar	Saskia	Nieuwe aanbestedingswet per 2016 geeft verplichtingen voor digitaal aanbesteden. Ondersteunend systeem maakt inkoop proces voor gemeenten ook transparant en efficient. Implementatie systeem
Aanpassen formats Inkoop ivm nieuw beleid	Klaar	Saskia	Formats voor 'moeder'documenten aanbestedingen en contracten worden opgesteld en voor judische check aangeboden
Nieuwe aanbestedingsrichtlijn vertalen naar gezamenlijk inkoopbeleid	Gaande	Saskia	Specifieke aandachtspunten : SROI, kansen MKB. Wetgeving is nog niet door de eerste kamer. Vertaling naar inkoopbeleid schuift daarom op naar 2016

Succes Bepalende Factoren

• Deskundige medewerkers		Activiteit loopt op schema
• Proactiever houding vanuit RID / regie nemen		
• Bedrijfsvoeringsprocessen op orde		Activiteit kent aandachtspunten
• Verwachtingenmanagement in de relatie RID – klanten		
• Goede samenwerking RID – klanten		Activiteit kent een ernstige overschrijding, escalatie benodigd

Ziekteverzuim betreft algehele RID percentage

13.4 Resultaten Inkooptrajecten 2015

Afgeronde aanbestedingen 2015

	Gemeente	Budgethouder / teamleider	Betrokken mw	Inkoopadviseur	Onderwerp	Soort aanbesteding	Status	Gegund aan	Geraamde opdrachtwaarde totaal (excl. Btw)	Resultaat aanbesteding (inschrijfsom) (excl. Btw)	Verschil (over totale contractperiode)
1	Zevenaar	Arnold Berghuis	Peter den Hartog, Barbara de Leeuw, Erik Polman	Samantha	Meubilair nieuwe gemeentehuis Zevenaar	Europees	Gegund	Perceel 1 bureaus tafels kasten: Vepa Perceel 2 zitmeubilair, 3 verlichting, 4 bureaustoelen: Ahrend	Perceel 1: €215.000 Perceel 2: €105.000 Perceel 3: €50.000 Perceel 4: €51.500	P1: €151.116,16 P2: €106.121,56 P 3: €65.867,54 P4: €45.116,94	Totaal: € 53.275,30
2	Westervoort	Roelien	Anita de Graaf	Extern, Samantha	Afvalinzameling	Europees	Gegund	Sita	334287,08 per jaar	262424,45 per jaar	71862,63 per jaar
3	Duiven	Johan Sikes	Johan Sikes	Extern, Saskia	Afvalinzameling	Europees	Gegund	Sita			*€100.000 bespaard
	Duiven	Johan Sikes	Johan Sikes	Extern, Saskia	Leveren van ondergrondse containers met IRDC systeem, afvalpassen en het uitvoeren van service- en onderhoudswerkzaamheden	Europees	Gegund	Bwaste International			
	Duiven	Johan Sikes	Johan Sikes	Extern, Saskia	Leveren en plaatsen van minicontainers met chips en het uitvoeren van containermanagement	Europees	Gegund	Plastic Omnium BV			
4	Duiven, Rijnwaarden, Westervoort, Zevenaar	Johan Sikes	Astrid Westerkamp	Samantha	Strooizout	Europees met provincie Gelderland	Gegund	Akzo (perceel 1-4), (perceel 4 = o.a. Liemerse gemeenten) Eurosalt (perceel 5 = Zevenaar)		P4: € 502.041 P5: € 107.206	Prijs per per ton droogzout €7. Ongeveer €6825 bespaard Prijs per ton natzout €2 hoger. Ongeveer €300 extra
5	Zevenaar	Jeroen Rieswijk		Saskia	Accountantsdiensten	Meervoudig onderhands	Gegund	Baker Tilly Berk	€ 80.000,00	€ 53.660,00	€ 26.340,00
6	Duiven	Wilma Beuze	Irmgard Bussink	Samantha	Brandverzekering	Europees	Gegund	Sompo Japan Nipponkoa Nederland en volgverzekeraars		€ 159.335,93	
7	Duiven, Rijnwaarden, Westervoort, Zevenaar		Ton Rolink, Ruben Badal, Mirjam van Asperen, Dick Nieuwland	Saskia	Huishoudelijke hulp	Europees (2b)	Gegund	Diafaan, Groot Gelre, Hulp in Gld, St. Hulp in huis, We care circle, Zorgplus.			*
8	Zevenaar	Michiel Huizing	Tina Linthorst, Marian Klijntjes	Annette	Leerlingenvervoer	Europees	Gegund	Connexxion Taxi Services	€ 590.000,00	P1: €230.000 P2: €190.000	€ 170.000,00
9	Rijnwaarden		Jan Willem Heisteeg	Samantha	Structuurvisie	Meervoudig onderhands	Gegund	Overmorgen	€ 70.000,00	€ 70.000,00	€ 0,00
10	RID	Jeroen de Goey	Patrick Bronmeijer	Samantha	Telefonie netwerk beheer	Meervoudig onderhands	Gegund	Zetacom		€ 11.906,40	
11	RID	Jeroen de Goey	Marcel van Maren	Samantha	Uitbreiding storage	Meervoudig onderhands	Gegund	Nalta	€ 110.000,00	€ 77.999,00	€ 32.001,00
12	Zevenaar	Arnoud Berghuis	Erik Schurman	Samantha	Duobak wagen	Meervoudig onderhands	Gegund	Bakker en Geesink Norba	€ 238.000,00	€ 245.157,00	€7157 extra
13	Zevenaar	Arnoud Berghuis	Erik Schurman	Samantha	Kraakperswagen	Meervoudig onderhands	Gegund	Bakker en Geesink Norba	€ 172.000,00	€ 176.488,00	€4488 extra

* Clienten hebben keuzevrijheid voor aanbieder. Aanbieders hebben maximaal hetzelfde uurtarief of een lager tarief aangeboden. Er vind dus wel een besparing plaats maar het is niet aan te geven hoe groot deze is.
* volgens Johan Sikes september 2015

13.5 Key Performance Indicators RSD

	Begroot 2015	Realisatie 2015	Opmerkingen
Uitstroom naar werk	170	190	De uitstroom is hoger geëindigd dan doelstelling. We zijn ingelopen. Door extra inzet op projecten is de doelstelling behaald.
Bestandsontwikkeling	8,0%	2,1%	Halverwege het jaar was de prognose dat de bestanden met 4,5% op jaarbasis zouden stijgen. Een prima resultaat, ook omdat er instroom is geweest van de nieuwe doelgroepen Pro/VSO, Wajong en WSW in de bijstand.
Doorlooptijd aanvraag	< 30 dagen	27,16	Als gevolg van de invoering van de verplichte informatiebijeenkomsten hebben we de doorlooptijd in 2015 op 30 dagen gesteld. Hier is de RSD ruimschoots binnen gebleven.
Bezwaarschriften	Niet bepaald	87	In verhouding meer bezwaarschriften t.o.v. 2014.
Gegronde bezwaarschriften	Niet bepaald	23	13 bezwaarschriften zijn door de bezwarencommissies gegrond verklaard.
% gegronde bezwaarschriften door bezwaarschriftencommissie	< 5%	15%	Door de invoering van nieuwe wetgeving is het gebruikelijk dat er meer bezwaarschriften worden ingediend en gegrond worden verklaard.
Ziekteverzuim	< 6%	7,23%	Begin 2015 veel langdurig verzuim. Het percentage is in de loop van het jaar behoorlijk gezakt. Desondanks is het verzuimpercentage over 2015 hoog te noemen.
Preventiequote	45%	52%	In 2015 hebben zich naar schatting 1200 klanten gemeld voor een uitkering. Uiteindelijk is voor 575 klanten een uitkering toegekend.
Deelname aan projecten	250	260	Hier is meegenomen aantal klanten die in 2015 actief heeft deelgenomen in Service Team, project Askom, Stichting Sent en Wedeo.
Uitstroom vanuit ServiceTeams	25	22	Gezien de lagere bezetting binnen de ServiceTeams in 2015 bij de 4 gemeenten is dit een goed uitstroomcijfer
Participatiebudget 2015	€ 1.482.774	€ 1.482.774	
Exploitatiekosten 2015	€ 3.856.101	€ 3.703.345	Over het verschil is uitgebreid gerapporteerd in de jaarrekening RSD 2015.
Cliënten die basistraining volgen	> 120	98	In de vakantieperiodes was er onvoldoende bezetting om de basistraining te kunnen geven.
Rechtmatigheidsscore IC	< 1%	0%	De rechtmatigheidsscore over het 1e halfjaar 2015 was 0%. Op dit moment is de jaarrapportage nog niet afgerond.
Aantal deelnemers aan voorlichting werk & inkomen	> 90%	96,8%	Deelnemers aan de voorlichting geven aan dat de informatie helder en duidelijk is!
Aanvragen via e-intake	80%	83,0%	We zien hierin nog steeds een stijgende lijn.
Uitstroom jongeren < 27	110	97	De uitstroom blijft wat achter bij de verwachtingen.
Jongeren <27: 70% buiten de poort	70%	65,4%	Voor 110 van de 153 personen die op de voorlichtingsbijeenkomsten rechten en plichten zijn geweest is de uitkering niet 'ingezet'.
Aantal jongeren in uitkering	106	109	We zien een lichte toename van het aantal jongeren. Dit heeft voornamelijk te maken dat jongeren nauwelijks nog aanspraak maken op de WAJONG

Meerjaren Begroting 2017-2020

Gemeenschappelijke regeling Samenwerking De Liemers

Datum : 01-03-2016
Versie : 1.2
SDL-Corsa : SL16int017

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3
2. Richtlijnen programmabegroting 2017 – 2020 4

Programmaplan 5
3. Programma 1: Bestuur 6
   3.1. Bestuur 6
   3.2. Ondernemingsraad 6
   3.3. Wat mag het kosten? 7
4. Programma 2: RID 8
   4.1. Ontwikkelingen 2016 / 2017 8
   4.2. Wat willen wij bereiken? 11
   4.3. Wat gaan we ervoor doen? 12
   4.4. Wanneer zijn wij tevreden? 14
   4.5. Wat mag het kosten? 15
5. Programma 3: Inkoop 16
   5.1. Ontwikkelingen 2015 / 2016 16
   5.2. Wat willen wij bereiken? 17
   5.3. Wat gaan we daarvoor doen? 18
   5.4. Wanneer zijn we tevreden? 19
   5.5. Wat mag het kosten? 20
6. Programma 4: RSD 21
   6.1. Algemeen 21
   6.2. Kerntaak, missie, visie en doelstellingen 21
   6.3. Uitgangspunten begroting 2017-2020 23
   6.4. Inhoud programma's 24
   6.5 Ontwikkelingen Exploitatiekosten RSD (bedrijfsvoering) 24
   6.6 Wat willen we bereiken? 25
   6.7 Wat gaan we daarvoor doen? 26
   6.8 Wanneer zijn we tevreden? 27
   6.9 Wat mag het kosten? 27

Paragrafen 28
7. Verbonden partijen 29
8. Financiering 29
9. Kostenverdelingsafspraken 30
10. Bedrijfsvoering 31
11. Risicoparagraaf 32

Financiële begroting 34
12. Consolidatie 35
12.1 Programma 1: Bestuur 36
12.2 Programma 2: RID 37
12.3 Programma 3: Inkoop 41
12.4 Programma 4: RSD 42
   12.4.1 Programma Werk 44
   12.4.2 Programma Inkomen 50
   12.4.3 Programma Dienstverlening 55
   12.4.4 Totaal tabel uitkeringen per gemeente 58

13 Bijlage investeringsoverzicht IBP-projecten 59

1. Inleiding

Voor u ligt de meerjarenbegroting van de Gemeenschappelijke regeling Samenwerking De Liemers 2017 tot en met 2020. Er spelen veel verschillende zaken, maar nog niet veel is al helemaal uitgekristaliseerd. De verhuizing van de RID naar Westervoort? De verhuizing van de RSD naar Hal 12 van het BAT-gebouw? De fusie van Gemeente Rijnwaarden met de Gemeente Zevenaar en de eventuele ambtelijke fusie tussen Gemeente Duiven en Gemeente Westervoort. Bij het opmaken van deze begroting zijn wij uitgegaan van dezelfde uitgangspunten voor de huisvesting als in de meerjaren begroting 2016 - 2019, aangevuld met de ontwikkelingen die in de loop van 2015 hebben plaatsgevonden. Ook de verdeelsleutels naar de op dit moment nog 4 deelnemende gemeenten hebben wij in stand gehouden.

De meerjaren begroting 2017 – 2020 van Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking De Liemers bevat de begrotingsinformatie voor de samenwerking op het gebied van ICT, Inkoop en Sociale Zekerheid van de gemeentes Duiven, Rijnwaarden, Westervoort en Zevenaar.

Uitgangspunten voor de samenwerking zijn:
- Vermindert de kwetsbaarheid van de organisatie;
- Verbetert de kwaliteit van het werk en dus de dienstverlening aan de burgers;
- Kunnen zaken efficiënter worden uitgevoerd;
- Kunnen (wettelijke) ontwikkelingen sneller worden opgepakt.

De vier Liemerse gemeenten hebben een gedeelde bestuurlijke visie op samenwerking:
Samenwerking is het, met behoud van de huidige bestuurlijke zelfstandigheid, vergroten van de gemeentelijk slagkracht door bundeling van ambtelijke expertise op strategisch, tactisch en operationeel niveau met als resultaat verhoogde kwaliteit, continuïteit en efficiëntie.

Kortom: een versterkte positie voor de vier gemeenten in de Liemers gericht op gezamenlijke uitvoering (bedrijfsvoering) van diverse taken.

Beleidsbepaling – daar waar mogelijk op elkaar afgestemd – blijft bij de individuele gemeenten en de uitvoering en ontwikkeling van het beleid wordt door de samenwerking opgepakt. Gemeenten hebben wel aanvullend de mogelijkheid om diensten af te nemen.
Als er sprake is van beleid bij de individuele gemeenten en uitvoering door het samenwerkingsverband, is de juridische structuur (vorm) een hulpmiddel om deze uitgangspunten te borgen. Als vorm voor de samenwerking is gekozen voor het treffen van een gemeenschappelijke regeling waarbij een openbaar lichaam wordt ingesteld. De samenwerking op alle drie de terreinen – ICT, Inkoop en Sociale Zaken - zijn onder de werking van de gemeenschappelijke regeling gebracht.

Deze begroting 2016 – 2019 bestaat uit een Programmaplan waar met name de 'W'-vragen worden beantwoord:
- Wat willen wij bereiken?
- Wat gaan we daarvoor doen?
- Wanneer zijn we tevreden?
- Wat mag het kosten?

Daarna volgen de paragrafen zoals Verbonden partijen, Financiering, Bedrijfsvoering en Risico paragraaf.

Tot slot is de Financiële begroting per programma opgenomen, waarin de financiële vertaling van het programmaplan heeft plaatsgevonden.

Deze begroting geeft een stijging weer van € 179.854,= ten opzichte van de begroting 2016. Deze stijging komt voor het overgrote deel door de stijging van de kapitaallasten (€ 131.539,=).

2. Richtlijnen programmabegroting 2017 – 2020

Personeelslasten
Bij bepaling van de loonkosten wordt rekening gehouden met bevorderingen naar de functieschaal en periodieke verhogingen waar per 1 januari 2017 recht op bestaat.
Voor 2017 wordt uitgegaan van een stijging van 2% (stijging gevolgen cao) de jaren erna ook 2%.

BTW
Indien de BTW compensabel is worden de kosten exclusief BTW geraamd. Bij niet compensabele BTW worden de kosten inclusief BTW geraamd. Er wordt gebruik gemaakt van de transparantieregeling. Dit houdt in dat de deelnemende gemeenten zelf verantwoordelijk zijn voor het verrekenen van de BTW. De betaalde BTW zal afzonderlijk bij de deelnemende gemeente in rekening worden gebracht.

Kapitaallasten
Kapitaallasten bestaan uit de afschrijvingslasten en rente toerekening.
De materiële vaste activa worden annuïtair afgeschreven in maximaal:
4 jaar: overige automatiseringsapparatuur
5 jaar: netwerk en bekabeling
5 jaar: automatiseringsapparatuur (server) en telefoonservices
7 jaar: software
15 jaar: kantoormeubilair

Voor de toerekening van rente over de investeringen wordt gerekend met 4%

Voor het gebruik van de glasvezelkabel is geparticipeerd in Stichting Samenwerkingsverband Glasvezelnetwerk. Dit betreft geen eigendom maar een gebruiksrecht. Daarom is deze activa geclassificeerd als vooruitbetaalde kosten waarop linieer wordt afgeschreven in 15 jaar.

Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan € 10.000,= worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Deze laatst genoemden worden altijd geactiveerd.
Investeringen die individueel onder de € 10.000,= blijven, maar deelinvesteringen betreffen die onderdeel zijn van een totaalkrediet worden wel als zodanig geactiveerd.

Prijsstijgingen
In deze begroting zijn de overige kosten zo goed mogelijk ingeschat, daar waar dit niet mogelijk was is een inflatiecijfer van gemiddeld 2% gehanteerd voor 2017 en volgend.

Programmaplan

3. Programma 1: Bestuur

3.1. Bestuur

3.1.1. Wat willen wij bereiken?

Leiding geven aan de gemeenschappelijke regeling Samenwerking De Liemers, waarbij door samenwerking de dienstverlening op ICT-gebied, inkoop en het terrein van werk en inkomen, aan de deelnemende gemeenten goed verzorgd en gegarandeerd wordt.

3.1.2. Wat gaan we daarvoor doen?

Het bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking De Liemers:
- Algemeen bestuur, bestaande uit leden van de colleges van de gemeenten, waaronder de voorzitter;
- Dagelijks bestuur bestaat uit 4 leden, bij voorkeur de burgemeesters;
- De voorzitter van zowel het AB als het DB wordt door en uit het algemeen bestuur gekozen. Ingaande 2015 is volgens schema de burgemeester van Duiven voor een periode van twee jaar voorzitter geworden. Vanaf 2017 zal de burgemeester van Rijnwaarden voorzitter worden.
- De netwerkdirectie bestaat uit de 4 gemeentesecretarissen van de deelnemende gemeentes ondersteund door de netwerksecretaris.

Het Algemeen bestuur vergadert twee keer per jaar, het dagelijks bestuur drie keer. De netwerkdirectie komt in de regel eens in de vier weken bij elkaar.

Naast het bestuur heeft de SDL een ondernemingsraad. Deze raad vergadert ongeveer 5 keer per jaar.

3.1.3. Wanneer zijn we tevreden?

Gestreefd wordt naar een doelmatige en effectieve aansturing in samenspraak met de OR.

3.2. Ondernemingsraad

3.2.1. Wat willen wij bereiken?

De Ondernemingsraad wil fungeren als een betrouwbare, betrokken en transparante overlegpartner waarbij voortdurend gekeken wordt naar de balans tussen het collectieve belang van medewerkers en het organisatiebelang.
Ook in 2017 zal de organisatie zich volop met samenwerking en transformatie sociaal domein bezig houden. Dit heeft gevolgen voor het personeel. Daarom zullen ook in 2017 als belangrijkste speerpunten gelden: opleidings- en ontplooiingmogelijkheden, gevolgen voor personeel bij vormen van samenwerkingsverbanden en arbeidsomstandigheden.
De OR is een klankbord dat vanuit alle lagen van de organisatie meedenkt. Als OR spelen wij een actieve rol, die in goed gesprek met de bestuurder is.
Met deze speerpunten willen we bereiken dat medewerkers actief met de veranderingen in het werkveld dan wel de organisatie aan de slag kunnen.
Uiteindelijk draagt het werk van de OR bij aan een optimaal werkende GR waar medewerkers met plezier werken.

3.2.2. Wat gaan we daarvoor doen?

We nemen initiatief in het inbrengen van onderwerpen van gesprek met de bestuurder. Leggen ons oor te luisteren bij de medewerkers. We denken graag mee in processen en laten ons scholen.
We nemen de tijd om te evalueren en van feedback te leren. We trekken samen op met de ander 4 Liemerse OR-en.

3.2.3. Wanneer zijn we tevreden?
Als ons werk bijdraagt aan continue verbetering van de organisatie, zodat we een optimaal werkende GR hebben waar medewerkers met plezier werken.

3.3. Wat mag het kosten?

Bestuur	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Lasten	25.101	44.500	43.000	43.400	43.800	44.000
Baten	25.101	44.500	43.000	43.400	43.800	44.000
Saldo	-	-	-	-	-	-

4. Programma 2: RID

4.1. Ontwikkelingen 2016 / 2017

In 2012 is het '*Informatiebeleidsplan gemeenten RID De Liemers 2013 – 2017*' opgeleverd.[1] In genoemd plan zijn rond de vijf-en twintig projecten genoemd die tot 2017 voor uitvoering in aanmerking komen. Zes daarvan zijn in 2013 opgepakt.

Voor de jaren 2014, 2015 en 2016 zijn er vervolgnoties opgesteld: de zgn. 'werkplannen'. Deze werkplannen bevatten uitwerkingen van projecten die in het oorspronkelijke informatiebeleidsplan waren opgenomen.[2]

Met andere woorden: het oorspronkelijke informatiebeleidsplan voor de periode 2013 – 2017 is vooral 'richtinggevend' geweest voor de daarop volgende werkplannen. De volgende schets verduidelijkt een en ander voor de periode t/m 2017.[3]

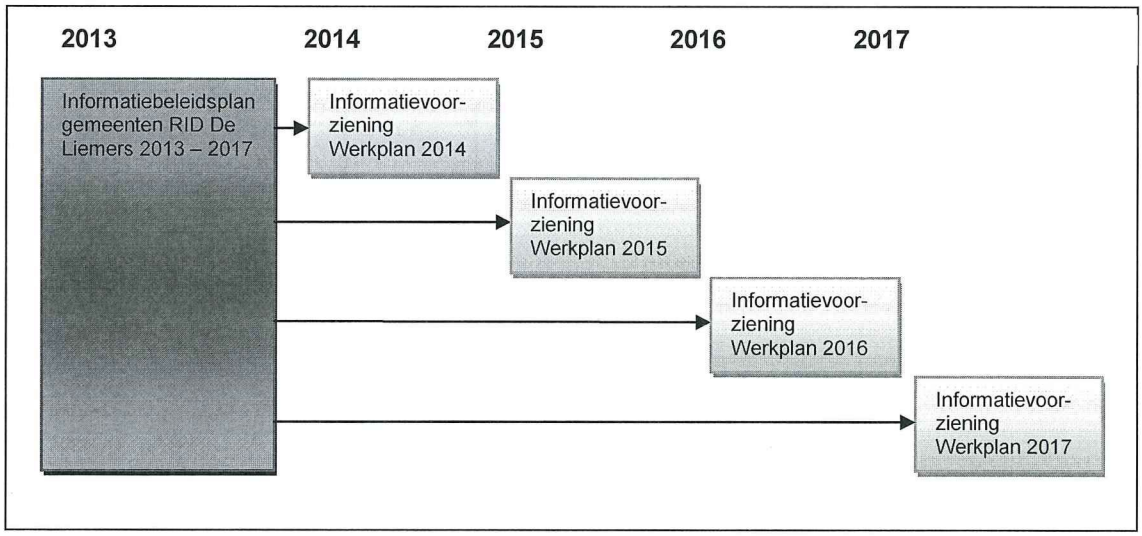

Ook nu weer blijkt dat diverse projecten uit het oorspronkelijke informatiebeleidsplan en de latere werkplannen op dit moment nog in uitvoering zijn en een langere doorlooptijd kennen dan gedacht. Deze vertragingen zijn deels terug te voeren op gewijzigde omstandigheden. Zo hebben inspanningen op het gebied van de decentralisaties in het sociaal domein in termen van capaciteit een duidelijk verdringingseffect gehad richting de overige projecten. Genoemde decentralisaties zijn door het rijk ingezet; gemeenten hebben in een relatief kort tijdbestek met veel menskracht en energie de zaak moeten oppakken.

Daarnaast is in diverse situaties rijksregelgeving langzamer tot stand gekomen dan gehoopt. Enkele projecten waren daardoor zelfs tijdelijk geparkeerd.[4] Een voorbeeld hiervan is de modernisering van het GBA; thans wordt gesproken over de Basisregistratie Personen (BRP). Het programma heeft – na wat problemen in de opstartfase – nu een doorstart gemaakt voor alleen Duiven en Westervoort. De huidige leverancier kan niet meer voldoen en er moet versneld een aanpassing plaatsvinden in Duiven en Westervoort. In hoeverre of aanpassingen daarna nog

[1] RID De Liemers, *Informatiebeleidsplan gemeenten RID De Liemers 2013 – 2017*, 1 juni 2012.
[2] Wellicht ten overvloede: wanneer we in dit schrijven over de Liemerse gemeenten spreken dan bedoelen we de gemeenten Duiven, Rijnwaarden, Westervoort en Zevenaar. Afhankelijk van de context, mag de Regionale Sociale Dienst De Liemers (RSD) ook als een 'soort van' gemeente worden beschouwd; soms bedoelen we met de Liemerse gemeenten de 'afnemers' van diensten die RID De Liemers produceert. In die zin mag 'Liemerse gemeenten' dus soms wat 'breder' worden opgevat.
[3] Het ligt voor de hand om voor de periode na 2017 een nieuw informatiebeleidsplan op te stellen.
[4] Bijvoorbeeld de modernisering van het GBA of de Basisregistratie Ondergrond.

moeten plaatsvinden in Zevenaar en Rijnwaarden is nu nog niet bekend. Maar doordat dit project nu voor twee gemeenten naar voren wordt gehaald kan dit niet meer via een IBP-project en als kapitaallasten voor alle 4 gemeenten doorgezet worden. Het IBP-budget is verlaagd naar nihil en de kapitaallasten voor dit project zijn uit de begroting gehaald. Duiven en Westervoort moeten voor de wijzigen van dit pakket intern krediet aanvragen en het dan als een maatwerkproject bij de RID inbrengen.

Verder wijzen wij in dit verband op de recente beleidsontwikkelingen op het gebied van de gemeentelijke samenwerking in de Liemers. Zo hangt softwareconvergentie in het sociaal domein nauw samen met de ontwikkelingen op het gebied van transformatie en samenwerking in dat domein; de mogelijke keuze voor een gemeenschappelijke backoffice heeft invloed op diverse beslispunten in een convergentietraject. Op dit moment is een en ander 'nog in onderzoek' en zijn er inzake transformatie en samenwerking dus nog geen vervolgkeuzes gemaakt. Het spreekt voor zich dat dit een 'remmende' werking op de applicatieconvergentie heeft. Informatievoorziening en automatisering zijn immers volgend op de bedrijfsvoering. Ook op andere gebieden zijn er recent beleidswijzingen doorgevoerd.

In een enkel geval zijn de ramingen inzake capaciteit en doorlooptijd te krap gebleken. Zo heeft programma 1 – ook wel: 'Programma Front- en Midoffice' – meer van de organisaties gevraagd dan gedacht.

Tot slot hebben de Liemerse gemeenten – om diverse redenen – geplande convergentietrajecten een jaar doorgeschoven. Dat geldt bijvoorbeeld voor de convergentietrajecten op het gebied van Financiën en Belastingen.

Door de langere doorlooptijden, latere startmomenten e.d. kon bij het opstellen van dit werkplan ook niet meer enkel en alleen worden uitgegaan van het in 2012/2013 opgestelde informatiebeleidsplan. Natuurlijk is dit informatiebeleidsplan nog altijd richtinggevend, maar er is ook gekeken naar nieuwe landelijke ontwikkelingen, recente (gemeentelijke) beleidsnotities e.d.

In verband met het voorafgaande is ten aanzien van de projecten voor 2017 een driedeling aangehouden waarbij rekening is gehouden met de volgende items:

- *regelgeving*: decentralisaties, Digitale Overheid 2017, Digitale Agenda 2020 en het omgevingsrecht;
- *beleid*: algemeen beleid, de 'business' en de gemeentelijke ambities;
- *efficiency*: convergenties, continuïteit e.d.

Projectcode	Projecten Informatie Beleidsplan 2013-2017	Status
IBP-Project 0	Strategische keuze	Klaar
IBP-Project 1	(Digitale) dienstverlening	Gaande
IBP-Project 2	Verplicht gebruik BAG-gegevens. Ook: BAG-WOZ-koppeling en aansluiting basisregistratie	Gaande
IBP-Project 3	Modernisering GBA (incl. RNI) en convergentie van het systeem van Burgerzaken	Wordt maatwerkproject
IBP-Project 4	Convergentie personeels- en salarisadministratie	Klaar
IBP-Project 5	Convergentie beheersystemen	Gaande

Projectcode	Projecten Werkplan 2014	Status
IBP-project 6	Gegevensmagazijn en makelaar. En: geomagazijn	Gaande
IBP-project 7	Nieuw Handelsregister (NHR)	Gaande
IBP-project 8	Digikoppeling	Klaar
IBP-project 9	Digilevering	Gaande
IBP-project 10	Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT)	Gaande
IBP-project 11	eHerkenning	Uitgesteld naar 2016
IBP-project 12	DigiD Machtigen	Uitgesteld naar 2016

IBP-project 13	DigiD audit	Klaar
IBP-project 14	Contractregistratie	Gaande
IBP-project 15	Het Nieuwe Werken (HNW)	Gaande
IBP-project 16	Convergentieplan/-notitie	Klaar
IBP-project 17	Antwoord voor bedrijven	Uitgesteld naar 2016
IBP-project 18	Basisregistratie kadaster	Gaande
IBP-project 19	Basisregistratie Topografie	Klaar
IBP-project 20	Basisregistratie Inkomen	Klaar
IBP-project 21	Basisregistratie WOZ	Gaande
IBP-project 22	Basisregistratie Voertuigen	Klaar

Projectcode	Projecten Werkplan 2015	Status
IBP-project 23	Decentralisaties : additionele verbeteringen	Klaar
IBP-project 24	Lokale uitvoeringsdienst : additionele verbeteringen	Klaar
IBP-project 25	Verbeteringen beveiliging	Gaande
IBP-project 26	Uitbreiding technische faciliteiten (storage e.d.)	Klaar

Projectcode	Projecten Werkplan 2016
IBP-project 27	Decentralisaties: additionele verbeteringen 2016
IBP-project 28	Convergentie Financiën
IBP-project 29	Convergentie Belastingen

Projectcode	Projecten Werkplan 2017
IBP-project 30	Doorontwikkeling procesbeheer / Digitale Overheid *) Betalen en invorderen *) Koppeling GWS – Decos Join *) Gebruik MijnOverheid.nl: WOZ-beschikkingen *) Brede inzet van e-formulieren *) eHerkenning, Ondernemersplein *) DigiD machtigen
IBP-project 31	Convergentie/sanering datadistributiesysteem
IBP-project 32	Plan van Aanpak convergentie 'kleinere' toepassingen

Voor de projecten 1 tot en met 22 zijn budgetten toegekend en zijn hiervoor ook kapitaallasten geraamd en opgenomen in de RID begroting. De kosten voor het Werkplan 2015 zijn niet in de begroting opgenomen maar betreffen verschuivingen van de gemeenten naar RID c.q. moeten verhaald worden via kostenbesparingen op andere projecten. Specifiek voor de IBP projecten uit het Werkplan 2016 is afgesproken dat de huidige jaarlijkse lasten als basis gelden voor het projectbudget. En dat, conform de convergentie doelstellingen uit de Businesscase van de RID, een verlaging van 10% van de huidige ICT-lasten het uitgangspunt is.
IBP 3 Modernisering GBA (incl. RNI) en convergentie van het systeem van Burgerzaken

Voor de projecten uit het Werkplan 2017 geldt dat de projecten hetzij budget neutraal, hetzij reeds dekking hebben uit de lopende begroting, hetzij incidenteel extra geld vragen. Het laatste is gedeeltelijk van toepassing voor IBP 30: Doorontwikkeling procesbeheer/Digitale Overheid
*) Gebruik MijnOverheid.nl: WOZ-beschikkingen
*) Brede inzet van e-formulieren
*) eHerkenning, Ondernemersplein
*) DigiD machtigen

Hierbij wordt eenmalig € 40.000,= extra dekking gevraagd, en € 15.000,= structureel. Aanvullend is met de gemeenten afgesproken dat IBP 30 reeds vanaf mei 2016 zijn aanvang zal krijgen. Dit om de eigen ambities rondom digitale dienstverlening en de doelstellingen van Digitale Overheid 2017 te kunnen halen.

4.2. Wat willen wij bereiken?

Missie Regionale Inkoopsamenwerking
De RID wil hét facilitair ICT-bedrijf zijn van en voor de gemeenten Duiven, Rijnwaarden, Westervoort en Zevenaar en de RSD, dat zorgt voor ICT beleid, beheer van systemen, technieken, applicaties en gegevens en voor inkoop en invoering van ICT-oplossingen.

Visie / Ambities Regionale ICT Dienst
De RID is een zelfstandig ICT- en Inkoopdienstencentrum van de gemeenten Duiven, Rijnwaarden, Westervoort en Zevenaar. Het biedt een compleet portfolio ICT- en Inkoop-diensten aan; zowel op beleids- als op beheersniveau. De ICT diensten zijn gebaseerd op technische en functionele marktstandaards. De RID onderscheidt zich van andere dienstverleners door kennis van zijn klanten, door kennis van ICT-ontwikkelingen en Inkoopontwikkelingen bij de decentrale overheid, en professionaliteit.

Een belangrijke ontwikkeling is de herijking van de missie, visie en strategieën in 2016. Deze herijking is reeds in 2015 ingezet en zal zijn definitieve uitwerking begin 2016, doorlopend naar de opvolgende jaren, krijgen. Een aantal ontwikkelingen liggen hieraan ten grondslag:

- Cloud komt op;
- Veranderende vraag vanuit de gemeenten;
- Meebewegen in de ontwikkeling van de gemeenten;
- Opdrachtgeverschap binnen de gemeenten moet verder ontwikkeld worden;
- Toenemend takenpakket bij gemeenten én RID;

De ontwikkeling van de RID laat zich ook in toegevoegde waarden vertalen. Daar zit ook een toename in complexiteit bij. Op dit moment wordt, onder meer via het Programma Front en Midoffice, al ingezet op een betere bedrijfsvoering en dienstverlening door proces efficiëntie. Daarmee draagt ICT, en in brede zin de RID, in toenemende mate bij aan het bedrijfsproces en (digitale) dienstverlening.

Dit is in lijn met reeds ingezette ontwikkelingen :
Gecentraliseerd onderbrengen van nieuwe taken binnen de RID: procesbeheer, koppelingenbeheer, applicatiebeheer voor zaakgericht werken en digitale dienstverlening.
Evaluatie met gemeenten over de huidige samenwerking
Evaluatie met de gemeentelijk opdrachtgevers over veranderende behoefte (groei naar informatisering) en huidige construct.
Herformulering van Missie, Visie en Strategie met sleutel-collega's
Regie rollen binnen systeembeheer
Focus op advisering en pro-activiteit
Strategisch adviseurschap met specialisaties. Bijv. Informatie Beveiliging

De verdere concrete uitwerking is nog gaande. Wel is duidelijk de volgende zaken minimaal vorm moeten krijgen in 2016 en 2017:

- Meer adviserende kwaliteiten rondom informatisering
- Meer (focus op) pro-activiteit
- Meer regie rollen rondom automatisering
- Meer (focus op) procesbeheer om ICT ten dienst van het bedrijfsproces te stellen. Begrip en vertaling van het bedrijfsproces van de klant naar LEAN en Informatisering staat hierin centraal.
- Meer (focus op) digitale dienstverlening
- Meer (focus op) gegevens management : integrale informatie ontsluiting, geautomatiseerd koppelen van systemen en informatie, data mining etc.

4.3. Wat gaan we ervoor doen?

<table>
<tr><td>Doelstelling</td><td colspan="3">Gemeenten ervaren RID als strategisch partner door haar onderscheidende bijdrage aan de realisatie van gemeentelijke doelstellingen, de wettelijke taken en de daarbij horende bedrijfsvoering. Genoemde bijdrage bestaat uit het zorgdragen voor de beschikbaarheid van de juiste functionaliteiten, data, infrastructuur, bijbehorende flexibiliteit e.d. Daartoe wordt o.a. informatiebeleid ontwikkeld.</td></tr>
<tr><td>Doelen</td><td>Strategieën</td><td>Dashboard</td><td>Actieplan (wie en wanneer)</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Ondersteunen middels advisering op het gebied van informatiebeleid (en coördinatie en facilitering van de informatievoorziening als gevolg hiervan). Dit ter ondersteuning van de gemeentelijke bedrijfsvoering voor de uitvoering van rijksregelgeving en gemeentelijk beleid.</td><td>Inzicht krijgen in gemeentelijke doelstellingen, door inventarisatie, gevolgd door bestudering/analyse van de begrotingen. Verificatie van de resultaten door gesprekken met bestuur en/of management. Pro-actief van karakter in dit alles.</td><td>Tussentijdse integrale rapportages op basis van planningen (werkplannen, beleidsplannen, tijdsbalken enz.) e.d.</td><td>Behoeften-analyse met als doel het tijdig beschikbaar stellen van de juiste data en functionaliteiten, van de juiste kwaliteit aan de juiste personen. Beschrijving: wie en wanneer?
Inherent hieraan: inventariseren rijksregelgeving, gevolgd door bestudering/(behoeften-)analyse. Informatieverstrekking. Verificatie van de resultaten door gesprekken met management en materie-expertise.</td></tr>
<tr><td>Passend maken beleid aan regelgeving door Inventariseren rijksregelgeving, gevolgd door bestudering/analyse. Verificatie van de resultaten door gesprekken met management en materie-expertise. Pro-actief van karakter in dit alles.

Gemeenten kennen de mogelijkheden van goed informatiebeleid en zijn in staat hun behoeften te bepalen door kennisoverdracht.</td><td></td><td></td></tr>
</table>

Doelstelling	Betere gemeentelijke bedrijfsvoering en dienstverlening door proces-efficientie en inzet van digitale dienstverlening		
Doelen	Strategieën	Dashboard	Actieplan (wie en wanneer)
Kortere doorlooptijden. De klant maakt meer gebruik van het digitaal kanaal en het gebruik van andere kanalen neemt af. (Voor de producten die digitaal worden aangeboden) Lagere beheerkosten Hogere klanttevredenheid	Slimmer werken door toepassen lean methodiek en uniformering processen	Analyse per proces Mate van gebruik van digitale kanaal 2 procesverbeteringen door de voeren door Nicole (PG, nader te selecteren) FOMO processen : B&W, MOR, Mandaatbesluit, Vergunningsverlening	Faciliteren van de gemeenten en SDL om te komen tot procesverbetering,met medewerkers uit de praktijk, door inzet van Lean-methodiek voor procesanalyse en herontwerp. Het inrichten van front-en midofficesysteem op grond van uniforme processen van de gemeenten. Het inrichten van front- en midofficesystem incl. koppeling aan backoffice systemen
	De klant heeft 24/7 inzage in zijn informatie door in te steken op digitale overheid	PIWIK informatie over website : *) website bezoek *) welke produkten / formulieren worden gebruikt *) afname van produkten	De gemeentelijke organisatie en de RSD aansluiten op: - Berichtenbox - Mijnoverheid *) Gebruik MijnOverheid.nl: WOZ-beschikkingen *) Brede inzet van e-formulieren *) eHerkenning, Ondernemersplein *) DigiD machtigen Aanjager zijn voor een KTO (verantwoordelijkheid gemeente)
	Zo goed mogelijk af stemmen op de behoefte van de klant door met multichannelmanagement de dienstverleningsbehoefte te analyseren en daar als organisaties op af te stemmen.	PIWIK gegevens KCC gegevens Telefonie gegevens	Met het belang van de website als voorkeurskanaal, de werkgroep integrale dienstverlening aandrijven. Adviseur digitale dienstverlening inzetten om digitaal kanaal te positioneren. Zelf sturen op het helder krijgen van de gegevens vanuit de verschillende kanalen, zodat deze kunnen dienen als discussiepunt in de werkgroep integrale dienstverlening.
	Informatie is in de organisatie snel beschikbaar door het aanbieden van een intranetvoorziening.	Oplevering per 1 april (Z, W, R) Oplevering ? (D, SDL)	Opzetten tijdelijke intranetvoorziening (etalagemodel) Evaluatie oplossing intranet op basis van METT : tijdelijk of structureel Behoefte van de organisaties mbt intranet analyseren Vervolgstappen mbt intranetten bepalen
	Efficienter beheerproces door het gecentraliseerd en uniform aanbieden en inrichten van front-en midofficesystemen.	Planning beheer- & onwikkelorganisatie februari tot en met juni 2016 Oplevering FOMO systemen : planning februari tot en met juni 2016 Groepering van zaaktypen in SXO, waardoor het aantal zaaktypen is teruggebracht van ruim 200 naar 69 hoofdgroepen in SXO, deze doorvertaald naar 69 zaaktypen in Decos.	Centraal beheer van zoveel mogelijk uniform ingerichte front- en midoffice systemen. De gemeenten faciliteren in de uniformering van: zaaktypes, content, processen, etc. Inrichten beheer- en ontwikkelorganisatie FOMO
	Goede stuurinformatie door het aanbieden van front- en midoffice.	Rapportage maken voor processen uit onderdeel Slimmer werken door toepassen lean methodiek en uniformering processen	Wensen inventariseren mbt stuurinformatie Bouwen standaardrapportages

Doelstelling	Moderne en veilige ICT werkomgeving door werkprocessen te standaardiseren, optimaliseren en automatiseren.		
Doelen	Strategieën	Dashboard	Actieplan (wie en wanneer)
Moderne en veilige ICT werkomgeving - 60% van de IBD meldingen binnen vier uur analyseren en afhandelen - 2/3 van de eindgebruikers heeft de beleving in een moderne ICT omgeving te werken Werkprocessen standaardiseren en automatiseren - in 2016 moeten 80% van de werkprocessen moet gestandaardiseerd zijn.	Meer "lean" maken van onze werkzaamheden door het wijzigingsbeheer te optimaliseren en operationeel beheer inrichten. Hiermee willen we de doorlooptijd verkorten.	Doorlooptijd incidenten met 50% terugdringen voor eind 2016.	- Wijzigingsbeheer optimaliseren, door meer standaard wijzigingen te maken in 2016. (Rob en Robin) - Operationeel beheerder inrichten zodat er minder adhoc beheer gedaan hoeft te worden (Q2 2016) - Nulmeeting uitvoeren op basis van doorlooptijd incidenten in 2015
	Inzichtelijk maken voor de eindgebruiker wat de mogelijkheden en de grenzen zijn van de ICT omgeving. Met informatiebeveiliging als leidraad	80% van de eindgebruikers vindt dat hij in een veilige ICT omgeving werkt.	- Modernisering van de netwerkbeveiliging op hard – en software in 2016 - Voorlichtingsprogramma opstellen om daarmee langs gemeenten te gaan - Tijdens de voorlichtingsbijeenkomsten peilen wat de organisatiebehoefte is om onze dienstverlening daarop aan te passen. - Q2 2017 D.m.v. een poll pijlen of de K.P.I gehaald is.
	Diensten voor plaats en apparaat onafhankelijk werken verder uitbreiden.	10% van alle kernapplicaties ontsluiten via mobiel device voor eind 2017	- Discussie naar de behoefte starten met de RID contactpersonen (Rob) - Ervaring opdoen bij andere gemeenten/SSC - Op zoek naar een oplossing(en) voor het mobiel ontsluiten van applicaties in Q2-2016 - Opstellen projectplan voor verdere uitvoering in Q3-2016.
	Optimaal gebruik van ICT resources om incidenten te verminderen, en duidelijkheid te creëren in de binnenkomende werkzaamheden voor de ICT	Openstaande incidenten bij automatisering verminderen met 40%. Terugkerende incidenten over periode van twee jaar verminderen tot 25%	- Topdesk als enige tool inzetten voor alle beheerzaken - Huidige incidenten scheiden in incidenten, wijzigingen en problemen. - Actief gebruikmaken van wijzigings beheer Q2 2016. - Alle terugkerende werkzaamheden opnemen in Operationele taken. Q3 2016 mee beginnen, en Q4 ingeregeld hebben. - Beheerders toegang geven tot de Topdesk mailimport, om alle rechtstreekse werkzaamheden, direct als incident of wijziging op te voeren.
	Medewerkers via een portal changes aan laten vragen, die geautomatiseerd uitgevoerd worden, om de doorlooptijd te verminderen (en werkdruk te verminderen op de SD/Beheer).	25% van alle standaard changes voor eind 2017 geautomatiseerd uit te laten voeren, zonder tussenkomst van de Servicedesk of beheerder.	Een producten en diensten catalogus beschikbaar stellen voor de eindgebruikers, en standard changes automatiseren. - Systeembeheer een keuze laten maken welke tool gebruikt gaat worden in Q3 2016. - Eerste inrichting begin 2017 door beheer. - SD met beheer; changes uitschrijven die opgenomen moeten worden in Q4 2016. - Standaard wijzigingen die door de SD uitgevoerd worden, eind 2016 rapporteren als 0 meeting.

4.4. Wanneer zijn wij tevreden?

Wij zijn tevreden als de deelnemende gemeenten ons herkennen in de onderstaande (beoogde) visie:

RID de Liemers is hét ICT en Inkoop Dienstencentrum van en voor de Liemerse gemeenten. Wij verbinden en versterken de gemeenten op de terreinen van ICT en Inkoop.

Als geen ander kennen en begrijpen wij de gemeenten en de doelen die zij willen bereiken. Als geen ander hebben wij specialistische kennis van ICT- en Inkoopontwikkelingen bij de centrale overheid, de gemeenten en de markt. Als geen ander zijn wij in staat om op het gebied van ICT en Inkoop proactief te adviseren en te begeleiden, regie te voeren en een informatieknooppunt te vormen. Daarmee bieden wij de gemeenten een uitstekende manier om de ambities en verantwoordelijkheid voor informatie management, bedrijfsvoering, dienstverlening en inkoop dichtbij vorm te geven. Dit op een Liemerse schaal met hoge kwaliteit, efficiency, professionaliteit en flexibiliteit. Als strategisch partner van ICT diensten in eigen beheer, ontwikkelt RID de Liemers zich steeds meer naar ketenregisseur bij het organiseren van de ICT dienstverlening.

Samen met de gemeenten ontwikkelen en leveren we producten en diensten die bij hen passen. We zoeken een juiste balans tussen betrouwbaarheid en beheersbaarheid enerzijds, en klantwensen en behoeftes vanuit de gemeenten anderzijds. Wij brengen vraag en aanbod bij elkaar door een brug te slaan tussen de gemeenten en die leveranciers die het beste bijdragen aan de gemeentelijke doelstellingen. Hierbij staat het creëren van optimale waarde tegen aanvaardbare risico's centraal.

A3-systematiek

Werken aan een betere conditie van de organisatie lukt alleen als alle onderdelen op zichzelf en in samenhang in orde zijn. Het INK-managementmodel biedt een leidraad om aan de organisatie als geheel te werken. Dit, met het doel de prestaties te behalen die in de ogen van belanghebbenden en binnen de context van de ontwikkelingen in de maatschappij, nodig zijn. En die tevens passen bij wat de organisatie zelf als ambitie heeft neergezet en passend acht.

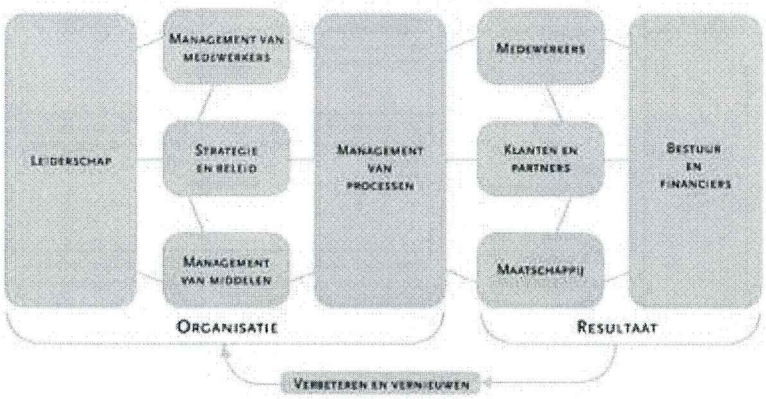

De activiteiten zijn overzichtelijk geordend in vijf organisatie-gebieden, de resultaten voor alle betrokkenen in vier resultaatgebieden. De verbinding tussen wat de RID doet (de organisatiegebieden) en wat dat oplevert (de resultaatgebieden) is de basis voor ontwikkeling, verbetering en succes. Het tiende aandachtsgebied 'Verbeteren en vernieuwen' gaat erover hoe de RID op basis van de ervaringen en prestaties naar nieuwe mogelijkheden zoekt om doelen te behalen. De samenhang tussen de tien aandachtsgebieden is heel belangrijk.

Elk jaar stelt de RID een jaarplan middels de A3 systematiek. De A3 systematiek dient in één oogopslag zowel kwalitatieve als kwantitatieve activiteiten weer te geven, met als onderlegger het INK Management model, zowel de 'wat' als de 'hoe' activiteiten. Met het SMART maken van deze activiteiten is het mogelijk om een beknopte Management rapportage op te stellen en bij te houden.

4.5. Wat mag het kosten?

RID zonder maatwerk-projecten	Realisatie 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Meerjarenbegroting 2018	2019	2020
Lasten	2.951.806	3.438.909	3.653.365	3.856.487	3.873.448	3.903.358
Baten	2.951.806	3.438.909	3.653.365	3.856.487	3.873.448	3.903.358
Saldo	-	-	-	-	-	-

5. Programma 3: Inkoop

5.1. Ontwikkelingen 2015 / 2016

Inkoopbeleid
In 2015 zijn voorbereidingen gestart voor aanpassingen van het huidige Liemerse inkoopbeleid in verband met veranderende Europese wetgeving. Het beleid wordt definitief uitgewerkt begin 2016 in verband met vertraging van landelijke besluitvorming over inkoopwetgeving. Een aantal inkoopbeleidsthema's zullen dan worden verankerd in het nieuwe inkoopbeleid:

Regionale ondernemers
RID inkoop heeft bijeenkomsten georganiseerd met stakeholders om het beleid te herijken. Afgesproken is het beleid wat aan te scherpen zodat regionale ondernemers meer kans hebben mee te dingen naar opdrachten van de gemeenten.

Klachtenregeling
De wijze waarop de gemeenten klachten afhandelen over aanbestedingen moet worden opgenomen in het nieuwe inkoopbeleid. Onderzocht is of we samen met Achterhoekse gemeenten een klachtenregeling en proces van afhandeling kunnen opzetten voor ondernemers die klachten hebben over een aanbestedingsprocedure. Dit loopt nog.

Social return
Social return is het opnemen van voorwaarden in het inkooptraject ten behoeve van het sociale beleid van de gemeente. Samen met RSD is in 2015 Liemers (inkoop)beleid rondom social return ontwikkeld. In alle gemeenten is het beleid vastgesteld en zijn voorbereidingen in gang gezet voor een roadshow om het beleid en werkwijze toe te lichten. Social return is bij diverse aanbestedingstrajecten in 2015 al toegepast.

Spendanalyse
In 2015 is een analyse afgerond van alle inkoopuitgaven in de Liemers over de boekjaren 2012 en 2013. De uitkomsten zijn vergeleken met analyses uit eerdere boekjaren (2008 en 2011) en geven inzicht in het uitgavepatroon van de gemeenten. De uitkomsten geven input voor het verbeteren van inkoop, zowel kwantitatief als kwalitatief en genereren sturingsinformatie over beleidsvoornemens (bijvoorbeeld hoeveel opdrachten door de gemeenten bij regionale ondernemers zijn verstrekt en het patroon hierin de laatste boekjaren). Begin 2016 zal een nieuwe analyse worden uitgevoerd over de cijfers van 2014 en 2015.

Inkoopverbeterplan
RID inkoop is een project gestart met als doel de inkoop van een aantal belangrijke inkoop categorieën te verbeteren. Ze heeft een projectplan gemaakt en samen met de gemeenten een aantal inkoop categorieën benoemd die wellicht kunnen worden verbeterd (door bijvoorbeeld beleid op elkaar af te stemmen of gezamenlijk aan te besteden). Voor de categorieën inhuur derden is een vooranalyse gedaan. De netwerkdirectie had geen directe behoefte om deze categorie verder te onderzoeken. Voor de categorie elektro- en installatietechniek is door een werkgroep een eerste analyse uitgevoerd. De werkgroep heeft deze bijeenkomsten als zeer positief ervaren en heeft met de netwerkdirectie afgesproken om in deze samenstelling de uitgaven binnen deze productgroepen in 2016 verder te onderzoeken en mogelijke verbeter- en besparingsmogelijkheden concreet te maken. De werkgroep zal zich m.n. richten op mogelijkheden van samenwerking bij (groot) onderhoudswerkzaamheden en contracten op het gebied van preventief, correctief en storingsonderhoud.

Transitie sociaal domein
In 2015 is besloten om de huidige contracten met zorgaanbieders in elk geval voor 2016 te verlengen. RID inkoop neemt plaats in de Liemerse werkgroep die de contractering voor 2017 en verder voorbereid. De Liemerse gemeenten hebben afgesproken hier in ieder geval liemersbreed te willen optrekken waarbij de ontwikkelingen in de regio ook worden gevolgd.

Contractbeheer
RID Inkoop is als kartrekker een project Contractbeheer gestart gezamenlijk met de Liemerse gemeenten en SDL met als doel contractbeheer binnen de gemeenten en SDL te implementeren en te borgen, inzicht te krijgen in lopende contracten en de juiste contractuele afspraken door het voeren van een daarvoor bestemde administratie. Hiervoor is een projectteam opgericht en een projectplan opgesteld en door de gemeenten ondertekend. De activiteiten uit het projectplan zijn in gang gezet. Belangrijkste behaalde mijlpalen tot nu toe: aanschaf en implementatie van (tijdelijk) contractbeheersysteem (*bedoeling is op termijn de contractregistratie in JOIN in te richten*), opstellen en vaststellen van Liemerse uitgangspunten voor Contractbeheer, inventariseren en opslaan contracten in het nieuwe systeem (*naast alle contracten die in het kader van het sociale domein zijn afgesloten, zijn inmiddels ook al veel andere contracten in het systeem geregistreerd*, totaal ca.470), gestart uitrol inrichting contractbeheer bij de gemeenten en SDL (vastleggen proces, bepalen taken en verantwoordelijkheden). De uitrol en borging van CB zal verder in 2016 worden voortgezet. Tevens zal in 2016 de mogelijkheden en inrichting van contractregistratie in JOIN verder worden onderzocht.

5.2. Wat willen wij bereiken?

Missie Regionale Inkoopsamenwerking
De RID wil hét inkoop adviseringsbedrijf zijn van en voor de gemeenten Duiven, Rijnwaarden, Westervoort en Zevenaar en de RSD , dat zorgt voor advisering ten aanzien van inkoop en aanbesteding, gezamenlijk inkoopbeleid en het begeleiden van inkoop trajecten.

Visie / Ambities Regionale Inkoopsamenwerking
De RID is een zelfstandig ICT- en Inkoopdienstencentrum van de gemeenten Duiven, Rijnwaarden, Westervoort en Zevenaar. Het biedt een compleet portfolio ICT- en Inkoop-diensten aan; zowel op beleids- als op beheersniveau. De ICT diensten zijn gebaseerd op technische en functionele marktstandaards. De RID onderscheidt zich van andere dienstverleners door kennis van zijn klanten, door kennis van ICT-ontwikkelingen en Inkoopontwikkelingen bij de decentrale overheid, en professionaliteit.

Een belangrijke ontwikkeling is de herijking van de missie, visie en strategieën in 2016. Deze herijking is reeds in 2015 ingezet en zal zijn definitieve uitwerking begin 2016, doorlopend naar de opvolgende jaren, krijgen. Voor een verdere uitwerking van deze herijking verwijzen wij u naar de betreffende paragraaf bij de Regionale ICT Dienst.

Op het gebied van Inkoop willen we minimaal invulling geven aan de onderstaande activiteiten :

- Portfoliomanagement: Invulling geven en het nakomen van heldere afspraken met haar klanten/opdrachtgevers met betrekking tot: de producten en diensten die inkoop levert. Dit op basis van het vastgestelde Service Level Agreement.
- Conformering aan de vastgestelde Service Level Agreement van minimaal 90%.
- Verdere uitrol en vulling van het contractbeheersysteem.

- Uitvoering van een efficiënt en effectief digitaal inkoopproces.
- Inkoopsamenwerking met de regio verdiepen.
- Deelname / ondersteuning aan positionering van Social Return in Inkoopbeleid
- Contact onderhouden met lokale MKB organisaties in het kader van het Inkoopbeleid en kansen voor het lokale MKB. Inzet van digitale media zoals een Inkoop app om de contacten tussen budgethouders en MKB organisaties te vergemakkelijken en daarmee de kansen voor MKB organisaties te vergroten.
- Verdere concrete uitwerking van Duurzaamheid zoals verwoord in het Inkoopbeleid.

5.3. Wat gaan we daarvoor doen?

- De producten en diensten zijn inhoudelijk beschreven en de verwachte kwaliteit van deze producten/diensten zijn benoemd. Om deze te kunnen toetsen zijn prestatie indicatoren benoemd. Een en ander vastgelegd in een vastgesteld Service Level Agreement.
- Category Management op Inkoop productgroepen.
- Uitvoering van een Spend analyse die inzicht geeft in de jaarlijkse inkoopuitgaven.
- Digitalisering van Inkoopprocedures en processen.
- Beleid, selectie en implementatie van contractbeheer met onderliggend systeem.
- Uitvoering van (regionale) MKB inkoop beleid.
- Uitvoering van Nieuwe Europese Richtlijn in nieuw gezamenlijk Inkoopbeleid en inkoopprocessen.
- Uitwerken protocol, scenario's, praktische toepassingen etc. van duurzaamheid conform gestelde in Inkoopbeleid.

Doelstelling	Gemeenten kunnen hun inkoopdoelstellingen realiseren en kansen op de inkoopmarkt benutten door professionalisering van de inkoop.		
Doelen	Strategieën	Dashboard	Actieplan (wie en wanneer)
1. Percentage beïnvloedbare inkoop door Liemerse gemeenten bij regionale bedrijven stijgt • 2016 met 4% • 2017 met 5% 2. Aantal mensen uit de doelgroep dat is ingezet voor die opdrachten die onder het social return beleid van de gemeente vallen is • 2016 min 50 • 2017 min 70 3. Aanstelling inkoper voor 20 uur p/wk tbv Westervoort 4. Daling van aantal adviesvragen omtrent inkoopmethodieken.	Verhogen kennis over (inkoop)beleidsdoelstellingen en wetgeving door verzorgen training en geven van informatie aan gemeentelijke inkopers/budgethouders en regionale ondernemers.	- Minimaal ...trainingen - 90% van inkopers geven aan beleid te kennen en toe te passen.	- Organisatie road show social return (samen met RSD). - Informatiebijeenkomsten bij gemeenten over inkoopbeleid en nieuwe wetgeving (Q2) - Informatiebijeenkomst tijdens B2B (Saskia – april 2016)
	Verhogen kennis professioneel inkopen door verzorgen training en geven van informatie aan gemeentelijke inkopers/budgethouders.	- Minimaal ...trainingen - 90% van inkopers geven aan kennis toe te passen bij inkoopstrajecten (KTO 2016/2017)	- Organisatie cursussen en trainingen over inkoopmethodieken, beoordelingsmethodieken, leveranciersmanagement, prestatiemeting, contractbeheer, contractmanagement, duurzaam inkopen - PvA: Stap 1: inventariseren behoeften gemeenten, stap 2: uitwerken trainingsplan (+ financiering) voor 1-3 jaar, stap 3 Uitvoeren plan
	Toepassen en monitoren beleid wordt gemakkelijker door zorgen voor goede ondersteuning en tools.	- 100% Europese aanbestedingen via Negometrix - Minimaal 4 onderhandse via Negometrix (2016?)	- Ontsluiten inkoopinformatie door opzet digitaal kennisplatform (Annette najaar 2016) - Contractbeheersysteem - Social return monitor (Samantha) - Spendanalyse - Inkoopapp - Digitaal aanbesteden op Negometrix
	Meer inzicht in (ontwikkelingen) in de gemeentelijke (inkoop) doelstellingen door beter relatiebeheer.	xxx	- Plan van aanpak relatiebeheer (Samantha nov 2016)
	Verhogen inkoopprofessionaliteit en doelmatigheid bij gemeente Westervoort door aanstelling inkoper.	xxx	- Opstellen profiel - Begeleiding inkoper bij introductie in Westervoort

5.4. Wanneer zijn we tevreden?

Wij zijn tevreden als de deelnemende gemeenten ons herkennen in de onderstaande (beoogde) visie :

RID de Liemers is hét ICT en Inkoop Dienstencentrum van en voor de Liemerse gemeenten. Wij verbinden en versterken de gemeenten op de terreinen van ICT en Inkoop.

Als geen ander kennen en begrijpen wij de gemeenten en de doelen die zij willen bereiken. Als geen ander hebben wij specialistische kennis van ICT- en Inkoopontwikkelingen bij de centrale overheid, de gemeenten en de markt.
Als geen ander zijn wij in staat om op het gebied van ICT en Inkoop proactief te adviseren en te begeleiden, regie te voeren en een informatieknooppunt te vormen. Daarmee bieden wij de gemeenten een uitstekende manier om de ambities en verantwoordelijkheid voor informatie management, bedrijfsvoering, dienstverlening en inkoop dichtbij vorm te geven. Dit op een Liemerse schaal met hoge kwaliteit, efficiency, professionaliteit en flexibiliteit. Als strategisch partner van ICT diensten in eigen beheer, ontwikkelt RID de Liemers zich steeds meer naar ketenregisseur bij het organiseren van de ICT dienstverlening.

Samen met de gemeenten ontwikkelen en leveren we producten en diensten die bij hen passen. We zoeken een juiste balans tussen betrouwbaarheid en beheersbaarheid enerzijds, en klantwensen en behoeftes vanuit de gemeenten anderzijds. Wij brengen vraag en aanbod bij elkaar door een brug te slaan tussen de gemeenten en die leveranciers die het beste bijdragen aan de gemeentelijke doelstellingen. Hierbij staat het creëren van optimale waarde tegen aanvaardbare risico's centraal.

A3-systematiek

Werken aan een betere conditie van de organisatie lukt alleen als alle onderdelen op zichzelf en in samenhang in orde zijn. Het INK-managementmodel biedt een leidraad om aan de organisatie als geheel te werken. Dit, met het doel de prestaties te behalen die in de ogen van belanghebbenden en binnen de context van de ontwikkelingen in de maatschappij, nodig zijn. En die tevens passen bij wat de organisatie zelf als ambitie heeft neergezet en passend acht.

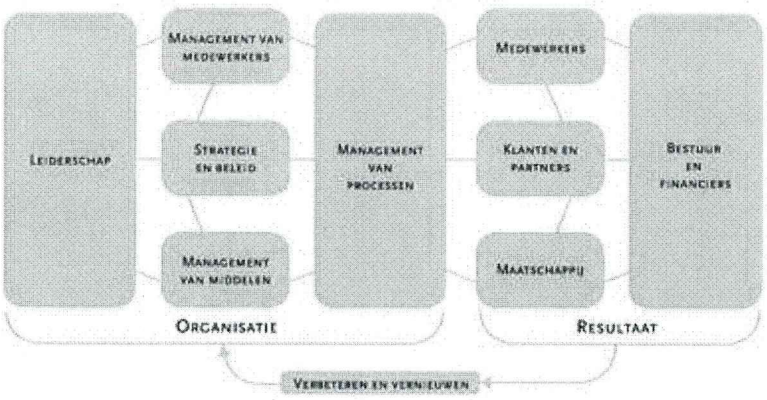

De activiteiten zijn overzichtelijk geordend in vijf organisatie-gebieden, de resultaten voor alle betrokkenen in vier resultaatgebieden. De verbinding tussen wat de RID doet (de organisatiegebieden) en wat dat oplevert (de resultaatgebieden) is de basis voor ontwikkeling, verbetering en succes. Het tiende aandachtsgebied 'Verbeteren en vernieuwen' gaat erover hoe de RID op basis van de ervaringen en prestaties naar nieuwe mogelijkheden zoekt om doelen te behalen. De samenhang tussen de tien aandachtsgebieden is heel belangrijk.

Elk jaar stelt de RID een jaarplan middels de A3 systematiek. De A3 systematiek dient in één oogopslag zowel kwalitatieve als kwantitatieve activiteiten weer te geven, met als onderlegger het INK Management model, zowel de 'wat' als de 'hoe' activiteiten. Met het SMART maken van deze activiteiten is het mogelijk om een beknopte Management rapportage op te stellen en bij te houden.

5.5. Wat mag het kosten?

Inkoop	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Lasten	213.404	226.822	231.060	235.681	240.395	245.203
Baten	213.404	226.822	231.060	235.681	240.395	245.203
Saldo	-	-	-	-	-	-

6. Programma 4: RSD

6.1. Algemeen

Voor u ligt de meerjarenbegroting 2017-2020 van RSD de Liemers (RSD). In het jaar 2017 is de verwachting dat de transformatie van de decentralisaties, waaronder de Participatiewet, zal worden doorontwikkeld en bestendigd. Daarnaast zal het Werkgeversservicepunt Midden Gelderland (netwerkorganisatie van het Werkbedrijf) op volle sterkte gaan draaien. De uitgaven en opbrengsten die zijn opgenomen, zijn gestoeld op de huidige opdracht die de RSD van de 4 gemeenten heeft gekregen. Doorontwikkeling van instrumenten voor de nieuwe doelgroep binnen de Participatiewet en zoveel mogelijk klanten met een relatief korte afstand tot de arbeidsmarkt bemiddelen. Daarnaast extra aandacht voor jongeren en 50+. Daarnaast lopen er in 2016 diverse pilots, waarvan eerst de meerwaarde bepaald dient te worden alvorens hier in de toekomst structureel middelen ter beschikking te stellen. In deze begroting is hier nog geen rekening mee gehouden, aangezien de definitieve besluitvorming hierover nog niet heeft plaatsgevonden. Bestuurlijk is aangegeven dat zij halverwege 2016 de opdracht van de RSD willen herijken. Dit kan gevolgen hebben voor deze begroting.

6.2. Kerntaak, missie, visie en doelstellingen

De RSD maakt sinds 1 januari 2011 onderdeel uit van de Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking de Liemers. Dit is een samenwerkingsverband van de gemeenten Duiven, Rijnwaarden, Westervoort en Zevenaar. De RSD voert voor deze gemeenten de sociale zekerheid uit en is gehuisvest in Zevenaar op het adres Arnhemseweg 3-5a.

De belangrijkste wettelijke taken, die de RSD uitvoert voor de vier gemeenten zijn:

- De Participatiewet (m.u.v. beschut oud);
- De Wet werk en bijstand (Wwb);
- De Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (Ioaw);
- De Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte zelfstandigen (Ioaz);
- Het Besluit bijstand zelfstandigen (Bbz);
- De Wet kinderopvang;
- Toekomstige op het beleidsterrein van de sociale zekerheid tot stand komende wetten of regelingen;
- De Sociale Recherche.

We voeren daarnaast in opdracht van de deelnemende gemeenten de volgende taken uit:

- Uitbetaling bijzondere bijstand, minimaregelingen, voorzieningen WMO.
- Applicatiebeheer en interne controle bijzondere bijstand, minimaregelingen, voorzieningen WMO.
- Participatie binnen de sociale team van een gemeente.

De RSD werkt vanuit de volgende visie, missie en doelstellingen:

Missie:
De RSD zet mensen naar vermogen in hun kracht.

Visie:
We zijn gericht op het leveren van goede dienstverlening aan onze klanten. Hierbij streven we naar zelfredzaamheid en participatie van onze klanten, waarbij toeleiding naar regulier werk voor iedereen voorop staat. Aan degenen die geen werk hebben wordt, conform de wettelijke eisen, eventueel tijdelijk een uitkering verstrekt. We werken hierbij effectief en efficiënt en streven naar maximaal resultaat, waarbij medewerkers werken in een prettige omgeving waarbij talenten optimaal worden ontwikkeld en benut.

Doelstellingen:

- *Zo veel mogelijk mensen regulier aan het werk.*
  Het realiseren van een zo groot mogelijke arbeidsparticipatie staat centraal.
- *Iedereen doet mee en mag meedoen.*
  Het realiseren van een optimale maatschappelijke participatie van de doelgroep door bij te dragen aan de Liemerse lokale en regionale projecten, door scholing en persoonlijke ontwikkeling of door het verrichten van vrijwilligerswerk.
- *Doelgericht en efficiënt uitvoeren.*
  Het realiseren van een functionele en efficiënte ondersteuningsstructuur voor toeleiding naar en begeleiding van de doelgroep Participatiewet naar de werkplek.
- *Adequate handhaving en fraudebestrijding.*
  Het bestendigen van het ingevoerde handhavinsbeleid voor zowel uitkeringsverstrekking als meewerken aan re-integratie.

Ontwikkelingen op het gebied van Werk en Inkomen:
Bovengenoemde doelstellingen moeten gerealiseerd worden in een omgeving, waarin diverse ontwikkelingen mede van invloed zijn op de uitvoering van de taken op het terrein van werk en inkomen. Te noemen zijn:

- Een sterk veranderende arbeidsmarkt (economie, demografie en polarisatie).
- Een forse krimp op de beschikbare financiële middelen als gevolg van bezuinigingen door het Rijk.
- De regionale samenwerking (gemeenten regio Arnhem, UWV en Presikhaaf Bedrijven.
- De wijze waarop invulling wordt gegeven aan de transformatie van de 3 decentralisaties.
- De ontwikkeling van de sociale teams binnen de Liemers

In de Programma's Werk en Inkomen gaan we hier nader op in.

Succes bepalende factoren:

- Goede samenwerking en afstemming met de Liemerse gemeenten, de gemeenten in de regio Arnhem, de Sociale Werkvoorziening Presikhaaf Bedrijven en sociale partners binnen de Liemers.
- Doorontwikkeling van het Regionaal Werkgeversservicepunt MG
- Verdere uitbouw van de lokale en regionale projecten en arrangementen.
- Deskundigheidsbevordering medewerkers / vakmanschap / ondernemerschap (certificering klantmanagers).
- Actieve deelname in het Platform Onderwijs Arbeidsmarkt de Liemers.
- Gerichte aanpak jongeren en ouderen.
- Focus en afbakening op de opdracht
- Goed werkende poortwachtersfunctie en professionele handhavings- en fraudeaanpak.
- Financiën direct in beeld en strakke financiële sturing.

A3-systematiek voor Jaarplan 2017
Werken aan een betere conditie van de organisatie lukt alleen als alle onderdelen op zichzelf en in samenhang in orde zijn. Het INK-managementmodel biedt een leidraad om aan de organisatie als geheel te werken. Dit, met het doel de prestaties te behalen die in de ogen van belanghebbenden en binnen de context van de ontwikkelingen in de maatschappij, nodig zijn. En die tevens passen bij wat de organisatie zelf als ambitie heeft neergezet en passend acht.

De activiteiten zijn overzichtelijk geordend in vijf organisatie-gebieden, de resultaten voor alle betrokkenen in vier resultaatgebieden. De verbinding tussen wat de RSD doet (de organisatie-gebieden) en wat dat oplevert (de resultaat-gebieden) is de basis voor ontwikkeling, verbetering en succes. Het tiende aandachtsgebied 'Verbeteren en vernieuwen' gaat erover hoe de RSD op basis van de ervaringen en prestaties naar nieuwe mogelijkheden zoekt om doelen te behalen. De samenhang tussen de tien aandachtsgebieden is heel belangrijk.
Ook voor 2017 zal de RSD een jaarplan opstellen middels de A3 systematiek. De A3 systematiek dient in één oogopslag zowel kwalitatieve als kwantitatieve activiteiten weer te geven, met als onderlegger het INK Management model, zowel de 'wat' als de 'hoe' activiteiten.

Met het SMART maken van deze activiteiten is het mogelijk om een beknopte Managementrapportage op te stellen en bij te houden.

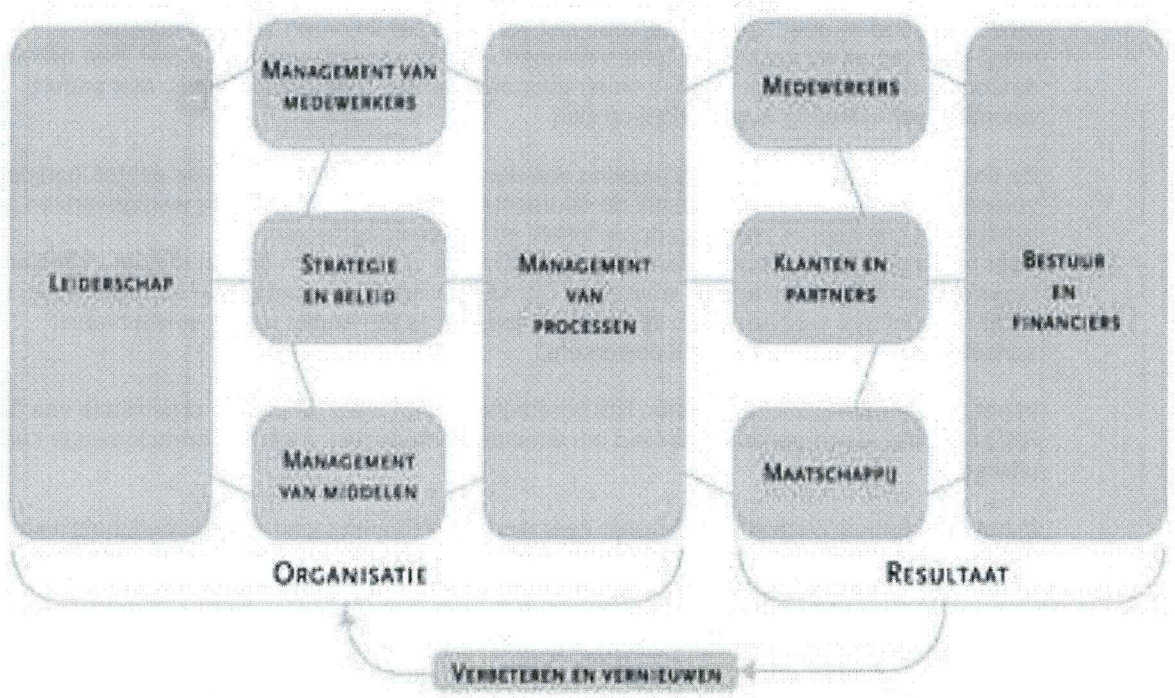

6.3. Uitgangspunten begroting 2017-2020

- De meerjarenbegroting 2017-2020 bestaat uit de programma's Werk, Inkomen en Dienstverlening. Deze worden vanuit de kostenplaats exploitatie gevoed.
- Voor de doorrekening naar de producten Werk en Inkomen is uitgegaan van 42,76 FTE (inclusief Sociale Recherche) met daarin opgenomen 2 FTE (€ 150.000,-) zolang het klantenaantal boven de 1.500 klanten blijft.
- In deze begroting is uitgegaan dat aan de RSD een bedrag van € 1.263.000,- van het totale Participatiebudget wordt toegekend voor het activeren, re-integreren en aan het werk helpen van haar klanten.
- Voor de doorrekening naar het programma Dienstverlening is uitgegaan van de opgestelde dienstverleningsovereenkomsten 2016 met de deelnemende gemeenten. Dit is naar verwachting in totaal ongeveer 3 FTE. Deze formatie valt buiten de formatie van 42,76 FTE (38,76 FTE regulier en 2 FTE SR) ten behoeve van de uitvoering van de kernactiviteiten van de RSD.
- Voor de prijsindexatie (consumptieve bestedingen) is uitgegaan van het gemiddelde van de 4 deelnemende gemeenten. Deze komt uit op 2% voor de salariskosten per jaar vanaf 2017 en 2% voor een deel van de algemene overige kosten.
- Voor de salariskosten is uitgegaan van de opgave "begrote salariskosten 2017" van de afdeling P&O van de gemeente Duiven.

Bij ieder programma geven we aan wat de ontwikkelingen zijn en waar we in 2017 en verder op zullen inzetten.

6.4. Inhoud programma's

De inspanningen op het gebied van Werk en Inkomen zijn erop gericht om inwoners zo actief mogelijk te laten deelnemen aan de samenleving. Dit vanuit de visie dat werken en actief meedoen goed is, goed voor de persoon zelf vanwege het inkomen, de ontplooiings-mogelijkheden en de sociale contacten en goed voor de samenleving als geheel. Een uitkering is daarom in beginsel tijdelijk en altijd ondersteunend aan het re-integratietraject. Met andere woorden: een uitkering is geen doel op zich.

De financiële condities voor de uitvoering van deze taken zijn de laatste jaren echter ingrijpend veranderd. De absolute focus vanuit de opdracht ligt bij directe plaatsing bij werkgevers en als dit tijdelijk nog niet kan, bij plaatsing op de lokale en regionale projecten.
Voor management en medewerkers van de RSD is de uitdaging om dit met minder middelen en beperkte formatieve omvang te realiseren. Dit vraagt visie en beweging van de organisatie, maar vergt het continue aanpassen en vernieuwen van processen en het op een juiste manier aanspreken en inspireren van medewerkers.

In het programma Exploitatiekosten RSD (bedrijfsvoering) staat de interne organisatie van de RSD centraal. Goed personeelsbeleid om uiteindelijk meer werk met minder middelen te kunnen uitvoeren.

In het programma Werk staat uitstroom naar werk en een activerend arbeidsmarktbeleid centraal. Daarbij hoort het blijven monitoren van de huidige projecten en re-integratie-instrumenten op effectiviteit, goed contractbeheer (Social Return) en een integrale aanpak.

In het programma Inkomen staat inkomensondersteuning en een adequate uitvoering van de poortwachtersfunctie en het handhavings- en fraudebeleid centraal.

In het programma Dienstverlening staat omschreven welke doelstellingen de RSD nastreeft bij extra ingekochte activiteiten door de deelnemende gemeenten.

Relatie met andere programma's
De programma's Werk en Inkomen hebben raakvlakken met de programma's Zorg en Welzijn ten aanzien van de brede doelstelling om de participatie van burgers te bevorderen. Ook zijn er raakvlakken met Onderwijs t.a.v. de aanpak van voortijdig schoolverlaters en de bestrijding van jeugdwerkloosheid. Tot slot zijn er ook raakvlakken met Economische Zaken vanwege het benutten van netwerken voor werkgeverscontacten.

6.5 Ontwikkelingen Exploitatiekosten RSD (bedrijfsvoering)

De uitvoering van overheidstaken op het gebied van Werk en Inkomen is de afgelopen jaren behoorlijk aan wijzigingen onderhevig. Gemeenten zien steeds meer taken op zich afkomen. Door de invoering van de Participatiewet per 1 januari 2015 is de doelgroep van de RSD uitgebreid met de doelgroep arbeidsbeperkte jongeren (voormalig Wajong). De Liemerse raden hebben besloten niet in te zetten op nieuw beschut. De RSD heeft in 2016 een aanpak ontwikkeld voor de totale doelgroep waarbij de "inclusie samenleving" centraal staat. In 2017 en verder zal aangetoond moeten worden dat deze aanpak efficiënt en effectief is. Daarnaast zijn er structureel minder overheidsmiddelen beschikbaar om deze taken uit te voeren. Tot slot is sprake van een sterk veranderende arbeidsmarkt (economie, demografie en polarisatie).

Deze ontwikkelingen kunnen niet los gezien worden van deze paragraaf over de bedrijfsvoering van de RSD en de uitvoering van de taken op het gebied van Werk en Inkomen. Door de Liemerse gemeenten wordt onverminderd ingezet op het zo veel als mogelijk stimuleren van werk voor mensen met een uitkering. Echter, de financiële condities voor de uitvoering van deze taken zijn ingrijpend veranderd. De absolute focus ligt dus bij directe plaatsing bij werkgevers en als dit tijdelijk nog niet kan bij plaatsing op de regionale projecten.

Voor management en medewerkers van de RSD ligt hier een flinke uitdaging om dit met relatief minder middelen en beperkte formatieve omvang te realiseren. Dit vraagt visie en beweging van de organisatie, maar vergt (opnieuw) aanpassing en vernieuwing van processen en het op een juiste manier aanspreken en inspireren van medewerkers.

Daarnaast zal de mogelijke verhuizing van de RSD invloed hebben op de manier van werken. De RSD beoogt een semi-flexprincipe, die nog nader uitgewerkt dient te worden. Op dit moment werkt de RSD al enigszins flexibel met werkplekken, maar het is de bedoeling dit bij de verhuizing nog verder door te voeren. Wel altijd vanuit de gedachte dat dit geen nadelige consequenties heeft voor onze klanten en er voldoende draagvlak is binnen de medewerkers.

Aan de hand van de volgende onderwerpen gaan we hier nader op in:
1. Bedrijfsprocessen
2. Bedrijfscultuur
3. Personeelsbeleid
4. Communicatie
5. Middelen

6.6 Wat willen we bereiken?

1. Bedrijfsprocessen

We willen slim en uitstroomgericht processen organiseren en inrichten. We zetten daarbij werk (sollicitatieplicht) en de werkgevers centraal. Zij hebben immers de sleutel in handen om mensen regulier werk te geven. Het Regionaal Werkgeversservicepunt MG speelt hierin richting werkgevers een sleutelrol. Het is aan de RSD om te zorgen dat het klantenbestand optimaal in beeld is, zodat matching op vacatures soepel verloopt.

We blijven verbeteringen zoeken in onze processen, gericht op werkgeversdienstverlening, zelfstandigen (BBZ), inkomensvoorziening en re-integratie. We organiseren deze processen zonder dubbeling en zonder onnodige stappen (maximaal lean) en onderzoeken daarbij ook de mogelijkheden binnen de regionale samenwerking Arnhem.

2. Bedrijfscultuur

Bezuinigingen en veranderingen hebben impact op medewerkers. We hebben met minder kosten de processen en dienstverlening aan klanten optimaal ingericht. In het jaar 2016 is het project "van Sociale Dienst naar Sociale Onderneming" ingebed in de organisatie. Dit project is het antwoord van de RSD op de ontwikkelingen binnen het sociale domein. Door de beperkte hoeveelheid geld die we tot onze beschikking hebben, blijven we scherp kijken of de trajecten die we inzetten wel effectief genoeg zijn. Het behalen van resultaat is nog belangrijker geworden. Daarnaast vraagt het aanspreken van klanten op hun eigen verantwoordelijkheid om een nieuwe manier klantenbenadering. Om dit te bereiken, blijven we investeren in vakmanschap. In 2017 zal naar verwachting vanuit de Beroepsvereniging van Klantmanagers de certificering van klantmanagers ingevoerd gaan worden. De RSD draait in 2016 een gesubsidieerde pilot om dit mede mogelijk te maken.

Om resultaten te halen zullen we moeten blijven samenwerken. Zowel met andere professionals als met maatschappelijke organisaties. Maar ook met andere afdelingen binnen onze eigen gemeenten. Alleen door samen te werken, kunnen we echt nog iets voor onze klanten blijven betekenen. We zullen de samenwerking zelf moeten opzoeken. Dit vraagt een proactieve houding van ons allemaal. De houding van een ondernemer.

3. Personeelsbeleid

Goed personeelsbeleid is een voorwaarde om de doelen, die we ons stellen te bereiken. Personeel krijgt de ruimte om binnen de geldende kaders en wettelijke regels te zoeken naar de meest effectieve/resultaatgerichte oplossing voor de klant. De RSD heeft er bewust voor gekozen dat iedere klantmanager is aangesloten bij de Beroepsvereniging voor Klantmanagers (BvK). Om aangesloten te mogen blijven, dient iedere klantmanager jaarlijks diverse vakgerichte scholingen te hebben gevolgd.

Onze medewerkers zijn het kapitaal van onze organisatie. Het is daarom belangrijk om als organisatie een aantrekkelijke werkgever te blijven. Hierin speelt de GR "Samenwerking de Liemers" een belangrijke rol.
De RSD kan hier aan bijdragen door:

- het realiseren van coachend leiderschap.
- zicht te hebben op de kwaliteiten van de medewerkers.
- het consequent toepassen van de Personele Jaarplancyclus.
- het bieden van opleidingsmogelijkheden conform het vastgestelde strategisch opleidingsplan Samenwerking de Liemers.
- het investeren in een prettig werkklimaat.
- uitvoering geven aan gezondheidsbeleid (arbo- en verzuimbeleid).

We vinden het belangrijk dat de visie, missie, doelstellingen en resultaten worden verbonden met het dagelijks werk van elke medewerker, om zo tot betere resultaatsturing te komen. Hiervoor biedt het jaarplan van de RSD de mogelijkheid.

4. Communicatie

Externe communicatie

We besteden veel aandacht aan heldere en begrijpelijke taal in onze folders, beleidsnotities, brieven en website. Wijzigingen in beleid of uitvoering, die van belang is voor onze klanten leggen we tijdig voor aan de cliëntenraad RSD. We maken gebruik van verschillende instrumenten, zoals persberichten, nieuwsbrieven, flyers en internet. De mogelijkheden van de website wordt de komende jaren verder uitgebreid, waaronder het elektronisch aanvragen van bepaalde diensten. Klanten, die een uitkering vragen, ontvangen een uitgebreide informatiemap.

Interne communicatie

Het management zorgt voor optimale en transparante communicatie met de medewerkers, zodat zij goed op de hoogte zijn van alle ontwikkelingen en zich verbonden voelen met de organisatie. Zij hebben daarin een voorbeeldfunctie m.b.t. voorbeeldgedrag, nakomen van afspraken, integriteit, betrokkenheid en eigen verantwoordelijkheid.

5. Middelen

Belangrijke uitdaging voor 2017 en verder wordt om met de beschikbare middelen de bedrijfsdoelen te behalen. De RSD probeert steeds meer slim gebruik te maken van beschikbare subsidies om hiermee een extra impuls te kunnen geven aan bepaalde projecten.
Om te kunnen sturen is het cruciaal om de financiën in beeld te hebben en te houden. Een goede/heldere en transparante inrichting van de planning en controlcyclus en financiële administratie is daarbij van enorm belang. Dit geldt ook voor een goede afstemming en samenwerking met de ondersteunende dienst van de SDL en de individuele gemeenten.
Voor de ICT-infrastructuur geldt dat hier in samenwerking met de RID gezorgd moet worden voor een betrouwbaar en stabiel systeem, zodat de nieuwe wet- en regelgeving adequaat uitgevoerd kan worden, verantwoording aan het Rijk efficiënt en de dienstverlening aan de klanten optimaal kan gebeuren.
Op het gebied van kwaliteit en controle zullen we jaarlijks het kwaliteitsbeleid actualiseren. Daarbij zullen we gebruik maken van het Interne Controle Plan RSD. Via themacontroles en maandelijkse steekproeven achteraf wordt de kwaliteit gemeten.

6.7 Wat gaan we daarvoor doen?

1. *Bedrijfsprocessen:*
   - We zorgen dat onze uitgaven voldoen aan de rechtmatigheidsnormen van het Rijk.
   - Scherp blijven op het maximaal Lean houden van onze werkprocessen.

2. *Bedrijfscultuur:*
   - Elk kwartaal worden de ambities en resultaten in het MT/de afdelingen besproken.
   - Stimuleren van een klimaat, waarin het elkaar gevraagd en ongevraagd feedback geven en aanspreken op gedragspatronen normaal wordt.
   - We proberen eigen kosten te beperken en onnodige investeringen te voorkomen.

3. *Personeelsbeleid:*
   - Met iedere medewerker worden jaarlijks minimaal 3 HRM-gesprekken gevoerd (plannings-, voortgangs- en beoordelingsgesprek).
   - Aanspreken volgens positief waarderende insteek waarbij het thema vakmanschap centraal blijft staan.
   - Het ziekteverzuim bedraagt < 5%.

4. *Communicatie:*
   - Bijsturingsacties worden gezamenlijk in het MT besproken.
   - Periodiek overleg met de ondersteunende dienst, de accountmanagers, de netwerkdirectie en de bestuurders..
   - 3-maal per jaar wordt een bestuursrapportage t.b.v. de accountmanagers, bestuurders en cliëntenraad opgesteld.
   - 3-maal per jaar wordt een bedrijfsvoeringsrapportage t.b.v. de netwerkdirectie opgesteld.
   - 2-wekelijkse nieuwsflits voor de medewerkers.
   - 4-maal per jaar een themabijeenkomst voor alle medewerkers.

5. *Middelen:*
   - Financiën in beeld en via managementrapportages sturen op de budgetten.
   - Actieve sturing op resultaten op alle niveaus van dienstverlening.

6.8 Wanneer zijn we tevreden?

De RSD is tevreden wanneer minimaal 85% van de beoogde resultaten in 2017 worden behaald. Zaken die niet zijn behaald, dienen goed beargumenteerd en onderbouwd te worden en tevens voorzien te zijn van een plan van aanpak met daarbij een SMART opgestelde planning hoe deze doelstelling wel behaald gaat worden.

De RSD binnen Divosa en de regio wordt gezien als een professionele en vooruitstrevende organisatie. Dit zal de RSD proberen te meten door eens per 2 jaar een klanttevredenheidsonderzoek uit te zetten bij onze partners.

6.9 Wat mag het kosten?

RSD excl. Uitkeringen	Realisatie 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Meerjarenbegroting 2018	2019	2020
Lasten	3.703.345	4.000.192	3.968.908	4.034.346	4.101.092	4.169.174
Baten	3.703.345	4.000.192	3.968.908	4.034.347	4.101.092	4.169.174
Saldo	-	-	-	-	-	-

Paragrafen

7. Verbonden partijen

Met ´verbonden partijen´ worden gemeenschappelijke regelingen, stichtingen, verenigingen en vennootschappen bedoeld waarin de Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking De Liemers een bestuurlijk én financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur en/of het hebben van een stamrecht. Met financieel belang wordt bedoeld: een gemeentelijke bijdrage in de netto exploitatielasten van het samenwerkingsverband. Het risico bestaat dat de gemeente de betaalde bijdragen kwijt is bij een faillissement en/of dat de verbonden partij financiële problemen op de gemeente kan verhalen. Bij deelname in een vennootschap is het financiële belang het in bezit hebben van aandelen en het ontvangen van dividend.

De RID heeft een deelneming in Stichting Samenwerkingsverband Glasvezelnetwerk.
Doel van de deelneming is het ten behoeve van haar deelnemers (allen non-profit) in eigendom verwerven en/of beheren en/of exploiteren van een glasvezelinfrastructuur.
Eind 2010 is hiervoor een Intentieverklaring afgegeven. De Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking De Liemers is sinds 2011 een van de deelnemers.
De constructie is dusdanig dat bij groei van het aantal deelnemers de gezamenlijke lasten dalen en er mogelijkheden zijn voor restitutie van trekkingsrechten en correcties op investeringen.
Deze overeenkomst heeft een initiële looptijd van 15 jaar. De totale toetredingskosten bedroegen € 630.000,=. De periodieke kosten zijn ongeveer € 14.000,=.

8. Financiering

De deelnemende gemeenten zullen er voor zorgdragen dat Samenwerking De Liemers over voldoende middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen jegens derden te voldoen. Voor de organisatiekosten van de dienstverlening van het basispakket worden voorschotnota's aan de deelnemende gemeente opgemaakt. De basis hiervoor vormt de begroting van het betreffende jaar.
Twee keer per jaar wordt een tussenrapportage opgemaakt waarbij wordt besloten of bijstelling van de bevoorschotting noodzakelijk is.

Lening
In 2012 is er een lening afgesloten bij de BNG bank om een aantal investeringen en de deelname in Stichting Samenwerkingsverband Glasvezelnetwerk te bekostigen.
De lening is groot € 700.000,=, heeft een looptijd van 15 jaar tegen een rentepercentage van 3,15%.
Rente last voor 2017 is € 17.133,=
Afschrijvingslasten 2017 € 42.141,=

Kredietlimiet
Met ingang van 1 januari 2011 is met de BNG bank is een financieringsovereenkomst aangegaan voor een bepaalde tijd tot 01-01-2012, waarna deze overeenkomst stilzwijgend wordt verlegd met telkens een jaar. De kredietlimiet is € 2.500.000,=.
Tot aan de limiet wordt 1 maand-Euribor plus 30 basispunten in rekening gebracht door de BNG bank. Dat betekent op dit moment (begin 2016) een negatieve rente.

Bankgarantie
De bankgaranties zijn vervallen.

9. Kostenverdelingsafspraken

Bestuur
De bestuurskosten en de kosten voor de Ondernemingsraad worden gelijkelijk over de vier gemeenten verdeeld.

RID
De inwoneraantallen zijn het uitgangspunt voor de kostenverdeling naar de deelnemende gemeenten.
De RSD is naast de 4 gemeenten de vijfde klant van de RID. De afspraken inzake de toerekening van de kosten aan de RSD zijn in de 2e tussenrapportage 2013 bijgesteld.

De toerekening van de ICT kosten aan de RSD bestaat uit 2 onderdelen:
1. De directe kosten voor software/licenties/kapitaallasten voor de RSD plus
2. Een doorbelasting van de exploitatiekosten RID gebaseerd op een prijs per werkplek:
   a. De exploitatiekosten minus de post Onderhoud applicaties en Kosten ondersteuning
   b. Dit saldo wordt dan gedeeld door het totaal aantal werkplekken in beheer bij RID
   c. Deze Prijs per werkplek maal het aantal bij de RSD in gebruik zijnde werkplekken.

Deze RSD bijdrage in de RID kosten wordt in mindering gebracht op de totale exploitatiekosten van de RID. Het restant wordt aan de vier gemeenten in rekening gebracht conform de afgesproken verdeelsleutel, gebaseerd op de inwonersaantallen.
Voor deze begroting worden de laatst bekende gegevens - per 01-01-2015 – gehanteerd.

Gemeente	Inwoners per 01-01-2015	Aandeel RID
Duiven	25.548	30,5
Rijnwaarden	10.912	13,0
Westervoort	14.992	18,0
Zevenaar	32.265	38,5

Inkoop
De verdeelsleutel voor de exploitatiekosten van de inkoop is gebaseerd op het aantal toe te rekenen uren van de inkoopadviseur. Aan Duiven en Zevenaar wordt beiden 1/3 deel van de kosten doorbelast. Aan Rijnwaarden en Westervoort wordt 1/6 deel van de kosten doorbelast.

RSD
De kostenverdeling die voor de exploitatiekosten van de RSD wordt gebruikt is gebaseerd op:
1. 50% op basis van het aantal inwoners
2. 50% op basis van het aantal cliënten

Gemeente	Inwoners per 01-01-2015	Cliënten per 01-01-2015	Percentage
Duiven	25.548	423	27,65
Rijnwaarden	10.912	232	13,31
Westervoort	14.992	397	20,58
Zevenaar	32.265	655	38,46

Ook hier wordt voor de begroting 2017 - 2020 gebruik gemaakt van de meest recente gegevens, zijnde 01-01-2015.

10. Bedrijfsvoering

Bestuur

De gemeenschappelijke regeling Samenwerking De Liemers kent de bestuurscomponenten:
- Algemeen Bestuur
- Dagelijks Bestuur
- Portefeuillehouderoverleg
- Netwerkdirectie en ambtelijk secretaris

De kosten voor de ambtelijk secretaris worden onder de Bestuurskosten verantwoord.

Binnen de gemeenschappelijke regeling Samenwerking De Liemers is een eigen Ondernemingsraad actief. De ambtelijk secretaris OR wordt geleverd door de Ondersteunende dienst. De RSD is met 3 mensen vertegenwoordigd, RID met 2 mensen en Inkoop met 0 mensen.
De kosten voor de ambtelijk secretaris en voor opleiding en training van de OR-leden wordt verantwoord onder Bestuurskosten.

Personeelsbeleid

GR Samenwerking De Liemers heeft behoefte aan eigentijdse, moderne arbeidsvoorwaarden en personeelsbeleid die passen bij een veranderende omgeving. Samenwerking De Liemers heeft immers te maken met een veranderende vraag van burgers, veranderende taken en een veranderende arbeidsmarkt.
Als uitgangspunten voor het personeelsbeleid zijn geformuleerd:
- SDL werkt nadrukkelijk aan de dienstverlening, de klant- en servicegerichtheid staat Centraal;
- SDL gaat uit van een grote mate van flexibiliteit, dit betekent maatwerk;
- SDL wil een competentiegericht gestuurde organisatie zijn;
- SDL wil een organisatie zijn met medewerkers die bij voorkeur flexibel en breed inzetbaar zijn;
- SDL gaat uit van vakmanschap en ondernemerschap gericht op actie;
- SDL is resultaatgericht;
- Er is in overleg met de Ondernemingsraad een nieuw modern personeelsbeleid ontwikkeld.

Planning- en Controlcyclus

Voor de gemeenschappelijke regeling is een Financiële verordening op grond van artikel 212 van de Gemeentewet opgesteld.
Naast de Begroting worden er 2 tussenrapportage opgesteld en de jaarstukken, bestaande uit het Jaarverslag en de Jaarrekening.
De begroting voor jaar T+1 wordt in maart aan de Netwerkdirectie voorgelegd.
De 1e tussenrapportage wordt in mei aan de Netwerkdirectie voorgelegd, de 2e in september.
Het jaarverslag en de jaarrekening worden als de Jaarstukken SDL in maart na afloop van het boekjaar voorgelegd aan de Netwerkdirectie.
Alle stukken worden na de Netwerkdirectie voorgelegd aan het Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur.

11. Risicoparagraaf

Financieel risico op Inkomensdeel
De hoogte van het budget dat gemeenten krijgen voor het verstrekken van bijstandsuitkeringen wordt met ingang van 2017 vastgesteld met een nieuw verdeelmodel, dat is ontwikkeld door het Sociaal en Cultureel Planbureau. Met dit model kan het ministerie beter dan voorheen een inschatting maken van de noodzakelijke bijstandsuitgaven voor een gemeente.

Zoals ook al in hoofdstuk 2 is aangegeven kunnen gemeenten, die (incidenteel of meerjarig) een tekort hebben op het Inkomensdeel Wwb van meer dan 5% onder voorwaarden een beroep doen op de Vangnetregeling. Bij een tekort van 5% tot 10% worden de helft van de kosten vergoed. Boven de 10% worden alle kosten gecompenseerd, mits voldaan wordt aan de voorwaarden van de Vangnetregeling. Het maximale risico in financiële zin is dus 7,5% van het Inkomensdeel Wwb 2017.

Voorwaarden die gelden om in aanmerking te komen voor de Vangnetuitkering
Vooralsnog is de Vangnetregeling van kracht tot 1-1-2017. Het is mogelijk dat vanaf 2017 een nieuwe regeling in het leven wordt geroepen. In deze risicoparagraaf gaan we uit dat de regeling ook voor 2017 ongewijzigd blijft.
Voor alle gemeenten geldt dat een beroep op de vangnetregeling alleen in behandeling kan worden genomen als het tekort op het budget Inkomensdeel WWB meer bedraagt dan 5%.
Of een gemeente hieraan voldoet, wordt beoordeeld op basis van de prognose netto bijstandsuitkeringslasten van het betreffende jaar. Dat wil zeggen het verschil tussen de verwachte uitgaven inkomensdeel en de ontvangsten inkomensdeel. Op het moment dat dit het geval is dient er een plan van aanpak opgesteld te worden op welke wijze men denkt de tekorten te reduceren. Dit plan dient te worden voorgelegd aan de Raad en zij dienen aan te geven of dit plan voldoende draagvlak heeft om de te verwachte tekorten te reduceren. .

Huisvesting RID en Inkoop
Het huidige (in 2015) uitgebreide huurcontract van de RID voor de Scheefkelk loopt tot 1 mei 2017. Er zijn gesprekken en er is een intentie om de RID en Inkoop te herhuisvesten in een pand van de gemeente Westervoort. De randvoorwaarde is dat de structurele huisvestingskosten niet hoger zullen zijn dan op dit moment.

Huisvesting RSD
Het huidige huurcontract loopt tot 1-1-2017. Het is bij het opstellen van deze begroting nog onduidelijk of de RSD per 1-1-2017 zich in hal 12 van het BAT-gebouw gaat vestigen. Voor 1-7-2016 zal dit bekend zijn en kan ook aangegeven worden of dit invloed heeft op de begroting van 2017. De randvoorwaarde is dat de structurele huisvestingskosten (m2 prijs) niet hoger zullen worden dan binnen het huidige huurcontract.

Afhankelijkheid van het Werkgeversservicepunt Midden Gelderland (RWSP)
Met de oprichting van het WSP wordt beoogd de dienstverlening t.b.v. de werkgever te optimaliseren en de uitstroom van cliënten naar werk te verbeteren. Door de uitvoering op afstand te zetten, is de invloed wat op de uitvoering enigszins minder. Het is de bedoeling dat binnen het WSP gewerkt gaat worden met een Service Level Agreement (SLA) Deze SLA wordt periodiek binnen de bestuurlijke stuurgroep besproken. De manager van de RSD heeft zitting in deze stuurgroep en kan zo trachten de Liemerse bestuurders tijdig te informeren en eventueel bij te sturen.

Financiële risico's voor gemeenten i.v.m. toestroom vluchtelingen
Heeft de toename van het aantal vluchtelingen gevolgen voor de uitkeringsbudgetten van de gemeenten?
Zolang de vluchtelingen nog geen status hebben, worden ze onderhouden door het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) en hoeft er geen bijstand te worden verstrekt. Wel kan de gemeente er voor kiezen om asielzoekers te ondersteunen met hun re-integratie. Wanneer hiervoor wordt gekozen, dient dit te worden betaald vanuit het re-integratiebudget.
Pas wanneer een asielzoeker een status heeft en uitgeplaatst is, kan hij/zij een beroep doen op bijstand. Dit betekent dat des te meer statushouders in de gemeente gaan wonen, des te meer

bijstand voor levensonderhoud en overbruggingsuitkeringen verstrekt moeten gaan worden. Daarnaast zal er een beroep worden gedaan op bijzondere bijstand voor het inrichten van de woning. Dit betekent ook dat er ook een toename komt van het aantal aanvragen, dus extra werk. Statushouders kunnen in het kader van gezinshereniging hun echtgenoot/echtgenote en kinderen over laten komen. Wanneer dit het geval is dient er een hogere bijstandsnorm te worden betaald.

Gemeenschapsonderdanen *) daarentegen komen in de regel gedurende de eerste 3 maanden niet in aanmerking voor bijstand. Verblijven zij langer dan 3 maanden in Nederland (moeten dit kunnen aantonen door inschrijving in het BPR), dan kunnen zij wel een beroep doen op bijstand. Aan de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) wordt dan melding gedaan dat belanghebbende beroep doet op bijstand. Dit kan aanleiding zijn dat de IND beslist dat belanghebbende het land moet verlaten. Zolang de IND hierover geen besluit heeft genomen, moet er bijstand worden verstrekt voor zover belanghebbende in bijstandsbehoeftige omstandigheden verkeert.

Een bijkomend financieel risico is dat belanghebbenden, die geen inburgeringsprogramma volgen, een toets in het kader van de Wet taaleis moeten maken. Mocht men zakken voor deze toets, dan moet de Nederlandse taal worden geleerd. Het maken van de taaltoets en het leren van de Nederlandse taal brengt kosten met zich mee.

*) Gemeenschapsonderdanen komen uit de volgende landen:
België, Bulgarije, Cyprus, Denemarken, Duitsland, Estland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Groot-Brittannië, Hongarije, Ierland, IJsland, Italië, Kroatië, Letland, Litouwen, Liechtenstein, Luxemburg, Malta, Nederland, Noorwegen, Oostenrijk, Polen, Portugal, Roemenië, Slovenië, Slowakije, Spanje, Tsjechië, Zweden en Zwitserland.

Financiële begroting

12. Overzicht van baten en lasten
in de begroting en de toelichting

Consolidatie op kostensoort

Lasten	Realisatie 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Meerjarenbegroting 2018	2019	2020
Bestuurskosten	25.101	44.500	43.000	43.400	43.800	44.000
Personele kosten	4.449.432	4.835.578	4.821.846	4.909.372	4.966.359	5.065.251
Huisvestingskosten	330.354	386.039	380.100	383.320	386.604	389.954
Automatiseringskosten	370.663	322.628	358.953	321.871	286.350	285.945
Onderhoud applicaties	506.355	606.060	603.645	766.218	773.942	781.821
Facilitaire zaken	94.926	87.528	106.686	108.820	110.996	113.216
Advies en Controle	20.644	23.194	28.400	28.400	28.400	28.400
Sociale recherche	174.489	179.537	194.505	198.396	202.363	206.411
Ondersteunende dienst	171.707	176.800	173.044	174.395	175.772	177.177
Overige kosten	39.394	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
Kapitaallasten	367.459	690.615	822.154	871.722	920.149	905.560
Totaal lasten	**6.550.523**	**7.372.479**	**7.552.333**	**7.825.914**	**7.914.735**	**8.017.735**

Baten	Realisatie 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Meerjarenbegroting 2018	2019	2020
Incidentele bate	1.716	-	-	-	-	-
Bijdrage Gemeente Duiven	1.794.021	2.101.411	2.089.659	2.171.379	2.196.680	2.226.284
Bijdrage Gemeente Rijnwaarden	825.575	931.770	959.571	995.629	1.007.610	1.021.424
Bijdrage Gemeente Westervoort	1.200.757	1.415.883	1.384.198	1.434.912	1.452.573	1.472.794
Bijdrage Gemeente Zevenaar	2.366.092	2.708.119	2.746.046	2.851.136	2.885.012	2.924.373
Overige bijdragen Dienstverlening	280.174	146.296	292.859	292.859	292.859	292.859
Bijdrage WGSP	82.188	69.000	80.000	80.000	80.000	80.000
Totaal Baten	**6.550.523**	**7.372.479**	**7.552.333**	**7.825.915**	**7.914.735**	**8.017.735**

Consolidatie op programmaniveau

Lasten	Realisatie 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Meerjarenbegroting 2018	2019	2020
Programma 1: Bestuur	25.101	44.500	43.000	43.400	43.800	44.000
Programma 2: RID	2.951.806	3.438.909	3.653.365	3.856.487	3.873.448	3.903.358
Programma 3: Inkoop	213.404	226.822	231.060	235.681	240.395	245.203
Programma 4: RSD	3.703.345	4.000.192	3.968.908	4.034.346	4.101.092	4.169.174
Eliminatie doorbelasting intern	-343.133	-337.944	-344.000	-344.000	-344.000	-344.000
Totaal lasten	**6.550.523**	**7.372.479**	**7.552.333**	**7.825.914**	**7.914.735**	**8.017.735**

Baten	Realisatie 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Meerjarenbegroting 2018	2019	2020
Programma 1: Bestuur	25.101	44.500	43.000	43.400	43.800	44.000
Programma 2: RID	2.951.806	3.438.909	3.653.365	3.856.487	3.873.448	3.903.358
Programma 3: Inkoop	213.404	226.822	231.060	235.681	240.395	245.203
Programma 4: RSD	3.703.345	4.000.192	3.968.908	4.034.347	4.101.092	4.169.174
Eliminatie doorbelasting intern	-343.133	-337.944	-344.000	-344.000	-344.000	-344.000
Totaal Baten	**6.550.523**	**7.372.479**	**7.552.333**	**7.825.915**	**7.914.735**	**8.017.735**

De stijging ten opzichte van 2016 (€ 179.854,=) zit voor het overgrote deel in de kapitaallasten (+€ 131.539,=), overdracht Gemnet kosten naar RID (+€ 36.325,=) is een verschuiving uit de gemeentelijke begrotingen, facilitaire lasten (+€ 19.158,= stijging porto en kantoorbenodigheden), Stijging kosten sociale recherche (+€ 14.968,= personeelskosten) maar ook een daling van de personeelslasten (-€ 13.732,= ander gebruik c.q. doorbelasting personeelslasten naar subsidieprojecten).

12.1 Programma 1: Bestuur

Bestuurskosten

Lasten	Realisatie 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Meerjarenbegroting 2018	2019	2020
Bestuurskosten	9.935	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000
Ondernemingsraad	16.883	24.500	23.000	23.400	23.800	24.000
Onvoorzien	-1.716	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Totaal lasten	**25.101**	**44.500**	**43.000**	**43.400**	**43.800**	**44.000**

Baten	Realisatie 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Meerjarenbegroting 2018	2019	2020
Incidentele bate	1.716					
Bijdrage Gemeente Duiven	5.846	11.125	10.750	10.850	10.950	11.000
Bijdrage Gemeente Rijnwaarden	5.846	11.125	10.750	10.850	10.950	11.000
Bijdrage Gemeente Westervoort	5.846	11.125	10.750	10.850	10.950	11.000
Bijdrage Gemeente Zevenaar	5.846	11.125	10.750	10.850	10.950	11.000
Totaal Baten	**25.101**	**44.500**	**43.000**	**43.400**	**43.800**	**44.000**

De activiteiten en de begroting zijn in lijn met 2016.

Bestuurskosten

Dit zijn de geraamde kosten voor de inzet van de secretaris van de Netwerkdirectie.
Hierbij is rekening gehouden met een vergaderfrequentie van eens per 4 weken.

Ondernemingsraad

Er is € 10.000,= begroot voor activiteiten en bijscholing. Daarnaast worden hier de kosten voor de secretaris OR weergegeven. Dit is een onderdeel van de Ondersteunende dienst Duiven.

12.2 Programma 2: RID

RID

Lasten	Realisatie 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Meerjarenbegroting 2018	2019	2020
Personele kosten	1.431.294	1.561.134	1.620.088	1.643.580	1.635.250	1.667.520
Huisvestingskosten	148.677	146.000	161.000	164.220	167.504	170.854
Automatiseringskosten	225.294	229.000	221.453	223.371	211.950	213.945
Datacomm.SSGA/Leasekst	157.992	121.100	137.500	98.500	74.400	72.000
Onderhoud applicaties	506.355	606.060	603.645	766.218	773.942	781.821
Overige kosten	39.394	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
Ondersteunende dienst	75.339	65.000	67.525	68.876	70.253	71.658
Kapitaallasten	367.459	690.615	822.154	871.722	920.149	905.560
Totaal lasten	**2.951.806**	**3.438.909**	**3.653.365**	**3.856.487**	**3.873.448**	**3.903.358**

Baten	Realisatie 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Meerjarenbegroting 2018	2019	2020
Bijdrage Gemeente Duiven	770.578	924.749	985.509	1.047.495	1.052.671	1.061.799
Bijdrage Gemeente Rijnwaarden	328.443	394.155	420.928	447.404	449.614	453.513
Bijdrage Gemeente Westervoort	454.767	545.754	578.313	614.688	617.725	623.082
Bijdrage Gemeente Zevenaar	972.697	1.167.307	1.244.615	1.322.900	1.329.437	1.340.964
Bijdrage RSD	343.133	337.944	344.000	344.000	344.000	344.000
Bijdrage WGSP	82.188	69.000	80.000	80.000	80.000	80.000
Totaal Baten	**2.951.806**	**3.438.909**	**3.653.365**	**3.856.487**	**3.873.448**	**3.903.358**

Personele kosten € 1.620.088

Salariskosten: *€ 1.539.088*
De salariskosten zijn bepaald o.b.v. de begrote salariskosten 2017 aangeleverd door de ondersteunende dienst verhoogd met 2,0% per jaar als inschatting voor een nieuw af te sluiten cao. Tevens inbegrepen zijn kosten voor salarisadministratie en bedrijfs-gezondheidsdienst.
In verband met de centralisatie van applicatiebeheer voor Front- & Midoffice toepassingen (medio 2015) is het aantal formatieplaatsen bij de RID gestegen, en daarmee ook de salariskosten.

De RID heeft 23,4 formatieplaatsen.
De formatie bestaat uit de volgende functies:

- Manager 1,0 fte
- Strategisch adviseur 1,0 fte
- Projectleider/consulent (incl. Procesbeheerder) 2,0 fte
- Coördinator operationeel beheer en ondersteuning 1,0 fte
- Senior ICT beheerder 5,0 fte
- ICT beheerder 1,0 fte
- Medewerker servicedesk 2,8 fte
- Informatiebeheerder 2,5 fte
- Procesbeheerder 1 fte
- Informatiebeheerder (Functioneel beheerder) 5 fte
- Informatiebeheerder (Koppelingen beheerder) 1 fte
- Contentbeheerder 1 fte

Tijdelijke formatie uitbreiding trainees *€ 40.000*
Een belangrijke ontwikkeling, die veel ICT capaciteit zal vergen, is de herindeling en ambtelijke samenwerking binnen de Liemers. Dit zal een zware wissel trekken op de aanwezige capaciteit bij de RID, en op voorhand kan gesteld worden dat die ontoereikend zal zijn. Dit in samenhang met andere projecten.
Door nu in te steken op een tijdelijke formatie uitbreiding, dit door middel van het werven van een tweetal trainees, kan hier beter aan voldaan worden. Juist nu, zodat er nog tijd is om kennis en

ervaring op te doen die effectief ingezet kan worden bij onder meer de herindeling en ambtelijke samenwerking.
Binnen de eigen middelen die al zijn toegekend lijkt het mogelijk om dekking te vinden tot € 35.000,=. Daarmee zou circa 50% van de dekking gerealiseerd kunnen worden. Voor de resterende € 40.000,= wordt aanvullende dekking gevraagd. In totaliteit betreft het een totaal bedrag van € 75.000 per jaar, gedurende de periode 2016 tot en met 2018.

Reis- en verblijfkosten: *€ 10.000*

Opleidingen: Voor opleidingen is 2% van de loonsom geraamd *€ 31.000*

Huisvesting **€ 161.000**
Voor de RID is een huurovereenkomst aangegaan voor de locatie De Scheefkelk.
De huurovereenkomst eindigt per 1 mei 2017.
Momenteel worden gesprekken gevoerd met de gemeente Westervoort over mogelijke huisvesting in het gemeentekantoor. Vooralsnog, en conform de besluitvorming binnen de Netwerk Directie, worden de huidige kosten voor huisvesting aangehouden.

Uitgesplitst naar:	*Bedrag per jaar*
Verzekeringen	5.000
Huur	52.000
Servicekosten	8.000
Schoonmaakkosten	5.000
Gebruik kantine/vergaderruimte	3.000
Huur computerruimte	61.000
Overige kosten huisvesting	27.000
Totaal	***161.000***

Automatisering **€ 221.453**

Audits uitwijkovereenkomst *€ 25.000*
Besloten is om in 2012 een eigen uitwijkoplossing te creëren op een tweede locatie van het datacenter Arnhem. Na migratie naar de nieuwe RID infrastructuur heeft iedere gemeente de eigen uitwijkovereenkomst opzeggen. Het budget van € 25.000 is bedoeld om externe audits te laten uitvoeren naar de zekerheid en betrouwbaarheid van de eigen uitwijkoplossing.

Externe deskundigheid: *€ 25.000*
Inhuur van vakspecialistische kennis ter ondersteuning

Kosten RSD *€ 171.453*
Deze kosten zijn gerelateerd aan de regionale sociale dienst en worden daarom één op één doorberekend.

Uitgesplitst naar:	*Bedrag per jaar*
Leasekosten Centric GWS	95.880
Pakket Stimulansz	4.692
Onderhoud Cognos	4.500
Kluwer en Liaan	37.230
SZ tool	5.865
Licenties nw medewerkers	-
Kapitaallasten	23.286
Totaal	***171.453***

De kosten voor ICT infrastructuur zijn door de migratie naar de Liemerse ICT omgeving vervallen. Daarvoor in de plaats worden de kapitaallasten die voortvloeien uit de vervanging van de werkplekken en de migratie doorbelast aan de RSD.

Datacommunicatie/ SSGA / Leasekosten **€ 137.500**

Datacommunicatie: *€ 58.000*
Het bedrag aan datacommunicatie was in 2013 begroot op Euro 39.000.
Door een succesvol project met goede onderhandeling is dit bedrag afgeraamd naar € 25.000.
In de tweede tussenrapportage van 2015 is het volgende vastgesteld:
Binnen de post datacommunicatie worden ook de kosten verrekend voor een gemeenschappelijke aansluiting met Gemnet. Per gemeente werden tot voor kort ook de abonnementen betaald. Deze splitsing is administratief inefficiënt. Voorgesteld is om ook deze abonnementen over te hevelen naar de RID begroting. Ambtelijk is hier een akkoord op. Structureel stijgt de post datacommunicatie hiermee met € 33.000,=.
De kosten hiervoor zijn afgeraamd in de gemeentelijke begrotingen.

Beheer en onderhoudskosten SSGA: *€ 14.000*
De totale beheer-en onderhoudskosten van SSGA bedragen ongeveer € 175.000.Het aandeel voor de RID begroting bedraagt € 14.000.

Onderhoud/leasekosten hard/software: *€ 65.500*
Vanaf 2017 valt een deel van de huidige leasekosten vrij. Ten behoeve van vervanging worden de betreffende kosten gekapitaliseerd. Deze komen via kapitaallasten terug in exploitatie.

Onderhoud applicaties **€ 603.645**

Betreft onderhoud op software vanuit de vastgestelde Informatie Beleidsprojecten, tussentijdse gezamenlijke projecten en onderhoud op software ten behoeve van centraal gegevensbeheer en geo informatie.

Overige kosten **€ 20.000**
Hieronder vallen de kosten van de Lidmaatschap gebruiksvereniging, VIAG, werving en selectie, abonnementen, contributies, beveiligingscertificaten, kleine reparaties etc.

Ondersteunende diensten **€ 67.525**
De ondersteunende diensten worden door de gemeente Duiven verricht. Het betreft de financiële- en salarisadministratie, de werkzaamheden omtrent het personeel (P&O) en de facilitaire ondersteuning inclusief juridisch en communicatie.
De kosten worden verdeeld op basis van fte's .
De RSD heeft ongeveer 44 fte's en de RID 24 fte's.
De verhouding is 2/3 ten laste van de RSD en
1/3 ten laste van de RID. Voor de RID bedragen de kosten € 67.525.

Kapitaallasten: **€ 822.154**
De kapitaallasten zijn zo goed mogelijk ingeschat op basis van de budgetten in het IBP 1 tot en met 33.
Investeringen in tijd gezet en gerekend met 4% rente.

Baten
Regionale Sociale Dienst de Liemers (RSD):
De bijdrage van de RSD aan de begroting van de RID bestaat uit twee componenten:
Directe kosten zoals software die gebruikt wordt door de RSD;

Bijdrage op basis van aantal werkplekken bij de RSD, afgezet tegen het totaal aan werkplekken in de Liemers. Deze verhouding wordt toegepast op de vaste exploitatie onderdelen van de RID, zoals personeelskosten, huisvestering etc.

Werkgevers Servicepunt Gelderland Midden (WGSP):
De bijdragen van het WGSP aan de begroting van de RID wordt gebaseerd op een afgesloten Dienstverlenings Overeenkomst (DVO). Hierbij wordt een vast bedrag per werkplek in rekening gebracht.

De bovengenoemde baten worden verrekend met de bijdrage per gemeente aan de begroting. Dit betekent dus een netto lagere bijdrage per gemeente aan de begroting.

In totaal bedragen de baten van RSD en WGSP in 2017 € 424.000,=.

12.3 Programma 3: Inkoop

Inkoop

Lasten	Realisatie 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Meerjarenbegroting 2018	2019	2020
Personele kosten	213.404	226.822	231.060	235.681	240.395	245.203
Overige kosten						
Totaal lasten	**213.404**	**226.822**	**231.060**	**235.681**	**240.395**	**245.203**

Baten	Realisatie 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Meerjarenbegroting 2018	2019	2020
Bijdrage Gemeente Duiven	71.135	75.607	77.020	78.560	80.132	81.734
Bijdrage Gemeente Rijnwaarden	35.567	37.804	38.510	39.280	40.066	40.867
Bijdrage Gemeente Westervoort	35.567	37.804	38.510	39.280	40.066	40.867
Bijdrage Gemeente Zevenaar	71.135	75.607	77.020	78.560	80.132	81.734
Totaal Baten	**213.404**	**226.822**	**231.060**	**235.681**	**240.395**	**245.203**

Team inkoop wordt begroot op 3 fte.

12.4 Programma 4: RSD

RSD

Lasten	Realisatie 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Meerjarenbegroting 2018	2019	2020
Personele kosten	2.804.734	3.047.622	2.970.698	3.030.111	3.090.714	3.152.528
Huisvestingskosten	181.677	240.039	219.100	219.100	219.100	219.100
Automatiseringskosten	330.508	310.472	344.000	344.000	344.000	344.000
Facilitaire zaken	94.926	87.528	106.686	108.820	110.996	113.216
Advies en Controle	20.644	23.194	28.400	28.400	28.400	28.400
Sociale recherche	174.489	179.537	194.505	198.396	202.363	206.411
Ondersteunende dienst	96.367	111.800	105.519	105.519	105.519	105.519
Totaal lasten	**3.703.345**	**4.000.192**	**3.968.908**	**4.034.346**	**4.101.092**	**4.169.174**

Baten	Realisatie 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Meerjarenbegroting 2018	2019	2020
Bijdrage Gemeente Duiven	946.462	1.089.930	1.016.380	1.034.473	1.052.927	1.071.751
Bijdrage Gemeente Rijnwaarden	455.718	488.686	489.383	498.095	506.980	516.044
Bijdrage Gemeente Westervoort	704.576	821.200	756.625	770.094	783.832	797.845
Bijdrage Gemeente Zevenaar	1.316.414	1.454.080	1.413.661	1.438.826	1.464.494	1.490.675
Overige bijdragen Dienstverlening	280.174	146.296	292.859	292.859	292.859	292.859
Totaal Baten	**3.703.345**	**4.000.192**	**3.968.908**	**4.034.347**	**4.101.092**	**4.169.174**

In de 2e helft van 2012 heeft de RSD een bezuinigingsnotitie 2013-2017 voorgelegd aan de netwerkdirectie. De bezuinigingsnotitie is vervolgens vastgesteld door het Dagelijks Bestuur van de Samenwerking de Liemers. Hieronder wordt een uiteenzetting weergegeven van de bezuinigingen in 2013 voor een bedrag van € 145.000,-.

Salariskosten en formatie:
In de bezuinigingsnotitie is opgenomen dat de RSD in 2017 de werkzaamheden zal uitvoeren met 36,5 fte t.o.v. 37,5 in 2016 (geschatte bezuiniging € 50.000,-). Door de fors oplopende klantenbestanden is overeengekomen dat de RSD jaarlijks € 150.000,- extra te besteden heeft zolang de RSD meer dan 1.500 klanten te bedienen heeft. Daarnaast hebben de gemeenten ervoor gekozen om de uitvoering van de nieuwe doelgroepen te beleggen bij de RSD. Hiervoor heeft de RSD structureel 2 extra FTE tot zijn beschikking gekregen. De drastische bezuiniging op het Participatiebudget van de RSD heeft als consequentie dat het niet meer mogelijk is om de Arbeidscontactfunctionaris uit dit budget te betalen. Door alle ontwikkelingen kan de RSD op het gebied van salariskosten en formatie niet meer voldoen aan de voorgestelde bezuinigingen. De grootste post binnen de personele lasten zijn de salariskosten. De interne salariskosten zijn geraamd op € 2.578.288 op basis van 44,51 fte. Dit is als volgt opgebouwd; 36,5 fte basis + 0,2563 fte wet Boete + 2 fte nieuwe doelgroepen + 2 fte (€ 150.000,vanwege klantenaantal > 1500) en naar schatting 3,7537 fte dienstverleningsovereenkomst). De salariskosten zijn bepaald o.b.v. de begrote salariskosten 2017, aangeleverd door de ondersteunende dienst. De inhuur /flexibele schil is geraamd op € 272.200. De salariskosten van de Sociale Recherche (2 fte) worden op een aparte hulpkostenplaats geraamd, aangezien de afrekening met de vier Liemerse gemeenten gebeurt op basis van klantenaantallen (er geldt dus een andere verdeelsleutel, dan de RSD verdeelsleutel t.b.v. de afrekening van de RSD-exploitatiekosten).

De formatie bestaat uit de volgende functies:

Managers	1,0	fte
Teamleiders	2,83	fte
Arbeidscontactfunctionaris (gedetacheerd bij het WSP)	1,0	fte
Beleidsmedewerker (inclusief Financiën)	5,1	fte
Klantmanager (incl jobhunters, Bbz en jongerenloket)	21,29	fte
Applicatiebeheerder	1,9	fte
Kwaliteitsmedewerker	1,0	fte
Medewerker debiteurenadministratie	2,33	fte
Senior medewerker uitkeringsadministratie	1,67	fte
Medewerker uitkeringsadministratie	4,17	fte
Medewerker receptie en facilitaire zaken	2,22	fte
Aantal formatieplaatsen RSD de Liemers (excl. 2 fte SR)	44,51	fte

Huisvestingskosten:
Vanaf 1 juli 2013 is de gehele RSD gehuisvest op de Arnhemseweg 3 en 5a. De beoogde bezuiniging van € 25.000,- op het gebied van huisvesting wordt vanaf 1-1-2015 gerealiseerd. De doelstelling is dat de RSD vanaf 1-1-2017 zal worden gehuisvest binnen Hal 12 van het voormalig BAT-gebouw. Dit dient structureel niet tot een kostenverhoging te leiden.

Ondersteunende dienst en facilitaire kosten:
Het contractbeheer wordt verzorgd door de Ondersteunende Dienst te Duiven. In 2013 zijn veel contracten opnieuw afgesloten. In afstemming met de ondersteunende dienst is bepaald dat de RSD in 2015 een bedrag van € 40.000,- gaat besparen door slimmer en effectiever in te kopen. Wat hierbij opgemerkt dient te worden, is dat de RSD in de loop van 2013 er achter komt dat het in 2013 vertrokken UWV-werkbedrijf op het gebied van facilitaire zaken veel kosten heeft gedragen die nu door de RSD dienen te worden betaald. Ook in dit kader zal de RSD trachten dit in samenwerking met de Ondersteunende Dienst zo effectief mogelijk te organiseren en in te kopen.

Automatisering:
De RSD heeft in overleg met de RID een bezuiniging van € 25.000,- opgenomen vanaf 2015. Dit willen wij bereiken door slimmer in te kopen. Door de migratie van de RSD zijn de kosten gereduceerd en is de bezuinigingstaakstelling op dit onderdeel behaald. Door meer zaken te beleggen bij de RID zullen de kosten van de RSD op dit onderdeel de komende jaren stijgen voor de RSD. Dit heeft te maken met de verdeelsystematiek. Dit is door de RSD niet of nauwelijks te beïnvloeden.

Conclusie:
De RSD zal in 2017 nog gedeeltelijk voldoen aan de vastgestelde bezuinigingsnotitie. In de begroting zijn de relevante bezuinigingen verwerkt. Door extra taken te beleggen bij de RSD en een forse reductie van het beschikbare Participatiebudget kan de RSD op onderdelen niet meer voldoen aan de eerder voorgestelde bezuinigingen.

12.4.1 Programma Werk

12.4.1.1 Ontwikkelingen

Arbeidsmarktontwikkelingen
De afgelopen jaren is de werkloosheid sterk opgelopen, zowel landelijk als in de Liemers. De verwachting is dat de economie in 2017 verder zal aantrekken. Ondanks deze gunstige ontwikkelingen zijn er nog steeds relatief veel werklozen ten opzichte van het aantal vacatures. Ook blijft de daling van de werkloosheid beperkt, omdat meer mensen zich op de arbeidsmarkt aanbieden. Bovendien profiteren lang niet alle bevolkingsgroepen. Vooral jongeren hebben baat bij de opleving. En één op de twaalf langdurig werkzoekenden is een laagopgeleide vijftigplusser. De cijfers wijzen ook op een verdere flexibilisering van de arbeid: de groei zat in 2015 vooral in zelfstandigenbanen en veel minder in werknemersbanen. De bouwsector is hiervan een voorbeeld.

Ondanks de economische groei, verwacht het ministerie van Binnenlandse Zaken dat het aantal bijstandsgerechtigden de komende jaren blijft toenemen. Dit heeft meerdere redenen:
- Stijging van het arbeidsaanbod
- Stijging van de arbeidsproductiviteit. Dit remt de vraag naar extra personeel.
- Polarisatie op de arbeidsmarkt

De polarisatie op arbeidsmarkt is voor een belangrijk deel het gevolg van de verdergaande informatisering. Het aantal banen in het middensegment daalt en de lonen staan onder druk. Mensen die voorheen in midden-beroepen werkten, werken hierdoor steeds vaker in lager-betaalde banen aan de onderkant. Dit maakt het voor mensen met weinig kwalificaties of een laag opleidingsniveau extra moeilijk om aan het werk te komen. Bovendien staan hierdoor ook de lonen aan de onderkant onder druk. De groei van de werkgelegenheid en de lonen vindt vooral plaats aan de bovenkant van de arbeidsmarkt.

De verwachting is dat op langere termijn in De Liemers vooral het aantal banen in de sectoren zorg, welzijn en zakelijke dienstverlening zal toenemen. Tegelijkertijd blijven er ook vacatures in alle andere sectoren.

Om deze toekomstige krapte op de arbeidsmarkt het hoofd te bieden, is het belangrijk dat de partijen op de arbeidsmarkt een gezamenlijke arbeidsmarktagenda hebben. Verder is het noodzakelijk om de arbeidsparticipatie te verhogen en om onbenut personeel zoveel mogelijk in te schakelen.

Mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt kunnen echter niet voldoen aan de opleidingseisen die aan vacatures worden gesteld. Deze groep komt nog steeds moeilijk aan het werk. De landelijke baanafspraken voor mensen met een arbeidsbeperking, kunnen dit een positieve wending geven.

Politiek-bestuurlijke ontwikkelingen

Algemeen
Met ingang van 1 januari 2015 hebben gemeenten er een groot aantal taken en verantwoordelijkheden bij gekregen. Zowel op het terrein werk en inkomen als op de terreinen maatschappelijke ondersteuning en zorg. Door taken en verantwoordelijkheden op alle 3 deze terreinen bij gemeenten te leggen, hebben gemeenten nu de mogelijkheid om een integrale aanpak binnen het sociale domein te ontwikkelen. Ten tijden van het opstellen van deze begroting kan worden vastgesteld dat gemeenten druk zijn met de transformatie en de RSD probeert hier zo goed mogelijk op aan te haken en te anticiperen

Participatiewet
Gemeenten zijn met de Participatiewet verantwoordelijk geworden voor bijstandsgerechtigden uit de Wet werk en bijstand en voor alle groepen met een arbeidsbeperking (nieuwe instroom jonggehandicapten en alle Wsw-ers) die (enige) loonwaarde hebben.

Begeleiding en Jeugdzorg
Ook de begeleiding, ondersteuning en verzorging uit de AWBZ ligt bij gemeenten, evenals de jeugdzorg. Het gaat hier om de provinciale jeugdzorg, de jeugdbescherming en -reclassering, de jeugd-ggz en de zorg voor licht verstandelijk gehandicapte jeugd.

Uitdaging en kansen
Op alle drie de terreinen zijn de budgetten aanzienlijk lager dan voorheen. Gemeenten moeten dus meer gaan doen met minder geld. De gemeenten zijn aan het tranformeren door meer collectieve en minder individuele voorzieningen aan te bieden, door de eigen kracht en de eigen netwerken van burgers aan te spreken en door integraal te gaan werken. Door integraal te gaan werken, willen gemeenten zowel de kwaliteit van de dienstverlening als de efficiency vergroten. De meeste gemeenten willen dit bereiken door te werken met sociale teams, door slimme dwarsverbanden te leggen tussen de WMO, de Jeugdzorg en de Participatiewet en door overlappende dienstverlening te schrappen.

Taakvelden gemeenten
Binnen het sociale domein hebben gemeenten een verantwoordelijkheid om te zorgen voor:
- een goed functionerende arbeidsmarkt in de regio
- het versterken van de informele netwerken en daarmee de sociale samenhang binnen wijken en (dorps)kernen
- het organiseren van een breed scala aan lichte vormen van hulpverlening en ondersteuning dat voor iedereen eenvoudig toegankelijk is
- de beschikbaarheid van specialistisch zorg voor kwetsbare groepen
- de re-integratie naar werk van werkzoekenden met een uitkering op grond van de Participatiewet
- de mogelijkheden voor inwoners om te participeren in de samenleving
- de uitvoering van de wettelijke regelingen op het gebied van inkomensvoorziening

Liemerse aanpak
De Liemerse raden hebben de kaders van het Liemerse beleid voor het sociale domein bepaald. De raden hebben de volgende zes uitgangspunten vastgesteld:
1. Het beleid richt zich op iedereen
2. Mensen doen mee op basis van wat ze kunnen
3. Dienstverlening dicht bij de vindplaats
4. Eén gezin, één plan, één regisseur
5. Resultaatgerichtheid basis voor financiering
6. Gemeente integraal verantwoordelijk

Opdracht RSD
Voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Participatiewet, hebben de Liemerse gemeenteraden besluiten genomen over de Participatiewet. De raden hebben besloten dat de RSD verantwoordelijk blijft voor de uitkeringsverstrekking en de re-integratie. De RSD heeft ook de opdracht gekregen om passende dienstverlening te ontwikkelen voor de nieuwe doelgroepen en om nauw samen te werken met andere instanties en afdelingen die betrokken zijn bij de decentralisaties.

In de Liemers is veel sociale infrastructuur aanwezig die past binnen de bewegingen binnen het sociale domein. Dit biedt volop kansen voor verdere doorontwikkeling. Het is aan de Liemerse gemeenten om de verschillende bouwstenen te ordenen en waar gewenst met elkaar te verbinden. De RSD wil hier de komende jaren graag aan bijdragen. De RSD zal hiertoe actief de samenwerking, met verschillende organisaties die binnen het sociale domein actief zijn, opzoeken.
De portefeuillehouders RSD hebben aangegeven in de eerste helft van 2016 de opdracht van de RSD te willen herijken. Dit kan mogelijk leiden tot een bijstelling van deze begroting.

12.4.1.2 Financiële kader

Participatiebudget
Om de participatie van de inwoners in de samenleving te bevorderen, ontvangen gemeenten Participatiebudget. Gemeenten kunnen dit budget inzetten voor alles dat met participatie te maken heeft (onder andere re-integratie naar werk en volwasseneneducatie). Vanaf 2010 hebben opeenvolgende kabinetten echter drastisch op het Participatiebudget bezuinigd. In onderstaande tabel vind u het verloop van het Participatiebudget van 2010 tot en met 2015. De budgetten voor 2017 zijn bij het opmaken van deze begroting nog niet bekend.

Participatiebudget	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Duiven	1.299.747	1.138.023	742.322	643.300	580.326	493.973
Rijnwaarden	679.937	602.664	415.930	364.765	321.650	262.131
Westervoort	1.349.163	1.186.974	662.757	596.023	545.688	520.148
Zevenaar	1.992.028	1.712.631	1.109.722	969.670	834.032	751.922
Totaal De Liemers	**5.320.875**	**4.640.292**	**2.930.731**	**2.573.757**	**2.281.696**	**2.028.174**

De RSD de Liemers heeft voor 2016 en 2017 aparte afspraken gemaakt met de 4 Liemerse gemeenten. De gemeenten ontvangen namelijk met ingang van het jaar 2016 een zogenaamde integratie uitkering Sociaal Domein. Vanuit deze gelden dienen de re-integratiekosten te worden bekostigd. Voor de RSD ziet dit voor de 4 gemeenten als volgt uit.

Participatiebudget	2016	2017
Duiven	314.930	314.930
Rijnwaarden	154.063	154.063
Westervoort	216.113	216.113
Zevenaar	577.894	577.894
Totaal De Liemers	**1.263.000**	**1.263.000**

Om deze budgetverlagingen op te vangen, hebben de Liemerse gemeenten de uitgaven voor re-integratie sterk verlaagd. Zo heeft de RSD het aantal gesubsidieerde banen de laatste jaren sterk verlaagd. Ook gaat de RSD nog maar heel beperkt langdurige verplichtingen aan.

Inkomensdeel
Gemeenten ontvangen via het inkomensdeel middelen voor het betalen van de uitkeringen. Besparingen op het inkomensdeel mogen gemeenten houden en vrij besteden. Tekorten moeten ze vanuit de eigen middelen aanvullen.

De RSD zet daarom stevig in op volumereductie. Maar zelfs bij het realiseren van een volumereductie blijven de gevolgen voor het saldo van het I-deel onduidelijk. In het algemeen geldt dat wanneer de RSD beter presteert dan het landelijk gemiddelde het budget toereikend zou moeten zijn. Indien de RSD slechter presteert dan is de kans reëel dat er tekorten ontstaan. Het landelijke verdeelmodel is echter niet optimaal. Hierdoor blijft het lastig om het toekomstige saldo van het I-deel correct te ramen.

Relaties tussen de geldstromen
De verschillende geldstromen staan niet los van elkaar. Ze hebben invloed op elkaar:
- Het Participatiebudget beïnvloedt de andere uitgavenposten. Met het Participatiebudget financiert de gemeente haar re-integratie-inspanningen. Wanneer men een groot deel van het Participatiebudget beschikbaar stelt aan de RSD kunnen er meer re-integratieactiviteiten worden ingezet met als verwacht resultaat dat er meer klanten zullen uitstromen. Waardoor de druk op het Inkomensdeel wordt verminderd.
- Het Participatiebudget beïnvloedt ook de uitvoeringskosten. Een deel van de uitvoering (gericht op re-integratie) mag ten laste van het Participatiebudget worden gebracht. Deze kosten komen daarmee niet meer ten laste van de budgetten voor de uitvoeringskosten. Door het beperkte Participatiebudget t.b.v. de RSD zal hier nauwelijks gebruik van kunnen worden gemaakt.

- Tussen de uitvoeringskosten en het inkomensdeel bestaat een vergelijkbare relatie als tussen het Participatiebudget en het inkomensdeel. De uitvoeringskosten en de uitgaven ten laste van het inkomensdeel zijn in het algemeen positief met elkaar gecorreleerd. Meer geld voor de uitvoering kan leiden tot een kwalitatief betere uitvoering en daardoor minder mensen die afhankelijk zijn van een uitkering.

Tot slot
De forse vermindering van re-integratiemiddelen uit het Participatiebudget dwingt gemeenten om sterk op de financiën te sturen. Beperking van de uitkeringslasten blijft een belangrijk operationeel doel.

12.4.1.3 Wat willen we bereiken?

Op het gebied van werk en activering heeft de RSD 2 doelstellingen:

Doelstelling 1: zoveel mogelijk klanten regulier aan het werk.

De Liemerse raden hebben bepaald om de ondersteuningsmiddelen van de gemeente voor het aan het werk helpen van burgers zoveel mogelijk in te zetten voor mensen die zonder ondersteuning niet aan de slag zouden komen. In de eerste anderhalf jaar na invoering van de Participatiewet (2015-2016) wordt hierbij het accent gelegd op de re-integratie van de voormalige Wwb-doelgroepen op de treden 5 en 6 van de Participatieladder (korte afstand tot de arbeidsmarkt), waarbij prioriteit gegeven wordt aan jongeren, ouderen en mensen bij wie de kans hoog is dat re-integratie leidt tot uitstroom naar werk. Zoveel mogelijk klanten vanuit de nieuwe doelgroep uitkeringsonafhankelijk laten zijn door ze direct te bemiddelen naar werkgevers met de nieuwe vorm van loonkostensubsidie.

Doelstelling 2: zoveel mogelijk mensen maatschappelijk actief.

Deelname aan de samenleving is belangrijk. Zinvol bezig zijn in de samenleving geeft voldoening en versterkt bovendien de eigen sociale netwerken. Het hebben van sociale netwerken (familie, buren, vrienden en kennissen) is heel belangrijk voor de zelfredzaamheid van mensen. Mensen die kunnen terugvallen op sociale netwerken, maken over het algemeen minder gebruik van voorzieningen op het gebied van zorg en welzijn.

Het stimuleren van het hebben van sociale netwerken is daarom ook voor de gemeente belangrijk. De RSD stimuleert haar klanten heel nadrukkelijk om maatschappelijk actief te worden. De maatschappelijke organisaties in de Liemers spelen hierbij een belangrijke rol. Bovendien kan maatschappelijke participatie een eerste stap richting werk zijn.

12.4.1.4 Wat gaan we daarvoor doen

Doelstelling 1: Zoveel mogelijk klanten regulier aan het werk.
De ambitie is om het aantal bijstandsgerechtigden in de periode 2017 –2020 te verminderen.
Dat doen we door:

- Een regionale werkgeversbenadering
- Eigen kracht staat centraal en klanten goed in beeld
- Groepsgewijze intakes, workshops en trainingen
- Een uitstroomgericht uitvoeringsproces
- Dienstverlening voor mensen met een arbeidsbeperking
- Een scherp handhavingsbeleid (nadere uitwerking bij programma Inkomen)
- Invulling te geven aan Social Return
- Actieve bijdrage te leveren aan het Platform Onderwijs Arbeidsmarkt (POA)

Regionale werkgeversbenadering
De sleutel voor het behalen van deze doelstelling ligt bij de werkgevers. Werkgevers hebben immers de mogelijkheid om mensen in dienst te nemen of de kans te geven om relevante werkervaring op te doen.
Gemeenten in Midden-Gelderland, Presikhaaf Bedrijven en het UWV Werkbedrijf werken op het gebied van werkgeversdienstverlening samen in het Werkgeversservicepunt Midden-Gelderland (WSP). Door deze bundeling van krachten is het WSP in staat om werkgevers in de verschillende sectoren deskundig te adviseren op het gebied van personele vraagstukken. Ook kan het WSP door de samenwerking putten uit een groter aantal potentiële kandidaten, zodat het mogelijk is om sneller en meer kandidaten aan werkgevers voor te stellen. De arbeidscontactfunctionaris en een deel van de jobhunters van de RSD maken deel uit van het WSP.

Eigen kracht staat centraal
De klantmanagers van de RSD begeleiden hun klanten individueel. Eigen verantwoordelijkheid en eigen kracht van de klant zijn hierbij het uitgangspunt. Jongeren, ouderen (50+), klanten die nieuw instromen en klanten die er klaar voor zijn om bij een werkgever aan de slag te gaan, hebben prioriteit. Om een succesvolle match te realiseren met de vacatures en baanopeningen die het WSP binnenhaalt, is het belangrijk dat de RSD het eigen klantenbestand goed in beeld te heeft. De focus ligt zowel op voltijds werk als op deeltijd werk. Ieder gewerkt uur is er één.

De jongeren worden begeleid vanuit het jongerenloket "het Startblok". Klanten onder de 27 die geen startkwalificatie hebben, worden zoveel mogelijk teruggeleid naar school of een opleiding. Kwetsbare jongeren worden extra ondersteund. Voor anderen geldt de kortste weg naar werk.

Groepsgewijze intakes, workshops en trainingen
Naast de individuele begeleiding organiseert de RSD ook groepsgewijze trainingen en workshops voor werkzoekenden. Hierbij gebruiken we het groepsproces om mensen in beweging te krijgen. Deelnemers motiveren elkaar, spreken elkaar aan op dingen, breiden hun netwerk uit en sluiten vriendschappen. Op deze manier profiteren deelnemers van elkaars input. De begeleiding wordt hierdoor effectiever. Groepsbegeleiding is ook efficiënt omdat meerdere klanten tegelijk kunnen worden opgepakt.

Uitstroomgericht uitvoeringsproces
Werk gaat voor deelname aan re-integratietrajecten. Vanuit dit werk, betaald of met behoud van uitkering wordt de klant verder geholpen om uit te stromen. De klant is hier zelf verantwoordelijk voor, de RSD ondersteunt op maat. Instrumenten die de RSD hierbij kan inzetten zijn werken met behoud van uitkering, loonkostensubsidies, jobcoaching, scholing en voorzieningen voor zelfstandigen.

Dienstverlening voor mensen met een arbeidsbeperking
De Liemerse raden hebben de RSD de opdracht gegeven om in de eerste anderhalf jaar na invoering van de Participatiewet expertise en ervaring op te doen met het ondersteunen en arbeidsfit maken van mensen met een arbeidsbeperking. De beleidsprioriteit is hierbij om arbeidsbeperkten bij reguliere werkgevers aan de slag te helpen. Dit wordt ondersteund doordat deze klanten op basis van loonwaarde kunnen worden geplaatst bij een werkgever. Het overige deel wordt door middel van een tijdelijke loonkosten subsidie ondersteund.

Scherp handhavingsbeleid
Fraude mag niet lonen, is het uitgangspunt. Een scherp handhavingsbeleid is noodzakelijk om het maatschappelijk draagvlak voor sociale voorzieningen overeind te houden. Daarnaast heeft de RSD ook een financieel belang om alleen uitkeringen te verstrekken aan mensen die hier ook echt recht op hebben. Ook mag van uitkeringsgerechtigden verwacht worden dat ze zich maximaal inspannen om weer aan het werk te komen. Gebeurt dit niet dan kan de uitkering worden verlaagd.

Social Return
De door RID en RSD vastgestelde beleidsnotitie Social Return in de Liemers en de daarmee samenhangende pilot die door de RSD wordt getrokken, wordt halverwege 2016 geëvalueerd Bij het opstellen van deze begroting is deze evaluatie hiervan nog niet opgesteld. In deze begroting is dan ook nog geen rekening gehouden met het structureel toekennen van middelen t.b.v. Social

Return. Wel ziet de RSD een toenemend enthousiasme dat past bij de noodzaak die afdelingen zien om meer mensen met afstand tot de arbeidsmarkt een bijdrage te laten leveren bij de uitvoering van gemeentelijke taken. Zo wordt een oplossing gevonden voor de disbalans tussen personele taakstellingen, vervangingsvraag en de quotumverplichting voor bedrijven en gemeenten om arbeidsgehandicapten in dienst te nemen. Dit alles in nauwe samenwerking met de inkoopadviseurs van RID de Liemers.

POA de Liemers
Het Platform Onderwijs en Arbeidsmarkt (POA) De Liemers is in 2007 van start gegaan. Veertien leden afkomstig uit de 3 O's (ondernemers, onderwijs en overheid) vormen gezamenlijk dit platform. Het platform fungeert als schakel tussen deze 3 O's. Het doel is om de arbeidsmarkt in de regio beter te laten functioneren en knelpunten op de arbeidsmarkt op te lossen. Vooral de aansluiting van het onderwijs op de personeelsvraag van de werkgevers in de regio heeft de aandacht. Het platform kijkt zowel naar de korte als naar de langere termijn.

Het POA heeft vooral een rol in het organiseren van regionale afstemming en het mogelijk maken van concrete projecten in een omgeving waarin partijen elkaar goed kennen. Belangrijke projecten zijn het Logistiek Expertise Centrum Liemers (LEC),, Aan het werk in de Liemers (voor de leerlingen uit het Speciaal en Praktijkonderwijs)), Innovatiehubs, Laaggeletterdheid bij werknemers, Zorgtechnologie en zorgprofessional en het Banenoffensief techniek. Ook organiseert het POA jaarlijks een arbeidsmarktconferentie, waarin netwerken en kennisdeling centraal staan.

Het POA zoekt zoveel mogelijk de verbinding met de sectortafels van de Liemerse Economische Agenda (LEA).

<u>Doelstelling 2</u>: Zoveel mogelijk mensen maatschappelijk actief.

Vrijwilligerswerk
Mensen die vrijwilligerswerk verrichten, leveren een waardevolle bijdrage aan de samenleving, versterken hun sociale netwerk en ontwikkelen hun eigen competenties. Klanten met een loonwaarde van minder dan 40% waarvan de klantmanager inschat dat het verrichten van vrijwilligerswerk een positief effect kan hebben op de situatie van de cliënt, worden daarom doorverwezen naar de diverse Liemerse vrijwilligerswerkpunten.

Tegenprestatie
Een tegenprestatie is het verrichten van onbeloonde maatschappelijk nuttige werkzaamheden als wederdienst voor het ontvangen van een bijstandsuitkering. De tegenprestatie helpt bijstandsgerechtigden ook om een sociaal netwerk, arbeidsritme en regelmaat te behouden, daarmee worden tevens de kansen op de arbeidsmarkt vergroot.

Met de invoering van de Participatiewet zijn gemeenten verplicht om het beleid over de tegenprestatie vast te leggen in een verordening. De Liemerse raden hebben de volgende groepen vrijgesteld van het verrichten van een tegenprestatie:
- uitkeringsgerechtigden die parttime werken;
- uitkeringsgerechtigden die deelnemen aan een sociaal activeringstraject, het toekomstatelier of groepstrainingen;
- uitkeringsgerechtigden die mantelzorg of vrijwilligerswerk verrichten.

Bij klanten die niet tot één van deze groepen behoren wordt individueel afgewogen of een tegenprestatie in hun traject past, waarover indien zinvol wordt overlegd met het sociale team om tot een integrale afweging te komen.

Dagbesteding
Klanten met een loonwaarde van minder dan 40% komen niet in aanmerking voor voorzieningen als loonkostensubsidie en jobcoaching. Een deel van hen kan baat hebben bij dagbesteding. De RSD wil daarom met de gemeentelijke afdelingen WMO en met de zorgaanbieders dagbestedingsactiviteiten organiseren.

12.4.1.5 Wanneer zijn we tevreden?

We zijn tevreden als:

- 10% van de klanten met een PW-uitkering uitstroomt naar regulier werk (parttime of volledig). Dit betekent concreet (uitgaande van een geprognosticeerd bestandsvolume per 1 juli 2017):
  Duiven 442 * 10%= 44
  Rijnwaarden 240 * 10%= 24
  Westervoort 422 * 10%= 42
  Zevenaar 655 * 10%= 66
- 75% van de jongeren onder de 27 jaar wordt buiten de inkomensvoorziening gehouden.
- 20% van de mensen met een arbeidsbeperking die nieuw instromen worden met een loonkostensubsidie uitgeplaatst bij een werkgever.
- 75% van alle klanten maatschappelijk actief zijn

12.4.1.6 Wat mag het kosten?

Het doel is om het beschikbare Participatiebudget volledig te benutten en tegelijkertijd niet te overschrijden. In onderstaand overzicht is geen rekening gehouden met de herijking van de opdracht die halverwege 2016 zal plaatsvinden en tevens is in dit bedrag de Wet Taaleis nog niet opgenomen.

Budgetten Participatiebudget (RSD-deel)	**Verwacht budget RSD 2017 (afgerond)**
Budget Duiven	315.000
Budget Rijnwaarden	154.000
Budget Westervoort	216.000
Budget Zevenaar	578.000
Budget RSD de Liemers	**1.263.000**

De budgetten voor 2017 en de verwachte budgetten voor de komende jaren 2017 - 2020 zijn in het programma Werk nader uiteengezet.
Hieronder volgt een nadere specificatie naar de producten van het programma Werk.

12.4.2 Programma Inkomen

12.4.2.1 Ontwikkelingen

Door de invoering van de Participatiewet is de doelgroep van de RSD verder uitgebreid. Het heeft ook een andere denk- en werkwijze gevraagd van de medewerkers.

Er zijn een aantal ontwikkelingen die van invloed zijn op de dienstverlening van de RSD waarvan de uitkomst met het opstellen van dit document nog niet bekend is. Eén daarvan is het wetsvoorstel Wet Taaleis die sinds 2016 van kracht is, maar waarvan ten tijde van het opstellen van dit document nog geen eensluidend besluit ligt vanuit de 4 gemeenten.. Het wetsvoorstel regelt dat een bijstandsgerechtigde moet aantonen dat hij/zij de Nederlandse taal beheerst. Het wetsvoorstel voorziet in het opnemen van beheersing van de Nederlandse taal als nadere verplichting, met een toets en een bijpassend maatregelenregime.

Daarnaast is het ministerie druk bezig met het introduceren van een nieuw verdeelmodel. Welke effecten dit zal hebben op de budgetten van de 4 Liemerse gemeenten is op dit moment nog lastig te voorspellen.

Met de invoering van bovenvermelde wetten wordt het volgende nagestreefd:

- Maximale productiviteit van de beroepsbevolking stimuleren;
- Het toenemend beroep op uitkeringen terugdringen;
- Een enorme bezuiniging realiseren;
- Terugdringen van bijstandsfraude;
- Uitstroom van arbeidsgehandicapten;

De omvangrijke bezuinigingen op het Participatiebudget die bij de invoering van de Fraudewet al zijn ingezet, worden verder doorgevoerd. In het Programma Werk zijn de effecten hiervan al nader beschreven.

Digitaliseren/ E-dienstverlening
De RSD heeft als doel om zoveel mogelijk te digitaliseren. Dat zal de komende jaren ook een speerpunt zijn. De website van de RSD is in 2015 vernieuwd. Dit is destijds in Liemers verband opgepakt. De nieuwe website heeft ervoor gezorgd dat de kwaliteit van de dienstverlening verbeterd is. Klanten kunnen de informatie beter terugvinden en het is mogelijk om diverse producten met behulp van je DIDI-D op te vragen. Dit levert ook een besparing opgeleverd op het gebied van portokosten.

De aanvragen levensonderhoud (e-WWB formulieren) zullen via het UWV werkbedrijf blijven lopen. Daarom is het van belang om een goede samenwerking met het UWV-WERKbedrijf te onderhouden. De komende jaren zullen de mogelijkheden voor e-dienstverlening via werk.nl verder worden uitgebreid.

Binnen de RSD wordt er gedeeltelijk zaakgericht gewerkt. Het gedeelte van de niet-cliëntgerichte processen is volledig ingericht en in 2017 zal de verdere uitrol plaatsvinden naar de cliëntgerichte processen, zodat er binnen de RSD vanaf de tweede helft van 2017 volledig zaakgericht gewerkt wordt. In 2017 zal tevens de overgang van Corsa naar Decos Join plaatsvinden. Ook zal er worden ingespeeld op de vorming van een KCC. Hiervoor zullen intern diverse veranderingen plaatsvinden. Het is belangrijk om hier tijdig op in te spelen, door het proces in kaart te brengen, medewerkers op te leiden en nieuwe rollen toe te bedelen.

Hoogwaardig en activerend handhaven
Handhaving levert een belangrijke bijdrage aan het voorkomen van onterechte instroom c.q. voorkomt dat er een langer beroep dan noodzakelijk op uitkering wordt gedaan. Vandaar dat handhaving een belangrijke pijler is. Hierbij moet niet alleen gedacht worden aan rechtmatige verstrekking van de uitkering, maar ook dat nauwlettend in de gaten wordt gehouden of de arbeidsverplichtingen wel worden nagekomen. Indien dit niet het geval is zal er worden gesanctioneerd, voor zover er geen dringende redenen zijn om hiervan af te zien. Bij het schenden van de inlichtingenplicht zal er een boete worden opgelegd en de eventueel ten onrechte verstrekte bijstand wordt teruggevorderd. Alle mogelijkheden worden aangewend om de ten onrechte verstrekte bijstand in te vorderen.
De rekenkamercommissie zal in 2017 hoogstwaarschijnlijk opnieuw een onderzoek instellen naar handhaving binnen de RSD. Zij zullen de aanbevelingen uit het onderzoeksrapport van 2015 opnieuw beoordelen.

Cliëntenparticipatie
De RSD heeft een eigen Cliëntenraad Werk en Inkomen, die actief en betrokken is. Zij volgen de nieuwe wet- en regelgeving nauwlettend, zijn betrokken bij de wijze waarop de RSD hiermee omgaat en op welke wijze wij communiceren met de cliënten en geven gevraagd en ongevraagd advies. Vanuit de RSD worden jaarlijks meerdere presentaties gegeven voor de leden van de Cliëntenraad om hen mee te nemen in actuele ontwikkelingen, zodat zij hun adviserende rol goed kunnen uitvoeren. Ook zelf doen zij er alles aan om op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen. Juist ook door deze ontwikkelingen stellen zij zich zeer (pro)actief op.

12.4.2.2 Wat willen we bereiken?

Op het gebied van inkomen heeft de RSD vier doelstellingen:

Doelstelling 1: Beperken van de instroom door een actieve poortwachtersfunctie.

Doelstelling 2: Rechtmatige en tijdige inkomensondersteuning.

Doelstelling 3: Adequate uitvoering van het handhavings- en fraudebeleid.

Doelstelling 4: Activerend handhaven

Beperken van de instroom door een actieve poortwachtersfunctie.
Inwoners binnen de Liemers, die een beroep doen op ondersteuning bij het vinden van werk, vragen vaak om een (tijdelijke) uitkering. Het snel en zorgvuldig afhandelen van deze aanvragen blijft een belangrijk speerpunt van de RSD. Daarbij spelen handhavingsaspecten (poortwachtersfunctie) en re-integratieaspecten een grote rol. Vanuit het traject van Sociale Dienst naar Sociale Onderneming, zijn de mogelijkheden onderzocht om onze poortwachtersfunctie nog efficiënter uit te kunnen voeren. Dit betekent enerzijds inzet op preventie en goede voorlichting over rechten en plichten, het verhogen van de nalevingsbereidheid van cliënten door actieve controle bij het begin van het aanvraagproces. En anderzijds een belangrijke focus op directe bemiddeling aan de poort naar werk (bemiddeling op vacatures, work first, leerwerktrajecten, terugkeer naar school, participatiebanen etc.).
Deze huidige aanvraagprocedure loopt naar tevredenheid en werpt zijn vruchten af. Het heeft de preventiequote van de RSD verbeterd en gezorgd voor een lagere instroom.

Klanten wonen twee voorlichtingsbijeenkomsten bij alvorens zij een aanvraag kunnen indienen. Tijdens de eerste voorlichtingsbijeenkomst ligt de focus op het verkrijgen van werk. Naast voorlichting over de arbeidsverplichtingen krijgen de deelnemers opdrachten mee. Hierbij kan worden gedacht aan het maken van een CV, inschrijven bij uitzendbureaus en het verrichten van sollicitaties. Tijdens de werkintake zal worden beoordeeld of de opdrachten naar behoren zijn uitgevoerd. Wanneer dit niet het geval is, kan dit als consequentie hebben dat de toe te kennen uitkering tijdelijk wordt verlaagd of dat de uitkering niet wordt ingezet (< 27). Tijdens de tweede voorlichtingsbijeenkomst worden de potentiële aanvragers geïnformeerd omtrent de rechten en verplichtingen die verbonden zijn aan het verkrijgen van een uitkering. Hierbij wordt extra aandacht besteed aan het tijdig en correct informeren van de RSD bij bijvoorbeeld het ontvangen van inkomsten en wijzigingen van de leefvorm. De consequenties bij het niet correct nakomen van de inlichtingenverplichting worden ook inzichtelijk gemaakt. Hierbij kan gedacht worden aan het terugvorderen van de ten onrechte verstrekte bijstand, het opleggen van een boete en uitsluiting van schuldhulpverleningstrajecten. Wanneer bij het eerste klantencontact wordt vastgesteld dat een potentiële uitkeringsgerechtigde niet in staat is om de voorlichtingsbijeenkomsten te volgen (denk hierbij aan de belemmeringen die de nieuwe doelgroepen kunnen hebben), zal hij/zij op individuele basis worden voorgelicht tijdens de werk- en uitkeringsintake.

Rechtmatige en tijdige inkomensondersteuning
Evenals in het verleden blijft de focus gericht op het bieden van een goed product, met een hoog dienstverleningsniveau en verantwoorde juridische kwaliteit. Daarnaast is onze ambitie dat voor al onze nieuwe klanten het recht op uitkering of inkomensvoorziening zo snel mogelijk wordt vastgesteld nadat eerst is gekeken of de betrokkene niet bemiddeld kan worden naar werk. Zo willen we de doorlooptijd kort houden en de klant- en servicegerichtheid verhogen. Uiteraard is onze klant hierin zelf ook leidend; d.w.z. dat zonder tijdige aanlevering van de noodzakelijke documenten door de klant deze ambitie niet haalbaar zal zijn. De huidige aanvraagprocedure heeft wel als gevolg dat de doorlooptijd wat wordt verlengd, omdat de aanvraag pas in behandeling wordt genomen nadat de voorlichtingsbijeenkomsten zijn gevolgd.

Adequate uitvoering van het handhavings- en fraudebeleid.
Binnen de RSD wordt er integraal gehandhaafd. Dit heeft ervoor gezorgd dat er meer samenspel is ontstaan tussen het nakomen van de inlichtingenverplichting, medewerkingsverplichting en de arbeidsverplichtingen. De fraude-alertheid onder de medewerkers is verder toegenomen en geborgd binnen de processen.

De klantmanagers Inkomen zijn samen met het handhavingsteam het aanspreekpunt op het gebied van een rechtmatige uitvoering van deze wetten. Zij kunnen diverse instrumenten op het gebied van handhaving en fraudebestrijding inzetten zoals een huisbezoek (indien er een reëel vermoeden is van misbruik). Worden er overtredingen geconstateerd, dan moet de rechtmatige situatie zo snel mogelijk worden hersteld en de overtreder met een passende boete en terugvordering worden geconfronteerd. Fraude mag immers nooit lonen!

- Bij de uitkeringsverstrekking wordt gericht onderzoek uitgevoerd. Dit gebeurt onder meer op basis van signalen en risicoanalyses.
- We voeren rechtmatigheidscontroles uit die tot aanpassing, beëindiging of terugvordering kunnen leiden.
- Ook worden bestandsvergelijkingen uitgevoerd. Door koppeling en vergelijking van gegevens in verschillende bestanden ontstaat zicht op het risico van fraude met uitkeringen. Koppelingen worden gelegd tussen de GBA, Suwinet, UWV, Sociale Verzekeringsbank, RDW, Kamer van Koophandel, DUO en Belastingdienst
- We zetten in op preventie
- We onderzoeken vermoedens van fraude en leggen waar nodig boetes op.
- We zetten in op goede communicatie en voorlichting over rechten en plichten en over de gevolgen het van niet nakomen van deze verplichtingen. Door een goede voorlichting aan de klanten proberen we te bewerkstelligen dat de klant zijn verplichtingen beter nakomt.
- Het uitvoeren van themacontroles

Activerend handhaven
Uitkeringsgerechtigden die niet meewerken aan hun re-integratie worden nadrukkelijk op hun arbeidsverplichtingen gewezen. Wanneer zij desondanks weigeren de op hen van toepassing zijnde arbeidsverplichtingen na te komen, wordt er gesanctioneerd. Het betreft hier niet alleen uitkeringsgerechtigden die kans hebben om uit te stromen naar een betaalde baan, maar ook uitkeringsgerechtigden waarbij sociale activering het hoogste haalbare is. Want ook voor deze laatste groep is het goed dat zij in beweging komen om weer een normaal leefritme te verkrijgen. Het instrument tegenprestatie naar vermogen wordt ingezet om uitkeringsgerechtigden die niet actief zijn in beweging te krijgen met als doel hen onder de mensen de brengen door bijvoorbeeld vrijwilligerswerk te laten verrichten. Hierdoor worden zij uit het sociaal isolement gehaald.

12.4.2.3 Wat gaan we daarvoor doen?

Beperken instroom door een actieve poortwachtersfunctie.

- Het aantal nieuwe PW-uitkeringen door middel van goede informatieverstrekking, voorlichting, handhavings- en fraudepreventie vroeg in het aanvraagproces zoveel mogelijk beperken.
- Jongeren < 27 jaar buiten de uitkering gehouden door hen direct terug te leiden naar school en/of werk. De uitkering van jongeren < 27 jaar die wel zijn ingestroomd en die onvoldoende startkwalificatie hebben om succesvol deel te nemen aan de arbeidsmarkt, wordt beperkt tot het eerst volgende moment waarop zij weer aan een studie kunnen beginnen.

Rechtmatige en tijdige inkomensondersteuning.

- Uitkeringsaanvragen zo snel mogelijk, in ieder geval binnen de wettelijke termijn, afhandelen.
- Potentiële aanvragers stimuleren om via de E-intake een uitkering aan te vragen
- Door goede scholing van medewerkers de kwaliteit van de besluiten op peil houden

Adequate uitvoering van het handhavings- en fraudebeleid.

- Actief inzetten van fraudepreventie door de fraudealertheid van medewerkers en door gebruik te maken van signalen van het Inlichtingenbureau, Suwinet inkijk enz.
- Opsporen van fraude door preventief en repressief inzetten van het cluster handhaving.
- Terugvorderen van teveel betaalde bijstandsuitkeringen.
- Opleggen van een boetes bij misbruik en oneigenlijk gebruik
- Opleggen van maatregelen bij onvoldoende medewerking bij de inschakeling in het arbeidsproces.
- Actief invorderen van ten onrechte verstrekte bijstand en boetes

Activerend handhaven

- Sanctioneren bij het niet of onvoldoende nakomen van de arbeidsverplichtingen
- Gebruik maken van de activeringsprojecten. Ziekteverzuim binnen de trajecten actief oppakken.
- Actief gebruik maken van alle ter beschikking gestelde reïntegratieinstrumenten om klanten te laten participeren.
- De klant actief blijven volgen op zijn/haar arbeidsverplichtingen en indien nodig sanctioneren.
- Klanten die niet actief zijn een tegenprestatie naar vermogen te laten verrichten.

12.4.2.4 Wanneer zijn we tevreden?

We zijn tevreden als:

- Onze uitgaven voldoen aan de rechtmatigheidsnormen van het Rijk.
- De ontwikkeling van het bestandsvolume PW en IOAW van de RSD de Liemers procentueel minimaal onder het landelijk gemiddelde blijft
- Uitkeringsgerechtigden zodanig in beweging komen dat zij participeren.
- Aantal aan de bezwaarschriftencommissies voorgelegde bezwaarschiften, < 10% gemiddeld gegrond.
- De gemiddelde instroom niet toeneemt ten opzichte van voorgaande jaren
- De duur van de uitkering wordt beperkt
- De hoogte van de uitkering lager wordt door inkomsten uit deeltijd arbeid
- Als klanten die de arbeidsverplichting niet nakomen, daadwerkelijk gesanctioneerd worden
- Dat sanctioneren leidt tot een actieve opstelling van de klant

12.4.2.5 Wat mag het kosten?

Er zijn een aantal uitgangspunten opgenomen voor het berekenen van de verwachte ontwikkeling van de uitgaven voor bijstand over de periode 2017 tot en met 2020.
Deze uitgangspunten zijn:

- Voor de gebundelde budgetten Inkomensdeel 2017 is uitgegaan van het voorlopige gebundelde budget Inkomensdeel 2016 + 1%, dit op basis van een verwachte prijsindexatie van 1% t.o.v. 1-1-2016
- Voor de uitgaven I-deel is uitgegaan van de geprognosticeerde aantallen 2017 t/m 2020 het gemiddelde uitkeringsbedrag per maand per gemeente.
- Het gemiddelde uitkeringsbedrag per maand per gemeente is gebaseerd op het gemiddelde uitkeringsbedrag per gemeente berekend op basis van de werkelijke uitgaven over de periode januari tot en met december 2015.
- Zoals bij de inleiding van dit hoofdstuk al aangegeven, is het ministerie bezig met een nieuw verdeelmodel voor wat betreft de budgetten Inkomensdeel.
- Het maximale risico in financiële zin is 7,5% van het budget Inkomensdeel Wwb, mits wordt voldaan aan de criteria betreffende de Vangnetuitkering. Voor nadere toelichting zie paragraaf 11 Risicoparagraaf.

Voor de verwachte Wwb-aantallen (incl. Ioaw, Ioaz en Bbz starters) is uitgegaan van de volgende uitgangspunten:
2016 een bestandsstijging van 2% t.o.v. 31-12-2015
2017 een bestandsontwikkeling van 0% t.o.v. 31-12-2016
2018 een bestandsdaling van -3% t.o.v. 31-12-2017
2019 een bestandsdaling van -5% t.o.v. 31-12-2018
2020 een bestandsdaling van -5% t.o.v. 31-12-2019

In een tabel vertaald ziet de verwachte ontwikkeling van de aantallen er als volgt uit:

Gemeente	Werkelijk 31-12-'14	Werkelijk 31-12-'15	Prognose 31-12-'16	Prognose 31-12-'17	Prognose 31-12-'18	Prognose 31-12-'19	Prognose 31-12-'20
Duiven	423	438	447	447	434	412	391
Rijnwaarden	232	238	243	243	236	224	213
Westervoort	397	418	426	426	413	392	372
Zevenaar	655	649	662	662	642	610	580
RSD	**1.707**	**1.743**	**1.778**	**1.778**	**1.725**	**1.673**	**1.623**

Risico:
De ambitie is om het aantal uitkeringsgerechtigden in de periode 2017-2020 te reduceren met 155 uitkeringsgerechtigden (incl. Ioaw-Ioaz en Bbz starters). Bovenstaande aantallen zijn echter met de nodige onzekerheden 'omgeven':
- het is de vraag in hoeverre de gewenste bestandsreductie met bestaande middelen kan worden gerealiseerd. Het is een reëel risico dat de opgave tot bestandsreductie voor de RSD te groot is, als deze wordt afgezet tegen capaciteit en beschikbare middelen.
- ook de uitwerking van alle andere toekomstige veranderingen op het gebied van de sociale zekerheid (verbreding takenpakket met nieuwe doelgroepen, positie Sociale Werkvoorziening Presikhaaf Bedrijven, positie RSD, samenvoeging middelen voor Wwb, Wsw en Wajong in één ongedeeld re-integratiebudget, structurele kortingen op het budget, enorme tekorten op Wsw) heeft verregaande consequenties.
- de ontwikkelingen van de regionale arbeidsmarkt en ook de verwachtingen van het CPB dat het aantal bijstandsgerechtigden nog verder zal stijgen, maken het onzeker of deze bestandsreductie daadwerkelijk wordt gerealiseerd.

12.4.3 Programma Dienstverlening

12.4.3.1 Wat zijn de nieuwe ontwikkelingen?

De RSD voert op verzoek van gemeenten ook extra werkzaamheden uit die buiten de kerntaken vallen. Hiervoor werkt de RSD met dienstverleningsovereenkomsten.

Vanuit de Liemerse samenwerkingsagenda zal er in de loop van 2016 een besluit worden genomen om over te gaan op een Liemerse backoffice voor het sociale domein. De RSD is een van de opties om deze taak bij te beleggen. Wanneer het besluit wordt genomen dit bij de RSD te beleggen, zal dit een behoorlijk effect hebben op de dienstverleningsovereenkomsten met de gemeenten.

De kans bestaat dat de werkzaamheden op het gebied van de Interne controle vanaf 2017 door de gemeente Zevenaar wordt uitgevoerd. Dit in het kader van het vergroten van de efficiënte en effectiviteit van de dienstverlening. Dit zal gevolgen hebben voor de dienstverleningsovereenkomst.

Afhankelijk van de ontwikkelingen binnen de sociale teams in de Liemers kan er gevraagd worden om meer of minder inzet vanuit de RSD. Dit heeft gevolgen voor de omvang van de dienstverleningsovereenkomst.

Ook zal de functie van applicatiebeheer een andere invulling krijgen, meer adviesgericht. Dit betekent een verandering in de rol/functie van de applicatiebeheerders en tevens een uitbreiding van de dienstverleningsovereenkomst.

De samenwerkingsovereenkomst met de gemeente Doesburg en de GR Samenwerking de Liemers is op het gebied van Sociale Recherche gecontinueerd. De kans bestaat dat door de meer fraudegerichte aanpak van de gemeente de dienstverleningsovereenkomst verder wordt uitgebreid.

In de toekomst wordt er ook een uitbreiding van de dienstverleningsovereenkomst verwacht voor het uitvoeren van de adresonderzoeken door de handhavers.

De RSD oriënteert zich op de ontwikkelingen en op de mogelijkheden om de bestaande dienstverleningsovereenkomsten verder uit te breiden en onderzoekt de mogelijkheden voor eventuele samenwerking met andere gemeenten.

12.4.3.2 Wat willen we bereiken?

Wij rekenen het tot de taak van RSD de Liemers dat de klant (burger of deelnemende gemeente) zo optimaal mogelijk wordt bediend. Dit betekent dat de afgesproken werkzaamheden in de afgesloten dienstverleningsovereenkomsten o.b.v. de voorwaarden van die overeenkomst efficiënt, effectief en tijdig worden geleverd.

De RSD plant vaste evaluatiemomenten in met de accountmanagers om naast het evalueren tevens vooruit te kijken naar de ontwikkelingen en gebruikt dit als input voor het jaarlijks opstellen van de dienstverleningsovereenkomsten. Er zal tijdens deze gesprekken goed gekeken worden naar eventuele uitbreidingsmogelijkheden.

12.4.3.3 Wat gaan we daarvoor doen?

De taken en activiteiten die in de dienstverleningsovereenkomst tussen de RSD de Liemers en de gemeente, efficiënt uitvoeren.
De taken zijn o.a.:

- Opmaak uitkeringsdossier, verzorging betalingen.
- Controle facturen.
- Afhandelen aanvragen kinderopvang
- Afhandelen aanvragen Bijzondere bijstand/Minimabeleid
- Uitvoeren van huisbezoeken in het kader van de Bijzondere bijstand.
- Verzorging debiteurenadministratie.
- Doorvoering van Gemeentelijke Basis Administratiemutaties in GWS4All.
- Levering van kengetallen per gemeentelijk budget.
- Uitvoering van interne controle en kwartaalverslag interne controle.
- Applicatiebeheer.
- Jaarlijkse evaluatie met de 4 gemeenten

12.4.3.4 Wanneer zijn we tevreden?

Wanneer de RSD de Liemers voldoet aan de uitvoering van de taken zoals omschreven in de dienstverleningsovereenkomst en dit ook blijkt uit de jaarlijks te voeren evaluatiegesprekken met de deelnemende gemeenten. In 2017 wil de RSD gaan werken met een Service Level Agreement (SLA).

12.4.3.5 Wat mag het kosten?

In de dienstverleningsovereenkomst zijn alle uit te voeren activiteiten in aantallen en tijd beschreven. Hieruit volgt een totale inschatting van de tijdsbesteding. Op grond van deze tijdsbesteding is een voorcalculatorische kostprijs overeengekomen met de cliënt (gemeente).

De RSD streeft ernaar dat de kosten binnen de kostprijs blijven, zonder daarbij te tornen aan de kwaliteit van de dienstverlening.

Bijdrage dienstverlening per gemeente begroting 2017

omschrijving	bijdrage Duiven	bijdrage Rijnwaarden	bijdrage Westervoort	bijdrage Zevenaar
Dienstverlening				
Bijzondere bijstand	14.136	49.996	15.666	54.413
Planning & Control werkzaamheden	10.282	4.162	7.766	13.853
Statushouders	0	11.508	0	0
Detachering medewerker Sociaal team	27.679	20.365	13.910	21.477
Hulp bij het huishouden	0	9.184	0	3.214
Vervoersvoorzieningen	0	3.505	0	1.754
Rolstoelvoorzieningen	0	3.386	0	1.507
Woonvoorzieningen	0	3.386	0	1.260
Bijdrage per gemeente	**52.097**	**105.942**	**37.342**	**97.478**

12.4.4 Totaal tabel uitkeringen per gemeente

Duiven: Werk, Inkomen & dienstverlening	Realisatie 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Aantal uitkerings-gerechtigden per 1-1-2017	Aantal uitkerings-gerechtigden per 31-12-2017
Uitkeringen Inkomensdeel	5.791.460	5.679.355	6.080.480	447	447
Uitkeringen Bbz gev.zelfst.	77.632	75.670	83.000		
Uitgaven W-deel	286.771	160.000	260.000		
Uitgaven bijz.bijst./WKO (DVO)	69.188	38.000	75.500		
Uitgaven Duiven	**6.225.052**	**5.953.025**	**6.498.980**		
Bijdrage gemeente Duiven	**6.225.052**	**5.953.025**	**6.498.980**		

Rijnwaarden: Werk, Inkomen & dienstverlening	Realisatie 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Aantal uitkerings-gerechtigden per 1-1-2017	Aantal uitkerings-gerechtigden per 31-12-2017
Uitkeringen Inkomensdeel	3.295.408	3.016.222	3.360.812	243	243
Uitkeringen Bbz gev.zelfst.	31.640	57.500	43.500		
Uitgaven W-deel	134.723	90.000	240.000		
Uitgaven WMO	985.566	1.334.159	1.035.000		
Uitgaven bijz.bijstand	287.071	111.928	309.000		
Uitgaven Rijnwaarden	**4.734.407**	**4.609.809**	**4.988.312**		
Bijdrage gemeente Rijnwaarden	**4.734.407**	**4.609.809**	**4.988.312**		

Westervoort: Werk, Inkomen & dienstverlening	Realisatie 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Aantal uitkerings-gerechtigden per 1-1-2017	Aantal uitkerings-gerechtigden per 31-12-2017
Uitkeringen Inkomensdeel	5.425.037	5.576.408	5.765.671	426	426
Uitkeringen Bbz gev.zelfst.	6.000	61.139	25.000		
Uitgaven W-deel	246.271	150.000	300.000		
Uitgaven bijz.bijst./WKO (DVO)	61.845	22.000	53.500		
Uitgaven Westervoort	**5.739.153**	**5.809.547**	**6.144.171**		
Bijdrage gemeente Westervoort	**5.739.153**	**5.809.547**	**6.144.171**		

Zevenaar: Werk, Inkomen & dienstverlening	Realisatie 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Aantal uitkerings-gerechtigden per 1-1-2017	Aantal uitkerings-gerechtigden per 31-12-2017
Uitkeringen Inkomensdeel	8.655.671	8.419.399	8.953.504	662	662
Uitkeringen Bbz gev.zelfst.	89.122	98.542	103.000		
Uitgaven W-deel	521.452	250.000	500.000		
Uitgaven WMO	540.331	1.407.000	1.090.000		
Uitgaven bijz.bijstand	1.242.106	834.000	1.017.000		
Uitgaven Zevenaar	**11.048.683**	**11.008.941**	**11.663.504**		
Bijdrage gemeente Zevenaar	**11.048.683**	**11.008.941**	**11.663.504**		

13 Bijlage investeringsoverzicht IBP-projecten

Bijgestelde investeringen IBP-projecten meerjarenbegroting 2017 - 2020													
					Realisatie investering			Begrote investeringsbedragen					
Omschrijving	**IBP-nr**	**Budget**	**Wijziging**	**Toelichting**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	Totaal
Dig.dienstv	IBP 1	1.500.000	-189.000	achterlatingskst	36.340	320.775	681.272	242.613	30.000				1.311.000
Bag/Woz incl. Digikop. &Basisr.WOZ	IBP 2	280.000	-53.472	naar IBP26	80.471	59.558	24.050	62.450					226.529
Modernisering GBA	IBP 3	0		maatwerk D-W									0
PSI	IBP 4	150.000	-47.629	onderschrijding	41.154	61.217							102.371
Converg.Beheersys (incl. BGT)	IBP 5	650.000	-53.472	naar IBP26		47.263	194.903	300.000	50.000				592.166
Gegevens/geo-magazijn/makelaar	IBP 6	400.000	-75.000	naar IBP25				124.680	150.000	50.000			324.680
Nieuw Handelsregister (NHR)	IBP 7	50.000				7.500	3.500	39.000					50.000
Digikoppeling (zie IBP 2)	IBP 8	-		budget op IBP 2									0
Digilevering	IBP 9	10.000						10.000					10.000
Basisreg.Grootschalige Topografie (BGT)	IBP 10	-		budget op IBP 5									0
eHerkenning	IBP 11	25.000						25.000					25.000
DigiD Machtigen	IBP 12	20.000						20.000					20.000
DigiD audit	IBP 13	-											0
Contractregistratie	IBP 14	20.000					762	19.238					20.000
Het Nieuwe Werken (HNW)	IBP 15	100.000				15.376	43.524	41.100					100.000
Convergentieplan/-notitie	IBP 16	-											0
Antwoord voor bedrijven	IBP 17	20.000						20.000					20.000
Basisregistratie kadaster/Project BRK	IBP 18	120.000	-30.000	naar IBP25			6.950	60.000					66.950
Basisregistratie Topografie	IBP 19	10.000	-10.000	vervallen									0
Basisregistratie Inkomen	IBP 20	20.000	-20.000	vervallen									0
Basisregistratie WOZ (zie IBP 2)	IBP 21	-		Budget op IBP 2									0
Basisregistratie Voertuigen	IBP 22	20.000	-20.000	vervallen									0
Decentralisaties: additionele verbeteringen	IBP 23												0
Lokale uitvoeringsdienst: additionele verbeteringen	IBP 24												0
Verbeteringen beveiliging	IBP 25		105.000	van IBP 2 en 5			51.129	50.000					101.129
Uitbreiding technische faciliteiten: storage e.d.	IBP 26		106.943	van IBP 6 en 18			106.943						106.943
Decentralisaties: additionele verbeteringen 2016	IBP 27												0
Convergentie Financiën	IBP 28												0
Convergentie Belastingen	IBP 29												0
Doorontwikkeling Programma 1	IBP 30		40.000	nieuw budget					40.000				40.000
Convergentie/sanering datadistributie	IBP 31												
PvA Convergentie kleine toepassingen	IBP 32												
													0
Totaal IBP-projecten		**3.395.000**	**-246.630**		**157.965**	**511.689**	**1.113.033**	**1.014.081**	**270.000**	**50.000**	**0**	**0**	**3.116.768**

Gemeente Duiven

Raadsvoorstel

Registratienr. Corsa: 16RV030 Zaaknr.: 15DV02700

Portefeuillehouder(s): Burgemeester
Productnummer:
Referendum mogelijk: Nee
Advisering door Raadscommissie Bestuur op 23 mei 2016

Voor vragen
Naam: Chris Papjes
Telefoon: 9200
E-mail: c.papjes@duiven.nl

Besluitvorming door de gemeenteraad op 13 juni 2016

Onderwerp: Extra inzet in verband met knelpunten in de organisatie.

Beslispunten
1. Een bedrag van € 189.000 uit de Reserve Bedrijfsvoering te onttrekken en beschikbaar te stellen aan de exploitatie als aanvulling van het inhuurbudget.
2. Een bedrag van € 30.000 beschikbaar te stellen voor de voorbereiding van de inwerkingtreding van de Omgevingswet in 2018 en dit bedrag te onttrekken aan de Bestemmingsreserve Actualisatie Bestemmingsplannen.
3. Een bedrag van € 20.000 beschikbaar te stellen voor het inventariseren van extra mogelijkheden voor huisvesting statushouders vluchtelingen en dit bedrag te dekken uit de extra uitkering als gevolg van het aanvullende akkoord met de rijksoverheid.
4. Een bedrag van € 25.000 beschikbaar te stellen voor het voldoen aan de landelijke afspraak over het creëren van garantiebanen voor mensen uit de specifieke doelgroep en dit bedrag onttrekken aan de Algemene Reserve.

Inleiding
Met een kennisgeving van 5 april 2016 (nr. 16int01372) hebben wij uw raad geïnformeerd over knelpunten in de gemeentelijke organisatie, prioritering van werkzaamheden en extra inzet van menskracht. In de Raadscommissie Bestuur van 18 april heeft de gemeentesecretaris een presentatie gehouden over de knelpunten en de informatie uit de kennisgeving verder toegelicht en vragen daarover beantwoord. In de kennisgeving is een raadsvoorstel in het vooruitzicht gesteld en dat raadsvoorstel ligt voor u.
In dit voorstel gaat het over incidentele middelen die dit jaar nodig zijn, zowel voor bestaande taken als voor nieuwe taken. Structurele middelen die nodig zijn voor nieuwe taken (zoals bijv. de inzet van extra BOA-capaciteit, een maatregel uit het nieuwe integraal veiligheidsbeleid), zullen wij afwegen bij het vaststellen van de begroting en meenemen in het begrotingsvoorstel voor uw raad.

Beoogd effect
Een adequate uitvoering van gemeentelijke taken, waaronder wettelijke taken.

Argumenten

1.1. Een extra bedrag is nodig om de noodzakelijke taken uit te voeren
Voor de bestaande taken is de gedragslijn dat knelpunten in bestaande taken opgelost moeten worden met bestaande bedrijfsvoeringsmiddelen. De Reserve Bedrijfsvoering wordt gevoed met middelen uit de bestaande bedrijfsvoering. Deze extra middelen zijn nodig om de taken op het gebied van ruimtelijke ordening, omgevingsvergunningen, bodemtaken en dienstverlening in het KCC, die voor een belangrijk deel wettelijke taken zijn, op een adequaat niveau uit te voeren.

2.1. De Omgevingswet heeft een grote impact op ons werk en vraagt veel voorbereiding
De rijksoverheid heeft een wetswijziging in de ruimtelijke ordening in voorbereiding die een grote impact heeft op onze taken. De Omgevingswet gaat uit van een totaal andere benadering van de ruimtelijke ordening. Naar verwachting gaat deze wetswijziging in de loop van 2018 in. Wij hebben een eerste verkenning laten doen van de impact. Daaruit en uit vele berichten vanuit VNG en vakpers blijkt, dat er veel werk te doen is om deze wetswijziging voor te bereiden. Wij zijn van mening dat we hierin gezamenlijk moeten optrekken met de gemeente Westervoort gelet op het feit dat bij inwerkingtreding er naar alle waarschijnlijkheid één organisatie is die beide besturen bedient. Door de samenwerking met Westervoort kunnen de kosten van de voorbereiding worden beperkt. In de rest van 2016 is zo een bedrag nodig van € 30.000, waarbij we ervan uitgaan dat Westervoort eenzelfde bedrag beschikbaar stelt.

2.2. Bij de begrotingsbehandeling heeft de raad op deze dekking aangedrongen
Tijdens de behandeling van de begroting 2016 op 9 november 2015 is vanuit enkele fracties aangedrongen op de verruiming van de Bestemmingsreserve Actualisatie Bestemmingsplannen, zodanig dat voorbereidingskosten voor de Omgevingswet ook uit deze reserve gedekt zouden kunnen worden. Vanuit het college is toen beantwoord dat dit technisch kan, maar dat niet bij voorbaat duidelijk is dat de omvang van de reserve voldoende is voor dekking van die ruimere bestedingsmogelijkheden.

3.1 De grote opgave van huisvesting statushouders vraagt een extra inzet
De gemeente Duiven heeft tot nu toe altijd voldaan aan de taakstelling voor het huisvesten van vluchtelingen met een verblijfsstatus, die landelijk is vastgesteld en waaraan de gemeente gebonden is. In de prestatieafspraken met woningcorporatie Vivare is geregeld dat Vivare ervoor zorgt dat de gemeente aan de taakstelling voldoet.
Nu er een extra toestroom is van vluchtelingen en het aantal statushouders aanzienlijk is gestegen, kan aan deze taakstelling niet meer op dezelfde wijze worden voldaan. Daarbij speelt ook een rol dat de toewijzingscriteria door de landelijke overheid zijn gewijzigd, waardoor relatief minder woningen beschikbaar zijn voor statushouders (alleen de woningen in de laagste huurklasse). Voorts is relevant dat het maatschappelijk draagvlak voor de

huisvesting van statushouders onder druk staat gelet op de wachttijd voor veel jonge mensen voordat zij in aanmerking komen voor een huurwoning. Het is daarom nodig een extra inventarisatie te doen naar de mogelijkheden om aan de extra vraag naar huurwoningen te voldoen. Daarvoor is een extra budget nodig van € 20.000.

3.2 Uitwerkingsakkoord verhoogde asielstroom voorziet in extra rijksbijdrage

Rijksoverheid en VNG hebben een Uitwerkingsakkoord verhoogde asielstroom gesloten. Dit akkoord voorziet in extra middelen voor de gemeenten in verband met extra kosten voor huisvesting, onderwijs, integratie, participatie en uitkeringen. Deze middelen komen beschikbaar via het accres van 2015, 2016 en 2017. Voor alle gemeenten samen bedragen de extra middelen in deze jaren resp. € 178 miljoen, € 90 miljoen en € 85 miljoen. Bij de meicirculaire krijgen wij meer duidelijkheid over de bedragen voor onze gemeente. Onze inschatting is dat het gaat om resp. € 200.000, € 100.000 en iets minder dan € 100.000. Na de lopende ledenraadpleging over dit akkoord, komen direct middelen beschikbaar. Deze middelen kunnen dienen als dekking voor het benodigde budget.

4.1. Het voldoen aan afspraken garantiebanen vraagt extra budget

Via de VNG hebben de gemeenten zich gebonden aan het creëren van 25.000 banen voor mensen uit een specifieke doelgroep met een beperking. Omgerekend naar de situatie in Duiven heeft de gemeente Duiven de verplichting om aan het einde van dit jaar 3 banen van 25 uur te hebben gerealiseerd. Op dit moment hebben wij 1,25 banen gerealiseerd, die additioneel een bedrag van € 12.500 vragen. Er is nog een extra bedrag van € 12.500 nodig om tot het afgesproken aantal van 3 banen te komen. De structurele component van deze verplichting zullen wij inbrengen en afwegen bij de begroting.

4.2 Er zijn geen andere dekkingsmogelijkheden dan de Algemene Reserve

De bedragen die nodig zijn voor de voorbereiding op de Omgevingswet en de garantiebanen, in totaal een bedrag van € 55.000, kunnen niet uit bestaande middelen worden gedekt. Bovendien is het een afgesproken gedragslijn dat extra taken ook extra middelen vragen om die taken uit te voeren. Alleen dan kan de raad een afgewogen beslissing nemen of deze taken al dan niet uitgevoerd moeten worden en de raad daar middelen voor over heeft.

Kanttekeningen

1.1. Het is niet zeker dat dit bedrag voldoende is.

Wij streven ernaar binnen de middelen die dit jaar beschikbaar zijn, aangevuld met het bedrag van € 189.000 uit de Reserve Bedrijfsvoering deze taken adequaat uit te voeren. Verderop in het jaar kunnen wij een nauwkeuriger prognose maken van de uitputting van het salarisbudget van dit jaar. Dan zal blijken of we binnen de middelen blijven. Zo nodig komen wij daar bij de tweede tussenrapportage op terug.

2.1. Het is niet zeker dat de omvang van de reserve voldoende is voor deze uitgave

De Bestemmingsreserve Actualisatie Bestemmingsplannen is bedoeld voor dekking van de kosten van de actualisatie van bestemmingsplannen. Ook al komt er een grote verandering aan, de actualisatie moet de komende jaren nog wel doorgaan. Op dit moment is niet zeker

dat de omvang van de reserve voldoende is voor deze werkzaamheden na onttrekking van de € 30.000 uit deze reserve voor de voorbereiding op de Omgevingswet.

4.1. De Algemene Reserve zit al onder de minimumgrens

Vanuit de risicoparagraaf van de begroting, is een ondergrens vastgesteld voor de Algemene Reserve. Door alle ontwikkelingen is de stand van de reserve al onder de ondergrens en een extra onttrekking voor de dekking van deze extra menskracht leidt tot een verslechtering van deze situatie.

Financiële paragraaf

Dit voorstel betreft het onttrekken van een bedrag van € 189.000 uit de Reserve Bedrijfsvoering naar het inhuurbudget in de exploitatie. Daarmee is het saldo van de Reserve Bedrijfsvoering (na de dotatie die bij de jaarrekening 2015 plaatsvindt) tot nul gereduceerd.
Voorstel 2 betekent dat een bedrag van € 30.000 wordt onttrokken aan de Bestemmingsreserve Actualisatie Bestemmingsplannen ten behoeve van de voorbereiding op de komst van de Omgevingswet.
Voorstel 3 betekent dat een extra uitgave van € 20.000 wordt gedekt uit een extra rijksbijdrage die wij binnenkort kunnen verwachten.
Voorstel 4 betekent dat een bedrag van € 25.000 wordt onttrokken uit de Algemene Reserve ten behoeve van de uitvoering van de realisatie van garantiebanen.

Communicatieparagraaf

Voor de met dit voorstel gepaard gaande beslissingen is alleen interne communicatie in de organisatie nodig.

Duiven, 10 mei 2016.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

secretaris, burgemeester,

Bijlagen:

Registratienummer Corsa:	*Omschrijving:*
1.	

Verdere informatie:

1.

Raadsvoorstel

Registratienr. Corsa: 16RV030 Zaaknr.: 15DV02700

Portefeuillehouder(s): Burgemeester
Productnummer:
Referendum mogelijk: Nee
Advisering door Raadscommissie Bestuur op 23 mei 2016

Voor vragen
Naam: Chris Papjes
Telefoon: 9200
E-mail: c.papjes@duiven.nl

Besluitvorming door de gemeenteraad op 13 juni 2016

Onderwerp: Extra inzet in verband met knelpunten in de organisatie.

Beslispunten

1. Een bedrag van € 189.000 uit de Reserve Bedrijfsvoering te onttrekken en beschikbaar te stellen aan de exploitatie als aanvulling van het inhuurbudget.
2. Een bedrag van € 30.000 beschikbaar te stellen voor de voorbereiding van de inwerkingtreding van de Omgevingswet in 2018 en dit bedrag te onttrekken aan de Bestemmingsreserve Actualisatie Bestemmingsplannen.
3. Een bedrag van € 20.000 beschikbaar te stellen voor het inventariseren van extra mogelijkheden voor huisvesting statushouders vluchtelingen en dit bedrag te dekken uit de extra uitkering als gevolg van het aanvullende akkoord met de rijksoverheid.
4. Een bedrag van € 25.000 beschikbaar te stellen voor het voldoen aan de landelijke afspraak over het creëren van garantiebanen voor mensen uit de specifieke doelgroep en dit bedrag onttrekken aan de Algemene Reserve.

Inleiding

Met een kennisgeving van 5 april 2016 (nr. 16int01372) hebben wij uw raad geïnformeerd over knelpunten in de gemeentelijke organisatie, prioritering van werkzaamheden en extra inzet van menskracht. In de Raadscommissie Bestuur van 18 april heeft de gemeentesecretaris een presentatie gehouden over de knelpunten en de informatie uit de kennisgeving verder toegelicht en vragen daarover beantwoord. In de kennisgeving is een raadsvoorstel in het vooruitzicht gesteld en dat raadsvoorstel ligt voor u.
In dit voorstel gaat het over incidentele middelen die dit jaar nodig zijn, zowel voor bestaande taken als voor nieuwe taken. Structurele middelen die nodig zijn voor nieuwe taken (zoals bijv. de inzet van extra BOA-capaciteit, een maatregel uit het nieuwe integraal veiligheidsbeleid), zullen wij afwegen bij het vaststellen van de begroting en meenemen in het begrotingsvoorstel voor uw raad.

Beoogd effect
Een adequate uitvoering van gemeentelijke taken, waaronder wettelijke taken.

Argumenten

1.1. Een extra bedrag is nodig om de noodzakelijke taken uit te voeren
Voor de bestaande taken is de gedragslijn dat knelpunten in bestaande taken opgelost moeten worden met bestaande bedrijfsvoeringsmiddelen. De Reserve Bedrijfsvoering wordt gevoed met middelen uit de bestaande bedrijfsvoering. Deze extra middelen zijn nodig om de taken op het gebied van ruimtelijke ordening, omgevingsvergunningen, bodemtaken en dienstverlening in het KCC, die voor een belangrijk deel wettelijke taken zijn, op een adequaat niveau uit te voeren.

2.1. De Omgevingswet heeft een grote impact op ons werk en vraagt veel voorbereiding
De rijksoverheid heeft een wetswijziging in de ruimtelijke ordening in voorbereiding die een grote impact heeft op onze taken. De Omgevingswet gaat uit van een totaal andere benadering van de ruimtelijke ordening. Naar verwachting gaat deze wetswijziging in de loop van 2018 in. Wij hebben een eerste verkenning laten doen van de impact. Daaruit en uit vele berichten vanuit VNG en vakpers blijkt, dat er veel werk te doen is om deze wetswijziging voor te bereiden. Wij zijn van mening dat we hierin gezamenlijk moeten optrekken met de gemeente Westervoort gelet op het feit dat bij inwerkingtreding er naar alle waarschijnlijkheid één organisatie is die beide besturen bedient. Door de samenwerking met Westervoort kunnen de kosten van de voorbereiding worden beperkt. In de rest van 2016 is zo een bedrag nodig van € 30.000, waarbij we ervan uitgaan dat Westervoort eenzelfde bedrag beschikbaar stelt.

2.2. Bij de begrotingsbehandeling heeft de raad op deze dekking aangedrongen
Tijdens de behandeling van de begroting 2016 op 9 november 2015 is vanuit enkele fracties aangedrongen op de verruiming van de Bestemmingsreserve Actualisatie Bestemmingsplannen, zodanig dat voorbereidingskosten voor de Omgevingswet ook uit deze reserve gedekt zouden kunnen worden. Vanuit het college is toen beantwoord dat dit technisch kan, maar dat niet bij voorbaat duidelijk is dat de omvang van de reserve voldoende is voor dekking van die ruimere bestedingsmogelijkheden.

3.1 De grote opgave van huisvesting statushouders vraagt een extra inzet
De gemeente Duiven heeft tot nu toe altijd voldaan aan de taakstelling voor het huisvesten van vluchtelingen met een verblijfsstatus, die landelijk is vastgesteld en waaraan de gemeente gebonden is. In de prestatieafspraken met woningcorporatie Vivare is geregeld dat Vivare ervoor zorgt dat de gemeente aan de taakstelling voldoet.
Nu er een extra toestroom is van vluchtelingen en het aantal statushouders aanzienlijk is gestegen, kan aan deze taakstelling niet meer op dezelfde wijze worden voldaan. Daarbij speelt ook een rol dat de toewijzingscriteria door de landelijke overheid zijn gewijzigd, waardoor relatief minder woningen beschikbaar zijn voor statushouders (alleen de woningen in de laagste huurklasse). Voorts is relevant dat het maatschappelijk draagvlak voor de

huisvesting van statushouders onder druk staat gelet op de wachttijd voor veel jonge mensen voordat zij in aanmerking komen voor een huurwoning. Het is daarom nodig een extra inventarisatie te doen naar de mogelijkheden om aan de extra vraag naar huurwoningen te voldoen. Daarvoor is een extra budget nodig van € 20.000.

3.2 Uitwerkingsakkoord verhoogde asielstroom voorziet in extra rijksbijdrage

Rijksoverheid en VNG hebben een Uitwerkingsakkoord verhoogde asielstroom gesloten. Dit akkoord voorziet in extra middelen voor de gemeenten in verband met extra kosten voor huisvesting, onderwijs, integratie, participatie en uitkeringen. Deze middelen komen beschikbaar via het accres van 2015, 2016 en 2017. Voor alle gemeenten samen bedragen de extra middelen in deze jaren resp. € 178 miljoen, € 90 miljoen en € 85 miljoen. Bij de meicirculaire krijgen wij meer duidelijkheid over de bedragen voor onze gemeente. Onze inschatting is dat het gaat om resp. € 200.000, € 100.000 en iets minder dan € 100.000. Na de lopende ledenraadpleging over dit akkoord, komen direct middelen beschikbaar. Deze middelen kunnen dienen als dekking voor het benodigde budget.

4.1. Het voldoen aan afspraken garantiebanen vraagt extra budget

Via de VNG hebben de gemeenten zich gebonden aan het creëren van 25.000 banen voor mensen uit een specifieke doelgroep met een beperking. Omgerekend naar de situatie in Duiven heeft de gemeente Duiven de verplichting om aan het einde van dit jaar 3 banen van 25 uur te hebben gerealiseerd. Op dit moment hebben wij 1,25 banen gerealiseerd, die additioneel een bedrag van € 12.500 vragen. Er is nog een extra bedrag van € 12.500 nodig om tot het afgesproken aantal van 3 banen te komen. De structurele component van deze verplichting zullen wij inbrengen en afwegen bij de begroting.

4.2 Er zijn geen andere dekkingsmogelijkheden dan de Algemene Reserve

De bedragen die nodig zijn voor de voorbereiding op de Omgevingswet en de garantiebanen, in totaal een bedrag van € 55.000, kunnen niet uit bestaande middelen worden gedekt. Bovendien is het een afgesproken gedragslijn dat extra taken ook extra middelen vragen om die taken uit te voeren. Alleen dan kan de raad een afgewogen beslissing nemen of deze taken al dan niet uitgevoerd moeten worden en de raad daar middelen voor over heeft.

Kanttekeningen

1.1. Het is niet zeker dat dit bedrag voldoende is.

Wij streven ernaar binnen de middelen die dit jaar beschikbaar zijn, aangevuld met het bedrag van € 189.000 uit de Reserve Bedrijfsvoering deze taken adequaat uit te voeren. Verderop in het jaar kunnen wij een nauwkeuriger prognose maken van de uitputting van het salarisbudget van dit jaar. Dan zal blijken of we binnen de middelen blijven. Zo nodig komen wij daar bij de tweede tussenrapportage op terug.

2.1. Het is niet zeker dat de omvang van de reserve voldoende is voor deze uitgave

De Bestemmingsreserve Actualisatie Bestemmingsplannen is bedoeld voor dekking van de kosten van de actualisatie van bestemmingsplannen. Ook al komt er een grote verandering aan, de actualisatie moet de komende jaren nog wel doorgaan. Op dit moment is niet zeker

dat de omvang van de reserve voldoende is voor deze werkzaamheden na onttrekking van de € 30.000 uit deze reserve voor de voorbereiding op de Omgevingswet.

4.1. De Algemene Reserve zit al onder de minimumgrens

Vanuit de risicoparagraaf van de begroting, is een ondergrens vastgesteld voor de Algemene Reserve. Door alle ontwikkelingen is de stand van de reserve al onder de ondergrens en een extra onttrekking voor de dekking van deze extra menskracht leidt tot een verslechtering van deze situatie.

Financiële paragraaf

Dit voorstel betreft het onttrekken van een bedrag van € 189.000 uit de Reserve Bedrijfsvoering naar het inhuurbudget in de exploitatie. Daarmee is het saldo van de Reserve Bedrijfsvoering (na de dotatie die bij de jaarrekening 2015 plaatsvindt) tot nul gereduceerd.
Voorstel 2 betekent dat een bedrag van € 30.000 wordt onttrokken aan de Bestemmingsreserve Actualisatie Bestemmingsplannen ten behoeve van de voorbereiding op de komst van de Omgevingswet.
Voorstel 3 betekent dat een extra uitgave van € 20.000 wordt gedekt uit een extra rijksbijdrage die wij binnenkort kunnen verwachten.
Voorstel 4 betekent dat een bedrag van € 25.000 wordt onttrokken uit de Algemene Reserve ten behoeve van de uitvoering van de realisatie van garantiebanen.

Communicatieparagraaf

Voor de met dit voorstel gepaard gaande beslissingen is alleen interne communicatie in de organisatie nodig.

Duiven, 10 mei 2016.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

secretaris, burgemeester,

Bijlagen:

Registratienummer Corsa: *Omschrijving:*

1.

Verdere informatie:

1.

Raadsbesluit

Besluitnr.: 16RB028
Zaaknr.: 15DV02700

Extra inzet in verband met knelpunten in de organisatie.

De raad van de gemeente Duiven;

overwegende dat de inzet van extra middelen noodzakelijk is voor een adequate uitvoering van gemeentelijke taken;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van burgemeester en wethouders van 10 mei 2016;

gezien het advies van de Raadscommissie Bestuur van 23 mei 2016;

b e s l u i t :

1. een bedrag van € 189.000 uit de Reserve Bedrijfsvoering te onttrekken en beschikbaar te stellen aan de exploitatie als aanvulling van het inhuurbudget;
2. een bedrag van € 30.000 beschikbaar te stellen voor de voorbereiding van de inwerkingtreding van de Omgevingswet in 2018 en dit bedrag te onttrekken aan de Bestemmingsreserve Actualisatie Bestemmingsplannen;
3. een bedrag van € 20.000 beschikbaar te stellen voor het inventariseren van extra mogelijkheden voor huisvesting statushouders vluchtelingen en dit bedrag te dekken uit de extra uitkering als gevolg van het aanvullende akkoord met de rijksoverheid;
4. een bedrag van € 25.000 beschikbaar te stellen voor het voldoen aan de landelijke afspraak over het creëren van garantiebanen voor mensen uit de specifieke doelgroep en dit bedrag onttrekken aan de Algemene Reserve.

Aldus besloten in zijn openbare vergadering van 13 juni 2016.

De raad van de gemeente Duiven,

griffier,
M.P.M. (Mat) Gijsbers

voorzitter,
drs. H.B.I. (Rik) de Lange

Raadsbesluit

Gemeente Duiven

Kennisgeving aan de gemeenteraad

Registratienr. Corsa: 16int01372 Zaaknr.: 15DV02700

Portefeuillehouder(s): gehele college
Voor vragen
Naam: Chris Papjes
Telefoon: 9200
E-mail: c.papjes@duiven.nl

Onderwerp: Knelpunten in de gemeentelijke organisatie, prioritering van werkzaamheden en extra inzet menskracht

Aanleiding voor deze kennisgeving
In de afgelopen weken heeft ons college overleg gehad met het management van de organisatie over de ambities en de capaciteit waarover onze organisatie beschikt. Die vergelijking van ambities en capaciteit levert knelpunten op, waarvoor we een oplossingsrichting hebben vastgesteld. Graag informeren we uw raad hierbij over die richting en stellen we een aantal documenten in het vooruitzicht ter verdere besluitvorming.

Relevant beleidskader
Collegeprogramma en Begroting 2016

Inhoud van de mededeling
Wij hebben besloten een aantal werkzaamheden vooralsnog niet uit te voeren en voor andere werkzaamheden extra menskracht aan te stellen of in te huren. Voor die extra inzet hebben wij instemming van uw raad nodig. Hieronder volgt een verdere uitsplitsing.

A. **Niet uit te voeren werkzaamheden**
De werkzaamheden die wij vooralsnog niet uit zullen voeren zijn:
- Evaluatie van de Welstandsnota
- Maken van een Bouwbeleidsplan (wel gaan we na of bij de ODRA een bruikbare nota beschikbaar is)
- Aanpassen standplaatsenbeleid
- Liemerse economische visie (wacht op uitkomsten onderzoek Rabobank)
- Maken beleidskader "kruimellijst ruimtelijke ordening"
- Ambtelijke ondersteuning van de "Economic board Liemers" (vooralsnog alleen bestuurlijke inzet)

VERZONDEN 06 APR 2016

B. **Taken bestaand beleid die extra inzet vragen**
Voor het afronden van het voorstel over snippergroen, wettelijke taken rond verzoeken voor ruimtelijke projecten (zowel RO-capaciteit als civieltechnische capaciteit), de wettelijke taak tot tijdige afhandeling van aanvragen voor omgevingsvergunningen, het uitvoeren van bodemtaken en dienstverlening in het KCC, is een bedrag van € 235.000 extra nodig voor de inzet van extra menskracht. Wij zullen daarom een voorstel doen aan uw raad om een bedrag van € 190.000 uit de Reserve Bedrijfsvoering over te hevelen naar het inhuurbudget. Daarmee is deze reserve leeg. Wij zullen uw raad daarom voorstellen tevens een extra bedrag beschikbaar te stellen, te dekken uit de algemene reserve. Op dit moment gaan wij uit van € 60.000 extra, maar bij een nadere uitwerking kan dit bedrag nog naar beneden worden bijgesteld. U kunt dit voorstel tegemoet zien voor de raadscyclus van 13 juni 2016.

C. **Extra inzet voor de A15**
Onze organisatie is met een grote inzet bezig met het behartigen van de belangen van onze gemeente en onze inwoners voor een goede inpassing van de A15. Voor een maximale invloed op het huidige ontwerpproces, is een van onze medewerkers gevraagd te participeren in het ontwerpteam van rijkswaterstaat. Wij zijn van mening dat de provincie onze inspanningen voor een goede inpassing in de gehele regio zou mogen belonen met een bijdrage. Wij hebben die bijdrage aan de provincie gevraagd, maar daar nog geen positief antwoord op gekregen. Zolang daarvoor geen budget beschikbaar is, zullen wij niet direct in het ontwerpproces kunnen participeren.

D. **Nieuwe taken en/of intensivering van bestaande taken**
Voor de volgende nieuwe taken en/of intensivering van bestaande taken is extra budget nodig om deze taken op te pakken danwel de aanpak te intensiveren.
- Voorbereiden op de Omgevingswet
- Intensivering vergunningverlening APV (ivm intensivering Bibob-toets voor aanvragen drank en horeca, veiligheidseisen rond evenementen en meer service verlenen aan aanvragers)
- Huisvesting statushouders vluchtelingen
- Voldoen aan normen voor garantiebanen
- Extra BOA-capaciteit (Integraal veiligheidsplan)

Voor deze extra taken of intensiveringen is een totaalbedrag nodig van incidenteel € 50.000 en structureel € 110.000. De structurele bedragen zullen wij inbrengen bij de afwegingen voor de nieuwe begroting en daarbij alle plussen en minnen wegen.
Voor de incidentele uitgaven zullen wij uw raad vragen om een budget beschikbaar te stellen. Wij zullen dit voorstel combineren met het voorstel genoemd onder B.

In het Presidium van 14 maart heeft de burgemeester op een verzoek van de heer Neuteboom naar inzicht in de knelpunten in de organisatie, toegezegd dat de secretaris daar binnenkort een presentatie over zou kunnen houden in de commissie bestuur. Wij stellen voor dat deze

presentatie wordt geagendeerd voor de commissie bestuur van 18 april a.s. De secretaris kan dan ook de achtergronden schetsen bij bovenstaand overzicht.

Duiven, 5 april 2016.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

secretaris, burgemeester,

Bijlagen:

Registratienummer Corsa:	*Omschrijving:*
1. Vul hier het stuknummer in (NIET het zaaknummer). Selecteer veld, begin te typen en tabtoets gebruiken voor de volgende cel.	

Verdere informatie:

1.

Gemeente Duiven

Raadsvoorstel

Registratienr. Corsa: 16RV023 Zaaknr.: 16dv01081

Portefeuillehouder(s): Wethouder Van Groningen
Productnummer:
Referendum mogelijk: Nee
Advisering door raadscommissies op 23, 24 en 26 mei 2016

Voor vragen
Naam: Mark Jordens
Telefoon: Doorkiesnummer 9238
E-mail: m.jordens@duiven.nl

Besluitvorming door de gemeenteraad op 13 juni 2016

Onderwerp: Jaarstukken 2015: Jaarrekening en jaarverslag 2015.

Beslispunten
1. Het saldo voor bestemming vast te stellen op € 795.914 positief.
2. Een bedrag van gesaldeerd € 2.142.245 aan de reserves toe te voegen zoals onder mutaties reserves aangegeven.
3. Het daarna ontstane negatieve saldo van € 1.346.331 te onttrekken aan de Algemene Reserve.
4. De jaarstukken 2015 vast te stellen.
5. De bestemmingsreserves Sociaal Domein en Wmo te maximeren op 10% van de Integratie-uitkering.

Inleiding
Ingevolge het bepaalde in artikel 197 en 198 van de Gemeentewet bieden wij u hierbij de jaarstukken 2015 ter vaststelling aan. Om ook voor de begroting 2017 voor repressief toezicht in aanmerking te kunnen komen, zal de jaarrekening inclusief jaarverslag voor 15 juli 2016 aan Gedeputeerde Staten moeten worden verzonden. Aansluiting is gezocht bij de opbouw van de Programmabegroting 2015 en de Productenramingen 2015. De Productenrekening 2015 is door het college vastgesteld. De jaarstukken 2015 worden u hierbij ter vaststelling aangeboden.

Beoogd effect
Het college legt door middel van het jaarverslag en de jaarrekening 2015 verantwoording af over het gevoerde beleid in 2015.

Argumenten

1.1 *Het resultaat is conform de voorschriften vastgesteld.*
Op grond van de voorschriften wordt er een resultaat voor en na bestemming gepresenteerd. Het positieve resultaat voor bestemming bedraagt € 795.914.
De mutaties op de reserves (de resultaatbestemming) is per saldo € 2.142.245 negatief, waardoor het resultaat van deze jaarrekening na bestemming € 1.346.331 negatief wordt.

3.1 Er is een apart raadsbesluit nodig.
Het saldo is op grond van artikel 42 van het Besluit Begroting en Verantwoording voor provincies en gemeenten (kortweg BBV) afzonderlijk op de balans opgenomen. De bestemming van het saldo vindt plaats nadat de jaarrekening is vastgesteld. Voor zowel de vaststelling als de bestemming zijn in de programmarekening afzonderlijke raadsbesluiten opgenomen.

3.2 Het resultaat onttrekken aan de Algemene Reserve.
Wij stellen voor het nadeel te onttrekken uit de Algemene Reserve. De stand van de Algemene Reserve na onttrekking van het resultaat over 2015 wordt € 4.299.380. Daarmee komen we ver onder de ondergrens van € 6,8 miljoen.

4.1 We willen voldoen aan de Gemeentewet.
De gemeenteraad moet de jaarstukken op grond van de Gemeentewet voor 15 juli 2016 vaststellen.

5.1 De bestemmingsreserves voor Sociaal Domein en Wmo zijn robuust.
Voorafgaand aan de grote decentralisaties bestond de angst dat gemeenten tekorten zouden krijgen door de kortingen die het Rijk op de budgetten had doorgevoerd. Uiteindelijk blijkt dat de gemeente Duiven een aanzienlijk bedrag heeft overgehouden op het programma Sociaal Domein. Nog niet alle eindafrekeningen met zorgaanbieders zijn binnen, maar hier hebben we in het resultaat rekening mee gehouden door nog te betalen bedragen op te nemen. We hebben het uiteindelijke overschot op de onderdelen Wmo en Jeugd met aftrek van het tekort op WSW Presikhaaf gestort in de bestemmingsreserve Sociaal Domein. Ook het overschot op de "oude" Wmo is in een bestemmingsreserve gestort. Deze bestemmingsreserves zijn in het leven geroepen om eventuele extra kortingen op de rijksbudgetten en incidentele tegenvallers binnen het Sociaal Domein op te kunnen vangen. De saldi van de bestemmingsreserves lopen door de stortingen behoorlijk op. Om het weerstandsvermogen te kunnen herstellen, stellen wij daarom voor om een maximum aan deze bestemmingsreserves te stellen. Als de bestemmingsreserve 10% van de integratie-uitkering bedraagt, dan is het saldo in principe toereikend om een korting van de rijksbudgetten voor minimaal 1 jaar op te kunnen vangen. Incidentele beleidsinitiatieven kunnen ook uit deze reserve worden gedekt. Bovendien wijzen de uitgaven bij de "oude" Wmo er op dat we op dit moment al op het uitgavenpatroon zitten waar we uiteindelijk op moeten uitkomen na de volgende korting door het Rijk. Voor de decentralisaties op Jeugd en Wmo kunnen we die inschatting nog niet maken omdat we nog geen historische cijfers beschikbaar hebben. De 10% die na de afroming in de reserve resteert, kan worden ingezet als de rechtszaak die op dit moment in Duiven wordt gevoerd in het nadeel van de gemeente uit zou vallen. Gezien het bovenstaande willen wij voorstellen de bestemmingsreserves voor Sociaal Domein en Wmo tot een maximum van 10% van de integratie-uitkering

te handhaven. Als de stand van de reserve boven dit bedrag uitkomt, willen we dit overschot in de Algemene Reserve storten zodat we het weerstandsvermogen kunnen verbeteren. In de eerste tussenrapportage 2016 zullen wij dit besluit financieel verwerken. Een en ander zou betekenen dat er ongeveer € 1 miljoen van de bestemmingsreserves naar de Algemene Reserve wordt overgeheveld en de stand van de reserve op € 5,3 miljoen komt als we ook het resultaat van 2015 verrekenen.

Kanttekeningen

4.1.1 Er blijven een aantal risico's spelen voor de gemeente Duiven.

Als we het nadelig resultaat van 2015 hebben onttrokken aan de Algemene Reserve blijft er nog een saldo over van € 4,3 miljoen. Als uw raad, conform dit voorstel, besluit de bestemmingsreserves Sociaal Domein en Wmo te maximeren dan zou de Algemene Reserve een saldo van € 5,3 miljoen hebben. Er wachten ons in de nabije toekomst nog een paar forse nadelen. Op dit moment is nog geen rekening gehouden met de afwaardering van Niet In Exploitatie Genomen Gronden (NIEGG's). Volgens de nieuwe BBV-regels zijn we daartoe verplicht en mogen deze gronden alleen nog op de balans worden gewaardeerd tegen landbouwgrondprijs. Dit voorstel is in de raadsvergadering van 9 mei jl. behandeld. In het voorstel is een nadeel van ongeveer € 450.000 becijferd.
Gezien de slechte situatie op de woningbouw- en bedrijventerreinmarkt lijkt het erop dat we op dit moment te veel grond aanbieden. Als de Provincie zou beslissen om het provinciaal aanbod te beteugelen moeten er mogelijk plannen worden geschrapt. Ook dat zou nog boekverliezen kunnen opleveren. In de tussentijd moeten we blijven proberen de grond die op dit moment beschikbaar is binnen de bestaande plannen te verkopen. De werkgroep Stimulering Kaveluitgifte en Kostenbesparing Gronden (SKKG) is druk doende hier passende oplossingen voor te vinden.

4.1.2 Aanvulling van de Algemene Reserve blijft een belangrijk aandachtspunt.

Een belangrijk aandachtspunt van onze provinciale toezichthouder zal zijn hoe we onze Algemene Reserve weer kunnen aanvullen tot de ondergrens van € 5,8 miljoen die is vastgesteld om de door ons berekende risico's op te kunnen vangen.

4.1.3 Accountantscontrole

Op het moment van schrijven van dit voorstel is de accountantscontrole nog niet volledig afgerond en het accountantsrapport nog niet ontvangen. Het Sociaal Domein en schattingsposten inzake voorzieningen zijn nog de belangrijkste aandachtspunten. Wij streven ernaar om het stuk bij de behandeling van de jaarrekening in uw raad te hebben bijgevoegd. Het lijkt er echter op dat dit door de onzekerheden en onduidelijkheid rondom het Sociaal Domein niet gaat lukken. De Sociale Verzekeringsbank heeft al aangegeven in juni pas met een verklaring te komen over de Persoons Gebonden Budgetten. Bovendien hebben we op dit moment nog niet alle accountantsverklaringen van zorgaanbieders binnen. Al deze verklaringen wil onze accountant in zijn oordeel meenemen. Onze provinciale toezichthouder heeft aangegeven vast te houden aan de voorwaarde dat de jaarstukken voor 15 juli moeten zijn aangeleverd inclusief een (gedeeltelijke) accountantsverklaring. Zodra wij meer duidelijkheid hebben rondom onze accountantsverklaring zullen wij hierop bij u terugkomen. Indien nodig zullen wij op 6 juli aansluitend op de bijeenkomst inzake de ambtelijke fusie Duiven-Westervoort dit agendapunt

agenderen zodat u formeel voor de 15e juli nog heeft ingestemd met de jaarstukken inclusief accountantsrapport.

Financiële paragraaf
Het boekjaar 2015 sluit na bestemming af met een negatief saldo van € 1.346.331. Door onttrekking van dit bedrag aan de Algemene Reserve verslechteren we ons weerstandsvermogen.

Communicatieparagraaf
De jaarstukken zijn in alle commissies behandeld. Voorafgaand aan de behandeling van de Jaarstukken 2015 in de Raadscommissie Bestuur van 23 mei 2016 is voor alle raadsleden een workshop/infomarkt gehouden waarbij zij in de gelegenheid werden gesteld om dieper op de Programmarekening in te gaan.

Duiven, 25 april 2016.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

secretaris, burgemeester,

Bijlagen:

Registratienummer Corsa:	*Omschrijving:*
1. 16int01626	Jaarstukken 2015
2. 16RB017	Vaststellen jaarstukken
3. 16RB018	Bestemmen rekeningsaldo

Raadsvoorstel

Registratienr. Corsa: 16RV023 Zaaknr.: 16dv01081

Portefeuillehouder(s): Wethouder Van Groningen
Productnummer:
Referendum mogelijk: Nee
Advisering door raadscommissies op 23, 24 en 26 mei 2016

Voor vragen
Naam: Mark Jordens
Telefoon: Doorkiesnummer 9238
E-mail: m.jordens@duiven.nl

Besluitvorming door de gemeenteraad op 13 juni 2016

Onderwerp: Jaarstukken 2015: Jaarrekening en jaarverslag 2015.

Beslispunten
1. Het saldo voor bestemming vast te stellen op € 795.914 positief.
2. Een bedrag van gesaldeerd € 2.142.245 aan de reserves toe te voegen zoals onder mutaties reserves aangegeven.
3. Het daarna ontstane negatieve saldo van € 1.346.331 te onttrekken aan de Algemene Reserve.
4. De jaarstukken 2015 vast te stellen.
5. De bestemmingsreserves Sociaal Domein en Wmo te maximeren op 10% van de Integratie-uitkering.

Inleiding
Ingevolge het bepaalde in artikel 197 en 198 van de Gemeentewet bieden wij u hierbij de jaarstukken 2015 ter vaststelling aan. Om ook voor de begroting 2017 voor repressief toezicht in aanmerking te kunnen komen, zal de jaarrekening inclusief jaarverslag voor 15 juli 2016 aan Gedeputeerde Staten moeten worden verzonden. Aansluiting is gezocht bij de opbouw van de Programmabegroting 2015 en de Productenramingen 2015. De Productenrekening 2015 is door het college vastgesteld. De jaarstukken 2015 worden u hierbij ter vaststelling aangeboden.

Beoogd effect
Het college legt door middel van het jaarverslag en de jaarrekening 2015 verantwoording af over het gevoerde beleid in 2015.

Argumenten

1.1 *Het resultaat is conform de voorschriften vastgesteld.*
Op grond van de voorschriften wordt er een resultaat voor en na bestemming gepresenteerd. Het positieve resultaat voor bestemming bedraagt € 795.914.
De mutaties op de reserves (de resultaatbestemming) is per saldo € 2.142.245 negatief, waardoor het resultaat van deze jaarrekening na bestemming € 1.346.331 negatief wordt.

3.1 Er is een apart raadsbesluit nodig.
Het saldo is op grond van artikel 42 van het Besluit Begroting en Verantwoording voor provincies en gemeenten (kortweg BBV) afzonderlijk op de balans opgenomen. De bestemming van het saldo vindt plaats nadat de jaarrekening is vastgesteld. Voor zowel de vaststelling als de bestemming zijn in de programmarekening afzonderlijke raadsbesluiten opgenomen.

3.2 Het resultaat onttrekken aan de Algemene Reserve.
Wij stellen voor het nadeel te onttrekken uit de Algemene Reserve. De stand van de Algemene Reserve na onttrekking van het resultaat over 2015 wordt € 4.299.380. Daarmee komen we ver onder de ondergrens van € 6,8 miljoen.

4.1 We willen voldoen aan de Gemeentewet.
De gemeenteraad moet de jaarstukken op grond van de Gemeentewet voor 15 juli 2016 vaststellen.

5.1 De bestemmingsreserves voor Sociaal Domein en Wmo zijn robuust.
Voorafgaand aan de grote decentralisaties bestond de angst dat gemeenten tekorten zouden krijgen door de kortingen die het Rijk op de budgetten had doorgevoerd. Uiteindelijk blijkt dat de gemeente Duiven een aanzienlijk bedrag heeft overgehouden op het programma Sociaal Domein. Nog niet alle eindafrekeningen met zorgaanbieders zijn binnen, maar hier hebben we in het resultaat rekening mee gehouden door nog te betalen bedragen op te nemen. We hebben het uiteindelijke overschot op de onderdelen Wmo en Jeugd met aftrek van het tekort op WSW Presikhaaf gestort in de bestemmingsreserve Sociaal Domein. Ook het overschot op de “oude” Wmo is in een bestemmingsreserve gestort. Deze bestemmingsreserves zijn in het leven geroepen om eventuele extra kortingen op de rijksbudgetten en incidentele tegenvallers binnen het Sociaal Domein op te kunnen vangen. De saldi van de bestemmingsreserves lopen door de stortingen behoorlijk op. Om het weerstandsvermogen te kunnen herstellen, stellen wij daarom voor om een maximum aan deze bestemmingsreserves te stellen. Als de bestemmingsreserve 10% van de integratie-uitkering bedraagt, dan is het saldo in principe toereikend om een korting van de rijksbudgetten voor minimaal 1 jaar op te kunnen vangen. Incidentele beleidsinitiatieven kunnen ook uit deze reserve worden gedekt. Bovendien wijzen de uitgaven bij de “oude” Wmo er op dat we op dit moment al op het uitgavenpatroon zitten waar we uiteindelijk op moeten uitkomen na de volgende korting door het Rijk. Voor de decentralisaties op Jeugd en Wmo kunnen we die inschatting nog niet maken omdat we nog geen historische cijfers beschikbaar hebben. De 10% die na de afroming in de reserve resteert, kan worden ingezet als de rechtszaak die op dit moment in Duiven wordt gevoerd in het nadeel van de gemeente uit zou vallen. Gezien het bovenstaande willen wij voorstellen de bestemmingsreserves voor Sociaal Domein en Wmo tot een maximum van 10% van de integratie-uitkering

te handhaven. Als de stand van de reserve boven dit bedrag uitkomt, willen we dit overschot in de Algemene Reserve storten zodat we het weerstandsvermogen kunnen verbeteren. In de eerste tussenrapportage 2016 zullen wij dit besluit financieel verwerken. Een en ander zou betekenen dat er ongeveer € 1 miljoen van de bestemmingsreserves naar de Algemene Reserve wordt overgeheveld en de stand van de reserve op € 5,3 miljoen komt als we ook het resultaat van 2015 verrekenen.

Kanttekeningen

4.1.1 Er blijven een aantal risico's spelen voor de gemeente Duiven.

Als we het nadelig resultaat van 2015 hebben onttrokken aan de Algemene Reserve blijft er nog een saldo over van € 4,3 miljoen. Als uw raad, conform dit voorstel, besluit de bestemmingsreserves Sociaal Domein en Wmo te maximeren dan zou de Algemene Reserve een saldo van € 5,3 miljoen hebben. Er wachten ons in de nabije toekomst nog een paar forse nadelen. Op dit moment is nog geen rekening gehouden met de afwaardering van Niet In Exploitatie Genomen Gronden (NIEGG's). Volgens de nieuwe BBV-regels zijn we daartoe verplicht en mogen deze gronden alleen nog op de balans worden gewaardeerd tegen landbouwgrondprijs. Dit voorstel is in de raadsvergadering van 9 mei jl. behandeld. In het voorstel is een nadeel van ongeveer € 450.000 becijferd.
Gezien de slechte situatie op de woningbouw- en bedrijventerreinmarkt lijkt het erop dat we op dit moment te veel grond aanbieden. Als de Provincie zou beslissen om het provinciaal aanbod te beteugelen moeten er mogelijk plannen worden geschrapt. Ook dat zou nog boekverliezen kunnen opleveren. In de tussentijd moeten we blijven proberen de grond die op dit moment beschikbaar is binnen de bestaande plannen te verkopen. De werkgroep Stimulering Kaveluitgifte en Kostenbesparing Gronden (SKKG) is druk doende hier passende oplossingen voor te vinden.

4.1.2 Aanvulling van de Algemene Reserve blijft een belangrijk aandachtspunt.

Een belangrijk aandachtspunt van onze provinciale toezichthouder zal zijn hoe we onze Algemene Reserve weer kunnen aanvullen tot de ondergrens van € 5,8 miljoen die is vastgesteld om de door ons berekende risico's op te kunnen vangen.

4.1.3 Accountantscontrole

Op het moment van schrijven van dit voorstel is de accountantscontrole nog niet volledig afgerond en het accountantsrapport nog niet ontvangen. Het Sociaal Domein en schattingsposten inzake voorzieningen zijn nog de belangrijkste aandachtspunten. Wij streven ernaar om het stuk bij de behandeling van de jaarrekening in uw raad te hebben bijgevoegd. Het lijkt er echter op dat dit door de onzekerheden en onduidelijkheid rondom het Sociaal Domein niet gaat lukken. De Sociale Verzekeringsbank heeft al aangegeven in juni pas met een verklaring te komen over de Persoons Gebonden Budgetten. Bovendien hebben we op dit moment nog niet alle accountantsverklaringen van zorgaanbieders binnen. Al deze verklaringen wil onze accountant in zijn oordeel meenemen. Onze provinciale toezichthouder heeft aangegeven vast te houden aan de voorwaarde dat de jaarstukken voor 15 juli moeten zijn aangeleverd inclusief een (gedeeltelijke) accountantsverklaring. Zodra wij meer duidelijkheid hebben rondom onze accountantsverklaring zullen wij hierop bij u terugkomen. Indien nodig zullen wij op 6 juli aansluitend op de bijeenkomst inzake de ambtelijke fusie Duiven-Westervoort dit agendapunt

agenderen zodat u formeel voor de 15e juli nog heeft ingestemd met de jaarstukken inclusief accountantsrapport.

Financiële paragraaf
Het boekjaar 2015 sluit na bestemming af met een negatief saldo van € 1.346.331. Door onttrekking van dit bedrag aan de Algemene Reserve verslechteren we ons weerstandsvermogen.

Communicatieparagraaf
De jaarstukken zijn in alle commissies behandeld. Voorafgaand aan de behandeling van de Jaarstukken 2015 in de Raadscommissie Bestuur van 23 mei 2016 is voor alle raadsleden een workshop/infomarkt gehouden waarbij zij in de gelegenheid werden gesteld om dieper op de Programmarekening in te gaan.

Duiven, 25 april 2016.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

secretaris, burgemeester,

Bijlagen:

Registratienummer Corsa:	*Omschrijving:*
1. 16int01626	Jaarstukken 2015
2. 16RB017	Vaststellen jaarstukken
3. 16RB018	Bestemmen rekeningsaldo

Raadsbesluit

Besluitnr.: 16RB018
Zaaknr.: 16dv01081

Besluit tot het bestemmen van het rekeningsaldo.

De raad van de gemeente Duiven;

gelezen de door burgemeester en wethouders opgestelde programmarekening over 2015;

gelet op de desbetreffende bepalingen in de Gemeentewet en het Besluit Begroting en Verantwoording;

b e s l u i t :

1. het saldo voor bestemming vast te stellen op € 795.914 positief;
2. een bedrag van gesaldeerd € 2.142.245 aan de reserves toe te voegen zoals onder mutaties reserves aangegeven;
3. het daarna ontstane negatieve saldo van € 1.346.331 te onttrekken aan de Algemene Reserve;
4. de bestemmingsreserve Sociaal Domein en de bestemmingsreserve Wmo te maximeren op 10% van de Integratie-uitkering.

Aldus besloten in zijn openbare vergadering van 13 juni 2016.

De raad van de gemeente Duiven,

griffier,
M.P.M. (Mat) Gijsbers

voorzitter,
drs. H.B.I. (Rik) de Lange

Raadsbesluit

Besluitnr.: 16RB017
Zaaknr.: 16dv01081

Besluit tot het vaststellen van de jaarrekening 2015.

De raad van de gemeente Duiven;

gelezen de door burgemeester en wethouders opgestelde jaarstukken over 2015;

gelet op de desbetreffende bepalingen in de Gemeentewet en het Besluit Begroting en Verantwoording;

b e s l u i t :

de jaarstukken over het jaar 2015 vast te stellen.

Aldus besloten in zijn openbare vergadering van 13 juni 2016.

De raad van de gemeente Duiven,

griffier,
M.P.M. (Mat) Gijsbers

voorzitter,
drs. H.B.I. (Rik) de Lange

Jaarstukken 2015

Inhoudsopgave

Inleiding 3
Jaarverslag - Programmaverantwoording 7
Programma 1 Bestuur 9
Programma 2 Openbare orde en veiligheid 15
Programma 3 Openbare Ruimte 19
Programma 4 Economische Zaken 27
Programma 5 Onderwijs en Jeugd 33
Programma 6 Vrijetijdsbesteding 39
Programma 7 Sociale Voorziening en Maatschappelijke Dienstverlening 45
Programma 8 Milieu 51
Programma 9 Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting 59
Programma 10 Zorg in het Sociaal Domein 71
Algemene Dekkingsmiddelen 77
Onvoorzien 81
Jaarverslag - Paragrafen 83
Paragraaf 1 Lokale heffingen 85
Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 93
Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen 101
Paragraaf 4 Financiering 107
Paragraaf 5 Bedrijfsvoering 113
Paragraaf 6 Verbonden partijen 121
Paragraaf 7 Grondbeleid 131
Jaarrekening - Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 147
Overzicht van baten en lasten per programma 149
Toelichting overzicht van baten en lasten 155
Inkomsten 163
Financiële positie 165
Jaarrekening - Balans 169
Activa 173
Passiva 183
Bijlagen behorende bij de jaarrekening 215
SISA 217
Model D 221
Bijlagen niet behorende tot de jaarrekening 225
Kerngegevens 226
Beleidsnota's per programma 228
Producten per programma 230
Geactiveerde kredieten 233
Raadsbesluiten 239
Besluit tot vaststelling van de jaarrekening 241
Besluit tot het bestemmen van het rekeningsaldo 243

Inleiding

Trots en ambitie

Als we terugkijken op het jaar 2015, komen twee gevoelens bij ons boven. Trots op wat er allemaal is bereikt en ook het besef dat we nog niet klaar zijn, want er is nog veel te doen.

Voor de drie pijlers van ons collegeprogramma, die ook zijn verbeeld in de onderstaande driehoek, geldt deze trots en ambitie in het bijzonder.

We zijn blij dat de transitie van de nieuwe zorgtaken goed is gelukt. Onze mensen hebben de taken goed opgepakt, hebben continuïteit van zorg gewaarborgd en cliënten hebben, gelet op de beleidskaders, de zorg gekregen die nodig was. Daarbij zijn we ook binnen de financiële kaders gebleven. We hebben ook nog volop ambitie, want na de transitie is het tijd voor de transformatie. Dat betekent werken aan een basisnetwerk, waardoor minder snel zwaardere zorg nodig is en dat betekent een verdere integratie met andere taken van de gemeente en het leggen van verbindingen tussen Participatiewet, Wmo en Jeugdwet. Ook binnen de Participatiewet is nog veel te doen, want veel mensen staan langdurig langs de kant en de toekomst van “Presikhaaf-bedrijven” en het Werkgeversservicepunt zijn nog niet uitgekristalliseerd.

Voor overheidsparticipatie hebben we een fase van zoeken naar een goede aanpak vanuit de gemeente achter de rug. Het blijft nog pionieren, want het vormgeven van een andere verhouding tussen gemeente en samenleving verloopt niet volgens een vast sjabloon. Sterker nog, meer dan ooit wordt van ons flexibiliteit gevraagd om “mee te dansen met de samenleving”. Hoe meer de samenleving daarbij de leiding heeft, hoe minder voorspelbaar wij ons werk kunnen doen. Het blijft dus pionieren, maar wij denken intern wel de goede aanpak te hebben gevonden. Een aanpak waarbij ook de gemeenteraad een belangrijke rol speelt en ook een aanpak die in een aantal trajecten al gestalte krijgt. Voorbeelden daarvan zijn de jongerenontmoetingsplek aan de Westsingel en het beleidstraject BOSS (bewegen, ontmoeten, sport en spelen). Vooral bij overheidsparticipatie beseffen wij ook dat we nog lang niet klaar zijn en dat we nog vol zijn van ambitie. Want een verdere gevoeligheid op dit punt in de organisatie is nodig. Ook vanuit dit perspectief bezien, is de ambtelijke fusie dus een gouden kans om bij het ontwerp van de nieuwe organisatie hierop te bouwen. Maar ook in de samenleving is nog een ontwikkeling nodig.

We hebben het afgelopen jaar een grote slag gemaakt in de financiële duurzaamheid van onze gemeente. De in 2014 afgesproken bezuinigingen zijn doorgevoerd en ook gerealiseerd, op een enkel punt na dat ook voor latere jaren stond gepland. We hebben een enorme verandering van het afvalbeleid doorgevoerd van alles in de vaste lasten waardoor iedereen voor alles betaalt, naar de gebruiker betaalt. Met een verlaging van de afvalstoffenheffing met maar liefst 1/3 deel. Daardoor ontstond ruimte om bij gelijkblijvende lastendruk de OZB te verhogen, zodat de combinatie van bezuinigingen en inkomstenverhoging zorgt voor een gezond financieel meerjarenperspectief. Ook op een andere wijze hebben we stappen gezet naar een financieel duurzame gemeente. Risico’s zijn omgezet naar voorzieningen en de dekking van een aantal posten hebben we verstevigd. We schuiven de problemen niet voor ons uit naar komende colleges, maar lossen die nu op! Zo hebben we bij de vorige jaarrekening een voorziening gevormd voor de pensioenen van de wethouders, zodat pensionering van wethouders de jaarlijkse

exploitatie niet meer belast. Zo hebben we nu de bijdrage aan het Vitaal Centrum, die uit de reserve Cultuurhuis zou komen, direct verrekend met het afgeproken bedrag. Oorspronkelijke gedachte was dat deze bijdrage plaats zou vinden met winsten uit de grondexploitaties van de bedrijventerreinen. Niet in exploitatie genomen gronden boeken we af naar marktwaarde. Boekwaardes van schoolgebouwen en leermiddelen die niet meer reëel zijn boeken we af. En tegenover financiële risico's in het sociaal domein vullen we de reserve sociaal domein verder aan.

Dat alles laat onverlet dat we nog verdere ambities hebben op het terrein van financiële duurzaamheid, want onze algemene reserve is nog niet op het peil dat wij nodig achten. Bovendien hebben we nog steeds zorgen over de verkoop van bedrijventerrein. De eerste tekenen van herstel zijn er, maar er moeten nog heel wat vierkante meters worden verkocht om verdere afboeking en winstverdamping te voorkomen.

Ook als we kijken naar de verbinding van de drie pijlers van ons collegeprogramma, zoals weergegeven in onderstaande driehoek, zijn we trots op wat we al bereikt hebben in het besef dat juist in die verbinding nog een grote ambitie ligt.

In het fysieke domein hebben we belangrijke vorderingen gemaakt op de weg naar een goede inpassing van de A15. In het overleg met bewoners, andere gemeenten, rijkswaterstaat en de provincie hebben we een constructieve lijn te pakken. Het vasthouden van deze lijn vraagt nog veel van onze inspanningen. Ook zijn we blij met de nieuwe Structuurvisie die de raad heeft vastgesteld. We beschikken daarmee over een actuele visie, die het ook mogelijk maakt gebruik te maken van nieuwe financieel-ruimtelijke instrumenten.

We zijn trots op het nieuwe gebouw van fase 2 in het Vitaal Centrum. Een prachtig gebouw met een ambitieus cultureel centrum als belangrijke huurder, die ook verbindingen legt met andere partners zoals bibliotheek en muziekschool. In de mooie weken van oktober konden we al gevulde terrassen zien en daarmee een klein voorproefje van de situatie van een nieuw Remigiusplein. Maar ook hier beseffen we dat we nog niet klaar zijn, want de verkoop aan een belegger en het verder vullen van de ruimten in gebouw staat nog op ons lijstje. Evenals het afronden van het project met fase 4.

De hervorming in het afvalbeleid hebben we aangepakt vanuit in eerste instantie financiële overwegingen, maar het resultaat zal ook belangrijke milieutechnische consequenties hebben. Wij

hebben goede hoop op een verdere scheiding van het afval, zodat we ook op deze wijze werken aan een duurzame samenleving.

Ook in het afgelopen jaar hebben we weer veel aandacht gehad voor het beheer van ons gemeentelijk vastgoed en de uitvoering van de door de raad vastgestelde Kadernota GTS. Het blijft een weerbarstige materie. Weerbarstig, omdat het aanpassen van in jaren scheef gegroeide situaties met de nodige emoties gepaard gaat. En ook weerbarstig omdat onze administraties vanuit het verleden niet zijn ingericht op een meer zakelijk beheer van onze accommodaties. We hebben gelukkig stapjes kunnen zetten en beseffen voor dit dossier eens te meer dat er nog volop ambitie is. Ambitie die nodig is om ons vastgoed mee te laten bewegen met de trend in de samenleving en die noodzakelijk is om een adequaat palet aan vastgoed ook financieel duurzaam te kunnen aanbieden.

Het financiële resultaat kunnen we op verschillende manieren bekijken. Het uiteindelijke saldo is negatief: - € 1,3 mln. Het negatieve saldo wordt voor een belangrijk deel door incidentele factoren bepaald. Zo is er een nadeel op de grondexploitaties van € 856.000 en een nadeel wegens een storting in het complex Vitaal Centrum, die voorzien was uit de reserve Kultuurhuus Vitaal Centrum, met € 1,1 miljoen. Daarnaast is er een voordeel van € 1,6 miljoen op het sociaal domein. Dat voordeel is niet verwerkt in het saldo, omdat dit wordt gestort in de betreffende reserve. De stand van de Algemene Reserve per 31 december 2015 is € 5.645.711. Als het rekeningresultaat over 2015 hiermee is verrekend blijft er nog € 4.299.380.

Zo beschouwd, stemt ook het financiële resultaat van de jaarrekening tot tevredenheid. We zijn er trots op dat op de reguliere taken een flink positief resultaat is geboekt en tegelijkertijd ligt er nog een grote ambitie: de algemene reserve moet op niveau worden gebracht.

Duiven, 26 april 2016

Burgemeester en wethouders van Duiven.

Jaarverslag - Programmaverantwoording

Programma 1	Bestuur
Programma 2	Openbare orde en veiligheid
Programma 3	Openbare ruimte
Programma 4	Economische zaken
Programma 5	Onderwijs en jeugd
Programma 6	Vrijetijdsbesteding
Programma 7	Sociale voorziening en maatschappelijke dienstverlening
	A. Inkomen.
	B. Zorg.
	C. Lokaal sociaal beleid.
Programma 8	Milieu
Programma 9	Ruimtelijke ordening en Volkshuisvesting
Programma 10	Sociaal Domein
	Algemene dekkingsmiddelen
	Onvoorzien

Programma 1 Bestuur

Programmadoelstelling

Burgers moeten het vertrouwen hebben dat het gemeentebestuur besluiten neemt, beleid ontwikkelt en diensten verleent, die in het belang zijn van Duiven en de Duivense bevolking.

Kader/context

Collegeakkoord:
1. Communicatie
Voortdurende aandacht aan goede communicatie met de samenleving. Betrokkenheid van de samenleving en het vergroten van draagvlak voor de keuzes die de gemeente maakt vragen om heldere uitleg en transparante informatie.

2. Informatiebeveiliging
De beveiliging van de informatie aanpassen aan de VNG-richtlijn en daarbij ook uitdrukkelijk aandacht schenken aan de gegevens die we in het sociale domein gaan vastleggen.

3. Samenwerking
Meer samenwerken in de Liemers als dat op termijn voordelen oplevert in de gezamenlijk te bereiken doelen en we met minder inzet meer resultaat kunnen boeken. Onderzoeken of samen inkopen van goederen en diensten in de Liemers of met andere gemeenten verder kan worden uitgebreid en of dit kan leiden tot een beperking van onze uitgaven en kosten. Daarbij ook evalueren of het gelukt is meer opdrachten te verstrekken aan lokale en Liemerse bedrijven.
Doe kritisch onderzoek naar de stedenband en kijk of mogelijk verbinding vanuit economie tot verbetervoorstellen kan leiden.

Algemeen
Identiteitsmanagement en persoonsinformatie vormen de kerncompetenties van het vakgebied van Burgerzaken. Burgerzaken draait om mensen: hun identiteit en hun persoonsgegevens. Met hun identiteit hebben de burgers recht op allerlei voorzieningen en diensten van de overheid. Burgerzaken vervult de rol van poortwachter door het vaststellen en vastleggen van de identiteit bij geboorte of bij binnenkomst van elke nieuwe inwoner van Nederland. Verder is Burgerzaken door de afgifte van reis- en rijdocumenten een belangrijke speler in de keten van identiteitsvaststelling, identiteitscontrole en identiteitsbescherming. Het vastleggen, beheren en verstrekken van authentieke persoonsgegevens is de tweede kerncompetentie van Burgerzaken. Deze competentie is belangrijk als basis voor een goede en efficiënte publieke dienstverlening. Door het volgen van een aantal opleidingen in het kader van de pilot Naar Betrouwbare Persoonsgegevens streven we naar een hoog niveau van kennis voor dit vakgebied. Alle genoemde competenties van Burgerzaken leveren een belangrijke bijdrage aan de hoofddoelstelling van programma 1.

Hoofddoelstelling "Het vertrouwen van burgers in het gemeentebestuur dient te worden vergroot"

Subdoelstellingen:
- Burgers (her)kennen en waarderen het gemeentelijk beleid en gemeentelijke besluitvorming.
- Kaderstelling, besluitvorming en verantwoording vindt op voor burgers transparante wijze plaats.
- Het gemeentebestuur heeft voldoende inzicht in de belangen van burgers, organisaties, instellingen etc.
- Nieuw beleid komt -in principe- op interactieve wijze of via overheidsparticipatie tot stand.
- De juridische kwaliteit van de gemeentelijke besluiten is van hoog niveau.
- Betrouwbare identiteitsbepaling bij de intake door Burgerzaken.
- Voorkomen en bestrijden van identiteitsfraude.
- Goede en efficiënte publieke dienstverlening.

Wat hebben we bereikt?

Samenwerking en informatiebeveiliging

In de paragraaf bedrijfsvoering (paragraaf 5) is met betrekking tot deze onderwerpen uit het collegeakkoord onder "intergemeentelijke samenwerking" en "informatiebeleid" opgenomen op welke wijze het college het afgelopen jaar aan deze onderwerpen invulling heeft gegeven.

Sociale media

In de begroting voor 2015 is aangegeven dat gezien de bezetting er beperkt gebruik gemaakt kan worden van de inzet van sociale media. In 2015 is wel een plan opgesteld hoe te komen tot implementatie van sociale media in de organisatie. Voor de begroting van 2016 zijn hiervoor ook structurele middelen ter beschikking gekomen. Het opgestelde plan wordt in 2016 ingevoerd.

Overheidsparticipatie

In de begroting van 2015-2018 wordt de bestuursstijl Overheidsparticipatie in de inleiding, programma 1 (Bestuur) en programma 7c (Lokaal Sociaal Beleid) genoemd. In deze jaarrekening volgt de verantwoording in programma 1.

Wat is het ook al weer?

Bij burgerparticipatie doen onze inwoners mee met ons als gemeente en bij overheidsparticipatie doen wij mee met onze inwoners. In feite gaat het om de wijze waarop we als gemeente ruimte creëren aan onze gemeenschap. Overheidsparticipatie is daarmee net als burgerparticipatie een bestuursstijl en daarmee ook niet voor al onze uitdagingen als werkwijze geschikt.

Plan van loslaten

De vernieuwde ambtelijke werkgroep heeft in 2015 een plan van loslaten opgeleverd. Vervolgens zijn we aan de slag gegaan met de vier hoofdthema's uit dit plan. Deze zijn visie, raad, organisatie en doe-spoor. Samengevat hebben we binnen deze thema's het volgende bereikt.

Visie

Er ligt inmiddels een praatvisie waarover in 2016 tussen gemeente (-raad) en samenleving een dialoog volgt. Ook hebben we het thema nader geïntegreerd in de Begroting 2016-2019.

Raad

De raad is middels een aantal voortgangs- en tussenrapportages op de hoogte gehouden over de vorderingen op het gebied van overheidsparticipatie. Ook speciale raadsbijeenkomsten zijn georganiseerd om de raadsleden en fractieassistenten kennis te laten maken met deze werkwijze en gerelateerde projecten als BOSS en de Transformatiedialoog. Een afvaardiging van deze groep heeft met ons meegedacht en dat stellen wij zeer op prijs. In 2016 krijgt dit een vervolg.

Organisatie

Ook intern is overheidsparticipatie diverse malen bij college, management en teamleiders onder de aandacht gebracht. Voor de laatste twee hebben we een werksessie georganiseerd die in het teken stond van rek in allerlei soorten regels. Regels werken vaak belemmerend voor initiatieven vanuit de samenleving. In 2016 krijgt dit een vervolg mede in het kader van het opleidingsplan.

Doe-spoor

In 2015 hebben we twee werkbezoeken (Hellendoorn en Oude IJsselstreek) afgelegd. De ervaringen hebben we meegenomen in onze aanpak.
In dit jaar hebben we ook ''Kleur uw buurt!'' gelanceerd. Dit is een website en een fonds met als doel om burgerinitiatieven zichtbaarder te maken en financieel te stimuleren.

Bij het vaststellen van de kadernota is de raad akkoord gegaan met een structurele reservering van € 25.000 vanaf de Begroting 2015-2018 ter facilitering van initiatieven vanuit de samenleving. Dit budget is nadrukkelijk bedoeld om intern te vernieuwen en om de werkgroep te ondersteunen. Daarnaast was er voor 2015 € 12.500 extra beschikbaar om initiatieven die bijdragen aan

participatie en zelfredzaamheid te stimuleren. Beide budgetten zijn volledig ingezet. In totaal zijn er 26 initiatieven vanuit de samenleving gehonoreerd met een bijdrage.

Stadsregio Arnhem Nijmegen
Doordat de Wet Gemeenschappelijke regelingen Plus is ingetrokken, is de stadsregio sinds 1 juli 2015 in liquidatie. De discussie over het vervolg van de stadsregio is in oktober 2015 afgerond. Alle gemeenten hebben besloten door te gaan in een gemeenschappelijke regeling met een Gemeenschappelijk Orgaan.

Modernisering GBA
Door de vertraging in het landelijk project Modernisering GBA, nu Operatie BRP genoemd, is in 2015 ook binnen de Liemerse samenwerking een pas op de plaats gemaakt. Het Plan van Aanpak Operatie BRP is inmiddels wel gereed. Wordt de ingeslagen weg voortgezet of kiezen we voor een nieuwe versie (iBurgerzaken) van de bestaande BRP-applicatie die klaar is voor de toekomst, dus ook voor de Operatie BRP.
In 2016 zal deze beslissing genomen moeten worden in verband met de invoering van het nieuwe Logisch Ontwerp 3.10 op 3 september 2016 en het beëindigen van het regulier onderhoud op de bestaande BRP-applicatie van onze leverancier. Met een kleine financiële inspanning moet de tussentijdse overgang mogelijk zijn. Dan ontstaan ook nieuwe mogelijkheden voor de verbetering van digitale dienstverlening van een aantal veel voorkomende producten van Burgerzaken.

Dienstverleningsambities
Onze ambitie voor 2015 was het meer en beter, direct beantwoorden van klantvragen in het KCC. Ten behoeve van deze ambitie is een aantal stappen gezet in 2015. Zo zijn er Servicenormen ontwikkeld, is er een nieuwe website live gegaan en hebben we een klantcontactsysteem in gebruik genomen. Ook hebben we het aantal productduo's uitgebreid.

1. Servicenormen
In het voorjaar van 2015 heeft een werkgroep, bestaande uit collega's vanuit iedere afdeling, een voorstel gemaakt voor het verbeteren van onze dienstverlening door het invoeren van Servicenormen, afspraken over de manier waarop we als organisatie reageren en anticiperen op klantvragen. Alvorens deze Servicenormen met onze klant te communiceren is een goede implementatie daarvan binnen de organisatie van belang. Vragen als "wat betekent dit voor de organisatie, voor het team en voor iedere medewerker, en hoe organiseren we dit?" dienen daarbij te worden beantwoord. In het eerste kwartaal van 2016 wordt de implementatie van de Servicenormen binnen de teams opgepakt.

2. Website
Op 6 november 2015 is onze nieuwe website live gegaan, een toptakenwebsite. Een website gericht op dienstverlening, uitgaande van de toptaken van onze klanten. Daarbij is het voor de belangrijkste producten mogelijk deze online aan te vragen. Ook kan men online een melding doen en afspraken maken bij de verschillende publieksbalies. De vormgeving, structuur en inhoud van de website is erop gericht het merendeel van onze bezoekers in een oogopslag te laten vinden wat zij zoekt. Daarnaast is de website gebouwd met het oog op toenemend gebruik van mobiele apparaten en wordt deze op alle devices goed weergegeven en te gebruiken.
De website is dynamisch en de inrichting en inhoud worden voortdurend aangepast aan de klantvraag. Hiertoe wordt het klantgedrag gemonitord en vindt intensieve afstemming met de vakafdelingen plaats over het finetunen van content. Medio 2016 zal een rapportage worden uitgebracht met de eerste bevindingen over de website en onze online dienstverlening.

3. Klantcontactsysteem
Sinds november 2015 is er een nieuw klantcontactsysteem in gebruik, Join Klantcontact van Decos. Hierin kunnen alle klantcontacten worden vastgelegd, geregistreerd en teruggevonden. Op

dit moment is de belangrijkste functionaliteit het registreren en afhandelen van terugbelverzoeken. Daardoor is de opvolging van telefonische klantcontacten zichtbaar in het KCC en kan de frontoffice klanten bij een volgend contact beter te woord staan.

4. Productduo's
In 2014 zijn we gestart met de vorming van productduo's. Deze productduo's bestaan uit een KCC-medewerker en een medewerker vanuit de vakafdeling. Zij zorgen voor onderlinge afstemming en informatie-uitwisseling. In 2015 hebben we het aantal productduo's uitgebreid. Op de meeste vakgebieden zijn nu productduo's actief. Hierdoor is steeds meer informatie in het KCC beschikbaar, waardoor meer klantvragen direct in de frontoffice kunnen worden beantwoord.

Verkiezingen
De gecombineerde verkiezingen voor de Provinciale Staten van Gelderland en het Waterschap Rijn en IJssel zijn goed verlopen, ondanks het feit dat er weer met het oude potlood gestemd moest worden. Het was voor alle gemeenten in Nederland de eerste keer, maar de Duivense ervaring klopt ook met die van de rest van Nederland. Door een efficiënte inkoop van het drukwerk, de bezorging van de stempassen en goede afspraken over de logistieke onderdelen van het verkiezingsproces hebben we uiteindelijk een zeer forse besparing in de kosten kunnen realiseren. De toevoeging door het rijk van een bedrag aan het gemeentefonds was ruim voldoende om deze extra verkiezing voor het Waterschap Rijn en IJssel budgetneutraal te kunnen organiseren.

Bezwaren en klachten
Een goede indicator voor de kwaliteit van onze dienstverlening is de behandeling van bezwaarschriften. In 2015 zijn in totaal 58 bezwaren ingediend. Dit betreft een daling ten opzichte van 2014. Toen werden er 67 bezwaren ingediend. Met name op het gebied van ruimtelijke ordening was sprake van een afname van het aantal bezwaren.
Waar sprake is van ingediende bezwaren of klachten – een uiting van ontevredenheid – is het streven erop gericht de afhandeling daarvan zoveel mogelijk naar tevredenheid van de burgers te laten plaatsvinden. Een van de normen daarbij is een vlotte afhandeling van de bezwaren. Het doel dat daarvoor over 2015 is gesteld, is de afhandeling van ten minste 95% van de bezwaren binnen de wettelijke termijn. In 94,5% van de gevallen werd ruim binnen de wettelijke termijn beslist. Daarmee is het doel bijna behaald. Wij zijn dus op de goede weg te meer daar bij de behandeling van bezwaren naast een kwaliteitsdoelstelling ook een bezuinigingstaakstelling geldt. Om die taakstelling te behalen, worden zittingen soms uitgesteld tot een later moment om meer zaken tegelijk te kunnen behandelen en daarmee de kosten voor de hoorzittingen te beperken. Dit betekent per definitie dat behandeltermijnen langer zijn.
Als we kijken naar de resultaten van de behandeling van de bezwaren in 2015 dan blijkt dat in slechts 5,45% van de gevallen het bezwaar gegrond werd verklaard. Tegenover 10,8% in 2011, 9% in 2012, 9,5% in 2013 en 5,3% in 2014 zijn we daarover tevreden.

Een andere indicator voor de kwaliteit van besluitvorming is het aantal gegrond verklaarde klachten. In 2015 was het streven gericht op minder dan 2 gegronde klachten. Deze doelstelling is behaald nu er slechts 1 klacht gegrond is verklaard in 2015. Alle in 2015 ingediende klachten zijn intern afgehandeld. Er is geen beroep gedaan op de ombudscommissie.

Gemeentelijke internationale contacten
De gemeentelijke inzet is in 2015 gericht geweest om al onze internationale contacten te verbinden met elkaar en de organisatie van activiteiten over te laten aan maatschappelijke organisaties. Inmiddels is in 2015een private stichting opgericht die als "brug" gaat fungeren voor de aansturing en facilitering van projecten in de brede zin zoals opgenomen in het stichtingsplan: wereldwijd verbinden, samenwerken en delen van kennis. De millenniumdoelstellingen zijn daaronder ook gebracht. Ook wordt bekeken wat de economische mogelijkheden zijn. Het Candea College is in 2015 gestart met een projectplan voor het VMBO-nieuwe stijl met daarin opgenomen de drie terreinen waarop internationale contacten worden ontwikkeld. Vanuit dit perspectief worden internationale stages ontwikkeld en heeft in 2015 een eerste internationale stage plaatsgevonden

op het gebied van ICT in Zweden. Jaarlijks wordt het projectplan geëvalueerd en waar nodig bijgesteld op basis van de ontwikkelingen.

Wat hebben we niet bereikt?
Deelname benchmark Waarstaatjegemeente.nl
In het kader van het uitvoeren van horizontaal toezicht is informatie over de gemeentelijke prestaties op verschillende terreinen gepubliceerd op www.waarstaatjegemeente.nl. Er is in 2015 géén aparte vragenlijst uitgezet bij burgers.

Wat hebben we daarvoor gedaan
Zie hierboven onder wat hebben wij bereikt.

Prestatie-indicatoren

	Bron	Nulmeting 2013	Streefwaarde 2015	Waarde 2015
• Aantal gegronde klachten	Jaarlijkse rapportage	2	≤ 2	1
• % bezwaarschriften binnen wettelijke termijn afgehandeld	Jaarverslag Commissie Bezwaarschriften	91%	95%	94,5%
• % gegronde bezwaarschriften	Jaarverslag Commissie Bezwaarschriften	9,5%	≤10%	5,45%

Wat heeft het gekost?

Resultaat programma Bestuur

	Rekening 2014	Begroting 2015 v.w.	Begroting 2015 n.w.	Rekening 2015	Saldo 2015
Lasten	4.875	4.440	4.403	4.194	209
Baten	433	418	424	432	8
Gerealiseerde totaal saldo	**- 4.442**	**- 4.022**	**- 3.980**	**- 3.762**	**217**
Resultaatbestemming	0	0	0	0	0
Gerealiseerde resultaat	**- 4.442**	**- 4.022**	**- 3.980**	**- 3.762**	**217**

(Bedragen x € 1.000)

Verklaring van het saldo
Het resultaat op het programma Bestuur bedraagt vóór bestemming € 217.000.

Directe kosten (- € 220.000)
Voordelen waren er bij bestuurlijke communicatie/voorlichting (€ 9.000), Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens (€ 7.000), Verkiezingen (€ 7.000) en Baten secretarieleges (€ 8.000). Nadelen waren er bij Pensioenvoorzieningen Wethouders (€ 247.000), Burgerlijke stand (€ 6.000) en Reisdocumenten en rijbewijzen (€ 9.000). Diverse kleine verschillen leveren nog een voordeel op van € 11.000.

Doorbelasting (437.000)
Er is minder doorbelast op Gemeenteraad en commissies (€ 57.000), Burgemeester en wethouders (€ 110.000), Interne en externe contacten (€ 55.000), Bestuurlijke communicatie en voorlichting (€ 182.000), GBA persoonsgegevens (€ 29.000), Straatnamen en huisnummers (€ 5.000), Bestuurlijke samenwerking (€ 15.000) en Ambtelijk management (€ 105.000). Er is meer doorbelast op Bestuursondersteuning college (€ 65.000), Reisdocumenten en rijbewijzen (€ 25.000), Verkiezingen (€ 20.000) en Bestuurlijke ondersteuning (€ 7.000).

Pensioenvoorziening wethouders	- 247.000

Bestuurlijke communicatie/Voorlichting	9.000
Reisdocumenten en rijbewijzen (excl. leges)	- 9.000
Baten secretarieleges	8.000
Gemeentelijke BasisAdministratie persoonsgegevens	7.000
Verkiezingen	7.000
Burgerlijke stand	- 6.000
Diverse kleine verschillen	11.000
Doorbelasting apparaatskosten	437.000
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**217.000**

Bedragen in €

Saldo resultaatbestemming (mutaties reserves)
Op dit programma waren dit jaar geen mutaties in de reserve geraamd en die hebben ook niet plaatsgevonden. Derhalve geen resultaatbestemming.

Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**217.000**
-	-
Gerealiseerde resultaat	**217.000**

Bedragen in €

Programma 2 Openbare orde en veiligheid

Programmadoelstelling

De inwoners moeten zich binnen de gemeente Duiven veilig voelen.
Deze programmadoelstelling is uiteen te zetten in vier hoofddoelstellingen:
A. Bevorderen van de sociale veiligheid.
B. Verminderen van criminaliteit.
C. Vergroten brandveiligheid.
D. Adequaat (kunnen) optreden bij rampen.

Kader/context

Collegeakkoord
- Buurtpreventie bevorderen in de lijn van het integrale veiligheidsbeleid.
- De gemeente Duiven speelt een actieve rol door een goede samenwerking met de politie en buurtbewoners op het gebied van de veiligheid.
- Het aantal inbraken moet zoveel mogelijk worden bestreden en beperkt.
- De rol van de gemeente Duiven bij het voorkomen van huiselijk geweld nader onderzoeken en waar mogelijk verbeteren.
- Herijken van de APV, waarbij wordt gestreefd naar minder regels en meer service.

Door de prioritering in de Kadernota Integrale Veiligheid en door de Themanota Buurtpreventie is er in 2015 veel aandacht geweest voor de aanpak van woninginbraken. Die aandacht is nog versterkt door de inbraakgolf in november 2015. Het college heeft in haar collegeprogramma de aanpak van woninginbraken en buurtpreventie ook als speerpunt opgenomen.

Binnen het onderwerp buurtpreventie/inbraakpreventie is de samenwerking met inwoners verder toegenomen. In 2015 zijn er verschillende WhatsAppgroepen bijgekomen, is het buurtpreventie-team in Duiven-west nieuw leven ingeblazen en zijn andere initiatieven ondersteund. Door communicatie-acties van gemeente en politie zijn burgers verdachte situaties sneller gaan melden.

In 2015 is hard gewerkt aan een nieuw beleidsplan Integrale Veiligheid voor de periode 2016-2019. Na een grondige analyse van politiecijfers, beleveningscijfers van inwoners en enkele workshops zijn 5 prioriteiten benoemd voor het nieuwe beleidsplan. Het nieuwe beleidsplan is op 4 april 2016 door de gemeenteraad vastgesteld.

Hoofddoelstelling "Bevorderen van de sociale veiligheid"

Wat hebben we bereikt?
Uit de indicatoren blijkt dat het aantal meldingen van jeugdoverlast weer is gedaald. In 2015 waren er geen hinderlijke of overlastgevende jeugdgroepen in Duiven.

Wat hebben we niet bereikt?
Het aantal meldingen burengerucht/woonoverlast is ten opzichte van 2012 (nulmeting) gestegen, maar ten opzichte van 2014 gedaald. De afgelopen jaren is dit cijfer fors gestegen, voornamelijk door een paar adressen die veel overlast veroorzaken. Een van die gezinnen is in 2015 verhuisd, waardoor het cijfer in 2015 is gedaald. Dat de verkeers- en parkeeroverlast is gestegen komt door de parkeerproblemen bij de nieuwbouw van Alliander.

Wat hebben we daarvoor gedaan?
- Faciliteren van het project Buurtbemiddeling door vrijwilligers.
- Bij vandalismeschade met een bekende dader wordt de schade verhaald.
- Regie op het veiligheidsarrangement station Duiven en spoorlijn Arnhem-Winterswijk.
- Faciliteren van en deelnemen aan Streetwise, zodat het Jongerenwerk ambulant en preventief kan werken (zie ook Programma “Onderwijs en jeugd”).

- Uitvoeren Preventie- en Handhavingsplan Alcohol. De gemeente doet (samen met hulpverleningsinstanties) preventieve acties en zorgt met een speciale toezichthouder voor handhaving, waarbij controle op de leeftijdsgrens van 18 jaar een speerpunt is.
- Zie ook programma “Openbare ruimte”, bij openbaar domein en verkeersveiligheid.

Effect- en prestatie-indicatoren

	Bron	Nulmeting (2012)	Streefwaarde (2015)	Eindwaarde (2015)
Effectindicatoren				
Percentage inwoners dat zich vaak onveilig voelt in de eigen buurt	Staat van de gemeente	1,6	1,5	0,0
Oordeel inwoners over veiligheid in de buurt	Staat van de gemeente	7,1	7,3	7,3
Prestatie-indicatoren				
• Aantal meldingen jongerenoverlast in de buurt	Politiecijfers	111	80	52
• Aantal jeugdgroepen volgens shortlistmethode	Politiecijfers	1	0	0
• Aantal meldingen woonoverlast/burengerucht	Politiecijfers	185	180	230
• Aantal meldingen verkeers- en parkeeroverlast	Politiecijfers	54	45	66

Hoofddoelstelling "Verminderen van criminaliteit"

Wat hebben we bereikt?
De politiecijfers vertonen de laatste jaren over het algemeen een positief verloop. Met name bij het aantal fietsdiefstallen is forse winst geboekt: bijna een halvering in 2015 ten opzichte van de jaren ervoor. Een verklaring hiervoor is niet te geven; we hebben geen extra inzet gepleegd.

Wat hebben we niet bereikt?
Een paar categorieën vallen in 2015 in negatieve zin op. Het aantal diefstallen uit voertuigen vertoont de laatste jaren een licht stijgende trend. De diefstallen zijn vooral gericht op airbags. Het aantal woninginbraken over 2015 zit helaas weer op het hoge niveau van 2013. Dat is vooral te wijten aan een inbraakgolf eind november met bijna 20 inbraken in één weekend.

Wat hebben we daarvoor gedaan?
Afgelopen jaar hebben we veel gedaan aan de aanpak van woninginbraken. Dat is deels al in het onderdeel Kader/context beschreven. Een belangrijk preventie-/communicatieonderdeel in die aanpak is het versturen van preventiebrieven aan omwonenden van de woning waar is ingebroken. Na de inbraakgolf van eind november hebben we veel middelen ingezet om inwoners alert te maken en ervoor te zorgen dat ze verdachte situaties direct melden. Er is weer een buurtpreventieteam bijgekomen: in Duiven Zuidoost. De Stimuleringsregeling Inbraakpreventie is in 2015 voortgezet. Met een bijdrage uit de regeling hebben buurtbewoners samen op diverse plekken achterpaden van verlichting voorzien.
Om de diefstal uit motorvoertuigen te voorkomen, is er in augustus 2015 een middag lang samen met de politie geflyerd op de grote parkeerplaatsen op Nieuwgraaf en Graafstaete.

Prestatie-indicatoren

	Bron	Nulmeting (201	Streefwaarde (2015)	Eindwaarde (2015)
Prestatie-indicatoren				

	Bron	Nulmeting (201	Streefwaarde (2015)	Eindwaarde (2015)
• Aantal aangiften geweld	Politiecijfers	85	75	69
• Aantal aangiften woninginbraak	Politiecijfers	86	75	90
• Aantal aangiften diefstal uit motorvoertuigen	Politiecijfers	79	70	109
• Aantal aangiften diefstal van brom-, snor-, fietsen	Politiecijfers	185	140	85

Hoofddoelstelling "Vergroten brandveiligheid"

Wat hebben we bereikt?
In 2015 heeft besluitvorming door het bestuur van de veiligheidsregio plaats gevonden over het brandweerproject 'doorontwikkeling repressieve organisatie' en is met de uitvoering gestart. Dit project behelst onder meer een efficiënte herverdeling van het materieel. Brandweer Duiven heeft een hulpverleningsvoertuig behouden, dat voor de gehele Liemers bijstand levert. In ons deel van de regio zal een rietkapbrandbestrijdingsteam komen. Verder is beleid vastgesteld om loze meldingen terug te dringen.

Wat hebben we niet bereikt?
Het halen van de opkomsttijden door de brandweer Duiven is nauwelijks verbeterd. De lage score van Duiven is voornamelijk te wijten aan de niet gehaalde norm voor de bedrijventerreinen, waar het merendeel van de meldingen vandaan komt. De overschrijding is echter minimaal (tot 1 minuut overschrijding). De door het veiligheidsbestuur in juni 2015 vastgestelde Visie Uitruk op maat heeft als doel het halen van de normen te verbeteren. Daarin is bijvoorbeeld opgenomen dat er in bepaalde gevallen met 4 i.p.v. met 6 mensen uitgerukt kan worden.

Wat hebben we daarvoor gedaan?
De Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden voert de gemeentelijke brandweertaken uit. De gemeente betaalt hiervoor de veiligheidsregio.

Hoofddoelstelling "Adequaat (kunnen) optreden bij rampen"

Wat hebben we bereikt?
In 2015 is de opbouw van de gemeentelijke crisisbeheersingsorganisatie afgerond. De nieuwe opbouw was nodig na wettelijke- en regionale wijzigingen in de uitvoeringsstructuur en door de structuurverandering binnen onze eigen gemeentelijke organisatie. Bestuurders en medewerkers hebben deelgenomen aan verschillende lokale en regionale oefeningen.

Wat hebben we niet bereikt?
Geen bijzonderheden.

Wat hebben we daarvoor gedaan?
Aan alle deeltaken in het rampenplan zijn medewerkers toegewezen. Samen met de andere Liemerse gemeenten hebben alle medewerkers (in totaal circa 240) in het laatste kwartaal van 2015 een basiscursus gehad met betrekking tot hun taak. Door dit gezamenlijk te doen hebben de medewerkers tevens hun evenknie in de buurgemeenten leren kennen en zitten ze allemaal op hetzelfde basisniveau. Dat is wenselijk voor het geval we bij een ramp een beroep moeten doen op elkaars medewerkers, zoals afgesproken.

Effect- en prestatie-indicatoren

	Nulmeting (2012)	Streefwaarde (2015)	Eindwaarde (2015)
Aantal oefeningen	8	6	5

	Nulmeting (2012)	Streefwaarde (2015)	Eindwaarde (2015)
Aantal opleidingen	2	4	9
Percentage deelplannen actueel	100	100	100

Wat heeft het gekost?

Resultaat programma Openbare orde en veiligheid

	Rekening 2014	Begroting 2015 v.w.	Begroting 2015 n.w.	Rekening 2015	Saldo 2015
Lasten	1.291	1.431	1.377	1.318	60
Baten	20	30	30	31	1
Gerealiseerd totaal saldo	**- 1.271**	**- 1.401**	**- 1.347**	**- 1.287**	**61**
Resultaatbestemming	14	0	40	4	- 36
Gerealiseerd resultaat	**- 1.257**	**- 1.401**	**-1.307**	**- 1.283**	**25**

(Bedragen x € 1.000)

Het voordelige resultaat op dit programma bedraagt voor bestemming € 25.000.

Directe kosten (€ 55.000)
Er was een voordeel op de projectkosten van integrale veiligheid van € 34.000 en op de bijdrage voor de vluchtelingenopvang van € 19.000. Er zat een nadeel op de bijdrage aan de VGGM (€ 4.000). Diverse kleinere verschillen leveren een voordeel op van € 6.000.

Kredieten (€ 5.000)
Voor de inrichting van het crisiscentrum was nog een krediet beschikbaar ad € 6.000. In 2015 zijn de laatste uitgaven gedaan. Het restant ad € 5.000 wordt definitief niet onttrokken aan de reserve.

Doorbelastingen (€ 2.000)
Er is minder doorbelast op APV en bijzondere wetten (€ 17.000) en bestrijding van rampen (€ 9.000). Er is meer doorbelast op Vluchtelingen (€ 22.000) en Integrale Veiligheid (€ 2.000).

Bijdrage Vluchtelingenopvang	19.000
Projectkosten Integrale Veiligheid	34.000
Bijdrage VGGM	- 4.000
Diverse kleine verschillen	6.000
Krediet crisiscentrum	5.000
Doorbelasting apparaatskosten	2.000
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	**61.000**

Saldo resultaatbestemming (mutaties reserves)
De onttrekking aan de reserves blijft achter bij de raming. Dat komt vooral doordat activiteiten goedkoper zijn uitgevoerd dan geraamd. Ook zijn nog niet alle buurtpreventieteams gerealiseerd.

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	**61.000**
Bijdrage buurtpreventie	-31.000
Bijdrage crisiscentrum	- 5.000
Gerealiseerd resultaat	**25.000**

Bedragen in €

Programma 3 Openbare Ruimte

Programmadoelstelling

Samen met de gebruiker zorgen voor een schone, groene, veilige en duurzame leefomgeving die moet voldoen aan maatschappelijke en technische normen. De daarbij duurzame te leveren gemeentelijke prestaties moeten in overeenstemming zijn met de bij de Duivense bevolking en bedrijven levende verwachting ten aanzien van de leefomgevingskwaliteit. De gemeente van de toekomst werkt samen met burgers en externe partijen in de publieke en private sector.

Kader/context

Beleid dat de basis vormt voor het beheren van de openbare ruimte ligt vast in de structuurvisie. Hierin staat op hoofdlijnen het gemeentelijke omgevingsbeleid voor de middellange termijn weergegeven. Daarmee is het een overkoepelende visie voor programma 3 Openbare Ruimte.

Collegeakkoord:

- Onderzoek of meer samenwerken bij riolering/wegen/onderhoud met de Liemerse gemeenten mogelijk is, betrek daarbij ook de effecten voor de lokale werkgelegenheid.
- Zorg voor een faciliterende rol bij het uitbreiden en verbeteren van de digitale infrastructuur op bedrijventerreinen, in woonwijken en het buitengebied samen met inwoners en bedrijven.
- Ga bij het opstellen van het nieuwe DVVP (Duivense Verkeers- en Vervoersplan) uit van de actuele normen. Veiligheid in de woonwijken is leidend. Betrek bewoners bij de oplossingsrichtingen zowel voor de inrichting als bij de handhaving.
- Evalueer het snippergroenbeleid, onderzoek daarbij de effectiviteit en leg een relatie met de gedachte om in het kader van overheidsparticipatie inwoners actiever te betrekken bij het onderhoud van het openbare groen.

De samenwerking op het gebied van openbare verlichting, riolering en wegen is in 2015 gecontinueerd. Ook op Groen is inmiddels samenwerking tot stand gekomen. Met Westervoort is deze samenwerking intensiever dan met andere Liemerse gemeenten.
In 2015 is het nieuwe mobiliteitsplan opgesteld. Dit is gedaan in samenwerking met burgers en belangengroeperingen. In verschillende werksessies hebben burgers aandachtspunten aangegeven en met elkaar bediscussieerd. Daaruit is een Mobiliteitsplan opgesteld dat dynamisch is.

Hoofddoelstelling "Groen"

Wat hebben we bereikt?
2015 was het eerste uitvoeringsjaar binnen de nieuwe onderhoudscontracten en met de nieuwe werkwijze ‘werken op beeld’ en het landelijke kwaliteitsniveau B. Tevens was dit het eerste jaar dat onkruidbestrijding op verharding volledig chemievrij was. Het werken op beeld en de nieuwe onderhoudscontracten hebben geleid tot meer efficiëntie. Dit is buiten zichtbaar in de kwaliteit van het groenonderhoud. Doordat de laatste jaren het groenonderhoud op niveau laag is uitgevoerd is een achterstand ontstaan die zichtbaar blijft en alleen door renovatie weggewerkt kan worden.
De samenwerking met het KCC is geïntensiveerd. KCC medewerkers kunnen veel standaard meldingen over onkruid en dergelijke direct afhandelen. In combinatie met heldere werkafspraken, communicatie en de nieuwe werkwijze zijn er in 2015 niet meer klachten dan in 2014.
In 2015 is de evaluatie van het zelfbeheer afgerond. De uitkomsten en aanbevelingen hebben er toe geleid dat het zelfbeheer is ondergebracht binnen het project ‘Kleur uw Buurt’. Binnen dit project kan het zelfbeheer verder ontwikkeld worden.
In 2015 heeft geen grote groenrenovatie plaatsgevonden. Er is geïnvesteerd in het herstructureren van de budgetten en de werkwijze een en ander naar aanleiding van de bezuiniging uit de kadernota. In de tweede helft van 2015 is gestart met het opstellen van nieuw groenbeleid.

Landschaps Ontwikkelings Plan (LOP)

Uit het LOP is het project het Klompenpad opgepakt. Dit heeft uiteindelijk geleidt tot twee Klompenpaden welke in het voorjaar 2016 worden geopend. Daarnaast is uitvoering gegeven aan het project versterken weteringen en bomen kommenland. Verder is gestart met het voorbereiden van een subsidieaanvraag binnen de nieuwe provinciale regeling landschap.

Wat hebben we niet bereikt?

Groenbeleidsplan

In verband met prioritering van werkzaamheden is in de tweede helft van 2015 gestart met de voorbereidingen voor nieuw groenbeleid terwijl de planning was om dit voor eind 2015 af te ronden. In het kader van de nieuwe omgevingswet en het integraal werken is wellicht bijstelling van de projectscope nodig. Hierbij kan het wenselijk zijn om geen nieuwe beleidsuitgangspunten te formuleren maar verder te bouwen op de bestaande beleidsuitgangspunten tot het moment van inwerkingtreding van de nieuwe omgevingswet in 2018. De nieuwe planning is om begin 2016 de projectscope bij te stellen.

Rotondeadoptie

De eerste uitwerking van dit project bleek niet haalbaar door te weinig opbrengsten. In 2015 is aandacht besteed aan een nieuwe vorm van rotondeadoptie. De planning is dat het college hierover in de eerste helft van 2016 een besluit neemt.

Natuurwetgeving

2015 is gebruikt om de ontwikkelingen met betrekking tot de nieuwe Wet Natuurbescherming te volgen en te implementeren in processen van vergunningverlening, ruimtelijke ontwikkelingen en beheer. Over de gevolgen en de implementatiewijze wordt in de eerste helft van 2016 een besluit genomen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

De samenwerking tussen team Binnen en Buiten is op groengebied al jaren intensief. Een buitenmedewerker handelt veel klachten af en is het gezicht buiten inzake spelen, bomencontrole een eerstelijns meldingen. Er is stevig gebouwd aan de samenwerking, werkverdeling en de verbetering van de werkprocessen binnen het vakgebied. Dit mede vanuit de noodzaak van de bezuinigingsopgave uit de kadernota alsmede het uitvoeren van de taken m.b.t. sport en spelen van de afdeling Beleid. Hierdoor is er geprioriteerd in projecten waardoor er ruimte is gecreëerd om nieuwe taken efficiënter te organiseren.
Alle uitvoeringsgerichte zaken rondom beheer en onderhoud van speelplekken en sportvelden zijn in 2015 geïmplementeerd. Omdat de werkzaamheden in de openbare ruimte (vaak in het groen) plaatsvinden kan gemakkelijker samenloop worden gecreëerd. Voor het organiseren van de renovatie en onderhoud van de sportvelden is in 2015 een beheerplan opgesteld. Daarnaast is in 2015 input geleverd aan projecten BOSS en Overheidsparticipatie waarbinnen ‘groen’ een van de speerpunten is.

Hoofddoelstelling "Verkeer en vervoer"

Wat hebben we bereikt?

Mobiliteitsplan

In 2014 is gestart met het opstellen van een nieuw mobiliteitsplan. Het huidige DVVP is verouderd en achterhaald door de volgende ontwikkelingen:

- doortrekking van de A15 en verbreding van de A12,
- de geplande ruimtelijke ontwikkelingen,
- recente sociaal-economische ontwikkelingen.

In 2015 is een actueel verkeersbeleidskader opgesteld met een duidelijke visie op de toekomstige wegenstructuur voor Duiven. Daarbij is ook een prioriteringssystematiek ontwikkeld, waardoor het mogelijk is maatregelen te toetsen op nut en noodzaak en deze te prioriteren.

Verder is in dit plan is ook een dynamische uitvoeringsagenda opgenomen. De agenda bestaat uit projecten en onderzoeken die bij de uitvoering invulling geven aan het beleid uit het Mobiliteitsplan. Het nieuwe mobiliteitsplan is in 2016 ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden.

Snelfietsroute
Een belangrijk deel van de regionale fietsstructuren zijn de snelfietsroutes. In 2013 is de Liemerse snelfietsroute voorbereid en in uitvoering gegaan. Deze route is een belangrijke schakel tussen Zevenaar en Arnhem en is mede uitgevoerd met subsidies vanuit de Stadsregio. In 2014 is het eerste deel afgerond en in 2015 is het tweede deel (deel van deze snelfietsroute richting Zevenaar) aangelegd. De voorbereiding voor de fietstunnel onder de Zuidsingel is stopgezet. Medio 2016 wordt een nader onderzoek naar de nut, noodzaak en mogelijke alternatieven voor de fietstunnel onder de Zuidsingel voorgelegd aan de gemeenteraad.

Bereikbaarheid Centerpoort-Nieuwgraaf
Na afronding van de capaciteitsverruiming van de Rivierweg in 2013 is binnen het project revitalisering Nieuwgraaf gekeken naar mogelijkheden om de bereikbaarheid binnen het bedrijventerrein te optimaliseren. Met de komst van publiekstrekkers als Mediamarkt en Hornbach en de toename van personeel bij Alliander is de noodzaak groter geworden. In 2015 is een start gemaakt met de tweede fase van de optimalisatie van de bereikbaarheid Centerpoort-Nieuwgraaf. Dit betreft een capaciteitsuitbreiding van de weg Nieuwgraaf en de aanleg van de verbinding tussen Fotograaf en Dijkgraaf. Hierbij wordt uit efficiëntie oogpunt ook het riool gelijk vervangen.

Doortrekken A15
Voor informatie verwijzen wij u naar programma 9.

Herinrichting Rijksweg, Burgemeester van Dorth tot Melderstraat
In 2015 is het project herinrichting Rijksweg - Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat (tot aan de Thuvinestraat) afgerond. Daarnaast zijn er enkele projecten ten aanzien van de verbetering van de bereikbaarheid met de fiets uitgevoerd. Een voorbeeld is de bereikbaarheid van het nieuwe kantoor van Alliander op Nieuwgraaf en de verbetering van de fietspaden op Centerpoort Noord.

Wat hebben we niet bereikt?
Door meer inzicht in de financiële positie van de gemeente Duiven zijn projecten uit het DVVP uitgesteld. De projecten reconstructie van Goyenstraat, Klarinetstraat/Opaal en Vlielandlaan zullen in de uitvoeringstijd van het lopende DVVP niet worden uitgevoerd. Delen hiervan kunnen mogelijk in het nieuwe mobiliteitsplan worden ondergebracht.
Binnen de concessie openbaar vervoer is met ingang van december 2015 een aanpassing gedaan ten aanzien van de dienstregeling.

Op basis van de concessie mag Breng optimalisaties in de dienstregeling doorvoeren. Gezien de forse (provinciale) bezuinigingsopgave die voorligt voor het openbaar vervoer, is de verwachting dat in de toekomst het openbaar vervoer gaat veranderen. In 2016 wordt door de provincie Gelderland haar OV-visie verder uitgewerkt en wordt u als gemeenteraad in 2016 door de provincie ook betrokken bij de uitwerking van de OV-visie.

Wat hebben we daarvoor gedaan?
In 2015 is de A15 concreter geworden, zo is de zienswijze op het Ontwerp Tracé Besluit (OTB) gegeven. Daarnaast is gekeken naar de gevolgen van de doortrekking van de A15 voor de Helhoek. De provincie zal de aansluiting van de Vergertlaan op de Oostsingel in 2016 aanpassen. De voorbereiding hiervoor is opgepakt. We liften op dit project mee door onderhoud aan de Vergertlaan en de aansluiting op de Schapenweide gelijktijdig uit te voeren.

Hoofddoelstelling "Infrastructuur"

Wat hebben we bereikt?
Binnen de Liemerse gemeenten samen met Waterschap Rijn en IJssel werken we aan taken in de (afval) waterketen. Enkele projecten uit het GRP zijn gezamenlijk opgepakt teneinde financieel

voordeel te behalen, de kwaliteit te verhogen en minder kwetsbaar te zijn. Deze taakstelling komt voort uit het bestuursakkoord water. In 2015 is er gewerkt aan de richting waar de samenwerking heen moet gaan. Zo is er een visie en het feitenonderzoek deel 2 opgesteld.

In 2015 is het riool in de rijksweg, vanaf de Jumbo tot aan de Van Schaikstraat, vervangen en afgekoppeld. Het zandfilter op Welleveld functioneert niet naar behoren, hierdoor wordt de kans op wateroverlast vergroot en de zuiverende werking verkleind.

Ook is het rioolgemaal aan de spotvogelstraat verplaatst en vervangen. Dit gemaal was aan het einde van zijn levensduur. Het gemaal was ook zeer slecht bereikbaar waardoor er niet meer veilig aan gewerkt kon worden.

Openbare verlichting
Tot en met 2015 zijn voor het vervangplan een groot aantal armatuurvervangingen uitgevoerd. Het totale bestand straatverlichting bestaat uit 5661 armaturen. Hierbij een overzicht dat in het kader van het vervangplan 2013-2017 reeds is uitgevoerd in LED:

tot en met 2014	514 stuks
2015	408 stuks
gepland 2016	336 stuks
Totaal	1.258 stuks

Verder is er in renovatie- en nieuwbouw- plannen (Terpen de Ploen) en bij schade-afwikkelingen alleen maar LED toegepast. Het aantal armaturen bedroeg hierin 1382 – 1258 = 124 stuks.
Dat betekend dat op dit moment van het totale aantal armaturen van 5661 stuks (100%) 1382 dus in LED zijn uitgevoerd, zijnde 24,41%.

Hierin is geprobeerd zoveel mogelijk onderhoudsgevoelige en energieslurpende armaturen versneld te vervangen. Deze armaturen zijn voor de Beleids- Beheer- en Uitvoerings- planperiode 2013 t/m 2017 (5jaar) direct vervangen.

Kunstwerken
De brug verbinding tussen Centerpoort Noord en Innofase is gereed. Dit project kwam voort uit de grondexploitatie van Innofase. De erg slechte beschoeiing van 2 bruggen is vervangen. Een aantal kleinere uitstelbare maatregelen zijn uitgesteld zoals schilderen van leuningen. 21 kunstwerken zijn geïnspecteerd.

Wegen
Het betegelde vrijliggende fietspad Centerpoort Noord is met subsidie gereconstrueerd tot een betonnen fietspad. De gesubsidieerde rode fietsstroken Lijkweg zijn in combinatie met wegonderhoud uitgevoerd. Een deel van de Rijksweg en de gesubsidieerde rotonde Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat zijn gecombineerd met rioolvervanging en het afkoppelen van regenwater gereconstrueerd. Een aantal uitgestelde asfaltmaatregelen van 2014 zijn gecombineerd met de geplande maatregelen van 2015 uitgevoerd.

Wat hebben we niet bereikt?
Er zijn ook projecten die niet opgepakt zijn, dit zijn:
- Opstellen beleid Relining. Dit project heeft een lagere prioriteit gekregen.
- Publicatie folder nieuwbouw. Dit project heeft een lagere prioriteit gekregen.
- Investeringsplannen. Dit project word deels meegenomen in het nieuwe vGRP (Watertakenplan) dat in 2016 opgestart is.
- Het vervangen van de riolering van de Tempelstraat, de Sint Jozefstraat en de Catrijnestraat. Dit project is uitgesteld tot 2017. Uit inspecties is gebleken dat het riool nog een paar jaar kan blijven liggen.

- Opsporen foutieve rioolaansluitingen Duiven west deel 2 en gedeelte buitengebied. Door onvoldoende capaciteit is dit naar 2017 verplaatst.
- Vervangen AC persleiding ter hoogte van kruising Zuidsingel/Parallelweg. Het vervangen van deze persleiding hangt samen met de keuze of de fietstunnel onder de Zuidsingel door gaat.
- Het renoveren van volgende rioolgemalen:
  - Tunnel Horsterpark.
  - Tunnel Noordsingel.
  - Omvormen IBA's: drie stuks naar drukriool Beerenclaauwstraat. (komt te vervallen met de komst van de A15)

Wegen
Vanwege een sterke toename afgelopen jaren in half verhardingen en het lage toegepaste onderhoudsniveau kon niet alle gewenste onderhoud plaats vinden zonder hogere kosten dan geraamd. In 2016 zal een actualisatie slag plaatsvinden. De invoering van het nieuwe BOR (BeheerOpenbareRuimte) pakket in Liemers verband is voor Duiven opgeschoven naar 2016.

Wat hebben we daarvoor gedaan?
Tijdens de inspectie van 21 kunstwerken bleek dat van vier houten bruggen de palen en de dwarsliggers erg slecht zijn en vervangen dienen te worden. Dat werk is verder uitgezet en wordt in 2016 uitgevoerd.

In 2015 zijn een aantal zaken met betrekking tot riolering opgepakt die niet gepland waren. Zo bleek het planning technisch efficiënter te zijn om de rioolverbinding van het vitaalcentrum naar de Italiaanse hoek naar voren te halen en in 2015 uit te voeren.

Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP)
Er zijn een aantal projecten die nog niet afgerond zijn in 2015:
- Aanbesteden in Liemers verband van het onderhoud aan rioolgemalen, pompunits, BBB's en IBA's voor een periode van 3 – 5 jaar. Er is een onderzoek gaande naar de beste methode om gezamenlijk het beheer en onderhoud van de mechanische riolering op te pakken.
- Het gezamenlijk meet- en monitoringsplan en daaraan uitvoering geven (in Liemers verband wordt onderzocht op welke wijze gemeten kan worden aan het rioleringssysteem. Daarbij wordt bepaald hoe wij dit gaan monitoren).
- Opstellen Calamiteitenplan Liemers. De werkzaamheden voor dit plan zijn momenteel gaande.
- Hydraulische toets rioolstelsel. Het centrum van Duiven wordt momenteel doorgerekend.
- Vervangen van de verzakte delen van de riolering in Nieuwgraaf (loopt mee met het project revitalisering van Nieuwgraaf).
- Sportpark Horsterpark DVV
- Het renoveren van de volgende bergbezinkbassins (in 2016 worden deze werkzaamheden afgerond):
  - Kennedystraat.
  - Groessen.
  - Droo-Zuid/Visserlaan.

Wat heeft het gekost?

Resultaat programma Openbare ruimte

	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2014	2015 v.w.	2015 n.w.	2015	2015
Lasten	6.859	6.454	6.107	7.040	- 933
Baten	3.044	2.299	2.227	3.635	1.408
Gerealiseerd totaal saldo	**- 3.815**	**- 4.155**	**- 3.880**	**- 3.405**	**475**
Resultaatbestemming	- 822	- 76	- 540	- 911	- 371
Gerealiseerd resultaat	**- 4.637**	**- 4.231**	**- 4.420**	**- 4.316**	**104**

(Bedragen x € 1.000)

Verklaring van het saldo
Het positieve resultaat op het programma Openbare ruimte bedraagt vóór bestemming € 475.000.

Directe kosten (€ 490.000)
Voor Wegen buiten de bebouwde kom (€ 6.000), Wegen binnen de bebouwde kom (€ 29.000) Rioolgemalen en randvoorzieningen (€ 15.000) en Rioolaansluitrecht belastingen (€ 20.000) is een nadeel. Voordelen zijn ontstaan bij Reinigen openbaar gebied (€ 9.000), Civiele kunstwerken (€ 8.000), Openbare verlichting (€ 61.000), Verkeersmaatregelen (€ 25.000), Openbaar groen in verband met uitstel snoeiwerkzaamheden, inboeten en groenbeleidsplan (€ 113.000) en Riool in verband met vrijval van de voorziening onderzoek riolen en geen dotatie aan de deze voorziening (€ 340.000). Diverse kleine verschillen leveren een voordeel op van € 4.000.

Kredieten (-€ 3.000)
Het voordeel heeft betrekking op het doorschuiven of niet (volledig) uitvoeren van de investeringen. Het gaat om vervangingsinvesteringen voor Gladheidsbestrijding (€ 2.000), Renovatie openbaar groen (€ 13.000) en Riool (€ 20.000). Er zijn meer verlichtingsarmaturen vervangen. Dit leverde een nadeel op van € 38.000.

Doorbelastingen (-€ 12.000)
Er zijn meer apparaatskosten doorbelast op Wegen binnen de bebouwde kom (€ 27.000), Reinigen openbaar gebied (€ 10.000), DVVP, opstellen mobiliteitsplan, (€ 76.000) en Riool (€ 48.000). Er zijn minder apparaatskosten doorbelast op Wegen buiten de bebouwde kom (€ 36.000), Civiele kunstwerken (€ 8.000), Gladheidbestrijding (€ 23.000), Verkeersmaatregelen (€ 22.000), Waterbeheersing (€ 5.000) en Gemeentelijk Rioleringsplan (€ 14.000). Op de overige producten zit in totaal een voordeel van € 11.000. Bij de doorbelasting van de kapitaallasten zijn voordelen op Wegen buiten de bebouwde kom (€ 8.000), Civiele kunstwerken (€ 10.000), Gladheidsbestrijding (€ 6.000), DVVP (€ 1.000), Riool (€ 2.000) en Rioolgemalen (€ 5.000).

Wegen buiten de bebouwde kom (incl. revitalisering Nieuwgraaf)	- 6.000
wegen binnen de bebouwde kom	- 29.000
Rioolgemalen en randvoorzieningen	- 15.000
Rioolaansluitrecht belastingen	- 20.000
Reiniging openbaar gebied wegen machinaal vegen en blad incl. verwerkingskosten	9.000
Civiele kunstwerken	8.000
Openbare verlichting	61.000
Verkeersmaatregelen	25.000
Openbaar groen	113.000
Riool onderhoud	340.000
Doorbelasting apparaatskosten	- 44.000
vervanging openbare verlichting	- 38.000
Krediet gladheidsbestrijding	2.000
renovatie openbaar groen	13.000
Krediet riool	20.000
Doorbelasting kapitaallasten	32.000
Diverse kleine verschillen	4.000
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	**475.000**

Saldo resultaatbestemming (mutaties reserves)

Het saldo resultaatbestemming bedraagt € 371.000 negatief. Dat komt door een lagere dotatie voor de Bestemmingsreserve Riolering artikel 44 (€ 98.000) en vrijval voorziening onderzoek riolen (€ 237.000). Er is meer onttrokken voor onderhoud lichtmasten (€ 23.000). Daar tegenover staat een toevoeging vanuit de exploitatie. Bovendien is de onttrekking aan de Bestemmingsreserve Renovatie groen niet gedaan (€ 13.000).

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	**475.000**
toevoeging Openbare verlichting	- 61.000
Vervanging lichtmasten	38.000
Renovatie openbaar groen	- 13.000
vrijval onderzoek riolen	- 237.000
egalisatie rioolheffing	- 98.000
Gerealiseerd resultaat	**104.000**

Programma 4 Economische Zaken

Programmadoelstelling

Het handhaven en versterken van de bestaande economische structuur op zowel de bedrijventerreinen als in de winkelgebieden. Daarnaast ook integrale beleidsontwikkeling om regionale vraag en aanbod op arbeidsmarkt en beroepsonderwijs op elkaar af te stemmen. Met een sterke economische structuur zijn we in staat om te zorgen voor behoud en uitbreiding van de lokale en regionale werkgelegenheid en het voorzieningenniveau. Als gemeente scheppen we de randvoorwaarden en faciliteren we ondernemers. Voor een gezonde economische structuur zijn duurzaamheid en een goede bereikbaarheid belangrijke randvoorwaarden. De economische crisis noodzaakt tot extra inzet.

Kader/context

Collegeakkoord 2014-2018
Er moeten extra inspanningen worden geleverd om nieuwe bedrijven te acquireren en de verkoop van bedrijfskavels te stimuleren, door onder meer de sterke punten van Duiven en de Liemers te belichten. Het georganiseerde bedrijfsleven en de bestaande ondernemers spelen hierbij een belangrijke rol, bijvoorbeeld als het gaat om de Liemerse Economische Agenda.

Bij contacten met bestaande en nieuwe bedrijven zal nadrukkelijk aandacht worden besteed aan het meer werkervaringsplaatsen beschikbaar stellen en/of meer werkplekken voor mensen met een arbeidsbeperking.

De vrijetijdseconomie krijgt meer aandacht, waarbij de gemeente een faciliterende rol heeft en probeert beperkingen weg te nemen.

Duiven heeft de ambitie om meer evenementen met een bovengemeentelijke uitstraling naar de gemeente te trekken.

Ontwikkelingen
Bedrijventerreinen - algemeen
De lokale bedrijventerreinen De Nieuweling en Graafstaete en het regionale bedrijventerrein InnoFase zijn in uitgifte. Ondanks meer beweging in de markt heeft dat in 2015 niet geleid tot verkoop van kavels. Een aantal bedrijven geeft aan dat zij de financiering niet rond krijgen. Het bouwrijp maken van het regionale bedrijventerrein Seingraaf wordt voorbereid.

Regionale samenwerking
De provincie kent een zestal zogenaamde gebiedsopgaven waarvan twee mede van betekenis zijn voor Duiven: de “Mirt-agenda” en de “Gelderse Corridor”.

De Uitvoeringsagenda MIRT 2015 is gericht op de versterking van de ruimtelijk-economische ontwikkeling van het stedelijk netwerk Arnhem Nijmegen. De agenda is aan het rijk en de provincie aangeboden. Eén van de zogenaamde icoonprogramma’s betreft ‘smart energy’. Daarbinnen loopt het deelprogramma ‘circulaire economie op 6 innovatiehubs’ waar InnoFase er één van vormt. Dat is voor ons een uitnodiging om verdergaande innovaties te stimuleren en te faciliteren.

In dat verband is het veelbelovend dat een tweetal ‘duurzaamheids’ initiatieven vanuit het bedrijfsleven zijn ontstaan: Groene Allianties en het DEC, het Duurzaamheids Expertise Centrum Liemers. Vanuit deze initiatieven is een beroep gedaan op ons om samen met het bedrijfsleven verder in te zetten op de ontwikkeling tot een duurzame, circulaire economie.

De Gelderse Corridor beslaat het gebied in Gelderland langs de trimodale vervoersas, met internationaal spoor, water en wegverbindingen. De Liemers is als één van de drie deelgebieden in 2015 aan deze Gelderse gebiedsopgave toegevoegd.

Gemeenten en provincie staan aan de lat om een gezamenlijke agenda te ontwikkelen. Met als uitdaging om het gebied meer te laten profiteren van de corridor, in balans met de ontwikkeling van de tuinbouwsector en het landschap. Voor het logistieke knooppunt de Liemers biedt de

verdere containerontwikkeling in Emmerich met een optimalisering van de snelwegverbinding een stimulans voor de logistieke sector.

Duurzaam InnoFase
In de afgelopen jaren is voor InnoFase een duurzaamheidsprogramma uitgewerkt. Wij hebben als gemeente op veel punten het voortouw genomen. De nadruk heeft gelegen op de ontwikkeling en uitvoering van projecten om icoon te worden van circulaire economie. Daarnaast is geïnvesteerd in profilering, een (communicatie)concept en een goede website. Minder aandacht is uitgegaan naar concrete acquisitie, hetgeen in 2016 verandert. De communicatie-inspanningen zullen dan ook worden geïnvesteerd.

Seingraaf
Eind november hebben wij het bedrijventerrein Seingraaf gelanceerd. Met een website, een evenement en borden op de locatie en daarmee is het formele startsein gegeven voor de uitgifte. Sindsdien lopen er ook al een tweetal contacten voor mogelijke bedrijfsvestiging. En we zijn gestart met het ophogen van het terrein in het kader van het bouwrijp maken.

Graafstaete
De Vereniging van Eigenaren Graafstaete, waar ook wij als gemeente onderdeel van uitmaken, heeft het initiatief genomen om glasvezel netwerk aan te leggen, hetgeen in 2015 is gerealiseerd.

Leegstandsteam
Van de 5 complexen op Centerpoort-Noord wordt de leegstand in 1 er van nog als problematisch ervaren. Samen met Lindus, makelaars, eigenaren en huurders zijn inspanningen verricht om de leegstand terug te dringen. Deze samenwerking en afstemming wordt nu voortgezet, onder meer om te kijken of het kan leiden tot parkmanagement of een bedrijveninvesteringszone (BIZ) op Centerpoort-Noord.

Revitalisering Centerpoort-Nieuwgraaf
Het revitaliseringsprogramma bestaat uit 7 deelprojecten en eindigde formeel op 31 december 2015. De projecten die in 2015 nog volop in uitvoering waren, zijn onder meer het tweebaans uitvoeren van de weg nabij de Makro en het doortrekken van de Fotograaf richting Dijkgraaf. Ook worden de fiets- en voetpaden verbeterd en wordt verder uitvoering gegeven aan het gemeentelijke detailhandelsbeleid. Zo heeft de gemeenteraad in december 2015 een nieuw bestemmingsplan vastgesteld dat voorziet in de vestiging van Hornbach. Daarover loopt nog een beroepsprocedure bij de Raad van State.

In 2015 is ook begonnen met de grootscheepse renovatie van het openbaar groen. De resultaten zijn nu al zichtbaar en dragen bij aan de uitstraling van het bedrijventerrein dat in het kerngebied van Nieuwgraaf steeds meer het karakter krijgt van een grootschalig winkelgebied gedragen door het thema ‘In en om het huis’. Het eindresultaat van de gehele revitalisering van Nieuwgraaf is zodanig robuust dat er potentie is voor uitbreiding en nieuwvestiging.

Detailhandelsbeleid
Het verruimde detailhandelsbeleid heeft voor ons tot gevolg dat het thema ‘in-en-om-het-huis’ verder wordt uitgerold en dat op de locatie ‘groothandelscentrum’ een bouwmarkt wordt gerealiseerd. In december is het bestemmingsplan vastgesteld en is de bouwvergunning verleend.

Specifieke ontwikkellocaties
De initiatiefnemer voor het beveiligd parkeerterrein heeft met behulp van ons als gemeente een subsidie binnengehaald die de ontwikkeling eerder haalbaar moet maken.

Vitaal Centrum Duiven
In september 2015 is officieel fase 2 opgeleverd en in gebruik genomen. De bezoekersaantallen aan DE OGTENT zijn boven verwachting. Van de 4 horecapanden zijn er inmiddels 3 verhuurd. De verhuur van de winkels aan de Pastoriestraat en de ruimtes op de tweede verdieping kosten aanzienlijk meer inspanningen.

Eind 2015 zijn de gronden van fase 3 verkocht aan LIDL ten behoeve van de bouw van een nieuwe supermarkt.

Vrijetijdseconomie
In navolging van de eerder opgestelde Verkenning Vrijetijdseconomie heeft in 2013 een afsluitende bijeenkomst plaatsgevonden. De gemeente ziet voor zichzelf als rol het faciliteren en het scheppen van randvoorwaarden, zodat ondernemers initiatieven kunnen ontplooien en kunnen ondernemen. Sinds 2014 verzorgt RBT KAN de marketingcommunicatie en promotie rondom de toeristisch-recreatieve mogelijkheden in de gemeente Duiven.

Er is een begin gemaakt met de aanleg van recreatieplaatsen in en rond Groessen en Loo. Het plan omvat de aanleg van 20 recreatieplaatsen. De recreatieplaatsen liggen in de nabijheid van bestaande wandel- en fietspaden. Binnen de bestaande wandel- en fietspaden wordt een route met lussen gecreëerd langs de verschillende recreatieplaatsen die zo verbonden worden. Dit maakt het mogelijk voor diverse doelgroepen om van de recreatieplaatsen gebruik te maken. De routes met de recreatieplaatsen hebben een regionale uitstraling.
Door het aanleggen van deze plaatsen wordt het verblijfsgebied voor toerisme en recreatie aantrekkelijker. Dit draagt bij aan de economische structuur en ontwikkeling.
Het is de bedoeling dat Liemerse fiets- en wandelroutes gekoppeld worden aan streekproducten, cultuurhistorische en streekeigen verhalen, arrangement, B&B, informatieverstrekking, landschapsbeheer. Samenwerking tussen partijen zoals Liemers Trots (streekproducten), Beleefboeren (beleving op de boerderij, weet wat je eet), VSR (Vereniging Streekbeheer Rijnstromen), TIC (Toeristisch Informatie Centrum Het Gelders Eiland), Waterschap, LTO, MKB zal bijdragen aan de versterking van de economische structuur en ontwikkeling.

Subsidie
Het subsidiebedrag bedraagt € 30.000. De helft hiervan is afgedragen aan RBT KAN voor de hierboven genoemde communicatie- en promotie-activiteiten. De andere helft was bestemd voor het opzetten van een VVV-informatiepunt, maar is niet uitgegeven.

Horsterpark
In januari 2015 is de omgevingsvergunning verleend voor de Stichting Activiteiten Horsterpark (SAH). Tegen de omgevingsvergunning was beroep ingesteld bij de rechtbank Arnhem. Met de uitspraak van 16 april 2015 is de procedure succesvol afgerond. Hierdoor is het mogelijk geworden om de horecatijden van het theepaviljoen tot uiterlijk 24.00 uur te verruimen en kon een nieuw vlonderterras op het water worden aangelegd.

Als vanouds zijn er in 2015 in het Horsterpark diverse evenementen (o.a. Powerhorse, memorial loop etc) gehouden. In het afgelopen jaar zijn er twee nieuwe succesvolle evenementen aan toegevoegd. Op 26 september was er het muzikale festijn Hossa en op 11-12-13 december was er plaats voor ‘Dickens in de Liemers’.

Beide nieuwe initiatieven lieten andermaal zien dat het Horsterpark zich goed leent voor het houden van grotere publieksevenementen. Wel is opgevallen dat de fysieke infrastructuur in de problemen komt in geval van hevige regenval.

Tenslotte is het Horsterpark met 12 andere kandidaten genomineerd voor de Gelderse prijs voor ruimtelijke kwaliteit.

Afstemming met programma 7A
De verbinding tussen Economie en Werk is met de invoering van de Participatiewet in 2015 nog belangrijker geworden. Werk en Participatie als katalysator voor inwoners in een bijstandssituatie zijn leidend. Vooral omdat de Participatiewet inzet op uitstroom van uitkeringsgerechtigden naar werk bij reguliere werkgevers is een integrale benadering van Werk en Economie van grote betekenis. De Participatiewet deelt Nederland op in 35 arbeidsmarktregio’s. Binnen de arbeidsmarktregio Gelderland Midden neemt de bedrijvigheid in Duiven een belangrijke plaats in. Het is van belang gebleken dat bij bedrijfsvestiging de vraag naar arbeidskrachten wordt gematcht

met het personele potentieel vanuit de uitkeringsbestanden van de gemeente. Er is regelmatig overleg met de acquisiteurs Arbeid en de bedrijfscontactfunctionaris. Hierdoor zijn kansen die zich voordeden naar personeelsvraag sneller gehonoreerd. Gegeven de huidige weerbarstige arbeidsmarkt is continuering van de integrale kijk op Werk en Economie van aanmerkelijk belang.

IkStartSmart
In 2012 is de gemeente Duiven gaan deelnemen aan het project IkStartSmart voor de periode 2012-2015. Dit project van de Kamer van Koophandel ondersteunt en coacht ondernemers bij het starten van een eigen bedrijf. Voor deze periode zijn in totaal 15 trajecten afgenomen en deze zijn toen door de gemeente betaald. Alle trajecten zijn ingevuld en inmiddels zijn er 9 afgerond, waarvan er 7 hebben aangegeven dat het traject aan hun verwachtingen voldeed. In juli 2016 wordt bekend of IkStartSmart een vervolg krijgt.

Hoofddoelstelling "Handhaven bestaande economische structuur"

Wat hebben we bereikt?
- Oplevering fase 2 van Vitaal Centrum Duiven;
- Grondverkoop aan LIDL ten behoeve van de realisatie van fase 3;
- Gesprekken opgestart met Syntrus Achmea over passage en centrum;
- Traject opgestart met ondernemers, bewoners, politie en brandweer om het Keurmerk Veilig Ondernemen Centrum Duiven te behalen;
- Verder uitvoering gegeven aan de revitalisering Centerpoort-Nieuwgraaf: aanpak infrastructuur en aanleg openbaar groen;
- De leegstand teruggedrongen op Centerpoort-Noord en geborgd middels oprichting van een Lindus-Werkgroep;
- Lancering bedrijventerrein Seingraaf middels onder meer de website seingraaf.nl;
- Contacten aangehaald met ondernemers op InnoFase en met name geïnvesteerd in de contacten met intermediairs, waaronder Oost NV.

Wat hebben we niet bereikt?
- Uitgifte kavels InnoFase;
- Uitgifte kavels Seingraaf.

Wat hebben we daarvoor gedaan?
- Intensief overleg met Lindus en afzonderlijke ondernemers op Centerpoort-Nieuwgraaf inzake de revitalisering;
- Gesprekken met eigenaren van op Centerpoort-Noord en hun makelaars;
- Gesprekken voeren en relaties leggen tussen bedrijven op InnoFase en daarbuiten en intermediairs.

Hoofddoelstelling "Versterken bestaande economische structuur"

Wat hebben we bereikt?
- Meer afstemming tussen de programma's Economie en Werkgelegenheid, gericht op het verminderen van ons arbeidspotentieel;
- Afleggen van bedrijfsbezoeken met het college en collegeleden en daarbij aandacht voor Seingraaf als uitgiftelocatie en werkgelegenheid;
- Afronding traject IkStartSmart;
- Continuering goede relatie met OCD, MKB-Duiven en Lindus.
- Vervolg gegeven aan Liemerse Economische Agenda.

Wat hebben we niet bereikt?
- Het beveiligd parkeerterrein voor vrachtwagens is nog niet gerealiseerd door de marktpartij.
- Het geven van een extra impuls aan de Vrijetijdseconomie vanwege onvoldoende capaciteit;
- Uitgifte kavels De Nieuweling;
- Uitgifte kavels Graafstaete.
- Oprichten van een Liemerse Uitdaging (wordt 2016).

Wat hebben wij daarvoor gedaan?
- Frequent overleg met OCD, MKB-Duiven en Lindus.

Wat heeft het gekost?

Resultaat programma Economische Zaken

	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2014	2015 v.w.	2015n.w.	2015	2015
Lasten	245	383	309	264	45
Baten	51	145	54	26	- 28
Gerealiseerd totaal saldo	**- 194**	**- 238**	**- 254**	**- 238**	**17**
Resultaatbestemming	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**- 194**	**- 238**	**- 254**	**- 238**	**17**

(Bedragen x € 1.000)

Verklaring van het saldo
Het resultaat op dit programma bedraagt vóór bestemming € 17.000 positief.

Directe kosten (€ 37.000)
Het voordeel op programma economische zaken is ontstaan doordat er minder subsidie is verstrekt aan RBT KAN (€ 15.000). Daarnaast vielen de exploitatiekosten van het Horsterpark mee (€ 55.000). Daardoor is ook de geraamd storting vanuit de voorziening achterwege gebleven (- € 23.000). De ontvangen pacht voor het Horsterpark was € 4.000 hoger dan geraamd. Voor bedrijvigheid is een nadeel door hogere exploitatiekosten (-€ 7.000). De bijdrage van het waterschap is niet ontvangen (- € 7.000). Voor markten zit een nadeel van € 1.000 door lagere opbrengst van marktgelden. Daarentegen zijn er minder kosten gemaakt voor energie. Diverse kleine verschillen leveren een voordeel op van € 1.000.

Doorbelastingen (-€ 20.000)
Voor markten (€ 16.000) en bedrijvigheid (€ 4.000) werden meer apparaatskosten doorbelast dan geraamd.

Subsidie RBT KAN	15.000
Exploitatiekosten Horsterpark	55.000
Voorziening Horsterpark	- 23.000
Pacht Horsterpark	4.000
Exploitatiekosten bedrijvigheid	- 7.000
Bijdrage waterschap	- 7.000
Energiekosten markt	1.000
Marktgelden	- 2.000
Doorbelasting apparaatskosten	- 20.000
Diverse kleine verschillen	1.000
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	**17.000**

Bedragen in €

Saldo resultaatbestemming (mutaties reserves)
Op dit programma waren dit jaar geen onttrekkingen of stortingen in reserves geraamd en die hebben ook niet plaatsgevonden.

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	**17.000**

	0
Gerealiseerd resultaat	**17.000**

Bedragen in €

Programma 5 Onderwijs en Jeugd

Programmadoelstelling

Het Programma Onderwijs en Jeugd voorziet in meerdere activiteiten die moeten leiden tot optimale condities voor een ononderbroken ontwikkeling van alle jeugdigen gedurende de leeftijd van 0-23 jaar.
Deze doelstelling is uitgewerkt in de onderdelen Jeugd, Onderwijs, Zorg voor jeugd binnen de programmabegroting.

Kader/context

Collegeakkoord 2014-2018
Het collegeakkoord 2014-2018 kent voor Programma 5 de volgende speerpunten:

- Een actieve rol spelen om in overleg met het onderwijs een evenwichtige spreiding van onderwijsfaciliteiten over de gemeente in de kernen te behouden ondanks de krimpende aantallen leerlingen.
- Een actieve rol spelen om samen met het Candea College te bevorderen dat maatschappelijke stages meer vorm en inhoud krijgen.
- Inzetten op een betere aansluiting tussen het onderwijs en onze arbeidsmarkt en de jeugdwerkloosheid samen met de bedrijven en de Regionale Sociale Dienst proberen zoveel mogelijk te voorkomen en terug te dringen.
- Betrek de jongerenraad bij het jeugd- en jongerenbeleid en stimuleer hen om initiatieven te nemen voor de jeugd.

Stand van zaken en ontwikkelingen in 2015:
Het collegeakkoord 2014-2018 vormt de leidraad vor het beleid op de diverse onderdelen. Er zijn hier geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

Met de kadernota zijn de bezuinigingen op het jongerenwerk, peuterspeelzaalwerk, JIP en Natuur- en milieueducatie geaccordeerd. De bezuinigingen vinden plaats ingaande diverse data.

Voorts is een beweging in gang gezet om in faciliterende zin uit te gaan wat onze burgers van de overheid vragen maar ook wat deze burgers er zelf voor gaan doen.

Jeugd

Hoofddoelstellingen:
1. Peuterspeelzaalwerk/kinderopvang
Vanaf 2016 wordt het reguliere peuterspeelzaalwerk niet meer gesubsidieerd. Het aanbieden en financieren van peuterspeelzaalwerk is geen wettelijke taak en is geen kerntaak van de gemeente. Het bereiken van kinderen met een taal- en ontwikkelingsachterstand is een wettelijke taak en de VVE (Voor- en Vroegschoolse Educatie) blijft daarom gehandhaafd.
Het regulier peuterspeelzaalwerk is in 2015 nog gesubsidieerd. Het jaar 2015 werd gezien als overgangsjaar. In 2015 werd onderzocht op welke wijze er vanaf 2016 structureel invulling gegeven kan worden aan de signaleringsfunctie van achterstanden bij kinderen in de leeftijdscategorie 2-4 jaar die nu nog via het regulier peuterspeelzaalwerk worden vormgegeven. Aan de betrokken organisaties is gevraagd om een voorstel hiervoor uit te werken.

Het bieden van dagopvang met het doel ouders in staat te stellen om werk en studie te combineren met professionele zorg voor en begeleiding van kinderen en het creëren van een vindplaats voor signalering van mogelijke achterstanden."

Wat hebben wij bereikt:
De peuterspeelzalen hebben zich voorbereid op de omvorming tot kinderopvangorganisaties. Alle peuterspeelzalen zijn inmiddels omgevormd en vallen nu onder de kinderopvang.

Er is een plan opgesteld om de signalering van de vroeg- en voorschoolse educatie (VVE) volledig in stand te kunnen houden.

De definitie van VVE is aangepast door VVE in te zetten bij alleen een taalachterstand. Het risico op onderwijs- en ontwikkelingsachterstanden wordt vanaf 2015 gewaarborgd binnen het sociaal team Duiven.

Er is een actieve communicatie naar ouders en aanbieders geweest ten aanzien van de nieuwe regeling voor die peuters waarvan de ouders niet in aanmerking komen voor kinderopvangtoeslag.

Wat hebben we niet bereikt:
Er is nog geen definitieve regeling voor die peuters waarvan de ouders niet in aanmerking komen voor de kinderopvangtoeslag. Hierbij speelt de onduidelijkheid over de toegezegde regeling op rijksniveau een essentiele rol. Het voorstel voor de regeling is inmiddels opgesteld en wordt naar verwachting in het tweede kwartaal 2016 ingevoerd.

Voor de VVE-plaatsen is sprake van een wachtlijst. In de nieuwe regeling voor peuters waarvan de ouders niet in aanmerking komen voor de kinderopvangtoeslag wordt voorgesteld om de leeftijdsnorm voor VVE te wijzigen van 2 tot 4 jaar, naar 2,5 jaar tot 5 jaar. Naar verwachting wordt de wachtlijst kleiner door de wijziging van de leeftijdsnorm, de beperking tot het inzetten van VVE bij alleen een taalachterstand en de nieuwe regeling voor die ouders die niet in aanmerking komen voor kinderopvantoeslag.

Wat hebben wij hiervoor gedaan
Ook in 2015 heeft de controle op peuterspeelzalen, gastouders en Kinderdagverblijven weer volgens afspraak plaatsgevonden en is er geen aanleiding geweest over te gaan tot specifieke maatregelen.

De subsidiering van kindplaatsen peuterspeelzaalwerk en VVE is uitgevoerd conform de geplande opzet.

2. Positief Jeugdbeleid
De ondersteuning van de gewone, positieve ontwikkeling van kinderen en jongeren, en het versterken van de eigen kracht van ouders en hun kinderen.
De sociale omgeving van de jeugd wordt daarbij betrokken: “It takes a village to raise a child”.
Jongeren kunnen zoveel mogelijk onbezorgd opgroeien en zich ontwikkelen naar vermogen tot zelfstandige en mondige burgers. Het positief jeugdbeleid is een voorwaarde voor een sterke ontwikkeling van het sociaal domein.

Wat hebben wij bereikt:
In 2015 was er een divers aanbod op het gebied van informatie en advies en opvoedingsondersteuning en is het vindplaatsgericht werken verder doorgevoerd, waardoor de jeugd en hun ouders alle kansen krijgen om op te voeden en op te groeien in de normale en eigen veilige omgeving.
Verder is een bijdrage geleverd om jongeren kansen en mogelijkheden te bieden voor een goede toekomst met werk en opleiding.

Wat hebben we niet bereikt:
Voortschrijdend inzicht heeft ertoe geleid dat het CJG (Centrum voor Jeugd en Gezin) geen volledig onderdeel is van het sociaal team. Taken als het vindplaatsgericht werken en netwerken blijven ook in 2016 vanuit het CJG georganiseerd worden. In 2015 is een start gemaakt om eind 2016 te komen tot een basisnetwerk waar het CJG een onderdeel van zal zijn.

Hoewel er nu concrete plannen liggen voor een jongerenontmoetingsplek aan de Westsingel is het niet gelukt om dit in 2015 te realiseren nadat het gebouw van het jongerencentrum Alpha in de zomer 2015 is gesloopt.

Wat hebben wij daarvoor gedaan:

Mede door gemeentelijke subsidies was er in 2015 een divers aanbod op het gebied van signalering en toeleiding, informatie en advies alsmede voorlichting en opvoedingsondersteuning. De zorgadviesteams 0-4 jarigen en 4-12 jarigen zijn na overleg met de betrokken partners opgegaan in het sociaal team.
Het vindplaatsgericht werken vanuit het CJG is doorgevoerd op alle peuterspeelzalen, kinderdagverblijven en scholen. Een maatschappelijk werker of jeugdverpleegkundige is geregeld aanwezig op deze vindplaatsen om ouders en professionals te helpen met hun vragen.

3. Speeltuinen en weiden
In de nota "Speelruimtebeleid 2009-2012" is als doelstelling geformuleerd het bieden van voldoende gedifferentieerde speelmogelijkheden voor de jongere en oudere jeugd.

Wat hebben wij bereikt:
Aan SBS (Sport, Bewegen en Spelen) is "ontmoeten" toegevoegd en een nieuwe projectnaam is ontstaan: BOSS (Bewegen, Ontmoeten, Sporten en Spelen. Het project BOSS is benoemd als pilot voor overheidsparticipatie en de opdracht werd: "creëer een visie en realiseer een beleidstuk over BOSS waarvan de gemeenschap eigenaar is". De gemeente is hierin één van de partijen. Met diverse partijen uit de samenleving is in 3 sessies een BOSS-kompas (visie) en BOSS-route doelstellingen ontstaan.

Wat hebben we niet bereikt:
Het BOSS-kompas en de BOSS-route zijn niet vastgesteld en er is geen uitvoeringsplan opgesteld. Mede doordat BOSS in 2015 is aangemerkt als pilot voor overheidsparticipatie is er vertraging opgetreden. De gemeenteraad is hierin betrokken en over geïnformeerd. In 2016 wordt het BOSS-kompas en de BOSS-route aan de raad gepresenteerd en wordt er uitvoering gegeven aan de BOSS-route. De pilot wordt zowel intern als extern geëvalueerd.

Wat hebben wij hiervoor gedaan:
Het is gelukt om interactief met de wijkraad Duiven-west, bewoners en de jongerenraad een alternatief voor de in 2014 verwijderde voetbalkooi te vinden. In het najaar 2015 is een nieuwe voetbalkooi geplaatst aan de Westsingel.

Onderwijs

Hoofddoelstelling:
Scholen moeten kunnen beschikken over voldoende onderwijsfaciliteiten in kwantitatieve en kwalitatieve zin zodat kinderen zich in alle opzichten maximaal kunnen ontwikkelen en worden voorbereid op actief burgerschap en maatschappelijke stages.

Wat hebben we bereikt
In 2015 hebben leerlingen van het Candea College zich maatschappelijk kunnen oriënteren door stage te lopen bij een maatschappelijke instelling om zich een beeld te vormen van de maatschappij en zich voor te bereiden op een toekomstige rol in deze maatschappij.

Met de schoolbesturen zijn we gestart om een visie op krimp te ontwikkelen mede in het licht van de vraag of we voor de scholen in Loo en Groessen wederom een lagere opheffingsnorm moeten toepassen middels gebiedssplitsing om deze scholen in stand te kunnen houden.

De basisschool Het Klokhuis is getransformeerd tot Integraal Kind Centrum en de voormalige peuterspeelzaal hebben we in samenspraak met het schoolbestuur toegevoegd aan de capaciteit van de school.

Passend onderwijs is op de scholen verankerd en wordt verder vorm gegeven. De aansluiting passend onderwijs en zorg voor jeugd is gerealiseerd binnen het samenwerkingsverband passend onderwijs.

Voor het onderdeel combinatiefuncties hebben de jaren 2014 en 2015 in het teken gestaan van concrete activiteiten. Zowel op het gebied van sport als cultuur is er een breed aanbod van

activiteiten tot stand gekomen. Belangrijker is nog dat er een groot aantal deelnemers aan de activiteiten kon worden genoteerd. De combinatiefunctionarissen zijn er in geslaagd de verbinding te leggen tussen scholen en verenigingen. De scholen zijn, blijkens een gehouden enquete, tevreden over het werk en de resultaten van de combinatiefunctionarissen. Op de verdere uitbouw hiervan wordt ingestoken.
Om de deelname aan activiteiten te vergroten is in 2015 de basis gelegd voor de uitgifte van het boekje "Sjors Sportief/Creatief". Daarin staat een gebundeld aanbod van activiteiten. De aanmelding voor deelname is sterk vergemakkelijkt.

Wat hebben we niet bereikt
De bekendheid van het begrip combinatiefunctionaris is nog onvoldoende. Er zijn diverse geledingen in Duiven die niet van het bestaan weten. Naamsbekendheid zal in 2016 hoog op de agenda staan. De weg naar verenigingen (ondersteuning op diverse vlakken) is nog niet voldoende gevonden. Ook daar zal in 2016 extra inzet op worden gepleegd.

De zogenaamde "bijdrage van derden" blijft ook in 2015 achter bij de verwachtingen. Met name binnen het primair onderwijs blijkt het moeilijk financiele middelen vrij te maken. Om het aanbod op het huidige niveau te houden zal daarin verandering moeten komen.

Wat hebben we ervoor gedaan:
Met de schoolbesturen hebben we veelvuldig overlegd hoe te komen tot een visie op krimp en dit traject zijn we ook daadwerkelijk gestart.

Het ondersteuningsplan passend onderwijs monitoren wij periodiek in overleg met de schoolbesturen binnen het samenwerkingsverband.

Naast de inzet van (rijks)middelen, is door de combinatiefunctionarissen veel geïnvesteerd in het leggen van contacten en deze te onderhouden. Daarnaast is een breed aanbod van activiteiten ontwikkeld. Uit een gehouden evaluatie is gebleken dat de scholen positief oordelen over het werk van de combinatiefunctionarissen. Voorts is de uitgifte van het boekje "Sjors Sportief/Creatief"in 2015 voorbereid. De kosten hiervoor zijn uit het budget voor combinatiefunctionarissen betaald. De monitoring van de inzet van combinatiefuncties wordt daarmee vergemakkelijkt.

Wat heeft het gekost?

Resultaat programma Onderwijs en Jeugd

	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2014	2015 v.w.	2015 n.w.	2015	2015
Lasten	4.892	4.585	5.083	4.838	245
Baten	407	120	114	118	4
Gerealiseerd totaal saldo	**- 4.485**	**- 4.465**	**- 4.969**	**- 4.720**	**249**
Resultaatbestemming	70	27	78	59	- 19
Gerealiseerd resultaat	**- 4.415**	**- 4.438**	**- 4.891**	**- 4.661**	**230**

(Bedragen x € 1.000)

Verklaring van het saldo
Het positieve resultaat op het programma Onderwijs en Jeugd bedraagt vóór bestemming € 249.000.

Directe kosten (€ 71.000)
Voor Bijzonder basisonderwijs vanwege lagere vandalismeschade (€ 15.000), Candea College vanwege de afrekening GRHVOL 2014 en lagere huurkosten (€ 49.000), Leerplicht vanwege lagere bijdrage gemeenschappelijke regeling (€ 9.000), Lokaal onderwijsbeleid vanwege een vacature tot 1 mei 2015 bij de Combinatiefunctie (€ 41.000), Jeugd- en Jongerenwerk is sprake van een voordeel (€ 10.000) op diverse uitgaven en Jeugdgezondheidszorg is een voordeel vanwege de lagere subsidie VGGM (€ 95.000).

Voor Openbaar basisonderwijs vanwege afboeking oude boekwaarden van gebouwen (-€ 18.000), Leerlingenvervoer vanwege meer leerlingen en lagere eigen bijdragen (-€ 15.000) en Peuterspeelzalen vanwege afboeking oude boekwaarden van gebouwen (-€ 113.000) is een nadeel. Diverse kleine verschillen leveren een nadeel op van € 2.000.

Kredieten (€ 0)
Op dit programma zijn geen kredieten geboekt.

Doorbelastingen (€ 178.000)
Er zijn minder apparaatskosten doorbelast op Jeugd- en Jongerenwerk (€ 63.000), Leerlingenvervoer (€ 25.000), Leerplicht (€ 9.000) en Jeugdgezondheidszorg (€ 12.000). Er zijn meer apparaatskosten doorbelast op Openbaar basisonderwijs (€ 12.000), Bijzonder basisonderwijs (€ 13.000), Bijzondere school Candea College (€ 8.000), Lokaal onderwijsbeleid (€ 15.000), Speeltuinen en -weiden (€ 5.000), Peuterspeelzalen (€ 5.000) en Kinderopvang (€ 52.000). Bij de doorbelasting van de kapitaallasten zijn voordelen op Openbaar basisonderwijs (€ 34.000), Bijzonder basisonderwijs (€ 8.000), Bijzondere school Candea College (€ 10.000) en Peuterspeelzalen (€ 131.000). Er is een nadeel op Speeltuinen en -Weiden (€ 4.000).

Bijzonder basisonderwijs, lagere vandalismeschade	15.000
Candea College, afrekening GRHVOL en lagere huurkosten	49.000
Leerplicht, bijdrage GR	9.000
Lokaal onderwijsbeleid, vacature combinatiefunctie	41.000
Jeugd-, en Jongerenwerk, diverse posten	10.000
Jeugdgezondheidszorg, subsidie VGGM	95.000
Openbaar basisonderwijs, boekwaarde gebouwen	- 18.000
Leerlingenvervoer	- 15.000
Peuterspeelzalen, boekwaarde gebouwen	- 113.000
Doorbelasting apparaatskosten	- 1.000
Doorbelasting kapitaallasten	179.000
Diverse kleine verschillen	- 2.000
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	**249.000**

Saldo resultaatbestemming (mutaties reserves)
Het negatieve saldo resultaatbestemming bedraagt € 20.000. De geraamde onttrekking aan de bestemmingsreserve Combinatiefuncties (€ 18.000) en de bijschrijving van de rente (€ 2.000) hebben niet plaatsgevonden.

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	**249.000**
BR Combinatiefunctie	- 18.000
Rente reserves programma 6	- 2.000
Gerealiseerd resultaat	**229.000**

Bedragen in €

Programma 6 Vrijetijdsbesteding

Programmadoelstelling

Vrije tijd is bij uitstek een privé-domein waarin mensen zelf beslissen hoe zij deze tijd besteden en met wie zij dat dat doen. De rol van de gemeente is hierin faciliterend.

Kader/context

Collegeakkoord 2014 - 2018
Formuleer voorstellen waarbij gewerkt wordt met kostendekkende tarieven voor gemeentelijke accommodaties en het aantal accommodaties sterk wordt verminderd. Doe daarbij ook voorstellen hoe het beheer van het gemeentelijk vastgoed, goed en doeltreffend kan worden vormgegeven.

Kunst en Cultuur

Hoofddoelstelling
Het faciliteren van activiteiten op initiatief van inwoners en organisaties die een bijdrage leveren aan ontmoeting, ontwikkeling en bevorderen van sociale samenhang gericht op zoveel mogelijk inwoners van de gemeente Duiven.

Wat hebben we bereikt?
Beeldende kunst
Voor Vitaal Centrum Duiven is een aangepast ontwerp voor de openbare ruimte gemaakt. Dit is door ons college voorlopig vastgesteld.

Kunstwerk Zonder Titel - Ankie Borgers
Het kunstwerk Zonder Titel van Ankie Borgers is in 2013 voor het gemeentehuis weggehaald, enerzijds vanwege de festiviteiten rondom Koningsdag en anderzijds vanwege de toekomstige wijzigingen in de openbare ruimte. Wij hebben besloten om het kunstwerk rondom het gemeentehuis terug te plaatsen. De kunstenares zal hierbij te zijner tijd betrokken worden.

- Goed onderhoud beeldende kunst in de openbare ruimte en geen nieuwe opdrachten
Kunstwacht heeft in 2015 het onderhoud van de kunstwerken uitgevoerd.

- Regionaal Cultuurbeleid in samenwerking met de Provincie
Cultuur- en Erfgoedpact 2014-2016
De gemeenten hebben aan het Liemers Museum opdracht gegeven om in 2015 en in 2016 Klanken in Monumenten tijdens Open Monumentenweekend te organiseren. De Volksuniversiteit Zevenaar organiseert in 2015 en 2016 het project de Liemers Verbeeld en zoekt daarbij samenwerking met andere partijen en het onderwijs.
Het Gelders Erfgoed gaat, door middel van vrijwilligers, verhalen ophalen bij de inwoners van Westervoort, Duiven en Zevenaar. De verhalen worden toegankelijk gemaakt op een website en op diverse manieren verbeeld.

- Stimuleren van Cultuureducatie, culturele activiteiten en amateurkunst en de deelname
Cultuureducatie Basisonderwijs Het Element
In 2015 hebben de basisscholen in Duiven zich beziggehouden met het thema Museum. Het Element heeft het lesprogramma gekoppeld aan museumbezoek. Daarnaast zijn lessen gegeven die aansluiting vonden bij het thema. Voor het nieuwe schooljaar 2015-2016 wordt, binnen het cultuurmenu, het thema Theater uitgewerkt.

Cultuureducatie Voortgezet onderwijs Candea College
De combinatiefunctionaris van het Candea College heeft verschillende nieuwe projecten ontwikkeld en projecten die voorgaande jaar goed liepen opnieuw uitgevoerd. De werken van de

leerlingen zijn in de reizende tentoonstelling opgenomen. Ook in 2015 is de samenwerking gezocht met de Stedelijke Muziekvereniging Zevenaar.

Sjors Sportief – Sjors Creatief
Wij hebben besloten deel te nemen aan Sjors Sportief – Sjors Creatief. Bij deelname aan dit stimuleringsproject krijgen alle kinderen uit het basisonderwijs een Sjorsboekje waarin Duivense verenigingen, instellingen of initiatieven sportieve of creatieve workshops aanbieden, zodat kinderen (vaak gratis) kennis kunnen maken met één of meerdere activiteiten.

- Op het gebied van monumenten? Erfgoedcommissie samenwerken met de gemeente Zevenaar en een gezamenlijke monumentencommissie instellen
Wij zijn samen met het college van de gemeente Zevenaar akkoord gegaan met de notitie "*Op weg naar een Monumentencommissie, een verkenning van de samenwerking tussen Duiven en Westervoort".* Hieraan wordt nu uitvoering gegeven.

Wat hebben we ervoor gedaan?

- **Met drie Liemerse gemeenten en de provincie een vervolg geven aan Cultuurpact door middel van Cultuur- en Erfgoedpact (2014-2016)**

In 2015 zijn drie projecten van Cultuur- en Erfgoedpact gestart. In alle drie de gemeenten waren monumentale panden opengesteld en was muziek te horen. Ook het project de Liemers Verbeeld is door de Volksuniversiteit van Zevenaar georganiseerd. Er waren 117 inzendingen, het Candea College was rijkelijk vertegenwoordigd. In alle drie de gemeenten zijn de werken tentoongesteld. Het verhalenproject De Liemerse Canon is gestart, door vrijwilligers zijn de eerste verhalen opgetekend en is de website tot stand gekomen. In 2016 zullen de verhalen worden verbeeld en wordt dit project afgerond.

- **Het verstrekken van subsidies aan culturele verenigingen en culturele stichtingen om deelname aan culturele activiteiten te stimuleren.**

In 2015 hebben 13 amateurkunstverenigingen, de Kunst Kring Duiven en de Historische Kring Duiven, Groessen en Loo structurele subsidie ontvangen.

Het Balfolkfestival, het Candea college voor cultuureducatieve projecten en de Musical Jesus Christ Superstar hebben incidentele subsidie ontvangen.

Muziekonderwijs - Het Musiater
In de kadernota 2015-2018 is bezuinigd op de activiteiten van Het Musiater. Muzieklessen aan particulieren is niet langer een kerntaak van de gemeente. De resterende subsidie wordt ingezet voor muziekonderwijs op het basisonderwijs. Vanwege frictiekosten is besloten muziekonderwijs in groep 4 gefaseerd op de scholen te introduceren. Het Musiater is in schooljaar 2015-2016 gestart met muziek in de klas op vier scholen: De Wiekslag, De Toermalijn, De groene Ring en de Joannesschool.

Sjors Sportief – Sjors Creatief
Samen met de combinatiefunctionaris Sport van het basisonderwijs de opstart en communicatie gedaan van dit project. Duivense verenigingen, instellingen of initiatieven uitgenodigd voor een informatieavond en hen geïnformeerd over de mogelijkheden die Sjors biedt.

- Stichting Bibliotheek De Liemers is een jaarlijkse subsidie verleend voor haar kernfuncties lezen, leren en informeren.
- Liemerse Omroep Stichting is een jaarlijkse bekostigingsbijdrage verleend voor het verzorgen van de lokale publieke mediadienst aan onder andere de ingezetenen van de gemeente Duiven.

Bibliotheek
In 2015 heeft de bibliotheek naar haar nieuwe locatie op de eerste verdieping van het gebouw De OGtent in het Vitaal Centrum in gebruik genomen.

Op 21 mei 2012 is de Beleidsnota openbaar bibliotheekwerk 2013-2016 vastgesteld. Met deze nota is het profiel van de bibliotheek versterkt en ingevuld door de focus te leggen op de inhoudelijke functies lezen, leren en informeren en een dienstverlening op maat.

Binnen het vastgestelde beleidskader hebben Candea College en Stichting Bibliotheek De Liemers in juni 2013 een overeenkomst gesloten tussen Candea College en Stichting Bibliotheek De Liemers voor de duur van 2 jaren (schooljaar 2013/2014 en 2014/2015) inzake het project Biebsearch op 3 modules:

- digitale infrastructuur: de zoekmachine van Gelderse bibliotheken wordt vormgegeven en gekoppeld aan de elektronische leeromgeving van de school, waar in een zoekactie diverse bronnen (catalogus, krantenbank, nbd/biblion bestanden, etc.) worden ontsloten.
- lidmaatschap en logistiek: lidmaatschap voor alle leerlingen en het personeel, en vervoer van media van bieb naar school.
- programmalijn de bibliotheek op school: faciliteren van het leren in inhoudelijke programma's en ondersteuning, in eerste instantie op het gebied van informatievaardigheden en taal/ leesbeleid voor docenten en leerlingen.

De gemeente Duiven heeft het project Biebsearch financieel ondersteund met een bekostigingsbijdrage van € 5.000 per schooljaar. Deze gemeentelijke bijdragen zijn ten laste van programma 5 gebracht in het kader van het lokaal onderwijsbeleid.

Ook binnen het primair onderwijs hebben scholen en bibliotheek samengewerkt. De bibliotheek heeft een bijdrage geleverd aan leesbevordering en mediawijsheid op basisscholen. De bibliotheek introduceerde hiervoor een nieuwe educatieve aanpak: de Bibliotheek op school. Met deze aanpak kan iedere basisschool een volwaardige (digitale) schoolbibliotheek realiseren, alle leerlingen motiveren tot meer en beter lezen en alle leerlingen media- en informatievaardig maken. Basisscholen beslissen evenwel zelf of zij gebruik maken van de nieuwe educatieve aanpak. De basisscholen De Kameleon, Het Klokhuis, De Wiekslag en Het Veer hebben van het aanbod van de bibliotheek gebruik gemaakt.

De gemeente Duiven heeft ook de Bibliotheek op school financieel ondersteund. De bekostigingsbijdragen aan de vier genoemde basisscholen, totaal € 5.670, zijn eveneens ten laste van programma 5 gebracht in het kader van het lokaal onderwijsbeleid.

- **Samengaan van monumentencommissie Zevenaar en Erfgoedcommissie Duiven bekrachtigen tot Monumentencommissie Duiven en Zevenaar.**

In 2015 is afscheid genomen van de leden van Erfgoedcommissie gemeente Duiven en is een gezamenlijke Monumentencommissie Duiven en Zevenaar geïnstalleerd. Deze commissie is voortvarend te werk gegaan en heeft drie keer vergaderd. Ook is een bijeenkomst georganiseerd voor eigenaren van monumentale panden in Duiven en Zevenaar. De bedoeling is om dit jaarlijks te organiseren om eigenaren op de hoogte te stellen van de landelijke- en lokale ontwikkelingen.

Sport en Recreatie

Hoofddoelstelling
Door sport, bewegen en spelen een bijdrage leveren aan mogelijkheden voor ontmoeting, ontwikkeling, bevorderen van sociale samenhang, gezondheid voor alle inwoners uit Duiven.

Wat hebben we bereikt?
In 2015 heeft de implementatie van het project GTS plaatsgevonden op het onderdeel aanpassing tarieven verhuur sportaccommodaties.

Wat hebben we niet bereikt?
Het project Sport, Spelen en Bewegen is een andere koers gaan varen en daardoor nog niet afgerond. Besloten is om de visievorming door middel van een interactief proces als pilot vorm te geven voor het project overheidsparticipatie.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Nieuwe activiteiten

Vervolg plan van aanpak exploitatie en beheer Sportpark Horsterpark (gebruiker DVV)
Begin januari 2015 heeft DVV ons per mail, en later in een onderbouwend gesprek, laten weten af te zien van het nader onderzoeken van mogelijkheden voor privatisering of verzelfstandiging van de accommodatie. De weg naar verzelfstandiging vraagt specifieke kennis en kunde en ook tijd om dit goed vorm te geven. Ook gezien de verwachting dat de gemeente Duiven bezuinigingen moet doorvoeren lijkt de tijd nu niet rijp voor doorvoering van welke vorm van verzelfstandiging dan ook.

Toekomstvisie sportpark Nieuweling (korfbal)
Het herinrichten van de korfbalaccommodatie naar de nieuwe normen of het revitaliseren van veld 2. Dat waren de twee opties waaruit gekozen moest worden. Naar aanleiding van de lichthinderproblematiek en de noodzakelijke investeringen (voor of een herinrichting of een revitalisatie) is, samen met de diverse gesprekken met Duko en toepassing van de planningsnorm van het NOC*NSF besloten te kiezen voor revitalisatie van veld 2 en de buitenwerkingstelling van veld 1. Daarmee hebben wij voor korfbalvereniging Duko een kwalitatief en kwantitatief goede accommodatie beschikbaar gesteld. Uitvoering van de revitalisatie heeft plaatsgevonden binnen de beschikbare kredieten.

Sporthal De Spelleward
In 2014 heeft in het kader van de naderende sluiting en de hoge exploitatiekosten van sporthal De Spelleward een aantal wijzigingen plaatsgevonden. Per 1 augustus 2015 is de sporthal gesloten en per 1 september 2015 is de sloop ter hand genomen. Sportcentrum Triominos geldt als vervanger van sporthal De Spelleward. Wij zijn met de binnensportverenigingen in gesprek over de knelpunten die jaarlijks in het sportrooster terugkeren.

Wat heeft het gekost?

Resultaat programma Vrijetijdsbesteding

	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2014	2015 v.w.	2015 n.w.	2015	2015
Lasten	2.787	2.745	2.779	2.545	235
Baten	401	369	412	335	- 76
Gerealiseerd totaal saldo	**- 2.386**	**- 2.376**	**- 2.367**	**- 2.209**	**158**
Resultaatbestemming	26	15	69	38	- 31
Gerealiseerd resultaat	**- 2.360**	**- 2.361**	**- 2.298**	**- 2.171**	**127**

(Bedragen x € 1.000)

Verklaring van het saldo
Het positieve resultaat op programma Vrijetijdsbesteding bedraagt vóór bestemming € 158.000.

Directe kosten (-€ 7.000)
Het nadeel op Bibliotheek (€ 9.000) wordt veroorzaakt door minder ontvangen rente over de lening. Op Vormings- en ontwikkelingswerk is een voordeel (€ 6.000) doordat er geen regionale kosten werden gemaakt. Op sporthal De Spelleward is een voordeel (€ 56.000) door de sloop in de loop van het jaar. Op Groene sportvelden en terreinen is een nadeel (€ 46.000) door lagere huurontvangsten. Op Kunstbeleid is een voordeel (€ 6.000) door lagere projectkosten. Op Kermissen een nadeel (€ 8.000) door hogere exploitatiekosten en meerkosten energie en water. Op Sportcentrum Triominos is een nadeel (€ 17.000) dat voornamelijk wordt veroorzaakt door lagere huurontvangsten. Diverse kleine verschillen zorgen voor een voordeel van € 5.000.

Kredieten (€ 0)
Op dit programma zijn geen kredieten geboekt.

Doorbelastingen (€ 165.000)

Er zijn meer apparaatskosten doorbelast op Sporthal de Spelleward (€ 18.000), Groene sportvelden en terreinen (€ 25.000), Kunstbeleid (€ 9.000), Kermissen (€ 3.000) en Sportcentrum Triominos (€ 41.000). Op de producten Bibliotheek (€ 16.000), Vorming- en ontwikkelingswerk (€ 17.000), Sportverenigingen (€ 191.000) en Erfgoed (€ 16.000) is minder doorbelast. Bij de doorbelasting van de kapitaallasten is een voordeel op de Bibliotheek (€ 9.000), Groene sportvelden (€ 6.000), Kunstbeleid (€ 5.000) en Sportcentrum Triominos (€ 1.000).

Bibliotheek, rente lening	- 9.000
Vormings-, en ontwikkelingswerk, regionale kosten	6.000
Sporthal Spelleward, exploitatiekosten	56.000
Groene sportvelden en terreinen, huurontvangsten	- 46.000
Kunstbeleid, projectkosten	6.000
Kermissen, exploitatiekosten en energie en water	- 8.000
Sportcentrum Triominos, huurontvangsten	- 17.000
Doorbelasting apparaatskosten	144.000
Doorbelasting kapitaallasten	21.000
Diverse kleine verschillen	5.000
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	**158.000**

bedragen in €

Saldo resultaatbestemming (mutaties reserves)
Het negatieve resultaat op de resultaatbestemming is € 31.000. Er is een nadeel bij de rente op de reserves van programma 6 (€ 2.000). Verder zijn er nadelen bij sporthalbeheer (€ 11.000), de nulmeting bij de scholen (€ 8.000) en de Beeldende Kunst (€ 10.000).

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	**158.000**
Sporthalbeheer	- 11.000
Beeldende kunst	- 10.000
Rente reserves p6	- 2.000
Nulmeting scholen	- 8.000
Gerealiseerd resultaat	**127.000**

Bedragen in €

Programma 7 Sociale Voorziening en Maatschappelijke Dienstverlening

Programmadoelstelling

Een leefbare samenleving waarin inwoners zo zelfstandig mogelijk functioneren en op verschillende manieren een bijdrage aan de samenleving leveren. De Duivense inwoners zijn zoveel mogelijk zelfredzaam en maken gebruik van hun eigen kracht en van hun sociale netwerk. We bieden een vangnet voor mensen die het zelf niet kunnen organiseren.

Kader/context

Collegeakkoord 2014-2018

- Anticipeer op alle ontwikkelingen op het vlak van de transformatie van het sociale domein. Ontwerp vernieuwende werkwijzen die passen bij de lokale problematiek en het lokale oplossend vermogen.
- Benut de sociale infrastructuur van onze gemeente beter en zorg voor verbinding van bestaande initiatieven aan elkaar zodat vrijwilligerswerk en mantelzorg voor onze inwoners eenvoudiger wordt.
- Vrijwillige inzet bevorderen en versterken door het bieden van faciliteiten.
- Doe voorstellen hoe de initiërende rol van wijks-en dorpsraden of andere initiatieven van inwoners bevorderd kunnen worden. Kijk daarbij of een vrij besteedbaar budget een goed en effectief middel kan zijn.
- Het armoedebeleid moet gericht zijn op het sociaal aangehaakt blijven van inwoners met een laag inkomen. Zorg ervoor dat gebruik van de Gelrepas meer aansluit bij de behoefte van de gebruikers en dat verenigingen op de hoogte zijn van de mogelijkheden van de pas. Leg verbindingen met de jeugdsportpas en de ondersteuning van Stichting Leergeld en andere maatschappelijke en kerkelijke initiatieven. Breng in beeld wat de aard en omvang van het armoedeprobleem in onze gemeente is.
- Onderzoek of het project "Vertrouwd Wonen" kan worden voortgezet en uitgebreid. Kijk daarbij ook naar bijdragen vanuit andere organisaties (bedrijven) die ook profiteren van het succes van deze aanpak.

7a Inkomen

Dit onderdeel wordt uitgevoerd door de RSD de Liemers. In de meerjarenbegroting 2015-2018 RSD werd gedetailleerd ingegaan op ontwikkelingen en activiteiten en financiën voor de komende periode. In het onderstaande worden hoofdlijnen weergegeven.

Hoofddoelstelling Inkomen

Iedere burger in Duiven kan de minimumkosten van bestaan dragen. Hierbij geldt het uitgangspunt dat elke burger verantwoordelijk is in zijn eigen inkomen te voorzien.

Wat hebben we bereikt

- Het aantal uitkeringsaanvragen is door een actieve poortwachtersfunctie, handhavings- en fraudepreventie en goede voorlichting beperkt in 2015.
- De groepsgewijze voorlichting heeft vaste vorm gekregen en heeft geleid tot minder uitkeringen.
- In 2015 is 70% van de jongeren buiten een uitkering gehouden door hen terug naar school te geleiden.
- Voor 95% van de cliënten is het recht op een uitkering binnen de 4 weken bepaald.
- In alle gevallen waar een uitkering moest worden beëindigd is dit binnen de 8 weken verwerkt.
- Work First is als instrument succesvol ingezet om activerend te handhaven.

Wat hebben we niet bereikt

- We zijn er niet in geslaagd om in alle gevallen van boetes en fraude actief in te vorderen.

Wat hebben we hiervoor gedaan

- Cliënten groepsgewijs voorlichten over rechten en plichten.
- Het jongerenloket is er in geslaagd in 2015 om ondanks de instroom van jongeren uit de nieuwe doelgroepen evenveel jongeren in plaats van een uitkering naar school terug te geleiden als in 2014
- Er is geïnvesteerd in de E-intake.

7b Zorg

Hoofddoelstelling Zorg
Alle mensen moeten kunnen deelnemen aan de samenleving. De Duivense burger is zoveel mogelijk zelfredzaam en maakt gebruik van zijn/haar eigen kracht en zijn/haar sociale netwerk. De gemeente biedt een vangnet waar de zelfredzaamheid van de burger tekort schiet en waar de samenleving vereiste ondersteuning niet kan bieden.

Wat hebben we bereikt
- Inwoners met een minimum inkomen zijn ondersteund in hun inkomen.
- Het vastgestelde beleid op educatie is conform beleid uitgevoerd.
- Het niet gebruik van minimaregelingen is teruggedrongen.
- Het gebruik van de Gelrepas is toegenomen.
- De taakstelling is gehaald. Er zijn in 2015 44 asielzoekers gehuisvest.
- De nieuwe taken van de Wmo zijn geïmplementeerd in de gemeente. Zie programma 10
- Het vastgestelde beleid sociaal domein is doorgevoerd. Er is een gedifferentieerd, betaalbaar en kwalitatief goed aanbod van voorzieningen. Zie programma 10.
- Ten aanzien van de huishoudelijke hulp heeft de gemeente Duiven de bezuiniging van 40% opgevangen.
- Project Vertrouwd Wonen is uitgevoerd, huisbezoeken en subsidieaanvragen zijn ingediend evenals het aantal woningaanpassingen door Vivare.

Wat hebben we niet bereikt
- Omdat de regionale paragraaf voor het gezondheidsbeleid nog niet is geformuleerd is er nog geen lokale nota volksgezondheid.

Wat hebben we hiervoor gedaan
- Bij ieder contact met cliënten is men gewezen op de financiële ondersteuningsmogelijkheden.
- Er is aandacht geweest aan de communicatie en het aanbod is uitgebreid.
- Cliënten met een minimum inkomen zijn geattendeerd op de mogelijkheden van de Gelrepas.
- Cliënten met een minimum inkomen zijn geattendeerd op de in voering van het nieuwe minimabeleid
- Voor de huisvesting van asielzoekers is intensief samengewerkt met het COA, Vluchtelingenwerk (Begeleiding van asielzoekers) en de woningcorporatie Vivare.
- De huishoudelijke hulp wordt niet meer als een Wmo-voorziening gezien maar als algemeen gebruikelijk. In 2014 zijn gesprekken gestart en in 2015 afgerond met cliënten die in 2014 huishoudelijke hulp als Wmo-voorziening hadden. Het overgangsrecht is hierin meegenomen en gewaarborgd.
- Nieuwe aanbieders voor de nieuwe Wmo taken zijn gecontracteerd, het sociale team en de toegangsfunctie is ontwikkeld, met inwoners is gecommuniceerd. Verordening en het besluit zijn aangepast. De gemeentelijk backoffice is ingericht voor administratieve verwerking van nieuwe taken.(zie programma 10)
- Er is uitwerking gegeven aan de regiovisie aanpak huiselijke geweld en kindermishandeling 2015-2019
- Voor het project Vertrouwd Wonen is subsidie beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van huisbezoeken het uitvoeren van promotieactiviteiten en het toekennen van financiële ondersteuning voor woningaanpassingen.
- Het project thuisadministratie is na een pilot fase structureel geworden.
- De pilot scootmobielpool is structureel onderdeel geworden van het ondersteuningsaanbod.

7c Lokaal Sociaal Beleid

Hoofddoelstelling Lokaal Sociaal Beleid
Het deelprogramma omvat het bevorderen van een sluitend vraaggericht aanbod van maatschappelijke diensten gericht op het versterken van de sociale infrastructuur. Belangrijkste kader daarbij vormt het visiedocument Welzijn Nieuwe Stijl dat in 2012 is vastgesteld. Najaar 2013 volgt het kader voor het Wijkgericht Werken en begin 2014 het Actief Burgerschap.

Wat hebben we bereikt

- Een duidelijke uitspraak van de raad over de beelden bij de een geslaagde transformatie van het sociaal domein; Er is voor 2018 een stip op de horizon geplaatst middels het formuleren van acht eindbeelden
- Daarbij is een opdracht gegeven om met de samenleving, instellingen, professionals, verenigingen en inwoners in gesprek te gaan over de haalbaarheid van deze eindbeelden, de (mogelijke) bijdrage van een ieder daaraan en het daartoe vast leggen van afspraken: de transformatiedialoog is gestart.
- Een nieuwe horizontaal opgezette subsidiesystematiek met de Stichting Mikado geënt op de principes van Welzijn Nieuwe Stijl, waarbij zowel het activiteitenplan wordt afgestemd en verantwoord met doelgroepen en samenleving.
- De taakstellende bezuiniging aan de Stichting Mikado is behaald, zonder groot verlies aan werkgelegenheid
- Samenwerking tussen acht partijen op het gebied van preventieve zorg en welzijnswerk om in 2016 toe te werken naar een netwerkorganisatie waarbij laagdrempelige hulpverlening en voorliggende voorzieningen worden gebundeld en beter op elkaar afgestemd: er is commitment om in Duiven eind 2016 een basisteam operationeel te hebben.
- Er is een duidelijke opdracht geformuleerd voor dit basisteam; door een vernieuwende aanpak rond afstemming en voorkomen van overlap zorgen voor een afnemend beroep op maatwerkvoorzieningen en gemeenschapsgeld.
- Dit geldt ook voor de bredere basisinfrastructuur in Duiven; een appel op alle functionaliteiten die een bijdrage kunnen leveren aan realisatie van de transformatiedoelen
- Coproductie met burgers en instellingen wat betreft het uitvoeren van publieke taken komt meer en meer tot stand; Zeker wat betreft de directe leefomgeving is daarmee de overheidsbemoeienis afgenomen. Alhoewel hierbij wel een kanttekening moet worden geplaatst: soms is er sprake van substitutie naar andere werkzaamheden en vaak gaan kosten voor de baat uit.
- Inzake Overheidsparticipatie is in 2015 voortgang geboekt en is het één en ander bereikt: bij programma 1 is daartoe een passage opgenomen. Hier wordt daarom verwezen naar programma 1.

Wat hebben we niet bereikt.

- Er ligt nog geen duidelijke uitspraak voor over het opstarten van een lokale bewustwordingscampagne in het kader van de transformatiedoelen; in 2016 wordt daar wel naar toe gewerkt.
- Er is in de kern Duiven nog geen wijkplan tot stand gekomen; de gebiedscoördinator heeft daartoe de animo in de verschillende wijken gepeild; na een aanvankelijk gebrek aan interesse is nu wel in de wijk Duiven West de lokale wijkraad doende te starten met een werkgroep die onder begeleiding van de DKK in 2016 met de wijkbewoners een wijkplan gaat opstellen.
- De evaluatie van de subsidierelatie met het CCOG/c.q. de OG-tent heeft nog niet plaatsgevonden; deze wordt opgepakt bij de herijking van het subsidiebeleid.

Wat hebben we daarvoor gedaan

- Verschillende workshops intern, met de raad en de WMO-raad Duiven als voorwerk ter vaststelling door de raad van de uitgangspunten voor de transformatiedialoog.
- De transformatiedialoog is medio 2015 gestart; gesproken is met de vier kerkgenootschappen, daarnaast met DVV, met het netwerk van de informele zorg, met de vijf wijk- en dorpsraden, met de zes maatjesprojecten, met Vivare, met de politie en met de WMO-Raad Duiven. Bij alle

gesprekspartners is er animo om een bijdrage te leveren aan de transformatiedoelen; op welke wijze dat concreet wordt ingevuld is gespreksonderwerp in 2016.
- Met zeven partijen is een convenant gesloten om eind 2016 een basisteam sociaal domein operationeel te hebben.
- Een Sollicitatieronde voor een kwartiermaker voor dit basisteam is opgestart en inmiddels afgerond: in februari 2016 is deze benoemd.
- De werkzaamheden van de gebiedscoördinator zijn in 2015 positief geëvalueerd, een aantal verbetersuggesties (intern en extern) zijn doorgevoerd om zijn ambassadeursfunctie inzake overheidsparticipatie meer impact te geven.
- De regeling Kleur uw buurt is per 1 juli in werking getreden ter stimulering van burgerinitiatieven: 26 initiatieven zijn gehonoreerd met een eenmalige bijdrage; de regeling wordt maart 2016 geëvalueerd
- De subsidiebeschikking Mikado 2016 is conform welzijn nieuwe stijl tot stand gekomen.
- Inzet van buurtbemiddeling in 2015 heeft geleid tot vergroting van de leefbaarheid in wijken en buurten, het actief burgerschap bevorderd en het beroep op overheidsinstellingen verminderd. Het aantal bemiddelingen in 2015 is stabiel gebleven in verhouding tot 2014.
- Het beroep op de informele zorg (maatjesprojecten, meldpunt vrijwillige thuishulp, vrijwilligerscentrale en steunpunt mantelzorg) is aanzienlijk toegenomen.
- De vrijwilligersdag (dit keer in maart) kreeg van het veld veel waardering.
- In het kader van de vier-jaargetijden (NL-doet, de buitenspeeldag, burendag en de natuurwerkdag) zijn tientallen initiatieven ondersteund
- Het mantelzorgcompliment is aan ongeveer driehonderd Duivenaren toegekend.
- Daarnaast heeft een twintigtal jonge mantelzorgers een extra blijk van waardering ontvangen.

Wat heeft het gekost?

Resultaat programma Sociale Voorziening en Maatschappelijke dienstverlening

	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2014	2015 v.w.	2015 n.w.	2015	2015
Lasten	18.432	13.939	13.892	13.166	726
Baten	9.143	6.301	6.168	6.172	3
Gerealiseerd totaal saldo	**- 9.289**	**- 7.738**	**- 7.723**	**- 6.994**	**729**
Mutaties reserves	716	7	319	- 68	- 388
Gerealiseerd resultaat	**- 8.573**	**-7.731**	**- 7.404**	**- 7.062**	**341**

Bedragen x € 1.000

Verklaring van het saldo

Het positieve resultaat op het programma Sociale Voorziening en Maatschappelijke Dienstverlening vóór bestemming bedraagt € 729.000.

Directe kosten (€ 507.000)
Op het product Uitkeringen is een nadeel van € 200.000. Dit wordt veroorzaakt door een herijking van de dubieuze debiteuren door de RSD waardoor een storting in de voorziening dubieuze debiteuren (€ 146.000) noodzakelijk is. Verder zijn met name de uitkeringskosten voor IOAW (€ 66.000) en BBZ (€ 37.000) hoger uitgevallen dan geraamd. Hier staat tegenover dat de Rijksbijdrage van de Vangnetregeling in het kader van de uitkeringskosten hoger uitvalt (€ 18.000) en de ontvangsten voor terugvorderingen uitkeringen hoger uitvallen (€ 25.000).
Op het product Inkomensondersteuning is een nadeel van € 23.000. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de uitgaven voor de bijzondere bijstand welke wordt uitgevoerd door de RSD hoger is uitgevallen door een stijging van het aantal nieuwkomers.
Op Maatschappelijke Zorg en Begeleiding is een voordeel van € 38.000. Dit wordt veroorzaakt door incidentele lagere uitbetalingen van subsidies

Op het product Integratie en Scholing is een voordeel van € 29.000. Dit wordt veroorzaakt omdat Vluchtelingenwerk trajecten minder lang heeft hoeven in te zetten. Daarnaast blijken de scholingskosten van het RijnIJssel College lager te zijn uitgevallen dan begroot.
.
Op het product Gezondheid waar de "oude" Wmo en de WVG onder vallen is een voordeel van € 576.000. Een groot deel van dit voordeel heeft te maken met een bijstelling van beleid t.a.v. huishoudelijke hulp. Vanaf 2015 wordt huishoudelijke hulp toegekend aan inwoners die dit niet zelfstandig kunnen organiseren. Dit heeft geleid tot een vermindering van toekenning van huishoudelijke hulp.
Op Samenlevingsopbouw is een voordeel van € 87.000. Dit heeft gedeeltelijk te maken lagere uitbetaling van subsidies omdat activiteiten geen doorgang vinden.

Kredieten (€ 18.000)
Voor de kredieten "Eet en drink met mate" ad € 9.000 en "Opstellen Zorgnota" ad € 9.000 zijn geen uitgaven gedaan. Deze kredieten zijn overgeboekt naar 2016.

Doorbelastingen (€ 204.000)
Als gevolg van de invoering van het Sociaal Domein wijken de werkelijke uren nogal af van de geraamde doorbelasting. In totaal is er op programma 7 voor € 203.000 minder aan uren doorbelast. Deze uren zijn allemaal verantwoord in het Sociaal Domein op programma 10. De kapitaallasten zijn € 1.000 lager.

Uitkeringen	- 200.000
Inkomensondersteuning	- 23.000
Maatschappelijke Zorg en Begeleiding	38.000
Integratie en Scholing	29.000
Gezondheid	576.000
Samenlevingsopbouw	87.000
Kredieten	18.000
Doorbelastingen	204.000
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	**729.000**

Bedragen in €

Saldo resultaatbestemming (mutaties reserves)
Het resultaat op de resultaatbestemming bedraagt € 388.000 negatief. Dit betreft met name de uitgaven voor een aantal kredieten die naar 2016 zijn verschoven zodat een onttrekking aan de reserve niet nodig was. Verder is er minder onttrokken uit de bestemmingsreserve voor Integratie en Scholing (€ 16.000) en voor de Transformatie Sociaal Domein (€ 45.000). Er is een bedrag onttrokken uit Reserve voor Dubieuze Debiteuren RSD (€ 135.000) en voor Hulp bij de Huishouding (€ 417.000) is een bedrag gestort.

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	**729.000**
Zorgnota	-10.000
Eet en drink met mate	-9.000
Bijzondere Bijstand	-15.000
Jeugdbeleid	-1.000
Wijkplan Duiven	-9.000
Integratie en Scholing	-16.000
Hulp bij de huishouding	-417.000

Transitie Sociaal Domein	-45.000
Debiteuren MAZA	135.000
Rente reserves	- 1.000
Gerealiseerd resultaat	**341.000**

Bedragen in €

Programma 8 Milieu

Programmadoelstelling

De gemeente Duiven wil zorg dragen voor een veilige, schone en hele leefomgeving, met aandacht voor het behoud en de versterking van de kwaliteit ervan door het – op voldoende niveau - uitvoeren van haar wettelijke taken.

De gemeente Duiven staat een versterking van de huidige en toekomstige kwaliteit van het leefmilieu en de leefomgeving voor. Dé uitdaging daarbij zien wij in een grote betrokkenheid en verantwoordelijkheid van burgers, bedrijven en intermediairs. Iedereen draagt hier zijn steentje aan bij. Stimulering van het zelforganiserend vermogen en een stringente handhaving – met adequate afhandeling van milieuklachten – maken hiervan deel uit. Duurzaamheid en het tegengaan van verspilling zijn belangrijke thema's daarin. Deze veilige, schone en hele leefomgeving is niet alleen voor ons zelf, maar ook voor toekomstige generaties.

Kader/context

Collegeakkoord (2014-2018)
Het coalitieakkoord heeft als motto "Samen werken aan onze gemeente". Dit houdt in dat het college vooral ruimte geeft en biedt en vertrouwt op de kracht van de Duivense samenleving om het woon- en leefklimaat te verduurzamen. Werkenderwijs willen we samen met de inwoners, bedrijven en verenigingen stappen maken. Hierbij zullen we ook keuzes maken om taken niet (meer) uit te voeren. Binnen bestaande regelingen wordt toepassing van alternatieve vormen van energieopwekking gestimuleerd en toegepast. Door burgers en ondernemers te betrekken bij het verduurzamen van de leefomgeving, vertrouwen te hebben in de intentie en de expertise van deze burgers en ondernemers, wordt de kans op succes van het realiseren van deze duurzame leefomgeving groter.

Concrete opdrachten voor het programma Milieu zijn:
- Werk in het kader van het bevorderen van de duurzaamheid de afspraken uit het energie-akkoord van de VNG uit. Zorg ervoor dat inwoners de burgers en bedrijven actief over de mogelijkheden worden geïnformeerd.
- Onderzoek of afvalverwerking samen met andere gemeenten voordelen kan opleveren.
- Zorg ervoor dat de overlast van honden samen met de hondenbezitters zoveel mogelijk wordt beperkt. Onderzoek daarbij samen met de hondenbezitters of de huidige faciliteiten wel toereikend zijn, verbeter die faciliteiten als dat nodig is en zorg er voor dat het bestaande beleid strikter gehandhaafd wordt.

Structuurvisie
Deze visie beschrijft de hoofdlijnen van het omgevingsbeleid voor de middellange termijn en dient daarmee ook als overkoepelende visie voor het programma Milieu. Initiatieven van burgers en bedrijven op het gebied van duurzaamheid worden gestimuleerd. We zijn van mening dat investeringen in duurzaamheid slechts zinvol zijn als deze bedrijfseconomisch renderen.

Hoofddoelstelling "Inzicht in de huidige milieukwaliteit in Duiven"

Wat hebben we bereikt?

- **Inzicht behouden in de huidige kwaliteit van de bodem.** Onderhouden en beheren bodeminformatiesysteem.
- **Inzicht behouden in geurbelasting.** Onderhouden en beheren gebiedsvisie Wet geurhinder en veehouderij Duiven. Gelders geurbeleid toegepast op InnoFase.
- **Inzicht behouden in het gebruik, de opslag en het vervoer van gevaarlijke stoffen.** Onderhouden en beheren risico-inventarisatie en signaleringskaart. Tevens zijn alle kwetsbare gebouwen en objecten op de provinciale risicokaart ingevoerd.

- **Inzicht behouden in de huidige geluidssituatie.** Onderhouden en beheren van Regionale Verkeer Milieu Kaart (RVMK) en doorrekenen geluidsmodellen.
- **Inzicht behouden in de huidige luchtkwaliteit.** Beoordelen invoer en resultaten van het NSL. Dit is het landelijke model waar de luchtkwaliteit rondom wegen in wordt gemonitord.
- **Inzicht behouden in de ingezamelde huishoudelijke afvalstromen inclusief de hoeveelheden.** Monitoring heeft plaatsgevonden en het benodigde inzicht is aanwezig.

Wat hebben we niet bereikt?

- **In kaart brengen bestrijdbaarheid en zelfredzaamheid in geval van calamiteiten in de omgeving van kwetsbare objecten.** De risicobronnen en de kwetsbare objecten zijn in beeld. De verdiepingsslag middels het in kaart brengen van de bestrijdbaarheid en zelfredzaamheid heeft niet plaatsgevonden.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **Inzicht behouden in de huidige kwaliteit van de bodem.** Door het onderhouden en beheren van het bodeminformatiesysteem hebben we inzicht behouden in de huidige bodemkwaliteit.
- **Inzicht behouden in geurbelasting.** De geurbelasting van agrarische bedrijven is in beeld. Dit zowel voor de huidige situatie als voor de mogelijk toekomstige situatie. Daarnaast wordt het Web-BVB actueel gehouden. Het Web-BVB is een provinciale database waarin per gemeente de agrarische vergunninggegevens of meldingen van veehouderijbedrijven staan. De provincie heeft deze database opgezet om de milieubelasting van ammoniak en fijnstof en de ontwikkelruimte van agrarische bedrijven in kaart te brengen.
- Nieuwe ontwikkelingen op InnoFase zijn getoetst aan het Gelders geurbeleid
  - **Inzicht behouden in de risico's in de leefomgeving.** Alle risicobronnen en risicovolle transportassen in Duiven zijn bekend en kwalitatief volledig ingevoerd in het Risico Register Gevaarlijke Stoffen (RRGS).
  - **Inzicht behouden in de huidige geluidssituatie en luchtkwaliteit.** De geluidskwaliteitkaart en de luchtkwaliteitkaart zijn actueel. Met deze update behouden we inzicht in de geluid- en luchtkwaliteit in de verschillende gebieden binnen de Gemeente Duiven.
  - **Transparante milieu-informatiestroom richting burgers en bedrijven.** Milieu-informatie moet toegankelijk zijn voor burgers en bedrijven. Dat staat in het door de Europese Unie opgestelde Verdrag van Aarhus. Hierbij gaat het over informatie waarover de gemeente beschikt en over informatie waarover andere organisatie beschikken. De gemeente Duiven heeft zich aan deze (inter)nationale regels voor de openbaarheid van milieu-informatie geconformeerd.
  - **Versterken gemeentelijk regierol afvalbeheertaken.** In 2015 zijn de zeven maatregelen aangaande huishoudelijk afval in de Kadernota 2015 – 2018 uitgewerkt en uitgevoerd, inclusief de benodigde bestuurlijke besluiten hiervoor (o.a. wijziging afvalbeleidsplan, vaststelling uitgangspunten berekening tarieven afvalstoffenheffing), Europese aanbestedingsprocedures, communicatie met inwoners, juridische aanpassingen enz.

De zeven maatregelen in de kadernota zijn:
- invoering diftar;
- afschaffen gratis huis aan huis inzameling grof afval
- stoppen inzameling luiers en incontinentiemateriaal (per 01-07-2015);
- invoering pasjessysteem op het afvalaanbiedstation;
- afschaffen duobakken: schot eruit en tweede minicontainer uitzetten; ,
- Afvalaanbiedstation uit de afvalstoffenheffing halen/poorttarief gaan innnen;
- Aanbesteding huishoudelijk rest- en gft-afval (per 01-01-2015).

Voor een aantal maatregelen loopt de implementatie en uitvoering door in 2016. Met de uitvoering van deze zeven maatregelen is een grote slag gemaakt in de versterking van de gemeentelijke regierol voor wat betreft de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval.

Effect- en prestatie-indicatoren

	Bron	*Startwaarde (2015)*	*Eindwaarde (2015)*
Prestatie-indicatoren			
% ontsluiting milieu-informatie richting burgers en bedrijven conform het Verdrag van Aarhus	Interne registratie	95%	95%
• % inzicht in bodemkwaliteit	Interne registratie	95%	95%
• % inzicht in geurbelasting	Interne registratie	95%	95%
• % actueel houden signaleringskaart Externe veiligheid gemeente Duiven	Interne registratie	95%	95%
• % Opleveren geactualiseerde Regionale Verkeers Milieu Kaart	Interne registratie	95%	95%
• % inzicht in ingezamelde hoeveelheid huishoudelijk afval	Interne registratie	90%	95%

Hoofddoelstelling "Verbeteren kwaliteit leefomgeving"

Nieuwe milieuproblemen (saneringssituaties en/of risico's) voorkomen en (urgente) milieuproblemen – in de zin van de geldende milieuwetgeving – (laten) saneren.

Wat hebben we bereikt?

- **Voeren van een actueel milieubeleid.** Door middel van het ontwikkelen van nieuwe beleidsstukken op het gebied van milieu zijn we over het algemeen in staat actueel milieubeleid te voeren.
- **Een goede kwaliteit van de leefomgeving.** Mede dankzij de goede zonering van wonen, bedrijven en infra is de kwaliteit van de leefomgeving goed. Dit wordt bereikt middels het behartigen van het thema milieu bij ruimtelijke ontwikkelingen en adequaat toezicht en vergunningverlening.

Wat hebben we niet bereikt?

- **Stimuleren van duurzaam gebruik van de ondergrond i.v.m. ondergronds bouwen, energie-opslag/onttrekking al dan niet in combinatie met langdurige grondwatersaneringen, kabels en leidingen etc.** Er is geen structurele formatie beschikbaar voor het beleidsveld bodem. Vanaf 2013 maken we gebruik van inhuur voor de uitvoering van de bodemtaken. Hierdoor missen we de aansluiting bij het regionale vakberaad bodem en de ontwikkelingen op bodemgebied. Deze situatie blijft ongewijzigd in 2016.
- **Uitvoeren en beheren beleid externe veiligheid.** Door herprioritering van taken is geen beleidsvisie externe veiligheid vastgesteld.
- **Omgevingswet.** In de begroting 2015-1018 is de Omgevingswet opgenomen als nieuwe activiteit. Een goede voorbereiding vergt veel input van de ambtelijke organisatie. Hier is weinig aandacht voor geweest in 2015. Gelet op de datum van inwerkingtreding van deze wet (2018) en de omvang van de implementatie is het absoluut noodzakelijk dat hier de komende jaren tijd en ruimte voor wordt gemaakt.
- **Regionaal ontwikkelen doelmatigheidscriterium geluid.** Dit betreft het vertalen van het in de wet opgenomen doelmatigheidscriterium dat moet bepalen of het treffen van een geluid reducerende maatregel in geval van normoverschrijding financieel doelmatig is. De directe noodzaak aan een doelmatigheidscriterium ontbreekt, ook in de regio. Het plan hier vervolg aan te geven bestaat nog steeds. Wanneer er in de planning weer ruimte is zal hier aandacht aan gegeven worden.
- **Het begeleiden van ten minste één buurtinitiatief van één of meer woningeigenaren tot energiebesparing en/of opwekking.** In het coalitieakkoord is opgenomen dat het college

vooral ruimte geeft en biedt en vertrouwt op de kracht van de Duivense samenleving om het woon- en leefklimaat te verduurzamen. De gemeente heeft voor dit project initiatieven uit de samenleving afgewacht. Een dergelijk initiatief is er in 2015 niet geweest.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **Uitvoeren en beheren Structuurvisie.** De Structuurvisie is volledig geactualiseerd. Het document is zo opgezet en ingericht dat, indien er later een thema actualisatie nodig is of een nieuw thema met ruimtelijke impact in de Structuurvisie wordt opgenomen, dit thema op eenvoudige wijze kan worden aangepast of worden toegevoegd. De hoofdlijnen van het gemeentelijk omgevingsbeleid liggen vast in de Structuurvisie.
- **Uitvoeren en beheren repressief, preventief en actief bodembeleid.** Onder meer door acceptatie, controle en handhaving van meldingen grondverzet wordt de bodemkwaliteit bewaakt. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een actuele bodemkwaliteitskaart en bodemfunctiekaart.
- **Verbeteren toepasbaarheid bodemkwaliteitskaart** Met de bodemkwaliteitskaart wordt de gemiddelde chemische bodemkwaliteit weergegeven. In de praktijk blijkt dat het vergelijken van de vastgestelde bodemkwaliteit in bodemonderzoeken, partijkeuringen en evaluatierapporten met de bodemkwaliteitskaart of de vereiste terugsaneerwaarden arbeidsintensief is. Hiervoor moeten veel omrekenwerkzaamheden uitgevoerd worden. Via dit project is de toepasbaarheid van de bodemkwaliteitskaart verbetert. Hierdoor wordt hergebruik van grond verder gestimuleerd en geoptimaliseerd.
    - **Veiligheid risicobedrijven up to date houden, ook voor wat betreft de aan- en afvoer.** Door een adequate inzet van toezicht en vergunningverlening voldoen de risicobedrijven aan de wet- en regelgeving. In een enkel geval is bestuursrechtelijk opgetreden om er zorg voor te dragen dat de wetgeving wordt nageleefd.
- **Optimaliseren van de risicocommunicatiemiddelen, waaronder de actualiteit van de provinciale risicokaart, de dekking via alarmering, risicocommunicatie voor specifieke gebieden en specifieke bedrijven.** Tezamen met betrokken partners in de regio Arnhem heeft de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden het ‘Beleidsplan Rampenbestrijding en crisisbeheersing 2016-2019’ opgesteld. Onderdeel van dit beleidsplan is het risicocommunicatieplan.
- **Uitvoeren en beheren geluidsbeleid.**Door het actualiseren van de Regionale Verkeersmilieu Kaart hebben we inzicht in de geluidskwaliteit in de verschillende gebieden binnen de gemeente Duiven. Deze actuele informatie gebruiken we bijvoorbeeld bij het beoordelen van gewenste ruimtelijke ontwikkelingen.
- **Volgen ontwikkelingen implementatie en uitvoering SWUNGI en SWUNGII (nieuwe geluidwetgeving).**De opgedane kennis over SWUNG1 hebben wij onder andere gebruikt met de beoordeling van de akoestische onderzoeken van Rijkswaterstaat voor de doortrekking van de A15. SWUNG2 zal veel directere gevolgen voor de gemeente hebben. Deze ontwikkelingen houden wij daarom nauwlettend in de gaten.

In 2015 wordt de sanering van wegverkeer voor de woningen die hiervoor (vanuit rijkswege) in aanmerking komen afgerond. Een eerste onderzoek is afgerond, en een voorbereidingssubsidie is toegekend door het rijk. Nu wordt de volgende fase uitgevoerd, namelijk het aanvragen van de uitvoeringssubsidie. De uitvoering loopt waarschijnlijk door tot 2017.

- **Beheren zone geluid en geur InnoFase.** Voor wat betreft de beoordeling van geur op InnoFase heeft de gemeente Duiven besloten aansluiting te zoeken bij het Gelders Geurbeleid. Deze keuze is samen gemaakt met de Provincie Gelderland. Voor InnoFase is het bestemmingsplan “Geluidverkaveling InnoFase vastgesteld.
- **Uitvoeren en beheren geurbeleid.** Duiven beschikt over een gebiedsvisie Wet geurhinder en veehouderij. In deze visie is zowel de huidige geurbelasting van agrarische bedrijven als een groeiscenario in beeld gebracht. De visie brengt de kwaliteit van de leefomgeving voor wat betreft geur van agrarische bedrijven goed in beeld.

- **Project Woningisolatie.** In 2015 is uitvoering gegeven aan de provinciale subsidieregeling Woningisolatie. Er zijn ruim 100 aanvragen afgehandeld. Het totaalbedrag dat aan subsidie is verstrekt betreft € 51.446. Het project wordt gestopt aangezien de voorwaarden van de provincie zijn gewijzigd. De gemeente moet nu voor de helft in de subsidie bijdragen. Dit bovenop de ambtelijke uren die het vraagt.
- **Het opzetten van een regionaal energieloket over duurzame energie en bouwen/ renoveren.** De gemeente heeft de VNG-subsidieaanvraag voor het energieakkoord ondertekend. Het opzetten van een energieloket is hiervan een onderdeel. De business-case hiervoor wordt in de Liemers in 2016 opgesteld.
- **Doorvertalen duurzaamheid in ander gemeentelijk beleid en programma's waarbij de kwaliteit van de leefomgeving wordt gezien als belangrijk "economisch goed".** Duurzaamheid maakt onderdeel uit van diverse (ruimtelijke) ontwikkelingen. Ze wordt als één van de beleidsthema's meegenomen in de integrale afweging van diverse belangen bij de realisatie van de (ruimtelijke) ontwikkeling.
- **Uitvoering geven aan het beleidsstandpunt/toetsingskader duurzame energie.** Waar mogelijk wordt het onderwerp duurzame energie, binnen de gegeven kaders in het beleidstandpunt, meegenomen in de (ruimtelijke) planvorming. Naast concrete resultaten als voor Innofase wordt dit onderwerp ook vertaald als onderdeel in de wens voor vestiging van innovatieve bedrijven in Duiven (op bv Innofase).
- **Regionale samenwerking op afvaltaken** Binnen de MRA bestaat het vakberaad Afval. In dit vakberaad worden verschillende projecten gestart, waarin gemeenten gezamenlijk uitvoering kunnen geven aan de invulling van verschillende hun afvaltaken. Wanneer het voor de gemeente een meerwaarde heeft om samen met omliggende gemeenten op te trekken, wordt deze kans gepakt. In 2015 heeft de nadruk gelegen op kennisuitwisseling. De focus van de gemeente Duiven lag immers op de uitvoering van de zeven afvalmaatregelen in de Kadernota 2015 – 2018.

Effect- en prestatie-indicatoren

	Bron	*Startwaarde (2015)*	*Eindwaarde (2015)*
Prestatie-indicatoren			
• % Actueel themagericht milieubeleid	Interne registratie	85%	75%
• De ontwikkeling van een DMC	Interne registratie	0%	0 %
• Begeleiden ten minste één buurtinitiatief tot energiebesparing en/of energieopwekking	Interne registratie	0%	0 %
• Risicocommunicatieplan externe veiligheid	Interne registratie	0%	100%
• Een regionaal energieloket duurzame energie	Interne registratie	0%	50%

Hoofddoelstelling "Realiseren van een veilige, schone en hele leefomgeving door gerichte inzet van vergunningverlening en handhaving"

Wat hebben we bereikt?

- **Verbetering van het naleefgedrag bedrijven.** Handhaving binnen de gemeente Duiven vindt plaats op basis van het Integraal Handhavingsbeleid. Er zijn in 2015 een beperkt aantal controles uitgevoerd. Dit wijkt af van de planning vanuit het Milieu-uitvoeringsprogramma 2015. Een nadere verklaring hiervan volgt in het integraal handhavingsjaarverslag. Bij een aantal inrichtingen is er sprake geweest van hercontroles, deze zagen toe op kleine overtredingen. De financiële crisis heeft een rol als het gaat om het treffen van voorzieningen in inrichtingen,

investeringen worden bijvoorbeeld uitgesteld. Het effect van (her)controles is dat inrichtingen meer zicht krijgen op wat verwacht wordt en worden gewezen op hun verantwoordelijkheid. Het uiteindelijke doel hierbij is een verbetering op naleefgedrag. Er is een kwaliteitsslag binnen inrichtingen bereikt.

- **Beperken hondenoverlast.** Binnen de beperkte capaciteit van handhaving in de openbare ruimte heeft de gemeentelijke Boa ook in 2015 veel mensen weten aan te spreken op het gedrag, zowel op goed- als op slecht gedrag. In 25 gevallen heeft dit slechte gedrag geleidt tot het opleggen van een boete.

Wat hebben we niet bereikt?

- **Voorkomen van inrichting en APV gebonden klachten door een snelle en adequate afhandeling van klachten en preventief toezicht op de openbare ruimte.** Hoewel er weinig inrichtings- en APV gebonden klachten zijn geweest in 2015, zijn alleen die klachten opgepakt waar een hoge prioriteit aan toe te kennen valt. Hierbij valt te denken aan klachten die veel impact hebben op de leefomgeving. Er is geen uitvoering gegeven aan de preventieve handhaving door middel van voorlichting en communicatie zoals genoemd in de nalevingstrategie.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **Milieuvergunningen/meldingen.** In 2015 zijn in totaal 30 meldingen 8.40 ingediend. Daarvan zijn er 28 afgehandeld. De overige 2 zijn nog in procedure. In 2015 is voor 1 inrichting een procedure voor een omgevingsvergunning voor de activiteit milieu afgerond. Voor 1 inrichting is de vergunning nog in procedure. Tevens is een uitgebreid vooroverleg opgestart voor een revisievergunning. Daarnaast is voor deze inrichting een MER-beoordelingsprocedure doorlopen. De beschikking dat er geen MER-beoordeling noodzakelijk was, is afgegeven. Hiermee is het inrichtingenbestand voorzien van adequate en actuele omgevingsvergunningen voor de activiteit milieu c.q. meldingen ingevolge de Wet milieubeheer.
- **Toezicht bedrijven in het kader van de Wm.** Op basis van de vastgestelde ambitiebepaling zijn voor 2015 in totaal 117 bedrijven in het kader van de Wet milieubeheer in de jaarlijkse planning opgenomen. Een aantal inrichtingen is niet bezocht. Dit heeft echter geen effect gehad op de veiligheid. Bedrijven die niet gecontroleerd zijn, vallen in de lagere risicokwalificering.
- **Projectmatig toezicht.** Uitvoering van projectmatig toezicht. Dit heeft zich ook in 2015 vertaald in projecten zoals de intensieve controle op grondstromen en het project ketenhandhaving waarbij naast de gemeente Duiven, de provincie, waterschappen en Rijkswaterstaat gezamenlijk controleren en handhavend optreden.
- **Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)**. Beoogd effect van de ODRA is het bereiken van een hogere kwaliteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving bij complexe bedrijven en ketentoezicht. De ODRA heeft in 2015 het afgesproken werkpakket gedraaid. Verder zijn diverse afspraken gemaakt met de ODRA ten behoeve van de uit te voeren werkzaamheden.
- **Samenwerking Wabo-taken de Liemers**. Door de bestuurlijke fusie van Rijnwaarden en Zevenaar is de samenwerking Wabo-taken binnen de Liemers gestopt. Duiven richt zich nu op ambtelijke samenwerking met Westervoort. De verwachting is dat voor een deel van de Wabo-taken de samenwerking medio 2016 concreet vorm wordt gegeven.
- **Onderzoek invoering Bestuurlijke Boete Overlast.** De Bestuurlijke Boete Overlast (BBO) is een boete die zonder tussenkomst van de rechter aan een overtreder kan worden opgelegd. De gemeente hoeft voor dit soort zaken niet de politie in te schakelen. De politie blijft wel bevoegd ook tegen dit soort overtredingen op te treden, al ligt de prioriteit voor de handhaving bij de gemeente. Dit onderzoek heeft plaatsgevonden en de conclusie is dat de invoering van de Bestuurlijke Boete Overlast niet opportuun is. Dit heeft niet zozeer te maken met het uitschrijven van de sanctie maar heeft te maken met de administratieve afhandeling. De gemeente Duiven is op dit moment niet geëquipeerd om dergelijke processen van a tot z uit voeren en monitoren.

Effect- en prestatie-indicatoren

	Bron	*Startwaarde (2015)*	*Eindwaarde (2015)*
Effectindicator			
% van de bedrijven die naar aanleiding van een uitgevoerde controle de voorschriften naleeft waarop de controle zich heeft gericht.	Interne registratie	90%	90%
• Aantal binnengekomen bedrijfs- en APV gerelateerde klachten	Interne registratie	200	175
Prestatie-indicatoren			
• % actuele omgevingsvergunningen voor de activiteit Milieu c.q. meldingen ingevolge Wet algemene bepalingen omgevingsrecht	Interne registratie	95%	95%

Wat heeft het gekost?

Resultaat programma Milieu

	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2014	2015v.w.	2015 n.w.	2015	2015
Lasten	3.240	3.393	3.358	3.537	- 178
Baten	3.534	3.437	3.032	3.189	156
Gerealiseerd totaal saldo	**294**	**44**	**- 326**	**-348**	**- 22**
Resultaatbestemming	1	- 9	85	60	- 25
Gerealiseerd resultaat	**295**	**35**	**- 241**	**- 288**	**-47**

(Bedragen x € 1.000)

Verklaring van het saldo

Het resultaat op dit programma bedraagt vóór bestemming € 22.000.

Directe kosten (€ 37.000)
Voor huishoudelijk afval huis aan huis inzamelen zijn minder kosten gemaakt voor lediging en verwerking van restfraktie, inzamelen grof vuil en oud papier. Daarnaast een hogere opbrengst voor oud papier en inzameling plastic waar tegenover ook extra kosten staan (€ 96.000). Voor afvalstoffen innemen van huishoudens zijn meer kosten gemaakt (€ 47.000) in verband met hogere verwerkingskosten en afvoerkosten Afvalaanbiedstation. Op het product Milieuvergunning is een voordeel (€ 9.000). Op het product Milieuhandhaving is een nadeel (€ 5.000). Het product Reinigingsheffingen bracht minder op (€ 13.000). Diverse kleine verschillen zorgen voor een nadeel van (€ 3.000).

Kredieten (€ 15.000)
Voor het krediet bestrijding van hondenoverlast ad € 14.000 zijn geen uitgaven gedaan. Daarnaast is er voor het onderzoek VROM taken nog een bedrag ad € 1.000 niet uitgegeven.

Doorbelastingen (-€ 74.000)
Het voordeel op de doorbelastingen bestaat uit lagere kapitaallasten ad € 30.000. Dit is met name ontstaan doordat de vervanging van duobakken zijn doorgeschoven naar 2016 i.v.m. invoering diftar en het uitstellen van vervanging glasbakken.
Daarnaast is er een hogere doorbelasting uren ad € 104.000. Dit nadeel is met name ontstaan door de werkzaamheden in verband met de overgang naar de nieuwe wijze van afvalinzameling.

Huisvuil inzamelen (diverse posten)	96.000

Afvalstoffen innemen huishoudens (diverse posten)	- 47.000
Milieuvergunningen	9.000
Milieuhandhaving	- 5.000
Reinigingsheffingen	- 13.000
Krediet onderzoek VROM-taken	1.000
Krediet bestrijding hondenoverlast (dekking reserve)	14.000
Doorbelasting uren	- 104.000
Doorbelasting kapitaallasten	30.000
Diverse kleine verschillen	- 3.000
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	**- 22.000**

Bedragen in €

Saldo resultaatbestemming (mutaties reserves)
Het saldo resultaatbestemming bedraagt € 25.000 negatief. Een aantal uitgaven vanuit kredieten is uitgesteld naar 2016 en wordt daarom niet in 2015 onttrokken.

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	**- 22.000**
Bestrijding hondenoverlast	- 14.000
Onderzoek VROM taken	-1.000
Project sanering verkeerslawaai	- 10.000
Gerealiseerd resultaat	**-47.000**

Bedragen in €

Programma 9 Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting

Programmadoelstelling

De ruimtelijke ordening is erop gericht nieuwe, maatschappelijk gewenste, ruimtelijke ontwikkelingen binnen de gemeente mogelijk te maken. Tegelijkertijd heeft de ruimtelijke ordening een “beheersfunctie”, dat wil zeggen het behouden van de bestaande ruimtelijke kwaliteiten, daar waar dat maatschappelijk gewenst is. Dit leidt tot een tweeledige doelstelling:

Ruimtelijke Ontwikkeling
Scheppen van ruimtelijke condities voor een leefbare, aantrekkelijke en duurzame omgeving met woon-, werk-, verplaatsings- en recreatiemogelijkheden in aansluiting op actuele en te verwachten behoeften van de samenleving.

Beheer Ruimtelijke Kwaliteit
Een veilige, schone en hele leefomgeving, met aandacht voor het behoud en de versterking van de kwaliteit ervan door het - op voldoende niveau - uitvoeren van de wettelijke taken. Uitgangspunt daarbij is dat de kwaliteit van de fysieke omgeving mede bepalend is voor de leefbaarheid.

Kader/context

Structuurvisie en beleidskaders.
De hoofdlijnen van het gemeentelijk omgevingsbeleid inzake ruimtelijke ordening en volkshuisvesting liggen vast in de gemeentelijke Structuurvisie. Deze visie beschrijft de hoofdlijnen van het omgevingsbeleid voor de middellange termijn en dient daarmee ook als overkoepelende visie voor het programma 9 Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting. De Structuurvisie, vastgesteld 14 december 2009, is in 2015 geactualiseerd. Deze nieuwe Structuurvisie 2015 is op 28 september 2015 door de raad vastgesteld. Ander nog van toepassing zijnde beleidskader is het Ontwikkelingskader Buitengebied, vastgesteld door de raad op 6 februari 2012. Op 9 februari 2015 heeft de raad de notitie “Woningbouwopgave gemeente Duiven 2015-2020 en verder” vastgesteld. Hierin zitten scherpe keuzes in fasering en prioritering van woningbouwplannen.

Collegeakkoord
In het collegeakkoord "Samen werken we aan onze gemeente" zijn op het terrein van Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting de volgende accenten gelegd:
- Benut de mogelijkheden tot bouwen binnen de toegewezen capaciteit en behoud het beschikbare contingent.
- Informeer inwoners die mantelzorg willen bieden in de eigen woning maximaal over de ruimere mogelijkheden die er komen voor vergunningvrij bouwen; zorg er voor dat sprake is van een meedenkende houding.
- Het college van burgemeester maakt zich ten aanzien van de aan te leggen A15 sterk voor een maximale inpassing met minimale overlast, compensatie voor verlies aan sociale en fysieke leefbaarheid, herhuisvesting in het buitengebied, gemeentelijke kosten verhalen op de initiatiefnemers en minimale (negatieve) gezondheidseffecten.
- Samen met ondernemers creatieve oplossingen bedenken om meer bezoekers van onze bedrijventerreinen ook het centrum van Duiven te laten bezoeken en blijf de leefbaarheid en vitaliteit van het centrum actief bevorderen.

Er wordt al gewerkt aan deze vier items. Woningbouwcapaciteit en contingentering zijn een onderdeel van de lopende acties van woonbeleid.

De mogelijkheden voor vergunningvrij bouwen in mantelzorgsituaties is in specifieke dossiers een vast onderdeel in klantencontacten met initiatiefnemers. Bij vaststelling van het bestemmingsplan “Buitengebied 2013” zijn mogelijkheden voor mantelzorg in de eigen woning aanzienlijk verruimd.

De behartiging van de lokale en gemeentelijke belangen bij de aanleg van de A15 zijn een onlosmakelijk onderdeel van de door uw raad vastgestelde projectnotitie A15/A12. Nadere informatie hiervoor is opgenomen in dit hoofdstuk onder “doortrekking A15”.

Het laatste item (bezoekers bedrijventerreinen ook het centrum te laten bezoeken) is nader toegelicht in programma 4, Economische Zaken.

Ontwikkelingen
De huidige economische situatie maakt het niet eenvoudig om nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen te realiseren. Nog meer dan voorheen zal aan de voorkant van een initiatief aandacht moeten uitgaan naar het inzicht in de maatschappelijk-economische haalbaarheid, waaronder mede begrepen de financiering. Anderzijds brengt de conjunctuur met zich mee dat ruimtelijke initiatieven die de werkgelegenheid bevorderen serieus onderzocht moeten worden. Om bedrijven in de huidige economische situatie aan te trekken is een klantgerichte werkwijze en het leveren van maatwerk nog belangrijker dan voorheen. Zo wordt in programma 4 gesproken over de stimulering van kaveluitgifte, en het terugdringen van leegstand. Verder is in programma 4 uitgesproken om de vrijetijdseconomie in de gemeente Duiven meer impulsen te geven en om de Liemerse identiteit meer en beter te vermarkten. Deze ontwikkelingen hebben mogelijk ook ruimtelijke consequenties.

De stagnatie op de woningmarkt heeft inmiddels geleid tot regionale en lokale aanpassingen van het woonprogramma. Daarbij is reeds een aantal keuzes gemaakt en in het algemeen geldt dat zeer terughoudend met nieuwe plannen wordt omgegaan. Aanpassing van beleidskaders woningbouwopgaven zijn benoemd in hoofddoelstelling “Volkshuisvesting” van dit programma.

Een steeds belangrijker wordende opgave geldt de vrijvallende gemeentelijke dan wel particuliere gebouwen. In lang niet alle gevallen kan herontwikkeling met woningen plaatsvinden. In het woningbouwprogramma tot 2025 zijn hiertoe zeer beperkte mogelijkheden.

De waarschijnlijke komst van de A15 heeft van alle verwachte nieuwe ruimtelijk-fysieke ingrepen in de gemeente Duiven de grootste impact. Nu de tracéwetprocedure verder doorlopen zal worden, is de noodzaak tot gemeentelijke participatie en de opgave voor een optimale inpassing alleen maar groter geworden.

Hoofddoelstelling "Ruimtelijke Ordening"

Wat hebben we bereikt?
- De Structuurvisie 2015 is in procedure gebracht en vastgesteld.
- Vitaal Centrum Duiven realisatie van fase 2 en voorbereiding start fase 3.
- Anticipatie en realisatie optimale inpassing “Doortrekking A15 en verbreding A12”.
- Afronden project woonservicegebied Droo-Zuid.
- Afronden beroepsprocedure bestemmingsplan “Buitengebied 2013”.
- Realisatie en voorbereiding diverse (middelgrote) projecten.
- Uitvoering Landschapsontwikkelingsplan (LOP).
- Onderzoeken mogelijkheden herontwikkeling in geval van leegstand.

Wat hebben daarvoor gedaan?
Hieronder volgt een nader overzicht van de resultaten ten aanzien van de in de begroting 2015-2018 genoemde ruimtelijke (beleids-) ontwikkelingen en projecten.

Actualisatie Structuurvisie
In 2014 heeft de actualisatie van de Structuurvisie verder vorm gekregen. De hoofdlijnen van het ruimtelijk beleid uit de visie van 2009 zijn in algemene zin overeind gebleven. Het gemeentelijk beleid voor de detailhandel, het buitengebied, het woningbouwprogramma, duurzame energie en de A15 vormde met name aanleiding tot actualisatie. Ook voor het succesvol kunnen (blijven) toepassen van kostenverhaal was deze actualisatie van belang. De Structuurvisie 2015 en het document is zodanig opgezet en ingericht, dat jaarlijkse thematische aanpassing mogelijk is of dat een nieuw thema met ruimtelijke impact in de Structuurvisie kan worden toegevoegd. Hiermee wordt de Structuurvisie beschouwd als een ‘levend document’.

In 2015 is vooral de procedure tot vaststelling doorlopen. In de 1e helft van 2015 heeft de ontwerp-Structuurvisie 2015 ter inzage gelegen. Hierbij heeft de gebruikelijke inspraak en vooroverleg plaatsgevonden, met extra aandacht voor een goede communicatie. Er zijn aparte

voorlichtingsbijeenkomsten gehouden met onder andere de dorpsraad Groessen en de dorpsraad Loo. Naast een algemene inloopavond is er voor het thema Wonen en het thema A15 een bijeenkomst met stakeholders geweest. Dit heeft geleid tot 19 zienswijzen en een uitvoerige responsnota met voorstellen tot (kleine) aanpassingen. De gemeenteraad heeft op 28 september 2015 de Structuurvisie vastgesteld.

Vitaal Centrum Duiven
De 2e fase van het project is in het 3e kwartaal van 2015 opgeleverd. Het gebouw is deels verhuurd. Het biedt ruimte aan het cultureel centrum (OGtent) en de bibliotheek op de 1e verdieping. Op de begane grond is ruimte voor horeca en detailhandel. Op de 2e verdieping is een doelgroepenzwembad en kinderdagverblijf gevestigd. Daarnaast is nog ruimte voor andere (maatschappelijke) functies. Voor de nog niet verhuurde ruimte is actief gezocht naar kandidaten. Hiervoor lopen vergevorderde onderhandeling met geïnteresseerden.

Voor de 3e fase, de locatie van het voormalige CCOG, was al overeenstemming bereikt voor de vestiging van een supermarkt met horeca aan de pleinzijde. Dit heeft eind 2015 daadwerkelijk geleid tot overdracht van de grond. In december 2015 is gestart met de bouw en realisatie van de supermarkt. Verder is conform planning de sloop van sporthal De Spelleward gerealiseerd. Eind 2015 is een ontwerp voor de openbare ruimte voor het centrum gereed gekomen. Op basis hiervan is gestart met de voorbereiding van de aanbesteding en realisatie van de nieuwe inrichting van de openbare ruimte. Start van de voorbereidingen op de ontwikkeling van fase 4 is voorzien in de loop van 2016.

In samenwerking met de ondernemersvereniging OCD zijn in 2015 de eerste stappen gezet om het plan van aanpak Koop Duuvens uit te werken. Dit plan richt zich op het vergroten van de koopkrachtbinding voor Centrum Duiven. Op organisatorisch vlak is er een regulier maandelijks overleg tussen de gemeente en de ondernemersvereniging. Met de eigenaar van de Elshofpassage zijn in 2015 ook gesprekken opgestart.

Doortrekking A15 en verbreding A12
De gemeente heeft in 2015 wederom intensief en actief in het proces met ViA15 en andere belanghebbenden geparticipeerd. Het doel is vanuit een proactieve en constructieve houding: een zo goed mogelijke inpassing van de A15 en A12 voor de gemeenschap van Duiven. De ontwikkeling van de A15 is bestuurlijke realiteit en heeft een grote impact op de Duivense werk- en leefomgeving, waarover inwoners zich terecht zorgen maken.

De inzet in 2015 was vooral gericht op een intensieve samenwerking met de provincie Gelderland, Rijkswaterstaat, de gemeente Zevenaar, Lingewaard en Overbetuwe en het Bewonersoverleg A15 waarin de twee dorpsraden en verschillende bewonersgroepen zijn vertegenwoordigd. Op basis van de gerealiseerde procesafspraken met ViA15 is samen met de gemeenteraad en voornoemde partners de koers van het Ruimtelijk KwaliteitsKader (RKK) gekozen in het proces richting het Ontwerp TracéBesluit (OTB). Het is gelukt om op tijd in 2015 het (regionale) RKK gereed te hebben, die in maart aan raad en Bewonersoverleg A15 is gepresenteerd. Doel van het RKK was om via dialoog met provincie en ViA15/RWS te komen tot één breed gedragen en realistisch regionaal voorstel omtrent de inpassing van het project ViA15. Het RKK heeft met grote gezamenlijke inspanningen en in korte tijd, geleid tot een dergelijk voorstel, waarmee het bewonersoverleg en de raad in oktober 2015 konden instemmen. Eenzelfde gold voor de samenwerkende gemeenten. De uitwerkingen in het regionaal voorstel, levert voor het gehele tracé per saldo een meerwaarde op voor de inpassingsopgaven in Duiven, inclusief onder meer een geheel verdiepte ligging en de zwaar bepleitte verdiepte ligging met deksel bij de Helhoek. Op 5 november 2015 heeft ook de minister en de gedeputeerde, ingestemd met het regionaal voorstel, dat integraal onderdeel uitmaakt van de ondertekende aanvullende Bestuursovereenkomst tussen Rijk en provincie. Het Ontwerp (OTB), samen met het regiovoorstel in de aanvullende Bestuursovereenkomst, heeft eind 2015 ter inzage gelegen. Om de afspraken en regiovoorstel te bevestigen, is het gelukt om tijdig op 15 december samen met betrokken gemeenten een krachtige

gezamenlijke zienswijze kenbaar te maken. Met dit resultaat heeft de gemeenteraad zich positief uitgesproken over continuering van de aanpak en de grondhouding in dit project.

Woonservicegebied Droo-Zuid
Het laatste deelproject betreft de bouw van 10 betaalbare koopwoningen in het middengebied, waarvan twee woningen als één woning gebruikt gaat worden. Deze woningen zijn in juni 2015 in aanbouw genomen en zijn begin 2016 opgeleverd. Met het gereed komen van deze woningen is het project woonservicegebied Droo-Zuid afgerond.

Actualisatie bestemmingsplannen
Het overgrote deel van het grondgebied van Duiven heeft een actueel bestemmingsplan. De planperiode is wettelijk 10 jaar, daarna start de volgende actualisatiecyclus. Dit is een continu proces en een blijvende wettelijke opgave. Met de vaststelling van diverse bestemmingsplannen voor bedrijventerreinen in 2012 en het definitief onherroepelijk worden van het bestemmingsplan Buitengebied 2013 in 2015, is de cyclus afgerond. Voor een aantal restgebieden is nog een zogenoemd ‘veegplan’ nodig om de bestemming te actualiseren. In 2015 is gewerkt aan een plan van aanpak voor 3 plannen: het ‘veegplan’ en de start van de volgende actualisatiecyclus met het bestemmingsplan Graafstaete en het bestemmingsplan Groessen en Loo. Bij het bestemmingsplan Groessen en Loo wordt bekeken of het in het kader van de voorbereiding op de nieuwe Omgevingswet een pilot kan zijn.

Ontwikkelingskader en bestemmingsplan Buitengebied
Het bestemmingsplan ‘Buitengebied 2013’ is op 28 oktober 2013 door de raad vastgesteld. Er waren zeven beroepsschriften ingediend. Hiervan zijn er twee ingetrokken. De Raad van State heeft op 25 februari 2015 uitspraak gedaan. Op belangrijke punten is de gemeente in het gelijk gesteld. Tevens is de mogelijkheid geboden voor 2 situaties wijzigingen in het plan te doen via de ‘bestuurlijke lus’. Hiervoor heeft de raad op 1 juni 2015 een besluit genomen. Op 14 oktober 2015 heeft de Raad van State einduitspraak gedaan en de twee beroepen ongegrond verklaard. De raad is hierover geïnformeerd. Hiermee is deze planologische procedure in 2015 succesvol afgerond en is het bestemmingsplan onherroepelijk geworden.

Nieuwe initiatieven buitengebied / Functieverandering
In het Ontwikkelingskader Buitengebied (OKBG, 2012) is beleid opgenomen voor functieverandering. Met dit beleid is onder voorwaarden een verandering van een agrarische functie in een niet-agrarische functie mogelijk. Dit kan een woon- en/of werkfunctie zijn. Met de vaststelling van het beleidskader ‘Woningbouwopgave gemeente Duiven 2015-2020’ is functieverandering naar wonen niet meer mogelijk. Een aantal verzoeken, waarover eerder positief is geadviseerd, konden nog doorgang vinden. Deze zijn door initiatiefnemers verder uitgewerkt. In 2015 zijn hiervoor de volgende bestemmingsplannen vastgesteld of in procedure gebracht: Terpstraat 9, Pinkslo 14, Kerkakkers 33 en Dorpstraat 54. Voor deze laatste locatie is begin 2015 een nieuw initiatief gepresenteerd. Naast de functieverandering naar wonen biedt het plan de mogelijkheid voor een kinderdagverblijf, dat als gevolg van de ontwikkeling van de A15 zal moeten worden verplaatst.

Functieverandering van agrarisch naar werken blijft onder nadere beleidsvoorwaarden nog wel mogelijk. Het accent daarbij ligt op specifieke functies, zoals in toenemende mate recreatie. Mits ruimtelijk en landschappelijk aanvaardbaar, worden nieuwe initiatieven in beginsel positief benaderd. Dit levert een impuls aan het buitengebied en levert een bijdrage aan de doelstelling van programma 4, waarin het thema vrijetijdseconomie is opgenomen.

Realisatie en voorbereiding diverse (middelgrote) projecten.

Ploen-Zuid, Duiven
Het plan ‘Hof te Duiven’ is door de ontwikkelaar nagenoeg gerealiseerd. In 2015 is ook het appartementengebouw gerealiseerd en opgeleverd. In 2015 is daarom het plan volledig woonrijp afgemaakt door de ontwikkelaar. Begin 2016 kan daarmee de openbare ruimte van het plan worden overgedragen aan de gemeente.

Voor de Ploen-Zuid, 2e fase, is ook in 2015 ingezet op de verkoop van nog 4 kavels voor particulier bouwinitiatief. Voor 2 kavels lopen vergevorderde gesprekken met kandidaten (in optie). De oriëntatie op mogelijkheden voor uitgifte van 21 woningen op terp 4, Walnoten, zal naar verwachting in 2016 volgen.

Heilweg 3 en Heilweg 22, Duiven
Het bestemmingsplan "Heilweg 3, Duiven" (12 woningen en een bedrijfswoning) is op 17 december 2014 door de raad vastgesteld. Tegen het plan is beroep ingesteld. De Raad van State heeft op 12 maart 2015 uitspraak gedaan en beroep ongegrond verklaard. De planologische procedure is daarmee met succes in 2015 afgerond. Het plan is in uitvoering, inmiddels zijn 4 kavels in aanbouw.

Op 26 mei 2014 is het bestemmingsplan "Heilweg 22, Duiven" (10 woningen) door de raad vastgesteld. Tegen het plan is door een negental omwonenden beroep ingesteld. De Raad van State heeft op 25 maart 2015 uitspraak gedaan en alle beroepen ongegrond verklaard. De planologische procedure is daarmee met succes in 2015 afgerond. Het plan is in uitvoering, waaronder de realisatie van 7 betaalbare huurwoningen voor Vivare.

Welleveld, Duiven
Door de sterk veranderde economische situatie is in 2015 voor locatie Welleveld geen concreet resultaat geboekt in verkoop en realisatie van het woningbouwprogramma door de ontwikkelaar. Het woningbouwprogramma behelst het behoud van het gemeentelijk monument, villa Huize Welleveld, en de bouw van 21 wooneenheden in verschillende typologieën. Het bestemmingsplan hiervoor is onherroepelijk. De ontwikkelaar overweegt thans herontwikkeling van het plan. 2e helft 2015 zijn hiervoor gesprekken gestart.

Westreenen, Loo
Het gebied is sinds 2012 bouwrijp. Per eind 2014 zijn 14 rijwoningen in het betaalbare segment en twee halfvrijstaande woningen gereed. Door de economische situatie zijn in 2015 geen of onvoldoende vorderingen geboekt in de verkoop en bouw van de woningen. In de 2e helft van 2015 zijn door de ontwikkelaar gesprekken gestart met de vraag mee te denken in eventuele mogelijkheden van gedeeltelijke herontwikkeling van het plan.

Landschapsontwikkelingsplan
In 2014 is het Landschapsontwikkelingsplan (LOP) vastgesteld. De beleidsuitgangspunten zijn in 2015 meegenomen in de nieuwe Structuurvisie. Het LOP geeft het beleidsmatige kader voor initiatieven op het gebied van natuur en landschap in het buitengebied. Door de interactieve vorm van samenwerken met burgers heeft dit plan geleid tot veel draagvlak. Het plan heeft een flexibel uitvoeringsprogramma voor de komende 10 jaar. Per jaar wordt bekeken welke projecten het meest kansrijk zijn in het licht van draagvlak, betrokkenheid, burgerparticipatie en (co-)financiering. Programmering van landschapsprojecten en –activiteiten worden verantwoord in programma 3. Uitvoeringskosten en budget worden gedekt uit de bestemmingsreserve ‘het Groenfonds’.

In 2015 is als eerste het project ‘Klompenpad’ ter hand genomen. Het gaat om 2 klompenpaden welke in het voorjaar 2016 worden geopend. Het project leidt tot een betere recreatieve ontsluiting van het landschap. Het project wordt grotendeels getrokken door de dorpsraden Groessen en Loo en begeleid door de Stichting Landschapsbeheer Gelderland. Het project is mede gefinancierd door de Stadsregio. Ook is in 2015 vooral verdere uitwerking en invulling gegeven aan het project ‘Bomen kommenlandschap’ en ‘versterken weteringen’. Daarnaast is gestart met voorbereidingen voor een nieuwe subsidieaanvraag binnen de nieuwe regeling landschap van de provincie.

Aanpak leegstand (zie programma 4)
Voor Centerpoort-Noord is in 2015 een werkgroep in het leven geroepen bestaande uit ondernemers, marktpartijen, ondernemersvereniging Lindus en de gemeente. Partijen gaan met onder meer eigenaren en makelaars in gesprek om de leegstand terug te dringen. Vooralsnog zijn er geen ruimtelijke consequenties gebleken.

Niet genoemd in begroting 2015-2018

- *Stimulering Kaveluitgifte en Kostenreductie Grondexploitatie:* In 2014 is dit programma gestart. Voor woningbouw heeft dit in 2015 vooral geleid tot extra inzet gericht op de verkoop van 6 resterende woningbouwkavels aan particuliere kandidaten. Per eind 2015 zijn er op 4 kavels opties verleend. Voor de bedrijventerreinen is in 2015 onder andere een start gemaakt met de propositie, positionering en marketingstrategie voor Seingraaf. Voor een verantwoording op dit terrein wordt verder verwezen naar programma 4.
- *Evaluatie Zonebeheer InnoFase:* In 2014 is een bestemmingsplan in combinatie met een zonebeheerplan voorbereid ten einde de huidige systematiek van akoestisch zonebeheer (cumulatieve toetsing) ook na de intrekking van de stringente beleidsregels voor geur en geluid op InnoFase te kunnen voortzetten. Voor geur wordt het Gelders Geurbeleid het nieuwe kader. Op 16 maart 2015 is het bestemmingsplan “Geluidverkaveling InnoFase” vastgesteld.
- *Bestemmingsplan Zonnepark InnoFase (Gansenwoirt):* Het bestemmingsplan maakt de realisatie en exploitatie van 10.000 zonnepanelen op 2 percelen op bedrijventerrein InnoFase mogelijk. Met de exploitant is hiervoor tot de benodigde huurovereenkomst gekomen. Het bestemmingsplan is door de raad op 28 september 2015 vastgesteld.
- *Bestemmingsplan Hornbach Duiven:* In het kader van de revitalisering Centerpoort-Nieuwgraaf is herontwikkeling van het Groothandelscentrum ter hand genomen. Er is een anterieure overeenkomst gesloten, waarmee de gemeentelijke kosten worden verhaald en een financiële bijdrage wordt geleverd aan de verbetering van de infrastructuur op het bedrijventerrein. Het bestemmingsplan voor de vestiging van deze bouwmarkt met tuincentrum en drive-in is op 14 december 2015 vastgesteld. De omgevingsvergunning is op 15 december 2015 verleend.
- *Uitbreiding Buitink BuitenSport*: Deze ontwikkeling is planologisch gefaciliteerd. Op 14 april 2015 is met de uitgebreide procedure de omgevingsvergunning verleend voor de nieuwbouw van een woonwinkel naast Buitensport Four Seasons. Er is een anterieure overeenkomst gesloten, waarmee een financiële bijdrage wordt geleverd aan de verbetering van de infrastructuur op het bedrijventerrein.
- *Truckparking Centerpoort-Noord*: In 2012 is het bestemmingsplan voor deze ontwikkeling reeds onherroepelijk vastgesteld. In 2015 hebben inspanningen geleid tot een subsidieaanvraag van in totaal € 1,3 miljoen voor drie truckparkings, waaronder deze truckparking in Duiven. De aanvraag is met een positieve beoordeling voorgelegd aan de Europese Commissie. De realisatie van deze Truckparking is daarmee een stap dichterbij.
- *Midiwindmolens terrein Alliander*: De realisatie van 2 midiwindmolens is in 2015 planologisch gefaciliteerd. Met een uitgebreide procedure is de omgevingsvergunning op 20 oktober 2015 verleend.
- *Welstandsnota Gemeente Duiven, aanpassing Licht- en Ledreclame:* Voor de bedrijventerreinen voorzag de welstandsnota niet aan regels voor licht- en ledreclame, terwijl de behoefte aan een dergelijk toetsingskader groot is. In 2015 is een addendum hiervoor opgesteld, die door de raad op 14 december 2015 is vastgesteld.
- *Paviljoen Horsterpark:* De uitbreiding van het terras met een vlonder en verruiming van het gebruik van het paviljoen is in 2015 planologisch gefaciliteerd (procedure uitgebreide omgevingsvergunning). Hiertegen is beroep ingesteld bij de rechtbank Arnhem. Met de uitspraak van 16 april 2015 is de procedure succesvol afgerond.

Wat hebben we niet bereikt?

- *Realisatie Ploen-Zuid, terp 4 (Walnoten)*: De realisatie van deze terp (21 woningen) is niet gestart in 2015. Voorrang krijgt de uitgifte van enkele losse kavels op de andere terpen. Een oriëntatie op de uitgiftemogelijkheden van deze terp is voorzien in 2016.
- *Actualisatie restplannen:* Voor enkele kleine gebieden geldt nog geen actueel bestemmingsplan. Het streven was om in 2015 hiervoor een ‘veegplan’ in procedure te brengen. Zoals hierboven genoemd is een plan van aanpak voor nieuwe actualisaties, inclusief veegplan in afronding. Deze locaties worden hierin betrokken.

Effectindicator

	Bron	Nulmeting (2007)	Streefwaarde (2015)	Eindwaarde (2015)
• % van grondgebied actuele bestemmingsplannen (< 10 jaar)		55%	95%	95%

Hoofddoelstelling "Volkshuisvesting"

Wat hebben we bereikt?
- Er is een actueel beleidskader Wonen.
- Er is periodiek inzicht in de verwachte (lokale) woonbehoeften.
- Er is een realistische en actuele nieuwbouwopgave.
- Er is lokaal maatwerk voor betaalbare huurwoningen geleverd.

Wat hebben daarvoor gedaan?

Actualisatie beleidsnota Wonen
Het proces om te komen tot een nieuwe beleidsnota Wonen is eind 2015 opgestart middels het opstellen van een startnotitie.

WoON 2012 + 2015
De gegevens van het WoON 2012 zijn in 2015 onder andere gebruikt bij het opstellen van de Structuurvisie Duiven. In 2015 is subregionaal deelgenomen aan de oversampling van het landelijk WoON 2015. Einde 1e kwartaal 2016 komen deze gegevens weer beschikbaar en zullen deze samen met de nieuwste Primos- en Socratesprognoses gebruikt worden voor nadere analyse. Deze analyse zal vervolgens gebruikt worden voor de actualisatie van de regionale woningbouwafspraken en de beleidsnota Wonen 2016.

Actualisatie nieuwbouwprogramma 2014-2020
In 2014 is samen met regiogemeenten de stadsregio en de provincie een bestuursakkoord voorbereid over een Liemers woningbouwprogramma tot 2020. Na intensief overleg en afstemming heeft dit uiteindelijk geleid tot een Liemerse overeenkomst over het woningbouwprogramma in de Liemers voor de periode tot 1 januari 2020 op basis van het stoplichtmodel. Dit akkoord is 13 januari 2015 bevestigd. Hierbij zijn afspraken gemaakt over de kwantitatieve woningbouwprogrammering 2014-2020 op basis van Primos 2012+ en Socrates 2013. Daarnaast is er afgesproken om jaarlijks te blijven monitoren op basis van de meest recente prognosecijfers. Met het opheffen van de Stadsregio, bleek dat op dit terrein extra inzet nodig was voor afstemming op Liemers of subregionaal niveau. De gevolgen voor het Duivense nieuwbouwprogramma zijn in kwantitatieve zin opgenomen in de beleidsnotitie “Woningbouwopgave gemeente Duiven 2015-2020". Hierin zitten scherpe keuzes in fasering en prioritering van bouwplannen. Deze notitie is op 9 februari 2015 door de raad vastgesteld.

Woningbouwprognose gemeente Duiven 2014-2020
In 2015 zijn verspreid over meerdere locaties 24 nieuwe woningen gebouwd. Geprognotiseerd was de oplevering van 58 woningen. De hoofdoorzaak hiervan is dat de realisatie van woningbouwlocaties en verkoop van woningen achterblijven, gelet op de economische situatie en de pas langzaam aantrekkende (doorstroming op de) woningmarkt.

Lokaal maatwerk regionale Huisvestingsverordening Stadsregio Arnhem-Nijmegen 2013
In 2015 is 12% van de vrijkomende huurwoningen van Vivare verhuurd na toepassing van loting, daarnaast is 1% van de vrijkomende huurwoningen verhuurd op basis van maatwerk. Dit past binnen de afspraken tussen Vivare en gemeente. 23 woningen zijn toegewezen aan statushouders. Dat is 14% van het totaal aantal vrijgekomen huurwoningen van Vivare.

Niet genoemd in begroting 2015-2018

- *Huisvestingsverordening gemeente Duiven 2016:* In 2015 is een nieuwe regionaal afgestemde huisvestingsverordening opgesteld en door alle gemeenteraden van de voormalige Stadsregio voor hun eigen gemeente vastgesteld. De raad heeft op 2 november 2015 deze nieuwe verordening vastgesteld, die op 1 januari 2016 in werking is getreden.
- *Statushouders/vluchtelingen:* In de begroting was ten aanzien van deze problematiek nog niets opgenomen. Vanwege de enorme toestroom aan vluchtelingen en daarbij onder andere het vraagstuk van huisvesting van statushouders, is in de 2e helft van 2015 ook vanuit beleidsveld Volkshuisvesting input geleverd aan de (regionale) overleggen die hierover nu plaatsvinden. Ook in 2016 zal deze maatschappelijke opgave de nodige inbreng vragen vanuit het volkshuisvestingsbeleid en/of -instrumentarium.

Wat hebben we niet bereikt

- *Actualisatie beleidsnota Wonen:* Het bestaande gemeentelijk woonbeleid is ruim 14 jaar oud. Het is niet meer actueel gelet op nieuwe wetgeving (Woningwet), maatschappelijke ontwikkelingen en andere uitdagingen die op ons liggen te wachten. In 2015 is het niet gelukt om tot een nieuw beleidskader of woonvisie te komen. Deze opgave is eind 2015 wel in voorbereiding genomen. Het streven is om in 2017 tot een nieuwe woonvisie te komen.
- *Nieuwe prestatieafspraken:* Vanwege nieuwe wetgeving wordt het maken van prestatieafspraken een jaarlijks terugkomende opgave. Het jaar 2015 was een overgangsjaar waarvoor vooraf geen concrete afspraken waren gemaakt. Dit nieuwe proces, om te komen tot prestatieafspraken ‘nieuwe stijl’, zal in 2016 samen met Westervoort, Vivare en de huurdersvereniging worden opgestart.

Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicatoren	Bron	Nulmeting	Streefwaarde	Eindwaarde
Elke 4 jaar actueel woonbehoefte-onderzoek	intern	2007	2015	2015
Maatwerk betaalbare huurwoningen	Vivare	-	max 20%	1%
Aantal woningen opgeleverd in 2014	intern	-	58	24

Hoofddoelstelling "Realiseren en behouden van veilige, gezonde, bruikbare en energiezuinige bouwwerken met behoud van de beeldkwaliteit van de leefomgeving door vergunningverlening, toezicht en handhaving."

Wat hebben we bereikt?

Er is uitvoering gegeven aan het vastgestelde beleid uit het sterk verouderde Bouwbeleidsplan, het Integraal Handhavingsbeleid en de uitvoeringsprogramma’s van beide plannen.

Wat hebben we niet bereikt?

Het Bouwbeleidsplan is in 2008 geëvalueerd en de processen zijn in 2010 herzien in het kader van de Wabo. Daarmee zijn de nodige aanpassingen in het beleid doorgevoerd. Er heeft echter nog geen algehele herziening plaatsgevonden richting een ‘Omgevingsvergunningbeleidsplan’. In 2015 is hier gelet op de interne werkdruk geen prioriteit aan gegeven. Gelet op de ambtelijke samenwerking met Westervoort bestaat de wens om dit beleid samen te ontwikkelen.

In 2012 is een nieuw intrekkingenbeleid vastgesteld. Aan het intrekkingsbeleid is ook in 2015 geen actieve uitvoering gegeven. De werkdruk in het team Omgevingszaken was in 2015 wederom erg hoog vanwege de hoeveelheid aanvragen en 1 hele grote aanvraag waaraan alle prioriteit gegeven is, vanwege de daaraan gekoppelde belangen. De beschikbare capaciteit liet geen ruimte om uitvoering te geven aan het intrekkingenbeleid.

In de begroting 2015-2018 staat als aandachtspunt de Omgevingswet. Om hier goed op voorbereid te zijn wordt veel input gevraagd van de ambtelijke organisatie. Door het vele regulier werk en waan van de dag binnen het team Omgevingszaken, is hier onvoldoende aandacht aan geschonken in 2015. Gelet op de datum van inwerkingtreding van deze wet (2018) en de omvang van de implementatie is het absoluut noodzakelijk dat hier in 2016 tijd en ruimte voor ontstaat om hier mee te beginnen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?
Het verlenen en weigeren van omgevingsvergunningen voor de activiteiten bouwen, afwijken bestemmingsplan, slopen en aanbrengen reclame conform de geldende regelgeving en beleidsplannen.

De informatievoorziening met betrekking tot omgevingsvergunningen is verder toegenomen. Met de wijziging van de BOR (omgevingsvergunningvrij bouwen en mantelzorg) is de informatievoorziening ingewikkelder en uitgebreider geworden. Met de wijziging van de BOR is het omgevingsvergunningvrij bouwen niet transparanter of eenvoudiger geworden waardoor er meer uitleg nodig is hoe deze regeling in elkaar zit. Burgers en bedrijven weten de weg naar het Loket Omgevingsvergunning goed te vinden. Veel uren zijn dan ook gespendeerd aan de informatievoorziening. Ook in 2016 verwachten wij hier veel uren aan te moeten spenderen.

Door middel van toezicht en handhaving zijn meerdere zaken behandeld en afgerond. Hierbij valt onder andere te denken aan illegale bouwwerken en reclame uitingen. Vanwege krappe bezetting bij de betrokken teams is het toezicht en de handhaving op een minimaal niveau uitgevoerd.

Prestatie-indicatoren	Bron	Streefwaarde (2015)	Eindwaarde (2015)
• % beleidsplannen zijn niet ouder dan 4 jaar, of binnen die tijd opnieuw vastgesteld	Interne registratie	95%	30%
• % omgevingsvergunningen zijn collegiaal getoetst	Interne registratie	95%	100%
• % aantal toezichtsmomenten volgens vastgesteld beleid	Interne registratie	95%	Niet te filteren want beleid is verouderd en is niet opgenomen in dit verouderde beleid.
• % inzicht hebben in het % aanvragen om omgevingsvergunning waarbij bij de Bouwbesluittoets onjuistheden aan het licht kwamen	Interne registratie	95%	95%
• inzicht hebben in het aantal toezichtmomenten waarbij niet volgens vergunning wordt gebouwd of anderszins bouwkundige onjuistheden zijn geconstateerd	Interne registratie	95%	95%
• aantal omgevingsvergunningen dat binnen de (niet verdaagde) wettelijke termijn is verleend	Interne registratie	80%	80%
• aantal geconstateerde illegale situaties *	Interne registratie	15	8
• het aantal overtredingen waar daadwerkelijk handhavend is opgetreden en een eind is gemaakt aan de illegale situatie	Interne registratie	8	8
• het aantal overtredingen waar vooralsnog niet handhavend is opgetreden	Interne registratie	0	0

** Voorlopige schatting, definitief overzicht volgt in jaarverslag Integrale Handhaving 2014*

Hoofddoelstelling "Brandveiligheid"

Wat hebben we bereikt
Het brandveilig gebruik van gebouwen is door (integrale) controles ook in 2015 gewaarborgd.

Wat hebben we niet bereikt?
Niet van toepassing.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Regionalisatie
Sinds 1 januari 2014 is de brandweer geregionaliseerd. De brandweer is hiermee een adviesorgaan voor de gemeente Duiven geworden. Er is een regionaal plan geschreven met betrekking tot risicobeheersing.

Tevens is in samenwerking met de brandweer een protocollenboek opgesteld. Hierin zijn de werkprocessen en de gemaakte afspraken vastgelegd. Het betreft een dynamisch stuk. Daar waar het aanpassing nodig heeft is dit mogelijk.

Uitvoeringsprogramma Brandveiligheid
In 2015 is uitvoering gegeven aan het vastgesteld uitvoeringsprogramma van de brandveiligheid 2015. Alle panden waarvoor een gebruiksvergunning is afgegeven, of waarvoor een melding van toepassing is, zijn in 2015 gecontroleerd. Ook in 2015 is geconstateerd dat het naleefgedrag erg hoog te noemen is. De (integrale) inzet is er op gericht dat het naleefgedrag hoog blijft. De vergunningverlening en controles zijn uitgevoerd door Brandweer Gelderland-midden, cluster Oost.

Brandweer
In 2015 is bijgedragen aan het voorbereiden / het inrichten van de nieuwe werkorganisatie van de (regionale) Brandweer. In 2016 krijgt dit verder gestalte.

Prestatie-indicatoren	Bron	Streefwaarde (2015)	Eindwaarde (2015)
% beleidsplannen niet ouder dan 4 jaar	Interne registratie	75%	75%
Collegiaal getoetste omgevingsvergunningen	Interne registratie	95%	100%
% conform vastgesteld controleplan	Interne registratie	95%	100%

Wat heeft het gekost?

Resultaat programma Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting

	Rekening 2014	Begroting 2015 v.w.	Begroting 2015 n.w.	Rekening 2015	Saldo 2015
Lasten	7.323	9.004	8.825	9.521	- 696
Baten	5.632	8.134	7.617	6.336	- 1.281
Gerealiseerd totaal saldo	**- 1.691**	**- 870**	**- 1.208**	**- 3.186**	**- 1.977**
Resultaatbestemming	- 460	- 17	92	- 42	- 134
Gerealiseerd resultaat na bestemming	**- 2.150**	**- 887**	**- 1.116**	**- 3.227**	**- 2.111**

(Bedragen x € 1.000)

Verklaring van het saldo
Het resultaat op dit programma bedraagt vóór bestemming € 1.977.000.

Directe kosten (- € 392.000)
Op het product Landschapsbeleidsplan is een voordeel van € 7.000 veroorzaakt door het uitblijven van uitgaven voor groenplannen. Op het product Volkshuisvesting is een voordeel van € 55.000 veroorzaakt door hogere bijdragen vanuit een aantal kleine ontwikkelplannen en lagere kosten beleidsnota Volkshuisvesting. Op het product Bouw- aanleg- en reclamevergunningen is een nadeel van € 13.000 veroorzaakt door lagere kosten door advisering derden waardoor er ook een lagere opbrengst ontstaat. Er een voordeel voor leges Omgevingsvergunning (€ 35.000) doordat er later in het jaar nog wat vergunningen van iets grotere omvang zijn verleend. Op de beheerskosten

gebouwen bij het product Vastgoedontwikkeling is een voordeel van € 24.000. Er is een bedrag van € 500.000 in een voorziening gestort vanuit voorzichtigheidsbeginsel vanwege de lagere waardering van vastgoed.

Grondexploitatie (-€ 1.640.000)
De voorziening verliesgevende complexen is met € 856.000 aangevuld. De complexen De Ploen-Zuid (€ 305.000), Vergertlaan 2 (€ 15.000), Westreenen (€ 18.000) verbeterden maar de complexen Seingraaf (€ 802.000), Graafstaete (€ 593.000) en De Ploen-Zuid MVO (€ 50.000) verslechterden. Omdat we het complex Droo-Zuid hebben afgesloten is in de voorziening verliesgevende complexen een bedrag gestort van € 251.000. Het resultaat van de exploitaite Droo Zuid (€ 414.000 -/- € 251.000) en het complex uitbreiding IKEA (€ 184.000) is afgesloten met een voordeel. Er is een storting gedaan van € 1.088.000 in het complex Vitaal Centrum. Vanuit het complex Heilweg wordt een bedrag van € 23.000 in Fonds Bovenwijks gestort.
Op reclamemast A12 was nog een ontvangst geraamd van € 20.000. Deze is op programma Algemene dekkingsmiddelen geboekt omdat het complex in de vorige jaarrekening is afgesloten.

Kredieten (€ 46.000)
Er is een voordeel op het krediet A15 (€ 40.000) en project dubbele bewoning (€ 34.000). Het krediet is doorgeschoven naar 2016. Er is een nadeel op het krediet voor het Klompenpad (€ 28.000) waarvoor in 2016 nog een subsidiebedrag zal worden ontvangen.

Doorbelastingen (€ 8.000)
Per saldo zijn er minder uren doorbelast dan was begroot (€ 7.000) en was er sprake van lagere kapitaallasten (€ 1.000). Er zijn minder uren doorbelast aan bestemmingsplannen (€ 58.000), landschapsbeleidsplan (€ 14.000), volkshuisvesting (€ 31.000) en bouwhandhaving (€ 107.000). En meer uren aan omgevingsvergunningen (€ 63.000) en Vastgoedontwikkeling (€ 139.000).

Landschapsbeleidsplan	7.000
Volkshuisvesting (bijdrage plannen, onderzoekskosten)	55.000
Leges welstandsbeoordeling, gebruiksvergunning etc.	- 13.000
Leges omgevingsvergunningen	35.000
Vastgoedontwikkeling, beheer gebouwen	24.000
Voorziening verliesgevende complexen	-856.000
Afsluiten complexen (Droo-Zuid, Uitbreiding IKEA)	347.000
storting Vitaal Centrum	- 1.088.000
Voorziening risico waardedaling vastgoed	- 500.000
bijdrage Fonds bovenwijks Heilweg	-23.000
Reclamemast A-12	- 20.000
Krediet A 15	40.000
Handhaving dubbele bewoniing	34.000
Krediet Klompenpad	- 28.000
Doorbelastingen	8.000
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	- **1.977.000**

Bedragen in €

Saldo resultaatbestemming (mutaties reserves)
Het resultaat op resultaatbestemming bedraagt € 134.000 negatief. Dit is voor een groot deel te verklaren door een hogere storting in het fonds bovenwijks vanwege het afsluiten van het complex Droo-Zuid (€ 82.000) en een lagere bijdrage vanuit de bestemmingsreserve voor het langdurige traject A15 (€ 40.000). De onttrekking voor de aanleg van het klompenpad was hoger (€ 28.000). De lagere onttrekking voor de actualisatie van de structuurvisie ad € 5.000 heeft te maken met het

feit dat het nog niet volledig is afgerond. Voor de bouwhandhaving dubbele bewoning (€ 34.000) zijn nog niet alle uitgaven gedaan, verdere uitvoering vindt plaats in 2016.

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	**- 1.977.000**
Rente reserves P9	- 1.000
Fonds bovenwijks	- 82.000
Aanleg klompenpad	28.000
Actualisatie structuurvisie	- 5.000
Bouwhandhaving dubbele bewoning	-34.000
A15	-40.000
Gerealiseerd resultaat	**- 2.111.000**

Bedragen in €

Programma 10 Zorg in het Sociaal Domein

Programmadoel

Een leefbare samenleving waarin inwoners zo zelfstandig mogelijk functioneren en op verschillende manieren een bijdrage aan de samenleving leveren. De Duivense inwoners zijn zoveel mogelijk zelfredzaam en maken gebruik van hun eigen kracht en van hun sociale netwerk. We bieden een vangnet voor mensen die het zelf niet kunnen organiseren.

Onze visie op het sociaal domein:
Duiven wil haar inwoners zoveel mogelijk ruimte geven om in hun eigen kracht te komen en om actief te bouwen aan de Duivense samenleving. Mensen zijn zelf eigenaar van hun problemen en hun oplossingen. Als dat niet lukt kunnen vrijwilligers, maatschappelijke organisaties en de gemeente helpen bij het realiseren van oplossingen. Het is de omkering van “zorgen voor” naar “zorgen dat”. Daarnaast is het de opgave voor de gemeente ‘te regisseren dat goede ondersteuning wordt geboden waar dat nodig is tegen zo min mogelijk kosten’.

De gekozen insteek is gelet op de beperkte middelen noodzakelijk teneinde een passend aanbod te kunnen bieden aan de meest kwetsbare burgers van de gemeente Duiven.

Deze programmadoelstelling is uitgewerkt in de volgende onderdelen:
1. Jeugd en Wmo.
2. Werk en participatie.

Kader/Context

Programma 10 richt zich uitsluitend op de nieuwe (zorg-) taken waar de gemeente verantwoordelijk voor is geworden in het kader van de decentralisaties:
- De nieuwe Jeugdwet (ingangsdatum 1 januari 2015).
- De nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning (ingangsdatum 1 januari 2015).
- De Participatiewet (ingangsdatum 1 januari 2015).
- Wet passend onderwijs (1 augustus 2014).

College-akkoord 2014-2018: Samen werken aan onze gemeente

5. Onderwijs en Jeugd
- Inzetten op een betere aansluiting tussen onderwijs, onze arbeidsmarkt en de jeugdwerkloosheid samen met bedrijven en de Regionale Sociale Dienst proberen zoveel mogelijk te voorkomen en terug te dringen.
- Onderzoek de gewenste rol van de gemeente op het vlak van gezinsondersteuning en betrek dit bij de transitie van de jeugdzorg en de transformatie van het sociale domein.

7. Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening.
- Anticipeer op alle ontwikkelingen op het vlak van de transformatie van het sociale domein. Ontwerp vernieuwende werkwijzen die passen bij de lokale problematiek en het lokale oplossend vermogen.

De taken uit dit programma hebben hiermee een nauwe verbinding met de taken die de gemeente uitvoert in programma 5 en programma 7. Daar staat met name de ontwikkeling van het basisnetwerk en basisinfrastructuur centraal. In 2016 gaan we de verbinding van de nieuwe (zorg-) taken uit programma 10 met de preventieve taken uit programma 5 en 7 verder uitwerken. De verbinding met taken uit programma 6 heeft ook onze aandacht.

Overheidsparticipatie
Dit programma richt zich op individuele maatwerkvoorzieningen op grond van de wettelijke taken uit de Jeugdwet, de Wet maatschappelijke ondersteuning, de Participatiewet en de Wet passend onderwijs. Overheidsparticipatie is als werkwijze in principe ook geschikt om toe te passen binnen

dit programma. Vooral bij de manier waarop we de zogenaamde innovatiebudgetten willen inzetten die beschikbaar zijn binnen dit programma. Hier gaan we zoeken naar de mogelijkheid om zoveel mogelijk ruimte te bieden aan initiatieven van samenwerkingspartners en vanuit de samenleving.

Externe ontwikkelingen
- De op rijksniveau voorgenomen bezuinigingen worden gefaseerd doorgevoerd. Per 1 januari 2016 wordt ons totale budget gekort met € 745.000, te weten: Jeugdwet - € 930.000, Participatiewet - € 128.000 en Wmo + € 313.000. Ook in de daarop volgende jaren moeten we rekening houden met terugloop van rijksbudgetten.
- Een sterk veranderende arbeidsmarkt (economisch, demografisch, robotisering en digitalisering).
- Sterke dynamiek in regionale samenwerking (gemeenten regio Arnhem, UWV en Presikhaaf Bedrijven).
- De grote toestroom van werkzoekenden, de beperking van de financiële middelen en de veranderende omgeving, vraagt een bezinning op de omvang en de rol van de regionale sociale dienst.

1. Hoofddoel “Jeugd en Wmo”: Vergroten eigen redzaamheid door passende dienstverlening

Wij willen dat iedere burger meedoet op basis van wat hij zelf kan met een grote rol voor de zelfredzaamheid en eigen kracht. Daarnaast dragen wij zorg voor een 'vangnet' voor die burgers die onvoldoende zelf of met hun directe omgeving invulling kunnen geven aan hun leven. We bieden dienstverlening zo dichtbij mogelijk en op een integrale wijze aan en richten ons op een duurzame oplossing.

Wat wilden we bereiken (subdoelen)?
Integrale toegang/sociaal team
- Integrale toegang waar de zorg- en ondersteuningsvragen van inwoners in alle facetten in samenhang worden beschouwd.
- Integrale toegang waarin samen met inwoners een passend aanbod voor hulp en ondersteuning wordt opgesteld.
- Sociaal team dat ondersteuning van multiproblem situaties regisseert en inzet. En dat een verbinding vormt tussen maatwerk/individuele voorzieningen en het basisnetwerk.

Wat hebben we bereikt?
Er is een voorzieningenniveau gerealiseerd en beschikbaar op het brede terrein van de jeugdzorg. Hiertoe zijn contracten afgesloten en tarieven vastgelegd met meerdere grote, middelgrote en kleinere zorgaanbieders. In de regio Arnhem is een inkoopstructuur opgezet om alle benodigde zorg op de verschillende niveaus, van lokaal, regionaal tot bovenregionaal te kunnen bieden.
Er is op hoofdlijnen inzicht in de aantallen cliënten per aanbieder en het geleverde zorgaanbod.
De nieuwe taken hebben geleid tot een integrale vernieuwing van de werkprocessen van de laagdrempelige toegang, het sociaal team en de backoffice.
Voor een uitgebreidere verslaglegging verwijzen wij naar de Tussenevaluatie, welke aan de raadscommissie's is voorgelegd.

Wat hebben we niet bereikt?
De sturingsmogelijkheden zijn nog beperkt vanwege het ontbreken van lange termijn informatie. De uitgangspunten met betrekking tot cijfers van de zorgconsumptie in 2014 bleken in de praktijk niet betrouwbaar genoeg om hiermee een correcte inschatting van volume te doen. Er is nog beperkt huidig inzicht in de maatschappelijke effecten van de hulpverlening.

Wat hebben we ervoor gedaan?
Cliënten hebben een herindicatie gekregen of zijn op de hoogte gebracht van de voor hen noodzakelijke informatie rond de herindicaties voor 2016. Met de grootste contractpartners is overleg gevoerd over de productie en de ontwikkelingen. In een reeks stappen is, ook in regionaal verband, getoetst of de zorgaanbieders binnen de financiële kaders opereren. Bij het sociaal team,

zorgaanbieders en de regio is er veel aandacht voor innovatie, naast de focus op het versterken van de eigen kracht en het zo vroeg en zo licht mogelijk inzetten van de benodigde vorm van jeugdhulp.

VERNIEUWEN VAN HET AANBOD

Wat hebben we bereikt?
In 2015 hebben wij de zorg en ondersteuning voor inwoners voortvloeiend uit de overgedragen nieuwe taken optimaal voortgezet, zonder veel onrust. Wij hebben alle nieuwe gemeentelijke taken uitgevoerd en ingezet. We hebben redelijk inzicht in het aantal inwoners dat gebruik maakt van voorzieningen. We hebben redelijk inzicht in de producten en de financiële middelen gekregen. We zijn in gesprek met de belangrijkste organisaties over inzet en aansluiting van hun uitvoering bij de wensen van de gemeente Duiven. We hebben onze processen zodanig ingericht dat consulenten, back-office zorg kunnen inzetten en facturering mogelijk is. We hebben ervoor gezorgd dat mensen de toegang tot de zorg weten te vinden.

De prioriteit heeft vooral gelegen op het bieden van passende zorg voor onze cliënten. Hierbij hebben wij wel primair ingezet op de voortzetting van geleverde zorg en pas daarna op herindicatie en bieden van beter passende zorg. Organisatorisch lag de prioriteit op het in de vingers krijgen van de nieuwe taken en alle processen die daarmee samenhangen. En waar mogelijk voorbereidingen treffen voor vernieuwing om een verschuiving van 10% in 2017 te realiseren

Het social team in Duiven is ontwikkeld en heeft verbindingen met alle belangrijke partners.

Er is een integrale aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling.

Het protocol maatschappelijke onrust is vastgesteld.

Wat hebben we niet bereikt?
Omdat 2015 vooral in het teken heeft gestaan om de nieuwe taken goed te kunnen uitvoeren, is voor de strategie gekozen om eerste de nieuwe taken goed te beheersen alvorens verder met vernieuwing kan worden doorgegaan.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Gesprekken met belangrijke aanbieders
Met de voor Duiven belangrijke organisaties op gebied van jeugdzorg en Wmo zijn gesprekken gevoerd over de zorg en ondersteuning die geboden wordt. Tevens is met deze organisaties besproken of en hoe deze kunnen transformeren naar andere soms lichtere vormen van zorg en ondersteuning. Waarbij de aansluiting met het sociaal team de consulenten van de gemeente en het voorliggende veld uitdrukkelijk wordt gezocht. In 2016 wordt hieraan vervolg gegeven. We zijn regionaal in gesprek met de 3 aanbieders over de ontwikkeling van de jeugdbescherming

Ontwikkeling sociaal team inbedding in Duiven
Het sociaal team is ontwikkeld. Scholing, werkprocessen en werkwijzen zijn ontwikkeld en waar mogelijk is aansluiting gezocht met de belangrijkste partners. Zoals scholen, huisartsen en de GGZ zorg.

Uitvoering aan samenwerkingsagenda van Passend Onderwijs
Er is uitvoering gegeven aan de Samenwerkingsagenda van Passend Onderwijs. De Liemers gemeenten werken hierin samen en hebben eind 2015 een hernieuwde visie vastgesteld.
Vanaf 2016 zal deze visie zo veel mogelijk lokaal worden uitgewerkt. Passend onderwijs is een verantwoordelijkheid van het onderwijs. Voor de gemeenten ligt een rol om de verbinding passend onderwijs en zorg voor jeugd tot stand te brengen. Belangrijk thema daarin is de verbinding tussen het sociale team en het onderwijs.

Inmiddels is er verbinding tot stand gekomen tussen het sociaal team en het onderwijs. In 2016 zal deze verder moeten worden versterkt. Het vindplaatsgericht werken is in 2015 ingevoerd op alle scholen. Daarnaast vindt er twee keer per jaar overleg plaats met scholen, coördinator sociaal

team en een jeugdconsulent. Verder is er beleidsmatige afstemming tussen gemeente en het onderwijs (lokaal en op Liemers niveau).

Uitvoering regionale aanpak Huiselijk geweld en kindermishandeling
Er is uitvoering gegeven aan de regiovisie “aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling 2015-2016”.

De protocollen maatschappelijke onrust zijn ontwikkeld en vastgesteld.

Er is een koppeling gelegd tussen het Sociaal team in Duiven en Veilig thuis en meldpunt Huiselijke Geweld en Kindermishandeling.

Voorbereidingen getroffen voor ontwikkeling basisnetwerk
Het basisteam dat verantwoordelijk is voor vormgeving van preventieve zorg en ondersteuning is voorbereid in nauwe samenspraak met het veld. In 2016 wordt gestart met dit team. Dit team krijgt ook als opdracht mee om verbinding te zoeken met inwoners en schilpartner. Dit team gaat adviseren welke preventieve activiteiten ontwikkeld moeten worden om voor een verschuiving plaats te laten vinden van maatwerkvoorzieningen naar preventieve voorzieningen. Hierbij hoort ook een goed monitoringssysteem en evaluatiesysteem. De uitgangspunten welzijn nieuwe stijl vormen de basis voor dit team.

2. Hoofddoel “Werk en participatie”: Zoveel mogelijk inwoners aan het werk of maatschappelijk actief

Dit onderdeel wordt uitgevoerd door de RSD de Liemers.

Iedere burger moet zelfstandig in zijn bestaan kunnen voorzien door het verrichten van werk. Ook mensen met een beperking moeten zich onder begeleiding kunnen ontwikkelen op een arbeidsplaats bij een reguliere werkgever. Lukt het (op korte termijn) niet om werk te vinden, dan is actief meedoen in de samenleving een doel op zich.

Wat wilden we bereiken (subdoelen)?
- Regulier werk voor zoveel mogelijk cliënten.
- Aanbod voorzieningen waardoor mensen met een arbeidsbeperking aan het werk kunnen of maatschappelijk actief zijn.
- Maximale benutting van het arbeidsvermogen.
- Gemeente zet bij inkoop- en aanbestedingstrajecten het instrument social return in.
- Dienstverlening aan inwoners met een beperking in de vorm van dagbesteding
- Regionale werkgeversbenadering

Wat hebben we bereikt
- De bestandsontwikkeling in 2015 laat zien dat het aantal uitkeringsgerechtigden in Duiven is gestegen met 15 personen. Totaal zijn er per 31 december 2015 438 uitkeringsgerechtigden. Afgezet tegen de cijfers van 2014 laat dit een minder sterke stijging zien dan in voorgaande jaren.
- Er is geïnvesteerd in het Werkgeversservicepunt Midden-Gelderland in zowel formatie (0,53 fte voor Duiven) als middelen (€ 82.956 voor Duiven). De klantbenadering is verbeterd met de in 2015 gestarte verplichte informatiebijeenkomsten. Mensen zijn hierdoor beter geïnformeerd over rechten en plichten.
- Door in te zetten op de meest kansrijke cliënten met een korte afstand tot de arbeidsmarkt is de uitstroom op Liemers niveau iets toegenomen, 536 personen in 2014, tegen 539 personen in 2015. Voor mensen met een beperkte loonwaarde is uitstroom gerealiseerd door een structurele loonkostensubsidie in te zetten.
- Het Werkgeversservicepunt (WSP) is in 2015 van start gegaan voor Midden-Gelderland.
- Meer jongeren zonder startkwalificatie zijn op weg geholpen en sommige van hen zijn duurzaam uitgestroomd.
- Behalve vrijwilligerswerk levert een deel van onze cliënten een tegenprestatie, indien zij niet deelnemen aan een re-integratie project of traject.

- Het gehele bestand is doorgelicht in het kader van de kostendelersnorm. Dit heeft voor een aantal personen geleid tot een verlaging van de uitkering.

Wat hebben we hiervoor gedaan
- Voor cliënten met een beperking zijn nieuwe instrumenten ingezet, te weten de Structurele loonkostensubsidie, Jobcoaching, Werkplekaanpassing en een No risk polis.
- De RSD heeft een nauwe relatie opgebouwd met diverse Pro en Vso scholen in de regio om deze leerlingen direct na schoolverlaten uit te laten stromen bij een reguliere werkgever.
- Het buddyproject is succesvol ingezet. Door jongeren te koppelen aan een werkgever zijn in 2015 10 cliënten in het project gestroomd, waarvan er inmiddels 2 duurzaam zijn uitgestroomd.

Aanbod van dienstverlening ten gunste van mensen met een arbeidsbeperking
- Behoud en uitbouw van de Serviceteams in de Liemers.
- Uitwerken project Vitaal serviceteam. Inzet op gezondheid, vitaliteit en schuldpreventie om de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen.
- Organisaties, bedrijven gemeente zodanig inrichten dat er ruimte is voor mensen met een beperking.
- Vrijwilligers, actieve burgers en cliënten vanuit diverse regelingen samen aan de slag met maatschappelijk relevante werkzaamheden ten behoeve van de samenleving.
- Combinaties ontwikkelen arbeidsmatige dagbesteding.
- Inzet van loonkostensubsidie voor inwoners met een beperking.

Maximale benutting van het arbeidsvermogen
- Groepsgewijze intakes, workshops en trainingen.
- Inzetten op vormgeven van de term tegenprestatie.

Implementatie van Sociale return of investment
- Uitvoering geven aan de nota “Social return de Liemers”.
- Bij inkoop- en aanbestedingstrajecten wordt de eis om invulling te geven aan social return opgenomen.

Actieve werkgeversbenadering
- Meewerken aan regionaal werkgeversservicepunt.
- Buddyproject de Liemers, om kwetsbare jongeren te koppelen aan werkgevers.

Serviceteams in de Liemers
De Serviceteams ondersteunen maatschappelijke organisaties, Liemerse gemeenten en Liemerse burgers. De aard van de werkzaamheden is divers. De leer- en doorstroompotentie wordt zo optimaal mogelijk ingezet.

- Behoud en uitbouw van de Serviceteams in de Liemers. Vrijwilligers, actieve burgers en cliënten vanuit diverse regelingen samen aan de slag met maatschappelijk relevante werkzaamheden ten behoeve van de samenleving. Dekking van de kosten voor 2015 werd gerealiseerd met behulp van gereserveerd Participatiebudget, interne in plaats van externe coaching en opbrengsten die door het Serviceteam zelf gegenereerd zijn met het ophalen van zwerfafval.

Wat hebben we niet bereikt
- We zijn er nog niet in geslaagd om (arbeidsmatige) dagbesteding als product, voor onze cliënten te ontwikkelen. Met name waar het gaat om cliënten met een loonwaarde van 0 tot 25%.
- De ontschotting vanuit de decentralisaties is nog niet optimaal.
- Het Serviceteam de Liemers wordt met ingang van 1 januari 2016 afgebouwd. De werkervaringsplaatsen worden in het 1e kwartaal 2016 op een andere manier ingericht. Daarnaast zijn werkzaamheden en de begeleiding daarvan door bedrijven overgenomen (Arriva).

Wat mag het kosten?

Resultaat programma Sociaal Domein

	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2014	2015 v.w.	2015 n.w.	2015	2015
Lasten	0	12.706	12.004	10.745	1.259
Baten	0	11.989	11.740	11.658	-82
Gerealiseerd totaal saldo	**0**	**- 717**	**- 264**	**913**	**1.177**
Resultaatbestemming	0	0	- 360	- 1.556	- 1.196
Gerealiseerd resultaat na bestemming	**0**	**- 717**	**- 624**	**- 643**	**- 19**

Bedragen x € 1.000

Verklaring van het saldo

Het resultaat op dit programma bedraagt vóór bestemming € 1.177.000
2015 is het eerste jaar van de decentralisaties geweest. Met uitzondering van de uitvoeringskosten voor de Participatiewet zijn de uitgaven budgettair neutraal geraamd. Voor de onderdelen Jeugd en Wmo waren geen historische gegevens beschikbaar waarop we onze ramingen konden afzetten. In de loop van het jaar zijn daarom grote verschillen ontstaan en lijkt het niet erg zinvol om in dit openingsjaar een vergelijk te maken tussen de geraamde en de bestede bedragen. Duidelijk is wel dat we in 2015 niet alle gelden hebben besteed. Omdat op dit moment nog niet duidelijk is of er nog afrekeningen gaan volgen en of er nog bovenregionale of landelijke verrekeningen volgen hebben we het resultaat van dit programma in de Bestemmingsreserve Sociaal Domein gestort. In 2016 kunnen we dan eventuele tegenvallers of extra kortingen op de rijksbudgetten opvangen.

Saldo resultaatbestemming (mutaties reserves)

Het saldo resultaatbestemming bedraagt € 1.196.000 negatief. Conform de derde tussenrapportage 2015 is het positieve resultaat over het Sociaal Domein voor de producten WMO-AWBZ en Jeugdzorg gestort in de bestemmingsreserve Transformatie Sociaal Domein. Dit bedrag bleek echter € 1.074.000 hoger te zijn dan de in de derde tussenrapportage geraamde € 500.000. Daarnaast is een de extra bijdrage in het resultaat 2015 van Presikhaaf Bedrijven geraamd op € 140.000. Een aantal uitgaven vanuit kredieten is uitgesteld naar 2016 en wordt daarom niet in 2015 onttrokken.

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	**1.177**
Overschot Wmo-AWBZ en Jeugdzorg naar Reserve Sociaal Domein	- 1.074
WSW Presikhaaf	- 140
Accountantskosten Sociaal Domein	8
Serviceteams	10
Gerealiseerd resultaat	**-19**

Bedragen in €

Algemene Dekkingsmiddelen

Als Algemeen Dekkingsmiddel worden de volgende onderdelen aangemerkt.
- Belastingen.
- Uitkering uit het Gemeentefonds.
- Dividend.
- Overige Algemene dekkingsmiddelen.

Belastingen

Hieronder vallen de gemeentelijke belastingen, voor zover zijnde Algemene Dekkingsmiddelen. In Duiven zijn dat de onroerende-zaakbelastingen, de toeristenbelasting, de precariobelasting en de hondenbelasting. De toelichting op deze belastingen is opgenomen in de paragraaf Lokale Heffingen.

Uitkering uit het Gemeentefonds

De uitkering uit het Gemeentefonds bestaat uit de volgende onderdelen: de Algemene Uitkering, de Integratie-uitkeringen en de Decentralisatie-uitkeringen. De decentralisatie-uitkering voor het Sociaal Domein wordt verantwoord in programma 10. De opbrengst van de uitkering uit het Gemeentefonds is ten opzichte van de 3e kwartaalrapportage afgerond € 266.000 hoger. Dat heeft voornamelijk te maken met de gevolgen van de correctie van de maatstaven voor lage inkomens en bijstandontvangers. Dat heeft geleid tot een nabetaling in december. Bovendien zijn de gevolgen van de decembercirculaire hierin verwerkt. Tenslotte zijn er ook nog afrekeningen van de jaren 2013 en 2014 geweest. Uitgangspunt voor de jaarrekening is de betaalspecificatie gemeentefonds van januari 2016.

Uitkeringen Gemeentefonds 2015

	Rekening 2014	Begroting 2015 v.w.	Begroting 2015 n.w.	Rekening 2015	Saldo 2015
Algemene Uitkering	19.034	17.016	17.573	17.839	266
Integratie-uitkering Wmo	2.427	1.615	1.697	1.697	0
Decentralisatie-uitkeringen	769	817	283	283	0
Totaal	**22.230**	**19.448**	**19.553**	**19.819**	**266**

*Bedragen * € 1.000, - is een nadeel, + is een voordeel)*

Algemene uitkering
Door met name de aanpassing van een aantal maatstaven (lage inkomensuitkerings- en bijstandsontvangers), de verdeling van een deel van de verdeelreserve 2015 in de decembercirculaire komt de Algemene Uitkering voor 2015 € 82.000 hoger uit. Daarnaast hebben we in verband met aanpassingen van de maatstaven voor 2013 € 34.000 en 2014 € 150.000 extra bedragen ontvangen.

Integratie-uitkering Wmo en decentralisatie-uitkeringen
De decentralisatie-uitkering is een variant op de integratie-uitkering. Het tijdstip van overheveling hoeft in het geval van een decentralisatie-uitkering nog niet bekend te zijn en daarnaast kan het ook om tijdelijke middelen gaan.
In 2015 heeft de gemeente Duiven een aantal uitkeringen ontvangen: de integratie-uitkering Wmo, de decentralisatie-uitkering Brede scholen Combinatiefuncties, de decentralisatie-uitkering Peuterspeelzaalwerk, de decentralisatie-uitkering Huishoudelijke hulp toelage en de uitkering voor VTH provinciale taken. Ten opzichte van de derde tussenrapportage 2015 zijn er geen wijzigingen opgetreden in deze uitkeringen.

Dividend

Het rendement van deelname in maatschappelijk kapitaal van instellingen en ondernemingen heeft in 2015 € 281.462 opgeleverd.

Overige Algemene Dekkingsmiddelen

Het gaat om de volgende producten:
- Algemene baten en lasten.
- Lasten van belastingheffing en uitvoering Wet WOZ.
- Rente interne financiering.
- Saldo Kostenplaatsen.

Wat heeft het gekost?

Resultaat Algemene Dekkingsmiddelen

	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2014	2015 v.w.	2015 n.w.	2015	2015
Lasten	1.818	1.024	723	272	452
Baten	30.417	25.636	26.309	26.303	- 6
Gerealiseerd totaal saldo	**28.599**	**24.612**	**25.585**	**26.031**	**446**
Resultaatbestemming	- 541	- 48	950	274	- 676
Gerealiseerd resultaat	**28.058**	**24.564**	**26.535**	**26.305**	**- 230**

(Bedragen x € 1.000)

Verklaring van het saldo

Het positieve resultaat bedraagt vóór bestemming € 446.000.

Directe kosten (€ 171.000)
Het totaal van de uitkeringen uit het gemeentefonds zijn hoger uitgevallen (€ 266.000). Zie hiervoor het hoofdstuk Uitkering uit het gemeentefonds. Beleggingen geeft een nadeel (€ 4.000) door lagere aflossing van een geldlening. Op de algemene baten en lasten is een voordeel van € 179.000 doordat de uitgaven voor het informatiebeleidsplan en de bijbehorende advieskosten zijn uitgesteld. De geraamde uitgaven voor Organisatie-ontwikkeling (€ 25.000) zijn niet gedaan. Op de activiteit opbrengst gemeentelijke eigendommen was een nadeel van € 10.000. Op het pand Regina Pacis was een voordeel van € 3.000. Er waren nadelen door de WKR personeelskosten (€ 33.000) en een hogere bijdrage aan de voorziening dubieuze debiteuren (€ 18.000) en vrijval voorz afgewikkelde complexen (€ 41.000). Voordelen waren er door lagere exploitatiekosten (€ 7.000) en hogere bijdragen van derden (€ 21.000). Bij de uitvoering van de wet WOZ is een voordeel (€ 20.000) geboekt, maar de OZB opbrengst viel lager uit (€ 31.000). De opbrengst hondenbelasting is € 3.000 hoger. De Toeristenbelasting, Precariobelasting en Reclamebelasting leverden na aftrek van de kosten € 30.000 meer op. Heffing en vordering van gemeentelijke belastingen heeft een positief resultaat (€ 20.000). Het saldo kostenplaatsen geeft een nadeel van € 348.000.

Kredieten (€ 324.000)
Er zijn slechts enkele uitgaven gedaan ten laste van de kredieten algemene baten en lasten investeringen en uitgaven met dekking uit reserve en heeft derhalve een voordeel opgeleverd. De kredieten zijn voor vervanging interieur gemeentehuis (VIG) (€ 312.000) en organisatieontwikkeling (€ 12.000). VIG is (tijdelijk) uitgesteld.

Doorbelastingen (-€ 49.000)
De doorbelasting van kapitaallasten was in totaal € 1.000 lager dan was geraamd. Op Algemene baten en lasten werd € 22.000 meer doorbelast. Op uitvoering wet WOZ werd € 9.000 minder doorbelast. Op invordering belastingen werd € 37.000 meer doorbelast.

Uitkering uit het gemeentefonds	266.000

Beleggingen	- 4.000
Algemene baten en lasten (Informatiebeleidsplan, advieskosten)	179.000
Algemene baten en lasten stelpost (organisatie-ontwikkeling)	25.000
Algemene baten en lasten stelpost (gemeentelijke eigendommen)	- 10.000
Algemene baten lasten Regina Pacis	3.000
Algemene baten lasten (WKR personeelskosten, dubieuze debiteuren)	- 51.000
Algemene baten lasten (exploitatiekosten, bijdragen van derden)	28.000
Vrijval voorziening afgewikkelde complexen	41.000
Uitvoering wet WOZ	20.000
Opbrengst OZB	- 31.000
Hondenbelasting	3.000
Heffing en vordering gem. belastingen	20.000
Toeristenbelasting, Precariobelasting en Reclamebelasting	30.000
Kredieten algemene baten en lasten investeringen en uitgaven met dekking uit reserve	324.000
Saldo kostenplaatsen	- 348.000
Doorbelasting kapitaallasten	1.000
Doorbelasting apparaatskosten	- 50.000
Gerealiseerd totaal van baten en lasten	**446.000**

Bedragen in €

Saldo resultaatbestemming (mutaties reserves)
Het saldo ad € 112.000 geboekt naar de reserve bedrijfsvoering betreft het voordeel op de personeelskosten. De uitgestelde investeringen VIG betreffen oude kredieten (€ 312.000). De kredieten gedekt uit de reserve Digiservice worden doorgeschoven naar 2016 (€ 157.000). Voor verdiepingsonderzoek Liemerse Samenwerking, accountantskosten en controlewerkzaamheden zijn minder kosten gemaakt. Voor actualisatie bestemingsplannen is personeel ingehuurd. Het saldo van de drie tussenrapportages ad € 59.000 negatief t.o.v. het positieve resultaat van de primitieve begroting ad € 2.193 is onttrokken aan de Algemene Reserve.

Gerealiseerd totaal van baten en lasten	**446.000**
Rente reserves	-2.000
Reserve Bedrijfsvoering	-112.000
VIG: uitgestelde investeringen	-312.000
Digitale handhaving	-8.000
Invoering van systemen inzake dienstverlening	-50.000
Informatiebeleid (reserve digiservice)	-67.000
Informatiebeveiliging	-32.000
Verdiepingsonderzoek Liemerse Samenwerking	-11.000
Accountantskosten	- 17.000
Controlewerkzaamheden	- 13.000
Serviceteams	- 10.000
Actualisatie bestemmingsplannen	17.000
Saldo tussenrapportages t.o.v. primitieve begroting 2015 onttrokken aan Algemene Reserve	-59.000
Gerealiseerd resultaat	**- 230.000**

Bedragen in €

Onvoorzien

Deze post dient ter dekking van de in de loop van het begrotingsjaar optredende onvoorziene, onvermijdbare en onuitstelbare niet geraamde uitgaven. Dit budget is niet per programma verdeeld, maar als totaalpost in de begroting opgenomen. In totaal worden 25.600 inwoners x € 1,18 = € 30.208 in de begroting 2015 voor de post Onvoorzien opgenomen.

Begrotingswijzigingen Onvoorzien in 2015

Onderwerp	Begrotingswijziging	Bedrag
Begroting 2015 Primitieve raming	Nr: 0 (raad 10 november 2014)	30.208
Afboeken onvoorzien	3e tussenrapportage (14 december 2015)	- 30.208
Totaal		**0**

(- is een nadeel, + is een voordeel)

Wat heeft het gekost?

Resultaat Onvoorzien

	Rekening 2014	Begroting 2015 v.w.	Begroting 2015 n.w.	Rekening 2015	Saldo 2015
Lasten	0	30	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0
Gerealiseerd totaal saldo	**0**	**- 30**	**0**	**0**	**0**
Resultaatbestemming	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**0**	**- 30**	**0**	**0**	**0**

(Bedragen x € 1.000)

Verklaring van het saldo

Er is in principe geen resultaat op Onvoorzien.

Saldo resultaatbestemming (mutaties reserves)

Er kan geen resultaatbestemming plaatsvinden op Onvoorzien.

Jaarverslag - Paragrafen

Paragraaf 1	Lokale heffingen
Paragraaf 2	Weerstandsvermogen
Paragraaf 3	Onderhoud kapitaalgoederen
Paragraaf 4	Financiering
Paragraaf 5	Bedrijfsvoering
Paragraaf 6	Verbonden partijen
Paragraaf 7	Grondbeleid

Paragraaf 1 Lokale heffingen

Algemeen

De lokale heffingen maken een substantieel deel uit van de inkomsten van een gemeente. In de gemeente Duiven is 19% van de inkomsten afkomstig uit lokale heffingen als de bijdrage uit reserves en de omzet grondexploitatie buiten beschouwing worden gelaten. Het Rijk gaat er in de bepaling van de Algemene Uitkering van uit dat de gemeente de mogelijkheid benut om zelf inkomsten te genereren. De gemeente kan met een jaarlijkse tariefstijging eventuele inflatoire effecten opvangen of met een stijging de begroting sluitend krijgen. Voor diverse lokale heffingen gelden wettelijke voorschriften. Voor de afvalstoffenheffing, de leges en de rioolheffing geldt dat de opbrengst maximaal 100% van de kosten mag bedragen (kostendekkend). Voor overige lokale heffingen heeft de gemeente een grotere beleidsvrijheid in de bepaling van de tarieven.

Bezwaarschriften WOZ
De bezwaren die worden ingediend tegen de WOZ-beschikkingen worden door Belastingen in eigen beheer afgehandeld. In 2015 zijn er 101 bezwaarschriften ontvangen. Dit is 0,85% van de door de gemeente Duiven verzonden WOZ-beschikkingen. Landelijk gezien is er tegen 1,30% van de beschikkingen bezwaar ingediend. Voor alle bezwaren is door de gemeente uitspraak gedaan. Voor 99% van de bezwaren is uitspraak gedaan vóór 1 juli 2015. Het aantal gegrond verklaarde bezwaren blijft binnen de door de Waarderingskamer gestelde norm. Tegen 3 uitspraken die ongegrond zijn verklaard, is beroep ingesteld bij de rechtbank.

Financiële gegevens

Lokale heffingen 2015

	Rekening2014	Begroting2015 na 1e wijz	Begroting 2015 n.w.	Rekening 2015	Saldo 2015
OZB	4.145.030	4.685.431	4.711.431	4.680.671	- 30.760
Afvalstoffenheffing	3.024.061	2.742.350	2.694.850	2.682.331	- 12.519
Rioolheffing	2.146.987	2.115.657	1.947.032	1.947.031	- 1
Rioolaansluitrecht	14.297	23.848	23.848	3.638	- 20.210
Hondenbelasting	129.845	153.780	153.780	156.896	3.116
Toeristenbelasting	135.783	106.313	116.313	138.692	22.379
Precariobelasting	0	55.000	175.000	175.024	24
Reclamebelasting	0	0	47.000	49.875	2.875
Sportaccommodaties	206.527	240.243	230.767	215.122	- 15.645
Lijkbezorgingsrechten	58.878	73.746	73.746	74.467	721
Marktgelden	5.582	9.752	9.752	7.392	- 2.360
Leges	676.741	1.179.247	1.044.247	1.060.500	16.253
Totaal	**10.543.731**	**11.385.367**	**11.227.766**	**11.191.639**	**- 36.127**

Bedragen in € , - is een nadeel, + is een voordeel)

Bovenstaand overzicht vindt u ook terug in de programmarekening, maar dan als onderdeel van de totale inkomsten. Ten opzichte van de begroting na wijziging zijn de opbrengsten uit lokale heffingen afgerond € 36.000 lager.

Belastingen
Onroerende-zaakbelastingen

Tarieven OZB 2015

	Woningen	Niet-woningen

Gebruiker		0,1334
Eigenaar	0,1243	0,1725
Totaal	**0,1243**	**0,3059**

Percentages in %

De tarieven zijn ten opzichte van het tarief 2014 als volgt gestegen. Er is een inflatiecorrectie van 1,25% toegepast. Als gevolg van de Kadernota 2015-2018 is er voor eigenaren woningen een stijging van 23,24% en voor eigenaren niet-woningen van 3,12% geweest.

Rekentarief
De inkomsten van de OZB worden door het Rijk gekort. Het Rijk rekent met de zogenaamde vaste rekentarieven. Voor 2015 bedroeg dat voor woningen 0,1052%, voor niet-woningen gebruikers 0,1113% en voor niet-woningen eigenaren 0,1380%.
De systematiek is als volgt:
OZB waarde woningen x 80% x 0,1052%.
OZB waarde niet-woningen gebruikers x 70% x 0,1113%.
OZB waarde niet-woningen eigenaren x 70% x 0,1380%.

Onroerende-zaakbelastingen 2015

	Rekening 2014	**Begroting2015 na 1e wijz**	**Begroting 2015 n.w.**	**Rekening 2015**	**Saldo 2015**
OZB gebruikers	846.823	873.909	799.909	778.819	- 21.090
OZB eigenaren	3.298.207	3.811.522	3.911.522	3.901.852	- 9.670
Totaal	**4.145.030**	**4.685.431**	**4.711.431**	**4.680.671**	**- 30.760**

Bedragen in € , - is een nadeel, + is een voordeel)

Na de vaststelling van OZB-tarieven voor 2015 zijn er nog aanpassingen in de getaxeerde waarden doorgevoerd. Daarom is de totale waarde lager dan voorheen geraamd. Verder zijn er ook nog aanpassingen in eigendom en gebruik doorgevoerd. Hierdoor is de opbrengst OZB eveneens, incidenteel € 30.760 lager dan geraamd.

Herwaardering WOZ
In 2015 heeft er een herwaarderingsronde plaatsgevonden. Alle onroerende zaken zijn opnieuw gewaardeerd en wel naar waardepeildatum 1 januari 2014. De nieuwe waarde geldt voor het jaar 2015. De herwaardering is in 2014 uitgevoerd door medewerkers van de gemeente. Taxatiebureau SMQ B.V. uit Hengelo (O.) heeft incidenteel ondersteuning geboden.

De herwaardering is onderverdeeld in de volgende groepen:
1 Woningen.
2 Niet-woningen.
De herwaardering begint bij het analyseren van marktcijfers. Voor de woningen worden de verkoopcijfers en vraagprijzen verzameld en geanalyseerd. Dit geeft een indicatie van de waardestijging of -daling. Voor de niet-woningen worden verhuur- en verkoopcijfers verzameld en geanalyseerd. Uit deze cijfers wordt de waardestijging per objectsoort bepaald.
In de gemeente Duiven is de gemiddelde waardedaling per 1 januari 2014 (waardepeildatum) ten opzichte van de waarden per peildatum 1 januari 2013 voor woningen 3,572%. De gemiddelde waardestijging voor niet-woningen is 1,573%. De vastgestelde landelijke waardedalingen liggen respectievelijk op 3% voor woningen en op 3,50% voor niet-woningen.
De WOZ-waarde 2015 is eind januari 2015 gelijktijdig met de aanslag gemeentelijke belastingen 2015 aan de burgers kenbaar gemaakt.

Hondenbelasting

Opbrengsten hondenbelasting 2015

	Rekening 2014	Begroting2015 na 1e wijz.	Begroting 2015 n.w.	Rekening 2015	Saldo 2015
Hondenbelasting	129.845	153.780	153.780	156.896	3.116
Totaal	**129.845**	**153.780**	**153.780**	**156.896**	**3.116**

Bedragen in € , - is een nadeel, + is een voordeel)

Tarieven hondenbelasting 2015

	Tarief
1e hond	59,88
2e hond	109,76
3e hond	159,64

Bedragen in €

De tarieven zijn ten opzichte van het tarief 2014 als volgt gestegen. Er is een inflatiecorrectie van 1,25% toegepast. Als gevolg van de Kadernota 2015-2018 is er voor de eerste hond een verhoging van € 10 doorgevoerd.

Toeristenbelasting

Opbrengsten toeristenbelasting 2015

	Rekening 2014	Begroting2015 na 1e wijz.	Begroting 2015 n.w.	Rekening 2015	Saldo 2015
Toeristenbelasting	135.783	106.313	116.313	138.692	22.379
Totaal	**135.786**	106.313	**116.313**	**138.692**	**22.379**

Bedragen in € , - is een nadeel, + is een voordeel

Uit de opbrengst wordt onder andere de subsidie aan RBT KAN betaald.

Bij het ramen van de opbrengst is uitgegaan van het aantal te verwachten overnachtingen. Na opleggen van de voorlopige aanslagen blijkt het aantal overnachtingen meer dan verwacht. Bovendien is er nog een aantal aanslagen voor 2014 definitief opgelegd. Daarom valt de opbrengst € 22.379 hoger uit.

Precariobelasting

Opbrengsten precariobelasting 2015

	Rekening 2014	Begroting2015 na 1e wijz.	Begroting 2015 n.w.	Rekening 2015	Saldo 2015
Precariobelasting	0	55.000	175.000	175.024	24
Totaal	**0**	**55.000**	**175.000**	**175.024**	**24**

Bedragen in €, - is een nadeel, + is een voordeel

Om de inkomsten van de gemeente Duiven te verhogen is in de Kadernota 2015-2018 besloten om een precariobelasting in te voeren. In de derde tussenrapportage is de raming voor de opbrengsten van de precariobelasting bijgesteld. Doordat op dat moment alle aanslagen al waren opgelegd wijkt de werkelijke opbrengst nu nauwelijks af van het geraamde bedrag.

Reclamebelasting

Opbrengsten reclamebelasting 2015

	Rekening 2014	Begroting2015 na 1e wijz.	Begroting 2015 n.w.	Rekening 2015	Saldo 2015
Reclamebelasting	0	0	47.000	49.875	2.875
Totaal	**0**	**0**	**47.000**	**49.875**	**2.875**

Bedragen in €, - is een nadeel, + is een voordeel

Om het free-rider gedrag van een aantal ondernemers in het centrum van Duiven te voorkomen heeft de gemeente in 2015 een reclamebelasting ingevoerd. De gemeente is hiertoe overgegaan op verzoek van het bestuur van Ondernemingsvereniging Centrum Duiven (OCD). De opbrengst van de belasting wordt na aftrek van de gemeentelijke kosten als subsidie uitbetaald aan de OCD.

Afvalstoffenheffing / reinigingsrechten

Tarieven 2015

Op basis van de voor het jaar 2015 begrote kosten en opbrengsten zijn de tarieven voor de afvalstoffenheffing met 11,5% en de reinigingsrechten met 11,9% verlaagd (inclusief inflatiecorrectie van 1,25%).

Tarieven afvalstoffenheffing 2015

Soort heffing	Tarief per jaar
Afvalstoffenheffing meerpersoonshuishouden	€ 274,68
Afvalstoffenheffing eenpersoonshuishouden	€ 206,04
Reinigingsrechten	€ 240,36

Opbrengsten Afvalstoffenheffing/Reinigingsrechten 2015

	Rekening2014	Begroting2015 na 1e wijz.	Begroting 2015 n.w.	Rekening 2015	Saldo 2015
Afvalstoffenheffing/ Reinigingsrechten	3.024.061	2.742.350	2.694.850	2.682.331	- 12.519
Totaal	**3.024.061**	**2.742.350**	**2.694.850**	**2.682.331**	**- 12.519**

Bedragen in € , (- is een nadeel, + is een voordeel)

Woningen staan langer dan gemiddeld leeg omdat het door de economische situatie vaak heel lang duurt voor een pand wordt verkocht. Daarnaast zijn er veel minder woningen opgeleverd dan geraamd. Gezamenlijk leidt dit tot een incidenteel nadeel van € 12.519.

Kostendekkendheid afvalstoffenheffing 2015

Soort heffing	Begroting 2015 na wijz	Rekening 2015
Opbrengsten	2.674.449	2.664.424
Kosten	2.565.937	2.708.411
Kostendekkendheid	**104%**	**98%**

Bedragen in €

Er is een onderdekking van 2%. Er zijn wat voordelen op het ledigen van de duobakken en inherent daaraan de verwerkingskosten van de restfraktie, kosten ophalen en opbrengst oud papier, doorgeschoven investeringen voor glasinzameling, duobakken en containers. Er is een extra bijdrage voor inzameling van Plastic, Metaal en Drankkartons (PMD) ontvangen maar de kosten voor overslag en verdere vermarkting van het PMD zijn gestegen. Daarnaast is er een nadeel ontstaan op de kosten voor invoering van diftar, zowel externe kosten als interne uren. Extra verwerkings- en transportkosten afvoer afval t.b.v. afvalaanbiedstation.

Kostendekkendheid reinigingsrechten 2015

Soort heffing	Begroting 2015 na wijz	Rekening 2015
Opbrengsten	20.401	17.907
Kosten	19.474	20.556
Kostendekkendheid	**105%**	**87%**

Bedragen in €

Er is een onderdekking van 13%. De voordelen in de kosten zijn op dezelfde onderdelen als bij de kosten voor de afvalstoffenheffing.

Rioolheffing

Tarieven 2015

Het tarief voor rioolheffing bedraagt in 2015 € 1,49 per m³. De tarieven zijn ten opzichte van 2014 met 3,63% verhoogd, 2,38% conform het geldende Gemeentelijke Rioleringsplan (GRP) en 1,25% inflatiecorrectie. Daarnaast zijn bij de vaststelling van de Kadernota 2015-2018 een aantal bezuinigingsmaatregelen genomen die voor een uiteindelijke verlaging van de rioolheffing zorgen.

Rioolheffing 2015

	Rekening2014	Begroting2015 na 1e wijz.	Begroting 2015 n.w.	Rekening 2015	Saldo 2015
Opbrengsten	2.146.987	2.115.657	1.947.032	1.947.031	-1
Totaal	**2.146.987**	**2.115.657**	**1.947.032**	**1.947.031**	-1

Bedragen in € , (- is een nadeel, + is een voordeel)

Kostendekkendheid

De gerealiseerde opbrengst en de mate van kostendekkendheid is als volgt:

Kostendekkendheid Rioolheffing 2015

Soort heffing	Begroting 2015 na wijz.	Rekening 2015
Opbrengsten	1.947.032	1.947.031
Kosten	2.112.922	1.947.031
Kostendekkendheid	**92%**	**100%**

Bedragen in €

Op rekeningbasis zijn de kosten gelijk aan de opbrengsten. Het verschil tussen de kosten en de opbrengsten is gestort in de voorziening riolering. Voor 2015 gaat het om een bedrag van € 861.428. Er was reeds een storting van € 764.438 voorzien. De storting is € 96.990 hoger doordat er per saldo een voordeel bij de kosten was. Dit voordeel is ontstaan door het uitstel van een aantal grote werkzaamheden.

Kosten en opbrengstenontwikkeling

Het tarief Rioolheffing is een kostendekkend tarief. Het tarief wordt geheven per m³ waterverbruik. De stijging in het tarief wordt veroorzaakt door loon- en prijsstijgingen alsmede de (vervangings) investeringen in het kader van het nieuwe (4e) Gemeentelijk RioleringsPlan. Deze extra investeringen omvatten in grote lijnen renovatie bergbezinkbassins en diverse gemalen, verbeteringsmaatregelen Groessen, vervanging persleiding kruising Zuidsingel/Parallelweg. Het huidige Rioleringsplan is in 2012 vastgesteld.

Rioolaansluitrecht

Tarieven 2015

Het tarief voor rioolaansluitrecht was in 2015 € 209. Ten opzichte van 2014 een stijging van 1,25%.

Opbrengsten Rioolaansluitrecht 2015

	Rekening 2014	Begroting 2015 na 1e wijz.	Begroting 2015 n.w.	Rekening 2015	Saldo 2015
Opbrengsten	14.297	23.848	23.848	3.638	- 20.210
Totaal	14.297	**23.848**	**23.848**	3.638	**- 20.210**

Bedragen in € , (- is een nadeel, + is een voordeel)

In 2015 zijn er veel minder woningen en bedrijfspanden opgeleverd dan vooraf geraamd. Daarom blijft de werkelijke opbrengst incidenteel € 20.210 achter bij de raming.

Lijkbezorgingsrechten

Tarieven 2015

De tarieven Lijkbezorgingsrechten 2015 zijn gedifferentieerd. Ten opzichte van 2014 zijn de tarieven met 1,25% gestegen.

Kostendekkendheid

Lijkbezorgingsrechten 2015

	Rekening 2014	Begroting 2015 na 1e wijz.	Begroting 2015 n.w.	Rekening 2015	Saldo 2015
Opbrengsten	58.878	73.746	73.746	74.467	721
Kosten	90.664	86.634	86.634	114.476	- 27.842
Kostendekkendheid	**65%**	85%	85%	65%	

Bedragen in € , (- is een nadeel, + is een voordeel)

Het dekkingspercentage bedraagt op basis van de rekeningscijfers 65. Met name de kosten zijn hoger dan geraamd. Dat komt doordat er meer uren zijn doorbelast door team Buiten.

Marktgelden

Tarieven 2015

De tarieven 2015 zijn 1,25% gestegen ten opzichte van 2015.
Vaste standplaats: € 19,75 per m¹ per kwartaal met een minimum van € 79.
Losse standplaats: € 2,30 per m¹ per dag, met een minimum van € 9,20 per standplaats.

Marktgelden 2015

	Rekening 2014	Begroting 2015 na 1e wijz.	Begroting 2015 n.w.	Rekening 2015	Saldo 2015
Opbrengsten	5.582	9.752	9.752	7.392	- 2.360
Kosten	25.610	14.352	14.352	29.026	- 14.674
Kostendekkendheid	**22%**	**68%**	**68%**	**25%**	

Bedragen in € , (- is een nadeel, + is een voordeel)

Het dekkingspercentage bedraagt slechts 25. Dat komt voornamelijk door een hogere doorbelasting van apparaatskosten en lagere opbrengsten door de slechte bezetting van de markt.

Leges en retributies

Leges en retributies zijn vergoedingen die worden gevraagd voor het verrichten van bepaalde diensten. Uitgangspunt is dat de tarieven kostendekkend zijn.

Tarieven 2015

Leges bouwvergunningen: gedifferentieerd.
Overige legestarieven: gedifferentieerd.

Verhoging ten opzichte van de tarieven 2014: 1,25%.

Leges en retributies 2015

	Rekening2014	Begroting2015 na 1e wijz.	Begroting 2015 n.w.	Rekening 2015	Saldo 2015
Bouwleges	179.028	637.502	502.502	537.317	34.815
Overige leges	497.713	541.745	541.745	523.183	- 18.562
Totaal	676.741	**1.179.247**	**1.044.247**	**1.060.500**	**16.253**

Bedragen in € , (- is een nadeel, + is een voordeel)

Bij de 3e tussenrapportage is de raming voor de opbrengsten van bouwleges verlaagd vanwege het niet doorgaan van een aantal grote bouwaanvragen. Naderhand zijn er meerdere kleine, niet voorziene, bouwaanvragen ingediend. Hierdoor is de werkelijke opbrengst incidenteel € 34.815 hoger dan geraamd. Verder zijn er lagere opbrengsten voor welstandsleges en leges gebruiksvergunning.

Sportaccommodaties

Tarieven 2015

Onoverdekte sportaccommodaties: gedifferentieerd.
Overdekte sportaccommodaties (gehele zaal): € 37,44 per uur.
Ten opzichte van tarieven 2014 zijn deze gelijk gebleven.

Huuropbrengst sportaccommodaties 2015

	Rekening2014	Begroting2015 na 1e wijz.	Begroting 2015 n.w.	Rekening 2015	Saldo 2015
Overdekte accommodaties	162.658	175.676	166.200	152.491	- 13.709
Onoverdekte accommodaties	43.868	64.567	64.567	62.631	- 1.936
Totaal	**206.527**	**240.243**	**230.767**	**215.122**	**-15.645**

Bedragen in € , (- is een nadeel, + is een voordeel)

De lagere opbrengst heeft te maken met het minder verhuren van de binnensportaccommodaties.

Kwijtschelding en lastenverlichting

De gemeente is op grond van de Gemeentewet bevoegd om kwijtschelding van gemeentelijke heffingen te verlenen. In de gemeente Duiven kan door particuliere belastingplichtigen en zzp-ers (sinds 1 januari 2013) kwijtschelding worden aangevraagd voor de afvalstoffenheffing en de hondenbelasting. Kwijtschelding wordt verleend op basis van 100% van de bijstandsnorm, waarbij tevens een vermogenstoets plaatsvindt. Bij een gering hoger inkomen en/of hoger vermogen kan sprake zijn van gedeeltelijke kwijtschelding. In 2015 is in totaal voor € 120.550 kwijtschelding verleend. Doordat veel cliënten meer inkomen en/of vermogen hebben dan de norm behoren zij niet tot de doelgroep die in aanmerking komt voor geautomatiseerde kwijtschelding. Zij kunnen individueel een aanvraag indienen.

Kwijtschelding

Rekening 2011	Rekening 2012	Rekening 2013	Rekening 2014	Rekening 2015
73.932	**83.878**	**96.283**	**109.492**	**120.550**

Bedragen in €

Ontwikkeling van de lokale lastendruk

Voor het jaar 2015 zijn de tarieven OZB gestegen met 1,25%. Die stijging had betrekking op de inflatie. Bovendien zijn de tarieven als gevolg van de Kadernota voor eigenaren woningen

gestegen met 23,24% en voor eigenaren niet-woningen met 3,12%. Voor de rioolrechten zijn de tarieven verhoogd met 3,63%. De 3,63% is als volgt opgebouwd: 1,25% als inflatiecorrectie en 2,38% als dekking voor investeringen uit het GRP 2012-2016. Daartegenover staat een verlaging van het rioolrecht als gevolg van de bezuinigingen uit de Kadernota 2015-2018. Per saldo daalt het rioolrecht hierdoor met 3,87%. De totale lastendruk ten opzichte van 2014 steeg op begrotingsbasis met 1,49%.
Het uitgangspunt van de gemeente Duiven voor de afvalstoffenheffing/reinigingsrechten, het rioolrecht en de lijkbezorgingsrechten blijft kostendekkendheid. Dat betekende voor de afvalstoffenheffing een daling van 11,5% en voor de rioolrechten een stijging van 3,63% (€ 1,55 per m³). De berekening van de reinigingsrechten is herzien. Deze rechten werden uiteindelijk met 11,9% verlaagd. Voor de andere heffingen werd een stijging wegens inflatiecorrectie voorzien. Deze was voor 2015 bepaald op 1,25%.
Aanname: waarde woning per 1 januari 2015: € 233.000 waterverbruik gezin (4 personen): 140 m³.
Onderstaand staatje is overgenomen uit de begroting 2015.

Ontwikkeling lastendruk 2015

Onderdeel	2014 (in €)	2015 (in €)	(stijging in %)
OZB-eigenaar	224	279	24,49
Afvalstoffenheffing	311	275	- 11,55
Rioolrecht	217	209	- 3,87
Totaal	**751**	**763**	**1,49**

Bedragen in €

In onderstaand overzicht is de lastendruk van de gemeente Duiven weergegeven in vergelijking tot een aantal andere Gelderse gemeenten. In vorige jaren konden we hier het vergelijk maken met cijfers van de Provinciale databank. De gehanteerde uitgangspunten zijn gewijzigd ten opzichte van eerdere jaren. Eerder werd de berekening gemaakt voor een gemiddeld huishouden met een uitsplitsing in huur- en koopwoningen. Nu wordt de gemiddelde totale belastingdruk per inwoner berekend. Om een vergelijk te kunnen maken zijn de cijfers voor 2014 ook weergegeven.

Vergelijking lokale lastendruk per inwoner 2015 met een aantal andere Gelderse gemeenten

Gemeente	2015	positie 2015	2014	positie 2014
Arnhem	538	1	530	1
Nijmegen	534	2	509	2
Doetinchem	395	13	387	17
Brummen	393	15	396	14
Duiven	377	**27**	358	**31**
Zevenaar	362	31	329	41
Rheden	344	35	343	36
Rijnwaarden	342	36	331	40
Westervoort	340	37	346	35
Montferland	338	39	333	38
Doesburg	336	41	322	47
Aalten	261	54	260	56

Bron: Provincie Gelderland, afdeling KOB/IBT

De gemeente Arnhem is in dit vergelijk over 2015 en 2014 wederom de duurste gemeente.
De gemeente Duiven is op de lijst 4 plaatsen gestegen. Duiven blijft echter rond het Gelderse gemiddelde zitten. In de begroting 2015 was een lastendrukstijging van 1,49% voorzien.

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Stand van zaken

Het weerstandsvermogen van een gemeente bestaat uit de relatie tussen de componenten risico's en de weerstandscapaciteit. De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft aan hoe robuust het weerstandsvermogen is. Dit is van belang wanneer zich een financiële tegenvaller voordoet. Door een goed inzicht in het weerstandsvermogen kan worden voorkomen dat elke financiële tegenvaller onmiddellijk dwingt tot bezuinigingen. Het weerstandsvermogen kan betrekking hebben op een specifiek jaar. Men spreekt dan van het statische weerstandsvermogen. Er kan ook op een meer dynamische manier naar het weerstandsvermogen worden gekeken. De aandacht richt zich dan op de effecten op middellange termijn (dynamisch weerstandsvermogen). De gemeente Duiven kiest ervoor op dynamische wijze met het weerstandsvermogen om te gaan. Er wordt onderscheid gemaakt in de structurele en incidentele weerstandscapaciteit. De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit de resterende belastingcapaciteit en de in de begroting opgenomen raming voor onvoorziene uitgaven. De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit de Algemene Reserve, reserves waaraan de raad een bestemming heeft gegeven die nog veranderd kan worden en stille reserves.
Achtereenvolgens komen aan de orde: de onbenutte belastingcapaciteit, de stille reserves, de stand van de Algemene Reserve en de risico’s van het afgelopen jaar.

A. Structurele weerstandscapaciteit
Onbenutte belastingcapaciteit
De onbenutte belastingcapaciteit is te berekenen door de opbrengst die gegenereerd kan worden door het rekentarief te verminderen met de huidige opbrengst. Berekening van de onbenutte belastingcapaciteit kan beperkt blijven tot de onroerende-zaakbelastingen. Afvalstoffenheffing en rioolrecht zijn ook belangrijke heffingen, maar zijn in principe kostendekkend.
De maximum- en drempeltarieven van de onroerendezaakbelastingen zijn door het Rijk losgelaten. De stijging van de tarieven is in principe onbeperkt. Als referentie voor de berekening van de onbenutte belastingcapaciteit gebruikten we voorheen de rekentarieven van de Algemene Uitkering. Genoodzaakt door de economische crisis zijn we in de begroting 2015 overgestapt op de vergelijking met het artikel 12 tarief. De Duivense tarieven liggen beneden het artikel 12 tarief. Op basis van deze vergelijking was er in 2015 een vrije ruimte van € 1.672.000. In 2014 was de vrije ruimte € 2.229.345. De provincie gaat, in het kader van hun toezicht, ook uit van de artikel 12 Financiële Verhoudingswet tarieven.

Belastingtarieven

	Artikel 12 tarief 2015	Tarief Duiven 2015
OZB woningen (eigenaren)	0,1790%	0,1243%
OZB niet-woningen (eigenaren)	0,1790%	0,1725%
OZB niet-woningen (gebruikers)	0,1790%	0,1334%

B. Incidentele weerstandscapaciteit
1. Stille reserves
Bij stille reserves moet worden gedacht aan bezittingen die beneden de marktwaarde in de boeken staan en die zonder bezwaar direct te verkopen zijn. De gemeente heeft geen panden of andere bezittingen waarop een stille reserve zit.
Verder bezit de gemeente nog een klein aantal aandelen die voor de aanschaffingsprijs in de balans staan. Dat zijn aandelen van Vitens, de BNG en het netwerkbedrijf van Alliander.
Deze aandelen mogen niet verkocht worden. De conclusie van het voorgaande is dat de gemeente geen stille reserves heeft.

2. Stand Algemene Reserve

	Stand
Stand per 31 december 2014	5.563
Stortingen 2015	27
Onttrekkingen 2015	110
Stand per 31 december 2015	5.646

Bedragen x € 1.000

De ondergrens van de Algemene Reserve is in de begroting 2015 bepaald op € 6,8 miljoen, de bovengrens op € 11,2 miljoen. De ondergrens van de Algemene Reserve is in de begroting 2016 bepaald op 5,8 miljoen, de bovengrens op 9,7 miljoen. De daling van ondergrens en bovengrens hangt samen met ontwikkelingen in de grondexploitatie. Door de ontwikkeling in 2015 blijft de stand van de Algemene Reserve onder de ondergrens. De komende jaren zal de Algemene Reserve gevoed worden door de winsten vanuit de grondexploitatie en begrotingsoverschotten vanaf 2016. Zie hiervoor paragraaf 7 Grondbeleid. Overheveling van een surplus naar de meerjarenbeleidsreserve, wanneer de bovengrens wordt overschreden, is dus niet aan de orde.

3. Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves worden niet tot de beschikbare weerstandscapaciteit geregeld. De reserves zijn geoormerkt of geblokkeerd. Dit betekent dat de bestemmingsreserves niet voor het afdekken van risico's gebruikt kunnen worden zonder dat dit afbreuk doet aan het vastgestelde beleid en de lopende gemeentelijke explotatie.

Risico’s

In de Nota Weerstandsvermogen worden de risico’s onderverdeeld in vier categorieën:
1 Risico's van de bedrijfsvoering.
2 Risico op eigendommen.
3 Aansprakelijkheidsrisico’s.
4 Financiële risico’s.

Niet alle risico’s worden uitputtend behandeld. Een volledig overzicht staat in de begroting.

1. Risico's van de bedrijfsvoering

Apparaatskosten Grondexploitatie

In 2015 is er meer doorbelast dan begroot aan de Grondexploitatie. Dat levert een voordeel op voor de exploitatie. Gezien de verminderde activiteiten op de Grondexploitatie lijkt dat een incidenteel voordeel. Voor de komende jaren gaan we er van uit dat door de verminderde activiteiten op de grondexploitatie de doorbelasting naar de Algemene Dienst meer zal worden.

Deskundigheid personeel

Er wordt binnen de organisatie van de gemeente Duiven bewust gewerkt aan de kwaliteit van het personeel. Jaarlijks wordt er een opleidingsplan gemaakt en worden er opleidingsfaciliteiten beschikbaar gesteld ter hoogte van 2% van de loonsom. Het probleem van de vergrijzing speelt op dit moment ook bij de gemeente Duiven. De grootste groepen personeel bevinden zich tussen 40 en 55 jaar. De problematiek zal de komende jaren gerichte aandacht krijgen door middel van het aantrekken van jongeren, gezondheidsmanagement en strategische personeelsplanning.

Wachtgelden bestuurders

Na de laatste gemeenteraadsverkiezingen zijn er nieuwe wethouders benoemd. Hiervoor is de voorziening wachtgelden aangevuld. Naar verwachting is deze voorziening toereikend. Zie ook de nota reserves en voorzieningen.

Pensioenen bestuurders

Als wethouders aftreden hadden zij de mogelijkheid om de opgebouwde pensioenrechten over te laten gaan naar een pensioenmaatschappij. Door een storting in de voorziening hebben we nu dekking voor alle tot dusver opgebouwde pensioenrechten. We lopen hier nu geen risico meer.

Algemene risico's
Bij de risico-inventarisatie gaat het om risico's met een materieel belang. Dat neemt niet weg dat veel kleine risico's samen toch een substantieel bedrag kunnen worden. Daarom is in de kwantificering een bedrag opgenomen voor algemene risico's. Daarbij wordt uitgegaan van de norm van 6% van de Algemene Uitkering en de belastingcapaciteit die door de toezichthouder wordt gehanteerd voor de vrij aanwendbare reserve.

Renterisico
Het uitgangspunt voor de renterisiconorm is het beheersen van de renterisico's op de langlopende schulden. Dit gebeurt door het aanbrengen van spreiding in de looptijden van de leningen. Hiermee wordt voorkomen dat een groot deel van de leningen in een keer opnieuw moet worden afgesloten met het risico van snel oplopende rentelasten. De renterisiconorm wordt berekend als percentage van de totale vaste schuld. Uit de paragraaf financiering blijkt dat gemeente Duiven in 2015 € 12.288.000 aan leningen opnieuw had mogen afsluiten. In 2015 is een nieuwe lening van € 10.000.000 afgesloten. Zie ook de paragraaf financiering.

2. Risico op eigendommen
Grondexploitatie
Gelet op de planperiode (einddatum van het langstlopende complex is ultimo 2028) en de geprognosticeerde omzetten zijn aan het exploiteren van gronden risico’s verbonden. Afhankelijk van het stadium waarin de exploitatie c.q. uitvoering van het betreffende complex zich bevindt, zal het risico afnemen naarmate de einddatum van de grondexploitatie nadert.
Te onderscheiden zijn:
- Algemene economische risico’s.
- Projectgebonden risico’s.

De risico’s die het exploiteren van gronden met zich meebrengt, zijn in de paragraaf Grondbeleid beschreven en gekwantificeerd. In onderstaand overzicht wordt de vertaling van de gewogen risico’s naar het gemeentelijk weerstandsvermogen weergegeven.

risico's grondexploitatie

	Min. risico	Max. risico	Kans	Gewogen max. risico	Gewogen gem. risico
Algemene risico's					
Rentestijging 0-1%	0	2.034.579	80%	1.627.663	813.831
Eén jaar vertraging in uitgifte woningbouwgronden	0	257.084	80%	205.667	102.833
Drie jaar vertraging in uitgifte bedrijfsterreinen	0	2.785.517	80%	2.228.414	1.114.207
Voorraadrisico bedrijfsgronden in explotatie na 2025	0	12.221.568	20%	2.444.314	1.222.157
Voorraadrisico bedrijfsgronden NIEGG na 2025	0	542.055	80%	433.644	216.822
Projectgebonden risico's					
Ontoereikend plankostenbudget grex-complexen	0	400.000	80%	320.000	160.000
Bodem-/grondwaterverontreiniging/ archeologie	0	500.000	40%	200.000	100.000

Ontoereikend plankostenbudget Kloosterkamp	0	100.000	80%	80.000	40.000
Lagere grondwaarde Vitaal Centrum Duiven fase 4 na herprogrammeren	0	600.000	40%	240.000	120.000
Totalen	0	19.440.802		7.779.701	3.889.851

Bedragen in €

Het gewogen maximum risico is gestegen van € 5.451.960 naar € 7.779.701 met € 2.327.741 ten opzichte van de begroting 2015. Het gewogen gemiddeld risico is met € 1.063.871 toegenomen van € 2.825.980 naar € 3.889.851. De stijging is in grote lijnen toe te rekenen aan nieuwe voorschriften ten aanzien van de grondexplotatie.

De cijfers in de tabel zijn louter een momentopname. In de begroting 2017 zullen we de consequenties van de nu gekwantificeerde risico's van de grondexploitatie geactualiseerd op basis van voortschrijdende inzichten voor zowel de ondergrens als de bovengrens van de Algemene Reserve verwerken. Uiteindelijk wordt dit verrekend met toekomstige (nog te realiseren) winsten vanuit de Grondexploitatie.

Bodemverontreiniging
Voor bekende verontreinigingen zijn de saneringskosten meegenomen in de kosten van de complexen van de Grondexploitatie.

3. Aansprakelijkheidsrisico's
Gewaarborgde geldleningen
In 2015 stond de gemeente Duiven garant voor het betalen van rente en aflossing voor een totaalbedrag van € 27.877.775. Het grootste gedeelte hiervan, namelijk € 25.852.348, wordt gegarandeerd in de achtervang van het WSW (Waarborgfonds Sociale Woningbouw). Voor deze laatste groep leningen kan de gemeente Duiven voor 50% worden aangesproken. Van het restantbedrag van € 2.025.427 staat de gemeente borg voor verenigingen tot een bedrag van € 395.413. Verder staan staan borg voor leningen aan woningstichting Vivare voor € 1.444.693 en waterbedrijf Vitens voor een bedrag van € 185.321.

Schadeclaims
Het algemene beeld is dat de burgers de overheid vaker aansprakelijk stellen en schade claimen. De afgelopen vier jaar was er geen stijging in het aantal claims en ook geen stijging van het geclaimde bedrag. De gemeente is verzekerd voor wettelijke aansprakelijkheid en voor het eigen risico is in de begroting een budget opgenomen. Toch kunnen zich schadeclaims voordoen waar we niet voor verzekerd zijn.

Gemeenschappelijke regelingen
De gemeente Duiven participeert in een aantal gemeenschappelijke regelingen. Eventuele tekorten kunnen ten laste komen van de participerende gemeenten.
- **Presikhaaf.** Voor het jaar 2015 en verder zijn er extra kosten bij Presikhaaf. In de begroting 2016 is hier rekening mee gehouden.

4. Financiële risico's
Open-einde regelingen
Wij kennen de volgende open-einde regelingen:
- De drie grote decentralisatie's voor de Participatiewet, de AWBZ/Wmo en de Jeugdzorg. Voor een analyse zie de programma's 7 en 10.
- De ingecalculeerde risico's voor het sociaal domein, de bijzondere bijstand en de Wmo zijn te komen vervallen. De huidige bestemmingsreserves voor deze regelingen zijn voldoende om de eventuele tegenvallers op te vangen.

- Wet voorzieningen gehandicapten (WVG, onderdeel van de Wet maatschappelijke ondersteuning): per saldo was er een voordeel van € 13.000, er is minder uitgegeven aan vervoersvoorzieningen en woonvoorzieningen. Voor analyse zie programma 7.
- De uitvoeringskosten door de RSD zijn binnen het budget gebleven.

Algemene Uitkering
Het nominale accres ligt vast. In totaliteit was de uitkering uit het gemeentefonds € 266.000 hoger dan geraamd bij de derde tussenrapportage. Inbegrepen zijn ook de afrekeningen van voorgaande jaren, de integratie-uitkering Wmo en de bijstelling van de decentralisatie-uitkeringen.

Beleggingen
Hoewel veel bedrijven streven naar een stabiel dividendniveau kan het jaarlijkse dividend toch mee- of tegenvallen. Dit jaar was er een daling van het te ontvangen dividend door de verkoop van een belang in Nuon. Hierdoor zal het toekomstig risico op fluctuaties in de jaarlijkse dividenduitkeringen verminderen.

Dubieuze debiteuren
De vorderingen zijn gecontroleerd op invorderbaarheid. De inschatting voor de belastingdebiteuren is gemaakt op basis van ervaringscijfers en de publieke debiteuren op basis van een ouderdomsanalyse. Het resultaat is dat de voorziening in 2015 met € 5.747 is afgenomen.

Kanstabel

Kanstabel

Kans	Score	Kansscore
Komt gemiddeld meer malen per jaar voor	5	100%
Komt gemiddeld eenmaal per jaar voor	4	80%
Komt gemiddeld eenmaal per twee jaar voor	3	60%
Komt gemiddeld eenmaal per vijf jaar voor	2	40%
Komt gemiddeld minder dan eenmaal per vijf jaar voor	1	20%

De kans dat een risico zich voordoet, wordt voor een deel bepaald door de kwaliteit van de maatregelen die zijn genomen om risico's te beheersen. Naast de kans dat een risico zich voordoet, is het voor het berekenen van het risicoprofiel nodig een veronderstelling te maken over het financiële gevolg. Dat is per definitie een subjectieve beoordeling. Om die onzekerheid nadrukkelijk tot uitdrukking te brengen, zal worden gewerkt met een minimum- en een maximumwaarde. Wel is duidelijk geworden dat het werken met een risicomatrix waarin kans en schade moet worden aangegeven in de praktijk zeer lastig wordt gevonden.

Kwantificering risico's

Onderstaande tabel is ook in de begroting 2016 opgenomen, maar vooruitlopend op de actualisatie van deze tabel bij de komende begroting zijn de onderdelen Grondexploitatie aangepast.

	Basis	Min.	Max.	%	Risico minimum	Risico maximum	Risico gemiddeld
Risico's omtrent de bedrijfsvoering							
Apparaatskosten grondexploitatie	1fte-3fte	60.000	180.000	60%	36.000	108.000	72.000
Deskundigheid personeel		10.000	50.000	20%	2.000	10.000	6.000
Werkkostenregeling		0	70.000	80%	0	56.000	28.000
Wachtgeld ambtenaren	1fte-3fte	60.000	180.000	60%	36.000	108.000	72.000
Bovenformatieven	1fte	0	60.000	40%	0	24.000	12.000

	Basis	Min.	Max.	%	Risico minimum	Risico maximum	Risico gemiddeld
Algemeen risico	norm Gld 6% au / bel.cap.	1.251.204	1.251.204	100%	1.251.204	1.251.204	1.251.204
Renterisico	10 mln rente 0%-0,5%	0	50.000	80%	0	40.000	20.000
2e fase VCD		0	600.000	40%	0	240.000	120.000
Risico's omtrent eigendommen							
Grondexploitatie rente	0-1%	0	2.034.579	80%	0	1.627.663	813.831
Eén jaar vertraging in uitgifte woningbouw		0	257.084	80%	0	205.667	102.833
Drie jaar vertraging in uitgifte bedrijventerreinen		0	2.785.517	80%	0	2.228.414	1.114.207
Voorraadrisico bedrijfsgronden in explotatie na 2025		0	12.221.568	20%	0	2.444.644	1.222.157
Voorraadrisico bedrijfsgronden NIEGG na 2025		0	542.055	80%	0	433.644	216.822
Ontoereikend plankostenbudget grex-complex		0	400.000	80%	0	320.000	160.000
Bodem-/ grondwaterverontreiniging/ archeologie		0	500.000	40%	0	200.000	100.000
Ontoereikend plankostenbudget Kloosterkamp		0	100.000	80%	0	80.000	40.000
Lagere grondwaarde VCD fase 4 na herprogrammeren		0	600.000	40%	0	240.000	120.000
Bodemverontreiniging (onbekend)	1-5 saneringen	100.000	500.000	40%	40.000	200.000	120.000
Explosievenruiming		64.000	100.000	40%	25.600	40.000	32.800
Aansprakelijkheids risico's							
Gewaarborgde geldleningen	€ 51,7 miljoen	100.000	1.000.000	40%	40.000	400.000	220.000
Schadeclaims		10.000	1.000.000	40%	4.000	400.000	202.000
Gem. regelingen		25.000	1.000.000	60%	15.000	600.000	307.500
Vennootschapsbelasting		0	1.000.000	20%	0	200.000	100.000
Financiële risico's							
Open-einde regelingen:							
-Leerlingenvervoer	1-10% budget	4.956	49.563	60%	2.974	29.738	16.536
-WVG	1-10% budget	6.190	61.900	80%	4.952	49.520	27.236
-RSD	50-100%	50.000	100.000	100%	50.000	100.000	75.000
Algemene Uitkering		200.000	1.200.000	80%	160.000	960.000	560.000
Beleggingen	10-25% dividend	15.000	37.500	60%	9.000	22.500	15.750

	Basis	Min.	Max.	%	Risico minimum	Risico maximum	Risico gemiddeld
Afvalinzameling		0	225.000	80%	0	180.000	90.000
Referendum		64.000	70.000	20%	12.800	14.000	13.400
Inburgering nieuwkomers		50.000	100.000	20%	10.000	20.000	15.000
						bovengrens	ondergrens
Totaal		**2.070.350**	**28.325.970**		**1.699.530**	**12.832.663**	**7.266.097**

Als alle risico's die we tot nu toe hebben gekwantificeerd zich ook daadwerkelijk zouden voordoen, dan zou er sprake zijn van minimaal € 2,1 miljoen en maximaal € 28,3 miljoen schade (ongewogen risico's). Maar de kans dat dit zich allemaal in één jaar voordoet, is zeer klein. Vandaar dat wordt uitgegaan van een gewogen risico: de kans dat een risico zich voordoet maal de hoogte van het bedrag dat daarmee gemoeid is. Deze kwantificering van risico's waarbij rekening is gehouden met de kans dat een risico zich voordoet, komt uit op een gemiddeld bedrag van afgerond € 7,3 miljoen. Het gaat om het gemiddelde van het gewogen minimumrisico (€ 1,7 miljoen) en het gewogen maximumrisico (€ 12,8 miljoen).

Ratio weerstandsvermogen

> 2	Uitstekend
1,4 < x < 2,0	Ruim voldoende
1,0 < x < 1,4	Voldoende
0,8 < x < 1,0	Matig
0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit de Algemene Reserve en bedraagt op rekeningbasis per 31 december 2015 € 5.645.711. Hierin is het negatieve resultaat over 2015 nog niet verwerkt. Wanneer we dit afzetten tegen de risico's dan blijkt dat de ratio bij zowel het maximale als het gemiddelde risico is toegenomen.
Het ratio is bij een maximaal risico: 5.645.711 / 12.832.663 = 0,44.
Het ratio is bij een gemiddeld risico: 5.645.711 / 7.266.097 = 0,78.
Bij een maximaal risico is de ratio ruim onvoldoende. Bij een gemiddeld risico is de ratio onvoldoende.

Onder- en bovengrens Algemene Reserve
Op basis van de nota Weerstandsvermogen 2005 zijn de onder- en de bovengrens van de Algemene Reserve vastgesteld. Aan de hand van de herziening van de kwantificeringen kan een nieuwe onder- en bovengrens worden bepaald. Om schommelingen te voorkomen, zullen wij deze grenzen niet meteen aanpassen. Wel zullen we het vergelijk opnemen en bij grote verschillen de grenzen aanpassen. Bij de begroting 2016 is besloten om de onder- en bovengrens van de Algemene Reserve aan te passen, de ondergrens is verlaagd naar € 5,8 miljoen, de bovengrens naar € 9,7 miljoen. Bij de begroting 2017 zullen de effecten van de geactualiseerde gekwantificeerde risico's opnieuw worden verwerkt.

Berekende grenzen	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Ondergrens	6.300.000	6.800.000	5.800.000
Bovengrens	10.300.000	11.200.000	9.700.000

Vastgestelde grenzen	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Ondergrens	6.300.000	6.800.000	5.800.000
Bovengrens	10.300.000	11.200.000	9.700.000

Kengetallen
In onderstaande tabel ziet u het verloop van de kengetallen zoals deze zijn voorgeschreven door de provinciale toezichthouder. Na vaststelling van de jaarrekening 2015 door de raad zal de toezichthouder opnieuw de kengetallen gaan beoordelen en een advies uitbrengen.

Verloop van de kengetallen	Jaarrekening 2014	Jaarrekening 2015	Begroting 2016
netto schuldquote	166%	142%	168%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	65%	67%	72%
solvabiliteitsratio	20%	18%	18%
structurele exploitatieruimte	2,0%	3,7%	3,4%
grondexploitatie	43%	41%	41%
belastingcapaciteit	103%	106%	102%

De netto schuldquote zegt iets over de financiële vermogenspositie van de gemeente. Heeft een gemeente ruimte om te investeren of moet het juist voorzichtig zijn? Bij een score onder de 100% is er financiële ruimte, bij een score boven de 130% moet de gemeente voorzichtig zijn met haar financiën. Duiven scoort met een netto schuldquote van 142% niet goed. Wel is er een ruime verbetering ten opzicht van 2014.
Bij netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen worden schulden die de gemeente heeft gecorrigeerd met gelden die zijn doorgeleend aan scholen, woningstichtingen of verenigingen. Dit zorgt voor een beter beeld van de financiële vermogenpositie van de gemeente dan de ongecorrigeerde netto schuldquote omdat de gemeente schulden op de balans heeft staan waar tegenover vorderingen staan op deze organisaties. Deze schulden hebben namelijk geen invloed op de beoordeling of de gemeente in staat is te investeren of dat ze juist moeten oppassen. De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen voor is voor gemeente Duiven 67% in 2015 ten opzichte van 65% in 2014. Dit is een goede score.
De solvabiliteitsratio is het eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen van de gemeente. Dit is voor gemeente Duiven gedaald naar 18%. Dit percentage is onvoldoende. Dit heeft te maken met het grote aantal verstrekte leningen aan andere organisaties zoals ook in de vorige alinea is beschreven. Zonder deze leningen zou de solvabiliteitsratio hoger uitvallen.
De structurele exploitatieruimte geeft aan hoeveel ruimte er is in de jaarrekening tussen structurele uitgaven en structurele inkomsten van gemeenten. Dit getal zegt iets over of de gemeente in staat zal zijn aan haar verplichtingen te voldoen. Dit is van 2,0% (slecht) gestegen naar 3,7% (matig).
Het kengetal grondexplotatie is de verhouding tussen de bouwgronden in de balans en de totale baten van de gemeente. Deze ratio is van 43% in 2014 gedaald naar 41% in 2015.
De belastingscapaciteit is de verhouding tussen de belastingen die er geheven zijn in 2015 in de gemeente Duiven voor een gemiddeld gezin ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De belastingcapaciteit is gestegen van 103% in 2014 naar 106% in 2015. Dit hangt samen met een verhoging van de WOZ-belasting. De daling van de afvalstoffenheffing die hier tegenover staat zit ook in de berekening van de belastingscapaciteit.

Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen

Beleid en beheer van kapitaalgoederen is vastgelegd in 9 nota's, die actueel worden gehouden.

Wegbeheer

Het betegelde vrijliggende fietspad Centerpoort Noord is met subsidie gereconstrueerd tot een beton fietspad. De spoorvorming in de Noordsingel is in 2015 uitgevoerd in combinatie met werkzaamheden van de provincie Gelderland. De gesubsidieerde rode fietsstroken Lijkweg zijn gecombineerd met wegonderhoud uitgevoerd. Een deel van de Rijksweg en de gesubsidieerde rotonde Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat zijn gecombineerd met rioolvervanging en het afkoppelen van regenwater gereconstrueerd. Een aantal uitgestelde maatregelen van 2014 zijn gecombineerd met de geplande van 2015 uitgevoerd, een aantal maatregelen zijn eerder dan gepland uitgevoerd in 2015, een aantal uitstelbare maatregelen zijn opgeschoven.

Omvangrijkere werkzaamheden rondom de doortrekking van de A15 zijn uitgesteld totdat hierover meer duidelijk is. In bestemmingsplan 'Vitaal Centrum' wordt alleen het niet uitstelbare onderhoud uitgevoerd. Het groot onderhoud wordt gecombineerd met de renovatie van het centrum.

In Liemers verband is onder begeleiding van de RID gewerkt aan het project BGT/BOR. De Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) is tijdig geleverd aan de landelijke voorziening. Nu gaan we verder met de aanschaf van een BOR-pakket (Beheer Openbare Ruimte).

Wegbeheer

	Begroting 2015	Rekening 2015
Toevoeging aan de voorziening	1.256	1.375
Onttrekking aan de voorziening	1.015	1.229
Saldo	**241**	**146**

bedragen x € 1.000

Groen

Het groenbeheer is in 2015 conform de nieuwe beeldbestekken uitgevoerd. Dit betekent dat het groen wordt onderhouden volgens het beeldkwaliteitsniveau B van het Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek (CROW). Ook is de onkruidbestrijding helemaal chemievrij. In 2015 zijn geen grootschalige renovaties uitgevoerd omdat gewerkt is aan organisatieontwikkeling en uitwerking van de Kadernota welke heeft geleid tot herpositionering van budgetten. Ook is gestart met nieuw groenbeleid om nieuwe kaders vast te stellen voor de uitvoering van groenreconstructies (vanuit bezuinigingsopgave in Kadernota).

In 2015 is het zelfbeheer van groen geëvalueerd en ondergebracht binnen het project 'Kleur uw Buurt'. Boomonderhoud en boomcontrole hebben conform het nieuwe bestek zonder bijzonderheden plaatsgevonden (nieuwe aannemer). De boomcontrole is helemaal gedigitaliseerd.

Groen

	Begroting 2015	Rekening 2015
Voorcalculaties	1.288	1.202
Totaal	**1.288**	**1.202**

bedragen x € 1.000

Civiele Kunstwerken

De vervanging van de twee tijdelijke bruggen tussen Innofase en Centerpoort Noord is in 2015 afgerond. Vervanging is betaald uit de grondexploitatie. Het herstel van de beschoeiing bij twee bruggen is 1e kwartaal 2015 uitgevoerd.

De geplande inspectie van 21 kunstwerken is uitgevoerd in februari 2015. Het onderhoudsplan is naar aanleiding hiervan geactualiseerd, zonder financiële gevolgen. Het nodige kleine onderhoud is uitgevoerd. Geplande maatregelen, die nog niet echt nodig waren, zijn doorgeschoven.

Civiele Kunstwerken

	Begroting 2015	Rekening 2015
Voorcalculaties	34	13
Meerjaarlijks onderhoud/onderzoekskosten	50	29
vervangingsinvesteringen	8	8
Totaal	**92**	**50**

bedragen x € 1.000

Openbare verlichting
Per 1 januari 2015 is er, na aanbesteding, een nieuw onderhoudscontract samen met Zevenaar en Rijnwaarden. De looptijd bedraagt 3 jaar met een eventuele uitloop van 1 jaar. Naar verwachting zal geen gebruik worden gemaakt van deze uitloop, omdat Westervoort graag mee wil doen. Verder zullen de prijzen voor LED-armaturen naar verwachting, nog verder dalen. In het nieuwe bestek liggen eenheidsprijzen voor LED-armaturen lager (ca. 15%). De onderhoudskosten voor conventionele lampen liggen echter hoger. De beheerbestanden zijn op orde en er kunnen goede inschattingen worden gemaakt voor vervanging van armaturen. De vervangkosten in het uitvoeringsplan bedragen € 110.000/jaar t/m 2017.

Openbare verlichting

	Begroting 2015	Rekening 2015
Voorcalculaties	192	49
vervangingsinvesteringen	113	314
Totaal	**305**	**363**

bedragen x € 1.000

Riolering, gemalen en randvoorzieningen
Een nieuw beheer-, onderhoud- en servicecontract voor de mechanische riolering moet nog worden afgesloten. In het kader van de bezuinigingen is er een omschakeling gekomen van het normgestuurd beheer en onderhoud naar risicobewust beheer en onderhoud. Het contract wordt in Liemers verband opgesteld.
Een aantal projecten (herinrichting Rijksweg, verplaatsen rioolgemaal Spotvogelstraat, koppeling centrum naar de Italiaanse hoek) is afgerond. Een aantal projecten zijn opgestart of doorgeschoven naar 2016 of later. Door het herhaaldelijk breken van de waterleiding in de van Schaikstraat heeft Vitens aangegeven in 2016 de waterleiding in de van Schaikstraat, 't Weike en 't Buske te vervangen. De riolering zou over circa 3 jaar worden vervangen. Omdat het riool op de waterleiding ligt gaan we deze in 2016 vervangen. Dit is efficiënter en burgers hebben maar een keer overlast. De voorbereiding is in 2015 opgestart.
Vanuit het BAW (Bestuurlijk Akkoord Water) moeten we in 2020 13% minder meerkosten hebben. Om dit te bereiken is er een feitenonderzoek opgestart en een visie opgesteld.

Riolering, gemalen en randvoorzieningen

	Begroting 2015	Rekening 2015
Voorcalculaties	1.108	1.008
Vervangingsinvesteringen	814	121
Totaal	**1.922**	**1.129**

bedragen x € 1.000

Verkeersregelinstallaties (VRI)
De VRI Westsingel functioneert goed. De programmatuur en de installatie van de VRI Nieuwgraaf/ Rivierweg moet aangepast worden voor bedrijventerrein Seingraaf. De Provincie is bezig met aanpassing van de aansluiting Vergertlaan/Oostsingel. De uitvoering hiervan is in 2016.

Verkeersregelinstallaties

	Begroting 2015	Rekening 2015
Voorcalculaties	53	53
Totaal	**53**	**53**

bedragen x € 1.000

Sportvelden
Het (groot)onderhoud van de gemeentelijke sportparken Horsterpark, Heggeakkers en Immerloo is uitbesteed. Met ingang van 2013 heeft de gemeente een nieuw onderhoudscontract gesloten voor het onderhoud voor de periode 2013-2015 met de mogelijkheid om te verlengen met telkens een optiejaar tot 2017. In 2015 is het contract verlengd voor 2016. Ook is een beheerplan opgesteld om beter te kunnen sturen op investeringen en reconstructies op de buitensportaccommodaties. In 2015 is de toplaagrenovatie van een natuurgrasveld op het Horsterpark uitgevoerd. De revitalisatie van het kunstgrasveld bij MHC de Westerduiven is uitgesteld door weersomstandigheden.
Bij KV Duko zou veld 1 gerenoveerd worden. Die renovatie is niet doorgegaan en er is gekozen om veld 2 te revitaliseren. Om het veld geschikt te maken voor wedstrijden en de lichthinder weg te nemen bij de direct omwonenden, is de verlichting aangepast. Veld 1 is buiten gebruik gesteld.

Sportvelden

	Begroting 2015	Rekening 2015
Voorcalculaties	160	165
Totaal	**160**	**165**

bedragen x € 1.000

Speelterreinen
De speelterreinen zijn volgens plan onderhouden. Vier keer per jaar worden de speelterreinen geïnspecteerd. Na inspectie volgen bij gebreken onderhoudsopdrachten. Het beleid voor speelterreinen is verlopen en krijgt in de pilot Bewegen, Ontmoeten, Sporten en Spelen (BOSS) opnieuw vorm. Tot er nieuwe beleidskaders zijn worden speelterreinen conserverend beheerd.

Speelterreinen

	Begroting 2015	Rekening 2015
Voorcalculaties	129	128
Vervangingsinvesteringen	20	20
Totaal	**149**	**148**

bedragen x € 1.000

Abri’s
Beheer, onderhoud en schadeherstel wordt door het bedrijf OFN gedaan uit reclameopbrengsten. In 2015 zijn abri's geplaatst aan de Rijksweg en van Dorth tot Medlerstraat. In 2016 worden 2 abri's op Centerpoort Nieuwgraaf geplaatst.

Abri’s

	Begroting 2015	Rekening 2015

Voorcalculaties	1	0
Totaal	**1**	**0**

bedragen x € 1.000

Bewegwijzering
De Nationale Bewegwijzeringsdienst (NBd) heeft gemeenten een Dienst-Verlenings-Overeenkomst voorgelegd. Vooralsnog is door de gemeente Zevenaar, Rijnwaarden en Duiven gekozen om de “markt” op te gaan. Het beheerprogramma van de NBd hanteert voor de afschrijving van borden (15 jaar) en masten (30 jaar) een veel kortere termijn in vergelijking met de Openbare Verlichting (armaturen 25 jaar en masten 40 jaar). Op dit moment is gebleken dat voorgestelde mastvervangingen uit het beheerprogramma van de NBd door testen nog minstens 5 jaar langer mee kunnen. In de toekomst moet blijken of de “markt” of de NBd financieel aantrekkelijker is.

Bewegwijzering

	Begroting 2015	Rekening 2015
Voorcalculaties	12	5
Totaal	**12**	**5**

bedragen x € 1.000

Onderhoud gebouwen
De meerjarenplanning van uit te voeren activiteiten wordt jaarlijks op basis van schouwresultaten bij de samenstelling van de nieuwe begroting geactualiseerd. Een aantal voor 2015 geplande groot-onderhoudsactiviteiten is om uiteenlopende redenen uitgesteld.

Verenigingsgebouw Visserlaan:
Voor de accommodatie zijn werkzaamheden in 2015 voorbereid en volgt uitvoering in 2016 in overleg met de verenigingen. Dit betreft de volgende uitvoeringscomponenten:
- Vervangingsrenovatie bitimineuze dakbedekking,
- Vervanging golfplatengevels,
- Vervanging Nood-en transparantverlichtingsinstallatie,
- Dakveiligheidsvoorzieningen Risico-Inventarisatie en Evaluatie (RI&E)

Dorpshuis Groessen:
Voor dit gebouw zijn in afwachting van privatiseringsplannen de geplande werkzaamheden niet uitgevoerd. Het betreft de renovatie van de dakbedekking Rinoceros en het treffen van akoestische maatregelen Rinoceros.

Dakveiligheid schoolgebouwen:
Voor alle schoolgebouwen zijn inmiddels RI&E’s dakveiligheid opgesteld die in het 1e kwartaal van 2016 zullen worden overgedragen aan de schoolbesturen. Voor wat betreft de Joanneschool en Bernadetteschool zal bij de gymzaal-accommodatie-delen de dakveiligheidsvoorzieningen door de gemeente worden aangebracht in het 2e kwartaal van 2016.

In een aantal gevallen hebben gerealiseerde onderhoudsactiviteiten geleid tot een aanbestedingsvoordeel en in andere gevallen was sprake van een geringe overschrijding door extra onderhoudswerkzaamheden.

Groot onderhoud gebouwen

	Begroting 2015	Rekening 2015
Investeringen ten laste van de voorziening	113	59
Vervangingsinvesteringen	151	38
Totaal	**264**	**97**

bedragen x € 1.000

Paragraaf 4 Financiering

Algemeen

De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. De treasuryfunctie streeft naar een optimaal evenwicht tussen de uitgaven en inkomsten. Bij het uitzetten van gelden is met inachtneming van de regels het optimaliseren van het rendement het doel. Voor het aantrekken van geld is het doel andersom, namelijk het minimaliseren van de kosten. De uitvoering ervan vereist snelle beslissingen in een complexer geworden geld- en kapitaalmarkt. Er zijn aan de uitvoering van de treasuryfunctie budgettaire gevolgen verbonden, onder meer afhankelijk van het risicoprofiel. Het risico is inherent aan het rendement. Het laatste beleid hiervan is door de raad vastgelegd op 29 februari 2016 in het treasurystatuut van de gemeente Duiven. De publieke taak was reeds vastgesteld in de raad van 25 januari 2010. Opgenomen in de publieke taak zijn:

-Het verstrekken van garanties aan plaatselijke verenigingen en instellingen met het doel om met deze zekerheid geld te kunnen lenen bij reguliere banken en andere financieringsinstellingen.
-het blijven verstrekken van waarborgen en geldleningen tot (her)financiering van sociale woningbouw conform het hiervoor reeds eerder (1997) genomen besluit Raamovereenkomst tot (her)financiering van de sociale woningbouw.

In het nieuwe treasurystatuut zijn de kaders opnieuw vastgelegd van financiële instellingen waarbij de gemeente Duiven geld kan lenen of uitzetten. In het vorige treasurystatuut waren de kaders gesteld voor het aantrekken van geld op een A-rating en voor het uitzetten van geld op een AA-Rating. In het statuut was vastgelegd dat er alleen overeenkomsten aangegaan mogen worden met financiële instellingen die voldoen aan een A-rating. Deze instellingen zijn getoetst door een extern bureau en beoordeeld op een aantal financiële criteria. De hoogste rating die gehaald kan worden, is een AAA-rating. Dit betekent wel dat er bij het uitzetten van geld geen maximaal rendement gehaald kan worden. Ook bij het aantrekken van geld is daardoor het laagste rentepercentage niet haalbaar. Banken met een hoge rating zetten hun gelden uit bij minder risicodragende fondsen, waardoor het rendement minder hoog is.

Begin 2016 is het treasurystatuut opnieuw geactualiseerd en vastgesteld. Voor het aantrekken van geld is de rating verdwenen omdat de gemeente Duiven daar geen risico voor loopt. Het uitzetten van geld is niet meer toegestaan door de invoering van het schatkistbankieren. Wel is het nog toegestaan aan een andere decentrale overheid geld te lenen. Dit is alleen mogelijk als er geen verticale toezicht relatie bestaat tussen beide decentrale overheden. Overigens wordt ook zelden geld uitgezet door de gemeente Duiven.

Rentebeleid

In de financieringsparagraaf van de begroting 2015 is van een licht stijgende rente uitgegaan. De visie van een licht stijgende rente zoals die is uitgesproken in de begroting 2015 is niet terug te vinden in de onderstaande tabellen. De tienjarige lineaire lening is stabiel laag geweest. De korte rente is voor het eerst lange tijd negatief geweest.

Voor financiering van baten en lasten van de gemeente Duiven zijn in 2015 kasgeldleningen aangetrokken om aan de financieringsbehoefte te voldoen. Door de negatieve rente bracht het aantrekken van kort geld zelfs geld op. Het voordeel is al in een tussenrapportage gepresenteerd.

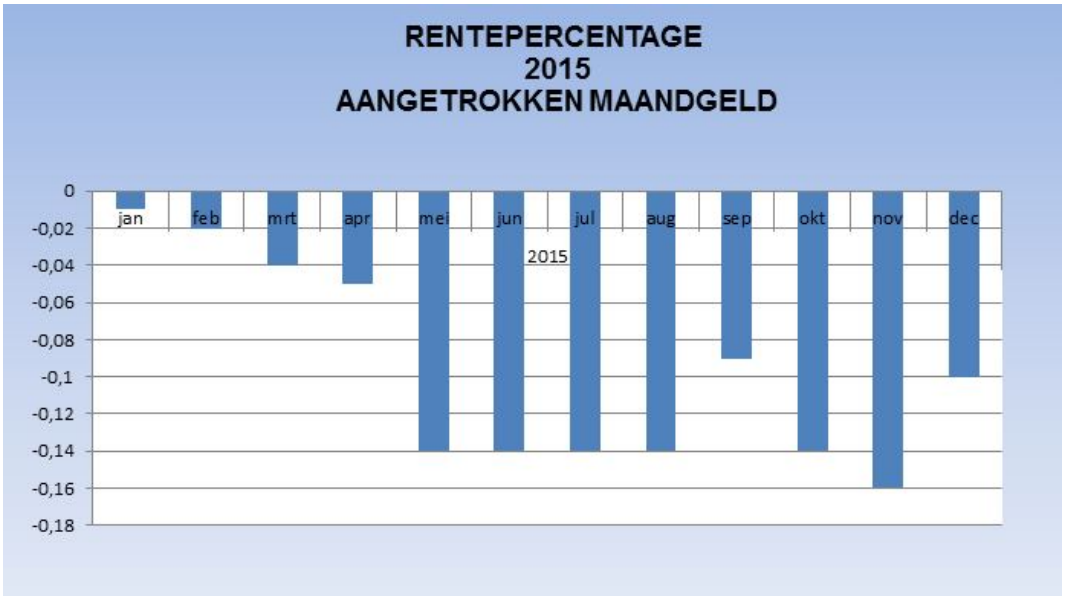

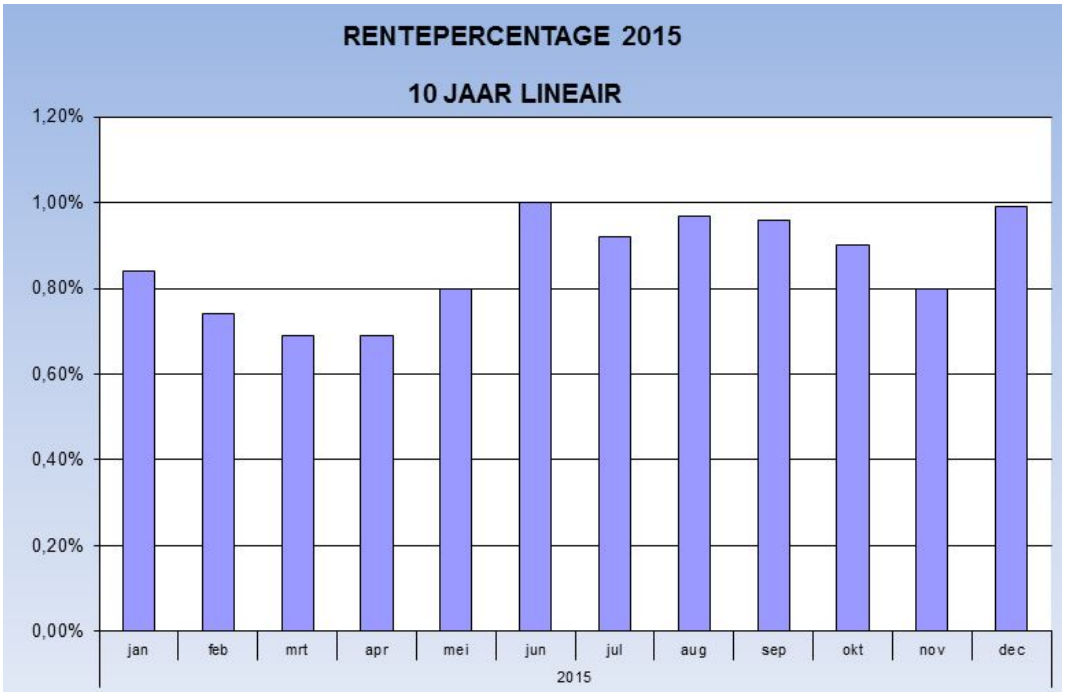

Renterisico's

De specifieke risico's die samenhangen met de uitvoering van de treasuryfunctie bestaan voornamelijk uit renterisico's, die worden getoetst aan twee normen.

1 De kasgeldlimiet. Deze geeft het maximale bedrag aan dat een gemeente aan vlottende financieringsmiddelen (looptijd korter dan een jaar) mag opnemen.
2 De renterisiconorm. Hiermee wordt bedoeld het renterisico op de vaste schuld in beeld gebracht (looptijd vanaf een jaar).

1. Kasgeldlimiet

Het uitgangspunt van de kasgeldlimiet is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten door een grens te stellen aan korte financiering (korter dan één jaar). Juist voor korte financiering kan het renterisico aanzienlijk zijn. De kasgeldlimiet wordt berekend als een percentage van de jaarbegroting en geldt voor het gehele begrotingsjaar.

Berekening kasgeldlimiet

	1 januari 2015
Omvang begroting	61.438
Toegestane kasgeldlimiet	8,5%
Toegestane kasgeldlimiet	5.222
Gemiddeld korte middelen 2015	-1.091

Bedragen x € 1.000

Berekening kasgeldlimiet

Gemiddeld 2015 ruimte	4.131

Bedragen x € 1.000

Berekening ruimte t.o.v. kasgeldlimiet

2015	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	gemiddeld
Gemiddelde vlottende middelen	-3.433	-326	-779	174	-1.091
Kasgeldlimiet per 1 januari 2015	5.222	5.222	5.222	5.222	5.222
Ruimte boven de limiet	1.789	4.896	4.443	5.396	4.131

Bedragen x € 1.000

De gemeente Duiven is in 2015 in het gehele jaar ruim onder de kasgeld limiet gebleven.

2. Renterisiconorm
Het uitgangspunt van de renterisiconorm is het beheersen van de renterisico's op de langlopende schulden. Dit gebeurt door het aanbrengen van spreiding in de looptijden van de leningen. Hiermee wordt voorkomen dat een groot deel van de leningen tegelijk opnieuw moet worden afgesloten, met het risico van snel oplopende rentelasten. De renterisiconorm wordt berekend als percentage van de totale vaste schuld.

Berekening renterisiconorm

	2015
Stand van de vaste schuld 1 januari 2015	61.438
Renterisiconorm (in %)	20
Renterisiconorm (in €)	12.288

Bedragen x € 1.000.

Uit dit overzicht blijkt dat wij op grond van deze norm in 2015 € 12.288.000 aan leningen opnieuw hadden mogen afsluiten. In 2015 is er 1 nieuwe lening van € 10 miljoen aangetrokken tegen 0,985%. Een lening van € 10 miljoen is afgesloten ter aflossing van een oude aflopende lening.

Kredietrisico
Naast bovengenoemd renterisico wordt door onze gemeente ook kredietrisico gelopen over de door ons uitgeleende gelden en de door ons aan plaatselijke verenigingen en instellingen, in het kader van onze publieke taak, gegarandeerde geldleningen. Het kredietrisico betreft het risico dat de leningen niet worden terugbetaald. In totaal is het saldo van de leningen verstrekt aan Woonstichting Vivare eind 2015 € 22.610.404.
Het saldo van de verstrekte hypotheken aan ambtenaren was op 31 december 2015 € 19.538.861. In 2015 is dat saldo afgenomen met € 2.656.501.

Gewaarborgde geldleningen

In 2015 stond de gemeente Duiven garant voor het betalen van rente en aflossing voor een totaalbedrag van € 27.877.775. Het grootste gedeelte hiervan, namelijk € 25.852.348 wordt gegarandeerd in de achtervang van het WSW (Waarborgfonds Sociale Woningbouw). Voor deze laatste groep leningen kan de gemeente Duiven voor 50% worden aangesproken. Van het restantbedrag van € 2.025.427 staat de gemeente borg voor verenigingen tot een bedrag van € 395.413, we staan borg voor leningen aan woningstichting Vivare € 1.444.693 en Vitens voor een bedrag van € 185.321.

Interne financiering

Onder interne financiering wordt verstaan het gebruik maken van de eigen reserves en voorzieningen voor de financiering van de gemeente Duiven. Op 1 januari 2015 was het totale saldo van de reserves en voorzieningen € 43.405.366. Dit bedrag werd in 2015 gebruikt als financieringsmiddel voor de inkomsten en uitgaven van de gemeente Duiven. In 2015 werd er alleen nog rente toegerekend aan de geblokkeerde reserves: Bouwfonds, Vitens en Nuon/ Vattenfall voor een totaal rente bedrag van € 591.713.

Liquiditeit

Om te komen tot een goede en effectieve financiering voor de gemeente voor de korte en lange termijn is een goede en volledige liquiditeitsprognose noodzakelijk. De liquiditeitsprognose in de begroting 2015 voorspelde een negatief saldo van € 14.8 miljoen eind 2015.
Hieronder treft u de werkelijke liquiditeit aan van de gemeente Duiven per maand in 2015:

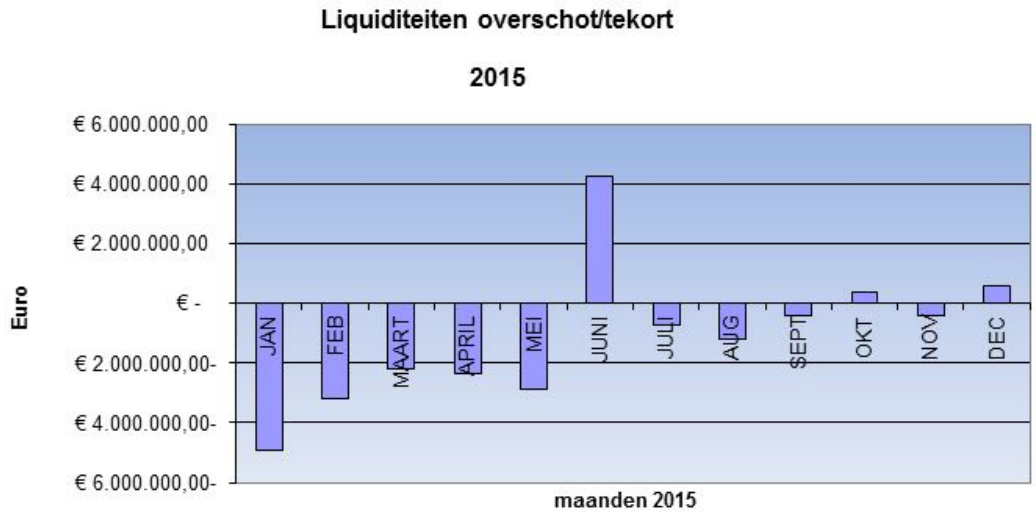

Conclusie
Eind 2015 was het werkelijk liquiditeiten saldo positief van € 587.000. De verwachting in de begroting 2015 was een negatief saldo van € 14.8 miljoen. Een verschil van € 15.4 miljoen positief.

a Verschil in beginsaldo	2.7
b Vervangingsinvesteringen/wensenlijst	-1.6
c Toename grondexploitatie	0,3
d Hypotheken	2,5
e Geldleningen	10.0
f 2e fase Vitaal centrum	-0,7
g Verkoop aandelen Nuon/Vattenfall	0
h Reguliere aflossing model E	0
i Afschrijving	-0,1
j Mutaties reserves	-0.2

k Mutaties voorzieningen	1.6
l. Diverse	1,0
Totaal	15,4

Bedragen in miljoenen €

Toelichtingen:

a. In de prognose voor 2015 is uitgegaan van een beginstand van € 6,9 miljoen negatief. Werkelijk was het saldo € 4,2 miljoen negatief. Een verschil van € 2,7 miljoen positief.

b. Door o.a. de investering fietsroute langs het spoor, herinrichting Dorth tot Medlerstraat en investeringen voor het riool zijn er € 1,6 miljoen meer uitgegeven dan verwacht.

c. De grondexploitatie raamde een afname van de boekwaarde van € 1,7 miljoen. In werkelijkheid werd het een afname van de boekwaarde van € 2,0 miljoen. Een verschil van € 0,3 miljoen positief voor de liquiditeiten.

d. Door de lage rentestand hebben veel ambtenaren de hypotheek elders afgesloten. Dit levert een positief resultaat op van € 2,5 miljoen voor de liquiditeiten.

e. In 2015 is er een nieuwe geldlening aangetrokken van € 10 miljoen.

f. In 2015 is € 0,7 miljoen meer geïnvesteerd in de 2e fase Vitaal Centrum dan geraamd was.

g. Het geraamde bedrag van € 2,3 miljoen is ook daadwerkelijk ontvangen in 2015.

h. De werkelijke reguliere aflossingen van de geldleningen zijn conform begroting geweest.

i. Door latere investeringen is er een bedrag van € 0,1 miljoen minder afgeschreven. Een klein positief resultaat voor het banksaldo.

j. De reserves zijn inclusief het resultaat met € 0,8 miljoen toegenomen. € 0,2 miljoen minder dan verwacht.

k. De voorzieningen zijn met € 1,6 miljoen meer toegenomen dan verwacht.

l. Een post van € 1,0 miljoen waarin het saldo van alle restant posten terug te vinden is.

Debiteuren- en crediteurenbeheer

Onze organisatie is erop gericht dat haar vorderingen tijdig, dus uiterlijk op de vervaldatum, worden geïnd. Wanneer dit niet wordt gerealiseerd, worden kort na de vervaldatum, volgens een vaste procedure, de nodige invorderingsmaatregelen genomen. Zogenaamde dubieuze debiteuren worden op basis van een kosten/baten-analyse en op juridische haalbaarheid beoordeeld waarna óf verdere invordering via de gerechtsdeurwaarder plaatsvindt óf de vordering oninbaar wordt verklaard.

Debiteuren financieel beheer:
Het grootste bedrag aan openstaande debiteuren op balansdatum is reeds in 2015 ontvangen. Er loopt een aantal invorderingsmaatregelen bij diverse debiteuren.

Debiteuren belastingen:
De invordering van de belastingdebiteuren 2015 is reeds opgestart. Het totale saldo aan belastingdebiteuren bij de gerechtsdeurwaarder per 31 december 2015 bedraagt € 200.855. Het betreft 445 vorderingen. Deze zijn in behandeling bij het incassobureau dat de invordering verzorgt voor de gemeente.

De overige belastingdebiteuren komen binnen via een betalingsregeling.

Paragraaf 5 Bedrijfsvoering

Inleiding
Deze paragraaf besteedt aandacht aan de belangrijkste ontwikkelingen op het gebied van de bedrijfsvoering van de gemeente Duiven. Hierbij komen diverse aspecten aan de orde, waaronder organisatieontwikkeling, Informatiebeleid en personeelsbeleid en –formatie. Bedrijfsvoering betreft het sturen op de inzet van de (productie)middelen en processen bij de totstandkoming van producten. Dit is van belang voor het uitvoeren van de programma's en voor de continuïteit en daadkracht van de organisatie. De burger verwacht bovendien dat middelen doelmatig en doeltreffend worden ingezet. Dit vraagt om een kwalitatief goede bedrijfsvoering rondom de aspecten van planning, uitvoering, verantwoording, evaluatie en verbetering. Op grond van de Gemeentewet is de bedrijfsvoering primair een taak van het college.

Vastgestelde nota's
De volgende nota's op het gebied van bedrijfsvoering zijn vastgesteld:
- Duiven, duidelijk en dichtbij, *van droom naar realiteit* (2012).
- Besturingsfilosofie (2011).
- Informatiebeleidsplan 2013-2017 (2012).
- Functieboek (2013).
- Inkoop- en aanbestedingsbeleid Liemerse gemeenten 2012-2013.
- Mandaat-, volmacht- en machtigingenbesluit 2013.
- Richtlijn budgetbeheer 2015.

Organisatieontwikkeling: Duiven, duidelijk en dichtbij
In de afgelopen jaren heeft de organisatie een ontwikkeling doorgemaakt in het kader van het proces, Duiven op weg naar 2015 met als motto Duiven, duidelijk en dichtbij. In het jaar 2015 heeft dit proces de fase van de periode 2010–2015 afgesloten. Deel van die afsluiting was de monitoring van de huidige situatie. Ofwel, in hoeverre is het beeld dat we met de nieuwe organisatie voor ogen hadden, nu ook daadwerkelijk dichterbij gekomen. Uit die monitoring blijkt dat we in de organisatie betekenisvolle stappen hebben gezet en op de goede weg zijn. Natuurlijk zijn er ook aandachtspunten en deze aandachtspunten hebben geleid tot de volgende aanbevelingen:
- In de personele jaarplancyclus aandacht blijven besteden aan de ontwikkeling van medewerkers en hen blijvend stimuleren zich te ontwikkelen;
- Bij deze cyclus specifiek aandacht geven aan het gevoel van trots dat medewerkers nodig hebben in het werk;
- Een link leggen tussen het afdelingsplan en het werk van de medewerker;
- Meer aandacht besteden aan de verbinding over de teams en afdelingen;
- De trainingen in het kader van "persoonlijk leiderschap" voortzetten en doorontwikkelen;

Met deze aanbevelingen zijn we in de organisatie direct aan de slag gegaan. Daarbij konden we de aanbeveling over persoonlijk leiderschap direct meenemen in het programma dat we hiervoor ontwikkelen en volgen. In 2014 hebben we daarvoor de basis gelegd, in 2015 zijn we daarmee verder gegaan, waarbij het opleidingsprogramma is opgesteld aan de hand van de ontwikkelingen die medewerkers willen doormaken en hebben afgesproken in hun gesprekkencyclus.

Een andere belangrijke stap die we hebben gezet, is het nadenken over de toekomst. Dat heeft geresulteerd in de "Schets Duiven op weg naar 2020: Duiven: Duidelijk, Dichtbij en Dansend". De schets Duiven op weg naar 2020 geeft een beeld van onze gemeente in 2020. De schets is in 2015 gemaakt. De bedoeling van deze schets is om voldoende aanknopingspunten te vinden om de ingezette beweging binnen onze organisatie vast te houden en verder door te ontwikkelen. De schets geeft een beeld van de omgeving waarin en waarvoor wij ons werk in 2020 doen. Ook geeft de schets inzicht in welke rol past bij een gemeentelijke overheid in een steeds sneller veranderende omgeving.

Wat betekenen de maatschappelijke en lokale ontwikkelingen voor onze organisatie? Welke rol heeft de gemeente en welke houding, vaardigheden en competenties horen daarbij? Twee dingen

zijn daarbij zeker: veranderingen gaan steeds sneller en zijn onvoorspelbaar. Dit vraagt om een organisatie die processen zo flexibel mogelijk inricht. Een organisatie met een breed inzetbare “kern” met daaromheen een specialistische “schil”. De ene keer vanuit een directieve rol, de andere keer meebewegend met de initiatieven vanuit de samenleving. Dan zijn we leidend om daarna weer te volgen. “Een dansend Duiven”, dat is de uitdaging.

De gemeente Duiven vervult de traditionele rol van toezichthouder, handhaver en dienstverlener. Inwoners vragen daarin snelle en tegelijkertijd goede en betrouwbare dienstverlening. Kerncompetenties zijn daarbij nog altijd integriteit, verantwoordelijkheid en betrouwbaarheid. Het gaat nu vooral om hoe de klant/inwoner dit beleeft en minder om hoe de wettelijke of lokale regels dit voorschrijven. Technologische ontwikkelingen op het gebied van internet, sociale media en dergelijke maken het mogelijk om de klant sneller en beter van dienst te zijn.

De gemeente is steeds meer ondersteunend. We stellen faciliteiten beschikbaar en leveren vooral maatwerk afgestemd op de verschillen tussen mensen. Verordeningen, regels en beleid vormen het kader en zullen daarbij altijd in dienst staan van de samenleving en ruimte moeten bieden aan maatwerk. Inwoners nemen waar dat kan zelf initiatief. Voor de meer kwetsbare groepen heeft de gemeente een vangnetfunctie. Dit vraagt van onze medewerkers de flexibiliteit om in te spelen op verschillende vragen, inlevingsvermogen en omgevingsbewustzijn.

De gemeente heeft een rol als verbinder. We werken samen met inwoners(groepen) om maatschappelijk initiatief te ondersteunen. We stellen daarbij altijd de vraag welke meerwaarde we kunnen bieden. Soms vraagt dit durf om los te laten en het over te laten aan anderen. Minder doen, meer laten. Soms vraagt het om lef; het lef om kansen te grijpen en risico’s te nemen. Regionale samenwerking vraagt ons over de grens en belangen van Duiven heen te kijken. Dit vraagt kwaliteiten van medewerkers op het gebied van ondernemerschap (visie, lef, durf.), omgevingsbewustzijn en samenwerking.

In een omgeving waarin het bieden van maatwerk het uitgangspunt is, is communicatie belangrijk. Communiceren wordt weer echt een werkwoord; iets dat we dagelijks doen. Medewerkers werken samen met inwoners en denken mee over mogelijke oplossingen. Dit vraagt van medewerkers veelzijdige communicatieve vaardigheden, zoals invoelend kunnen luisteren, meebewegen én grenzen aangeven. In het spanningsveld tussen beleid en maatwerk is de medewerker in staat verwachtingen over en weer te managen. De medewerker is omgevingsbewust, heeft inlevingsvermogen en is een volwaardige danspartner in het politiek-bestuurlijke samenspel.

De gedachte was dat de schets Duiven 2020 een belangrijke impuls zou moeten zijn voor een verdere doorontwikkeling van onze organisatie. Gelet op de plannen voor een ambtelijke fusie met Westervoort is besloten de schets input te laten zijn voor het ontwerp van een nieuwe organisatie. Een belangrijk accent in de schets is de veranderende rol van de gemeente en raakt ook de ontwikkeling van overheidsparticipatie. Over de vorderingen op dat vlak is gerapporteerd bij programma 1.

Intergemeentelijke samenwerking
Ook in 2015 is weer volop samengewerkt met andere gemeenten om ons heen. In het verband van de regio Arnhem hebben we verder gewerkt aan de taken in het sociaal domein en er is een opvolger voor de stadsregio gekomen. In de Liemers hebben we weer veel regionaal afgestemd en op die manier een belangrijke rol gehad in de inhoudelijke besluitvorming over vele thema’s.

Het jaar 2015 was wel een belangrijk kantelpunt voor de structuur van de Liemerse samenwerking. Waren we in het begin van 2015 nog bezig met de uitbreiding van de ambtelijke samenwerking voor de vier Liemerse gemeenten gezamenlijk, halverwege het jaar werden deze initiatieven door Zevenaar en Rijnwaarden afgebroken. De in de begroting 2015 genoemde “LUD” (Liemerse uitvoeringsdienst) voor de VTH-taken is dus niet van de grond gekomen en daar wordt ook niet meer aan gewerkt. Het door de raad beschikbaar gestelde krediet van € 25.000 voor de uitwerking daarvan is daarom ook niet gebruikt en valt nu terug in het saldo van de jaarrekening.

Vanaf halverwege het jaar werd duidelijk dat Zevenaar en Rijnwaarden alle energie gingen richten op een herindeling van beide gemeenten. Dat heeft er mede toe geleid dat ook Westervoort en

Duiven de handen ineen hebben geslagen en de weg zijn ingeslagen naar een ambtelijke fusie. In 2016 zal daarover een besluit worden genomen.

Doelmatigheid en doeltreffendheid en rechtmatigheid
Op grond van het bepaalde in artikel 2 van de Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid gemeente Duiven (ex. artikel 213a Gemeentewet) onderzoekt het college de doelmatigheid en doeltreffendheid van de bedrijfsvoering. Hieraan wordt op verschillende manieren uitvoering gegeven.
Eén van die manieren is het gebruik van benchmarks en daarin vermelde indicatoren. Dit zijn hulpmiddelen om de ontwikkeling van de effectiviteit op specifieke beleidsterreinen te volgen. Hierbij wordt zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij bestaande lokale en landelijke benchmark-onderzoeken, zoals onderzoeken naar klanttevredenheid en de benchmark 'Waar staat je gemeente'. Waarstaatjegemeente.nl biedt gemeenten handvatten om hun prestaties te vergelijken en te verbeteren. De website van het Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten (KING), is hét platform voor gemeentelijke prestatievergelijking.

Om bedrijfsvoeringsprocessen te optimaliseren is ook gebruik gemaakt van LEAN. LEAN heeft klantwaarde als uitgangspunt. Optimalisatie van een proces volgens de LEAN-filosofie leidt ertoe dat processen efficiënter kunnen worden uitgevoerd, terwijl het serviceniveau op minimaal gelijk niveau blijft. Anders dan met andere onderzoeksmethoden wordt een proces, onder begeleiding van een LEAN-coach, van binnenuit door de medewerkers zelf onderzocht en worden verbeteringen ook door de professionals zelf aangedragen.

Als uitvloeisel van de kadernota zijn diverse bezuinigingen doorgevoerd, zowel in primaire budgetten als in de bedrijfsvoering. Ook op deze wijze is een bijdrage geleverd aan een doelmatiger inzet van beschikbare middelen.

Net als in voorgaande jaren zijn in 2015, op basis van een plan van aanpak, diverse onderzoeken uitgevoerd in het kader van de rechtmatigheidscontrole. De onderzoeken lagen op het vlak van de belangrijkste geldstromen binnen de begroting zoals inkoop, inkomensoverdrachten en grondexploitatie. Deze onderzoeken zijn afgestemd met de accountant.

Integriteit
Integriteit is een inherent onderdeel van de cultuur waaraan wij in de organisatie werken. Persoonlijk leiderschap is belangrijk speerpunt voor management en medewerkers. Dat leidt ook tot openheid, elkaar aanspreken en geven van feed-back (of zoals wij zeggen, om er beter van te worden "feed-forward"). Binnen dit klimaat is voor alle medewerkers van de gemeente als kerncompetentie vastgesteld de competentie "zelfreflectie". Wij merken dat binnen de cultuur die zo aan het ontstaan is, integriteitsvraagstukken waar medewerkers mee worden geconfronteerd, op een natuurlijke wijze aan de orde worden gesteld.
Naast deze algemene insteek, zijn er ook enkele specifieke maatregelen die telkens terug keren. Ieder jaar houden we een middag voor nieuwe medewerkers. Naast een rondleiding door de gemeente, besteden we daarbij expliciet aandacht aan integriteit, waarbij wordt benadrukt dat transparantie van het grootste belang is. Daarnaast worden verzoeken van medewerkers om nevenwerkzaamheden te verrichten, scherp bekeken. Zo nodig worden voorwaarden verbonden aan toestemming, om elke schijn van belangenverstrengeling te vermijden.

Informatiebeleid
Projecten informatiebeleidsplan
Onder regie van de Regionale ICT dienst (hierna RID) hebben de vier samenwerkende gemeenten in 2012 een informatiebeleidsplan opgesteld. Genoemd plan is te beschouwen als een doorkijk voor de periode 2013-2017 voor wat betreft informatievoorziening en ICT. De onderwerpen waar het in dit verband om gaat hebben betrekking op informatiearchitectuur, de organisatie van de informatievoorziening, applicaties, projecten etc.

Het informatiebeleidplan met de bijbehorende projectenlijst is ingegeven door gemeentelijke ambities, maar ook door aan gemeenten opgelegde verplichtingen van rijkswege. Veel projecten komen voort uit het Nationaal Uitvoeringsprogramma dienstverlening en e-overheid (NUP), opgesteld ter realisatie van de e-overheid. Intussen heeft het NUP een opvolger gekregen:I-NUP bouwt voort op het NUP. Het I-NUP beschrijft de plannen tot 2015, waarbij veel aandacht voor het afronden en in beheer brengen van de NUP-voorzieningen, maar ook het grootschalig implementeren en gebruik van deze voorzieningen maakt deel uit van het I-NUP traject.

Een ander streven is gericht op ‘convergentie’, hetgeen wil zeggen dat de gemeenten die deelnemen aan RID de Liemers van dezelfde software gebruik gaan maken. Dat zal niet in een keer gebeuren; het is de bedoeling de convergentie om financiële en organisatorische redenen ‘gefaseerd’ te laten plaatsvinden. De beoogde effecten van de gemeentelijke ambities en verplichtingen door het rijk zijn:

- Verbetering van de dienstverlening;
- Meer efficiency,
- Kwaliteitsverbetering.

In samenwerking met de RID en andere gemeenten is in 2015 uitvoering gegeven aan de realisatie van voornoemde uitgangspunten. Zaken/projecten die onder andere zijn gerealiseerd betreffen: de implementatie van een nieuwe website die voor alle vier gemeenten op dezelfde basis is vormgegeven is gerealiseerd. Alle vier gemeenten maken gebruik van dezelfde telefooncentrale. Digikoppeling is gerealiseerd. Voorbereidingen voor implementatie van de front- en midoffice zijn getroffen waarbij de implementatie in onze gemeente in 2016 zal plaatsvinden. In het convergentie project beheer openbare ruimte en implementatie basiskaart grootschalige topografie (BGT) zijn nadere stappen gezet. Technische faciliteiten zijn aangepast aan de laatste ontwikkelingen. Hangende definitieve wetgeving zijn de werkzaamheden ten behoeve van het project voor de modernisering van de Gemeentelijke Basis Administratie opgeschort.

Informatiebeveiliging
In 2015 is door de Liemerse werkgroep van informatiebeveiligingsfunctionarissen een projectplan opgesteld voor de implementatie van maar liefst 302 technische en organisatorische maatregelen uit de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG). Hierbij hanteren we tools ontwikkeld door de IBD Informatie Beveiligings Dienst, opgericht door de VNG en KING, waarbij we waar mogelijk gebruik maken van synergievoordelen binnen de Liemers. De planning voor dit traject loopt van 2016 tot en met 2018.
Het einddoel is het vaststellen van de status waarin we kunnen en willen voldoen aan de maatregelen in de Baseline, zodanig dat informatiebeveiliging vanaf dat moment in de lijn van de organisatie is geborgd. In de begroting 2016 is hiervoor enige extra formatieve inzet bij de RID de Liemers geraamd. De invulling hiervan is begin 2016 opgepakt.
Jaarlijks wordt de informatieveiligheid van systemen met specifieke eisen boven op die uit de BIG gecontroleerd. In het kader van de wet BRP (Basisregistratie Persoenen) is in 2015 middels een zelfevaluatie vastgesteld dat we voldoende scoren.
De kwartaalrapportages van de Security Officer van de RSD de Liemers over het gebruik van Suwinet tonen aan dat we ook hier voldoen. De DigiD-audit voor de website – inmiddels hebben we een nieuwe website – leverde een goedkeurende verklaring op.

Personele ontwikkelingen
De medewerkers van de gemeente Duiven zijn het kapitaal van de organisatie, zij verlenen de diensten aan de samenleving en bereiden bestuurlijke besluiten voor. Zij bepalen in belangrijke mate het imago van de gemeente. Daarom hebben we in de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in onze medewerkers. Geïnvesteerd in persoonlijk leiderschap (zie ook organisatieontwikkeling) en geïnvesteerd in aandacht van het management en facilitering van de ontwikkeling en de juiste mens op de juiste plek. Externen waren hiervan onder de indruk en hebben ons getipt het predicaat “investors in people” aan te vragen. Wij zijn hier mee bezig.

Ook in onze organisatie zien we de ontwikkeling terug van een grote groep medewerkers boven de 50 jaar. Onderstaande grafiek illustreert dat. Gelukkig zien we daarin ook resultaat van de inspanningen om meer jongeren een kans te geven via een tijdelijk contract ervaring bij ons op te doen. We merken in de organisatie ook de positieve invloed van de jonge mensen.

Qua deeltijdfactor scoort Duiven gemiddeld en dat geldt ook voor de verdeling man/vrouw.

Deeltijdfactor

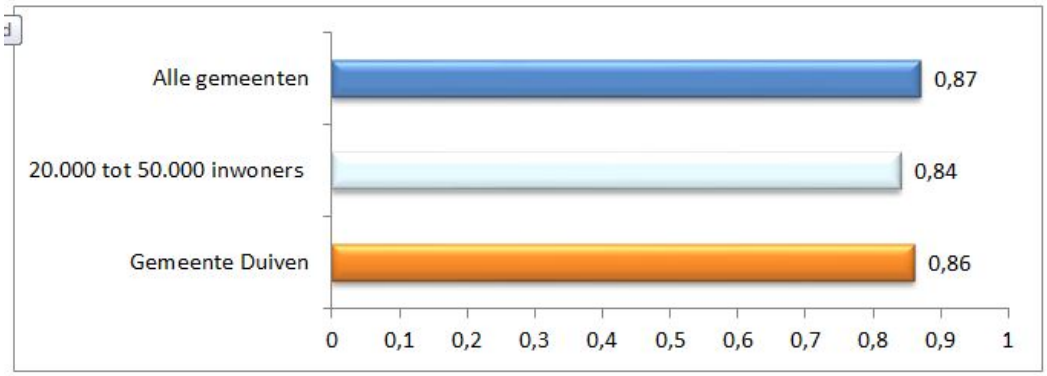

Verdeling man / vrouw (2015)

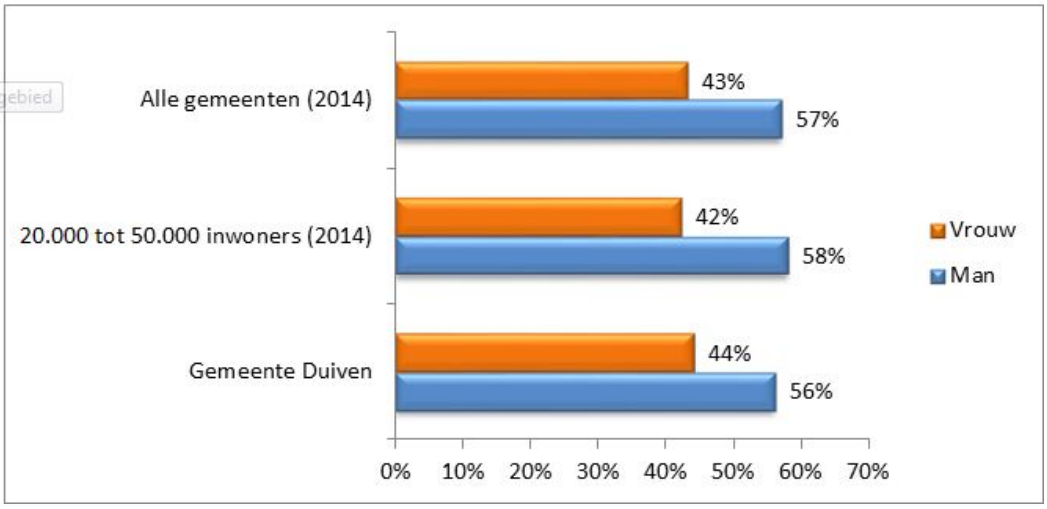

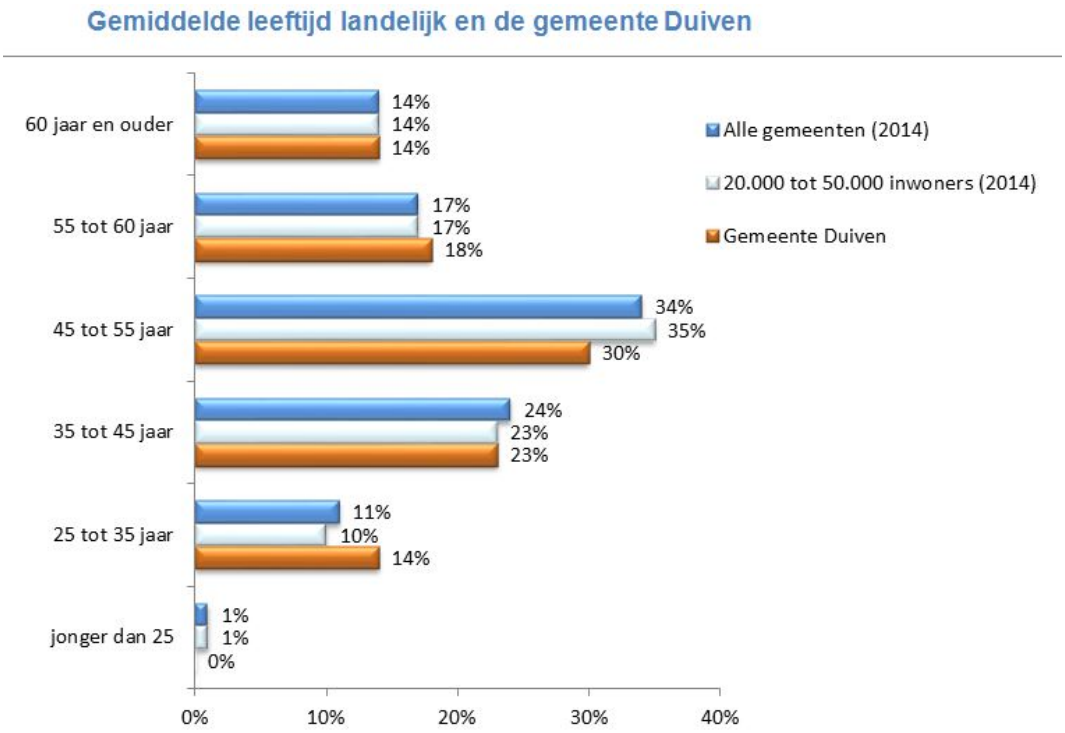

Conform planning is de bezuiniging op personeel in 2015 gehaald. De formatie bedraagt per 31/12/15 150,28 fte. Dat is inclusief de 0,2 fte die de raad extra heeft toegekend in het voorjaar in verband met wetgeving op het gebied van financiën en administratie.

Bij de begroting 2015 hebben we al gemeld dat de bezuinigingen ook pijn zullen doen. Dat is ook gebleken en die pijn was het grootst bij de BOA-capaciteit. Met de huidige capaciteit kunnen we nog niet eens alle meldingen openbare ruimte beantwoorden, laat staan behandelen. Bij het integraal veiligheidsbeleid 2016 zijn we daarop terug gekomen.

Voor salarissen hebben we in totaal ruim € 10 miljoen beschikbaar en voor de inhuur van personeel nog ongeveer € 75.000. Bij de eerste tussenrapportage is het inhuurbudget nog verhoogd met € 175.000 ten laste van de Reserve Bedrijfsvoering. De resultaten van 2015 laten zien dat we binnen deze financiële kaders zijn gebleven. Voor salarissen en inhuur is het voordelig resultaat € 70.000 en voor andere bedrijfsvoeringsposten die aan de Reserve zijn gelinkt, is het voordeel circa € 42.000. Bij de tweede tussenrapportage was al een bedrag van € 200.000 afgeboekt van de salarissen. Daarvan is € 180.000 naar de algemene middelen gegaan (meevaller bij cao-afspraken) en € 20.000 naar de Reserve Bedrijfsvoering.

Bedrijfsvoeringskosten sociaal domein
Bij de begroting was afgesproken dat we 10% van het budget voor de nieuwe taken reserveren voor uitvoeringskosten. In de praktijk is dat een goede inschatting gebleken. Daarbij moeten we vermelden, dat bij de begroting ook direct is besloten om de extra beleidscapaciteit die nodig is voor de nieuwe taken niet in te vullen, maar daarvoor bestaande menskracht in te zetten. Hiermee was een bedrag gemoeid van € 200.000 die als bezuiniging is ingeboekt. De totale ruimte voor extra uitvoeringskosten is dus met € 200.000 verminderd en komt daarmee uit op ongeveer 8%. Binnen die 8% is de organisatie ook gebleven. Bovendien heeft de organisatie er ook voor gezorgd dat we ook binnen die 8% kunnen blijven in de komende jaren met dalende budgetten.

Doorbelasting grondexploitaties
In het afgelopen jaar zijn minder uren doorbelast aan de grondexploitaties dan in de begroting voorzien. Daardoor wordt de gewone dienst met een extra bedrag van ca. € 68.000 belast.
Dit verschil wordt door diverse factoren veroorzaakt:

- Bij het maken van de begroting 2015 in het voorjaar van 2014, zijn we te optimistisch geweest over het uitgiftetempo en het werk dat we zouden moeten uitvoeren in 2015;
- Door ziekte zijn minder uren door eigen personeel voor de grondexploitaties gemaakt; het werk is gedaan door extra inhuur;
- Uren voor rioolwerkzaamheden die betrekking hebben op de grondexploitaties, zijn doorbelast naar het rioolfonds.

Gebleken is dat er nog een correctie moet worden doorgevoerd van ca. € 50.000, waarmee het bedrag van € 68.000 dan kan worden verminderd. Deze correctie wordt in de cijfers 2016 meegenomen.

Paragraaf 6 Verbonden partijen

Inleiding

Met ‘verbonden partijen’ worden gemeenschappelijke regelingen, stichtingen, verenigingen en vennootschappen bedoeld waarin de gemeente Duiven een bestuurlijk en financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur en/of het hebben van stemrecht. Met financieel belang wordt bedoeld: een gemeentelijke bijdrage in de netto exploitatielasten van het samenwerkingsverband. Het risico bestaat dat de gemeente de betaalde bijdragen kwijt is bij een faillissement en/of dat de verbonden partij financiële problemen op de gemeente kan verhalen. Bij deelname in een vennootschap is het financiële belang het in bezit hebben van aandelen en het ontvangen van dividend.
Er wordt een onderscheid gemaakt in gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen.
De gemeenschappelijke regelingen bestaan uit publieke partijen die samenwerken, vaak op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) of Wgr-plus (bedoeld voor regionale samenwerkingen zoals de Stadsregio).
In het algemeen geldt dat voor een gemeenschappelijke regeling wordt gekozen als de gemeente het voorgestane beleid niet zelf wenst uit te voeren, maar in samenwerking met andere gemeenten of instellingen. Bij deelnemingen heeft de gemeente een pakket aandelen van een vennootschap in bezit. De deelname in het aandelenkapitaal vloeit vaak voort uit de van oudsher aanwezige maatschappelijke belangen, die door de vennootschappen werden of worden nagestreefd.
In onderstaand overzicht wordt het financieel belang weergegeven. Vervolgens is per verbonden partij het doel, de deelnemende partijen, het bestuurlijk en financieel belang, de vermogenstructuur (indien van toepassing), de risico’s, de wijze van verantwoorden en de ontwikkelingen in het jaar 2015 verder toegelicht.

Verbonden partij*	**Rekening 2014**	**Begroting 2015**	**Rekening 2015**
Gemeenschappelijke regelingen			
Stadsregio Arnhem-Nijmegen	78.420	78.592	78.632
Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM)	1.118.228	1.148.000	1.148.606
Samenwerking De Liemers (SDL)	1.687.306	1.949.715	1.794.021
Huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL)	813.603	1.064.299	906.812
Presikhaaf Bedrijven	2.636.095	2.465.094	2.611.945
Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg (SALD)	35.407	33.850	37.425
Milieusamenwerking Regio Arnhem (MRA)	10.401	14.208	10.406
Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)	150.000	143.500	146.848
Deelnemingen (dividend)			
NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	4.458	5.000	2.001
Vitens N.V.	72.638	68.632	77.712
Alliander N.V. (voorheen Nuon)	184.684	120.230	201.750

* Alleen verbonden partijen met een financieel belang van meer dan € 10.000 worden vermeld

Gemeenschappelijke regelingen

Stadsregio Arnhem-Nijmegen gevestigd te Nijmegen

Doel De Stadsregio was een ‘gemeenschappelijke regeling plus’ met als doel een adequate aanpak van grootstedelijke problematiek, alsmede bevordering van een evenwichtige ontwikkeling van de regio Arnhem-Nijmegen. De Stadsregio richtte zich op de terreinen: ruimtelijke ordening, volkshuisvesting, verkeer en vervoer en economische ontwikkeling.

Partijen	20 gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen.
Bestuurlijk belang	De Stadsregioraad (het Algemeen Bestuur) kende 37 leden, waaraan de gemeente Duiven twee leden leverde (burgemeester De Lange en wethouder Nijland). De stemverhouding van Duiven was twee van de 37 oftewel 5,41%. Burgemeester De Lange was tevens lid van de Commissie Bestuur & Financiën. Raadsleden mevrouw Snaas en de heer Egtberts vertegenwoordigden de gemeente Duiven in de commissies Ruimte & Wonen respectievelijk Mobiliteit & Werken.
Financieel belang	Op basis van de inwonerbijdrage van € 3,07 was de bijdrage aan de stadsregio begroot op € 76.592. De werkelijke bijdrage voor 2015 was € 78.632. Deze bijdrage wordt intern gedekt door de Algemene Dienst en de Grondexploitatie.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2015 was € 2.601.800. Per 31 december 2015 was dit € 7.319.307. Het vreemd vermogen per 1 januari 2015 bedroeg € 149.524.146. Per 31 december 2015 was dit € 43.316.041**.**
Resultaat	Het resultaat over 2015 bedroeg € 4.545.837.
Risico's	Kosten bij eventuele uittreding. Slechte financiële resultaten kunnen leiden tot een hogere bijdrage per inwoner die de gemeente beschikbaar moet stellen.
Verantwoording	De begroting en rekening worden ter zienswijze overgelegd aan de gemeenten. De gemeente Westervoort beoordeelt voor de Liemerse gemeenten de rapportages op financieel vlak.
Ontwikkelingen	Doordat de Wet Gemeenschappelijke regelingen Plus is ingetrokken, is de stadsregio sinds 1 juli 2015 in liquidatie. De verwachting is dat de liquidatie uiterlijk in de eerste helft van 2017 wordt afgerond. Op 1 januari 2016 is een nieuwe gemeenschappelijke regeling ingegaan als opvolger van de stadsregio. Dezelfde gemeenten hebben nu een Gemeenschappelijk Orgaan ingesteld.

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) gevestigd te Arnhem

Doel	De VGGM behartigt de belangen van de gemeenten op de terreinen brandweerzorg, ambulancezorg, publieke gezondheid, GHOR, rampenbestrijding/crisisbeheersing en gemeenschappelijke meldkamer.
Partijen	16 gemeenten rondom Arnhem en Ede.
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur kent 32 leden. Elke gemeente levert twee leden: de burgemeester en de wethouder volksgezondheid. De stemverhouding van Duiven is twee van de 32 oftewel 6,25%. In het dagelijks bestuur worden de Liemerse gemeenten vertegenwoordigd door de burgemeester van Westervoort.
Financieel belang	Het budget voor publieke gezondheid was geraamd op € 297.300. De daadwerkelijke kosten bedroegen € 316.000. Het jaarlijks in te brengen budget in de regionale brandweer was geraamd op € 832.606. Dat budget kwam uiteindelijk uit op € 804.000. De huisvestingslasten voor de brandweerkazerne waren geraamd op € 38.000.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2015 was € 6.422.011. Per 31 december 2015 was dit € 7.319.000. Het vreemd vermogen per 1 januari 2015 bedroeg € 40.117.646. Per 31 december 2015 was dit € 43.316.000.
Resultaat	Het resultaat over 2015 bedroeg € 4.545.836. Het positieve resultaat was grotendeels incidenteel van aard.
Risico's	Kosten bij eventuele uittreding. Slechte financiële resultaten kunnen leiden tot een hogere bijdrage per inwoner die de gemeente beschikbaar moet stellen.
Verantwoording	De begroting en rekening worden ter zienswijze voorgelegd aan de gemeenten. De gemeente Zevenaar beoordeelt voor de Liemerse gemeenten de rapportages op financieel en beleidsmatig vlak.

Ontwikkelingen De coördinatoren van de CJG's waren bij VGGM ondergebracht. Per 1 januari 2015 zijn zij overgegaan naar de sociale teams van de gemeenten. De financiële afwikkeling met VGGM heeft in de loop van 2015 plaatsgevonden.

Samenwerking De Liemers (SDL) gevestigd te Duiven

Doel De vier Liemerse gemeenten Duiven, Rijnwaarden, Westervoort en Zevenaar zijn met ingang van 1 januari 2011 een samenwerkingsverband aangegaan op de taakvelden regionale sociale dienst (RSD), regionale ICT dienst (RID) en inkoopprocessen. Ten behoeve van deze samenwerking is een samenwerkingsverband: “Samenwerking de Liemers” opgericht in de vorm van een openbaar lichaam. Formele vestigingsplaats is Duiven. Doel van de samenwerking is dat:

- de kwetsbaarheid van de afzonderlijke gemeenten vermindert;
- de kwaliteit van het werk en dus de dienstverlening aan de burgers verbetert;
- zaken efficiënter kunnen worden uitgevoerd;
- (wettelijke) ontwikkelingen sneller kunnen worden opgepakt.

Partijen Gemeenten Duiven, Rijnwaarden, Westervoort en Zevenaar.

Bestuurlijk belang Het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling bestaat uit de colleges van de vier deelnemende gemeenten. Elke gemeente heeft in het bestuur 1 stem.

Financieel belang Op basis van de afgesproken verdeelsleutels worden de kosten van de samenwerkingsorganisatie aan de vier gemeenten doorbelast. Voor de gemeente Duiven is de bijdrage voor het jaar 2015 vastgesteld op een bedrag van € 1.794.021.

Omvang eigen en vreemd vermogen Samenwerking de Liemers heeft geen eigen vermogen. Het vreemd vermogen per 1 januari 2015 bedroeg € 4.355.667. Per 31 december 2015 was dit € 6.013.976.

Resultaat Het resultaat over 2015 bedroeg € 0.

Risico’s Slechte financiële resultaten kunnen leiden tot een hogere bijdrage die de gemeente beschikbaar moet stellen.

Verantwoording De begroting en rekening worden ter zienswijze voorgelegd aan de raden van de gemeenten.

Ontwikkelingen De stand van zaken en ontwikkelingen op het sociale domein en de eventuele consequenties voor de RSD zijn nader toegelicht in programma 7 en 10. Door de regionale ICT dienst is in samenspraak met de gemeenten in 2015 met name invulling gegeven aan de uitvoering van het informatiebeleidsplan. In de paragraaf bedrijfsvoering wordt hier verder op ingegaan.

Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers (GRHVOL) gevestigd te Zevenaar

Doel De gemeenten Duiven, Zevenaar en Montferland werken sedert 1997 samen in de Gemeenschappelijke regeling huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL). Binnen deze gemeenschappelijke regeling worden de kosten voor huisvesting, die door de samenwerkende gemeenten zijn geaccepteerd, verdeeld. Achterliggende gedachte bij de totstandkoming van deze regeling is geweest om het voortgezet onderwijs in het voedingsgebied De Liemers op een adequate wijze in te richten en de kosten beheersbaar te houden voor de deelnemende gemeenten.

Partijen Gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar.

Bestuurlijk belang Er is een Gemeenschappelijk Orgaan opgericht, bestaande uit de daartoe door de colleges van B&W aangewezen bestuurders. Voor Duiven is dat wethouder Knuiman. De stemverhouding van Duiven is 1 van de 3 (33,3%).

Financieel belang De bijdrage van Duiven aan de GRHVOL is voor 2015 begroot op € 972.694. De kosten voor 2015 waren € 906.812. De gemeenschappelijke regeling heeft geen eigen begroting en jaarrekening. De baten en lasten komen voor de rekening van de deelnemende gemeenten. Aan het einde van het jaar vindt er een afrekening plaats tussen de deelnemende gemeenten. De gemeenten worden door het Rijk via de Algemene Uitkering van het Gemeentefonds gecompenseerd middels een bedrag per leerling.
Ten bate van de GRHVOL wordt er een gemeenschappelijke reserve aangehouden door de deelnemende gemeenten. Deze reserve wordt aangehouden door gemeente Zevenaar ten bate van de GRHVOL en is ook zodanig opgenomen in de jaarrekening van gemeente Zevenaar. Omdat de reserve niet aan te spreken is door de gemeente Duiven zonder medewerking van de overige deelnemende gemeenten is deze niet opgenomen op de balans van gemeente Duiven. De reserve is per 31 december 2015 € 1.114.469 groot.

De afrekening en verantwoording van de GRHVOL over 2015 wordt in het eerste kwartaal 2016 opgesteld. In het jaar 2015 zijn geen extra investeringen gedaan. Wel is de gemeentelijke bijdrage aan/ ontvangst van de GRHVOL onderhevig aan schommelingen als gevolg van het wisselend leerlingenaantal.

Omvang eigen en vreemd vermogen Het GRHVOL heeft geen eigen/vreemd vermogen. De kosten worden gedekt door de deelnemende gemeenten. Wel wordt er een gemeenschappelijke reserve aangehouden door gemeente Zevenaar ten bate van de GRHVOL. Zie hiervoor de bovenstaande alinea.

Resultaat Het resultaat over 2015 bedroeg € 0.

Risico's Doordat de GR geen eigen middelen heeft en geen rechtspersoonlijkheid heeft, is het risico klein. Een financieel risico voor de deelnemende gemeenten is wel dat het leerlingenaantal terugloopt en er dus minder inkomsten zijn, terwijl de kapitaallasten hetzelfde blijven.

Verantwoording Het Gemeenschappelijk Orgaan stelt de begroting vast die is samengesteld uit de afzonderlijke begrotingen van de drie gemeenten. De samengestelde begroting en verantwoording worden ter instemming voorgelegd aan de deelnemende gemeenten.

Ontwikkelingen In 2011 heeft de gemeenteraad van Duiven besloten akkoord te gaan met de verplaatsing van de locatie Vestersbos van het Liemers College te Zevenaar. De lasten zijn opgenomen in de begroting 2012-2015, jaarschijf 2015. De lasten worden dus nu verwerkt in de verantwoording over 2015.

Presikhaaf Bedrijven gevestigd te Arnhem

Doel Uitvoeringsorganisatie voor de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW).

Partijen Tien gemeenten rondom Arnhem.

Bestuurlijk belang Met de komst van de Participatiewet is de instroom in de WSW gestopt. De verantwoordelijkheid voor een passende werkplek voor nieuwe doelgroepen is bij de gemeenten neergelegd. Daarom was een visie op een toekomstige uitvoeringsstructuur gewenst. De 10 deelnemende gemeenten hebben hier in het zogenaamde Berenschot-rapport vorm aangegeven. Dit rapport is in juni 2015 door de gemeenteraden vastgesteld. Gevolg hiervan is het modulair afbouwen van Presikhaaf Bedrijven en het uitbouwen van het Werkgeversservicepunt. In het laatste half jaar is gestart met het vormgeven en implementeren van de voorgestelde maatregelen. Dat is een complex proces dat gezien de kwetsbare doelgroep om een zorgvuldige aanpak vraagt. Ons belang in Presikhaaf is met ingang van 2015 gedaald van 3,75 % tot 3,3 % op grond van een kleiner aantal WSW-ers ten opzichte van het totale aantal WSW-ers in Presikhaaf Bedrijven.

Financieel belang	Op basis van het aantal WSW-plekken voor onze gemeente was onze bijdrage voor 2015 € 2.130.145. Omdat er sprake is van aanzienlijke tekorten zal daar nog een extra bedrag bijkomen. De jaarrekening van Presikhaaf Bedrijven is nu nog niet opgemaakt maar we gaan uit van een bijdrage aan het tekort door Duiven van € 481.800. Dit bedrag wordt gedeeltelijk gedekt vanuit het participatiebudget (voor €160.000) en uit een teruggave van WSW-gelden (€111.449).
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2015 en 31 december 2015 is nihil. Het vreemd vermogen per 1 januari 2015 bedroeg € 36.118.000. Per 31 december 2015 was dit € 35.670.000.
Resultaat	Het voorlopige resultaat over 2015 bedroeg -€ 14.600.000. Dit wordt ten laste gebracht van de deelnemende gemeenten. De bijdrage voor gemeente Duiven is hierboven genoemd bij het financieel belang.
Risico's	Door de ontwikkelingen bij Presikhaaf Bedrijven en het afstoten van onderdelen en onroerend goed beneden boekwaarde is er ook dit jaar sprake van behoorlijke incidentele tegenvallers. Omdat Presikhaaf Bedrijven al jaren geen eigen vermogen meer heeft komen de tekorten rechtstreeks ten laste van de deelnemende gemeenten. We hopen dat we met het vormgeven van een modulaire structuur en het opbouwen van het Werkgeversservicepunt kunnen komen tot een situatie waar deze tekorten niet meer voor gaan komen.
Verantwoording	Begroting, jaarrekening maar ook belangrijke beleidsnotities worden altijd voor het uiten van het gevoelen aan de gemeenteraad voorgelegd. Kwartaalrapportages worden ook aangeboden aan de raad. Daarnaast zijn er zowel in regionaal verband als in de eigen raad regelmatig bijeenkomsten geweest om de ontwikkelingen toe te lichten en de beleidswijzigingen te bespreken.
Ontwikkelingen	Met het vaststellen van het Berenschot rapport is de richting bepaald hoe we de participatiewet in regionaal verband willen gaan uitvoeren en op welke wijze Presikhaaf Bedrijven zal worden afgebouwd. Implementatie van alle maatregelen zullen zeker nog komend jaar en ook 2017 om onze aandacht vragen.

Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg (SALD) gevestigd te Doesburg

Doel	Het Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg is een samenwerkingsverband dat sinds 1959 de overgedragen archiefbescheiden van de deelnemende partijen beheert en beschikbaar stelt. Daarnaast adviseert het SALD de betrokken partijen over hun niet-overgedragen archieven en inspecteert deze.
Partijen	De gemeenten Duiven, Doesburg, Rijnwaarden, Westervoort en Zevenaar, de RID en de RSD.
Bestuurlijk belang	Het Streekarchivariaat kent een Dagelijks Bestuur en een Algemeen Bestuur. De heer Johannes Goossen is de vertegenwoordiger namens Duiven in het AB. De stemverhouding van Duiven is een van de vijf oftewel 20%.
Financieel belang	De bijdrage van de gemeente Duiven is € 37.425 en is berekend op basis van inwoneraantal en op basis van afgenomen uren.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2015 en 31 december 2015 is nihil. Het vreemd vermogen per 1 januari 2015 bedroeg € 28.392. Per 31 december 2015 was dit € 46.996.
Resultaat	Het resultaat over 2015 bedroeg € 0.
Risico's	Eventuele tekorten worden verhaald op de deelnemende gemeenten. De financiële omvang van de regeling is echter relatief klein en het risico wordt op nihil ingeschat.
Verantwoording	Begroting, jaarrekening alsmede het jaarverslag (inclusief inspectieverslagen) worden voorgelegd aan de deelnemende partijen.

Ontwikkelingen Het Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg werkt aan het digitaliseren van archiefbescheiden en documentatiemateriaal en stelt deze beschikbaar op de website www.liemersverleden.nl. Behalve het wegwerken van de achterstanden die in de loop der jaren zijn ontstaan, ligt de komende jaren de nadruk op het digitaal ontsluiten van alle archieven en het beter bekend maken van de archiefdienst bij de aangesloten gemeenten en het publiek. Met behulp van website, facebook en tentoonstellingen zal, op historisch gebied, een bijdrage worden geleverd aan naamsbekendheid van de regio de Liemers en haar identiteit.
De website zal in 2016 worden vernieuwd.

Het uitvoeren van de inspectietaak zal verder worden uitgebreid, waarbij de nadruk zal komen te liggen op nieuwe ontwikkelingen bij de aangesloten partijen op het gebied van substitutie en digitalisering.

Tenslotte zal de aanpassing van de gemeenschappelijke regeling en de huisvesting van de archiefdienst een belangrijk punt van aandacht zijn.

Milieusamenwerking Regio Arnhem (MRA) gevestigd te Arnhem

Doel Behartiging van de gemeenschappelijke belangen zowel in rechtstreekse samenwerking als bij of krachtens de Wet toevertrouwde belangen van de deelnemende gemeenten, betreffende de samenwerking op het gebied van milieu.

Partijen Gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rijnwaarden, Rozendaal, Westervoort en Zevenaar.

Bestuurlijk belang De MRA kent een aantal ambtelijke vakberaden waarin de vakspecialisten zitting hebben, die twee tot vier keer per jaar bij elkaar komen. Vanuit de vakberaden wordt geadviseerd richting het ambtelijk contactambtenarenoverleg. Onderwerpen zijn algemeen of themagericht beleid, gezamenlijke werkprogramma's en initiëring van nieuwe projecten. De contactambtenaren komen twee keer per jaar bij elkaar. Besluitvorming vindt, op advies van de contactambtenaren, plaats in het gemeenschappelijk orgaan. Hierin is elke gemeente met een bestuurder vertegenwoordigd. Voor Duiven is dit de portefeuillehouder Milieu. Besluitvorming vindt plaats bij meerderheid van stemmen. De stemverhouding van Duiven is een van de elf oftewel 9,09%.

Financieel belang De totale bijdrage voor Duiven in 2015 is € 10.406.

Omvang eigen en vreemd vermogen Het eigen vermogen per 1 januari 2015 was € 193.296. Per 31 december 2015 was dit € 147.160. Het vreemd vermogen per 1 januari 2015 bedroeg € 63.338. Per 31 december 2015 was dit € 35.828.

Resultaat Het resultaat over 2015 bedroeg € 0.

Risico's Risico's zijn er niet. De activiteiten worden betaald uit de vaste bijdrage van de deelnemers. De reserves van de MRA zijn al eind 2013 uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten. Extra activiteiten worden enkel uitgevoerd nadat het gemeenschappelijk orgaan hiertoe heeft besloten. In de regel worden deze extra activiteiten betaald uit de Algemene Reserve van de MRA dan wel door de aan de activiteiten deelnemende gemeenten.

Verantwoording De MRA stelt jaarlijks een begroting op voor het daarop volgend jaar. Verantwoording wordt afgelegd middels de jaarrekening en daarop wordt een accountantsverklaring afgegeven. De stukken worden besproken in het contactambtenarenoverleg en het gemeenschappelijk orgaan. Na vaststelling door het gemeenschappelijk orgaan wordt de jaarrekening inclusief accountantsverklaring ter goedkeuring naar Gedeputeerde Staten van Gelderland gestuurd (evenals de begroting). Beide documenten worden in de gemeente Duiven voorgelegd aan het college.

Ontwikkelingen Op 1 april 2013 is de Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA) van start gegaan. Afgesproken is om de MRA bij de ODRA onder te brengen. Dit omdat de ODRA een aantal taken die eerder door de MRA werden opgepakt, uitvoert. In de begroting van de ODRA wordt het onderdeel MRA apart in beeld gebracht. In 2015 zijn bestuurlijk de besluiten genomen de MRA per 31 december 2015 op te heffen. De reserves van de MRA zijn al eind 2013 uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten. De MRA was op 31 december 2015 in liquidatie.

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA) gevestigd te Arnhem

Doel Het uitvoeren van meerdere taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het omgevingsrecht voor gemeenten in de regio en Provincie Gelderland. Ook is Omgevingsdienst Regio Arnhem voor deze overheden het aanspreekpunt voor milieuvraagstukken.

Partijen De gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rijnwaarden, Rozendaal, Westervoort en Zevenaar en de provincie Gelderland.

Bestuurlijk belang Het behartigen van de belangen van de deelnemers ter zake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Onder de belangen van de deelnemers wordt tevens begrepen het belang van een goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland.
Zevenaar, Westervoort, Rijnwaarden en Duiven vaardigen gezamenlijk één lid af voor het dagelijks bestuur. Dit is momenteel de bestuurder uit Duiven. Iedere deelnemer heeft een afgevaardigde in het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur vergadert zo dikwijls als de voorzitter dat nodig oordeelt of twee leden van het algemeen bestuur daarom verzoeken, alsmede indien het dagelijks bestuur daarom verzoekt, doch ten minste twee maal per jaar. Het algemeen bestuur bestaat uit 12 personen. Duiven heeft een stemverhouding van 4%. Besluiten worden genomen met minimaal 51% van de stemmen, uitgebracht door minimaal 5 leden, tenzij de wet of de gemeenschappelijke regeling anders bepaald.

Besluitvorming in het algemeen bestuur vindt plaats op advies van het opdrachtgeversoverleg. Dit is een ambtelijk overleg waar iedere deelnemer is vertegenwoordigd.

Financieel belang De deelnemers dragen bij aan de kosten van het openbaar lichaam naar rato van de bij het openbaar lichaam ondergebrachte taken. In de eerste vier jaren, te rekenen vanaf 2013, is de bijdrage van een deelnemer gerelateerd aan de omvang in 2012 van de door hem bij de omgevingsdienst ondergebrachte taken.
Daarnaast zijn per 01-01-2014 een aantal bedrijven waar voorheen de provincie Gelderland het bevoegde gezag was overgegaan naar de gemeente. Deze bedrijven zijn ondergebracht bij de ODRA. De gemeente is hiervoor gecompenseerd middels het gemeentefonds.

In 2015 brengt Duiven 1,45 fte in bij de ODRA.

De totale bijdrage voor Duiven in 2015 is € 146.848.

Omvang eigen en vreemd vermogen Het eigen vermogen per 1 januari 2015 was € 1.405.000. Per 31 december 2015 was dit € 1.484.000. Het vreemd vermogen per 1 januari 2015 bedroeg € 3.491.000. Per 31 december 2015 was dit € 3.090.000.

Resultaat Het resultaat over 2015 bedroeg € 519.000.

Risico's De ODRA is op 1 april 2013 opgericht. Doordat een deel van de geraamde benodigde capaciteit niet is ingevuld, onder andere doordat niet alle geplande capaciteit voor vergunningverlening nodig was, is ten aanzien van de primaire processen een positief resultaat ontstaan. De algemene reserve van de ODRA is tot het maximum van € 500.000,- gevuld.

Verantwoording	De ODRA stelt jaarlijks een begroting op voor het daarop volgend jaar. Verantwoording wordt afgelegd middels de jaarrekening. In de begroting wordt het door Duiven over het desbetreffende jaar verschuldigde bedrag opgenomen. De begroting wordt toegezonden aan Provinciale Staten en de gemeenteraden. De begroting wordt na vaststelling toegezonden aan de minister. De vaststelling van de jaarrekening geschiedt voor 1 juli van het jaar volgend op het jaar waarop deze betrekking heeft.
Ontwikkelingen	Landelijk zijn kwaliteitscriteria opgesteld die gelden voor de uitvoering van de taken op het gebied van het omgevingsrecht. Lange tijd zag het naar uit dat per wet zou worden vastgelegd dat het bevoegd gezag er zorg voor moest dragen dat aan deze kwaliteitscriteria werd voldaan. Het wetsvoorstel is echter gewijzigd vastgesteld. Nu is bepaald dat de gemeenteraad bij verordening regels stelt over de uitvoering en handhaving van regels die bij de ODRA zijn belegd. Medio 2015 is besloten de Milieusamenwerking Regio Arnhem (MRA) per 31 december 2015 op te heffen. Dit omdat de ODRA een aantal taken die eerder door de MRA werden opgepakt, uitvoert. Afgesproken is de MRA bij de ODRA onder te brengen. De incorporatie van de MRA in de ODRA wordt in 2016 afgerond.

Deelnemingen

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) gevestigd te Den Haag

Doel	De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang.
Partijen	Aandeelhouders zijn de Staat der Nederlanden, provincies, gemeenten, waterschappen en andere openbare lichamen.
Bestuurlijk belang	Stemrecht in de Algemene vergadering van aandeelhouders. Vertegenwoordiging door de verantwoordelijke portefeuillehouder binnen het college.
Financieel belang	Gemeentelijke aandelenpakket van 3.510 aandelen à € 2,50 nominaal. Dit betekent een belang van € 8.775. Dat is 0,0063% van het totale vermogen.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2015 was € 3.582 miljoen. Per 31 december 2015 was dit € 4.163 miljoen. Het vreemd vermogen per 1 januari 2015 bedroeg € 149.891 miljoen. Per 31 december 2015 was dit € 145.317 miljoen.
Resultaat	Het resultaat over 2015 bedroeg € 226 miljoen.
Risico's	Het risico beperkt zich tot het ingelegde bedrag. In de begroting is een dividenduitkering geraamd van € 5.000. De werkelijke uitkering bedroeg € 2.001.
Verantwoording	De gemeente ontvangt jaarlijks de jaarrekening met daarbij een uitnodiging voor de Algemene vergadering van aandeelhouders.
Ontwikkelingen	Niet van toepassing.

Vitens N.V. gevestigd te Zwolle

Doel	Het leveren van drinkwater en de instandhouding van het leidingnetwerk.
Partijen	Provincies en gemeenten.
Bestuurlijk belang	Vitens N.V. kent een Raad van bestuur en een Raad van commissarissen. Gemeente Duiven is één van de aandeelhouders.
Financieel belang	Gemeentelijke aandelenpakket van 26.705 aandelen. De verkrijgingsprijs van dit pakket bedraagt € 4.538.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2014 was € 438,3 miljoen. Per 31 december 2014 was dit € 421,2 miljoen. Het vreemd vermogen per 1 januari 2014 bedroeg € 1.273,5 miljoen. Per 31 december 2014 was dit € 1.292,5 miljoen.
Resultaat	Het resultaat over 2014 bedroeg € 42,1 miljoen.
Risico's	Het risico beperkt zich tot het ingelegde bedrag. Verder is in de begroting een dividenduitkering geraamd van € 68.632. De werkelijke uitkering bedroeg € 77.712.
Verantwoording	Vitens presenteert na afloop van het jaar een jaarrekening.
Ontwikkelingen	Niet van toepassing.

Alliander N.V. gevestigd te Arnhem

Doel	Distributie van energie via energienetwerken.
Partijen	Provincies en gemeenten.
Bestuurlijk belang	Alliander heeft een Raad van bestuur en een Raad van commissarissen. De gemeente Duiven is een van de aandeelhouders en heeft stemrecht per aandeel.
Financieel belang	Gemeentelijk aandelenpakket van 151.801 aandelen op 1 januari 2015. 31.879 aandelen hiervan zijn verkocht aan Vattenfall conform het aandeelhoudersbesluit dat genomen is in april 2009. Op het totaal van de uitstaande en volgestorte aandelen is dat een belang van 0,001%.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2015 was € 3.579 miljoen. Per 31 december 2015 was dit € 3.687 miljoen. Het vreemd vermogen per 1 januari 2015 bedroeg € 4.093 miljoen. Per 31 december 2015 was dit € 4.039 miljoen.
Resultaat	Het resultaat over 2015 bedroeg € 235 miljoen.
Risico's	Het risico beperkt zich tot het ingelegde bedrag. In de begroting is een dividenduitkering geraamd van € 120.230 (inclusief de afkoop van dividend over de geleverde aandelen Nuon). Daarnaast heeft Alliander een inicidenteel voordeel behaald door verkoop van bedrijfsonderdelen en herwaarderingen. Dit resulteert in een incidenteel hoger dividend van € 81.520. De werkelijke uitkering bedroeg in zijn geheel € 201.750. Aangezien de laatste Nuon aandelen zijn overgedragen zal de komende jaren minder dividend ontvangen worden.
Verantwoording	Alliander presenteert na afloop van het jaar een jaarrekening.
Ontwikkelingen	In april 2009 is het besluit genomen om in te stemmen met de splitsing van Nuon in N.V. Nuon Energy (productiebedrijf) en N.V. Alliander (netwerkbedrijf). Tevens is op de aandeelhoudersvergadering ingestemd met de verkoop van de aandelen N.V. Nuon Energy aan het Zweedse Vattenfall. In 2009 is 49% van de aandelen overgedragen, in 2011 15%. In 2013 is nogmaals 15% geleverd, waarna in 2015 de laatste 21% is overgedragen. Per 31 december 2015 bezit de gemeente Duiven geen aandelen meer in N.V. Nuon Energy. Het netwerkbedrijf N.V. Alliander wordt niet verkocht en blijft in handen van de huidige aandeelhouders.

Paragraaf 7 Grondbeleid

Aanleiding, opbouw en sturingsmogelijkheid van de paragraaf Grondbeleid

Inleiding
Jaarlijks wordt in de Programmarekening in deze Paragraaf grondbeleid gerapporteerd over de gemeentelijke grondexploitatie: er wordt vooral inzicht gegeven in hoe de grondexploitatie zich financieel heeft ontwikkeld. Ook het actuele toekomstperspectief wordt gepresenteerd.
De gemeentelijke grondexploitatie is een instrument voor de ontwikkeling en realisatie van ruimtelijke plannen. Een grondexploitatieberekening is de financiële vertaling van de aspecten programma, kwaliteit, tijd en geld van het ruimtelijke plan en wordt in de initiatieffase gebruikt om de economische haalbaarheid van een plan te kunnen vaststellen. In het vervolg van het traject is de bestuurlijk vastgestelde grondexploitatieberekening het kader waarbinnen uitvoering moet plaatsvinden.
Bij actieve grondexploitatie voert de gemeente de regie. Het is voor de gemeente een bedrijfsmatig proces, dat zich over de langere termijn voltrekt. Kenmerkend is het doen van omvangrijke voorinvesteringen die later in de tijd worden geacht door gronduitgifte te worden terugverdiend. Aan de grondexploitatie kunnen dus substantiële risico's zijn verbonden.
De keuze voor actief grondbeleid kwam voort uit de wens zelf een actieve en regisserende rol te vervullen bij de ruimtelijke processen om publieke doelen beter en sneller te bereiken. De Nota grondbeleid biedt overigens ook mogelijkheden voor een gemeentelijke faciliterende rol.
In de praktijk van de afgelopen jaren is in de gemeentelijke complexen in exploitatie een actieve grondpolitiek gevoerd. In andere gevallen wordt steeds meer voor een faciliterende rol gekozen, waarbij een particuliere partij de grondexploitatie voert.

Kader
Het lokale kader waarbinnen wordt geopereerd is de Nota grondbeleid, vastgesteld bij raadsbesluit van 14 april 2008. De Nota kiest in beginsel voor "actief grondbeleid", maar biedt mogelijkheden voor een gemeentelijke faciliterende rol, waar het risico bij marktpartijen/initiatiefnemers ligt. Ons college staat een actualisatie van de Nota grondbeleid voor, waarbij de keuze voor een minder actieve en minder risicodragende rol van de gemeente meer invulling krijgt.
Daarnaast gelden de landelijke BBV-richtlijnen voor de waardering van gemeentelijke grondposities voor toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen.

Actualiteit
De laatste jaren is de afzet van bouwgrond teruggelopen en is ook de Duivense grondexploitatie geconfronteerd met uitblijvende en/of verslechterde resultaten op in exploitatie genomen complexen. Dit geldt ook voor strategisch ingenomen grondposities voor beoogde ontwikkelingen op de lange termijn. Sindsdien zijn elk jaar de op dat moment passende maatregelen genomen. In aansluiting op de vaststelling van de Structuurvisie Duiven 2015 en de aangekondigde wijzigingen in het BBV per 1 januari 2016 is een voorstel in voorbereiding over de gevolgen van de waardering van de gemeentelijke strategische gronden die zijn ingedeeld in de NIEGG-categorie (niet in exploitatie genomen gronden).

In 2015 zijn er signalen dat er een verbetering optreedt. Er is sprake is van toenemende belangstelling voor de bouwgronden. De gronduitgifte in 2015 omvatte de supermarktlocatie aan de Kastanjelaan in het Vitaal centrum Duiven en de bouwkavels voor 10 rijwoningen in Droo-Zuid, één woning in Westreenen en twee woningen in de Ploen-Zuid.

Per balansdatum zijn gronduitgifteovereenkomsten gesloten voor woningbouwgronden in de complexen De Ploen-Zuid, Akkerwinde, Seingraaf, Westreenen en Huize Welleveld; de afname en de notariële overdracht vinden op een later tijdstip plaats.

Het Coalitieakkoord 2014-2018 stelt dat *“we willen investeren in de verkoop van (bedrijfs)gronden, daarbij op pakkende wijze laten zien waar Duiven sterk in is, wat we kunnen en kunnen bieden met name op de bedrijventerreinen”.*

Om deze doelstelling te verwezelijken is binnen de gemeentelijke organisatie het project “Stimulering kaveluitgifte en kostenreductie grondexploitatie” (SKKG) opgestart. Met dit project wordt beoogd een impuls te geven aan marketing en promotie en acquisitie met als resultaat dat de bouwgronden worden uitgegeven. Dit gaat gepaard met extra inzet van onze medewerkers alsmede de inschakeling van een extern communicatiebureau en bedrijfsmakelaar(s). Hiervoor zijn kosten in de diverse exploitatieopzetten opgenomen.

In regionaal verband zijn afspraken gemaakt om het regionaal woningbouwprogramma in de lijn te krijgen met de huishoudenprognoses. De raad heeft 9 februari 2015 de afspraken bekrachtigd. De woningbouwtaakstelling voor Duiven tot 2020 bedraagt 215 woningen. Vertaald naar de gemeentelijke grondexploitatie is het aandeel daarvan ongeveer 50%. De huidige uitgifteplanning is hierop afgestemd.

Eind 2013 is de behoefte naar bedrijventerreinen in de provincie Gelderland uitgebreid in beeld gebracht. Vastgesteld is dat de vraag naar bedrijventerreinen in Duiven ligt op gemiddeld 2,5 ha per jaar tot 2026.

Momenteel wordt door de Provincie Gelderland de regionale programmering werklocaties herijkt. De verwachting is dat de prognose uit dit onderzoek lager zal komen te liggen dan de huidige prognoses. De cijfers uit dit onderzoek zijn pas gedurende 2016 bekend en daarom nog niet in onze prognoses meegenomen. De argumenten om de uitgifte te baseren op gemiddeld nog 2,5 ha/jaar zijn als volgt te beargumenteren.

Segmentering. In de periode tot en met 2025 is de gemiddelde uitgifte van terreinen voor de reguliere bedrijvigheid gemiddeld 1,6 ha/jaar. Voor het gebied Innofase is gemiddeld 0,9 ha/jaar. Innofase is een bedrijventerrein vanuit een aparte bestuursopdracht bovenregionaal in de hogere milieucategoriën met een duurzaamheidsaspect in de bedrijfsvoering en synergievoordelen met andere bedrijven in het gebied in de sfeer van energievoorziening en milieutechnologie en/of "biobased economy". Innofase wijkt dus af van de reguliere bedrijvigheid. Voor de periode 2026 t/m 2030 wordt uitgegaan van een gemiddelde uitgifte van 0,3ha/jaar voor de reguliere bedrijvigheid en van 1,2 ha/jaar voor Innofase.

Kwaliteit. Ons standpunt is dat in het nieuwe onderzoek niet alleen het kwantitatieve aspect wordt meegewogen, maar nadrukkelijk het kwalitatieve aspect daarin wordt meegenomen. Het is algemeen bekend dat de Duivense bedrijventerreinen van oudsher goed scoren op kwalitatieve aspecten zoals ligging en ontsluiting, lokaal economisch beleid en vestigingsklimaat.

Marktvoorzuitzichten. Na de mindere jaren bespeuren duidelijke kentering: de belangstelling is duidelijk toegenomen hetgeen zich uit in de gesprekken met initiatiefnemers en gegadigden voor vestiging in Duiven.

Lokaal economisch beleid. Ons college geeft volop prioriteit aan het lokaal economisch beleid. Dit heeft al geresulteerd in aanmerkelijke terugdringing van leegstand op de bestaande bedrijventerreinen en revitalisering van het gebied Centerpoort-Nieuwgraaf. Vervolgens wordt een impuls gegeven door de planmatige aanpak van de stimulering van kaveluitgifte met daarbij de instelling van een gemeentelijk bedrijventeam dat gegadigden begeleidt bij de vestingsvraag in Duiven, kortom de "maatwerkbenadering".

Het is niet met zekerheid te stellen dat alle maatregelen daadwerklijk zullen resulteren in de geplande uitgifte. Daarom is in de risicoparagraaf het voorraadrisico van bedrijvenbouwgrond nu als nieuw risico opgenomen.

Deze paragraaf Grondbeleid is als volgt opgebouwd. Allereerst wordt het financiële resultaat gekwantificeerd van de gezamenlijke grondexploitaties. Voor het bepalen van de vermogenspositie zijn twee zaken van belang. Ten eerste de uiteindelijke resultaten van de individuele complexen. De uitgangspunten voor de resultaatberekening zullen verderop in deze paragraaf worden beschreven. Ten tweede de risico's van grondexploitatie. Ook hierop wordt verderop in deze

paragraaf ingegaan. Op hoofdlijnen wordt een verschillenanalyse gemaakt tussen de berekende exploitatieresultaten van 1 januari 2015 en van 1 januari 2016. Uiteindelijk wordt ook nog een prognose van de mogelijke –tussentijdse- resultaatuitname van de grondexploitatie weergegeven.

Sturingsmogelijkheid grondexploitaties

Op projectniveau

De bestuurlijk vastgestelde Grondexploitatie vormt het financiële kader voor de verdere ontwikkeling en uitvoering van het project. Immers de Grondexploitatie is een vertaling van:

- Grond- en ruimtegebruik.
- Programma (woningdifferentiatie, segmentatie bedrijventerrein etc).
- Kosten en kwaliteit inrichting openbare ruimte.
- Planning en fasering van het uitvoeringsprogramma.
- Opbrengsten (marktconformiteit, functioneel prijsbeleid).
- Rekenparameters (rente, kosten- en opbrengstenstijging).

Wijzigingen van één of meerdere van deze uitgangspunten leiden direct tot wijziging van het geprognosticeerde exploitatieresultaat. Bij het maken van keuzes worden de financiële consequenties daarom altijd in de afweging betrokken. De financiële bewaking, eventuele (bij)sturing en rapportage vindt dus plaats op projectniveau (per complex).

Op jaarverslagniveau

De paragraaf Grondbeleid van het jaarverslag geeft onder andere integraal inzicht in de resultaten van de gezamenlijke grondexploitaties. De op projectniveau gemaakte keuzes zijn, zoals hiervoor is aangegeven, in deze paragraaf Grondbeleid opgenomen.
De eerder vastgestelde projectkaders c.q. uitgangspunten van de betreffende projecten worden in beginsel niet ingrijpend gewijzigd opgenomen in de grondexploitatie of de paragraaf Grondbeleid, zonder dat hier (op projectniveau) een geautoriseerd besluit toe is genomen.
De cijfermatige jaarlijkse actualisering van de exploitatiebegrotingen van alle complexen wordt voor de samenstelling van deze paragraaf Grondbeleid dienovereenkomstig gedaan. Allereerst worden de financiële mutaties over het verslagjaar in het rekenmodel verwerkt, actuele ontwikkelingen en inzichten financieel gekwantificeerd en vervolgens ingepland in de restantlooptijd van het complex. Dit resulteert in een geactualiseerd resultaat van het complex.

Financieel resultaat grondexploitaties

Opbouw en indeling grondexploitaties

De grondexploitatie is een onderdeel van het Programma 9 Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting van de programmabegroting. De administratie vindt per complex plaats, verdeeld over drie producten:

- Bouwgrondexploitatie, woningbouw.
- Bouwgrondexploitatie, bedrijventerreinen.
- Bouwgrondexploitatie, gronden (nog) niet in exploitatie.

Tot de producten “bouwgrondexploitatie woningbouw” en “bouwgrondexploitatie bedrijventerreinen” worden de in exploitatie genomen complexen gerekend waarin de gemeente de actieve grondexploitatie voert:

Woningbouwcomplexen:

- de Ploen-Zuid
- Westreenen
- Huize Welleveld
- Vitaal Centrum Duiven
- Vergertlaan
- Diesfeldt
- Akkerwinde

Bedrijventerreinencomplexen:
- InnoFase
- Graafstaete
- Seingraaf
- De Nieuweling

De Ploen-Zuid omvat mede de bedrijvenlocatie op de hoek Rijksweg/Westsingel (terp 7). In de Nieuweling, van oorsprong een complex voor woningbouw en bedrijven, is de huidige voorraad uitgeefbare bouwgrond bestemd voor bedrijven, overigens op een aantal posities met mogelijkheid voor de bouw van een bedrijfswoning.

Voor alle genoemde complexen in exploitatie geldt dat er een onherroepelijk bestemmingsplan van kracht is en dat met uitzondering van Seingraaf een voorraad direct uitgeefbare bouwgrond beschikbaar is. In Seingraaf is (behoudens partieel ophogen van het gebied) nog niet geïnvesteerd in bouwrijpmaken. Naar de huidige inzichten start het bouwrijpmaken in 2016.

Het product “bouwgrondexploitatie, gronden (nog) niet in exploitatie” is onder te verdelen in twee soorten complexen. Allereerst complexen waarin de gemeente in een vroegtijdig stadium een strategische positie heeft ingenomen en die nog niet in exploitatie zijn genomen, kortweg de NIEGG’s. De tweede categorie complexen zijn particuliere grondexploitaties die voor rekening en risico van derden onder het regime van een exploitatieovereenkomst worden ontwikkeld.

gemeentelijke NIEGG-complexen complexen particuliere grondexploitaties
- Ploen-Noord Broekstraat.
- Spoorzone.
- De Ruilgronden.
- Plakse Weide.
- Ploen-Noord Hogeweg.
- Engsestraat.

Complexen particuliere grondexploitaties
- Kloosterkamp (Vivare).
- Ploen-Zuid 3e fase (MVO).
- Achterste Hoek (Heba).
- Truckparking Centerpoort-Noord.
- Heilweg 22 (Gieling).
- Heilweg 3 (Bomers
- Herontwikkelen GrootHandelsCentrum (Hornbach).

Afgesloten complexen
Bij het (administratief) afsluiten van een complex wordt zo nodig voor de nog te maken kosten en nog te realiseren opbrengsten vanuit het complex een storting gedaan in de “Voorziening afgewikkelde complexen”. Verantwoording en dekking van de nagekomen kosten en opbrengsten vindt daarna plaats binnen deze voorziening.
Per 31 december 2015 zijn de volgende complexen administratief afgesloten:
- Droo-Zuid
- Uitbreiden IKEA.

Programmatische uitgangspunten
Woningbouw
In onderstaande tabel staan de woningaantallen weergegeven die de komende jaren gepland staan in de *gemeentelijke* grondexploitaties. Het betreft het jaartal van de verwachte gronduitgifte waarvan is aangenomen dat deze samenvalt met de start van de bouw van de woningen.
De opgenomen aantallen woningen sluiten aan bij de gronduitgifte afgeleid van de recent berekende behoefteraming in Duiven in de periode t/m 2030 en de regionale afspraken over het woningbouwprogramma tot 2020 (rbs. 9 februari 2015). Ook de huidige bestemming van de

bouwgronden is leidend. Ingeval de actualiteit leidt tot een gewijzigd bouwprogramma met nieuwe ruimtelijke kaders zal de gemeente binnen haar bevoegdheden van de Wro de gewijzigde invulling faciliteren (=herprogrammeren).

Tabel planning kaveluitgifte woningbouw gemeentelijke grondexploitatie

Complex/locatie	Totaal	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Ploen-Zuid terp 4	22	8	14								
Ploen-Zuid terp 5	1	1									
Ploen-Zuid terp 6	2	2									
Nieuweling (bedrijfswoning)	7				1	1	1	1	1	1	1
Diesfeldt	1	1									
VCD fase 4	20			10	10						
VCD woonpark	50					13	13	12	12		
Akkerwinde	2	1	1								
Vergertlaan	1	1									
(nog) Niet in exploitatie genomen complexen											
Ploen-Noord Broekstraat	17					1	2	2	2	5	5
Spoorzone Parallelweg	4			2						2	
Totaal	127	14	15	12	11	15	16	15	15	8	6

In aantallen woningen

Niet opgenomen in deze tabel zijn de volgende complexen:

Huize Welleveld: de grondpositie is in 2011 verkocht aan de gecontracteerde ontwikkelaar. De afname en het notarieel transport vinden gefaseerd plaats, afgestemd op de nog te realiseren verkopen. Per 1 januari 2016 zijn de gronden voor 21 woningen nog niet afgenomen.

Westreenen: de gemeentelijke bouwgronden zijn in 2012 aan de gecontracteerde ontwikkelaar verkocht. De afname en het notarieel transport vinden gefaseerd plaats, afgestemd op de nog te realiseren verkopen. Per 1 januari 2016 zijn de gemeentelijke bouwgronden voor 6 woningen nog niet afgenomen.

Vitaal Centrum Duiven, commerciële en maatschappelijke functies
Naast de gronduitgifte voor woningbouw is in het Vitaal Centrum Duiven sprake van gronduitgifte voor commerciële functies volgens onderstaande tabel:

Tabel gronduitgifte commerciële functies Vitaal Centrum Duiven (m² te realiseren bvo)

	2018
Vitaal Centrum Duiven fase 4	1.500
Vitaal Centrum Duiven fase 4 (expeditieruimte)	2.000
Totaal oppervlakte bvo in VCD	3.500

De oppervlakten te realiseren bvo zijn gebaseerd op de actuele inzichten voor fase 4.

Bedrijventerreinen
In de gezamenlijke grondexploitaties is opgenomen de uitgifteprognose van bedrijventerreinen in de periode 2016 t/m 2030 zoals hieronder aangegeven.

Tabel geplande uitgifte m² bedrijventerreinen per jaar

Complex	Totaal	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026 t/m 2030

Complexen in exploitatie												
InnoFase	148.740		30.000			30.000			30.000			58.740
Seingraaf	101.400		10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	8.000	13.400
Graafstaete	42.975	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	2.975
Nieuweling	33.030	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.030
Totaal	326.145	7.000	47.000	17.000	17.000	47.000	17.000	17.000	47.000	17.000	15.000	78.145

De gemiddelde geplande uitgifte in deze periode is bijna 2,5 ha per jaar.

Per complex is de uitgifte nu afgestemd op de uitkomsten van recent onderzoek, waarbij is vastgesteld dat “de uitbreidingsvraag in Duiven uitkomt op gemiddeld 2,4 ha per jaar en de vervangingsvraag op gemiddeld circa 0,1 ha per jaar tot 2025”. De uitgifte van InnoFase is in de lijn van het uitgevoerde onderzoek niet meer gelijkmatig per jaar opgenomen maar vanaf 2017 in een ritme van 3 ha eens per periode van drie jaren.

De geplande uitgifte in de periode vanaf 2026 omvat de restvoorraad van 5,8 ha in Innofase en 2,0 ha voor reguliere bedrijvigheid in de overige complexen die nu al in exploitatie zijn. Dit is gezamenlijk gemiddeld minder dan 1,5 ha per jaar. Vooralsnog zien wij dit als restcapaciteit voor de periode vanaf 2026, waarvan nu de noodzaak/behoefte (nog) niet is onderderbouwd. In afwachting van valide onderbouwing van de marktvraag na 2025 na de uitkomsten van het nu lopende provinciaal onderzoek naar de regionale programmering van werklocaties is nu in de risicoparagraaf van het weerstandsvermogen nu een eerste maatregel getroffen.

Uitgangspunten en parameters
In deze paragraaf worden de uitgangspunten en parameters beschreven die ten grondslag liggen aan de (actualisatie van de) grondexploitatieberekeningen van de complexen.

Rentepercentage
Er is gerekend met een rentepercentage van 2,17 over de gehele looptijd.

Parameter voor kostenstijging
In de berekeningen is de parameter voor kostenstijging gesteld op gemiddeld jaarlijks 1%. Dit sluit aan op het concernbrede gehanteerde percentage van de algemene uitkering voor de komende vier jaren.

Parameter voor opbrengstenstijging
Er is nu aangenomen dat in alle complexen gedurende de gehele looptijd geen ruimte is voor een jaarlijkse opbrengstenstijging.

Prijspeil
Uitgegaan is van het actuele prijspeil 1 januari 2016 voor alle kosten en opbrengsten.

Kostencalculaties
In de initiatieffase van plannen zijn de calculaties gebaseerd op samengestelde elementprijzen. Naarmate de voorbereiding en uitwerking vordert vindt op basis van definitief ontwerp een verfijning plaats op besteksniveau.

Planontwikkelingskosten
De opgenomen ramingen voor plan(ontwikkelings)kosten zijn afgestemd op het deel inzet van de gemeentelijke personeelsformatie die wordt ingezet voor de grondexploitatie zoals opgenomen in de gemeentelijke meerjarenbegroting 2016 t/m 2019 en de te maken externe plan(ontwikkelings)kosten.

Gronduitgifteprijzen
Ingevolge de Nota grondbeleid worden uitgifteprijzen *“marktconform bij de toekomstige bestemming”* vastgesteld. Eind 2015 hebben wij wederom opdracht verstrekt tot het uitvoeren van een extern onderzoek naar bepaling en onderbouwing van marktconforme en realistische

grondopbrengsten in een aantal complexen, uitgesplitst en gespecificeerd naar de verschillende typen vastgoed.
Op hoofdlijnen is de uitkomst van het onderzoek dat de grondwaarden voor woningbouwlocaties gelijk zijn gebleven.
Voor bedrijvenkavels is over het algemeen de grondwaarde iets afgenomen, afhankelijk van locatie, ligging en functie. Een kans op verdere daling kavelprijzen is nu niet voorzien.
De uitkomsten van dit onderzoek hebben wij verwerkt in de nu geactualiseerde ramingen van de grondopbrengsten. Daarbij is vanuit behoedzaamheid gekozen voor het gemiddelde van de aangegeven bandbreedtes. De geactualiseerde uitgifteprijzen zijn marktconform in de huidige vastgoedmarkt.

R*eserveringen/fondsafdrachten*
In de grondexploitaties wordt rekening gehouden met afdrachten voor de volgende doelen:
- Fonds bovenwijkse voorzieningen.
- Fonds toekomstig onderhoud (wegen).
- Fonds sociale huisvesting.
- Startkapitaal Parkmanagement bedrijventerreinen.

Deze reserveringen zijn vanwege individuele keuzes in relatie tot de berekende resultaten van individuele complexen in het verleden niet op alle exploitaties eenduidig toegepast.

Voor de afdracht *"Bovenwijks"* geldt, dat de grondexploitaties woningbouw en bedrijventerrein meestal met een afdracht van € 5/m² uitgeefbaar terrein worden belast.

Aan de reservering *Toekomstig onderhoud* (wegen) ligt het raadsbesluit van 11 september 2000 ten grondslag, dat uitgaat van een percentage van het onderhoudsbudget van het betreffende plan. Het gekapitaliseerde bedrag van dit percentage wordt voor afdracht aan het onderhoudsfonds in de grondexploitatie opgenomen. De afdracht is op basis van ervaringscijfers bepaald op € 10 per m² uitgeefbaar terrein.

Volgens de Structuurvisie 2009, in aansluiting op het raadsbesluit "Kleinschalige inbreidingsplannen woningbouw 2004" voeden ontwikkelaars het *Fonds sociale huisvesting* met € 10.000 per te bouwen woning, voor zover zij geen 50% sociale woningbouw realiseren.

In 2015 is een nieuwe Structuurvisie vastgesteld. Daarin is ook een nieuw regime van kostenverhaal/fondsafdrachten opgenomen. Dit nieuwe regime zal successievelijk worden toegepast in de nieuw vast te stellen grondexploitaties.

Voor de uit te geven bedrijventerreinen is een verplichte deelname aan *parkmanagement* voorgeschreven. Het parkmanagement wordt ondergebracht in aparte rechtspersonen. Vanuit de Grondexploitatie wordt hiervoor eenmalig € 1 per m² gronduitgifte als startkapitaal afgedragen.

Berekening financieel resultaat grondexploitaties
Inleiding
In de vorige paragraaf zijn de uitgangspunten en parameters beschreven die ten grondslag liggen aan de actualisatie van de exploitatieopzetten van de diverse complexen. Hierdoor zijn alle grondexploitaties op een uniforme manier geactualiseerd.

Boekwaarden
In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de boekwaarden van de complexen in het verslagjaar weergegeven. Daaruit blijkt dat de boekwaarde van de investeringen per saldo met bijna € 2,0 mln. is afgenomen van € 31,0 mln. naar € 29,0 mln.

Ontwikkeling boekwaarden grondexploitatie in 2015

Complex	Boekwaarde 1-1-2015	Mutatie 2015	Boekwaarde 1-1-2016

Woningbouw			
De Ploen-Zuid	4.428.962	-75.059	4.353.903
Vergertlaan 2	179.824	4.071	183.895
Diesfeldt (Groessen)	- 301.777	-11.193	-312.970
Droo-Zuid	109.851	- 109.851	0
Westreenen	884.238	-513.687	370.551
Welleveld	2.318.417	-12.983	2.305.434
Vitaal Centrum	2.776.693	-3.160.645	-383.952
Akkerwinde	36.047	6.022	42.069
Totaal	**10.432.255**	**-3.873.325**	**6.558.930**
Bedrijventerreinen			
De Nieuweling	- 1.870.876	-23.468	-1.894.344
InnoFase	1.789.121	863.579	2.652.699
Seingraaf	10.712.925	634.787	11.347.712
Graafstaete	5.467.822	248.825	5.716.647
Totaal	**16.098.992**	**1.723.723**	**17.822.714**
Totaal in exploitatie	**26.531.247**	**-2.149.602**	**24.381.644**
Niet in exploitatie genomen gronden			
Ploen-Noord Hogeweg	40.200	2.950	43.150
Ploen-Noord Broekstraat	239.094	10.910	250.004
Spoorzone	1.505.550	85.543	1.591.093
Ruilgronden	653.328	1.199.831	1.853.159
Plakse Weide	75.815	3.494	79.309
Engsestraat	2.006.930	-1.130.405	876.525
Particuliere exploitaties met exploitatiebijdrage			
Kloosterkamp (Vivare)	-73.401	-4.157	-77.558
Ploen-Zuid MVO	132.898	4.547	137.445
Achterste Hoek	-89.132	-1.647	-90.779
Heilweg 22/ loc Gieling	63.314	-74.480	-11.166
Uitbreiding IKEA	-176.595	176.595	0
Herontwikkeling GHC	50.653	- 84.861	- 34.209
Totaal	**4.428.654**	**188.320**	**4.616.973**
Totaal generaal	**30.959.902**	**- 1.961.282**	**28.998.617**

Bedragen in €

Resultaten grondexploitatie complexen

Resultaat 2015

Het resultaat van de per 31 december 2015 afgesloten complexen (Droo-Zuid en Uitbreiden IKEA) is € 523.816. Hier zit bij inbegrepen een storting in het fonds betaalbare woningbouw van € 74.190. Na bestemming is de winst hierdoor € 449.626. De aanvulling van de verliesvoorziening is berekend op € 856.064. De aanvulling van de voorziening afgewikkelde complexen bedraagt € 98.935. De bijdrage in het Vitaal Centrum levert een nadeel op van € 1.088.255. Zie voor meer informatie de analyse verderop in deze paragraaf. Het nadelige resultaat van de grondexploitatie na bestemming over 2015 is per saldo € 1.593.628.

Aanvulling verliesvoorziening	- € 856.064
Aanvulling voorziening afgewikkelde complexen	- € 98.935
Afsluiten complexen Droo-Zuid en Uitbreiden IKEA	€ 449.626
Resultaat grondexploitatie 2015	- € 505.373

Toekomstbeeld resultaten
In onderstaande tabel zijn per complex aangegeven de boekwaarde (saldo van reeds gemaakte kosten en opbrengsten per 1 januari 2016) en de te verwachten kosten en opbrengsten vanaf 2016. Dit resulteert in een saldo c.q. resultaat op eindwaarde, ofwel het voorgecalculeerde resultaat op de datum dat naar verwachting het totale complex (gebied) gerealiseerd is. Aangezien de verschillende complexen verschillende einddata kennen, zijn de resultaten naar 1 januari 2016 contant gemaakt (= op startwaarde) om ze onderling vergelijkbaar te maken.

Tabel resultaten in exploitatie genomen complexen

			Nominaal		-=voordelig	+=nadelig
	Einddatum exploitatie	Boekwaarde	Nog te realiseren		Resultaat 1-1-2016	
Complex		1-1-2016	Kosten	Opbrengste	Eindwaarde	Startwaarde
Woningbouw						
de Ploen-Zuid	31-12-2019	4.353.903	1.728.035	2.572.327	3.815.353	3.501.395
Westreenen	31-12-2018	370.551	652.752	729.168	319.706	299.765
Huize Welleveld	31-12-2018	2.305.434	277.912	2.657.500	-1.530	-1.434
Vitaal Centrum Duiven	31-12-2024	-383.952	5.286.620	5.108.752	-30.299	-24.976
Vergertlaan	31-12-2017	183.895	35.000	151.000	72.167	69.134
Akkerwinde	31-12-2017	42.069	59.325	190.350	-89.816	-86.041
Diesfeldt	31-12-2016	-312.970	265.296	169.400	-222.832	-218.099
Subtotaal		6.558.930	8.304.850	11.578.497	3.862.750	3.539.744
Bedrijventerreinen						
InnoFase	31-12-2029	2.652.699	3.741.915	23.105.200	-18.691.222	-13.839.174
Seingraaf	31-12-2027	11.347.712	6.502.274	17.953.000	2.076.180	1.604.665
Graafstaete	31-12-2026	5.716.647	1.459.647	6.509.233	1.468.334	1.159.491
de Nieuweling	31-12-2026	-1.894.344	2.002.000	3.682.105	-4.358.414	-3.441.685
Subtotaal		17.822.714	13.705.834	51.249.538	-19.505.122	-14.516.704
Totaal		**24.381.644**	**22.010.684**	**62.828.035**	**-15.642.372**	**-10.976.960**

Alle bedragen in €

In het resultaat staan de complexen de Ploen-Zuid, Westreenen, Vergertlaan, Seingraaf en Graafstaete als verliesgevend opgenomen. De Voorziening verliesgevende complexen is hiervoor op peil gebracht.

De resultaatpotentie van de totale grondexploitatie op lange termijn is nu berekend op een overschot van per saldo € 11.0 mln. (startwaarde). In het vorige jaarverslag was de vergelijkbare resultaatpotentie berekend op per saldo € 13,2 mln., een vermindering van ongeveer 17%.

Verliesvoorziening
Voor exploitaties met een geraamd tekort wordt een voorziening (op eindwaarde) getroffen om de berekende toekomstige tekorten af te dekken. Dit is een wettelijk voorgeschreven maatregel.

Te treffen voorziening verliesgevende complexen

Complexen in exploitatie		
de Ploen Zuid	3.815.353	
Westreenen	319.706	
Vergertlaan	72.167	
Seingraaf	2.076.180	
Graafstaete	1.468.334	
		7.751.740
Complexen niet in exploitatie		
Ploen Zuid MVO	150.000	
Kloosterkamp	224.000	
		374.000
Totaal benodigde voorziening		8.125.740
Te corrigeren met voorziening vorig jaarverslag		7.269.676
Aanvulling voorziening per 31 december 2015		856.064

Alle bedragen in €

Complexen niet in exploitatie genomen gronden

Deze complexen kunnen als volgt worden gerubriceerd:

Gemeentelijke complexen (NIEGG)
- de Ploen–Noord Broekstraat.
- de Ploen-Noord Hogeweg.
- Spoorzone.
- Ruilgronden.
- Plakse Weide.
- Engsestraat.

Complexen particuliere grondexploitaties
- Kloosterkamp (Vivare).
- Ploen-Zuid 3e fase (MVO).
- Achterste Hoek (Heba).
- Truckparking Centerpoort- Noord.
- Heilweg 22 (Gieling).
- Heilweg 3 (Bomers)
- Uitbreiden IKEA.
- Herontwikkelen GrootHandelsCentrum.

De agrarische gronden in de *gemeentelijke strategische complexen* worden van jaar tot jaar verpacht; het woonhuis aan de Welleveldsestraat in de Spoorzone is verhuurd. Eén agrarisch perceel aan de Nieuwgraafsestraat is gedeeltelijk in gebruik als gemeentelijk gronddepot en voor een deel verhuurd aan de initiatiefnamer van het zonnepark. Een aantal percelen in de Spoorzone wordt beheerd en onderhouden als openbaar groen.

Ontwikkelingsperspectief gemeentelijke strategische gronden
Bij raadsbesluit van 4 februari 2013 is vastgesteld dat voor de locaties Saturnus, Broekstraat oostzijde en Engsestraat noordzijde en twee locaties in de Spoorzone met een heersende woonbestemming een reëel en stellig voornemen bestaat deze locaties in de nabije toekomst te bebouwen. Uitgaande van de huidige boekwaarde na eerdere afwaardering van deze potentiele ontwikkellocaties is vastgesteld dat de beoogde ontwikkeling met een sluitende grondexploitatie kan worden gerealiseerd.

Ook is daarbij vastgesteld dat voor de locaties de Ploen-Noord-Hogeweg, Plakse Weide en een aantal percelen in de Spoorzone nu vooralsnog geen stellig en reëel voornemen bestaat de locaties in de nabije toekomst t/m 2022 te bebouwen. De boekwaarde van deze locaties is afgewaardeerd en “bevroren” op het niveau van de agrarische waarde. Uit het meest recente STEC rapport blijkt dat we deze bevriezing voor 2015 los kunnen laten in verband met de stijging van de marktwaarde.

Met het vaststellen van de Structuurvisie Duiven 2015 is de ruimtelijke visie van de gemeente Duiven herzien. De Commissie BBV heeft een aantal wijzigingen in het BBV met ingang van 1 januari 2016 aangekondigd. Beide zaken hebben gevolgen voor de waardering van de gemeentelijke strategische gronden die nu zijn ingedeeld in de NIEGG-categorie. Ook de uitkomsten van het nu lopende provinciaal onderzoek naar de toekomstige behoefte aan werklocaties is hierin relevant. In het tweede kwartaal van 2016 wordt hierover een apart voorstel aan uw raad voorgelegd, onder het voorbehoud dat de aangekondigde BBV-wijzigingen dan definitief zijn vastgesteld. Vooruitlopende is nu een eerste aanleg een risicoreservering opgenomen in het weerstandsvermogen.

Actualiteit complexen particuliere grondexploitaties
Kloosterkamp wordt ontwikkeld door Vivare. De laatste woningen zijn in aanbouw. Ter dekking van het gemeentelijk aandeel in de kosten van de herinrichting van de Heilweg en ter dekking van de vertragingskosten is eerder een verliesvoorziening getroffen.

Op de locatie *Ploen-Zuid 3e fase (MVO)* ,die onder het regime van een exploitatieovereenkomst wordt ontwikkeld door en voor rekening en risico van MVO, zijn alle woningen gereed. In 2016 wordt de overeenkomst afgewikkeld en aansluitend kan het complex administratief worden afgesloten. Eerder is vanwege het niet toereikende budget voor plankosten een voorziening getroffen. Vooralsnog lijkt de getroffen voorziening toereikend.

Voor de bouw van acht woningen aan de *Achterste Hoek* voor eigen rekening en risico door een ontwikkelaar onder het regime van een exploitatieovereenkomst, is de bouwvergunning 1e fase verleend. De bouw is echter nog niet gestart.

Voor de realisatie van de *Truckparking Centerpoort-Noord* is met de initiatiefnemer een anterieure exploitatieovereenkomst aangegaan. Het bestemmingsplan is na uitspraak van de Raad van State onherroepelijk.

Met twee particuliere initiatiefnemers zijn anterieure exploitatieovereenkomsten aangegaan voor woningbouwontwikkeling aan de Heilweg te Duiven. Beide bestemmingsplannen zijn onherroepelijk; de woningbouw is gestart.

Voor de herontwikkeling van het GrootHandelsCentrum in Centerpoort-Nieuwgraaf is met de initiatiefnemer een anterieure ontwikkelovereenkomst aangegaan. Er is beroep ingesteld tegen het ruimtelijk besluit.

Het complex "uitbreiden IKEA" is per balansdatum administratief afgesloten. Het resultaat is overeenkomstig de voorschriften vooralsnog meegenomen in de resultaatbestemming 2015.

Risicoanalyse Grondexploitaties

Inleiding
De actieve grondexploitatie is voor de gemeente een bedrijfsmatig proces, dat zich over de langere termijn voltrekt. Kenmerkend is het doen van omvangrijke voorinvesteringen die later in de tijd door gronduitgifte worden terugverdiend. Gelet op de planperiode (einddatum van het langstlopende complex is ultimo 2029) en de geprognosticeerde omzetten zijn aan het exploiteren van gronden risico’s verbonden. Afhankelijk van het stadium waarin de exploitatie c.q. uitvoering van het betreffende complex zich bevindt, zal het risico afnemen naarmate de einddatum van de grondexploitatie nadert.
Te onderscheiden zijn:
- Algemene economische risico’s.

- Projectgebonden risico's.

Uitgangspunt is dat de risico's zoals nu gepresenteerd, worden meegenomen in het gemeentelijk weerstandsvermogen. Hierna worden deze "bedrijfsrisico's" beschreven en nader gekwantificeerd. Bij de kwantificering wordt tevens betrokken de mate waarin zich een eventueel risico kan voordoen.

Algemene economische risico's
Vooral bij het in exploitatie nemen van redelijk omvangrijke uitleg- en uitbreidingslocaties loopt de gemeente vanwege de relatief lange looptijd en hoge omzetten financiële risico's.
In het algemeen zijn aan het exploiteren van ruimtelijke plannen de volgende risico's verbonden:
- De uitgifte van bouwgronden start later, terwijl de voorinvesteringen al wel (deels) zijn gedaan. De fasering van de investeringen en opbrengsten in de tijd verlopen niet volgens oorspronkelijke inschatting/planning waardoor er renteverliezen optreden.
- Aan de kostenkant dient zich een rentestijging aan, die niet kan worden gecompenseerd door een verhoging van de opbrengsten uit grondverkoop.

Een deel van deze risico's (o.a. de rentebijschrijving op de boekwaarde) is niet of nauwelijks beïnvloedbaar. De overige risico's zijn enigszins beïnvloedbaar door het bepalen van de investering- en uitgiftemomenten.

Uit bedrijfseconomisch oogpunt is het verstandig om uit te gaan van een "reëel en behoedzaam scenario", dat zich kenmerkt door de volgende zaken:
- Een stijging van het rentepercentage met 1,0 procentpunt.
- Stagnering in de gronduitgifte, vertragingsrisico met één (woningbouw) of drie jaar (bedrijven).

Wanneer dit scenario wordt doorgerekend, geeft dit een verslechtering van de exploitatieresultaten te zien volgens onderstaande tabel:

Verslechtering op contante waarde van een hogere parameter rente (3,17% i.p.v. 2,17%)	
Complexen woningbouw	54.526
Complexen bedrijventerreinen	1.980.053
Totaal	2.034.579
Verslechtering als gevolg van vertraging in de uitgifte boven de reeds aangenomen uitfasering	
Complexen woningbouw (één jaar)	257.084
Complexen bedrijventerreinen (drie jaar)	2.785.517
Totaal	3.042.601

Bedragen in €

In de lijn van de Paragraaf weerstandsvermogen behoeven deze uitkomsten een waardering middels calculatie van de kans dat het mogelijk deficit zich voordoet.

Rentestijging
Een stijging van het rentepercentage met in het slechtste geval 1,0 procentpunt:

Minimum	€ 0
Maximum	€2.034.579
Kansscore : 4	80% (komt gemiddeld één maal per jaar voor)
Gemiddeld	€ 813.831

De huidige marktrente is historisch laag. Het is reëel te veronderstellen dat de rente in de exploitatieperiode stijgt.

Vertragingsrisico
Er is berekend, dat in de woningbouwcomplexen gedurende één jaar geen bouwrijpe gronden worden verkocht en in de bedrijvencomplexen drie jaren geen bouwrijpe gronden worden verkocht.

Deze aanname resulteert in een nadeel van € 257.084 in de woningbouwcomplexen en € 2.785.517 in de complexen bedrijventerreinen. Eerder werd gerekend met een vertraging van twee jaar. Echter vanwege het aanbod van bestaande bedrijfspanden en ook de verondersteld optimistische uitgifteprognoses is het nu realistisch in de complexen met bedrijfsgronden te kiezen voor een hogere risicoinschatting.

Minimum	€ 0
Maximum	€3.042.601
Kansscore : 4	80% (komt gemiddeld één maal per jaar voor)
Gemiddeld	€ 1.217.040

Voorraadrisico bedrijfsgronden na 2025
De provinciale raming voor de behoefte aan bedrijfsgrond in Duiven gedurende de periode 2016 t/m 2025 is 2,5 ha per jaar. De uitgifteplanning is daarmede in overeenstemming. De prognose wordt door de opsteller, de provincie Gelderland als optimistisch gekenmerkt.

In de periode daarna van 2026 t/m 2030 is gepland de uitgifte van bijna 8 ha bedrijfsgrond in de complexen die nu al in exploitatie zijn genomen. De grondwaarde daarvan is ruim € 12,2 mln. De aanname dat deze opbrengst niet wordt gerealiseerd is nu als nieuwe risicocomponent opgenomen.

Minimum	€ 0
Maximum	€ 12.221.568
Kansscore : 1	20% (komt gemiddeld minder dan één maal per vijf jaar voor)
Gemiddeld	€ 1.222.157

Voorraadrisico nog in exploitatie te nemen bedrijfsgronden na 2025
In de periode van 2026 t/m 2030 is de uitgifte gepland van 4,5 ha in een nog in exploitatie te nemen ingenomen strategische grondpositie. Louter voor de risicobepaling wordt nu verondersteld dat het risico bestaat dat de strategische grondpostie niet in exploitatie wordt genomen.

Minimum	€ 0
Maximum	€ 542.055
Kansscore : 4	80% (komt gemiddeld één maal per jaar voor)
Gemiddeld	€ 216.822

Projectgebonden risico's
Hierna worden de specifiek projectgebonden risico's van de in exploitatie genomen gronden nader toegelicht en waar mogelijk gekwantificeerd.

Toereikendheid plankostenbudgetten
Als gevolg van de recessie is het reëel te veronderstellen dat er een risico bestaat dat noodgedwongen programmawijzigingen optreden. Ook kan sprake zijn van langere doorlooptijden van de in exploitatie genomen complexen. De ervaring leert dat er hierdoor een reële kans is dat in de complexen geraamde plankostenbudgetten niet toereikend zijn.

Minimum	€ 0
Maximum	€ 400.000
Kansscore : 4	80% (komt gemiddeld één maal per jaar voor)
Gemiddeld	€ 160.000

Bodem- en/of grondwaterverontreiniging en archeologische bodemschatten
In het traject van het opstellen van een ontwerp-bestemmingsplan wordt uitvoerig onderzoek gedaan naar de kwaliteit van de bodem en het grondwater. Voor aangetroffen verontreinigingen

worden de saneringskosten in de calculaties meegenomen. Er is echter bepaald geen zekerheid dat alle te saneren verontreinigingen bekend zijn. Hetzelfde geldt voor de mogelijke aanwezigheid van behoudenswaardige archeologische bodemschatten.

Minimum	€ 0
Maximum	€ 500.000
Kansscore : 2	40% (komt gemiddeld één maal per vijf jaren voor)
Gemiddeld	€ 100.000

Kloosterkamp
In het complex *Kloosterkamp* is nog sprake van een risico op niet toereikend planontwikkelings kostenbudget als gevolg van de langere realisatietermijn.

Minimum	€ 0
Maximum	€ 100.000
Kansscore : 4	80% (komt gemiddeld één maal per jaar voor)
Gemiddeld	€ 40.000

Vitaal Centrum Duiven
In het Vitaal Centrum Duiven zijn in 2014 en 2015 belangrijke vorderingen gemaakt. De verwervingen zijn afgerond, het gebouw in fase 2 is gereed en de bouwkavel voor de vestiging van een supermarkt aan de Kastanjelaan (fase 3) is verkocht. Voorts is er nu een actuele kostenbegroting op besteksniveau voor het bouw- en woonrijpmaken van het gebied. Voor de eerder als PM aangemerkte risicoposten (stijging bouwkosten, stijging kosten bouw- en woonrijpmaken, procedurekosten en planschadevergoedingen) is het risicoprofiel zodanig verlaagd, dat die binnen de exploitatie van het VCD kunnen worden opgevangen.

Nu wordt ingeschat dat het realiseren van de geraamde grondwaarde voor fase 4 (commerciële - en woonfuncties) in 2018 en 2019 onder druk staat. De aanname nu is dat door mogelijk noodzakelijke herprogrammering een lagere grondwaarde wordt gerealiseerd.

Minimum	€ 0
Maximum	€ 600.000
Kansscore : 2	40% (komt gemiddeld één maal per vijf jaren voor)
Gemiddeld	€ 120.000

Samenvatting
De risico’s die het exploiteren van gronden met zich meebrengt, zijn in vorige paragrafen beschreven en gekwantificeerd. In onderstaand overzicht wordt de vertaling van de gewogen risico’s naar het gemeentelijk weerstandsvermogen weergegeven.

Risico's grondexploitatie

	Min. risico	Max. risico	Kans	Gewogen max. risico	Gewogen gem. risico
Algemene risico's					
Rentestijging (3,17% i.p.v. 2,17%)	0	2.034.579	80%	1.627.663	813.831
Eén jaar vertraging in uitgifte woningbouwgronden	0	257.084	80%	205.667	102.833
drie jaar vertraging in uitgifte bedrijventerreinen	0	2.785.517	80%	2.228.414	1.114.207
voorraadrisico bedrijfsgronden in exploitatie na 2025	0	12.221.568	20%	2.444.314	1.222.157
voorraadrisico bedrijfsgronden NIEGG na 2025	0	542.055	80%	433.644	216.822

Projectgebonden risico's					
Ontoereikend plankostenbudget grex-complexen	0	400.000	80%	320.000	160.000
Bodem-/grondwaterverontreiniging/ archeologie	0	500.000	40%	200.000	100.000
Ontoereikend plankostenbudget Kloosterkamp	0	100.000	80%	80.000	40.000
lagere grondwaarde Vitaal Centrum Duiven fase 4 na herprogrammeren	0	600.000	40%	240.000	120.000
Totalen	**0**	**19.440.802**		**7.779.701**	**3.889.851**

Bedragen in €

De cijfers in de tabel zijn louter een momentopname. Bij het opstellen van de begroting 2017 wordt het risicoprofiel wederom geactualiseerd.

Verschillenanalyse paragraaf Grondbeleid ultimo 2014 met ultimo 2015

Inleiding

In dit hoofdstuk worden de verschillen betreffende de uitkomsten van de paragraaf Grondbeleid 2015 vergeleken met het Jaarverslag 2014. Alle aspecten die van invloed zijn op het uiteindelijke exploitatieresultaat van € 11,0 mln. positief worden hier weergegeven. Vervolgens worden ook de verschillen van de exploitatieresultaten op startwaarde 1 januari 2015 per complex geanalyseerd. De verschillenanalyse per complex is samengevat en in één overzicht verwerkt.

		-=voordelig	+=nadelig	+2,17% index	- = nadelig + = voordelig
Complex	Eind	Resultaat 1-1-2016		Resultaat	Verschil
	jaar	Eindwaarde	Startwaarde 2016	Startwaarde 2015	2015- 2016
Woningbouw					
Ploen-Zuid	2019	3.815.353	3.501.395	3.598.801	97.406
Westreenen	2018	319.706	299.765	306.411	6.646
Huize Welleveld	2018	-1.530	-1.434	- 1	1.433
Vitaal Centrum	2024	-30.299	-24.976	-28.748	-3.772
Vergertlaan	2017	72.167	69.134	76.250	7.116
Akkerwinde	2017	-89.816	-86.041	-72.743	13.298
Diesfeldt	2016	-222.832	-218.099	-215.397	2.702
Subtotaal		3.862.750	3.539.744	3.664.574	124.830
Bedrijventerreinen					
InnoFase	2029	-18.691.222	- 13.839.174	-15.415.156	-1.575.982
Seingraaf	2027	2.076.180	1.604.665	915.002	-689.663
Graafstaete	2026	1.468.334	1.159.491	653.315	- 506.176
Nieuweling	2026	-4.358.414	-3.441.685	-3.494.259	-52.573
Subtotaal		-19.505.122	-14.516.704	-17.341.099	2.824.394
Totaal		**-15.642.372**	**-10.976.960**	**-13.676.524**	**2.699.564**

De verschillenanalyse vindt plaats tussen de grondexploitaties peildata 1 januari 2015 en 1 januari 2016. Om de resultaten onderling vergelijkbaar te maken, is het resultaat van het jaarverslag 2014 geïndexeerd met een jaar rentestijging van 2,17%.

Het eindresultaat op startwaarde bedraagt per saldo € 10.976.960 (positief) per 1 januari 2016. De afname van het totaalresultaat ten opzichte van vorig jaar met € 2.699.564 is toe te rekenen aan:
- De latere geplande gronduitgifte in de bedrijventerreinen.
- Verlenging van de uitgiftetermijnen voor bouwrijpe gronden.
- Neerwaartse bijstellingen van een aantal grondwaarden.
- Budgetten voor communicatie, promotie/ acquisitie en inschakeling van bedrijfsmakelaar(s).
- Bijstelling van de budgetten voor planontwikkelingskosten op basis van doorbelasting van de tijdbesteding van de ambtelijke organisatie.

Prognose uitname Grondexploitatie

Naarmate de realisatie van de complexen van de grondexploitatie vordert, is het mogelijk te berekenen in hoeverre uitname van middelen aan de orde kan zijn. In de Nota Grondbeleid is de gedragslijn daarvoor vastgelegd. Kort samengevat is die:

“Indien het bedrijfsresultaat voldoende degelijk is en wanneer de negatieve boekwaarde van een complex groter is dan de betrouwbaar geraamde nog te maken kosten dan kan het meerdere tussentijds veilig als winst verantwoord worden.”

Vennootschapsbelasting
De wet modernisering Vpb-plicht treedt per 1 januari 2016 effectief in werking. Concreet betekent dit dat de gemeente Duiven belastingplichtig wordt voor de heffing van de vennootschapsbelasting over winsten uit de grondexploitatie. In de nu gepresenteerde cijfers van de grondexploitatie is nog geen rekening gehouden met deze belasting. Inhoudelijk is de vennootschapsbelastingplicht in deze jaarrekening opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen.

Berekende uitname per ultimo 2015
In onderstaande tabel is de uitname uit de winstgevende complexen over de periode 2016 t/ m 2029 zichtbaar gemaakt. Per balansdatum is tussentijds geen winst genomen. De jaarlijkse tussentijdse uitnamen zijn in onderstaande tabel op *eindwaarde* weergegeven.

Tijdstip te verwachten uitname winst per ultimo

Complex	2016	2017	2018	2019	2020	2021 t/m 2029
De Nieuweling	0,27	0,38	0,38	0,39	0,40	2,54
Diesfeldt	0,23	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Akkerwinde	0,0	0,09	0,0	0,0	0,0	0,0
InnoFase	0,0	0,0	0,0	0,0	2,91	15,79
Totaal per jaar	0,50	0,47	0,38	0,39	3,31	18,33
Cumulatief	0,50	0,97	1,35	1,74	5,05	23,36

Bedragen in mln. €

Ten opzichte van vorig jaar is de berekende uitname over de periode 2016 t/m 2029 op eindwaarde teruggelopen van € 31,3 mln. naar € 23,4 mln.

Volledigheidshalve: winsten uit de grondexploitatie worden vanaf 2016 belast met de heffing van de vennootschapsbelasting. Hiermede is in deze tabel geen rekening gehouden.

Winstbestemming
De gerealiseerde winsten uit de grondexploitatie zijn uitsluitend bestemd voor het weer op peil brengen van de Algemene Reserve.

Voor alle duidelijkheid: de gepresenteerde cijfers van winstuitname zijn louter ramingen die nog moeten worden gerealiseerd. Er is dus spake van risico's.

Jaarrekening - Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

1 Overzicht van baten en lasten per programma
2 Toelichting overzicht van baten en lasten per programma
3 Inkomsten
4 Financiële positie

Overzicht van baten en lasten per programma

In onderstaande overzichten presenteren wij eerst de lasten en baten per programma vóór bestemming, vervolgens de resultaatbestemming (mutaties in de reserves) en daarna een totaaloverzicht met de resultaten per programma na bestemming.

Lasten, baten en saldo per programma vóór bestemming

In onderstaande tabellen staan achtereenvolgens aangegeven de cijfers van de jaarrekening 2014, de begroting 2015 voor wijziging (primitieve begroting 2015, zoals deze is vastgesteld door de raad op 10 november 2014), de begroting 2015 na wijziging (begroting na alle verwerkte begrotingswijzigingen), de jaarrekening 2015 en het saldo 2015 (begroting 2015 na wijziging minus rekening 2015).

Bestuur	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2014	2015 v.w.	2015 n.w.	2015	2015
Lasten	4.875	4.440	4.403	4.194	209
Baten	433	418	424	432	8
Gerealiseerd totaal saldo	**- 4.442**	**- 4.022**	**- 3.980**	**- 3.762**	**217**

(Bedragen x € 1.000)

Openbare orde en veiligheid	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2014	2015 v.w.	2015 n.w.	2015	2015
Lasten	1.291	1.431	1.377	1.318	60
Baten	20	30	30	31	1
Gerealiseerd totaal saldo	**- 1.271**	**- 1.401**	**- 1.347**	**- 1.287**	**61**

(Bedragen x € 1.000)

Openbare ruimte	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2014	2015 v.w.	2015 n.w.	2015	2015
Lasten	6.859	6.454	6.107	7.040	- 933
Baten	3.044	2.299	2.227	3.635	1.408
Gerealiseerd totaal saldo	**- 3.815**	**- 4.155**	**- 3.880**	**- 3.405**	**475**

(Bedragen x € 1.000)

Economische Zaken	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2014	2015 v.w.	2015 n.w.	2015	2015
Lasten	245	383	309	264	45
Baten	51	145	54	26	- 28
Gerealiseerd totaal saldo	**- 194**	**- 238**	**- 254**	**- 238**	**17**

(Bedragen x € 1.000)

Onderwijs en Jeugd	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2014	2015 v.w.	2015 n.w.	2015	2015
Lasten	4.892	4.585	5.083	4.838	245
Baten	407	120	114	118	4
Gerealiseerd totaal saldo	**- 4.485**	**- 4.465**	**- 4.969**	**- 4.720**	**249**

(Bedragen x € 1.000)

Vrijetijdsbesteding	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2014	2015 v.w.	2015 n.w.	2015	2015
Lasten	2.787	2.745	2.779	2.545	235

Vrijetijdsbesteding	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2014	2015 v.w.	2015 n.w.	2015	2015
Baten	401	369	412	335	- 76
Gerealiseerd totaal saldo	**- 2.386**	**- 2.376**	**- 2.367**	**- 2.209**	**158**

(Bedragen x € 1.000)

Sociale voorziening en Maatschappelijke Dienstverlening	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2014	2015 v.w.	2015 n.w.	2015	2015
Lasten	18.432	13.939	13.892	13.166	726
Baten	9.143	6.301	6.168	6.172	3
Gerealiseerd totaal saldo	**- 9.289**	**- 7.738**	**- 7.723**	**- 6.994**	**729**

(Bedragen x € 1.000)

Milieu	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2014	2015 v.w.	2015 n.w.	2015	2015
Lasten	3.240	3.393	3.358	3.537	- 178
Baten	3.534	3.437	3.032	3.189	156
Gerealiseerd totaal saldo	**294**	**44**	**- 326**	**- 348**	**- 22**

(Bedragen x € 1.000)

Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2014	2015 v.w.	2015 n.w.	2015	2015
Lasten	7.323	9.004	8.825	9.521	- 696
Baten	5.632	8.134	7.617	6.336	- 1.281
Gerealiseerd totaal saldo	**- 1.691**	**- 870**	**- 1.208**	**- 3.186**	**- 1.977**

(Bedragen x € 1.000)

Sociaal Domein	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2014	2015 v.w.	2015 n.w.	2015	2015
Lasten	0	12.706	12.004	10.745	1.259
Baten	0	11.989	11.740	11.658	- 82
Gerealiseerd totaal saldo	**0**	**- 717**	**- 264**	**913**	**1.177**

(Bedragen x € 1.000)

Algemene Dekkingsmiddelen	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2014	2015 v.w.	2015 n.w.	2015	2015
Lasten	1.818	1.024	723	272	452
Baten	30.417	25.636	26.309	26.303	- 6
Gerealiseerd totaal saldo	**28.599**	**24.612**	**25.585**	**26.031**	**446**

(Bedragen x € 1.000)

Onvoorzien	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2014	2015 v.w.	2015 n.w.	2015	2015
Lasten	0	30	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0
Gerealiseerd totaal saldo	**0**	**- 30**	**0**	**0**	**0**

(Bedragen x € 1.000)

Totaal	Rekening 2014	Begroting 2015 v.w.	Begroting 2015 n.w.	Rekening 2015	Saldo 2015
Lasten	51.762	60.134	58.862	57.439	1.422
Baten	53.083	58.877	58.128	58.235	107
Gerealiseerd totaal saldo	**- 1.321**	**- 1.257**	**- 734**	**796**	**1.530**

(Bedragen x € 1.000

Begrotingsrechtmatigheid

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid zijn de grote overschrijdingen toegelicht bij de verschillenanalyse van de rekening 2015.

Resultaatbestemming

In onderstaande tabel staat de Resultaatbestemming per programma. Dotaties zijn toevoegingen vanuit de exploitatie aan de reserves. Onttrekkingen zijn verminderingen van de reserves ten behoeve van de exploitatie. Voor een gedetailleerd overzicht wordt verwezen naar het onderdeel Reserves van de Balans.

Resultaatbestemming Programma Openbare orde en veiligheid

Reserves	Dotaties	Onttrekkingen	Saldo
Bestemmingsreserve Actieplan Veiligheid	0	3	3
Algemene Bestemmingsreserve	0	1	1
Totaal programma Openbare orde en veiligheid	**0**	**4**	**4**

*Bedragen * € 1.000*

Resultaatbestemming Programma Openbare ruimte

Reserves	Dotaties	Onttrekkingen	Saldo
Bestemmingsreserve Civiele kunstwerken	0	21	21
Bestemmingsreserve Renovatie Groen	64	0	- 64
Bestemmingsreserve Lichtmasten	83	314	230
Bestemmingsreserve Riolering artikel 44	1.099	0	- 1.099
Totaal programma Openbare ruimte	**1.246**	**335**	**- 911**

*Bedragen * € 1.000*

Resultaatbestemming Programma Onderwijs en Jeugd

Reserves	Dotaties	Onttrekkingen	Saldo
Bestemmingsreserve Jeugdbeleid	0	59	59
Totaal programma Onderwijs en Jeugd	**0**	**59**	**59**

*Bedragen * € 1.000*

Resultaatbestemming Programma Vrijetijdsbesteding

Reserves	Dotaties	Onttrekkingen	Saldo
Bestemmingsreserve Cultuur en Erfgoedpact	0	11	11
Bestemmingsreserve 3e kunstgrasveld hockey	0	17	17
Algemene Bestemmingsreserve	0	10	10
Totaal programma Vrijetijdsbesteding	**0**	**38**	**38**

*Bedragen * € 1.000*

Resultaatbestemming Programma Sociale Voorziening en Maatschappelijke Dienstverlening

Reserves	Dotaties	Onttrekkingen	Saldo
Bestemmingsreserve Integratie en scholing	0	14	14
Bestemmingsreserve Projectgroep Cultuurhuis	0	20	20
Bestemmingsreserve Individuele verstrekkingen Wmo	417	0	- 417
Bestemmingsreserve Debiteuren RSD	- 135	0	135
Bestemmingsreserve Jeugdbeleid	0	11	11
Algemene Bestemmingsreserve	0	169	169
Totaal programma Sociale voorziening en maatschappelijke dienstverlening	**282**	**214**	**- 68**

*Bedragen * € 1.000*

Resultaatbestemming Programma Milieu

Reserves	Dotaties	Onttrekkingen	Saldo
Bestemmingsreserve Afvalinzameling	0	60	60
Totaal programma Milieu	**0**	**60**	**60**

*Bedragen * € 1.000*

Resultaatbestemming Programma Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting

Reserves	Dotaties	Onttrekkingen	Saldo
Bestemmingsreserve Actualisatie bestemmingsplannen	48	2	- 46
Bestemmingsreserve Fonds voor Beeldende Kunsten	1	0	- 1
Bestemmingsreserve Fonds Bovenwijkse voorzieningen	111	0	- 111
Bestemmingsreserve Actualiseren bestemmingsplannen	0	13	13
Bestemmingsreserve Algemene Bestemmingsreserve	0	19	19
Bestemmingsreserve Groenfonds	25	77	52
Bestemmingsreserve A15	0	33	33
Totaal programma Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting	**185**	**143**	**- 42**

*Bedragen * € 1.000*

Resultaatbestemming Programma Sociaal Domein

Reserves	Dotaties	Onttrekkingen	Saldo
Bestemmingsreserve Transformatie Sociaal Domein	1.405	- 169	- 1.574
Algemene Reserve	0	8	8
Bestemmingsreserve Serviceteams	0	10	10
Totaal programma Sociaal Domein	**1.405**	**- 151**	**- 1.556**

*Bedragen * € 1.000*

Resultaatbestemming Algemene dekkingsmiddelen

Reserves	Dotaties	Onttrekkingen	Saldo
Algemene Reserve	110	20	- 90
Algemene Bestemmingsreserve	0	236	236

Bestemmingsreserve BBV scan/legionella	0	3	3
Bestemmingsreserve Bedrijfsvoering	143	175	32
Bestemmingsreserve Vitens	98	98	0
Bestemmingsreserve Meerjarenbeleid	0	87	87
Bestemmingsreserve Bouwfonds	20	20	0
Bestemmingsreserve Aandelen Vattenfall	473	473	0
Bestemmingsreserve Actualisatie bestemmingsplannen	0	17	17
Bestemmingsreserve Digiservice	0	24	24
Bestemmingsreserve Vervanging Interieur Gemeentehuis	35	0	- 35
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	**879**	**1.153**	**274**

*Bedragen * € 1.000*

Totaal Resultaatbestemming

	3.998	**1.856**	**- 2.142**

*Bedragen * € 1.000*

Resultaat per programma

In onderstaande tabel staat het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten en het gerealiseerde resultaat weergegeven per programma. Het verschil tussen beide is de resultaatbestemming ofwel de mutaties reserves. Voor een gedetailleerd overzicht van deze mutaties per programma zie het onderdeel Resultaatbestemming. Voor een overzicht per reserve zie het onderdeel Reserves van de Balans.

Saldo per programma 2015

Programma	Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	Mutaties reserves/ Resultaatbestemming	Gerealiseerd resultaat
Bestuur	- 3.762	0	- 3.762
Openbare orde en veiligheid	- 1.287	4	- 1.283
Openbare ruimte	- 3.405	- 911	- 4.316
Economische zaken	- 238	0	- 238
Onderwijs en jeugd	- 4.720	59	- 4.661
Vrijetijdsbesteding	- 2.209	38	- 2.171
Sociale Voorziening en Maatschappelijke Dienstverlening	- 6.994	- 68	- 7.062
Milieu	- 348	60	- 288
Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting	- 3.186	- 42	- 3.228
Sociaal Domein	913	- 1.556	- 643
Algemene dekkingsmiddelen	26.031	274	26.305
Onvoorzien	0	0	0
Totaal	**796**	**- 2.142**	**- 1.346**

Bedragen x € 1.000 (- is een nadeel, + is een voordeel)

In onderstaande tabel staat het resultaat per programma na bestemming weergegeven:

Saldo per programma 2015

Programma	Begroting 2015 (na bestemming)	Rekening 2015 (na bestemming)	Saldo 2015 (na bestemming)
Bestuur	- 3.980	- 3.762	217
Openbare orde en veiligheid	- 1.307	- 1.283	25
Openbare ruimte	- 4.420	- 4.316	104
Economische zaken	- 254	- 238	17
Onderwijs en jeugd	- 4.891	- 4.662	229
Vrijetijdsbesteding	- 2.298	- 2.171	127
Sociale Voorziening en Maatschappelijke Dienstverlening	- 7.404	- 7.062	341
Milieu	- 241	- 288	- 47
Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting	- 1.116	- 3.228	- 2.112
Sociaal Domein	- 624	- 643	-19
Algemene dekkingsmiddelen	26.535	26.305	-230
Onvoorzien	0	0	0
Totaal	**0**	**- 1.346**	**- 1.346**

Bedragen x € 1.000 (- is een nadeel, + is een voordeel)

De meeste programma's sluiten met een positief saldo. De programma's Milieu, Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting en Sociaal Domein hebben een negatief saldo veroorzaakt door reintegratiekosten (Sociaal Domein), doorbelasting van uren (Milieu) en verliesnemingen uit de Grondexploitatie. De overschrijdingen vallen binnen de door de gemeenteraad gestelde beleidskaders (zie bijlage beleidsnotities). Zie voor een verdere toelichting op de saldi de toelichting bij de desbetreffende programma's.

Samenvattend ontstaat het volgende beeld van het saldo:

Saldo 2015

Resultaat	
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	**795.914**
Resultaatbestemming (mutaties reserves)	**- 2.142.245**
Gerealiseerd resultaat 2015	**- 1.346.331**

Bedragen in € (- is een nadeel, + is een voordeel)

Het gerealiseerde resultaat is € 1.346.331 negatief.

Toelichting overzicht van baten en lasten

Grote afwijkingen tussenrapportages 2015

Hieronder worden de grootste voor- en nadelen uit de tussenrapportages genoemd. Het resultaat van de 1e tussenrapportage was € 109.000 negatief. De 2e tussenrapportage geeft een resultaat van € 197.000 positief en de 3e tussenrapportage geeft een negatief resultaat van € 150.000.

Het geraamde resultaat
Het geraamde resultaat komt daarmee op € 0.

1e kwartaalrapportage 2015
In onderstaand overzicht staan de afwijkingen groter of gelijk aan € 20.000 uit de 1e tussenrapportage 2015. Deze is op 6 juli 2015 door de gemeenteraad vastgesteld.

Grote afwijkingen 1e tussenrapportage 2015

Afwijkingen ≥ € 20.000	Structureel	Incidenteel	Totaal
Bijzondere Bijstand		- 20.000	- 20.000
Armoedebeleid	- 83.000		- 83.000
Integratie	- 50.000		- 50.000
Uitgaven uitkeringen		149.000	149.000
Buig Rijksbijdrage/vangnetregeling 2015		- 164.000	- 164.000
Participatiebudget		37.000	37.000
WSW Presikhaaf		- 169.000	- 169.000
Rente opbrengst interne financiering reserves	- 381.000		- 381.000
Algemene Uitkering		- 97.000	- 97.000
Onderuitputting		- 225.000	- 225.000
Vastgoedscan		- 22.000	- 22.000
Liemerse samenwerking		- 25.000	- 25.000
Precariobelasting	115.000		115.000
Kostenplaats kapitaallasten		312.000	312.000
Kostenplaats Directie		- 175.000	- 175.000
Afwijkingen ≤ € 20.000	1.000	- 53.000	- 52.000
Mutaties reserves		741.000	741.000
Totaal resultaat na bestemming	**- 398.000**	**289.000**	**- 109.000**

Bedragen in € (- is een nadeel, + is een voordeel)

2e tussenrapportage 2015
De afwijkingen groter of gelijk aan € 20.000 uit de 2e tussenrapportage staan in onderstaand overzicht vermeld. Deze tussenrapportage is op 28 september 2015 vastgesteld door de gemeenteraad.

Grote afwijkingen 2e tussenrapportage 2015

Afwijkingen ≥ € 20.000	Structureel	Incidenteel	Totaal
Rijksleges rijksdocumenten		- 60.000	- 60.000
Afrekening brandweer 2014		54.000	54.000
Rioolheffing		- 169.000	- 169.000
Bijdrage voorziening lichtmasten		23.000	23.000
Bijdrage voorziening renovatiewerkzaamheden		64.000	64.000
Samenlevingsopbouw		25.000	- 25.000
Vernieuwingskosten afval		-210.000	- 210.000
Aanbestedingsvoordeel verwerkingskosten GFT en restafval		172.000	172.000
Afvalstoffenbelasting		- 88.000	- 88.000
Reinigingsheffingen		- 25.000	- 25.000

Afwijkingen ≥ € 20.000	Structureel	Incidenteel	Totaal
Participatiebudget		43.000	43.000
Opbrengst beleggingen		73.000	73.000
Baten OZB-gebruikers		- 74.000	- 74.000
Baten OZB-eigenaren		100.000	100.000
Kosten invordering gemeentelijke belasting		- 20.000	- 20.000
Salariskosten		180.000	180.000
Salariskosten voormalig personeel		20.000	20.000
Samenlevingsopbouw		- 25.000	- 25.000
Afwijkingen ≤ € 20.000		- 8.000	- 8.000
Onttrekking reserves		122.000	122.000
Totaal resultaat na bestemming		**197.000**	**197.000**

Bedragen in € (- is een nadeel, + is een voordeel)

3e tussenrapportage 2015

De afwijkingen groter of gelijk aan € 20.000 uit de 3e tussenrapportage staan in onderstaand overzicht vermeld. Deze tussenrapportage is op 14 december 2015 vastgesteld door de gemeenteraad.

Afwijkingen ≥ € 20.000	Structureel	Incidenteel	Totaal
Software GBA		53.000	53.000
Verkiezingen		22.000	22.000
Bijdrage brandweer		27.000	27.000
Vervanging armaturen		- 276.000	- 276.000
DVVP		100.000	100.000
Vernieuwingskosten Mikado		- 268.000	- 268.000
Afboeken boekwaarden gebouwen		- 193.000	- 193.000
Scholingskosten inburgering		- 30.000	- 30.000
Hulp bij de huishouding		22.000	22.000
Rijksbijdrag budget BUIG		79.000	79.000
Vangnetregeling 2015		24.000	24.000
Transformatiekosten Sociaal Domein		- 45.000	- 45.000
Reinigingsheffing		- 23.000	- 23.000
Leges omgevingsvergunning		- 135.000	- 135.000
Bijdrage bovenwijkse voorzieningen		30.000	30.000
Sociaal Domein		500.000	500.000
WSW Presikhaaf		- 140.000	- 140.000
Uitkeringen gemeentefonds		77.000	77.000
Integratie-uitkering Wmo		- 22.000	- 22.000
Onvoorzien		30.000	30.000
Rechtskundig advies		25.000	25.000
Kapitaallasten		25.000	25.000
Afwijkingen ≤ € 20.000		- 25.000	- 25.000
Onttrekking reserves		- 7.000	- 7.000
Totaal resultaat na bestemming		**- 150.000**	**- 150.000**

Bedragen in € (- is een nadeel, + is een voordeel)

Verschillenanalyse Rekening 2015

Het resultaat van de Rekening 2015 bedraagt € 1.346.331 negatief.

Ontwikkeling rekeningsaldo 2015

Rapportage	Resultaat
Primitieve begroting 2015	2.000

Rapportage	Resultaat
Primitieve raming onvoorzien	30.000
Begrotingswijziging t.l.v. onvoorzien	- 30.000
Begrotingswijzigingen 2015	30.000
Saldo 1e tussenrapportage 2015	- 109.000
Saldo 2e tussenrapportage 2015	197.000
Saldo 3e kwartaalrapportage 2015 (excl. begrotingswijz. onvoorzien)	- 120.000
Verwacht resultaat na de 3e tussenrapportage	0
Werkelijk rekeningresultaat 2015	- 1.346.000

Bedragen in € (- is een nadeel, + is een voordeel)

Het per saldo negatieve resultaat van de tussentijdse rapportages is conform de betreffende raadsbesluiten gedekt door een bijdrage uit de Algemene Reserve. Het verwachte resultaat is € 0 negatief. Het werkelijk rekeningresultaat na bestemming bedraagt € 537.826 negatief. Het resultaat is dus € 537.826 slechter. In het kader van de begrotingsrechtmatigheid zijn de grote overschrijdingen (vanaf € 50.000) toegelicht bij de verschillenanalyse van de rekening 2015. Niet meegenomen zijn voordelen op investeringen die gedekt worden uit reserves. Per saldo zijn deze verschillen neutraal.

Voordelen

Nr	Omschrijving voordelen	Voordeel	Structureel/incidenteel
1	Openbaar Groen	100.000	Incidenteel
2	Exploitatiekosten Horsterpark	47.000	Incidenteel
3	Candeacollege	49.000	Incidenteel
4	Bijdrage VGGM	95.000	Incidenteel
5	Sporthal Spelleward	56.000	Incidenteel
6	Hulp bij Huishouden PGB	138.000	Incidenteel
7	Samenlevingsopbouw	55.000	Incidenteel
8	Huisvuil inzameling, afvalstoffen innemen huishoudens	49.000	Incidenteel
9	Afsluiting complexen: IKEA, Droo-Zuid	487.000	Incidenteel
10	Sociale werkvoorziening WSW-vergoeding	120.000	Incidenteel
11	Uitkeringen Gemeentefonds	266.000	Incidenteel
12	Kosten informatiebeleidsplan	148.000	Incidenteel
13	Personeelskosten en inhuur bedrijfsvoering	68.000	Incidenteel
14	Kapitaallasten	100.000	Incidenteel
15	Overige bedrijfsvoeringskosten	149.000	Incidenteel
16	Dubieuze Debiteuren	135.000	Incidenteel
	Totaal	**2.062.000**	

Bedragen in €

Toelichting Voordelen

1. Openbaar Groen

Er zijn voordelen ontstaan doordat het snoeien en inboeten is uitgesteld en het groenbeleidsplan vertraging heeft opgelopen.

2. *Exploitatiekosten Horsterpark*

De voordelen in de exploitatie zijn voornamelijk ontstaan doordat de kosten voor het groenonderhoud lager waren.

3. Candea College
Er zijn voordelen ontstaan op de huurbetaling aan het Candea College doordat er veel minder lesuren in rekening zijn gebracht. Verder was er een voordeel op de kapitaallasten en een aantal kleine voordelen.

4. Bijdrage VGGM
De bijdrage aan de VGGM voor gezondheidszorg is veel lager uitgevallen. In de begroting 2017 zal bekeken worden of deze post structureel kan worden bijgesteld.

5. Sporthal Spelleward
Door het minimale gebruik van de zaal tot het moment van slopen vielen de kosten voor energie en water, overige exploitatiekosten en de kosten van vandalismeschade mee.

6. Hulp bij het huishouden
Het voordeel op de zorg in natura is in de bestemmingsreserve gestort. Maar ook op het onderdeel Persoonsgebonden Budget voor de hulp bij het huishouden was een groot voordeel.

7. Samenlevingsopbouw
Door het niet invullen van de functie van combinatiefunctionaris zijn er minder activiteiten uitgevoerd dan aanvankelijk in de begroting was opgenomen. Verder zijn er voordelen op De Waddenborgh en zijn er minder subsidiebedragen uitbetaald.

8. Huisvuil inzameling, afvalstoffen innemen huishoudens
Er zijn wat voordelen op het ledigen van de duobakken en inherent daaraan de verwerkingskosten van de restfraktie, kosten ophalen en opbrengst oud papier, doorgeschoven investeringen voor glasinzameling, duobakken en containers. Er is een extra bijdrage voor inzameling van Plastic, Metaal en Drinkkartonnen (PMD) ontvangen maar de kosten voor overslag en verdere vermarkting van het PMD zijn gestegen. Daarnaast is er een nadeel ontstaan op de kosten voor invoering van diftar, zowel externe kosten als interne uren. Extra verwerkings- en transportkosten afvoer afval ten behoeve van afvalaanbiedstation.

9. Afsluiting complexen Droo-Zuid en Uitbreiding IKEA
De complexen Droo-Zuid en Uitbreiding IKEA hebben we afgesloten met een totaal voordeel van € 487.000.

10. Sociale werkvoorziening WSW vergoeding
Vanwege het lage aantal WSW-ers vanuit onze gemeente hebben we een gedeelte van onze bijdrage terugontvangen.

11. Uitkeringen Gemeentefonds
Door met name de aanpassing van een aantal maatstaven (lage inkomensuitkerings- en bijstandsontvangers), de verdeling van een deel van de verdeelreserve 2015 in de decembercirculaire komt de Algemene Uitkering voor 2015 € 82.000 hoger uit. Daarnaast hebben we in verband met aanpassingen van de maatstaven voor 2013 € 34.000 en 2014 € 150.000 extra bedragen ontvangen.

12. Kosten Informatiebeleidsplan
Doordat een groot gedeelte van de plannen zijn doorgeschoven naar 2016 is er een voordeel ontstaan.

13. *Personeelskosten en inhuur bedrijfsvoering*
Op de salariskosten is in 2015 een voordeel ontstaan van € 68.000. In de tussenrapportages was al eerder een voordeel gemeld. De voordelen zijn voornamelijk ontstaan door een aantal stelposten die lager uitvielen.

14. Kapitaallasten
Door uitstel van een aantal projecten waren de kapitaallasten € 100.000 lager dan was begroot.

15. Overige bedrijfsvoeringskosten
Op de ramingen voor automatiseringskosten en juridische adviezen is geld overgehouden.

16. Dubieuze Debiteuren
Een inschatting van de inbaarheid van de debiteuren heeft aangegeven dat we onze reserve kunnen verlagen omdat de verwachtte oninbaarheid lager is geworden.

Nadelen

Nr	Omschrijving nadelen	Nadeel	Structureel/incidenteel
1	Pensioenvoorziening wethouders	247.000	Incidenteel
2	Huuropbrengsten sportvelden en sportcentrum Triominos	63.000	Incidenteel
3	BBZ Buig	212.000	Incidenteel
4	Bijdrage voorziening verliesgevende complexen	856.000	Incidenteel
5	Bijdrage voorziening afgewikkelde complexen	140.000	Incidenteel
6	Vitaal Centrum	1.088.000	Incidenteel
7	Bijdrage voorziening vastgoedontwikkeling	500.000	Incidenteel
8	Reinitegratie participatiewet	59.000	Incidenteel
9	Werkkostenregeling	54.000	Incidenteel
10	Bijdrage gemeenschappelijke regelingen	49.000	Incidenteel
11	Diversen	140.000	Incidenteel
	Totaal	**3.408.000**	

Bedragen in €

Toelichting nadelen
1. Pensioenverplichting Wethouders
Om aan de toekomstige pensioenverplichtingen van de wethouders te kunnen voldoen is er een extra storting gedaan ad € 247.000. Het tekort werd voornamelijk veroorzaakt door de lage rente.

2. Huuropbrengsten sportvelden en sportcentrum Triominos
De huuropbrengsten van de groene sportvelden en sportcentrum Triominos waren lager dan begroot. De belangrijkste oorzaak daarvoor is dat de bijdrage voor de groene sportvelden nog niet in rekening is gebracht. Hierover zijn we nog in discussie. Afhankelijk van de uitkomst van deze discussie kan er in 2016 nog een voordeel optreden.

3. BBZ Buig
Dit nadeel wordt veroorzaakt door een storting in de voorziening voor dubieuze debiteuren RSD (€ 146.000) en de hogere uitvoeringskosten voor de IOAW (€ 66.000).

4*. Bijdrage voorziening verliesgevende complexen*
Bij de herziening dit jaar blijkt dat de verwachte eindwaarden slechter zijn dan vorig jaar. Voor exploitaties woningbouw zijn conform bijgaande specificatie toevoegingen gedaan aan de voorziening verliesgevende complexen. Vooral bij de exploitatie van Graafstaete en Seingraaf worden grote verliezen verwacht. Per saldo bedraagt de toevoeging € 856.000.

Boekwaarde verliesgevende complexen

Complex	Boekwaarde 2015	Boekwaarde 2014	Verschil
Vergertlaan 2	72.167	87.308	15.141
Ploen Zuid	3.815.353	4.120.670	305.317

Westreenen	319.706	337.350	17.644
Ploen Zuid MVO	150.000	100.000	- 50.000
Droo-Zuid	0	250.559	250.559
Kloosterkamp	224.000	224.000	0
Seingraaf	2.076.180	1.274.672	- 801.508
Graafstaete	1.468.334	875.117	- 593.217
Totaal	**8.125.740**	**7.269.676**	- **856.064**

Bedragen in €

Zie ook de paragraaf Grondbeleid.

5. Bijdrage voorziening afgewikkelde complexen
Het complex Droo-Zuid is in deze jaarrekening afgesloten. Voor de resterende activiteiten op dit complex is een bedrag van € 140.000 in de voorziening afgewikkelde complexen gestort.

6. Vitaal Centrum
De bestemmingsreserve Kultuurhuus Vitaal Centrum zou worden ingezet ter dekking van de bouwkosten van het gebouw. Dekking zou plaatsvinden vanuit te behalen winsten in de grondexploitatie. Deze zijn tot en met heden niet gerealiseerd. Vanuit duurzaam finqancieel beleid is deze bijdrage nu vanuit de exploitatie gedaan.

7. Bijdrage voorziening vastgoedontwikkeling
Het college heeft de intentie uitgesproken om het vastgoed in het Vitaal Centrum de komende jaren te verkopen. Voor de waardering van dit vastgoed op onze balans per ultimo van het jaar betekent dit dat aangesloten moet worden bij de actuele waarde. Voor de bepaling van deze actuele waarde is een taxatierapport opgesteld. De getaxeerde waarde is op de peildatum lager dan de vervaardigingskosten van het vastgoed. In de jaarrekening 2015 is vanuit voorzichtigheidsbeginsel voor deze lagere waardering een voorziening gevormd van € 500.000.

8. Reintegratie participatiewet
De participatiewet is niet meegenomen in de budgettaire neutraliteit van het Sociaal Domein omdat deze regeling al voor de decentralisatie grote tekorten opleverde. Op de ramingen voor de reintegratiekosten is een overschrijding van € 59.000.

9. Werkkostenregeling
Dit jaar zijn we voor het eerst geconfronteerd met de gevolgen van de werkkostenregeling. Dat levert een nadeel op van € 54.000 grotendeels verband houdend met allerlei compensatie's in diverse regelingen. In de ramingen voor 2016 en verder is hier al rekening mee gehouden.

10. Bijdrage gemeenschappelijke regelingen
De hogere bijdrage aan gemeenschappelijke regelingen is met name ontstaan door de bijdrage voor ICT. Hier tegenover staat een voordeel op de directe uitgaven voor automatiseringskosten.
11. Diversen
Diversen nadelen voor een bedrag van € 140.000.

Overzicht incidentele baten en lasten

Lasten	**Begroting voor wijziging**	**Begroting na wijziging**	**Werkelijk**
Programma 1			
Waterschapsverkiezingen	25.000	25.000	0
Voorziening pensioenen wethouders	0	0	247.000
Voorziening wachtgeld wethouders	0	0	22.421
Programma 2			
Vluchtelingenopvang	0	0	20.000

Programma 3			
Onderhoud kunstwerken	17.263	17.263	17.263
Nader onderzoek civiele kunstwerken	13.000	13.000	4.227
Programma 4			
Afboeken boekwaarde kinderboerderij De Vergert	0	32.125	32.125
Programma 5			
Maatschappelijke participatie kinderen	15.111	15.111	0
Project alcohol en drugs	11.000	11.000	12.907
Vernieuwingskosten Mikado	0	268.001	268.001
Afboeken boekwaarde Fuutstraat	0	30.157	30.157
Afboeken boekwaarde Draaimolen	0	123.913	123.913
Afboeken hekwerken Draaimolen	0	6.538	6.538
Programma 6			
Openstelling Spelleward	40.000	40.000	31.871
Projecten Cultuur- en erfgoedpact	0	11.100	11.100
Opstellen sportveldenbeheerplan	0	10.000	13.037
Programma 7			
Projecten samenlevingsopbouw	12.500	12.500	11.102
Dorpsvisie Groessen/Loo advisering	10.000	10.000	0
Programma 8			
Project sanering verkeerslawaai	10.000	10.000	0
Vernieuwingskosten invoering afvalinzameling	0	210.000	247.163
Programma 9			
Project A-15	112.800	112.800	113.305
Beleidsnota volkshuisvesting	0	15.000	0
Bijdrage exploitatie VCD	0	0	1.088.255
Beheerskosten VCD	0	100.000	187.000
Bijdrage voorziening verliesgevende complexen	0	0	856.064
Bijdrage voorziening vastgoedontwikkeling	0	0	500.000
Programma 10			
-	-	-	-
Programma Algemene Dekkingsmiddelen			
Vastgoedscan gemeentelijk vastgoed	0	22.000	30.580
Liemerse samenwerking	0	25.000	0
Totaal	**266.674**	**1.098.008**	**3.874.029**

Bedragen in €

Baten	**Begroting voor wijziging**	**Begroting na wijziging**	**Werkelijk**
Programma 2			
Bijdrage opvang vluchtelingen	0	0	39.000
Programma 3			

Reserve civiele kunstwerken	17.263	17.263	17.263
Programma 5			
-	0	0	0
Programma 7			
Reserve Bijzondere Bijstand	15.111	15.111	0
Reserve Jeugdbeleid	12.500	12.500	11.102
Programma 8			
Algemene Bestemmingsreserve	10.000	10.000	0
Programma 9			
Afsluiting complex Droo-Zuid	0	0	303.772
Afsluiting complex Uitbreiding IKEA	0	0	183.675
Huurinkomsten VCD	0	100.000	72.000
Programma 10			
Reserve Digiservice	67.000	67.000	0
Vrijval BR Allochtonen	0	0	101
Vrijval BR Legionella	0	0	3.366
Vrijval BR Kultuurhuus	0	0	19.770
Vrijval BR Meerjarenbeleid	0	0	86.647
Totaal	**121.874**	**221.874**	**736.696**

Bedragen in €

Inkomsten

Inkomstenverdeling 2015

	Rekening 2014	Begroting 2015 v.w.	Begroting 2015 n.w.	Rekening 2015	Saldo 2015
Gemeentefonds	22.230	19.448	19.553	19.819	266
Specifieke uitkeringen	8.372	16.960	17.274	17.285	11
Lokale heffingen	10.544	11.385	11.228	11.192	- 36
Bijdrage reserves	2.534	1.025	3.210	1.856	- 1.354
Overige inkomsten	11.211	11.223	11.612	9.939	- 1.673
Totaal	**54.891**	**60.041**	**62.877**	**60.091**	**- 2.786**

*Bedragen * € 1.000, (- is een nadeel, + is een voordeel)*

Gemeentefonds

Zie voor een uitgebreid overzicht plus analyse het onderdeel Algemene Dekkingsmiddelen in het Jaarverslag. Hieronder een overzicht van de uitkering uit het Gemeentefonds.

Uitkering Gemeentefonds 2015

	Rekening2014	Begroting2015 v.w.	Begroting 2015 n.w.	Rekening 2015	Saldo 2015
Algemene Uitkering	19.034	17.016	17.573	17.839	266
Integratie-uitkering Wmo	2.427	1.615	1.697	1.697	0
Overige Integratie-uitkeringen	0	0	0	0	0
Decentralisatie-uitkeringen	769	817	283	283	0
Totaal	**22.230**	**19.448**	**19.553**	**19.819**	**266**

*Bedragen * € 1.000, (- is een nadeel, + is een voordeel)*

Specifieke Uitkeringen

In onderstaande tabel is een overzicht van alle specifieke uitkeringen van de gemeente Duiven weergegeven.

Specifieke uitkeringen 2015

	Rekening 2014	Begroting 2015 v.w.	Begroting 2015 n.w.	Rekening 2015	Saldo 2015
Maatschappelijke Zorg	8.304	16.960	17.274	17.285	11
Volwasseneneducatie	68	0	0	0	0
Volksgezondheid	0	0	0	0	0
Volkshuisvesting	0	0	0	0	0
Totaal	**8.372**	**16.960**	**17.274**	**17.285**	**11**

*Bedragen * € 1.000, (- is een nadeel, + is een voordeel)*

Lokale heffingen

In onderstaande tabel staan de lokale heffingen uitgesplitst. Voor een analyse van de lokale heffingen wordt verwezen naar de paragraaf Lokale heffingen in het Jaarverslag.

Lokale heffingen 2015

	Rekening2014	Begroting2015 na 1e wijz	Begroting 2015 n.w.	Rekening 2015	Saldo 2015

OZB	4.145.030	4.685.431	4.711.431	4.680.671	- 30.760
Afvalstoffenheffing	3.024.061	2.742.350	2.694.850	2.682.331	- 12.519
Rioolheffing	2.146.987	2.115.657	1.947.032	1.947.031	- 1
Rioolaansluitrecht	14.297	23.848	23.848	3.638	- 20.210
Hondenbelasting	129.845	153.780	153.780	156.896	3.116
Toeristenbelasting	135.783	106.313	116.313	138.692	22.379
Precariobelasting	0	55.000	175.000	175.024	24
Reclamebelasting	0	0	47.000	49.875	2.875
Sportaccommodaties	206.527	240.243	230.767	215.122	- 15.645
Lijkbezorgingsrechten	58.878	73.746	73.746	74.467	721
Marktgelden	5.582	9.752	9.752	7.392	- 2.360
Leges	676.741	1.179.247	1.044.247	1.060.500	16.253
Totaal	**10.543.731**	**11.385.367**	**11.227.766**	**11.191.639**	**- 36.127**

Bedragen in € , - is een nadeel, + is een voordeel)

Bijdrage reserves

Onderstaand overzicht geeft de bijdragen uit de reserves aan.

Bijdrage reserves 2015

	Rekening 2014	Begroting 2015 v.w.	Begroting 2015 n.w.	Rekening 2015	Saldo 2015
Bijdrage reserves	2.534	1.025	3.210	1.856	- 1.354
Totaal	**2.534**	**1.025**	**3.210**	**1.856**	**- 1.354**

*Bedragen * € 1.000, (- is een nadeel, + is een voordeel)*

Er is ruim € 1,3 miljoen minder onttrokken aan de reserves dan geraamd. Dit verschil wordt grotendeels veroorzaakt door het feit dat de resultaten van de tussenrapportages niet daadwerkelijk zijn onttrokken aan de Algemene Reserve. Zie voor een specificatie het overzicht van de reserves en voorzieningen en de bijbehorende toelichtingen (onderdeel balans).

Overige inkomsten

Overige inkomsten 2015

	Rekening 2014	Begroting 2015 v.w.	Begroting 2015 n.w.	Rekening 2015	Saldo 2015
Bijdrage voorzieningen	1.024	23	26	532	506
Rente verstrekte leningen	1.163	1.135	1.135	1.127	- 8
Huuropbrengsten	351	248	393	443	50
Beleggingen	262	194	281	281	0
Vergoedingen	67	66	66	178	112
Omzet Grondexploitatie	1.122	1.168	4.515	3.969	- 546
Diversen	7.222	8.634	5.196	3.410	- 1.786
Totaal	**11.211**	**11.468**	**11.612**	**9.939**	**- 1.673**

*Bedragen * € 1.000, (- is een nadeel, + is een voordeel)*

Ten opzichte van de begroting na wijziging een daling van deze inkomsten. Dit heeft grotendeels te maken met de opbrengsten grondexploitatie en de diverse andere inkomsten.

Financiële positie

Reserves

Per saldo was in 2015 een afname van de reserves voorzien van € 0,7 miljoen. Per saldo was er echter een toename van € 2,1 miljoen. Dit geeft verschil van € 2,8 miljoen. De belangrijkste verschillen zijn:

Mutaties reservepositie

Mutatie	**Bedrag**
1. Bijdrage buurtpreventie	- 31.000
2. Vrijval Voorziening onderzoek riolen in bestemmingsreserve	- 237.000
3. Bouwhandhaving dubbele bewoning	- 34.000
4. A15	- 39.000
5. Bedrijfsvoering	- 112.000
6. Vervanging interieur gemeentehuis	- 312.000
7. Invoering van systemen inzake dienstverlening	- 117.000
8. Algemene Reserve: mutatie saldo tussenrapportages 2015	- 61.000
9. Tariefsegalisatie Rioolrechten	- 97.000
10. Toename Dubieuze Debiteuren RSD	135.000
11. Dotatie overschot Hulp bij de huishouding	- 417.000
12. Dotatie overschot Sociaal Domein	- 1.074.000
13. Droo-Zuid fonds bovenwijks	- 74.000
14. Informatiebeveiliging	- 32.000
Overige afwijkingen < € 30.000	626.000
Totaal	- 2.876.000

Bedragen in €

Ad 1. In het kader van het project integrale veiligheid zou een onttrekking worden gedaan aan de reserve. Deze uitgaven zijn in 2015 niet gedaan.

Ad 2. De voorziening onderzoek riolen is opgeheven en in de bestemmingsreserve Riolering gestort. De storting in de reserve was niet geraamd.

Ad 3. Het budget dat was gereserveerd voor bouwhandhaving dubbele bewoning is gedeeltelijk doorgeschoven naar 2016. De onttrekking uit de reserve was derhalve niet noodzakelijk.

Ad 4. Het restant krediet dat ter beschikking is gesteld voor de A15 is gedeeltelijk doorgeschoven naar 2016. Dit resulteert in een lagere onttrekking.

Ad 5. Het voordeel op de bedrijfsvoeringskosten is toegevoegd aan de reserve bedrijfsvoering.

Ad 6. De geraamde investeringen uit het VIG zijn doorgeschoven naar 2016.

Ad 7. De investering voor de invoering van systemen inzake dienstverlening ad € 117.000 is doorgeschoven naar 2016. Gedeeltelijke dekking uit reserve Digiservice.

Ad 8. De tussentijdse rapportages over 2015 hadden per saldo een negatief resultaat ad € 61.000.

Ad 9. Er is minder aan de Bestemmingsreserve toegevoegd dan de ramingen aangaven.

Ad 10. De inschatting van de invorderbaarheid van de debiteuren RSD heeft er toe geleid dat we meer aan de reserve moeten toevoegen.

Ad 11. De storting van het overschot op de hulp bij de huishouding in de reserve was niet geraamd.

Ad 12. In de derde Tussenrapportage was geraamd dat er een overschot van € 500.000 in de Bestemmingsreserve zou worden gestort. Het werkelijke overschot was € 1.074.000 hoger. De nadelen van WSW Presikhaaf zijn in deze reserve verrekend.

ad 13. Bij het afsluiten van het complex Droo-Zuid is een bedrag gestort in het Fonds Bovenwijks. De afsluiting van het complex was niet geraamd.

ad 14. De geraamde onttrekking ter dekking van de kosten voor informatiebeveiliging is niet gedaan omdat het project is uitgesteld naar 2016.

Zie ook de toelichting bij de reserves (zie balans).

Voorzieningen

De voorzieningen zijn per saldo met ruim € 1,6 miljoen toegenomen. In de voorziening voor pensioenverplichtingen wethouders is een storting gedaan van € 0,3 miljoen vanwege de nieuwe berekening van de hoogte van de pensioenen. De voorziening onderhoud wegen is toegenomen met € 0,2 doordat een bijdrage van nutsbedrijven is ontvangen. De voorziening onderzoek riolering is opgeheven en gestort in de bestemmingsreserve - € 0,3. In de "voorziening Riolering" is een bijdrage in de ombouw van het stelsel ontvangen van € 0,2. De voorziening dubieuze debiteuren MAZA nam met € 0,1 toe. De voorziening betaalbare woningbouw werd gevoed vanuit diverse particuliere complexen met € 0,1. De storting in de voorziening voor verliesgevende complexen bedraagt € 0,9 miljoen. Daarnaast is na actualisatie van de onderhoudsplannen voor de voorziening groot onderhoud accommodaties het niveau van de voorziening met € 0,2 miljoen naar boven bijgesteld. Per saldo een toename van € 1,6 miljoen.
Zie ook de toelichting bij de voorzieningen (zie Balans).

Conclusie

Er was voor het jaar 2015 na de derde tussenrapportage een resultaat van € 0 verwacht. Het resultaat is € 1.346.000 lager dan was verwacht en komt uit op € 1.346.000 negatief.

De ontwikkelingen binnen de Grondexploitatie drukken een belangrijke stempel op de financiële situatie van de gemeente. Volgens de statistieken is er sprake van een licht economisch herstel, maar op dit moment is deze ontwikkeling nog niet direct zichtbaar in de verkoop van bouwpercelen. In de paragraaf Grondbeleid zijn de exploitaties geactualiseerd. Ook is er € 856.000 toegevoegd aan de voorziening Verliesgevende complexen. Desondanks proberen we in te spelen op de recessie door het beperken van de verliezen, danwel het niet laten verdampen van geprognostiseerde winsten.

De reservepositie is in 2015 toegenomen met € 2,1 miljoen. We hadden verwacht in te teren op onze reservepositie in verband met de geplande investeringen, maar de stijging is met name veroorzaakt door het storten van overschotten op het Sociaal Domein en de Hulp bij de huishouding. De geplande rioleringsinvesteringen zijn voor een deel uitgesteld en daardoor hebben we op die onderdelen geen onttrekking hoeven doen. Door aanscherping van de controleregels is een aantal reserves omgezet in een voorziening (tariefsegalisatiereserve rioolrechten). Ook is een voorziening vrijgevallen en gestort in een bestemmingsreserve.

De stand van de Algemene Reserve ligt onder de in de begroting 2015 vastgestelde minimumgrens van € 6,8 miljoen. Het saldo per 31 december 2015 is € 5,6 miljoen. In dat saldo is nog geen rekening gehouden met het rekeningresultaat 2015. Door onze provinciale toezichthouder zijn we er reeds op gewezen dat aanvulling van de Algemene Reserve tot de minimumgrens een hoge prioriteit dient te hebben.
In de begroting 2016 is deze minimumgrens naar beneden bijgesteld (€ 5,8 miljoen) en bij de beoordeling voor deze jaarrekening is vastgesteld dat het gewogen risico € 7,3 miljoen groot is (zie paragraaf 2). In de begroting 2017 zullen deze grenzen naar boven worden bijgesteld naar aanleiding van de geactualiseerde risico's van de grondexploitatie.

In aansluiting op het oordeel in de paragraaf Weerstandsvermogen zijn er belangrijke risico's en onzekerheden te melden met eventuele structurele gevolgen. Te noemen zijn in dat kader de

risico's met betrekking tot het Sociaal Domein, de Grondexploitatie, leges omgevingsvergunningen, werkplaats Presikhaaf, toerekening apparaatskosten aan de Grondexploitatie en overige risico's benoemd in de betreffende paragraaf.

De bijdrage vanuit de bestemmingsreserve Kultuurhuus Vitaal Centrum in het gebouw van de 2e fase kon dit jaar worden gedaan door vanuit het resultaat een bijdrage te doen. De bestemmingsreserve was al eerder, samen met de bestemmingsreserve RAWEB, gebruikt om een bijdrage in het Vitaal Centrum te kunnen doen. Destijds werd er van uitgegaan dat we de reserve weer konden voeden met de winsten uit Innofase. Omdat deze winsten nog niet zijn gerealiseerd hebben we vanuit duurzaam financieel beleid besloten dat deze bijdrage vanuit de exploitatie moest komen. Dat levert in deze jaarrekening een nadeel op. Toekomstige winsten uit de grondexploitatie kunnen nu volledig worden toegevoegd aan de Algemene Reserve omdat hier geen claim meer op ligt.

Inmiddels is de belastingplicht van onze gemeente voor de vennootschapsbelasting ook ingegaan. Die belastingplicht zorgt er voor dat we over de winsten die vanaf nu in de grondexploitatie worden gerealiseerd 25% vennootschapsbelasting moeten betalen. Een exacte inschatting van deze belastingplicht is moeilijk in te schatten. In de paragraaf Weerstandsvermogen wordt hier echter al wel rekening mee gehouden.

Steeds meer gebouwen waar eerder scholen, peuterspeelzalen of ouderen in waren gehuisvest komen leeg te staan en vallen onder de verantwoordelijkheid van de gemeente. Dat betekent dat ook de kosten voor rekening van de gemeente komen. Momenteel wordt beleid vastgesteld hoe we met deze zaken moeten omgaan. Financiele risico's zullen ook zo goed mogelijk worden ingeschat.

Kortom, we moeten in deze jaarrekening een negatief resultaat presenteren ad € 1.346.000 na bestemming. Onze reservepositie is nog niet op orde. Door het in de Kadernota verwoorde financieel duurzame beleid te voeren kunnen we op dit moment de tegenvallers die zich voordoen opvangen. Mogelijke financiële meevallers zullen moeten worden ingezet om ons weerstandsvermogen op het benodigde niveau te brengen.

Jaarrekening - Balans

Activa	31-12-2014	31-12-2015
VASTE ACTIVA (A)		
- Immateriële vaste activa (A1)	35	30
- Materiële vaste activa economisch nut (A2)	39.264	41.301
- Investeringen waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven(A3)	8.645	10.073
- Materiële vaste activa maatschappelijk nut (A4)	1.405	2.055
- Financiële vaste activa (A5)		
--- kapitaalverstrekkingen	315	315
--- lening aan woningbouwcorporatie	27.637	22.611
--- overige langlopende leningen	23.465	20.257
--- bijdrage aan activa in eigendom van derden	298	265
--- overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	2.304	0
Totaal vaste activa	**103.370**	**96.907**
VLOTTENDE ACTIVA (B)		
- Voorraad bouwgronden in exploitatie (B1)	19.585	16.632
- Voorraad bouwgronden niet in exploitatie (B2)	4.105	4.244
- Uitzettingen (B3)	2.824	7.321
- Liquide middelen (B4)	901	1.357
- Overlopende activa (B5)	3.136	3.252
Totaal vlottende activa	**30.552**	**32.805**
Totaal activa	**133.922**	**129.712**

Passiva	31-12-2014	31-12-2015
VASTE PASSIVA (C)		
Eigen vermogen		
- Reserves (C1)	24.180	26.648
- Gerealiseerd jaarresultaat (C2)	326	-1.346
Voorzieningen (C3)	10.847	11.500
Vaste schulden		
- Binnenlandse banken (C4)	89.016	82.994
Totaal vaste passiva	**124.369**	**119.796**
VLOTTENDE PASSIVA (D)		
- Netto vlottende schulden (D1)	3.713	6.395
- Liquide middelen (D2)	5.111	770
- Ontvangen waarborgsom(D3)	0	13
- Overlopende passiva (D4)	728	2.738
Totaal vlottende passiva)	**9.553**	**9.916**
Totaal passiva	**133.922**	**129.712**

Bedragen x € 1.000

Niet in de balans opgenomen zaken	31-12-2014	31-12-2015
- Gewaarborgde geldleningen voor woningen	242	242
- Gewaarborgde geldleningen toegelaten instellingen en sportverenigingen	31.272	29.658
Totaal niet in de balans opgenomen zaken	31.514	29.900

Bedragen x € 1.000

Toelichting op de balans

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidsgerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopend vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van eenmalige schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

Balans

Vaste activa

Immateriele vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en de waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in vijf jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikname van het gerelateerde materiële vaste actief. Afsluitkosten van opgenomen geldleningen worden afgeschreven in de looptijd van de betrokken geldlening.

Materiële vaste activa met economisch nut

In erfpacht uitgegeven gronden

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht, zijn tegen geringe registratiewaarde opgenomen.

Overige investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven (*N.B. de keuze voor de netto-methode is facultatief; bruto verantwoording is ook mogelijk. De keuze is afhankelijk van de in de verordening ex art 212 Gemeentewet verplicht te formuleren regels voor waardering en afschrijving)*. Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met eventuele restwaarde. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.
Gehanteerde afschrijvingstermijnen in jaren is op financiën aanwezig.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut
De waardering van een investering met economisch nut mag netto plaatsvinden en mag worden geactiveerd.

Financiële vaste activa
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

De obligatieportefeuille is gewaardeerd tegen de verwachte aflossingswaarde. Het verschil met de betaalde verkrijgingsprijs is als transitorische (rente)post in de balans is opgenomen. Dit verschil wordt in het resultaat opgenomen in de (gemiddeld) resterende looptijd tot aflossing/uitloting.

Bijdragen aan activa aan derden worden geactiveerd als ze individueel een bedrag van € 50.000 te boven gaan. Dergelijke geactiveerde bijdragen zijn gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Het drempelbedrag voor het schatkistbankieren lag voor de gemeente Duiven op ongeveer € 458.000. Aangezien we gedurende het hele jaar 2015 een negatief banksaldo hebben gehad is er in 2015 geen bedrag buiten 's Rijks schatkist aangehouden.

Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Vlottende activa
Waarderingsgrondslagen
Als waarderingsgrondslag is voor de Grondexploitaties het **toerekeningsbeginsel** gehanteerd. Dit houdt in dat baten en lasten alsmede risico's, die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden verwerkt in de jaarrekening van het begrotingsjaar. Voor **verliezen** wordt een **voorziening** getroffen op het moment dat deze bekend zijn en **winsten** worden verwerkt zodra een complex geheel **gerealiseerd** is.
Onderhanden werk is opgenomen tegen vervaardigingskosten inclusief de bijgeschreven rente en indirecte kosten. De overige balansposten zijn opgenomen voor de nominale waarde. De nominale waarde is voor de verantwoording in de rekening van baten en lasten als grondslag gehanteerd.

De in de toelichting op de balans per complex (voor in exploitatie zijnde complexen) vermelde nog te realiseren opbrengsten en nog uit te geven bedragen zijn ontleend aan de nacalculaties en kostprijsberekeningen.

De bepaling van verwachte resultaten geschiedt op basis van de **"contante-waarde methodiek".** De opbrengsten voortvloeiende uit de reeds gesloten koopovereenkomsten voor woningbouw, die

per 31 december nog niet notarieel waren verleden, worden in de jaarrekening opgenomen evenals de verplichtingen voortvloeiende uit reeds gegunde aannemingsovereenkomsten.

Voorraden
De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, dan wel lagere marktwaarde. Er wordt geen rente bijgeschreven op de boekwaarde van deze voorraden. De overige grond- en hulpstoffen (magazijnvoorraden) worden gewaardeerd tegen standaard verrekenprijzen die zijn gebaseerd op de gemiddeld betaalde inkoopprijs. Verschillen tussen de standaard verrekenprijs en betaalde inkoopprijs worden als resultaat verantwoord. Incourante voorraden worden afgewaardeerd naar marktwaarde.
De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.
Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich met name voor indien voorraden incourant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Vorderingen en overlopende activa
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarden. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten
Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De onderhoudsegalisatie voorziening stoelt op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Vaste schulden
Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Verplichting voortvloeiend uit leasing
De waardering van de verplichting uit hoofde van de Financial leasing van de vervoermiddelen vindt plaats tegen de contante waarde van de contractueel verschuldigde leasetermijnen.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen
Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Activa

A: Vaste Activa

A1: Immateriële vaste activa
Het totaal in de balans voor deze activa kan als volgt worden onderscheiden:

Omschrijving	31-12-2014	afschr.	31-12-2015
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en disagio	19	5	14
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	16		16
Totaal	**35**	**5**	**30**

Bedragen x € 1.000

Toelichting
De kosten ad € 16.449 welke in 2007 zijn betaald voor onderzoek en ontwikkeling van de A15 zijn geactiveerd onder de immateriële vaste activa.

A2: Materiële vaste activa met economisch nut.

Omschrijving	31-12-2014	Inv.	Desinv.	Afschr.	Bijdrage derden	Verschuiving	31-12-2015
Gronden en terreinen	3.406			1			3.405
Bedrijfsgebouwen	31.055	3.995	193	932			33.925
Grond, weg en waterbouwkundige werken	2.768	1.515		197	1.494	-119	2.474
Vervoermiddelen	154	44		46			152
Machines, apparaten en installaties	727	219	3	207			736
Overige materiele vaste activa	1.155	66	4	108			1.109
Totaal	**39.265**	**5.839**	**200**	**1.491**	**1.494**	**-119**	**41.801**
Verrekening met voorziening vastgoed ontwikkeling							-500
Totaal op balans							**41.301**

Bedragen x € 1.000

Toelichting
Gronden en terreinen
In 2015 is er een klein bedrag afgeschreven op een terrein omdat in het verleden een terrein met hekwerk in een bedrag geinvesteerd is. Jaarlijks wordt er voor ruim € 200 afgeschreven.

Gronden en terreinen	Bedrag
Boekwaarde per 1-1-2015	**3.406**
Investeringen	0
Afschrijvingen 2015	-1
Boekwaarde 31-12-2015	**3.405**

Bedrijfsgebouwen
De toename van de boekwaarde is ontstaan door een bedrag van € 3.995.222 aan investeringen.

Bedrijfsgebouwen			Bedrag
Boekwaarde per 1-1-2015			**31.055**
Investeringen :	2e fase Vitaal Centrum	3.574	
	Regina Pacis dakkapel	11	
	Johannesschool kozijen	8	
	Verenigingsgebouw Visserlaan dak	3	
	Overname bibliotheek	399	3.995
Desinvesteringen:	PSZ de Draaimolen en hekwerken	-131	
	Voormalige kinderboerderij	-32	
	Schoolplein Fuutstraat	-30	-193
Afschrijvingen 2015			-932
Boekwaarde 31-12-2015			**33.925**

Bedragen x € 1.000

Grond,weg en waterbouwkundige werken economisch nut

Grond, weg en waterbouwkundige werken economisch nut.			Bedrag
Boekwaarde per 1-1-2015			2.768
Investeringen :	Schoolplein het Veer	45	
	Renovatie veld 6 DVV	20	
	Snelfietsroute SFR	247	
	Duko toplaagrenovatie	37	
	Snelfietsroute langs het spoor	1.166	1.515
Bijdrage derden	Snelfietsroute langs het spoor		-1.494
Verschuiving	met grond, weg maatschappelijk nut		-119
Afschrijvingen 2015			-197
Boekwaarde 31-12-2015			**2.474**

Bedragen x 1.000

Vervoermiddelen

Vervoermiddelen		Bedrag
Boekwaarde per 1-1-2015		**154**
Investeringen	Toyota 150	44
Afschrijvingen 2015		-46
Boekwaarde 31-12-2015		**152**

Bedragen x € 1.000

Machines,apparaten en installaties

Machines, apparaten en installaties			Bedrag
Boekwaarde per 1-1-2015			**727**

Machines, apparaten en installaties			Bedrag
Investeringen :	Aanhangstrooier	31	
	Duobakken papiercont	9	
	Speeltoestellen	1	
	Software telefooncentrale	29	
	Endesprong ventilatiesysteem	15	
	Ondergrondse containers	134	219
Desinvesteringen:	Inventaris Spelleward		-3
Afschrijvingen 2015			-207
Boekwaarde 31-12-2015			**736**

Bedragen x 1.000

Overige materiele vaste activa

Overige materiele vaste activa			Bedrag
Boekwaarde per 1-1-2015			**1.155**
Investeringen :	Brandbeveiligingsmaatregelen	12	
	Speeltoestellen	20	
	Glasafval inzamelen	18	
	Duobakken papiercontainers	16	66
Desinvesteringen:	Spelleward groepenkast		-4
Afschrijvingen 2015			-108
Boekwaarde 31-12-2015			**1.109**

Bedragen x 1.000

A3:Investeringen met een economisch nut,waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven			Bedrag
Boekwaarde per 1-1-2015			**8.645**
Investeringen :	Riolering Vitaal Centrum	320	
	Riolering Rotonde Rijksweg	375	
	Verv. riolering Droo-zuid	16	
	Herstel verzakking Nieuwgraaf	709	
	Aansluitingen huizen	48	
	Vervanging riolen	49	
	Vervanging en reparatie gemalen	33	
	Renovatie bergbezinkbassin	40	
	Spotvogelstaat gemaal	112	
	Kosten riool Schaikstr/t Weike	33	1.735

Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven			Bedrag
Bijdrage derden	Verv. riolering Droo-zuid		-6
Afschrijvingen 2015			-302
Boekwaarde 31-12-2015			**10.073**

Bedragen x 1.000

A4: Materiële vaste activa maatschappelijk nut
Het totaal in de balans voor deze activa kan als volgt worden onderscheiden:

Omschrijving	31-12-2014	inv.	afschr.	Bijdrage derden	verschuiving	31-12-2015
Grond,weg en waterbouwkundige werken	1.308	1.087	164	380	119	1.970
Overige materiele vaste activa	97		12			85
Totaal	**1.405**	**1.084**	**176**	**380**	**119**	**2.055**

Bedragen x 1.000

Grond, weg en waterbouwkundige werken maatschappelijk nut

Grond, weg en waterbouwkundige werken maatschappelijk nut			Bedrag
Boekwaarde per 1-1-2015			**1.308**
Investeringen :	Fietspad Leuvensedijk Groessen	8	
	Herinrichting Dorth/Medlerstaat	1.073	
	Terugdraaien correctie boeking 2014	3	
	Aanleg fietstunnel snelfietsroute	3	1.087
Bijdrage derden	Fietspad Leuvensedijk Groessen	-4	
	Herinrichting Dorth/Medlerstaat	-376	-380
Verschuiving	met grond, weg economisch nutmaatschappelijk nut		119
Afschrijvingen 2015			-164
Boekwaarde 31-12-2015			**1.970**

Bedragen x 1.000

Overige materiele vaste activa maatschappelijk nut.

Overige materiele vaste activa	Bedrag
Boekwaarde per 1-1-2015	**97**
Afschrijvingen 2015	-12
Boekwaarde 31-12-2015	**85**

Bedragen x € 1.000

A5: Financiële vaste activa
Het totaal van deze activa kan als volgt worden onderscheiden:

Omschrijving	31-12-2014	aflossing	afschrijving	31-12-2015
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	315			315
Leningen aan Vivare	27.637	5.026		22.611
Overig langlopende leningen	23.464	3.207		20.257
Activa eigendom van derden	298	33		265
Langlopende lening Nuon Vattenfall	2.304	2.304		0
Totaal	**54.018**	**10.570**		**43.448**

Bedragen x € 1.000

Toelichting

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen enz.

Naam bedrijf	Aantal aandelen	Verkrijgingsprijs	Totaal
Vitens (voorheen Waterbedrijf)	26.705		4.538
Alliander (voorheen Nuon)			7.714
NV Bank Nederlandse Gemeenten	3.510	2,50	8.775
Stimuleringsfonds			294.443
Totaal			315.470

Bedragen x €

Aandelen Vitens N.V.

De gemeente Duiven is in het bezit van 26.705 aandelen van Vitens N.V. De nominale waarde van deze aandelen Vitens is € 267.050. Conform de voorschriften staan de aandelen opgenomen tegen verkrijgingsprijs ad € 4.538 (100 aandelen van voormalig waterbedrijf Gelderland van ƒ 100). De aandeelhouders Vitens N.V. delen vanaf 1 januari 2002 mee in de winst. In 2006 zijn de preferente aandelen omgezet in een achtergestelde lening van € 1.790.300.

Aandelen Alliander

In 2009 zijn alle aandelen verkocht. 49% van de aandelen is ook overgedragen in 2009. Voor het resterende deel van de aandelen, 51%, is een langlopende vordering opgenomen onder de financiële vaste activa voor een bedrag van € 5.587.717. Deze aandelen kennen nu dus een andere rubricering, er is nu immers geen sprake meer van een deelneming omdat de aandelen al verhandeld zijn. In plaats van aandeelhouder Nuon is de gemeente Duiven nu aandeelhouder Alliander. De waardering van deze aandelen geschiedt tegen dezelfde waardering als de aandelen Nuon omdat er geen marktprijs is bepaald. De verkrijgingsprijs van de aandelen Alliander is dus de verkrijgingsprijs van de aandelen Nuon.

NV Bank Nederlandse Gemeenten

Door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders is op 17 mei 2002 in aanwezigheid van een notaris besloten tot wijziging van het aandelenkapitaal van de BNG en tot dienovereenkomstige wijziging van de statuten. Dit in verband met de overgang van de gulden naar de euro. Voor de gemeente Duiven betekende dit dat 15.050 aandelen A en 10 aandelen B met een waarde van € 7.964 vervangen werden tegen 3.510 aandelen van nominaal € 2,50.

Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVN)

In de meerjarenbegroting 2001-2004 heeft uw raad besloten om een deel van de opbrengst uit de verkoop van de aandelen Bouwfonds te storten in het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting. Dit fonds heeft tot doel de kwaliteit van de gebouwde omgeving duurzaam te verbeteren. In 2000 is een bedrag gestort van € 226.890. Door de ABN/AMRO is daarna ten behoeve van onze gemeente een bedrag van € 204.201 in het fonds gestort met als doel dit onder voorwaarden ter beschikking te stellen voor het aantrekken van zogenaamde zachte geldleningen voor het

aangegeven doel. Er zijn startersleningen verstrekt voor de aankoop van een woning. Door bijboeking van het saldo van rente en kosten is de waarde van het fonds eind 2014 € 294.443.

Leningen aan Vivare

Omschrijving	31-12-2014	aflossing	31-12-2015
Leningen verstrekt aan Vivare	27.637	5.026	22.611

Leningen verstrekt aan Vivare:	01-01-2015	aflossing 2015	31-12-2015
131 woningen	6.337	-139	6.197
8 woningen	5.471	-118	5.353
84 woningen	4.550	-4.550	0
20 woningen	1.070	-22	1.048
68 woningen	4.647	-96	4.551
99 woningen	5.562	-100	5.461
Totaal	**27.637**	**-5.026**	**22.611**

Bedragen x € 1.000

In 2016 worden er door Vivare van de 5 leningen er 3 geheel afgelost.

Overige langlopende leningen

Omschrijving	31-12-2014	aflossing	31-12-2015
Overige langlopende geldleningen	23.464	3.207	20.257

Per saldo is de boekwaarde van de hypotheekverstrekking aan ambtenaren in 2015 afgenomen met € 2.656.501 tot € 19.538.861. Vanaf 1 januari 2009 is het niet meer mogelijk een nieuwe hypotheek aan te vragen bij de gemeente Duiven. De bibliotheek heeft de jaarlijkse aflossing betaald op de geldlening verstrekt door de gemeente Duiven. In 2006 zijn de preferente aandelen van Vitens omgezet in een achtergestelde lening van € 1.790.300. Hierop is in 2015 € 119.353 afgelost tot een bedrag van € 716.119 op 31-12-2015. Eind 2015 is het saldo van de verstrekte leningen voor een fiets afgenomen tot € 2.399

Bijdrage aan activa in eigendom van derden

Omschrijving	31-12-2014	afschrijving	31-12-2015
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	298	33	265

In 2015 zijn er geen investeringen geweest. In 2015 is conform voorschriften € 32.778 op activa afgeschreven wat resulteert in een balanswaarde van € 265.363 op 31 december 2015.

Uitgaven met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer
De laatste termijn van € 2.304.088 vanwege de verkoop van de aandelen Nuon Vattenfall is in 2015 ontvangen.

Niet in de balans opgenomen
Aandelen Bouwfonds
In 2000 is overgegaan tot verkoop van het oude bezit van 4.000 aandelen A en B van het Bouwfonds, tot dan toe gewaardeerd op de balans voor € 1,14 per stuk. Per oud aandeel zal uiteindelijk € 275 in contanten plus € 1,15 in cumulatief preferente aandelen worden ontvangen. De totale opbrengst te weten € 1.099.963 in contanten en € 4.592 in cumulatief preferente aandelen is/wordt gefaseerd ontvangen. 50% hiervan is in 2000 ontvangen en 25% (€ 274.990) is op 2 januari 2003 ontvangen. Dit bedrag is samen met het dividend van € 27.420 gestort in de

meerjarenreserve 2001-2004. Het resterende deel van 25% is in 2005 verkocht. De opbrengst is toegevoegd aan de meerjarenbeleidsreserve. De hiervan in 2000 verantwoorde opbrengst is aangewend voor een storting in de bestemmingsreserve Bouwfonds van € 367.405, welk bedrag is weggezet tegen een percentage van 5,5 om de structurele inkomsten van jaarlijks € 20.420 in de exploitatie te compenseren. Dit bedrag komt ten gunste van het product Beleggingen.

B: Vlottende Activa

B1: Voorraad bouwgronden in exploitatie

Omschrijving	31-12-2014	31-12-2015
Bouwgronden in exploitatie	19.585	16.632
Totaal	**19.585**	**16.682**

Voorraad bouwgronden in exploitatie

Omschrijving	31-12-2014	Kosten	Baten	31-12-2015	Voorziening Verlies Complexen	Balans
Ploen-Zuid	4.429	86	161	4.354	3.815	539
Nieuweling incl. bedrijventerrein	- 1.871	- 23	0	- 1.894		-1.894
Locatie Vergertlaan	180	4	0	184	72	112
Droo-Zuid	110	191	301	0		0
Diesfeldt	- 302	- 11	0	- 313		- 313
Westreenen	884	47	561	371	320	51
Welleveld	2.318	118	131	2.305		2.305
Vitaal Centrum Duiven	2.777	1.222	4.383	- 384		- 384
Akkerwinde	36	6		42		42
Bedrijventerrein Innofase	1.789	820	- 43	2.653		2.653
Bedrijventerrein Seingraaf	10.713	635	0	11.348	2.076	9.272
Bedrijventerrein Graafstaete	5.468	249	0	5.717	1.468	4.248
Totaal	**26.531**	**3.344**	**5.494**	**24.382**	**7.751**	**16.632**
Nog te maken kosten						22.011
Nog te verwachten opbrengsten						63.928
Verwacht exploitatieresultaat (positief)						25.285

Bedragen x € 1.000

Toelichting
Het verloop van de boekwaarde wordt per complex bijgehouden en gespecificeerd in een zogenoemde P-staat. Deze boekwaarde is in feite een tussenstand van het complex. Pas bij afsluiting van een complex kan worden opgemaakt wat het resultaat is geweest. In bovenstaande boekwaardes is wel een aantal resultaten verwerkt. De analyse van de resultaten en de eventuele verschillen met voorgaande exploitaties worden in de paragraaf Grondbeleid behandeld.
Er zijn per 1 januari 2015 geen complexen in exploitatie genomen. Het complex Droo-Zuid is afgesloten.
De voorziening verliesgevende complexen is in het bovenstaand overzicht al in mindering gebracht op de boekwaarde van de betreffende complexen zodat de juiste balanswaarde is weergegeven. De voorziening verliesgevende complexen wordt daarom ook niet meer gepresenteerd op de balanspost voorzieningen (C3).

B2: Voorraad bouwgronden niet in exploitatie

Voorraad bouwgronden niet in exploitatie

Omschrijving	31-12-2014	31-12-2015
Bouwgronden niet in exploitatie	4.105	4.618
Totaal	**4.105**	**4.618**

Bedragen x € 1.000

Toelichting
De nog niet in exploitatie genomen gronden zijn gewaardeerd tegen **historische uitgaafprijs** (oorspronkelijke aankoopkosten) vermeerderd met de bijgeschreven exploitatiekosten. Teneinde de boekwaarde van sommige gronden op een aanvaardbaar peil te houden, is waar nodig een **voorziening** getroffen ter dekking van de bij te schrijven exploitatiekosten. De “Ruilgronden” zijn gewaardeerd op hun minimale opbrengstwaarde **(voorzichtigheidsbeginsel).**

Voorraad bouwgronden niet in exploitatie

Omschrijving	31-12-2014	Kosten	Opbrengsten	31-12-2015	€ per m²
Engsestraat	2.007	82	1.212	877	2,82
Uitbreiding IKEA	- 177	177	0	0	nvt
De Ploen-Noord (Hogeweg)	40	3		43	5,26
De Ploen-Noord (Broekstraat)	239	11	0	250	20,13
De Ploen Zuid MVO	133	5		137	nvt
Kloosterkamp	- 73	- 4	0	- 78	nvt
Plakse Weide	76	4	1	79	5,66
Ruilgronden	653	1.230	30	1.853	5,54
Heilweg 22/Loc. Gieling	63	27	101	- 11	nvt
Spoorzone	1.506	85	0	1.591	12,06
Achterste Hoek	- 89	- 2		- 91	nvt
Groothandelscentrum	51	44	129	- 34	nvt
Totaal	**4.429**	**1.662**	**1.473**	**4.618**	
Voorziening verlies Kloosterkamp/Ploen Zuid MVO				374	
Balanswaarde				**4.244**	

Bedragen x € 1.000

B3: Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar.

Uitzettingen

Omschrijving	31-12-2014	31-12-2015
Uitzettingen	2.824	7.321
Totaal	**2.824**	**7.321**

Bedragen x € 1.000

Toelichtingen
De uitzettingen zijn opgenomen tegen de nominale waarde. Voor (eventuele) dubieuze debiteuren is een voorziening getroffen. Schatkistbankieren is in het afgelopen jaar niet aan de orde geweest omdat we het hele jaar een negatief banksaldo hebben gehad.

Debiteuren

Omschrijving	Bedrag	Totaal

Debiteuren t/m 2014	514.604	
Debiteuren 2015	5.564.458	
Voorziening oninbare debiteuren	-546.962	
Verrekeningen debiteuren/crediteuren	368.642	
Debiteuren SDL minus voorzieningen dubieuze	676.462	
Debiteuren belastingen	743.694	
Totaal		**7.320.898**

Een specificatie ligt op de addeling ondersteuning, team bedrijfsvoering ter inzage. Van de debiteuren tot en met 2014 staat nog een bedrag van € 450.000 open betreffende een fraude zaak van een amtenaar. Een zelfde bedrag is opgenomen in de voorziening dubieuze debiteuren.

B4: Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Liquide middelen

Omschrijving	31-12-2014	31-12-2015
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	788	1.288
Kas	1	1
Rabobank	112	68
Totaal	**901**	**1.357**

Bedragen x € 1.000

Toelichting

De specificatie van de banksaldo per 31 december 2015 is als volgt:

Specificatie banksaldo

Omschrijving	Bedrag
Bank Nederlandse Gemeenten MAZA budgettering	174.373
Bank Nederlandse Gemeenten Belastingen	936.585
Bank Nederlandse Gemeenten loket WWZ	177.515
Totaal BNG	1.288.473
Kas	440
Rabobank	68.044
Totaal	**1.356.957**

Bedragen in €

B5: Overlopende activa

Omschrijving	31-12-2014	31-12-2015
Overlopende activa	3.136	3.252
Totaal	3.136	3.252

Bedragen x € 1.000

Het grootste gedeelte van het bovenstaande bedrag is nog te ontvangen vanwege BCF namelijk: € 2.971.644.

Passiva

C: Vaste passiva

C1: Reserves

	Beginstand 1-1-2015	Mutaties	Eindstand 31-12-2015
Algemene Reserve	**5.563.284**	82.427	**5.645.711**
Bestemmingsreserves:			
Actieplan veiligheidsbeleid	42.178	-3.008	39.170
Civiele kunstwerken	21.490	-21.490	0
Bestemmingsreserve riolering artikel 44	677.638	1.098.925	1.776.563
Bestemmingsreserve lichtmasten	323.608	-230.404	93.204
Bestemmingsreserve renovatie Groen	0	63.900	63.900
Jeugdbeleid	72.147	-69.602	2.545
Combinatiefuncties	121.768	0	121.768
Fonds voor beeldende kunsten	96.613	1.200	97.813
Horsterpark	76.500	0	76.500
Cultuur en erfgoedpact	11.100	-11.100	0
Bijzondere bijstand	106.695	0	106.695
Inburgering nieuwkomers	64.009	-14.348	49.661
Allochtonen	101	-101	0
Wmo	251.685	416.852	668.537
Cultuurhuis "Vitaal Centrum"	19.770	-19.770	0
Serviceteams	60.000	-10.000	50.000
De Uitdaging	20.000	0	20.000
Gevolgen grondwaterverontreiniging Nieuwgraaf	381.124	0	381.124
Afvalinzameling	59.791	-59.791	0
Het Groenfonds	359.016	-52.051	306.966
Actualisering en digitalisering bestemmingsplannen	12.837	-12.837	0
Ontwikkeling A15	76.811	-32.538	44.273
Fonds bovenwijkse voorzieningen	189.498	111.100	300.598
Actualisatie bestemmingsplannen	107.114	29.173	136.287
Bestemmingsreserve kosten transformatie Sociaal Domein	89.978	1.573.690	1.663.668
Meerjarenbeleidsreserve	119.945	-88.194	31.751
Algemene bestemmingsreserve	744.056	-433.218	310.838
BBV-scan/maatregelen legionella	3.366	-3.366	0
Vervanging interieur gemeentehuis	454.187	35.250	489.437
Bedrijfsvoering	221.249	-31.851	189.398
Investeringen Digiservice	348.691	-24.289	324.402
Totaal bestemmingsreserves	**5.132.966**	**2.212.130**	**7.345.096**
3e kunstgrasveld hockeyvereniging	252.821	-17.305	235.516
Vitens	1.790.300	1	1.790.301

	Beginstand 1-1-2015	Mutaties	Eindstand 31-12-2015
Nuon Vattenfall	10.507.086	0	10.507.086
Debiteuren Wet werk en bijstand	597.043	-135.009	462.034
Stimuleringsfonds	294.443	0	294.443
Bouwfonds	367.406	0	367.406
Totoaal geblokkeerde reserves	**13.809.099**	**-152.314**	**13.656.785**
Totaal bestemmingsreserves	**18.942.065**	**2.059.816**	**21.001.881**
Totaal reserves	**24.505.349**	**2.142.243**	**26.647.592**

Bedragen in €

Toelichting
In de toelichting staat per reserve het doel, de rente, een analyse tussen de werkelijke en begrote stand en de besteding na 2015 weergegeven. De financiële toelichting bestaat uit de werkelijke beginstand per 1 januari 2015, de onttrekkingen en stortingen in 2015 en de eindstand van de reserve per 31 december 2015. In de beginstand van de algemene reserve is het rekening saldo ad € 325.601 van 2014 opgenomen.

Algemene Reserve

Beheerder: Afdeling Ondersteuning/Team Advies

Doel
De Algemene Reserve dient als weerstandsvermogen van de gemeente.
De risico's worden jaarlijks bij de begroting gekwantificeerd. Wijken de onder- en bovengrens op grond van deze kwantificering structureel af, dan zullen de onder- en bovengrens worden aangepast.
Bij de begroting 2015 is de ondergrens bepaald op € 6,8 en de bovengrens op € 11.2 miljoen.
De beginstand 2015 is inclusief het saldo van 2014'.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015		**€ 5.563.284**
Onttrekkingen 2015:		
Wijkplan Duiven	€	480
Extra accountantskosten	€	7.945
Overgangsregeling Leerlingenvervoer	€	19.032
Stortingen 2015:		
Vrijval bestemmingsreserve allochtonen en legionella	€	3.467
Vrijval bestemmingsreserve Kultuurhuis Vitaal centrum	€	19.770
Vrijval uit bestemmingsreserve Meerjarenbeleid	€	86.647
Stand per 31-12-2015		**€ 5.645.711**
Geraamde stand per 31-12-2015		€ 3.543.683

Rente
In de Kadernota is besloten de rente IJzeren voorraad niet meer toe te voegen aan deze reserve.

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015.
Grotendeels veroorzaakt omdat de beginstand per 1-1-2015 € 2,1 miljoen hoger was als geraamd.

Besteding na 2015
De resultaten van de tussenrapportages zijn in de loop van het jaar niet daadwerkelijk onttrokken aan de Algemene Reserve. Het saldo van de jaarrekening 2015 (€ 538.000) zal na vaststelling door de gemeenteraad worden onttrokken aan de Algemene Reserve. In 2016 worden nog uitgaven verricht voor € 8.824 vanwege het opstarten van het wijkplan 2013 en nog een bedrag van € 9.055 voor extra accountantskosten uit 2015. In de begroting 2016 staat een dotatie geraamd van € 1.004.697 als saldo van de voorcalculaties 2016.

Bestemmingsreserves programma Openbare orde en veiligheid

Bestemmingsreserve "Actieplan veiligheidsbeleid"
Beheerder: Afdeling Beleid/Team Welzijn, Veiligheid en Milieu

Doel
In 2004 zijn middelen voor investeringen in het veiligheidsbeleid in deze bestemmingsreserve gestopt om fluctuaties op te vangen inzake het opstellen van het actieplan en nieuwe ontwikkelingen.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**42.178**
Onttrekkingen 2015:		
Themanota buurtpreventie	€	3.008
Stortingen 2015:		
Stand per 31-12-2015	**€**	**39.170**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	7.955

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
Aan de reserve Veiligheid is in 2015 slechts een klein bedrag onttrokken voor de themanota buurtpreventie. De resterende uitgaven worden in 2016 verwacht.

Besteding na 2015
In de begroting 2013-2016 is aangegeven dat deze bestemmingsreserve wordt ingezet om de uitgaven in het kader van de Openbare Orde en Veiligheid te dekken. Voor 2016 worden uitgaven in het kader van de themanota buurtpreventie verwacht.

Bestemmingsreserves programma Openbare ruimte

Bestemmingsreserve "Civiele kunstwerken"
Beheerder: Afdeling Beheer/Team Binnen

Doel
De uitvoering van het beleids- en beheerplan (civiele) kunstwerken (raadsbesluit 27 mei 2002). De bestemmingsreserve is ontstaan uit een bijdrage vanuit de Grondexploitatie.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**21.490**
Onttrekkingen 2015		
dekking t.g.v. de exploitatie	€	21.490
Stortingen 2015	€	
Stand per 31-12-2015	**€**	**0**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	0

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
n.v.t.

Besteding na 2015
Het saldo van deze bestemmingsrserve is nihil. Vanaf 2016 komt het onderhoud van de civiele kunstwerken ten laste van de voorziening onderhoud wegen.

Bestemmingsreserve "riolering artikel 44 "
Beheerder: Afdeling Beheer/Team Binnen

Doel
Conform het GRP 2012-2016 inzetten voor investeringen in het riool.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**677.638**
Onttrekkingen 2015:		
Stortingen 2015:		
Overschot 2015	€	1.098.925
Stand per 31-12-2015	**€**	**1.776.563**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	1.442.076

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
Conform de voorschriften BBV is deze Bestemmingsreserve gevormd.

Besteding na 2015
Deze reserve wordt ingezet voor toekomstige investeringen in het riool.

Bestemmingsreserve "vervanging lichtmasten "
Beheerder: Afdeling Beheer/Team Binnen

Doel
Het vervangen van de openbare verlichting conform het vastgestelde beheer- en beleidsplan.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**323.608**
Onttrekkingen 2015:		313.771
Stortingen 2015:		22.500
Overschot 2015	€	60.867
Stand per 31-12-2015	**€**	**93.204**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	70.381

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
Er zijn al meer lichtmasten vervangen dan in eerste instantie werd verwacht.

Besteding na 2015
Deze reserve wordt ingezet voor toekomstige vervangingsinvesteringen.

Bestemmingsreserve "renovatiewerkzaamheden groen "
Beheerder: Afdeling Beheer/Team Binnen

Doel
Het uitvoeren van renovatieprojecten in het openbaar groen.

Stand per 1-1-2015	**€**	**0**
Onttrekkingen 2015:		
Stortingen 2015:	€	63.900
Stand per 31-12-2015	**€**	**63.900**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	50.479

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
Er zijn geen renovatieprojecten uitgevoerd.

Besteding na 2015
Deze reserve wordt ingezet voor renovatieprojecten.

Bestemmingsreserves programma Onderwijs en Jeugd

Bestemmingsreserve Jeugdbeleid
Beheerder: afdeling Beleid/Team Welzijn, Veiligheid en Milieu

Doel
In 2012 is een beleidskader positief jeugdbeleid ontwikkeld. Landelijke ontwikkelingen als de komst van het Centrum voor Jeugd en Gezin, de decentralisatie van de Jeugdzorg en de algemeen toenemende aandacht, lokaal en landelijk voor de jeugd, zorgen dat het jeugdbeleid vol in de aandacht staat.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**72.147**
Onttrekkingen 2015:		
Voetbalkooi	€	47.500
Implementatieplan Welzijn Nieuwe Stijl	€	11.102
Project Alcohol en Drugs	€	11.000
Stortingen 2015:		
Stand per 31-12-2015	**€**	**2.545**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	62.762

Om dit als gemeente goed gestalte te kunnen geven zijn hier extra middelen voor nodig. In 2012 zijn deze middelen uit de voorziening CJG onttrokken en gestort in deze bestemmingsreserve.

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
Bij de begroting 2015 was geen rekening gehouden met een onttrekking van € 47.500 ten behoeve van de realisatie van een voetbalkooi. Ook de uitgaven in verband met het project Welzijn Nieuwe Stijl waren niet in de begroting meegenomen.

Besteding na 2015
Er zit geen bestemming meer op het resterende saldo van deze reserve. In de eerste tussenrapportage 2016 zal deze reserve worden opgeheven en het saldo zal in de Algemene Reserve worden gestort.

Bestemmingsreserve Combinatiefuncties
Beheerder: afdeling Beleid/Team Welzijn, Veiligheid en Milieu

Doel
Deze bestemmingsreserve is bedoeld om te bewerkstelligen dat er voldoende financiële middelen beschikbaar zijn voor het bereiken van de doelstelling van de combinatiefuncties.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**121.768**
Onttrekkingen 2015:	€	0
Stortingen 2015:	€	0
Stand per 31-12-2015	**€**	**121.768**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	87.843

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
De stand per 1 januari 2015 valt in eerste instantie al hoger uit dan in de begroting 2015 was opgenomen. Verder heeft er in 2015 geen onttrekking plaats gevonden omdat de formatieve inzet van de combinatie functionaris lager uitviel dan geraamd.

Besteding na 2015
De bestemmingsreserve zal voor de periode van vier jaar worden aangewend voor de dekking van kosten van de combinatiefunctionarissen. Voor extra armslag voor de combinatiefunctionarissen is in 2016 en 2017 een onttrekking van € 17.000 uit deze reserve geraamd.

Bestemmingsreserves programma Vrijetijdsbesteding

Bestemmingsreserve "Fonds voor beeldende kunsten"
Beheerder: afdeling Beleid/Team Welzijn, Veiligheid en Milieu

Doel
Deze bestemmingsreserve is bedoeld om over- en onderschrijdingen van het jaarlijkse budget van € 15.000 voor aanschaf kunstwerken in de openbare ruimte en huur van kunstwerken in het gemeentehuis te bekostigen. Verder worden ook beeldplannen, advieskosten van de regionale kunstadvies- commissie en het onderhoud van kunstwerken gefinancierd.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**96.613**
Onttrekkingen 2014:		
	€	0
Stortingen 2014:		
Anterieure overeenkomst Gieling	€	1.200
Stand per 31-12-2015	**€**	**97.813**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	98.545

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
Niet van toepassing.

Besteding na 2015
Vanuit het fonds Beeldende Kunst worden kunstwerken in de openbare ruimte gefinancierd. Op dit moment loopt er één traject voor een kunstwerk op het Remigiusplein. De verwachting is dat dit kunstwerk in 2018 wordt opgeleverd.

Bestemmingsreserve "3e kunstgrasveld hockeyvereniging" (geblokkeerd)
Beheerder: afdeling Beleid/Team Welzijn, Veiligheid en Milieu

Doel
Deze bestemmingsreserve is bestemd om de jaarlijkse kapitaallasten van het 3e kunstgrashockeyveld te dekken. De kapitaallasten van het 3e kunstgrashockeyveld worden gedurende 15 jaar betaald uit deze reserve. In 2025 is het veld afgeschreven en de bestemmingsreserve leeg.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**252.821**
Onttrekkingen 2015:		
Kapitaallasten	€	17.305
Stortingen 2015:		
Stand per 31-12-2015	**€**	**235.516**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	235.516

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
n.v.t.

Besteding na 2015
Tot het jaar 2025 zullen de jaarlijkse kapitaallasten van deze investering in het 3e kunstgrasveld uit deze reserve worden gedekt.

Bestemmingsreserve Horsterpark
Beheerder: Afdeling Beleid / Team Welzijn, Veiligheid en Milieu

Doel
Het Recreatieschap Arnhem-Liemers heeft het Horsterpark aan de gemeente Duiven overgedragen. De afkoopsom die daarvoor werd ontvangen hebben we in deze reserve gestort. Tekorten op het onderhoud van het park kunnen in de toekomst uit de reserve worden onttrokken.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**76.500**
Onttrekkingen 2015:	€	0
Stortingen 2015:	€	0
Stand per 31-12-2015	**€**	**76.500**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	76.500

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
Niet van toepassing.

Besteding na 2015

In 2016 gaan we onderzoeken of, en voor welk bedrag, deze bestemmingsreserve separaat moet blijven bestaan. Als de reserve dan (gedeeltelijk) wordt opgeheven dan zal het resterende saldo in de Algemene Reserve worden gestort.

Bestemmingsreserve Cultuur en Erfgoedpact
Beheerder: Afdeling Beleid / Team Welzijn, Veiligheid en Milieu

Doel
Samen met drie Liemerse gemeenten is bij de Provincie Gelderland een subsidieaanvraag ingediend voor het Liemerse Cultuur- en erfgoedpact. Dit betreft een co-financiering waarbij naast het ontvangen subsidiebedrag de deelnemende gemeenten uit eigen middelen hetzelfde bedrag dienen bij te dragen ter bekostiging van de activiteiten van dit pact.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**11.100**
Onttrekkingen 2015:	€	11.100
Stortingen 2015:	€	0
Stand per 31-12-2015	**€**	**0**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	0

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
Conform BBV voorschriften is deze bestemmingsreserve gevormd uit een voorziening. Geen afwijkingen te verklaren

Besteding na 2015
Deze reserve kan met ingang van 1 januari 2016 worden opgeheven.

Bestemmingsreserves programma Sociale Voorziening en Maatschappelijke Dienstverlening

Bestemmingsreserve "Bijzondere bijstand"
Beheerder: Afdeling Publiek/Team Loket Zorg

Doel
Deze bestemmingsreserve is bedoeld ter egalisatie van het exploitatieoverschot of -tekort van de rijksbijdrage ten opzichte van de uitgaven bijzondere bijstand.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**106.695**
Onttrekkingen 2015:	€	0
Stortingen 2015:	€	0
Stand per 31-12-2015	**€**	**106.695**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	78.305

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
De afwijking wordt verklaard doordat de beginstand begroting 2015 afwijkt van de daadwerkelijke stand per 31 december 2014. Daarnaast heeft de geraamde onttrekking voor maatschappelijke participatie kinderen ad. € 15.111 niet plaats gevonden.

Besteding na 2015
Voor egalisatie exploitatie overschot of tekort.

Bestemmingsreserve "Integratie en scholing" (voorheen Inburgeringsgelden nieuwkomers)
Beheerder: Afdeling Publiek/Team Loket Zorg

Doel
Deze bestemmingsreserve is bedoeld om uitgaven te bekostigen voor de jaren waarbij de verplichte uitgaven hoger zijn dan de inkomsten. Na 2006 mag de reserve uitsluitend worden ingezet voor uitvoering van additionele inburgeringprogramma's voor oudkomers.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**64.009**
Onttrekkingen 2015:	€	14.348
Stortingen 2015:	€	0
Stand per 31-12-2015	**€**	**49.661**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	47.931

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
Geen afwijkingen te verklaren.

Besteding na 2015
Deze reserve wordt gebruikt om toekomstige uitgaven, waaronder de uitvoeringskosten (vier uur per week) binnen het product Integratie en Scholing te kunnen dekken. Vanaf 1 januari 2014 is er geen rijksbijdrage meer.

Bestemmingsreserve "Wmo"
Beheerder: Afdeling Beleid/Team Ruimte, Werk en Zorg

Doel
Deze bestemmingsreserve is tot en met 2012 bestemd om tekorten op te vangen van de uitgaven Wmo. Na 2012 bestemd om eventuele tekorten op te vangen in het proces van de kanteling van de Wmo.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**251.685**
Onttrekkingen 2015:	€	0
Stortingen 2015:		
Overschot hulp bij het huishouden in natura	€	416.852
Stand per 31-12-2015	**€**	**668.537**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	154.719

Rente
Inflatiecorrectie van 2%.

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
De afwijking wordt verklaard doordat de beginstand begroting 2015 afwijkt van de daadwerkelijke stand per 31 december 2014. Daarnaast is conform de 3e tussenrapportage een bedrag gestort in 2015.

Besteding na 2015
De reserve wordt gebruikt voor het opvangen van mogelijke tekorten op de Wmo in de toekomst en voor het verder vormgeven van zogenaamde voorliggende voorzieningen.

Bestemmingsreserve "Allochtonen"
Beheerder:Afdeling Publiek/Team Loket Zorg

Doel
Deze bestemmingsreserve is bedoeld om de uitvoering van de schuldhulpverlening te kunnen beheersen.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**101**
Onttrekkingen 2015:	€	101
Stortingen 2015:		
Stand per 31-12-2015	**€**	**0**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	0

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
In verband met het geringe saldo is deze reserve in 2015 opgeheven.

Besteding na 2015
Niet van toepassing.

Bestemmingsreserve "Debiteuren RSD" (geblokkeerd)
Beheerder: Afdeling Publiek/ Team Loket Zorg

Doel
Deze bestemmingsreserve is bedoeld om ontvangsten in het boekjaar met betrekking tot voorgaande jaren te kunnen meenemen in de verantwoording naar het Rijk. De hoogte van de reserve wordt jaarlijks geactualiseerd aan de hand van de inbaarheid van vorderingen PW.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**597.043**
Onttrekkingen 2015:	€	135.009
Stortingen 2015:	€	
Stand per 31-12-2015	**€**	**462.034**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	609.189

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
Op basis van informatie over inbaarheid van openstaande vorderingen van de RSD heeft er voor 2015 een storting plaatsgevonden.

Besteding na 2015
Bestedingsvoorstel is voor deze bestemmingsreserve niet van toepassing.

Bestemmingsreserve Cultuurhuis "Vitaal Centrum"
Beheerder: Afdeling Beleid/Team Ruimte, Werk en Zorg

Doel
N.v.t.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**19.770**
Onttrekkingen 2015:	€	0
Stortingen 2015:	€	0
Stand per 31-12-2015	**€**	**0**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	20.165

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
Deze reserve is in de 2e tussenrapportage 2015 opgeheven. De oorspronkelijke gedachte was dat deze reserve met € 1,1 mln. gevuld zou worden met winsten uit de grondexploitaties van de bedrijventerreinen. Een en ander, zoals door de raad besloten, ten behoeve van het Cultuurhuis Vitaal Centrum. In het kader van duurzaam financieel beleid heeft deze verrekening in 2015 direct plaatsgevonden.

Besteding na 2015

Niet van toepassing

Bestemmingsreserve De Uitdaging
Beheerder: Afdeling Beleid / Team Ruimte, Werk en Zorg

Doel
Dit bedrag is voor 2015 en 2016 gereserveerd voor het werkgeversnetwerk De Duivense Uitdaging.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**20.000**
Onttrekkingen 2015:	€	0
Stortingen 2015:	€	0
Stand per 31-12-2015	**€**	**20.000**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	0

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
Niet van toepassing. Deze reserve is gevormd na de totstandkoming van de begroting 2015.

Besteding na 2015
Ter dekking voor de uitgaven van De Duivense Uitdaging.

Bestemmingsreserves programma Milieu

Bestemmingsreserve "Gevolgen grondwaterverontreiniging Nieuwgraaf"
Beheerder: Afdeling Beheer/Team Binnen

Doel
Deze bestemmingsreserve dient ter dekking van de extra kosten in de toekomst bij de toepassing van bronbemaling bij werkzaamheden binnen het plangebied Nieuwgraaf en die direct te relateren zijn aan de in het eerste watervoerend pakket aanwezige verontreiniging afkomstig van

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**381.124**
Onttrekkingen 2015:	€	
Stortingen 2015:		
Stand per 31-12-2015	**€**	**381.124**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	381.124

stortplaats Westervoort en/of de wasserij op de locatie Nieuwgraaf 19 te Duiven. Deze bestemmingsreserve is in 2003 ontstaan door samenvoeging van de reserves “Vuilstort Westervoort” (gevormd uit een ontvangen afkoopsom) en “Wasserij Nieuwgraaf 19”. Deze reserve is een verplichting uit hoofde van de tussen de Staat der Nederlanden, de provincie Gelderland, Putman BV en de gemeenten Westervoort en Duiven gesloten overeenkomst inzake deze grondwaterverontreiniging.

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
Er is geen afwijking

Besteding na 2015
In 2016 tot en met 2018 is een jaarlijkse onttrekking gepland van € 25.000 voor de kosten verband houdende met het bouwrijp maken van Seingraaf.

Bestemmingsreserve "Afvalinzameling"
Beheerder: Afdeling Beleid/Team Welzijn, Veligheid en Milieu

Doel
Het verbeteren van de afvalinzameling.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**59.791**
Onttrekkingen 2015:		59.791
Stortingen 2015:		
Stand per 31-12-2015	**€**	**0**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	0

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
Er is geen afwijking

Besteding na 2015
n.v.t.

Bestemmingsreserves programma Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Bestemmingsreserve "Het Groenfonds"
Beheerder: Afdeling Beleid/Team Ruimte, Werk en Zorg

Doel
Het Groenfonds is in 2002 in het leven geroepen ter financiering van projecten die een relatie hebben met natuur, landschap en milieu. De bestemmingsreserve is vanaf toen gevoed vanuit de Grondexploitatie, de opbrengst verkoop aandelen Bouwfonds, grondverkoop in Centerpoort-Zuid en bijdragen van Rijk en provincie Gelderland.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**359.016**
Onttrekkingen 2015:	€	0
erfbeplantingsprojecten	€	26.626
aanleg klompenpad	€	50.000
Stortingen 2015:		
Donatie Windmolens	€	5.896
Subsidie Klomppad	€	18.680
Stand per 31-12-2015	**€**	**306.966**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	334.912

Daarnaast is er in 2009 een bedrag van € 300.000 van de Nederlandse Gasunie ontvangen ten behoeve van natuurcompenserende maatregelen in de nabijheid van het tracé Angerlo-Beuningen.

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
Er is uitvoering gegeven aan de aanleg van het klompenpad waarvoor in 2014 ook al een deel van de subsidie is ontvangen.

Besteding na 2015
De resterende gelden worden conform raadsbesluit besteed aan het uitvoeren van projecten voortvloeiend uit het Uitvoeringsprogramma Landschapsontwikkelingsplan (LOP). Afhankelijk van de projectkansen die zich voordoen zal het bijbehorende bedrag worden onttrokken aan deze reserve en middels rapportage worden verantwoord aan de raad. De hoogte van het bedrag is jaarlijks fluctuerend en afhankelijk van de financiële projectgrootte en kansen ten aanzien van cofinanciering. Daarnaast zijn er nog de vaste uitgaven voor vrijwilligersorganisaties en het lopende project ‘gronden voor natuur’.

Bestemmingsreserve "Stimuleringsfonds" (geblokkeerd)
Beheerder: Afdeling Beleid/Team Ruimte, Werk en Zorg

Doel
In 2000 is besloten vanuit de opbrengst aandelenverkoop Avira/Bouwfonds een bedrag van € 226.890 te storten in Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVN). Vanuit dit fonds kan de gemeente subsidies verstrekken in de vorm van “zachte leningen”.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**294.443**
Onttrekkingen 2015:	€	0
Stortingen 2015:	€	0
Stand per 31-12-2015	**€**	**294.443**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	294.443

De zachte leningen kunnen alleen verstrekt worden aan volkshuisvestelijke projecten. Rente en aflossing vloeien terug in het fonds en kunnen weer voor andere projecten op dit terrein worden ingezet. De bestemmingsreserve wordt door derden beheerd en is derhalve een geblokkeerde reserve. De raad heeft in 2008 besloten om de beschikbare reserve volledig te bestemmen voor dekking van de "VROM startersregeling 2008".

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
Van het Stimuleringsfonds is geen rente ontvangen.

Besteding na 2015
In totaal zijn sinds 2009 14 startersleningen verstrekt c.q. verplichtingen aangegaan. Pas over enige jaren zullen de eerste aflossingen plaatsvinden. Op korte termijn houdt dat in dat er feitelijk geen budget aanwezig is om nieuwe leningen te kunnen verstrekken. In het kader van het te actualiseren woonbeleid zal worden bezien of de startersregeling voortgezet dient te worden.

Bestemmingsreserve "Actualisering en digitalisering bestemmingsplannen"
Beheerder: Afdeling Beleid/Team Ruimte, Werk en Zorg

Doel
De actualisering van bestemmingsplannen van de kernen Duiven, Groessen en Loo, alsmede het digitaliseren van bestemmingsplannen.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**12.837**
Onttrekkingen 2015:		
3e Tussenrapportage	€	12..837
Stortingen 2015:	€	0
Stand per 31-12-2015	**€**	**0**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	0

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
Deze reserve is samengevoegd met de reserve Actualisatie bestemmingsplannen.

Besteding na 2015
Niet van toepassing.

Bestemmingsreserve "Ontwikkeling A15"
Beheerder: Afdeling Beleid/Team Ruimte, Werk en Zorg

Doel
Actieve en constructieve participatie in het proces ViA15 om tot een zo groot mogelijke inspanning en realisatie van het tracé voor Duiven te komen.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**76.811**
Onttrekkingen 2015:		
Diverse kosten A15	€	32.538
Stortingen 2015:		
	€	0
Stand per 31-12-2015	**€**	**44.273**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	0

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
Bij het maken van de begroting 2015 was de verwachting dat deze reserve in 2014 volledig zou zijn aangewend.

Besteding na 2015
Het resterende saldo wordt aangewend om de komende jaren extra kosten voor extern advies en ondersteuning te kunnen dekken.

Bestemmingsreserve “Fonds bovenwijkse voorzieningen”
Beheerder: Afdeling Beleid/Team Ruimte, Werk en Zorg

Doel
Met de inwerkingtreding van de nieuwe Grondexploitatiewet per 1 juli 2008 ontstaat de mogelijkheid in de individuele grondexploitaties een kostencomponent “Bovenwijkse voorzieningen” op te nemen. Bij het administratief afsluiten van een complex wordt de bijdrage gestort in deze bestemmingsreserve.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**189.498**
Onttrekkingen 2015:		
	€ 0	
Stortingen 2015:		
Diverse afdrachten	€	111.100
Stand per 31-12-2015	**€**	**300.598**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	193.287

Het betreft een dekkingsmiddel in de aanlegkosten van voorzieningen die een functie hebben voor meerdere exploitatiegebieden. In beginsel worden individuele grondexploitaties belast met een afdracht van € 5 per m² uitgeefbaar terrein.

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
De diverse afdrachten in deze reserve waren niet voorzien.

Besteding na 2015
Parallel aan de vaststelling van de nieuwe Structuurvisie in 2015 wordt een meerjarenbegroting Fonds Bovenwijks opgesteld met de te ontvangen bijdragen uit ruimtelijke ontwikkelingen, alsmede een investeringsschema voor de uitvoering van voorgenomen en geplande projecten.

Bestemmingsreserve “actualisatie bestemmingsplannen"
Beheerder: Afdeling Beleid/Team Ruimte, Werk en Zorg

Doel
Het actualiseren van de bestemmingsplannen conform de Wet Ruimtelijke Ordening.

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
Bij het maken van de begroting 2015 was de beginstand van deze reserve aanmerkelijk lager dan de werkelijke beginstand van deze reserve bij de jaarrekening 2014.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**107.114**
Onttrekkingen 2015:		
Inhuur actualisatie bestemmingsplannen	€	18.664
Stortingen 2015:		
Bijdrage vanuit de exploitatie	€	35.000
Bijdrage opheffing reserve	€	12.837
Actualisering en digitalisering bestemmingsplannen		
Stand per 31-12-2015	**€**	**136.287**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	103.495

Besteding na 2015
De reserve wordt ingezet voor toekomstige actualisaties van de cyclus van de bestemmingsplannen zodat ze conform de Wet Ruimtelijke Ordening binnen tien jaar worden geactualiseerd. De reserve was een voorziening. Voor de benodigde externe uitgaven wordt met ingang van 2013 structureel € 35.000 aan de Bestemmingsreserve "actualiseren bestemmingsplannen" toegevoegd. Met ingang van 2015 is een plan van aanpak opgesteld. In 2016 zal de uitvoering plaatsvinden van de 1e actualisatie ronde.

Bestemmingsreserves Algemene Dekkingsmiddelen

Bestemmingsreserve "Meerjarenbeleid"
Beheerder: Afdeling Ondersteuning/Team Advies

Doel
De reserve is bedoeld als algemene bestemmingsreserve voor nieuw beleid. Wanneer de Algemene Reserve haar maximum heeft bereikt, vloeit het meerdere automatisch over naar de bestemmingsreserve “Meerjarenbeleid”. Ook worden er middelen aan toegevoegd die bij de begroting worden vrijgemaakt en ingezet voor incidentele wensen.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**119.945**
Onttrekkingen 2015:		
Inrichten crisiscentrum	€	1.092
Advieskosten info beveiliging	€	455
Vrijval naar algemene reserve	€	86.647
Stortingen 2015		
Stand per 31-12-2015	**€**	**31.751**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	62.619

Rente
Vanaf 1-1-2015 niet meer van toepassing.

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
In verband met minder uitgaven in 2014 was de beginstand aanmerkelijk hoger als geraamd in de begroting. Daarnaast heeft een vrijval plaatsgevonden van € 86.647 naar de algemene reserve vanwege minder uitgaven als geraamd.

Besteding na 2015
In 2016 wordt er een uitgave verwacht van € 31.751 voor info beveiliging uit deze bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserve "Algemene Bestemmingsreserve"
Beheerder: Afdeling Ondersteuning/Team Advies

Doel
Deze reserve wordt grotendeels gebruikt voor de herbestemming van de reserves en voorzieningen uit de begroting 2013.

Rente
Vanaf 1-1-2015 niet meer van toepassing

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
De werkelijke stand is lager omdat er na het opstellen van de begroting 2015-2018 nog diverse uitgaven geraamd zijn uit deze bestemmingsreserve.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**744.056**
Onttrekkingen 2015:		
Kosten sportnota	€	10.000
Kosten plaatsingen WSW	€	168.505
Project dubbele bewoning	€	15.732
Actualiseren structuurvisie	€	2.981
Terug betaling NUP-gelden	€	236.000
Stortingen 2015:		
Stand per 31-12-2015	**€**	**310.838**
Geraamde stand per 31-12-2014	€	426.795

Besteding na 2015
De volgende kredieten staan nog geraamd voor 2016:
-Geluidsonderzoek verkeerslawaai € 10.000
-Structuurvisie € 5.156
-Handhaving dubbele bewoning restant € 34.268.

Ook eventuele meerkosten voor Presikhaaf worden uit deze bestemmingsreserve betaald. Uitgaande van de uitgangspunten voor duurzaam financieel beleid zal het restant van de reserve worden toegevoegd aan de Algemene Reserve.

Bestemmingsreserve "Nuon Vattenfall" (geblokkeerd)
Beheerder: Afdeling Ondersteuning/Team Bedrijfsvoering

Doel
De gemeente Duiven heeft ingestemd met de verkoop van het productie- en leveringsbedrijf van Nuon aan Vattenfall. De totale verkoopopbrengst is verantwoord in 2009. Na aftrek van de kosten is de verkoopopbrengst voor Duiven € 10.507.086. Met de renteopbrengst wordt de dividenduitkering gecompenseerd.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**10.507.086**
Onttrekkingen 2015:		
Rente	€	472.819
Stortingen 2015:		
Rente	€	472.819
Stand per 31-12-2015	**€**	**10.507.086**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	10.507.086

Afgesproken schema voor verkoop aandelen/ontvangst bedragen.

Jaar	Verkooptranche	Resterend bezit
2009	49%	51%
2011	15%	36%
2013	15%	21%
2015	21%	0%

De volledige verkoopopbrengst is al in de reserve gestort.

Rente
4,5% ten gunste van exploitatie.

Bestemmingsreserve "BBV-scan/maatregelen legionella"
Beheerder: Afdeling Ondersteuning/Team Bedrijfsvoering

Doel
Op basis van de in 2005 uitgevoerde BBV-scan is besloten om een aantal investeringen versneld af te schrijven. Voor de nog niet afgewikkelde investeringen in het kader van legionellapreventie is deze reserve gecreëerd.

Rente
Vanaf 1-1-2015 niet meer van toepassing.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**3.366**
Onttrekkingen 2015:		
Reserve opgeheven en gestort in algemene reserve	€	3.366
Stortingen 2015:		
Stand per 31-12-2015	**€**	**0**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	0

Bestemmingsreserve "Bouwfonds" (geblokkeerd)
Beheerder: Afdeling Ondersteuning/Team Bedrijfsvoering

Doel
Opvangen wegvallen dividend.

Rente
Toevoeging 5,56% rente, die ten gunste van de exploitatie wordt gebracht ter compensatie van de dividendderving op product “Beleggingen”.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**367.406**
Onttrekkingen 2015:		
Rente	€	20.428
Stortingen 2015:		
Rente	€	20.428
Stand per 31-12-2015	**€**	**367.046**
Geraamde stand per 31-12-2014	€	367.406

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
De werkelijke stand is gelijk aan de geraamde stand.

Besteding na 2015
Dit is een geblokkeerde reserve. De rente wordt als baat voor de exploitatie gebruikt.

Bestemmingsreserve "Vitens" (geblokkeerd)
Beheerder: Afdeling Ondersteuning/Team Ondersteuning

Doel
Opvangen wegvallen dividend.

Rente
2% inflatiecorrectie.

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
De werkelijke stand is gelijk aan de geraamde.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**1.790.300**
Onttrekkingen 2015:		
Rente	€	98.467
Stortingen 2015:		
Rente	€	98.466
Stand per 31-12-2015	**€**	**1.790.301**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	1.790.300

Besteding na 2015
Stand gehouden op hetzelfde niveau. De rente wordt als baat voor de exploitatie gebruikt.

Kostenplaatsen

Bestemmingsreserve "Vervanging interieur gemeentehuis"
Beheerder: Afdeling Ondersteuning/ Team Faciliterende Zaken

Doel
Het grootste deel van de inventaris van het gemeentehuis is vanaf 1989 in gebruik. Gezien de sterk verzwaarde eisen op ergonomisch gebied en op de hedendaagse functionele eisen, met alle daarbij behorende faciliteiten, zal op termijn vervanging noodzakelijk worden van een fors aantal werkplekken.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**454.187**
Onttrekkingen 2015:		
Stortingen 2015:		
Dotatie	€	35.250
Stand per 31-12-2015	**€**	**489.437**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	180.190

Jaarlijks wordt deze reserve gevoed ten laste van de kostenplaats huisvesting met € 35.250.

Rente
Vanaf 1-1-2015 niet meer van toepassing.

Besteding na 2015
De nieuwe BBV-voorschriften geven aan dat alle investeringen met een bedrag boven de € 10.000 moeten worden geactiveerd. Daardoor is deze reserve overbodig geworden. Op dit moment wordt onderzocht hoe deze bestemmingsreserve kan worden ingezet.

Bestemmingsreserve "Bedrijfsvoering"
Beheerder: Directie

Doel
Besloten is om een reserve bedrijfsvoering te creëren waarin gelden gestort worden die resteren op een aantal bedrijfsvoeringsbudgetten. Het gaat om de budgetten voor opleidingskosten, organisatieontwikkeling, loonkosten, kosten uitzendkrachten en bijdrage voor werkzaamheden SDL. Daarnaast wordt ook de jaarlijkse dotatie voor het seniorenbeleid aan deze reserve toegevoegd.
Met de vaststelling van de begroting 2015 is ook het kader voor de personele capaciteit vastgesteld: taken en formatie houden gelijke tred met elkaar.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**221.249**
Onttrekkingen 2015:		
Inzet extra capaciteit inhuur 2015	€	175.000
	€	
Stortingen 2015:		
Exploitatie saldo bedrijfsvoering	€	112.148
Seniorenbeleid	€	11.000
Voordeel op voormalig personeel	€	20.000
Stand per 31-12-2015	**€**	**189.398**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	11.000

Dat betekent dat bij bezuinigingen op taken, ook de formatie evenredig wordt verminderd, maar ook dat bij nieuwe taken of intensiveringen van bestaande taken, de formatie evenredig wordt uitgebreid. Bij gelijkblijvende taken, doen we het met het bestaande geld voor de bedrijfsvoering. Met het bestaande geld voor de bedrijfsvoering bedoelen we dan de betreffende budgetten in de exploitatie, maar ook de reserve Bedrijfsvoering.
Ook voor de komende jaren willen we deze lijn vasthouden. Dat betekent enerzijds dat we ruimte vragen voor uitbreiding van de bedrijfsvoering als gevolg van de nieuwe taken. Andere knelpunten lossen we op binnen de bestaande bedrijfsvoering. Daarvoor is het dan wel nodig dat we kunnen beschikken over een uitname uit de reserve Bedrijfsvoering.

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
Het positieve saldo op de post salarissen, exclusief mutaties ten gevolge van cao invloeden, is toegevoegd aan deze reserve.

Rente
Vanaf 1-1-2015 niet meer van toepassing.

Besteding na 2015
De reserve wordt na 2015 ingezet om eventuele knelpunten in de bedrijfsvoering op te vangen.

Bestemmingsreserve"Investeringen Digiservice"
Beheerder: Afdeling Ondersteuning/Team Advies

Doel
Betreft gelden die voorgaande jaren zijn vrijgemaakt voor investeringen Digiservice. De investeringen werden gedekt uit de meerjarenbeleidsreserve. Voor het overzicht zijn deze bedragen in een aparte reserve gestort. Daarnaast zijn ook de niet bestede NUP-gelden 2011-2013, het budget voor modernisering GBA en het restantbudget 2011 aan deze reserve toegevoegd.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**348.691**
Onttrekkingen 2015:		
Uitgaven Informatiebeleid	€	21.137
Digitale handhaving	€	3.152
Stortingen 2015:		
Stand per 31-12-2015	**€**	**324.402**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	271.886

Rente
Vanaf 1-1-2015 niet meer van toepassing.

Besteding na 2015
De vier Liemerse ICT-afdelingen zijn officieel per 1 januari 2012 ondergebracht bij de gemeenschappelijke regeling SDL (Samenwerking De Liemers). De RID heeft een informatiebeleidsplan opgesteld en laten vaststellen in de raad van 29 oktober 2012. Genoemd plan is te beschouwen als een doorkijk voor de periode 2013-2017 voor wat betreft informatievoorziening en ICT. Voor de jaren daarna zijn werkplannen opgesteld. De gereserveerde gelden worden ingezet ter dekking van de benodigde investeringen. Daarnaast wordt de reserve gebruikt om eventuele dubbele lasten bij de overgang naar de nieuwe hard- en software te bekostigen en ten behoeve van de inzet voor specifieke kennis en kunde.

Bestemmingsreserve Programma Sociaal Domein

Bestemmingsreserve kosten transformatie Sociaal Domein
Beheerder: Afdeling Beleid / Team Ruimte, Werk en Zorg

Doel
Het Rijk stelt extra bedragen ter beschikking voor de invoering van de decentralisatie van de AWBZ naar gemeenten. Deze bedragen zijn in deze reserve gestort zodat bedragen aan de reserve kunnen worden onttrokken om de decentralisatie in goede banen te leiden.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**89.978**
Onttrekkingen 2015:		
3e tussenraportage 2015 WSW	€	140.000
Stortingen 2015:		
3e tussenrapportage 2015	€	1.713.690
Stand per 31-12-2015	**€**	**1.663.668**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	94.103

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
Het overschot op de budgetten voor Wmo en Jeugd was niet voorzien. Dat overschot is met aftrek van het tekort op de reintegratie gestort in deze reserve.

Besteding na 2015
De gelden worden ingezet voor tegenvallers bij de transformatie van het Sociaal Domein.

Bestemmingsreserve Serviceteams
Beheerder: Afdeling Beleid / Team Ruimte, Werk en Zorg

Doel
Deze reserve moet de continuering van serviceteam de Liemers na 2015 garanderen.

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
Niet van toepassing. Deze reserve is gevormd na het tot stand komen van de begroting 2015.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**60.000**
Onttrekkingen 2015:	€	0
Stortingen 2015:		
Themanota 3e tussenrapportage	€	10.000
Stand per 31-12-2015	**€**	**50.000**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	0

Besteding na 2015
In verband met het stoppen van het Serviceteam zal in 2016 worden onderzocht welke nadere invulling aan deze reserve zal worden gegeven.

C2. Gerealiseerd jaarresultaat

Gerealiseerd jaarresultaat

Omschrijving	31-12-2014	31-12-2015
Gerealiseerd jaarresultaat	325	- 1.346
Totaal	325	- 1.346

Bedragen x € 1.000

Toelichting
Het gerealiseerde resultaat voor het jaar 2015 bedraagt € 1.346.331 negatief.

C3. Voorzieningen

	Beginstand 1-1-2015	Mutaties	Eindstand 31-12-2015
Wachtgelden wethouders.	137.366	-45.066	92.300
Pensioenen wethouders	1.222.122	286.653	1.508.775
Voorziening dubieuze debiteuren RSD	230.877	146.056	376.933
Voorziening vastgoed ontwikkeling	0	500.000	500.000
Verliesgevende complexen Grondexploitatie	7.269.676	856.064	8.125.740
Afwikkeling complexen	159.900	47.600	207.500
Voorziening dubieuze debiteuren	552.710	-5.748	546.962
Sub totaal voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	**9.572.651**	**1.785.559**	**11358.210**
Onderhoud wegen	3.868.926	170.234	4.039.160
Regulier onderzoek riolen	296.992	-296.991	0
Betaalbare woningbouw	184.416	90.000	274.416
Groot onderhoud algemene accommodaties	286.185	54.799	340.984
Groot onderhoud sportaccommodaties	441.157	112.283	553.440
Groot onderhoud culturele accommodaties	201.750	52.825	254.575
Sub totaal voorzieningen ter egalisatie van de kosten	**5.279.424**	**183.139**	**5.462.575**
Subsidiegelden woningbouw Stadsregio Arnhem-Nijmegen	370.731	0	370.731
Voorziening riolering saldo oude bestemmingsreserve	3.475.329	176.077	3.651.406
Voorziening riolering kapitaallasten	201.882	4.894	206.776

	Beginstand 1-1-2015	Mutaties	Eindstand 31-12-2015
Sub totaal voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	**4.047.942**	**180.971**	**4.228.913**
Totaal voorzieningen	**18.900.017**	**2.149.669**	**20.549.698**
Saldo voorzieningen die verrekend worden op de balans	8.053.263	1.496.372	9.049.635
Voorziening dubieuze debiteuren SDL	230.877	146.056	376.933
Voorziening vastgoed ontwikkeling	0	500.000	500.000
Voorziening verliesgevende complexen	7.269.676	856.064	8.125.740
Voorziening dubieuze debiteuren	552.710	-5.748	546.962
Totaal voorzieningen te verrekenen op balans	**8.053.263**	**1.496.372**	**9.549.635**
Voorzieningen op balans	**10.846.754**	**653.297**	**11.500.063**

Bedragen in €

Toelichting
In de toelichting staat per voorziening het doel, de rente, een analyse tussen de werkelijke en begrote stand en de besteding na 2015 weergegeven. De financiële toelichting bestaat uit de werkelijke beginstand per 1 januari 2015, de onttrekkingen en stortingen in 2015 en de eindstand per 31 december 2015. De volgende voorzieningen worden volgens de voorschriften gecorrigeerd op de balans:
Voorziening verliesgevende complexen Grondexploitatie wordt voor € 8.125.740 gecorrigeerd op voorraden gronden. Voorziening dubieuze debiteuren RSD wordt voor € 376.933 gecorrigeerd op uitzettingen (debiteuren) en de voorziening dubieuze debiteuren voor € 546.962 De voorziening vastgoed ontwikkeling is voor € 500.000 gecorrigeerd op de balanspost vaste activa.

Voorzieningen programma Bestuur

Voorziening "Wachtgelden wethouders"
Beheerder: Afdeling Ondersteuning /Team Bedrijfsvoering

Doel
Deze voorziening is na de verkiezingen van 2006 tot stand gekomen om wachtgeldverplichtingen van voormalig wethouders een aantal jaren te kunnen betalen. De voorziening wordt ingezet ter dekking van wachtgeldverplichtingen.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**137.366**
Onttrekkingen 2015:	€	67.487
Stortingen 2015:	€	22.421
Stand per 31-12-2015	**€**	92.300
Geraamde stand per 31-12-2015	€	87.673

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
Na de verkiezingen 2014 is de voorziening gevuld voor wethouders uit het college 2010-2014. In 2015 zijn kosten betaald aan een externe deskundige om te bemiddelen voor het verkrijgen van inkomsten voor een voormalige wethouder.

Besteding:
Er is rekening gehouden met de maximale verplichting.

Voorziening "Pensioenen wethouders"
Beheerder: Afdeling Ondersteuning /Team Bedrijfsvoering

Doel
De gemeente is op grond van de voorschriften verplicht om een voorziening op te nemen voor de direct opeisbare verplichtingen toekomstige pensioenen van de wethouders. De storting is structureel en zal jaarlijks worden geactualiseerd.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**1.222.122**
Onttrekkingen 2015:	€	0
Stortingen 2015:	€	286.653
Stand per 31-12-2015	**€**	1.508.775
Geraamde stand per 31-12-2015	€	303.235

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
De nieuwe berekeningen per 31-12-2015 van Raet/Deloitte zijn uitgegaan van een pensioengerechtigde leeftijd van 67 jaar met de sterftetabel GBM/GBV 07-12 en een rekenrente van 1,6%.

Besteding
Er is rekening gehouden met de maximale verplichting.

Voorzieningen programma Openbare ruimte

Voorziening "Onderhoud wegen"
Beheerder: afdeling Beheer/Team Binnen

Doel
Het onderhouden van de wegen enz. conform het beleidsplan onderhoud wegen. De voorziening wordt jaarlijks vanuit de exploitatie gevoed, terwijl de geplande maatregelen op deze voorziening worden geboekt.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**3.868.926**
Onttrekkingen 2015		
Onderhoudsmaatregelen	€	1.037.654
Stortingen 2015		
Rente	€	77.379
Toevoeging vanuit de exploitatie	€	942.500
bijdrage nutsbedrijven	€	98.599
subsidie fietsvoorziening lijkweg	€	75.000
bijdrage derden	€	14.410
Stand per 31-12-2015	**€**	**4.039.160**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	3.764.777

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
Een aantal maatregelen uit 2014 (deklagen fietspad Lijkweg, onderhoud Noordsingel) zijn in 2015 uitgevoerd. Daarnaast zijn een aantal maatregelen uit 2015 (Roelofshoeveweg, Woerdstraat, Bergkristal) doorgeschoven naar 2016.

Besteding na 2015

Voorziening wegbeheer	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**
Toevoeging aan de voorziening	1.000	1.000	1.000	1.000
Onttrekking aan de voorziening	824	325	438	739
Saldo	176	675	562	261

Voorziening "Regulier onderzoek riolen"
Beheerder: afdeling Beheer/Team Binnen

Doel
Het onderzoek van de riolen conform het vastgestelde Gemeentelijk Rioleringsplan 2012 t/m 2063 uit te voeren. De voorziening wordt jaarlijks vanuit de exploitatie gevoed.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**296.992**
Onttrekkingen 2015		
Onderzoekskosten	€	72.599
vrijval voorziening	€	237.497
Stortingen 2015		
Toevoeging vanuit de exploitatie	€	0
bijdrage gemeenten wateroverleg	€	13.104
Stand per 31-12-2015	**€**	**0**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	396.992

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
Conform het gemeentelijk rioleringsplan zijn de onderzoeken indien nodig uitgevoerd. Vanaf 2016 is er jaarlijks een budgetvoor onderzoek in de begroting opgenomen waardoor de voorziening kan vrijvallen.

Besteding na 2015
n.v.t

Voorziening "Riolering artikel 44 lid 2 BBV
Beheerder: afdeling Beheer/Team Binnen

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
Er is geen afwijking t.o.v. de raming.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**3.475.329**
Onttrekkingen 2015	€	0
Stortingen 2015		
bijdrage ombouw stelsel	€	176.077
Stand per 31-12-2015	**€**	**3.651.406**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	3.651.406

Besteding na 2015
Deze voorziening zal worden ingezet om grootschalige vervangingen te kunnen bekostigen.

Voorziening "Riolering kapitaallasten
Beheerder: afdeling Beheer/Team Binnen

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31
Een aantal investeringen lopen door waardoor het overschot aan kapitaallasten in deze voorziening wordt gestort.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**201.882**
Onttrekkingen 2015	€	0
Stortingen 2015		
Storting vanuit de exploitatie	€	4.894
Stand per 31-12-2015	**€**	**206.776**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	199.049

Besteding na 2015
Deze voorziening wordt ingezet ter dekking van de kapitaallasten van doorgelopen investeringen.

Voorzieningen programma Sociale Voorziening en Maatschappelijke Dienstverlening

Voorziening "Dubieuze debiteuren RSD"
Beheerder: Afdeling Publiek/Team Loket Zorg

Doel
De debiteuren van RSD dienen jaarlijks te worden bekeken op invorderbaarheid. Voor het gedeelte dat dubieus is nemen we een bedrag op in deze voorziening. Het daadwerkelijk oninbare gedeelte wordt dan uit deze voorziening betaald.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**230.877**
Onttrekkingen 2015:	€	0
Stortingen 2015:	€	146.056
	€	0
Stand per 31-12-2015	**€**	**376.933**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	225.765

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
Naar aanleiding van de debiteurenanalyse, aangeleverd door de RSD, is de invorderbaarheid van het cliënten bestand beoordeeld. Dit heeft geleid tot een mutatie van € 146.056.

Besteding na 2015
Er vindt jaarlijks op basis van informatie van de RSD een berekening van de stand van de voorziening plaats. Bij de jaarrekening vindt vervolgens een boeking plaats om ervoor te zorgen dat de voorziening op peil is.

Voorzieningen programma Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Voorziening "Verliesgevende complexen grondexploitaties"
Beheerder:Afdeling Beleid / Team Ruimte, Werk en Zorg

Doel
Deze voorziening is gevormd om de verwachte verliezen die uit de resultaatberekeningen van de in exploitatie zijnde complexen, van de Grondexploitatie komen, op te kunnen vangen.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**7.269.676**
Onttrekkingen 2015:	€	250.559
Stortingen 2015:	€	1.106.623
Stand per 31-12-2015	**€**	**8.125.740**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	7.101.625

De herziene exploitatieberekening van de complexen Seingraaf, Graafstaete, De Ploen-Zuid, Vergertlaan 2, Westreenen, Kloosterkamp en Ploen Zuid MVO geven een verlies op einddatum van in totaal € 8.125.740. Jaarlijks zal na herziening van de exploitatieberekeningen worden bekeken of de voorziening nog toereikend is.

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
De voorziening is aangevuld op basis van de geactualiseerde grondexploitaties.

Besteding na 2015

In de voorziening is het volgende opgenomen:

Ploen-Zuid	3.815.353
Vergertlaan 2	72.167
Westreenen	319.706
Kloosterkamp	224.000
Ploen-Zuid MVO	150.000
Seingraaf	2.076.180
Graafstaete	1.468.334
Totaal	**8.125.740**

Voorziening "Afwikkeling complexen"
Beheerder: Afdeling Beleid / Team Ruimte, Werk en Zorg

Doel
Deze voorziening is in het leven geroepen voor nog te maken kosten van reeds financieel afgewikkelde complexen. Het betreft investeringen voor relatief kleine afwikkelingen binnen het plangebied.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**159.900**
Onttrekkingen 2015	€	92.400
Stortingen 2015	€	140.000
Stand per 31-12-2015	**€**	**207.500**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	83.825

Analyse geraamde en werkelijke stand 31 december 2015
Er zijn kosten gemaakt inzake afwikkeling Bergkristal en daar zijn ook uren aan besteed.

Besteding na 2015
De voorziening zal toereikend zijn om de nagekomen kosten op enig moment te dekken. Bij afsluiten van complexen wordt zonodig geld in deze voorziening gestort.

wrm/nazorg afgesloten complexen	10.000
Interne doorbelasting V&T afgesloten complexen	20.000
Procedurekosten planschadeverzoeken Wro	10.000
Diversen, onvoorzien en prijsstijgingen	10.000
Plankosten particuliere complexen	10.000
Droo-Zuid verharding, groen, verlichting en plankosten	140.000
Bergkristal riolering, verharding, groen en plankosten	7.500

Bedragen in €

Voorziening Betaalbare woningbouw (voorheen "Fonds sociale huisvesting")
Beheerder: Afdeling Beleid / Team Ruimte, Werk en Zorg

Doel
Deze voorziening is een aanvullend dekkingsmiddel in het bijzonder voor het volkshuisvestingsbeleid en projecten die ten dienste staan van die doelgroepen die aangewezen zijn op de betaalbare woningbouw.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**184.416**
Onttrekkingen 2015	€	0
Stortingen 2015	€	90.000
Stand per 31-12-2015	**€**	**274.416**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	184.416

De voorziening wordt gevoed door initiatiefnemers of ontwikkelende partijen van woningbouwplannen. De doelstelling is dat 50% van het woningbouwprogramma wordt gerealiseerd in de categorie betaalbare woningbouw. Voor elke woning onder deze 50% geldt een afdracht van € 10.000. Bij een van toepassing zijnde ontwikkeling, wordt deze verplichting middels een exploitatieplan of een anterieure overeenkomst vastgelegd. In 2012 heeft de raad bepaald deze voorziening in ieder geval tot 2020 te laten voortbestaan. Deze beleidsregel is als een vorm van bovenplanse verevening opnieuw verankerd in de uitvoeringsparagraaf (hoofdstuk 6) van de Structuurvisie 2015.

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015

In 2015 zijn voor een aantal kleine ontwikkelingen afdrachten ontvangen, voor een bedrag van totaal € 90.000. Het betreft de plannen: Dorpstraat 54, Pinkslo 14, Kerkakkers 33 en Heilweg 3. Uit de voorziening zijn in 2015 geen onttrekkingen gedaan, noch zijn in 2015 besluiten genomen voor een besteding uit deze voorziening.

Besteding na 2015
De voorziening kan worden aangewend voor de realisatie van doelstellingen uit het volkshuisvestingsbeleid en/of een activiteit die bijdraagt aan het huisvesten van doelgroepen van beleid. In 2016 zal naar verwachting de nieuwe Woonvisie gereed komen, die vervolgens ook moet leiden tot een vernieuwde uitvoeringsparagraaf. Op basis daarvan kan worden bepaald of er concrete ontwikkelingen of doelen zijn te voorzien (toegevoegde waarde, win-win), die om een impuls of besteding vragen.

Voorziening “Subsidiegelden woningbouw Stadsregio Arnhem-Nijmegen (voorheen KAN)”
Beheerder: Afdeling Beleid / Team Ruimte, Werk en Zorg

Doel
Tot 1 januari 2010 ontving de gemeente van het Rijk, via de Stadsregio, subsidiegelden ter uitvoering van het regionale woningbouwprogramma. In 2014 heeft een laatste eindafrekening plaatsgevonden.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**370.731**
Onttrekkingen 2015:	€	0
Stortingen 2015:	€	0
Stand per 31-12-2015	**€**	**370.731**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	340.296

Bij besluit van 25 september 2006 heeft de raad de bestedingsdoeleinden in de Verordening ‘Besteding subsidiegelden woningbouw KAN’ vastgelegd. Binnen deze doeleinden is het college bevoegd om uitgaven te doen. Het moet gaan om inzet, activiteiten of projecten die bijdragen aan de realisering van het gemeentelijk woningbouwprogramma. De voorziening biedt in het bijzonder een aanvullend dekkingsmiddel voor onrendabele herstructurerings- of herontwikkelingsprojecten. Het kan gaan om bijdragen aan gemeentelijke bouwexploitaties met een verwacht negatief resultaat of om projecten met een hoge sociaal maatschappelijke ambitie.

Analyse geraamde en werkelijke stand 31 december 2015
Deze voorziening wordt niet meer gevoed. In 2015 hebben geen onttrekkingen plaatsgevonden, noch zijn besluiten genomen voor een besteding uit deze voorziening.

Besteding na 2015
De voorziening kan worden aangewend als aanvullend dekkingsmiddel voor onrendabele ontwikkelingen en exploitaties met een maatschappelijke of volkhuisvestelijke doelstelling of ambitie. Gelet op de economische situatie, de situatie op de woningmarkt en daarmee gerelateerde begrensde woningbouwcontingent, kan ter finale stimulering een impuls in 2016 zinvol zijn. Mogelijk komen de lopende (woningbouw)projecten hiervoor in aanmerking.

Voorziening "Vastgoedontwikkeling"
Beheerder: Afdeling Beleid / Team Ruimte, Werk en Zorg

Doel
Het college heeft de intentie uitgesproken om het vastgoed in het Vitaal Centrum de komende jaren te verkopen. Voor de waardering van dit vastgoed op onze balans per ultimo van het jaar betekent dit dat aangesloten moet worden bij de actuele waarde.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**0**
Onttrekkingen 2015:	€	0
Stortingen 2015:	€	500.000
Stand per 31-12-2015	**€**	**500.000**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	0

Voor de bepaling van deze actuele waarde is een taxatierapport opgesteld. De getaxeerde waarde is op de peildatum lager dan de vervaardigingskosten van het vastgoed. In de jaarrekening 2015 is vanuit voorzichtigheidsbeginsel voor deze lagere waardering een voorziening gevormd van € 500.000.

Besteding na 2015
Bij verkoop van het vastgoed kan deze voorziening worden aangesproken indien zich een boekverlies zou voordoen.

Voorzieningen Algemene dekkingsmiddelen

Voorziening "Dubieuze debiteuren"
Beheerder: Ondersteuning / Team Bedrijfsvoering

Doel
In 2006 is deze voorziening gevormd voor het risico van oninbaarheid.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**552.710**
Onttrekkingen 2015:	€	24.127
Stortingen 2015:	€	18.379
Stand per 31-12-2015	**€**	**546.962**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	536.445

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
De vorderingen zijn gecontroleerd op invorderbaarheid. De inschatting voor de belastingdebiteuren is gemaakt op basis van ervaringscijfers en de publieke debiteuren op basis van een ouderdomsanalyse. In de begroting was geen onttrekking opgenomen.

Besteding na 2015
Wanneer blijkt dat deze voorziening te hoog of te laag is, dan wordt deze aangepast.
Opbouw saldo stand per 31 december 2015 totaal € 546.962.
- vordering fraudezaak ambtenaar € 450.000;
In de voorziening dubieuze debiteuren staat een bedrag opgenomen van € 450.000 wat betrekking heeft op een fraudegeval van een ex-medewerker in 2009.
De betreffende ambtenaar is als gevolg van deze situatie oneervol ontslagen. Op een deel van zijn bezittingen is destijds al beslag gelegd.
Daarnaast zijn middels een overeenkomst afspraken gemaakt over de terugbetaling van een zo groot mogelijk deel van de schade die de gemeente heeft geleden.

- oninbare debiteuren privaat en publiekrechtelijk € 49.652;
- oninbare debiteuren belastingen € 47.310.

Tegenover deze voorziening staat een vordering opgenomen bij de debiteuren 2008 van € 450.000 op de genoemde ambtenaar i.v.m. fraude.

Voorziening "Groot onderhoud algemene accommodaties"
Beheerder: Beheer / Team ATH

Doel
Ten laste van de voorziening worden gebracht de onderhoudscomponenten met een cyclus tot en met 25 jaren (raadsbesluit 8 maart 1999) voor Gemeentehuis, gebouw Regina Pacis, Gemeentewerf inclusief Brandweergarage en de eigen woning aan de Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 15.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**286.185**
Onttrekkingen 2015:		
Onderhoudsmaatregelen	€	42.554
Stortingen 2015:		
Rente	€	5.724
dotatie	€	91.629
Stand per 31-12-2015	**€**	**340.984**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	332.656

Rente
Inflatiecorrectie 2%.

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
De vervanging van de CV installatie Regina Pacis doorgeschoven. Daarnaast is ivm herijking van de voorziening een lagere reservering gedaan.

Besteding na 2015
De doorgeschoven werkzaamheden worden uitgevoerd. Daarnaast de werkzaamheden conform de planning begroting 2016.

Voorziening "Groot onderhoud sportaccommodaties"
Beheerder: Beheer/Team ATH

Doel
Ten laste van de voorziening worden gebracht de onderhoudscomponenten met een cyclus tot en met 25 jaren (raadsbesluit 8 maart 1999) van de twee sporthallen en de turnhal.

Rente
Inflatiecorrectie 2%.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**441.157**
Onttrekkingen 2015:		
onderhoudsmaatregelen	€	25.750
Stortingen 2015:		
Rente	€	8.823
Reserveringen	€	129.210
Stand per 31-12-2015	**€**	**553.440**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	574.160

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
Er zijn extra werkzaamheden uitgevoerd ten behoeven van de verlichting. Daarnaast is ivm herijking van de voorziening een lagere reservering gedaan.

Besteding na 2015
De werkzaamheden conform de planning begroting 2016.

Voorziening "Groot onderhoud culturele accommodaties"
Beheerder: Beheer/Team ATH

Doel
Ten laste van de voorziening worden gebracht de onderhoudscomponenten met een cyclus tot en met 25 jaren (raadsbesluit 8 maart 1999).

Rente
Inflatiecorrectie 2%.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2015	**€**	**201.750**
Onttrekkingen 2015:		
Onderhoudsmaatregelen	€	33.349
Stortingen 2015:		
Rente	€	4.034
Reserveringen	€	82.140
Stand per 31-12-2015	**€**	**254.575**
Geraamde stand per 31-12-2015	€	114.200

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2015
Diverse werkzaamheden ten behoeven van de panden aan het eilandplein, Visserlaan en Dorpshuis Groessen zijn doorgeschoven naar 2016.

Besteding na 2015
Diverse werkzaamheden worden in afwachting van de bestemming van het pand uitgevoerd. Daarnaast de werkzaamheden conform de planning begroting 2016.

C4/5 Vaste schulden

Vaste schulden

Omschrijving	31-12-2014	31-12-2015
Leningen t.b.v. bankinstellingen	89.016	82.994
Leningen t.b.v. binnenlandse pensioenfondsen	0	0
Totaal	89.016	82.994

Bedragen x € 1.000

Toelichting
De totale rentelast voor 2015 is € 2.610.504. Gemiddeld betaalt de gemeente Duiven 2,93% rente. In 2015 is er een lange lening aangetrokken van € 10.000.000. Daar staat tegenover een totale aflossing van € 16.021.572. Dit laatste bedrag is inclusief een aflossing van een lening van € 4.540.678 die doorverstrekt was aan Vivare.

D: Vlottende passiva

D1: Netto vlottende schulden

Netto vlottende schulden

Omschrijving	31-12-2014	31-12-2015
Crediteuren	3.713	6.395
Totaal	3.713	6.395

Bedragen x € 1.000

Toelichting

Crediteuren

Omschrijving	Bedrag
Crediteuren	5.808.491
Te verrekenen debiteuren/crediteuren	368.642
Crediteuren SDI	217.373
Totaal	6.394.506

Bedragen in €

Een specificatie van de crediteuren ligt op de afdeling ondersteuning, team bedrijfsvoering ter inzage.

Onder crediteuren 2015 is een bedrag van € 596.609 opgenomen als nog te betalen rente over leningen gedurende de periode tot 31 december. Deze kosten moeten volgens de voorschriften worden opgenomen. Het betalen hiervan zal op de reguliere vervaldata plaatsvinden in 2016

D2: Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Liquide middelen

Omschrijving	31-12-2014	31-12-2015
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	5.111	770
Totaal	5.111	770

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Bedrag
Bank Nederlandse Gemeenten 28.51.54.354 schuldhulpverlening	5.611
Bank Nederlandse Gemeenten 28.50.02.147 hoofdrekening	764.206
Totaal BNG	769.817

D3: Waarborgsommen

Waarborsommen

	31-12-2014	31-12-2015
Ontvangen waarborgsom	0	13
Totaal	0	13

Bedragen in €

Toelichting
In 2015 is er een waarborgsom ontvangen ad € 12.500 van Saray voor de huur van het restaurant in de 2e fase Vitaal centrum.

D4: Overlopende passiva

Overlopende passiva

Omschrijving	31-12-2014	31-12-2015
Overlopende passiva	728	2.738
Totaal	728	2.738

Bedragen x € 1.000

Toelichting:

Onder het bovengenoemde bedrag valt € 600.000 voor vooruit ontvangen bedragen voor de fietstunnel van de provincie Gelderland. Een bedrag aan verkoop BTW van € 657.406 en een nog te betalen bedrag van € 724.186 voor WMO 2015. Het restant bestaat uit een aantal kleinere bedragen bij elkaar.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Niet in de balans opgenomen zaken

Omschrijving	31-12-2014	31-12-2015
Gewaarborgde geldleningen voor woningen	242	242
Gewaarborgde geldleningen toegelaten instellingen en sportverenigingen	31.272	29.658
Totaal	31.514	29.900

Bedragen x € 1.000

Toelichting
Gewaarborgde geldleningen voor het verkrijgen en verbeteren van woningen.
In januari 1995 is een overeenkomst gesloten tussen de Stichting Nationale Hypotheek Garantie (NHG) en de gemeente waarbij de financiële verplichtingen van voornoemde garanties door de stichting met ingang van 1 januari 1995 zijn overgenomen. De gemeente kan voor ten hoogste € 241.692 door genoemde stichting worden aangesproken voor de tot 1 januari 1995 afgegeven gemeentegaranties als een hausse van gedwongen verkopen van woningen plaatsvindt en de opbrengst tekortschiet bij het restant van de hypotheek. Een specificatie van genoemd bedrag in obligo's zoals de NHG hanteert, is:

Gezamenlijk (solidaire) obligo	99.520
Afzonderlijk (niet-solidaire) obligo	142.172

Vanaf 1 januari 1995 geldt voor de afgegeven gemeentegaranties door het NHG de getekende achtervangfunctie die met de stichting is aangegaan. Niet alleen op de obligo's en de achtervangfuncties van de deelnemende gemeenten kan een beroep worden gedaan, maar ook op die van het Rijk die hierin participeert.

Gewaarborgde geldleningen aan Vitens Gelderland NV, Woonstichting Vivare en sport- en culturele verenigingen.
Het genoemde totaal van €2.025.427 kan als volgt worden gespecificeerd:

Vitens Gelderland	185.321
Woonstichting Vivare (resterende twee leningen)	1.444.693
Sport- en culturele verenigingen	395.413

In 1999 zijn op twee na alle leningen van de Woonstichting Vivare overgedragen aan het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Hiervoor is een achtervangovereenkomst met het WSW gesloten. Een van die leningen is afgelost in 2010 waardoor er nog maar één lening door de gemeente Duiven gewaarborgd wordt, eind 2014. Jaarlijks worden de jaarrekeningen van de sport- en culturele verenigingen getoetst op de sectoren bij de vaststelling van de subsidie. Hierbij wordt ook de financiële positie beoordeeld.

Onderstaand een overzicht van het WSW van gewaarborgde leningen met de schuldrestanten per 31 december 2015 waarvoor door onze gemeente een achtervangovereenkomst is gesloten. Hiervoor kan de gemeente Duiven voor maximaal **50%** aangesproken worden. De overige 50% worden gegarandeerd door het Rijk.

	Aantal leningen	Schuldrestant
Vestia Groep	2	4.8 miljoen
Woonzorg Nederland	5	27.0 miljoen
Woonstichting Vivare	2	23.5 miljoen

De gemeente Duiven is in 2014 niet aangesproken inzake borg- en garantiestellingen.

Het BBV bepaalt dat in het jaarverslag een paragraaf moet worden opgenomen die informatie bevat over topinkomens, zoals bedoeld in de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).
De wet normering topinkomens verbiedt dat bestuurders in de (semi)publieke sector meer verdienen dan het ministersalaris. De WNT-norm voor 2015 is € 178.000.

De WNT-norm is tot stand gekomen nadat er in de voorafgaande jaren een toenemende maatschappelijke verontwaardiging was ontstaan over de hoge salarissen (en ontslagvergoedingen) voor openbare bestuurders, vooral indien ook nog sprake was van slecht functionerende bestuurders.

De WNT definieert het begrip topfunctionaris voor instellingen in de (semi)publieke sector als:

1. de leden van de hoogste uitvoerende en toezichthoudende organen;

2. de hoogste ondergeschikte of de leden van de groep hoogste ondergeschikten aan dat orgaan en;

3. degene of degenen belast met de dagelijkse leiding.

De leden van de gemeenteraad van de gemeente Duiven ontvangen een vergoeding van de gemeente Duiven.
Voorts zijn bij de gemeente Duiven in 2015 geen functies of dienstverbanden en uitkeringen in verband met beëindiging van het dienstverband geweest, die vermelding in dit verslag noodzakelijk maken.

WNT Gemeente Duiven

Omschrijving\Functie	Griffier	Gemeentesecretaris
Naam	**M.P.M. Gijsbers**	**C.J. Papjes**
Omvang dienstverband	1 fte	1 fte
Duur dienstverband	01-01-2015 tm 31-12-2015	01-01-2015 tm 31-12-2015
Beloning	**80.670,45**	**95.365,78**
Belaste vaste+variable onkostenvergoeding	**-**	**5.438,90**
VZ tbv beloningen betaalbaar op termijn	**11.522,58**	**14.722,56**
Totaal	**92.193,03**	**115.527,24**

Specificatie bodemgarantie afspraken zorgaanbieders
Om de zorgcontinuïteit te garanderen voor cliënten die op basis van doorlopende indicaties in 2015 zorg genieten, is met 54 zorgaanbieders een bodemgarantie overeengekomen.

Tot 1 juli 2016 kan aanspraak worden gemaakt op deze bodemgarantie. De bodemgarantie betreft 65% van de door de zorgaanbieder gerealiseerde omzet in 2013 voor Zorg in Natura (ZIN) in de regio Arnhem, voor zover deze zorg tot de, in 2015 naar de gemeente, gedecentraliseerde taken behoort. Er is op dit moment geen betrouwbare indicatie mogelijk van de omvang van de garantie en de aanspraak die daarop wordt gemaakt. Eventuele financiële gevolgen van die aanspraak voor Duiven worden gedekt uit de reserve sociaal domein.

Bijlagen behorende bij de jaarrekening

1 SISA
2 Model D

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2015 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 11 januari 2016 DEFINITIEF

OCW	D11	**Wet participatiebudget 2014 - overgangsrecht 2015 reservringsregeling deel educatie** **Wet participatiebudget** **Gemeenten**	Besteding in 2015 van OCW-gelden educatie binnen de grenzen van de reserveringsregeling. *Aard controle R* *Indicatornummer: D11 / 01*	Baten in 2015 van OCW-gelden educatie binnen de grenzen van de reserveringsregeling. *Aard controle R* *Indicatornummer: D11 / 02*					
			€ 0	€ 0					
I&M	E3	**Subsidieregeling sanering verkeerslawaai (inclusief bestrijding spoorweglawaai)** **Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** **Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)**	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3 / 01*	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicatornummer: E3 / 02*	Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicatornummer: E3 / 03*	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt *Aard controle R* *Indicatornummer: E3 / 04*	Correctie over besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicatornummer: E3 / 05*		
		1	2012/33750	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
		2	2013/5991	€ 6.649	€ 0	€ 0	€ 0		
		3	2013/247044	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3 / 06*	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicatornummer: E3 / 07*	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3 / 08*	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3 / 09*	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3 / 10*	Eindverantwoording Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3 / 11*
		1	2012/33750	€ 0	€ 81.887	€ 0	€ 76.809		
		2	2013/5991	€ 6.649	€ 490.411	€ 0	€ 490.411		
		3	2013/247044	€ 0	€ 0	€			

Volledig zelfstandige uitvoering

W	G1A	**Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_totaal 2014** **Wet sociale werkvoorziening (Wsw)** **Alle gemeenten verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G1B + deel gemeente uit (jaar T-1)**	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G1A / 01*	Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G1A / 02*	Het totaal aantal gerealiseerde begeleid werkenplekken voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G1A / 03*				
		1	60226 Duiven	85,37	1,58				
W	G2	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2015** **Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.**	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 02*	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 03*	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 04*	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 05*	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 06*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 07*	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 08*	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 11*	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2 / 12*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	

SZW	G2A	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB_totaal 2014** **Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1).** **(Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)**	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2A / 01*	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Wet werk en bijstand (WWB) *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2A / 02*	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Wet werk en bijstand (WWB) *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2A / 03*	Besteding (jaar T-1) IOAW inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2A / 04*	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2A / 05*	
		1	60226 Duiven	€ 5.377.077	€ 133.849	€ 437.171	€ 1.258	
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2A / 06*	Besteding (jaar T-1) IOAZ inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2A / 07*	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2A / 08*	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2A / 09*	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2A / 10*	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2A / 11*
		1	60226 Duiven	€ 25.853	€ 0	€ 33.080	€ 22	€ 0
SZW	G3	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2015** **Besluit**	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 01*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 02*	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 03*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 04*	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 05*	Besteding (jaar T) Bob *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 06*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 07*	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 08*	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G3 / 09*			
			€ 0	€ 0	Nee			

SZW	G3A	**Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2014** **Besluit**	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G3A / 01*	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 02*	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 03*	Volledig zelfstandige uitvoering selecteer Ja/Nee (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 04*	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 05*	Besteding (jaar T-1) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 06*
			1 60226 Duiven	€ 52.685	€ 30.000	€ 4.122	€ 18.627	€ 17.082
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G3A / 07*	Besteding (jaar T-1) Bob inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 08*	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 09*	Besteding (jaar T-1) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 10*		
			1 60226 Duiven	€ 0	€ 0	€ 0		
SZW	G5A	**Wet Participatiebudget (WPB)_totaal 2014** **Wet participatiebudget (WPB)** **Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G5B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G5)**	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G5A / 01*	Besteding (jaar T-1) participatiebudget inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G5A / 02*	Waarvan besteding (jaar T-1) van educatie bij roc's inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G5A / 03*	Baten (jaar T-1) (niet-Rijk) participatiebudget inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G5A / 04*	Waarvan baten (jaar T-1) van educatie bij roc's inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G5A / 05*	Reservering besteding van educatie bij roc's in jaar T voor volgend kalenderjaar (jaar T+1) inclusief deel openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G5A / 06*
			1 60226 Duiven	€ 456.926	€ 0	€ 5.121	€ 0	€ 0

Model D

Reserves artikel 54

Omschrijving	Begroting 1-1-2015	Verschillen t.o.v. beginsaldo	Werkelijk saldo 1-1-2015	Rente	Onttrokken	Dotatie	Saldo 31-12-2015
Algemene reserve	3.543.683	368.987	5.563.283	-	27.457	109.884	5.645.710
Programma 2 Openbare orde en veiligheid							
Bestemmingsreserve Actieplan veiligheidsbeleid	7.800	34.378	42.178		3.008		39.170
Totaal programma Openbare orde en veiligheid	7.800	34.378	42.178	-	3.008	-	39.170
Programma 3 Openbare ruimte							
Bestemmingsreserve civiele kunstwerken	16.924	4.566	21.490		21.490		-
Bestemmingsreserve wegonderhoud	236.111	236.111-					-
Bestemmingsreserve tariefegalisatie rioolrechten	4.001.376	3.323.738-	677.638			1.098.925	1.776.563
Bestemmingsreserve Riolering artikel 44							
Bestemmingsreserve lichtmasten			323.608		313.771	83.367	93.204
bestemmingsreserve renovatie groen						63.900	63.900
Totaal programma Openbare ruimte	4.254.411	3.555.283-	1.022.736	-	335.261	1.246.192	1.933.667
Programma 5 Onderwijs en Jeugd							
Bestemmingsreserve jeugdbeleid	73.786	1.639-	72.147		69.602		2.545
Bestemmingsreserve combinatie functies	103.768	18.000	121.768				121.768
Totaal programma Onderwijs en Jeugd	177.554	16.361	193.915	-	69.602	-	124.313
Programma 6 Vrijetijdsbesteding							-
Bestemmingsreserve fonds voor beeldende kunsten	96.613	-	96.613			1.200	97.813
Bestemmingsreserve Horsterpark	76.500	-	76.500				76.500
Bestemmingsreserve cultuur en erfgoedpact			11.100		11.100		-
Structureel							-
Bestemmingsreserve 3e kunstgrasveld hockey	246.297	6.524	252.821		17.305		235.516
Totaal programma Vrijetijdsbesteding	419.410	6.524	437.034	-	28.405	1.200	409.829
Programma 7 Sociale voorziening en maatschappelijke dienstverlening							
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand	91.584		106.695				106.695
Bestemmingsreserve Integratie en scholing	46.991	17.018	64.009		14.348		49.661
Bestemmingsreserve Allochtonen		101	101		101		-
Bestemmingsreserve debiteuren RSD	609.189	12.146-	597.043		135.009		462.034
Bestemmingsreserve WMO	151.685	100.000	251.685			416.852	668.537
Bestemmingsreserve schuldhulpverlening	5.304	5.304-	-				-
Bestemmingsreserve projectgroep Cultuurhuis	19.769	1	19.770		19.770		-
bestemmingsreserve serviceteams		60.000	60.000		10.000		50.000

Bestemmigsreserve de uitdaging			20.000				20.000
Totaal programma Sociale voorziening en maatschappelijke dienstverlening	924.522	159.670	1.119.303	-	179.228	416.852	1.356.927
Programma 8 Milieu							
Bestemmingsreserve gevolgen grondwaterverontreiniging	381.124	-	381.124				381.124
Bestemmingsreserve afvalinzameling	59.792	1-	59.791		59.791		-
Totaal programma Milieu	440.916	1-	440.915	-	59.791	-	381.124
Programma 9 Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting							
Bestemmingsreserve het Groenfonds	332.482	26.534	359.016		76.626	24.575	306.965
Bestemmingsreserve stimuleringsfonds (geblokkeerd)	294.443	-	294.443				294.443
Bestemmingsreserve actualisering bestemmingsplannen	67.152	54.315-	12.837		12.837		-
Bestemmingsreserve ontwikkeling A15		76.811	76.811		32.538		44.273
Bestemmingsreserve bovenwijkse voorzieningen	189.497	1	189.498			111.100	300.598
Structureel							-
Bestemmingsreserve actualisatie bestemmingsplannen		107.114	107.114		18.664	47.837	136.287
Totaal programma Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting	883.574	156.144	1.039.718	-	140.665	183.512	1.082.565
Programma 10 Sociaal Domein							
Bestemmingsreserve kosten transformatie Sociaal Domein	92.258	2.280-	89.978		-	1.573.690	1.663.668
Totaal Sociaal Domein	92.258	2.280-	89.978	-	-	1.573.690	1.663.668
Algemene dekkingsmiddelen							
Bestemmingsreserve voor Meerjarenbeleid,	61.391	58.554	119.945		88.194		31.751
Algemene bestemmingsreserve	649.799	94.257	744.056		433.218		310.838
Bestemmingsreserve BBV scan / legionella		3.366	3.366		3.366		-
Structureel							-
Bestemmingsreserve Vitens 5.5%	1.790.300	1	1.790.301	98.466	98.466		1.790.301
Bestemmingsreserve Nuon Vattenfall 4.5%	10.507.086	-	10.507.086	472.819	472.819		10.507.086
Bestemmingsreserve bouwfonds 5.56%	367.406	-	367.406	20.428	20.428		367.406
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	13.375.982	156.178	13.532.160	591.713	1.116.491	-	13.007.382
Kostenplaatsen							
Bestemmingsreserve bedrijfsvoering		221.249	221.249		175.000	143.148	189.398
Bestemmingsreserve investeringen digiservice	266.555	82.136	348.691		24.289		324.402
Structureel							-
Bestemmingsreserve interieur gemeentehuis,	150.546	303.642	454.188			35.250	489.438
Totaal kostenplaatsen	417.101	607.027	1.024.128	-	199.289	178.398	1.003.237

Totaal bestemmingsreserves	20.993.528	2.421.282-	18.942.065	591.713	2.131.740	3.599.844	21.001.881
Totaal reserves	24.537.211	2.052.295-	24.505.348	591.713	2.159.197	3.709.728	26.647.591

Bijlagen niet behorende tot de jaarrekening

1 Kerngegevens
2 Beleidsnota's per programma
3 Producten per programma
4 Geactiveerde kredieten

Kerngegevens

Sociale structuur	**1 januari 2015**	**1 januari 2016**
Inwoners:		
- < 20 jaar	6.013	6.175
- van 20 - 64 jaar	15.161	15.018
- van 65 jaar en ouder	4.358	4.227
Totaal	**25.532**	**25.420**
Bijstandsgerechtigden:		
- IOAW	36	44
- IOAZ	2	1
- BBZ	1	0
- WWB	384	393
Totaal	**423**	**438**
Fysieke structuur		
Oppervlakte gemeente (in ha)	3.516	3.516
Binnenwater (in ha)	126	126
Land (in ha)	3.390	3.390
Woningen	10.602	10.621
Bijzondere woongebouwen	14	14
Aantal woonruimten	**10.616**	**10.635**
Wegen, paden etc. buiten de bebouwde kom (in m² x 1.000)		
- Weg - gemiddeld belast	41	41
- Weg - licht belast	240	240
- Weg in woongebied	6	6
- Weg in verblijfsgebied	10	10
- Fietspaden (vrijliggend)	56	56
Wegen, paden etc. binnen de bebouwde kom (in m² x 1.000)		
- Weg - gemiddeld belast	175	180
- Weg - licht belast	88	88
- Weg in woongebied	621	621
- Weg in verblijfsgebied	326	326
- Fietspaden	94	94
Openbaar groen (in m² x 1.000)	1.280	1.516
Sportcomplexen (in m² x 1.000)	185	185
Bermen (in m² x 1.000)	373	309
Bermen (in m¹ x 1.000)	100	125
Lichtmasten	5.529	5.714

Financiële structuur	**Jaarrekening 2014**		**Jaarrekening 2015**	
	Totaal	**per inwoner**	**Totaal**	**per inwoner**
Gewone uitgaven/inkomsten	55.616.624	2.178	58.235.192	2.291
Opbrengsten belastingen/retributies	10.337.204	400	10.926.642	430

Financiële structuur	Jaarrekening 2014		Jaarrekening 2015	
- OZB	4.145.030	162	4.680.671	184
- Hondenbelasting	129.845	5	156.896	6
- Afvalstoffenheffing/Reinigingsrechten	3.024.061	118	2.682.331	106
- Rioolrecht	2.146.987	84	1.947.031	77
- Rioolaansluitrecht	14.297	1	3.638	0
- Toeristenbelasting	135.783	5	138.692	5
- Precariobelsting	0	0	175.024	7
- Marktgelden	5.582	0	7.392	0
- Begraafrechten	58.878	2	74.467	3
- Leges bouwvergunningen	179.028	7	537.317	21
- Overige leges	497.713	19	523.183	20
Algemene Uitkering Gemeentefonds	22.230.000	871	19.819.000	780
Vaste schuld	89.015.815	3.486	82.994.242	3.265
- waarvan voor woningbouw	27.563.442	1.080	22.547.449	887
Eigen financieringsmiddelen	35.026.501	1.372	38.109.168	1.510
- Algemene Reserve	5.237.683	205	5.645.711	222
- Bestemmingsreserves	18.942.065	742	21.001.881	826
- Voorzieningen	10.846.754	425	11.500.063	452
Boekwaarde geactiveerde uitgaven	103.370.000	4.049	97.407.000	3.832
- waarvan voor woningbouw	27.637.000	1.082	22.611.000	889
Boekwaarde voorraad bouwgronden	30.623.000	1.199	29.001.000	1.141
Financieringstekort	9.950.684	390	5.304.590	209

Beleidsnota's per programma

Programma Bestuur
- Kaderstellende nota “Communicatie als beleid”.
- Nota interactieve beleidsvorming (2005).
- Nota actief communiceren (2005).
- Persbeleid (2007).

Programma openbare orde en veiligheid
- Veilig door Duiven, Integraal Veiligheidsbeleid gemeente Duiven 2008-2011.
- Meerjarenplan Openbare orde, veiligheid en leefbaarheid 2007-2010.
- Jaarplan Openbare orde, veiligheid en leefbaarheid (2010).
- Horecasanctiebeleid (2005).
- Nota “Gas Terug” (2004) over scooteroverlast.
- Brandweerbeleidsplan (2005).
- Brandveiligheidsbeleid bestaande bouw (2003).
- Prostitutiebeleid (2000).
- Coffeeshopbeleid (1998).
- Regionaal crisisplan (2011).
- Reclamenota (2009).
- Bibob-beleid (2008).

Programma Openbare Ruimte
- “Duivens Verkeers- en Vervoerplan” 2006 - 2015.
- Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2012-2016.
- Beleidsplan wegen – Miwegen (2011).
- Nota civiele kunstwerken (2002).
- Beleids- en beheerplan openbare verlichting (2011).
- Structuurvisie Duiven 2009.
- Groenbeleidsplan 2004 - 2013.
- Bomenplan (2004).

Programma Economische Zaken
- Nota Detailhandelsbeleid (2011).
- Structuurvisie Duiven (2009).
- Milieubeleidsplan (1998).
- Visie Wonen en Werken (2003).
- Nota Arbeidsmarktbeleid (2007).
- Revitalisering bedrijventerrein Centerpoort Nieuwgraaf 2010.

Programma Onderwijs en Jeugd
- Nota speelruimtebeleid 2009-2012.
- Verordening onderwijshuisvesting 2009.
- Kaderstellende nota vernieuwend sportbeleid Duiven 2005-2010.
- Positief jongerenbeleid (2012).
- Nota integraal jongerenbeleid 10-23 jaar 2006-2009 Gemeente Duiven, “Jong in Duiven”.
- De Toekomstvisie “Duiven kiest voor kwaliteit” (2006).

Programma Vrijetijdsbesteding
- De Toekomstvisie “Duiven kiest voor kwaliteit” (2006).
- Cultuurnota 2002-2005.
- Kaderstellende nota vernieuwend sportbeleid 2005-2010 (2005).
- Duiven Pro Sport Eindmeting 2008 (2009).
- Beelden uit Duiven (2007).

Programma Sociale voorziening en maatschappelijke dienstverlening
- Arbeidsmarktbeleid gemeente Duiven / Reïntegratie (2004).

- Debiteurenbeleidsplan WWB (2004).
- Regeling uitvoering langdurigheidtoeslag (2004).
- Nota “Oud worden in Duiven, Groessen en Loo” (2002).
- Nota “Snelbinder wonen, welzijn en zorg in de gemeente Duiven” (2003).
- Beleidsnota “Bijzondere bijstand” (2004).
- Regionale nota “Zorgen voor gezondheid” (2004).
- Kadernotitie “Wet maatschappelijke ondersteuning Duiven” (2005).
- Notitie “Indicatiestelling gemeente Duiven” (2006).
- Beslisnotitie “Het WWZ-loket in Duiven en Westervoort“ (2006).
- Beleidsnotitie “Maatschappelijke ondersteuning gemeente Duiven” (2006).
- Beleidskader “Wijkgericht werken 2003-2006” (2003).
- Nota “Accommodatiebeleid” (2001).
- Nota “Vrijwilligerscentrale en Welzijnskoepel” (2003).
- De Toekomstvisie “Duiven kiest voor kwaliteit” (2006).
- Actieve Inwoners, sterke regio! Nota arbeidsmarktbeleid Duiven-Zevenaar (2007).
- Reïntegratieverordening 2007.
- Beleidsagenda WMO (2008) 'Met elkaar en voor elkaar'.

Programma Milieu
- “Milieubeleidsplan Gemeente Duiven” (1998).
- Actief bodembeheer, bodembeheersplan met bijbehorende bodemkwaliteitskaarten (2000).
- Professionalisering van de Handhavingorganisatie (Milieu) “Beter verantwoord, verantwoord beter” (2004).
- “Afvalstoffenplan Gemeente Duiven” (2006).
- Nota "Duivense Interne Milieuzorg 2008-2011" (2008).
- Nota "Klimaatbeleid 2008-2011" (2008).
- Nota "Geurbeleid" (2008).
- Nota bodembeheer gemeente Duiven 2011.
- Nota "Hondenbeleid" 2012-2015 (2011).
- Nota "Geluidsbeleid" 2010-2013 (2010).
- Beleidsvisie externe veiligheid.
- Beleidsregels t.b.v. verdeling geluid- en geurruimte bedrijventerrein Roelofshoeve (2008).

Programma Ruimte en Wonen
- “Woonconvenant gemeente Duiven & Vivare 2010-2013 (2010).
- "Landschapsontwikkelingsplan 2014.
- “Welstandsnota” (2007).
- Alle vigerende bestemmingsplannen.
- “Brandveiligheidsbeleid bestaande bouw” (2003).
- Bouwbeleidsplan “Beter verantwoord, verantwoord beter” (2004).
- Professionalisering van de Handhavingorganisatie (Brandveiligheid) “Beter verantwoord, verantwoord beter”.
- Raadsbesluit mei 2008 inzake locatie Huize Welleveld.
- Raadsbesluit juni 2008 inzake planconcept Vitaal Centrum.
- (Ontwerp) Structuurvisie (2015).
- Handboek Archeologie (actualisatie 2014).
- Ontwikkelingskader Buitengebied (2012).
- Woningbouwopgave gemeente Duiven 2015-2020 e.v. (2015).

Producten per programma

Programma- en productenomschrijving	Portefeuillehouder	Afdeling/Team	Wettelijk/autonoom
Bestuur			
Gemeenteraad- en (raads)commissies	Burgemeester	OS/ADV	Wettelijke taak
Burgemeester en wethouders	Burgemeester	OS/ADV	Wettelijke taak
Bestuursondersteuning College (kosten secretaris)	Burgemeester	OS/ADV	Autonoom
Interne en externe contacten	Burgemeester	OS/FZ	Autonoom
Bestuurlijke communicatie/voorlichting	Burgemeester	OS/ADV	Autonoom
Burgerlijke stand (excl. leges)	Burgemeester	PUB/BBR	Wettelijke taak
GBA persoonsgegevens (excl. leges)	Burgemeester	PUB/BBR	Wettelijke taak
Reisdocumenten en rijbewijzen (excl. leges)	Burgemeester	PUB/BBR	Wettelijke taak
Verkiezingen	Burgemeester	PUB/BBR	Wettelijke taak
Straatnamen en huisnummers	Burgemeester	PUB/BBR	Wettelijke taak
Naturalisatie en geslachtsnaamwijziging	Burgemeester	PUB/BBR	Wettelijke taak
Baten secretarieleges Burgerzaken	Burgemeester	PUB/BBR	Wettelijke taak
Stadsregio Arnhem Nijmegen	Burgemeester	BEL/WVM	Autonoom
Bestuurlijke samenwerking/VNG	Burgemeester	BEL/WVM	Autonoom
Ambtelijk management	Burgemeester	OS/ADV	Wettelijke taak
Bestuurlijke ondersteuning	Burgemeester	OS/ADV	Wettelijke taak
Georganiseerd overleg en ondernemingsraad	Burgemeester	OS/ADV	Wettelijke taak
Openbare orde en Veiligheid			
Brandweer repressie/preventie	Burgemeester	BEL/WVM	Wettelijke taak
Bestrijding van rampen	Burgemeester	BEL/WVM	Wettelijke taak
APV en bijzondere wetten	Burgemeester	PUB/OL	Wettelijke taak
Integrale Veiligheid	Burgemeester	BEL/WVM	Autonoom
Overige beschermende maatregelen	Burgemeester	BEL/WVM	Autonoom
Vluchtelingen	Burgemeester	BEL/WVM	Autonoom
Openbare ruimte			
Wegen buiten de bebouwde kom	Wethouder Nijland	BEH/BINNEN	Wettelijke taak
Wegen binnen de bebouwde kom	Wethouder Nijland	BEH/BINNEN	Wettelijke taak
Reiniging openbaar gebied	Wethouder Nijland	BEH/BUITEN	Autonoom
Kunstwerken	Wethouder Nijland	BEH/BINNEN	Autonoom
Openbare verlichting	Wethouder Nijland	BEH/BINNEN	Autonoom
Gladheidsbestrijding en sneeuwruimen	Wethouder Nijland	BEH/BUITEN	Wettelijke taak
Verkeersmaatregelen	Wethouder Nijland	BEH/BINNEN	Wettelijke taak
Verkeersregelinstallaties	Wethouder Nijland	BEH/BINNEN	Autonoom
Wegwijzers	Wethouder Nijland	BEH/BINNEN	Autonoom
Verkeersstructuurplan	Wethouder Nijland	BEH/BINNEN	Autonoom
Openbaar vervoer	Wethouder Nijland	BEH/BINNEN	Autonoom
Waterbeheersing	Burgemeester	BEH/BUITEN	Wettelijke taak
Openbaar groen	Wethouder Nijland	BEH/BINNEN	Autonoom
Gemeentelijk rioleringsplan	Wethouder Nijland	BEH/BINNEN	Wettelijke taak
Riool	Wethouder Nijland	BEH/BINNEN	Wettelijke taak
Rioolgemalen en randvoorzieningen	Wethouder Nijland	BEH/BINNEN	Wettelijke taak
Lasten heffing en invordering rioolrechten	Wethouder Van Groningen	PUB/BBR	Autonoom
Lasten heffing en invordering rioolaansluitrecht	Wethouder Van Groningen	PUB/BBR	Autonoom

Programma- en productenomschrijving	Portefeuillehouder	Afdeling/Team	Wettelijk/autonoom
Baten rioolrechten	Wethouder Van Groningen	PUB/BBR	Autonoom
Baten rioolaansluitrecht	Wethouder Van Groningen	PUB/BBR	Autonoom
Economische Zaken			
Markten	Burgemeester	BEH/BUITEN	Autonoom
Bedrijvigheid	Burgemeester	BEL/RWZ	Autonoom
Toerisme en recreatie	Wethouder Van Groningen	BEL/WVM	Autonoom
Onderwijs en Jeugd			
Openbaar basisonderwijs	Wethouder Knuiman	BEL/WVM	Wettelijke taak
Bijzonder basisonderwijs	Wethouder Knuiman	BEL/WVM	Wettelijke taak
Bijzondere school Candea College	Wethouder Knuiman	BEL/WVM	Wettelijke taak
Leerlingenvervoer	Wethouder Knuiman	BEL/WVM	Wettelijke taak
Leerplicht	Wethouder Knuiman	BEL/WVM	Wettelijke taak
Lokaal onderwijsbeleid	Wethouder Knuiman	BEL/WVM	Wettelijke taak
Speeltuinen en -weiden	Wethouder Goossen	BEL/WVM	Autonoom
Jeugd- en jongerenwerk	Wethouder Goossen	BEL/WVM	Autonoom
Peuterspeelzalen	Wethouder Goossen	BEL/WVM	Autonoom
Kinderopvang	Wethouder Goossen	BEL/WVM	Wettelijke taak
Jeugdgezondheidszorg	Wethouder Knuiman	BEL/WVM	Wettelijke taak
Vrijetijdsbesteding			
Openbare bibliotheek	Wethouder Goossen	BEL/WVM	Wettelijke taak
Vorming- en ontwikkelingswerk	Wethouder Goossen	BEL/WVM	Autonoom
Sporthal de Spelleward	Wethouder Van Groningen	BEH/ATH	Autonoom/wettelijk
Sportcentrum Triominos	Wethouder Van Groningen	BEH/ATH	Autonoom/wettelijk
Sportverenigingen	Wethouder Goossen	BEL/WVM	Autonoom
Groene sportvelden en terreinen	Wethouder Goossen	BEL/WVM	Autonoom
Beeldende kunst	Wethouder Goossen	BEL/WVM	Autonoom
Oudheidkunde	Wethouder Goossen	BEL/WVM	Autonoom
Volksfeesten	Wethouder Van Groningen	BEL/WVM	Autonoom
Kermissen	Wethouder Van Groningen	BEH/BUITEN	Autonoom
Media	Wethouder Goossen	BEL/WVM	Autonoom
Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening			
Uitkeringen	Wethouder Knuiman	BEL/RWZ	Wettelijke taak
Handhaving / Fraudebeschrijving	Wethouder Knuiman	BEL/RWZ	Wettelijke taak
Inkomensondersteuning	Wethouder Knuiman	BEL/RWZ	Wettelijke taak
Maatschappelijke zorg en begeleiding	Wethouder Knuiman	BEL/RWZ	Wettelijke taak
Integratie en Scholing	Wethouder Knuiman	BEL/RWZ	Wettelijke taak
Gezondheid / indiv. verstrekkingen	Wethouder Knuiman	BEL/RWZ	Wettelijke taak
Samenlevingsopbouw	Wethouder Goossen	BEL/RWZ	Autonoom
Milieu			
Huishoudelijk afval huis aan huis inzamelen	Wethouder Nijland	BEH/BUITEN	Wettelijke taak
Alle afvalstoffen innemen afkomstig van	Wethouder Nijland	BEH/BUITEN	Autonoom
Lasten heffing en invordering reinigingsheffingen	Wethouder Van Groningen	PUB/BBR	Autonoom
Milieuvergunningen	Wethouder Nijland	PUB/OL	Wettelijke taak
Milieu handhaving	Burgemeester	BEH/ATH	Wettelijke taak

Programma- en productenomschrijving	Portefeuillehouder	Afdeling/Team	Wettelijk/autonoom
Milieu communicatie	Wethouder Nijland	BEL/WVM	Autonoom
Milieu onderzoek&sanering	Wethouder Nijland	BEL/WVM	Wettelijke taak
Milieuplan	Wethouder Nijland	BEL/WVM	Wettelijke taak
Afvalbeleid	Wethouder Nijland	BEL/WVM	Wettelijke taak
Ongediertebestrijding	Wethouder Nijland	BEH/BUITEN	Wettelijke taak
Lijkbezorging	Burgemeester	BEH/BUITEN	Wettelijke taak
Baten Reinigingsheffingen	Wethouder Van Groningen	PUB/BBR	Autonoom
Ruimte en Wonen			
Bestemmingsplannen	Wethouder Van Groningen	BEL/RWZ	Wettelijke taak
Landschapsbeleidsplan	Wethouder Van Groningen	BEL/RWZ	Autonoom
Wonen	Wethouder Van Groningen	BEL/RWZ	Wettelijke taak
Bouw-, aanleg- en reclamevergunningen	Wethouder Van Groningen	PUB/OL	Wettelijke taak
Bouwhandhaving	Burgemeester	BEH/ATH	Wettelijke taak
Leges bouwvergunningen	Wethouder Van Groningen	PUB/OL	Wettelijke taak
Bouwgrondexploitatie; woningbouw	Wethouder Van Groningen	BEL/RWZ	Wettelijke taak
Bouwgrondexploitatie; gronden (nog) niet in exploitatie	Wethouder Nijland	BEL/RWZ	Wettelijke taak
Bouwgrondexploitatie; bedrijventerreinen	Wethouder Nijland	BEL/RWZ	Wettelijke taak
Vastgoedontwikkeling	Wethouder Van Groningen	BEL/RWZ	Wettelijke taak
Sociaal Domein			
Jeugdzorg	Wethouder Knuiman	BEL/WVM	Wettelijke taak
AWBZ naar WMO	Wethouder Knuiman	BEL/WVM	Wettelijke taak
Participatiebudget	Wethouder Knuiman	BEL/WVM	Wettelijke taak
Uitstroombevordering	Wethouder Knuiman	BEL/WVM	Wettelijke taak
Algemene dekkingsmiddelen			
Beleggingen	Wethouder Van Groningen	OS/BV	Autonoom
Rente interne financiering	Wethouder Van Groningen	OS/BV	Autonoom
Uitkeringen uit het Gemeentefonds	Wethouder Van Groningen	OS/ADV	Wettelijke taak
Algemene baten en lasten	Wethouder Van Groningen	OS/BV	Autonoom
Uitvoering wet WOZ	Wethouder Van Groningen	PUB/BBR	Autonoom
Baten OZB-gebruikers	Wethouder Van Groningen	PUB/BBR	Autonoom
Baten OZB-eigenaren	Wethouder Van Groningen	PUB/BBR	Autonoom
Baten Honden- /Toeristen- / Reclamebelasting	Wethouder Van Groningen	PUB/BBR	Autonoom
Lasten heffing en invordering gemeentelijke belastingen	Wethouder Van Groningen	PUB/BBR	Autonoom
Saldo kostenplaatsen	Wethouder Van Groningen	OS/BV	Autonoom
Saldo van baten en lasten voor bestemming	Wethouder Van Groningen	OS/BV	Autonoom
Saldo van baten en lasten na bestemming	Wethouder Van Groningen	OS/BV	Autonoom
Onvoorzien			
Onvoorziene uitgaven	Wethouder Van Groningen	OS/BV	Autonoom
Resultaatbestemming			
Mutaties reserves	Wethouder Van Groningen	OS/BV	Autonoom

Geactiveerde kredieten

In onderstaande overzichten zijn de geactiveerde kredieten van 2015 per programma opgenomen. Per krediet is weergegeven of het krediet is afgewikkeld en indien het krediet wordt overgeheveld naar 2016 wat hiervan de reden is. Alle bedragen zijn vermeld in €.

Programma Openbare Orde en Veiligheid

Strooier gladheidsbestrijding 2013

Beschikbaar krediet 01-01-2015	28.100	De strooier is aangeschaft. Het krediet is
Werkelijke uitgaven 2015	30.140	afgewikkeld.
Saldo 31-12-2015	- 2.040	

Programma Openbare Ruimte

Herinrichting Loostraat 2011

Beschikbaar krediet 01-01-2015	250.609	Omdat de ontwikkeling van Westreenen niet erg
Werkelijke uitgaven 2015	0	snel gaat is de capaciteit van het pompgemaal
Saldo 31-12-2015	250.609	voldoende om dit project verder uit te stellen. Project is op lange termijn gezet in afwachting van ontwikkelingen Westreenen. Het project wordt opgenomen in het nieuwe GRP. Krediet is afgewikkeld.

Vervanging riolering Droo-Zuid 2011

Beschikbaar krediet 01-01-2015	672.118	De werkzaamheden zijn uitgevoerd. Het voordeel
Werkelijke uitgaven 2015	10.042	is ontstaan omdat een deel is gedekt uit de
Saldo 31-12-2015	662.076	exploitatie en een aanbestedingsvoordeel. Krediet is afgewikkeld.

Rotonde Rijksweg/v Dorth tot Medler 2011

Beschikbaar krediet 01-01-2015	84.284	De civiele uitvoering is op een paar restpuntjes
Werkelijke uitgaven 2015	0	na gereed. In het eerste kwartaal 2016 vindt
Saldo 31-12-2015	80.284	de afwikkeling van de subsidie plaats. Krediet overboeken.

Voorbereiden rotonde Rijksweg/Dorth tot Medlerstraat

Beschikbaar krediet 01-01-2015	78.297	De civiele uitvoering is op een paar restpuntjes
Werkelijke uitgaven 2015	0	na gereed. In het eerste kwartaal 2016 vindt
Saldo 31-12-2015	78.297	de afwikkeling van de subsidie plaats. Krediet overboeken.

Voorbereiden snelfietsroute

Beschikbaar krediet 01-01-2015	- 435.632	De uitvoering is bijna gereed. De subsidie
Werkelijke uitgaven 2015	- 327.999	wordt in het eerste kwartaal 2016 afgewikkeld.
Saldo 31-12-2015	- 107.633	Kostenverdeling is 10% voor Duiven en 90% subsidie. Krediet overboeken.

GRP Vitaal Centrum 2013

Beschikbaar krediet 01-01-2015	136.874	Het rioolplan is opgesteld. Het budget wordt in
Werkelijke uitgaven 2015	319.613	diverse fases uitgegeven. De verbinding tussen
Saldo 31-12-2015	- 182.739	het centrum en de Italiaanse hoek is inmiddels aangelegd. Deze werkzaamheden tonden pas na de werkzaamheden van het Vitaal Centrum plan gepland. Uitvoeringstechnisch was het voordeliger om de werkzaamheden nu uit te voeren. Krediet overboeken.

GRP Rotonde Rijksweg 2013

Beschikbaar krediet 01-01-2015	375.000	De werkzaamheden zijn uitgevoerd. Krediet is
Werkelijke uitgaven 2015	375.000	afgewikkeld.
Saldo 31-12-2015	0	

Herinrichting v. Dorth tot Medler/Rijksweg/Eltensestraat

Beschikbaar krediet 01-01-2015	1.398.589	De civiele uitvoering is op een paar restpuntjes
Werkelijke uitgaven 2015	697.142	na gereed. In het eerste kwartaal 2016 vindt
Saldo 31-12-2015	701.447	de afwikkeling van de subsidie plaats. Krediet overboeken.

Fietspad Leuvensedijk

Beschikbaar krediet 01-01-2015	61.904	Werk is gereed maar de afhandeling van
Werkelijke uitgaven 2015	3.395	de subsidie moet nog plaatsvinden. Krediet
Saldo 31-12-2015	58.509	overboeken.

Aanleg fietstunnel snelfietsroute

Beschikbaar krediet 01-01-2015	716.212	In januari 2016 wordt er een nieuw voorstel
Werkelijke uitgaven 2015	3.319	voorgelegd aan de Commissie Grondgebied.
Saldo 31-12-2015	712.893	Krediet overboeken.

GRP 2014 verbetermaatregelen

Beschikbaar krediet 01-01-2015	187.000	Uit inspecties is gebleken dat het riool in de
Werkelijke uitgaven 2015	0	Tempelstraat en St. Josephstraat te Groessen
Saldo 31-12-2015	187.000	slecht is. Omdat de staat van het asfalt ook slecht is zal dit in combinatie worden opgepakt. Dit project wordt Q4 van 2015 en Q1 van 2016 voorbereid en in Q2 2016 uitgevoerd. Krediet overboeken.

GRP 2014 verzakking Nieuwgraaf

Beschikbaar krediet 01-01-2015	2.559.119	Wordt meegenomen in het project revitalisering
Werkelijke uitgaven 2015	709.038	Nieuwgraaf. Dit project is in uitvoering. Krediet
Saldo 31-12-2015	1.850.081	overboeken.

GRP 2014 vervanging onvoorziene huisaansluitingen

Beschikbaar krediet 01-01-2015	200.000	In verschillende projecten is tijdens de
Werkelijke uitgaven 2015	48.163	voorbereiding gebleken dat er oude
Saldo 31-12-2015	151.837	huisaansluitingen zitten. Deze worden met de uitvoering van de projecten meegenomen. Krediet overboeken.

Maatregelen a.g.v. analyse oppervlakkige afstroming 2015

Beschikbaar krediet 01-01-2015	58.000	Uit de analyse die in 2015 is uitgevoerd blijkt dat
Werkelijke uitgaven 2015	0	er geen maatregelen nodig zijn om bovengrondse
Saldo 31-12-2015	58.000	afvoer van hemelwater bij extreme neerslag te realiseren. Krediet is afgewikkeld.

Verbeteringsmaatregelen Groessen 2015

Beschikbaar krediet 01-01-2015	360.000	Uit inspecties is gebleken dat het riool in de
Werkelijke uitgaven 2015	0	Tempelstraat en St. Josephstraat te Groessen
Saldo 31-12-2015	360.000	slecht is. Omdat de staat van het asfalt ook slecht is zal dit in combinatie worden opgepakt. Dit project wordt Q4 van 2015 en Q1 van 2016 voorbereid en in Q2 2016 uitgevoerd. Krediet overboeken.

Incidentele vervanging riolering 2015

Beschikbaar krediet 01-01-2015	100.000	Wordt incidenteel ingezet in 2015. Krediet
Werkelijke uitgaven 2015	49.424	overboeken.
Saldo 31-12-2015	50.576	

Vervangen persleiding kruising Zuidsingel/Parallelweg 2015

Beschikbaar krediet 01-01-2015	50.000	Wordt meegenomen in project tunnel Zuidsingel.
Werkelijke uitgaven 2015	0	Krediet overboeken.
Saldo 31-12-2015	50.000	

Incidentele vervanging en reparatie gemalen 2015

Beschikbaar krediet 01-01-2015	100.000	Wordt incidenteel ingezet in 2015. Krediet
Werkelijke uitgaven 2015	32.635	overboeken.
Saldo 31-12-2015	67.365	

Renovatie diverse gemalen 2015

Beschikbaar krediet 01-01-2015	80.000	Gemalen zijn gerenoveerd, afrekening volgt nog.
Werkelijke uitgaven 2015	0	Krediet overboeken.
Saldo 31-12-2015	80.000	

Renovatie bergbezinkbassin 2015

Beschikbaar krediet 01-01-2015	66.000	De werkzaamheden zijn afgerond. Krediet
Werkelijke uitgaven 2015	39.670	afgewikkeld.
Saldo 31-12-2015	26.330	

Voorbereiding van Schaikstraat/'t Weike 2015

Beschikbaar krediet 01-01-2015	50.000	Voorbereiding loopt, maart/april 2016 zal de
Werkelijke uitgaven 2015	33.403	aanbesteding zijn. Krediet overboeken.
Saldo 31-12-2015	16.597	

Gemaal Spotvogelstraat 2015

Beschikbaar krediet 01-01-2015	90.000	De werkzaamheden zijn afgerond. Meerkosten
Werkelijke uitgaven 2015	112.068	zaten in de keuze voor zwaardere pompen.
Saldo 31-12-2015	- 22.068	Krediet afgewikkeld.

Snelfietsroute SFR12 2015

Beschikbaar krediet 01-01-2015	218.500	De werkzaamheden zijn volop aan de gang. Na
Werkelijke uitgaven 2015	247.742	afronding vindt er in het eerste kwartaal 2016
Saldo 31-12-2015	- 29.242	een controle plaats t.b.v. de subsidie. Krediet overboeken.

Programma Onderwijs en Jeugd

Speeltoestellen 2014

Beschikbaar krediet 01-01-2015	1.307	Werkzaamheden zijn uitgevoerd. Krediet
Werkelijke uitgaven 2015	1.307	afgewikkeld.
Saldo 31-12-2015	0	

Het Veer vervangingsrenovatie schoolterrein 2014

Beschikbaar krediet 01-01-2015	45.000	Werkzaamheden gereed en vergoeding
Werkelijke uitgaven 2015	45.000	afgerekend met schoolbestuur. Krediet
Saldo 31-12-2015	0	afgewikkeld.

Speeltoestellen 2015

Beschikbaar krediet 01-01-2015	20.000	Werkzaamheden gereed. Een deel van het
Werkelijke uitgaven 2015	20.000	budget is ingezet voor de voetbalkooi. Krediet
Saldo 31-12-2015	0	afgewikkeld.

Joannesschool: buitenkozijnen vervangen 2015

Beschikbaar krediet 01-01-2015	10.500	Werkzaamheden gereed. Eindafrekening volgt in
Werkelijke uitgaven 2015	8.244	januari 2016. Krediet overboeken.
Saldo 31-12-2015	2.256	

Dakbeveiliging diverse schoolgebouwen 2015

Beschikbaar krediet 01-01-2015	30.000	Opstellen RI&E's gereed. Voor uitv. voorzieningen
Werkelijke uitgaven 2015	0	offerte ingediend. Opdrachtverstrekking (ged.) in
Saldo 31-12-2015	30.000	overleg schoolbesturen. Krediet overboeken.

Programma Vrijetijdsbesteding

Toplaagrenovatie veld 6 DVV

Beschikbaar krediet 01-01-2015	25.000	De werkzaamheden zijn afgerond. De financiele
Werkelijke uitgaven 2015	20.369	afwikkeling moet nog plaatsvinden. Krediet
Saldo 31-12-2015	4.631	overboeken.

Revitalisatie veld 2 MHC

Beschikbaar krediet 01-01-2015	15.000	Afhankelijk van het weer worden de
Werkelijke uitgaven 2015	0	werkzaamheden in het 4e kwartaal 2015 of het 1e
Saldo 31-12-2015	15.000	kwartaal 2016 uitgevoerd. Krediet overboeken.

Toplaagrenovatie DUKO veld 1

Beschikbaar krediet 01-01-2015	60.000	Vervangen door revitalisatie veld 2.
Werkelijke uitgaven 2015	36.877	Uitvoeringsperiode september/oktober 2015.
Saldo 31-12-2015	23.123	Krediet overboeken.

Hekwerken DUKO

Beschikbaar krediet 01-01-2015	10.000	Vervangen door revitalisatie veld 2. Hierdoor is dit
Werkelijke uitgaven 2015	0	budget niet nodig. Krediet afgewikkeld.
Saldo 31-12-2015	10.000	

Verlichting DUKO

Beschikbaar krediet 01-01-2015	15.000	Vervangen door revitalisatie veld 2.
Werkelijke uitgaven 2015	0	Uitvoeringsperiode september/oktober 2015.
Saldo 31-12-2015	15.000	Krediet overboeken.

Verenigingsgebouw Visserlaan: vervangen golfplaatconstructie 2015

Beschikbaar krediet 01-01-2015	72.000	Planuitwerking VOM is gereed. Aanbesteding is
Werkelijke uitgaven 2015	2.663	gepland in december 2015. Krediet overboeken.
Saldo 31-12-2015	69.337	

Ventilatiesysteem Endesprong 2015

Beschikbaar krediet 01-01-2015	21.750	Uitvoering is gereed en afgerekend. Krediet
Werkelijke uitgaven 2015	15.482	afwikkelen.
Saldo 31-12-2015	6.268	

Programma Sociale Voorziening en Maatschappelijke dienstverlening

Verbouwing Rinoceros geluidsinstallatie 2011

Beschikbaar krediet 01-01-2015	20.000	Uitgesteld in afwachting van resultaten
Werkelijke uitgaven 2015	0	privatisering Dorpshuis Groessen. Krediet
Saldo 31-12-2015	20.000	overboeken.

Programma Milieu

Vervanging duobakken/containers 2012

Beschikbaar krediet 01-01-2015	16.364	Dit budget zal worden ingezet voor de aanschaf
Werkelijke uitgaven 2015	16.364	van de nieuwe containers in 2016. Krediet
Saldo 31-12-2015	0	afgewikkeld.

Glasbakken 2008

Beschikbaar krediet 01-01-2015	87.000	In afwachting van het afvalbeleidsplan worden er
Werkelijke uitgaven 2015	17.313	bovengrondse containers vervangen. Daarnaast
Saldo 31-12-2015	69.687	wordt een aantal bovengrondse containers pas vervangen als de werkzaamheden rondom het centrumplan klaar zijn. Krediet overboeken.

Duobakken/containers 2013

Beschikbaar krediet 01-01-2015	83.907	Dit budget zal worden ingezet voor de aanschaf
Werkelijke uitgaven 2015	9.237	van de nieuwe containers in 2016. Krediet
Saldo 31-12-2015	74.670	overboeken.

Vervanging tussenschotten duobakken 2013

Beschikbaar krediet 01-01-2015	6.150	Dit budget zal worden ingezet voor de aanschaf
Werkelijke uitgaven 2015	0	van de nieuwe containers in 2016. Krediet
Saldo 31-12-2015	6.150	overboeken.

Vervanging duobakken/containers 2014

Beschikbaar krediet 01-01-2015	71.286	Dit budget zal worden ingezet voor de aanschaf
Werkelijke uitgaven 2015	0	van de nieuwe containers in 2016. Krediet
Saldo 31-12-2015	71.286	overboeken.

Vervanging tussenschotten duobakken 2014

Beschikbaar krediet 01-01-2015	3.450	Dit budget zal worden ingezet voor de aanschaf
Werkelijke uitgaven 2015	0	van de nieuwe containers in 2016. Krediet
Saldo 31-12-2015	3.450	overboeken.

Vervanging afvalaanbiedstation 2014

Beschikbaar krediet 01-01-2015	24.500	Dit budget zal worden meegenomen in de totale
Werkelijke uitgaven 2015	0	aanpassing van het afvalaanbiedstation bij de
Saldo 31-12-2015	24.500	invoering van het poorttarief. Krediet overboeken.

Vervanging duobakken/papiercontainers 2015

Beschikbaar krediet 01-01-2015	54.828	Dit budget zal worden ingezet voor de aanschaf
Werkelijke uitgaven 2015	0	van de nieuwe containers in 2016. Krediet
Saldo 31-12-2015	54.828	overboeken.

Vervanging tussenschotten duobakken 2015

Beschikbaar krediet 01-01-2015	1.688	Dit budget zal worden ingezet voor de aanschaf
Werkelijke uitgaven 2015	0	van de nieuwe containers in 2016. Krediet
Saldo 31-12-2015	1.688	overboeken.

Vervangingen afvalaanbiedstation 2015

Beschikbaar krediet 01-01-2015	24.500	Dit budget zal worden meegenomen in de totale
Werkelijke uitgaven 2015	0	aanpassing van het afvalaanbiedstation bij de
Saldo 31-12-2015	24.500	invoering van het poorttarief. Krediet overboeken.

Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting

2e fase Vitaal Centrum Duiven

Beschikbaar krediet 01-01-2015	4.011.942	Project loopt door. Krediet overboeken.
Werkelijke uitgaven 2015	3.328.883	
Saldo 31-12-2015	682.609	

Algemene dekkingsmiddelen

Brandveiligheid 2008

Beschikbaar krediet 01-01-2015	22.912	Langlopend project / diverse werkzaamheden
Werkelijke uitgaven 2015	483	m.b.t. gem. gebouwen worden in 2e kw. 2015
Saldo 31-12-2015	22.429	afgerond. Brandveiligheid Verenigingsgebouw (BMI) wordt in december 2015 opgedragen voor uitvoering in 1e kwartaal 2016. Krediet overboeken.

Gemeentehuis brandveiligheidsmaatregelen 2014

Beschikbaar krediet 01-01-2015	13.500	De werkzaamheden zijn uitgevoerd. Krediet
Werkelijke uitgaven 2015	17.172	afwikkelen.
Saldo 31-12-2015	- 3.672	

Gemeentewerf buitenkozijnen 2014

Beschikbaar krediet 01-01-2015	20.000	Op basis van opname in samenwerking met
Werkelijke uitgaven 2015	0	uitvoerende bedrijven gekozen voor deelsanering
Saldo 31-12-2015	20.000	uit post buitenschilderwerk. Krediet afwikkelen.

Regina Pacis: vervangen dakkapellen 2015

Beschikbaar krediet 01-01-2015	12.000	Werkzaamheden gereed. Eindafrekening in
Werkelijke uitgaven 2015	11.379	januari 2016. Krediet overboeken.
Saldo 31-12-2015	621	

Kostenplaatsen

Tractiekosten Toyota D100-2013

Beschikbaar krediet 01-01-2015	49.000	Door de raad is besloten om de investering uit te
Werkelijke uitgaven 2015	0	stellen. Krediet overboeken.
Saldo 31-12-2015	49.000	

Tractiekosten Renault 2013

Beschikbaar krediet 01-01-2015	68.000	Door de raad is besloten om de investering uit te
Werkelijke uitgaven 2015	0	stellen. Krediet overboeken.
Saldo 31-12-2015	68.000	

Tractiekosten Toyota 150-2013

Beschikbaar krediet 01-01-2015	48.000	Door de raad is besloten om de investering uit te
Werkelijke uitgaven 2015	0	stellen. Krediet overboeken.
Saldo 31-12-2015	48.000	

Toyota 150

Beschikbaar krediet 01-01-2015	42.500	De auto is aangeschaft. Krediet afwikkelen.
Werkelijke uitgaven 2015	44.275	
Saldo 31-12-2015	- 1.775	

Strooier Mitsubischi 2015

Beschikbaar krediet 01-01-2015	30.000	Dit budget zal ingezet worden tegelijk met de
Werkelijke uitgaven 2015	0	vervanging van 3 voertuigen in 2017. Krediet
Saldo 31-12-2015	30.000	overboeken.

Raadsbesluiten

1	Besluit tot vaststelling van de jaarrekening
2	Besluit tot vaststelling van het rekeningsaldo

Besluit tot vaststelling van de jaarrekening

Nr. 16RB017/wethouder van Groningen

Besluit tot het vaststellen van de jaarrekening 2015.

De raad van de gemeente Duiven;

gelezen de door burgemeester en wethouders opgestelde jaarstukken over 2015;

gelet op de desbetreffende bepalingen in de Gemeentewet en het Besluit Begroting en Verantwoording;

b e s l u i t :

- de jaarstukken over het jaar 2015 vast te stellen.

Aldus besloten in zijn openbare vergadering van 13 juni 2016.

De raad van de gemeente Duiven,

griffier, voorzitter,

Besluit tot het bestemmen van het rekeningsaldo

Nr. 16RB018/wethouder van Groningen

Besluit tot het bestemmen van het rekeningsaldo.

De raad van de gemeente Duiven;

gelezen de door burgemeester en wethouders opgestelde gemeenterekening over 2015;

gelet op de desbetreffende bepalingen in de Gemeentewet en het Besluit Begroting en Verantwoording;

b e s l u i t :

1 Het saldo voor bestemming vast te stellen op € 795.914 positief

2 Een bedrag van gesaldeerd € 2.142.245 aan de reserves toe te voegen zoals onder mutaties reserves aangegeven

3 Het daarna ontstane negatieve saldo van € 1.346.331 te onttrekken aan de Algemene Reserve.

4 De bestemmingsreserve Sociaal Domein en de bestemmingsreserve Wmo te maximeren op 10% van de Integratie-uitkering

Aldus besloten in zijn openbare vergadering van 13 juni 2016.

De raad van de gemeente Duiven,

griffier, voorzitter,